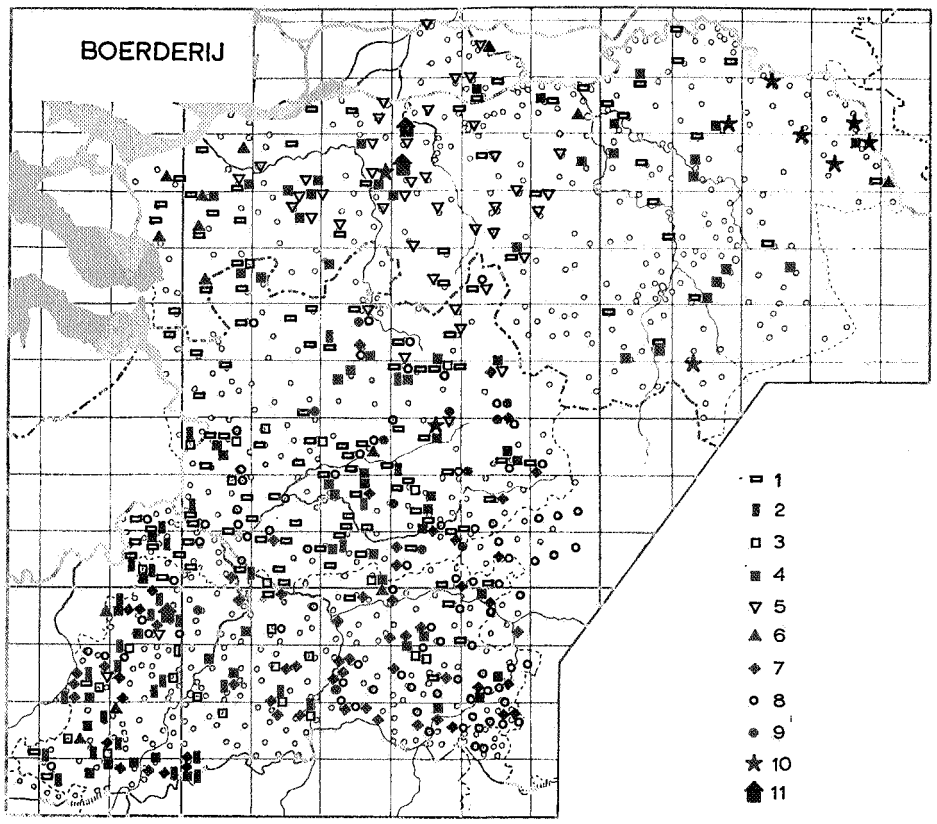

1.1.1.1. **Behuizing en landerijen.**

–.0. *Algemeen*

BOERDERIJ (zie kaart)

Bauerngehöft (Bauernwirtschaft) – farm (farmstead) – ferme (exploitation agricole) (DC 10, 2; znd lijst A-M, boerderij; znd 12, 1; znd 22, 1; znd 35, 59a en b; znd 38, 20-22-23; znd 48, 22; Luik 2, 22; sgv boerderij)

[Met de hier verzamelde woorden wordt bedoeld de boerderij, meest in de ruimste zin, d.w.z. de gebouwen, het erf en de tot het bedrijf behorende landerijen. Soms echter worden de landerijen niet mede bedoeld en in een aantal gevallen wordt ook het erf buiten het begrip gehouden. Waar verschillende woorden in dezelfde plaats voorkomen, bedoelt men met het ene woord een groter bedrijf, met het andere een kleiner. Die onderscheiding echter heeft veel willekeurigs, hoewel het type *hoeve*, en in mindere mate ook *hof*, overwegend een groot bedrijf aanduidt. – Vgl. het lemma: bedrijfsgedeelte van het boerenhuis.]

boerderij: *bŏĕrdərij*, K 213, 218, 267, L 104, 109, 153, 236; *bōērdərij*, K 269, P 99, 112; *boedərij*, I 275, K 210, 240, 267, 304, O 70, P 15, 40, 79, 94, 96a, 128, 137a; *boerdəreej*, K 214, 215, 305, L 145, 152, 155, 159, 184, 185, 187, 190, 201; *boerdərééj*, K 215 219, L 94, 100, 233, 237, 264, 279; *boerdərèèj*, L 100, 177, 255; *boerdərèè*, P 41; *boerdəraa*, K 265, 272, 273, 284, 291, 294, 296, 300a, 303, 305, 307, 309, 330, 342, 343, 346, 348, O 160, 162, 165, 166, 238, 244, P 27, 41; *boerdəraaə*, K 273, 293, 300a, 307, 336, O 154, 160, 245, P 38; *boerdəraaj*, I 274, K 231, 235, 236, 237, 238, 244, 245, 273, 306, L 240, P 126; *boerdəraj*, K 126, 203, 225, 237, 238, 240, 241, 276, 295, P 4; *boerdərajə*, I 269, K 351; *boedəraa*, K 294, O 72, 162, 165, 238, 253, P 198; *boedəraaə*, K 332, P 13, 15, 80; *boedəraj*, K 275, 276, P 88; *bŏĕrdəraa*, K 250, 251, 267, 273, 296, 348, P 23, 41; *bŏĕrdraaə*, I 265, K 325a, 356; *bŏĕrdəraaj*, I 220, K 237, 244; *bŏĕrdəraj*, K 235, 237, P 35a; *bōērdəraa*, K 257, 258, 296, 300,

300a, 304, 305, 309, 330, 331, 338, 341, P 25, 199; *bōērdərəaaə*, K 206, 239, P 35; *bōērdərəaaj*, I 220, K 276; *bōērdərəraj*, K 237, 244, 246, P 35a; *bōērdərəaə*, I 265, K 306, 356; *bōēdərəaa*, K 300a, O 239, 245, P 94; *bōēdərəaaə*, O 157, P 18, 80, 85, 129; *bōēdərəraj*, K 241, P 80, 81; *boordərəraa*, K 291, 330, O 178, 286, P 198, 199; *boodərəraa*, O 286, 287, 288, 289, P 199; *bôôdərəraj*, K 250; *boerdərijə*, K 309, L 208; *boerdərèjə*, L 199; *boerdərej*, K 170, L 159b, 212; *boerdəri-j*, L 283; *boerdərae*, K 268; *boerdərow*, K 305; *boerdəròò*, K 300a, *boerdəròòə*, K 332; *boerdərojə*, P 86; *boedərəaakə*, O 166; *boedərəraaj*, K 210; *boedərojə*, O 157; *boedərəroj*, P 89; *boedəròòə*, K 287; *boedərijə*, O 157, *boedərèè*, P 96a, 106; *bŏĕrdərij*, L 189; *bŏĕrdərijkə*, L 182; *bŏĕrdərée*, K 274; *bŏĕrdəree*, K 307; *bŏĕrdərééjə*, P 2; *bŏĕdəréj*, K 277; *bŏĕdəròə*, O 157; *bŏĕdərôo*, O 157; *bŏĕdərəraj*, K 236; *bŏĕdərəráj*, K 236; *bŏĕdərij*, K 201, P 43, *bŏĕdərəraa*, O 69; *bŏĕwdərée*, P 154; *bōērdərèè*, K 339; *bōērdərèj*, K 207, 208, 220; *bōērdərèèkə*, K 339; *bōērdəréj*, I 265, O 157; *bōērdərééj*, K 244, 269; *bōērdərée*, K 305, 352, P 98, 99; *bōērdərəə*, P 109; *bōērdərééə*, P 107; *bōērdərôô*, I 266; *bōērdərôo*, I 268; *bōērdəròòə*, K 287, 335; *bōērdəròò*, K 349a; *bŏĕrdərééj*, K 211, L 103, 144, 244, 260; *bŏĕrdərəj*, K 208, 320, L 241, O 166; *bŏĕrdərəeej*, L 185, 186, 261; *boerdərəj*, L 148, 162, 208, 261; *boerdərèj*, L 148, 150, 180, 283; *bôerdərèj*, P 10; *bôerdərəj*, P 81; *bôêrdərajə*, P 133; *bŏĕrdərəráj*, K 237; *bŏĕrdərajkə*, K 238; *bŏĕrdərəraakə*, K 267; *bŏĕdərij*, L 145a; *bōēdərajkə*, O 253; *bōēdərəráə*, K 323; *bōēdərîe*, P 32; *bōēdərée*, P 95, 96; *bōēdərèè*, P 94; *bōēdərə́*, P 32; *bōēdəròə*, P 84; *bōēdəròò*, O 243; *bōēdəròjə*, K 329, O 243, P 14; *bōēwdərəraaj*, K 330; *bówtərəraw*, K 311; *bòòrdərə*, O 178a; *bówrdərəə*, K 330; *boordərəraa*, P 68; *bôôrdərəraj*, K 250; *boowrdərəraa*, P 65; *boordərəraakə*, O 286; *bôôrdərəòòə*, K 335; *bôôrdərooj*, K 294; *boordərəreekə*, P 145; *bôordəri-j*, L 285; *boordərij*, O 178a, P 199; *boowdərəə́*, O 255; *bŭŭrdərə́*, O 156; *buurdərəraa*, K 310; *būūrdərə́*, O 154, 156; *burdərəə*, K 273; *bourdərəraa*, O 289; *bèùdərij*, O 70; *beujdərij*, P 125; *beudərəraa*, O 174a; het type *boerderij* ook in: I 79, 118, 119, 274, K 100a, 101, 101a, 102*, 109, 110, 110a, 123*, 127a, 128, 129a, 132, 133a, 133c, 133d, 135, 137, 140, 142, 143, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 150a, 155, 158b, 161a, 161b, 163c, 164, 164a, 168, 169, 171, 173a, 175, 177, 180. 181, 182, 182a, 183, 183b, 184, 185, 186, 187, 187a, 189, 189a, 189b, 190, 192, 194, 195, 195a, 196, 197, 197a, 198, 200, 204, 205, 212, 213a, 216, 217, 221, 224, 234, 255, 256, 286, 301, 302, 312, 313, 345, 350, 354, L 91, 93, 96, 96b, 99, 102, 112, 144a, 147, 149, 154, 156, 157, 158, 160, 161, 178a, 179, 180*, 180**, 200, 204, 205, 206, 208a, 224, 225, 226*, 229, 241a, 243, 256, 257, 258, 259, 262, 263, 263a, 280, 281, 281*, 283a, O 67, 251, 274, 275, P 12, 60a, 76, 93, 102, 105; *bōēdə'rə.*, Eylenbosch O 253; *bōēdəròò*, hs Schrevens P 86; *boerderij*, Goossenaerts, Corn.; *bōēdərəraajkn*, Eylenbosch O 253; **hoeve** (krt no. 1): *hoef*, I 57, 119, 266, 268, 275, K 124a, K 126, 132, 133a, 133d, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 164, 180, 184, 185, 189, 194, 196, 197, 203, 204, 209, 212, 213, 221, 224, 231, 235, 237, 255, 262, 265, 267, 268, 269, 272, 274, 276, 277, 284, 286, 287, 291, 294, 296, 301, 304, 305, 307, 309, 312, 320, 325, 330, 334, 341, 342, 346, 348, 350, L 99, 104, 145, 147, 179, 180b, 190, 240, 255a, P 35a; *hoewf*, L 200, 208; *hoefkə*, K 174; *hoevə*, I 118, K 155, 160, 174, 188a, 207, 236, 246, 274, 277, 293, 307, 312, 336, 352, L 95, 144a, 202, 260, P 41, 43; *hōēvə*, K 348; *heuvə*, O 275; *hŏĕf*, K 195a, 238, 267, 270, 276, 296, 299, 309, 348, P 23; *hŏĕwf*, K 240; *hōēf*, K 206, 244, 258, 276, 296, 300, 300a, 301, 307, 310, 338, 339, 356, P 99; *hūūf*, K 310; *huufkə*, L 145; *hòòəf*, P 23; *hówf*, L 208; *oef*, I 57, 78, 78a, 269, K 151, 173a, 173*, 189a, 204, 205, 207, 244, 256, 287, 293, 332, P 14; *ŏĕf*, K 156, 237, O 157, 232; *ōēf*, I 220, 265, 266, 268, 271, K 201, 251, 323, 330, 331, 332, P 25; *ŏĕvə*, K 237; *ōēvə*, K 251; *ōēfkə*, K 156; *oefkə*, I 78a; *(h)oef*, I 78a, 173b; *hoef*, *hoeve*, Goossenaerts; *hoef*, grote boerderij, Corn.; *hoef*, boerderij van meer dan gewone grootte, 20-25 ha, hs Renders L 226; *hoef*, Hoeufft; *hōēf*, Brabantius; **boerhoeve** (krt no. 1): *bŏĕrŏĕf*, K 250; *boerhoef*, Goossenaerts; **hof** (krt no. 2): *hof*, I 266, 274, K 235, 247, 274, 280, 339, O 67, 68, 162, 166, 173, 177, 238, 274, 275, P 41, 198; *of*, I 269, O 69, 158, 166, 238, 253, 289; *òf*, K 330, O 157, P 80, 129, 199; *hòf*, O 166; *hoof*, K 330; *hòòf*, K 301; *óf*, O 70, 166, 243; *ōōf*, O 274; *oof*, K 330; *hofkən*, O 275; *ofkə*, O 253; *een hof*, groot bedrijf met tientallen hectaren grond en een imponerend gebouwencomplex, Eylenbosch O 253; **boerenhof** (krt no. 2): *boerənhof*, I 266, 268; *bŏĕrénof*, K 209; *boerənhōōfkə*, O 275; *boorənhof*, P 68; **doening** (krt no. 3): *doening*, I 274, K 189, 237, 253, 258, 276, 281, 305, O 160, 162, P 18a, 74, 76, 93, 96a; *dŏĕning*, K 247, 335, O 174, 242; *dŏĕwning*, K 246; *dŏĕnəch*, K 189; *doning*,

P 124; *dōēnĭĕnk*, O 162, 244, P 80, 129; *doewnink*, P 65; **boerendoening** (krt no. 3): *boerədoening*, K 344; **gedoen** (krt no. 4): *gədoen*, I 268, 274, K 171, 189b, 210, 230, 231, 235, 297, 301, 306, 310, 338, 344, L 177, 280, O 72, 159, 239, 276, 286, 288, P 38, 41, 111, 146; *gədoe*, K 133a, 248, 342, O 68, P 41, 66, 93, 199; *gədoejkə*, K 153, 157a, 160, 173a, 175, 176, 177b, 179a, 190, L 152; *gədoentjə*, K 145a, 158, 189, L 145, 148, 180, 180**, 240, 241, 241a, 244, 260; *gəduun*, K 240; *gədoewn*, L 180**; *gədoeng*, O 278; *gədoon*, P 60; *gədoej*, L 187; *gədŏĕ*, P 12; *gədŏĕw*, K 269, P 109; *gədŏĕntjə*, L 180**; *gədoetjə*, K 197; *gedoei*, Goossenaerts, Brabantius; *gedoeike(n)*, kleine boerderij, Corn. Vervl., hs Renders L 226; *gedoen*, De Bont; *gədŏĕng*, bedrijf met vrij veel grond, Eylenbosch O 253; *gedoentje*, mooie, grote en goedgelegen boerderij, hs Renders L 226; **gedoent** (krt no. 4): *gədoent*, K 189; *gədoentə*, K 189b, 237, L 244; **boerengedoen** (krt no. 4): *boerəgədoe*, K 309; *bōērəgədōē*, K 296; *boerəgədoej*, K 179a; *boeregedoen*, Corn.; **boergedoen** (krt no. 4): *boergədun*, K 276; **steegedoen** (krt no. 4): *steegədoen*, K 272; **boerenstee** (krt no. 5): *boerəstee*, K 164, 181, 183, 184, 196; *boerəstée*, K 213; *boerəstej*, K 207; *boerestee*, Corn., Goossenaerts; **stee** (krt no. 5): *stee*, K 100a, 107, 127, 127a, 128, 130, 133c, 153, 158, 160, 161, 161a, 161b, 164, 169, 175, 176, 179b, 181, 182, 183b, 184a, 185, 186, 235, 273, O 73, 156; *steej*, K 179a, 180, 211, 213, 240; *steekə*, K 157a, 177b, 177c, 184, 195, 197; *steejkə*, K 138, 156; *steei*, Leopold, gegeven voor De Meijerij; *stee*, hs Etten K 176; **hofstee** (krt no. 6): *hofstee*, I 57, 79, K 107, 150, 152, 173b, 188a, 267, L 190, O 68, 242; *ofstee*, I 57, K 173a, O 245; *ófstee*, P 25; *ofsteeije*, Leopold, gegeven voor 's Gravenmoer - Dongen; **geleg** (krt no. 7): *gəléch*, O 68, P 38, 89, 109; *gəleech*, K 301, 346, 354, O 157, 158, 244, 289, P 14, 27, 32, 37, 77, 86, 93, 94, 109, 111, 145, 150, 199; *gəléech*, O 287, P 86, 139; *gəlèèch*, P 41; *gəleef*, P 160; *gəlijch*, K 349, O 166, 175, 287, P 41, 47, 99, 150, 198, 199; *gəlijgə*, K 347; *gəlij*, P 25; *gəlech*, K 240, 277, 310, 312, 329, O 67, 69, 73, 156, P 66, 78, 80, 85, 88, 89, 128, 129, 136, 137; *gəléjch*, P 23; *gəlèch*, K 275; *gəlecht*, K 210; *gəlich*, P 89, 161; *gəlîêch*, P 89; *gəlûuch*, K 351; *gəlŭŭch*, K 331; *gəlêuch*, P 5; *gəlò*, O 285; *geleeg*, *geleg*, het huis, de boerderij zelf, met al het land dat erbij hoort, Corn. Vervl.; **boerengeleg:** *boeregeleg*, Corn. Vervl. A.; **winning** (krt no. 8): *winning*, I 220, 275, K 196, 210, 235, 237, 241, 251, 266, 267, 268, 276, 277, 281a, 287, 289, 291, 296, 307, 310, 315, 317, 325, 325a, 349, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, O 153, 162, P 18, 25, 38, 39, 41, 41a, 45, 73, 86, 89, 92, 93, 94, 101, 105, 109, 111, 136, 137a, 144, 150, 152, 159, 160, 161, 167; *winnink*, O 69, 154; *winnən*, P 43; *winnie*, K 353; *willing*, P 167, 168; *wirring*, P 167; *winninkskə*, K 201; *wĭĕnĭĕng*, K 245, 291, 316, 330, 333, L 74, P 16, 25, 35a, 86, 94, 100, 108a, 110, 112, 157a; *wienieng*, K 356, P 163; *wiening*, K 357; *wĭĕnəng*, K 307, 331; *wienienk*, K 275; *wénnəng*, 316, 330, 333, P 16, 25, 35a, 86, 94, 100, 108a, 110, 112, 157a; *wienieng*, K 356, P 163; *wiening*, K 357; *wĭĕnəng*, K 307, 331; *wienienk*, K 275; *wénnəng*, P 107a; *wunning*, O 157; *winning*, boerderij, pachthoeve, met het daarbij behorende land, Corn. Vervl.; **boerenwinning** (krt no. 8): *boerəwinning*, K 207, 210, 212, 320; *bōērəwinning*, K 276, 356; *boerəwienieng*, K 356; *boerewinning*, Corn. Vervl. A., Goossenaerts; **painwinning** (krt no. 8): *péénwinning*, P 43, 95; **boerengewin:** *boerəgəwin*, K 207, 273; **gewin** (krt no. 9): *gəwin*, K 241, 255, 267, 275, 303, 307, 310, 346, 348, P 2, 89; *gəwén*, O 274; *gewin*, Corn. Vervl. A.; **bewin:** *bəwin*, P 2; *bewin*, Corn. Vervl. A.; **plaats** (krt no. 10): *plaats*, L 152, 154, 185, 283a; *plats*, L 162, 186; *plots*, K 160; *plaets*, L 184; *plets*, K 272, L 187; **affaire** (krt no. 11): *aféérə*, K 161, 161b; *afaarə*, O 70; **geboer:** *gəboer*, K 196, 201, 210, 212, 231, 235, 237, 265, 272, 273, 303, 305, L 280, P 23, 39, 41; *gəbōēr*, K 210, 241; *gəboerkə*, K 240; *gəbu:r*, De Bont; **eigendom:** *ijgəndom*, K 231; *aegəndóm*, L 201, P 107; *ajgəndom*, K 351; **bedrijf:** *bədrijf*, I 79, K 110, L 152, 240, 263a, O 274; *bədrèfkə*, K 125; **meier:** *meier*, boerenhoeve, Hoeufft; **bewerp:** *bəwerp*, P 199 z.s.h.; **enclave:** *ankldòv*, K 225.

GROTE BOERDERIJ

Bauerngut – large farm – grande ferme (DC 10, 2 C; znd 38, 22)

[Een boerderij die wat uitgestrektheid betreft gunstig afsteekt bij kleinere bedrijven ter plaatse; vgl. het lemma keuterij. – De benamingen van de typen pacht- hebben misschien hier of daar nog de oorspronkelijke betekenis van gepachte, gehuurde boerderij, maar overwegend betekenen de woorden de hofstede als groot bedrijf; zie hiervoor ook

1.1.1.1.

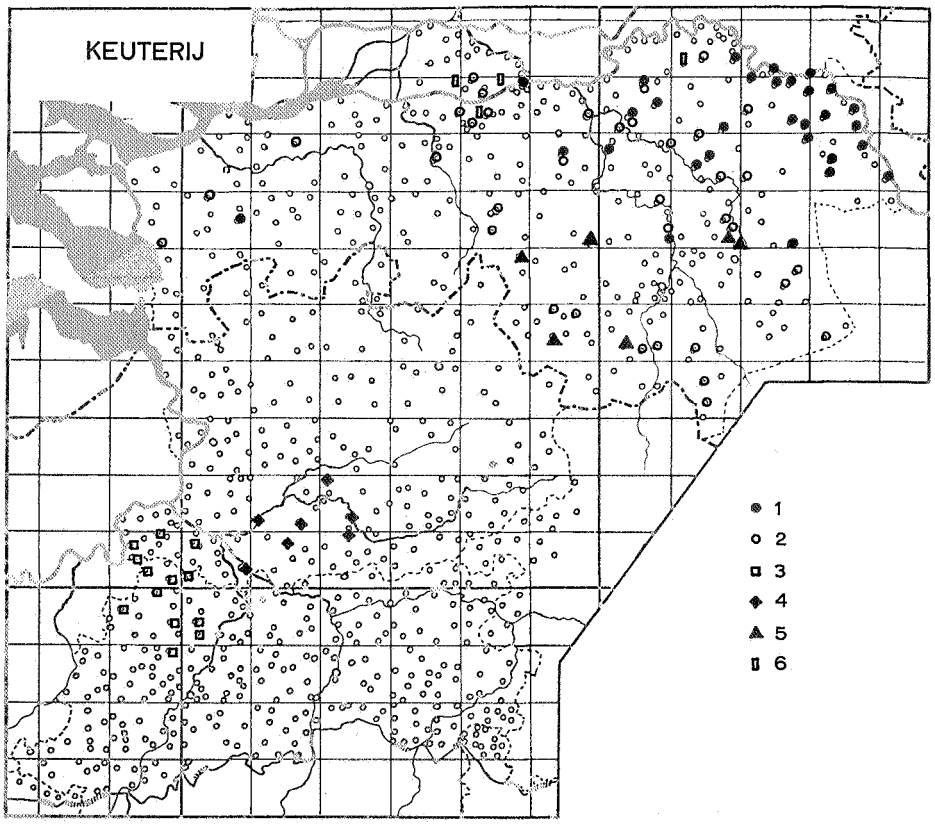

Schuermans, *Algemeen Vlaamsch Idioticon* i.v. *pachter*. Vgl. ook het lemma pachtboerderij.]
pachthof: *pachtoƒ*, O 238, 286, 287, P 65, 66, 80, 89, 132, 155, 198; *pachtòƒ*, K 258, 330, O 69, 157, 174, 290, P 10, 23, 81, 84, 112, 129, 133; *pachtóƒ*, O 157, 251, P 25, 94, 145; *pachthoƒ*, I 266, 275, K 206, 276, 291, 320, 330, 336, 354, L 153, O 68, 70, 72, 156, 157, 162, 165, 166, 175, 177, 251, 288, 289, P 2, 4, 12, 18, 26, 60a, 66, 68, 69, 76, 88, 89, 93, 95, 99, 124, 126, 128, 133, 145, 146, 149, 150, 198, 199; *páchthoƒ*, P 199; *páchtòƒ*, K 323; *pàchthoƒ*, P 99; *pàchtòƒ*, P 80, 112, 129; *pachtooƒ*, O 239; *pachtaƒ*, K 246, P 80; *pachthoƒ*, minstens één peerd, Tuerlinckx; *pachtòƒ*, hs Schrevens P 86; *pachtóƒ*, hoeve waarvan de gebouwen respectabele afmetingen bezitten en om een binnenerf gegroepeerd staan, Eylenbosch O 253; **pachthoeve:** *pachthoeƒ*, K 267, 269, P 41; *pachtoeƒ*, O 157, 174a; *pachtōēƒ*, K 330; *pachthoevəkə*, P 145; **pachterij:** *pachtərij*, O 274; *paachtərij*, K 272; *pachtəréj*, O 166; *pachtəree*, P 145; *pachtəraa*, O 289; *pachtəraaə*, P 80, 129; *pachtəra*, O 166; *pachtəraə*, P 85; *pachtərooj*, P 89; **pachthuis:** *pachthuis*, opgegeven voor boerderij, P 25; **paardeboerderij:** *peejrəboerdərakə*, K 265; **paardsboerderij:** *peertsboerdərij*, K 255; *pjijrtsboerdərij*, K 231; **schrans:** *schrans*, K 267, 304, 305, 309; **prinsenhof:** *prinsenhoƒ*, domeinhoeve, Brabantius.
Ook met het woord *hoeve* wordt in tal van plaatsen een grote boerderij aangeduid; vgl. het lemma boerderij.

KEUTERIJ (zie kaart)

Kleinbauernhaus (Kate, Kotte) – small farm – petite ferme
(DC 10, 2 C; znd 38, 22; DC 30 A, 3)
[Een kleine boerderij. Tussen de verschillende benamingen bestaat, wanneer meer dan één type in een bepaalde plaats voorkomt, weer een verhouding klein – zeer klein, zeer klein – tamelijk groot enz.]
keuterij (krt no. 1): *keutərij*, K 169, L 104, 110, 112, 145, 145a, 147, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 158a, 160, 161, 162, 177, 180, 180*, 185, 202; *keutəreej*, L 184,

186; *köttəreej*, L 159; *kèùtəreej*, L 185, 187, 190; *kuttəraej*, L 159; *kuiterij*, L 160; *keuterijkə*, K 135, L 152; *keutəraejkə*, L 208a; *keutərijtjə*, L 185; *kleutərij*, K 174; **kneuterij:** *kneutərij*, K 174; **keut:** *keut*, L 112, 185; **keuterboerderij** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *keutər[boerderij]*, K 132, 133c, 140, 150, 155, 163, 169, 173a, 183, 184, 217, 218b, L 100, 145, 147, 148, 157, 178a, 180b, 182, 183, 200, 202, 243, 244, 259, 260, O 265, 285; **keutelboerderij** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *keutəl[boerderij]*, I 79, K 133a, 138, L 204, 204a, 259, 262, 283; **keutergeboerke:** *keutərgəboerkə*, L 148; **keuterbedrijfke:** *keutərbədrijfkə*, K 171, L 183; **keutelbedrijf:** *keutəlbədrijf*, K 138, 160; *keutəlbədrijfkə*, L 144; **kleuterspul:** *kleutərspulləkə*, I 57; **kossaarderij** (krt no. 3): *kosaardərij*, K 320, O 68; *kosaadərij*, I 274, O 67, 70; *kozadəraa*, I 268; *kosadərij*, I 275; *kòsaadərə*, K 323; *kòsardərə*, P 3; *kòsáádəréj*, K 320; *kósòòdərôô*, I 266; *kòsòwdərâə*, I 265; *koshoudərij*, I 266; *kasòòdəròò*, K 320; *kosaart*, O 165; *rosaardəroj*, P 4; *kossaarderij*, Corn. Vervl. A.; **boerkoezerij:** *boerkoezəraa*, hoeve voor 1 paard, O 69; **karboerderij:** *karboerdərij*, O 70; *keerboedəraa*, O 69; **karreboerderij:** *kerrəboedərə*, O 72, 162; **karplaats:** *karplaats*, K 293; *kaarplöts*, K 299; *kijrpluits*, K 301; **osseboerderij:** *ossəmboerdərij*, K 231; *ossəboerdərij*, K 255; *ossəmboerdərakə*, K 265; *ossemboerderij*, Goossenaerts; *osseboerderij*, Corn. Vervl.; **osseplaats:** *ossəpluitskə*, K 296; *osseplaatske(n)*, *osseplakske(n)*, *osseplekske(n)*, Corn. Vervl.; **koeboerderij:** *koeboerdərijtjə*, P 4; *kŭŭjbōērdərijkə*, K 210; *koeiboerderij*, Corn. Vervl.; **koeplaats:** *koowploots*, K 294; *koeiplaatske(n)*, *koeiplakske(n)*, *koeiplekske(n)*, Corn. Vervl.; **heiboerderijtje:** *haajboerdərijkə*, K 184; **arbeidersplaatsje:** *arbei(d)ersplaatsken*, *arbei(d)ersplaksken*, Corn. Vervl. A.; **handwerkplaats** (krt no. 4): *hantwijrkpluitskə*, K 296; **handwerkersplaats** (krt no. 4): *hantwerkərsplaats*, K 293, 339; *hountwerkərsplaats*, K 294; *antwirkərspluts*, K 332; **handwerkersstee** (krt no. 4): *hantwerkərstee*, K 330; **handwerkerij** (krt no. 4): *hantwerkəraaə*, K 299; **werkmanstee:** *werkmanstee*, K 294; **kot:** *kòòt*, L 185; *kote*, Hoeufft; **petikske:** *pətiekskə*, K 189; *pətikskə*, K 204; *petikske*, Goossenaerts; **hongernestje** (krt no. 5): *hongərnesjə*, L 258; **nestje** (krt no. 5): *nesjə*, K 218, L 205, 206; *nisjə*, K 197; *klèn nesjə*, ± 3 ha, K 187; **spulleke** (krt no. 6): *spulləkə*, K 128, 133d, 140, L 99; **boeltje:** *boeltjə*, K 156; *boeləkə*, I 57; **boerenstellinkje:** *boerəstelinkje*, K 124b; **negorij:** *neegoorij*, K 174.

PACHTBOERDERIJ

Pachthof – leasehold farm – exploitation agricole affermée par son propriétaire à celui qui doit la cultiver
(DC 10, 2b; sgv pachthoeve)
[De boerderij die de boer niet als eigenaar bewoont en bewerkt, maar die hij huurt of pacht van grootgrondbezitter, kerk of staat. Vgl. het lemma grote boerderij.] **pachtboerderij:** *pachtboerdərij*, L 106; *paachtboerdəreej*, L 159, 186, 187, 190; *paachtbŏĕrdərej*, L 150; **pachthoeve:** *pachthoevə*, K 147, 148, 160, L 95, 144; *paachthoevə*, K 214, 215, 216, L 102, 155, 257; *paachthoef*, K 215, 218, 220, L 100, 190, 236, 244, 259, 279, 280; *pachthoef*, I 57, L 229; *paachthōēf*, K 219, L 189, 216; *paachthoewf*, K 171, L 208, 255, 260; **pachthof:** *paachthof*, L 104, 154, 158, 187; *paachthòf*, L 109, 153, 190; **pachthofstee:** *pachthofstee*, I 57; **pachtstee:** *pachtstee*, K 158; **pachtplaats:** *paachtplets*, L 212; *paachtplats*, L 162, 190; **pachtkeuterij:** *paachtköttəreej*, L 159; **pachtbedrijf:** *pachtbədrijf*, I 57; **pachterf:** *paachtéérf*, L 185; **pachtbouwerij:** *paachbouwəréj*, L 162; **huurboerderij:** *huurboerdərij*, K 110, 137, 149, 150a, 183, 183b, 184, 187a, 194, 197a, 213, 276, L 152, 199; *hŭŭrboerdərij*, L 180; *hŭŭrbŏĕrdəreej*, L 233; **huurhoeve:** *huurhoevə*, L 144a; *huurhoef*, K 126; **huurhofstee:** *huurhofstee*, K 107; **huurstee:** *huurstee*, K 161b, 181, 185; *huursteej*, K 179a; *uurstee*, K 175; *huurstee*, Corn. Vervl. A.; **huurpachthof:** *huurpachthof*, Tuerlinckx; **hoeve:** *hoevə*, K 161a; *hoef*, L 93, 145; *hōēf*, L 285; *hóef*, L 201, 237; **heerhoeve:** *heerhoef*, hoef, welke aan 'een heer', b.v. aan een 'kasteelheer' toe behoort, Goossenaerts; **hofstee:** *hofstee*, K 151; **herengoed:** *heerəngoet*, L 154; **staatshoeve:** *staatshoef*, K 155.

–.1. **Huis en erf.**

–.1.1. **Het huis**

–.1.1.0. *Algemeen*

KRUKHUIS

Bauernhaus mit T-förmigem Grundriß – farm built on T-shaped plan – ferme

dont le plan a la forme de la lettre T
(N 5, 121)
[Boerderij met T-vormige plattegrond. Het voorste gedeelte bevat het woonhuis, het in het midden daarachter aangebouwde gedeelte bevat de koestal meest in dwarsplaatsing, d.w.z. de beesten staan met de neus naar het woonhuis toe; de schuur staat meest apart.]
krukhuis: *krukhuis*, K 147, 0153, 167, 193a, L 91b, 93, 150, 153, 205, 206; *krukhuus*, K 147, L 160, 186; *krukhous*, L 180b, 233, P 78; *krukhöws*, K 183b, L 144, 180; *krukhows*, L 99, 180b; *krukhòws*, L 182, 183, 235; *krukhaws*, L 149, 177c; *krŭŭkhòòs*, P 198; *krökhòòws*, K 307; *krukhòòjs*, K 307; *krukhöws*, hoeve met plattegrond in T-vorm, Elemans; *hie:l krukhöws*, idem, Elemans; **dwarshuis:** *dwarshuis*, K 133a, 143, L 150, 153; *dwaarshuis*, K 146; *wershuus*, L 184, 187a; *wèrshuus*, L 159; *wershūūs*, L 186; *wérzhous*, L 152; **Gelders huis:** *geldərshuis*, L 159; **teehuis:** *teehuis*, L 264 z.s.h.; **tee:** *tee*, L 264 z.s.h.

HET DWARSE DEEL VAN EEN KRUKHUIS

Querlaufender Teil eines T-förmigen Bauernhauses – transverse part of T-shaped farm – la partie transversale de la ferme-T
(N 5, 122)
[Het voorste, dwarsliggende gedeelte van een krukhuis. Woorden die dit gedeelte benamen als woonhuis worden in het lemma woonhuis gedocumenteerd. – Verschillende invullers hebben de vraag verstaan als betrekking hebbende op de aan het voorhuis vastgebouwde bedrijfsruimte; het kan niet worden nagegaan waar zulks precies het geval is.]
kruk: *kruk*, K 143, 0153, 183b, 193a, 354, L 93, 99, 149, 159, 160, 180, 183, 186, 205, 206, 233, P 198; *krök*, K 307; *krŭŭk*, K 204; *de kruk*, Elemans; **dwarskruk:** *dwerskruk*, L 180b; **krukhuis:** *krukhòòws*, K 240; **dwarshuis:** *dwarshuis*, K 143; *dwershuus*, L 159; **scheel dwarshuis:** *schelwershuus*, L 186; **dwarsstuk:** *dwééstŭŭk*, K 287; **topeinde:** *tòpéént*, K 210; *tòpèèn*, K 241.

BOERENHUIS MET WINKELHAAKVORMIGE PLATTEGROND

Bauernhaus mit winkelhakenförmigem Grundriß – farm built in the shape of a trying-square – ferme dont le plan a la forme d'équerre
(N 5, 123)
[Een boerenhuis met winkelhaakvormige plattegrond heeft meestal de voordeur in de smalle gevel; in het achterhuis bevindt zich een dwarsliggende deel, d.w.z. de beesten op stal staan met de neus naar het woonhuis toe. Opzij aan het woonhuis is een uitgebouwde kamer, gelegen dus tegen de lange gevel aan.]
hoekhuis: *hoekhuis*, K 167, L 148; *hoekhaws*, L 177c; *ŏĕkôos*, P 88; *ŏĕkôes*, P 69; *ŏĕkòòs*, K 330, P 198; **hoekshuis:** *hōēkshòəs*, K 348; **krukhuis:** *krukhòws*, L 183; *krukhaws*, L 149; **half krukhuis:** *half krukhuis*, K 0153, L 186; *half krukhöws*, L 144; *half krukhous*, L 180b; *hàlf krökhòòəs*, K 307; *alf krŭŭkŏĕs*, P 78; *half krukhöws*, Elemans; **dwarshuis:** *dwarshuis*, K 143, 176; *dwershuis*, L 150, 205, 206; *dwérshuis*, L 264; *dwarshèùs*, K 184; *dwééswôes*, P 134; *wershuis*, K 193a, L 93, 264; *wershuus*, L 160, 184; *wershous*, L 233; *wershaws*, L 180; **scheel dwarshuis:** *schèlwershuus*, L 186.
Opgaven van het type winkelhaak, ook in omschrijvingen gegeven, worden als veronderstelde dwangvormingen niet gedocumenteerd.

UITBOUW VAN WINKELHAAKVORMIG BOERENHUIS

Ausbau an Bauernhaus mit winkelhakenförmigem Grundriß – projecting part of farm built in the shape of a trying-square – annexe de la ferme dont le plan a la forme d'équerre
(N 5, 123a)
[Zie de toelichting bij het lemma: boerenhuis met winkelhaakvormige plattegrond.]
schele kamer: *schéélkaamər*, L 156, 187a; *schèèlkaamər*, L 186; *scheelkaamər*, L 184; *schèlkaamər*, L 186; **uitkamer:** *outkaamər*, L 152; **dwarshuis:** *dwarshuis*, K 143, 0153; **dwarsstuk:** *dwééstŭŭk*, K 287; **voorkruk:** *vurkruk*, K 240; **buitenkruk:** *bòwtəkruk*, L 180b; **kruk:** *ən hàlf krök*, K 307; **vleugel:** *vlèùjgəl*, K 330; **hoek:** *hoek*, L 148.

BOUWGERAAMTE VAN DE BOERDERIJ

Holzgerüst des Bauernhauses – timber frame supporting the farmhouse – charpente de la ferme
(N 4, 1a)

[Het houten geraamte van het boerenhuis, zoals dat gebouwd staat vóórdat de muren worden opgetrokken. Het omvat stijlen, ankerbalken en gordingen.]
geraamte: *gəròòmtə*, K 151, 167, 182, 188, L 200a, P 99; *gəròòmt*, K 124a; *gəromtə*, K 179a, 193a, L 264, P 10; *gəromt*, K 184; *gəròmtə*, K 166, 210, 234, 276, 283, P 134; *gəròmt*, K 216a; *gərómtə*, K 318, *gəramtə*, K 187; *gərumtə*, P 4; *gərömtə*, K 302, 357; *gərumt*, K 287; *gəremtə*, K 304, P 103, 148; *gərémtə*, K 274, 276, P 14, 69; *gərémté*, P 81; *gérémtə*, K 340, O 162; *gəréémtə*, P 93; *gəreejmtə*, P 100, 163; *gərèmt*, K 186; *gəròòm*, K 184; **bouwgeraamte:** *bougəraamtə*, L 228; *bougəròòmtə*, K 135; *baagərémt*, K 307; **huisstoel:** *huistoel*, K 163, 193a, 194, 256, L 205, 206, 264; *uistoel* I 102a; *houstoewl*, L 233; *hòòəstŏël*, K 273; *òestôôl*, P 72; **stoel:** *stoel*, K 0153, 188a, L 228; *stōēl*, K 231, 267, 302, 339; *stŏĕwl*, P 95; *stool*, P 63; **bintwerk:** *bintwerk*, K 151; **houtenwerk:** *òòtəwérk*, I 275 z.s.h.; **timmerwerk:** *tŭŭmə[…]wèrk*, P 77; **timmerij:** *tiĕməraa*, P 60; **timmer:** *témmər*, K 324; *tiĕmər*, P 35a; **getimmerte:** *gətimmərtə*, L 180b; **timmering:** *timməring*, K 143; **schrijnwerkerij:** *schraaənwérkəraaə*, I 275; **cadrement:** *kaadrəmént*, P 81; **uitslag:** *uitslach*, L 263; *ötslàch*, K 201; **romp:** *romp*, K 147, L 180, 186, 264; *rómp*, L 183; *ròmp*, L 184; **skelet:** *skəlit*, P 10; **opstand:** *ópstant*, K 166; **opstal:** *opstallə*, K 151; **opbouw:** *obou*, K 193a; **ruwbouw:** *reuwbééj*, K 291 z.s.h.; **stelling:** *stelling*, K 179a; **werf:** *wérf*, K 351a, 355; **voute:** *voot*, P 70 z.s.h.; **raam:** *ròòm*, K 125a z.s.h.

GEBINTE

Gebälk (Balkengefüge; tragendes Balkengerüst) – timber structure supporting the roof – assemblage consistant de deux piliers et un entrait
(N 4, 2)
[Het balkenstel dat bestaat uit twee stijlen en een ankerbalk.]
gebint: *gəbint*, I 79, K 124a, 125a, 136a, 143, 145a, 150, 151, 165, 167, 168, 175a*, 184a, 188, 188a, 193a, 201, 210, 226, 231, 234, 240, 247, 251, 256, 267, 273, 274, 276, 283, 287, 291, 295, 302, 304, 307, 318, 324, 330, 333b, 339, 357, L 150, 159, 177b, 180, 183, 205, 206, 228, 241, 243, 263, P 14, 25, 70, 77, 100, 144; *gəbingt*, K 245, 246, 250; *gəbimt*, K 177b; *gəbent*, K 162; *gəbént*, K 133a, 182, 184a, 191, 194; *gəbéjnt*, K 163; *gəbijnt*, K 100a, 102, 128, 133a, 135, 147; *gəbeent*, K 307;

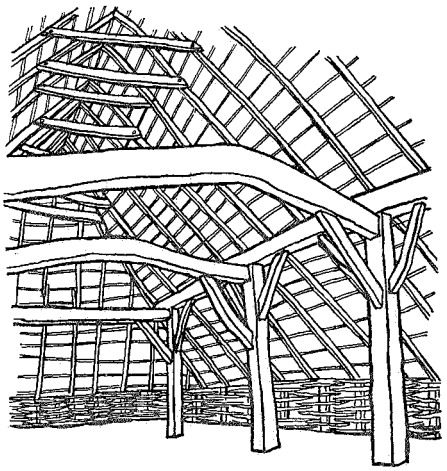

Afb. 1. Bintwerk van een schuur: gevlochten wandjes, 3 stijlen, 3 ankerbalken, 1 gording, daksparren en hanebalken.

gəbīēntsjə, O 275; *gəbijntjə*, K 307; *gəbintə*, I 118, K 146, 150, 157, 169, 179a, 186, 245, 252, 288, 309, 340, 341a, 349, 355, L 96, 144, 201, 228, P 41, 60, 93, 95, 99, 148; *gəbéntə*, P 112; *gəbin'n*, K 240; *gəbîentə*, I 268a, 271, 275; *gəbijntə*, K 100a; *gəbijndə*, L 228; *gebéjnt*, Elemans; *gebint*, *gebijnt*, hs Renders L 226; *gəbééntə*, hs Mischgofsky L 95; **bint:** *bint*, K 183b; *bintə*, K 101, 124a, 125a, 164a, 174; *bent*, K 184a; *bentə*, K 180; *bijntə*, K 101; **gebont:** *gəbont*, K 143, 146, 165a, 170, 184, 186, 187, 216, 216a, 220; L 99, 100, 144, 147, 148, 149, 152, 160, 177b, 177c, 179, 180b, 184, 185, 186, 187a, 188, 199, 200, 200a, 205, 206, 208, 228, 235, 263, 264, O 162, 169, P 10, 37, 41, 77, 78, 88, 136, 199; *gəbónt*, K 166, 183, 218, 307, L 159b, 182, 184, 235, 263, P 70; *gəbònt*, K 165, 276, 309, O 274, P 4, 13, 16, 28, 60, 63, 69, 72, 81, 95, 134; *gəboent*, O 250; *gəbõot*, K 276; *gəbòntn*, O 72; *gəbontə*, K 185, 216; L 100, 159, 188; *gəbóntəs*, L 91b; *gebont*, Van Dam 1; *gəbõnt*, hs Van Hoof K 276; **gespant:** *gəspant*, L 183; **spant:** *spantə*, K 151, 174, L 159, 186, 233; *spaantə*, K 188, L 144; **geraamte:** *gəròmtə*, K 296; *gərémtə*, K 351a; **balkenstel:** *balkənstel*, K 0153; **balken:** *balkə*, L 264; **houtenwerk:** *haatəwirk*, P 154.

GEBINTSTIJL

Hölzerner Stützpfeiler – upright timber post – pilier
(N 4, 4; DC 25, 15)

1.1.1.1.

[Elk van de rechtopstaande houten zuilen welke paarsgewijze met dwars door het huis lopende ankerbalken verbonden zijn tot gebinten. In de oude boerenhuizen hadden de stijlen de primaire dragende functie welke in latere constructies is overgenomen door de muren.]
stijl: *stijl*, I 79, 102a, K 101a, 102, 102a, 124a, 125a, 133a, 133c, 133d, 135, 136a, 140, 143, 145a, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 0153, 157, 158b, 163, 167, 169, 171, 173a, 174, 175a*, 177b, 179a, 182, 182b, 188a, 190, 193a, 197, 216, 226, 235, 251, 256, 304, L 96, 99, 145, 148, 150, 152, 153, 157, 180, 180b, 199, 200, 200a, 201, 205, 206, 233, 235, 243, 258, 262, 263, 264, O 169, P 148; *stijlə*, I 118, K 146, 157, 178*, 180, 184, 193a, 195, L 93, 200, 204, 204a, 205, 206, 228, 241, 263, 264, P 134; *stéjl*, L 91b, 235; *stéjəl*, L 182, 183; *stèjl*, K 184, 187, L 144, 207; *stajl*, K 252, 276; *stajlə*, K 125a; *stééjl*, K 188, 355; *staejl*, K 165, L 144; *stòjl*, K 240; *stòòjlə*, P 72; *stiel*, L 112, 159, 160, 162, 184, 185, 186, 187, 187a, 209a, 265; *stielə*, L 188; *stīēl*, L 159; *stĭël*, L 159b, 185; *stil*, L 186; *stél*, L 149; *stèl*, K 186, 191; *steel*, K 231, 247, L 148; *stael*, L 151; *stéél*, K 143, 165, 166, 183, 185, 186, 194, 210, 216a, 274, L 148, 177c, 280, P 100, 154; *stéélə*, K 184, 186, 218, 318, 357; *stéél*, L 100, 149; *stèèl*, K 147, 220, L 149; *stèèlə*, K 169; *staal*, K 250, 251, 267, 302, 309, 339, 341a, 349, P 81; *staəl*, K 246, 273, 351a; *staələ*, K 276; *stal*, K 296; *staəl*, P 13; *staə*, K 245; *stàal*, K 330, 340; *stôol*, P 27; *stòòəl*, K 287; *stàəl*, P 14, 28, *stòéél*, P 10; *stàə*, P 16; *stéjl*, Elemans; **stijler:** *stààlə[…]*, K 276; **gebintstijl:** *gəbijntstijl*, K 100a; *gəbentstijl*, K 129a; *gəbèntstijlə*, K 133a; **gebontstijl:** *gəbontstijl*, L 148, 178, 178a; *(gəbont)stijl*, L 180a; *gəbontstiel*, L 283; *gəbontstel*, K 143; **bintstijl:** *bintstijl*, K 151, 179a; *bintstéélə*, K 184a; **scheerstijl:** *sjéjərstéélə*, P 95; **wandstijl:** *wantstijlə*, K 215; **staander:** *staandər*, P 148; *staandərs*, L 228; *stòòndər*, K 102, 175a*, 193a, 201, 307, L 96, 177b, 228, P 99; *stòòndərs*, L 110; *stòòn̨dər*, K 218; *stòòəndər*, P 144; *stondər*, K 184; *stàjndər*, K 240; *stòəndər*, P 63, 81; *stòwəndər*, P 163; *stònjdər*, O 250; *stòjnər*, O 72; *stə(j)eendər*, P 10; **steunder:** *stundər*, I 269, K 234, 295, 324, 330, P 134; *stöndər*, P 28, 41; *steundər*, I 275, K 288; *stèùndər*, P 103; *sténdər*, K 333b; *stindər*, K 339, P 98; (soms is twijfel mogelijk aan de juistheid van de interpretatie *staander* of *steunder*); **stut:** *stut*, L 96; *stuttə*, K 150a; **steun:** *steun*, L 180**; *stòjnə*, P 148; **steunbalk:** *stèùnbaalk*, P 60; *steunbàlk*, P 70; **stijper:** *stijpər*, L 99; **strever:** *streevərs*, P 25; **stuik:** *stuik*, L 104; **sprant:** *sprantə*, L 243; **stansoen:** *stansōēn*, P 4; *stansòòn*, P 69; **pilaster:** *pielastər*, L 104, 144a; *pĭělastər*, P 13; *pəlastər*, P 199; *palastərs*, K 307; *plastər*, L 104; *palastər*, paal in beton, P 69; idem, P 81; **pilaar:** *pĭělέέr*, P 93; *pəlaar*, P 154; **pijler:** *pòələr*, P 28; **paal:** *pòòl*, K 161; **post:** *pòst*, I 79, K 133d, 157; **poot:** *pôêt*, P 93; **voet:** *voet*, P 77; **kolon:** *koloon*, P 134; **frijt:** *fréét*, K 295; **draagbalk:** *droochbàlkə*, K 282; **pinant:** *pinant*, L 263.

STIJLARM

Verbindestrebe des Gebälks (Schwenkbug) – diagonal brace between post and tie beam – soutien entre le pilier et l'entrait
(N 4, 9)
[De schuine, ondersteunende verbinding tussen de gebintstijl en de ankerbalk. Veel van de opgegeven woorden komen ook voor ter benaming van schuin geplaatste ondersteunende balken in het algemeen; zo vermeldt L 235, dat men met *stijlarm* ook aanduidt de schuine ondersteunende balk die vanaf de keper van het kapgebint de gording schraagt.]
schoor: *schoor*, K 102, 124a, 147, 150, 163, 175a*, 180, 183, 186, 193a, 231, 246, 251, 283, L 91b, 99, 144, 159, 160, 177b, 177c, 180, 201, 205, 206, 228, 264, P 41, 136, 148; *schoorə*, K 296; *schoowr*, K 245; *schòòr*, L 159; *schòòwr*, K 252, 287, P 13, 70; *schōērə*, K 307; *schôer*, P 25; *schôêr*, K 307; *schowər*, L 205, 206; *schòwr*, P 10; *schòwrə*, P 4; *schorrəkəns*, K 256; *schaawr*, K 295; *schawr*, P 88; *schèùr*, K 340; *skoor*, L 148, 199; *schòòr*, dat is geen boerenwoord, L 235; *schoor*, Elemans; **schoorhout:** *schòòrhout*, L 159; *schoorheut*, K 304; *schorhoutə*, K 145a; **schoorstijl:** *skôerstajlə*, K 357; **schoorstuk:** *schòòwrstŭŭjkə*, P 72; **schoorsteun:** *schòòwrsteun*, P 16; **schoorbalk:** *schoorbalk*, K 133a; *schoorbalkə*, L 159b; *schoorbalkskəs*, L 180b; *schòòrbalkə*, L 241; **schoorarm:** *schôôraarm*, K 157; **schoorband:** *schoorbèènt*, K 288; **schoring:** *schôôring*, K 0153; **steekschoor:** *steekschoor*, K 186, 234; **windschoor:** *wĭëntschoor*, K 147; **arm:** het type *arm* in: I 79, 102a, K 151, 174, 177b, 179a, 182, 184, 184a, 185, 187, 191, 194, 216, 216a, 218, 220, 231, 235, 240, 267, 273, 274, 276, 296, 307, 333b, 340, L 144, 159, 160,

P 28, 69; *arm*, Goossenaerts; **stijlarm:** het type *stijlarm* in: L 144, 149, 182, 183, 184, 186, 187a, 199, 200, 200a, 203, 207, 226, 233, 263, 264; *stéjlèèrm*, in tegenstelling tot schòòr wel een boerenwoord, ook benaming voor de schuine ondersteunende balk die vanaf een keper van het kapgebint de gording ondersteunt, L 235; **korbeel:** *korbeel*, K 177b, L 150, 205, 206; *kòrbeel*, K 351a; *korbîêl*, K 143; *kòrbîel*, K 339, 340, P 72; *korbjêêl*, K 188; *karbeel*, K 100a, 125a, 151; *karbeejl*, K 151; *kərbeel*, K 179a; *kərbîel*, K 349; *kərbîêl*, P 112; *kəbjélla*, K 125a; *krombeel*, K 143, L 184, 188; *krombêêl*, K 146; *krómbîêl*, K 143; *köëbîel*, K 250; **stoter:** *stôetər*, I 275, P 27, 28, 41, 77, 100; *stôêtər*, K 324, P 144; *stōētər*, K 330; *steutər*, P 99; **stootbalk:** *stôêtbalk*, P 81; **stomper:** *stöëmpər*, P 60, 134; **windstomper:** *wiëntstöëmpər*, P 81; **steker:** *steejkər*, K 174, O 250; **steekband:** *steeGbaant*, K 276; *steeGbaandə*, K 210; *steeGbànt*, K 240; *steeGbàànt*, K 247; **steunsteek:** *steunsteek*, K 262; **band:** *bant*, K 341a; *baandə*, I 118; **windband:** *windbant*, P 143; *windbannə*, P 77, 82; *wiëndbànt*, I 269, O 66a; **stormband:** *stormbant*, K 170; *sturmbaant*, K 201, 231, L 159; *störmbaant*, K 184a; **sprijband:** *sprèèjbaant*, L 99 z.s.h.; **windverband:** *wientfərbaant*, K 175a*; **sprant:** *spraant*, K 166, 186; **strever:** *streevər*, K 309, 318, 355, P 37; *stréévər*, P 93; **streverbalk:** *streevərbalk*, P 37; **stormbalk:** *störmbàlk*, P 95; **schutsbalk:** *schudzbalk*, P 99; **spanbalk:** *spanbalk*, K 165; **steunbalk:** *steunbalk*, K 167; **steun:** *steun*, I 102a, K 188a, 274; *stèùn*, P 4; *steunə*, K 296; *stójnə*, P 134; *stòjnə*, P 148; **steunder:** *stöndər*, P 14; *stundər*, P 60; *steun(dər)*, P 154; **steunsel:** *steunsəl*, P 199; *steunsəls*, P 103; **hoeksteun:** *höëkstèùjn*, P 163; **stut:** *stŭŭt*, P 72; **kromstijl:** *krómstaəl*, O 274; **schrank:** *schrankə* mv., K 135, 185; **schrankhout:** *schrankhout*, K 185; **afzetsel:** *afsétsəl*, K 302; **afzetter:** *afséttər*, K 262; **frijt:** *fraat*, P 16; **gaffel:** *gàffəl*, I 275 z.s.h.; **hank:** *hank*, K 166 z.s.h.; **aanvaller:** *òònvàllər*, K 282 z.s.h.; **versterkingsbeen:** *vərsterkingzbeen*, P 134.

STIJLPOR

Sockel für Tragpfeiler (Stützfundament) – stone socle on which post rests – socle sur lequel repose le pilier
(N 4, 10)
[De stijlpor is een stenen pilaartje, waarop de stijl steunt. Vaak is het niet meer dan een zware, onbewerkte kei. Weinig karakteristiek lijkende benamingen als *steen, kei, blok, stenen blok, stut, muurtje* en *paal* worden hieronder niet gedocumenteerd.]
por: *por*, K 193a, L 150, 159, 184, 186, 187, 188; *pòr*, K 166, L 91b, 99, 159, 184, 186, 187a, 205, 206; *pór*, L 159b; *poer*, K 161, 184a, 216, 218, L 160, 177b, 228; *poerə*, K 184a; *pôer*, K 307; *pōēr*, K 143; *poôr*, L 148; *pour*, K 175a*; *par*, L 201; *pòr*, Elemans, hs Mischgofsky L 95; **porring:** *pooring*, K 184a; *parrən*, K 184; **voet:** *voet*, I 79, K 169, 193a, P 99; *vöët*, P 27, 41; *vōēt*, I 275, K 201, 246, 283, 324, 351a, 355, P 25, 93; *vôet*, L 182; *voewt*, L 233; *vöëkkə*, P 69; *steenen vôêt*, K 147; *vuwt*, K 240; *voot*, O 250, P 163; *bətònnə voot*, P 72; **voetstuk:** *voetstuk*, K 143, P 77; *vōētstuk*, O 274; *vöëtstŭŭk*, I 269; *vōētstŭŭk*, K 245, 251, 287; *vootstuk*, P 199, **draagstuk:** *dròòchstŭŭk*, P 10; **stijlstok:** *stijlstok*, L 205, 206; *stéjəlstòk*, L 183; **stijlstut:** *stijlstut*, K 135; **stijlpoot:** *stijlpoot*, L 264; **steunblok:** *steunblok*, K 167; *steunblòk*, K 267, 274, 318; **pilaster:** *pielastər*, K 146, 174, 184, 218, 231, L 180, 199, 200, 200a; *stéjnəpielastər*, L 235; *pielàstər*, K 295; *pəlastər*, K 185, 186, 234, 302; *pəlastərkə*, P 4; *pəlàstər*, I 275, P 95; *palastər*, L 241; *plastər*, K 124a, 150, 165, 183, L 144, 177c; *plaastər*, K 170; *plàstər*, K 216a; *plestərs*, K 165a; *plijstər*, K 165, 166, 186; **pilaar:** *pielaar*, P 103; *pïëlééjr*, P 60; *pəleer*, K 341a, *pəléér*, K 241, 302, P 35a; *pòleer*, K 340; *ploor*, L 144; **pijler:** *pieldər*, L 159; **teerling:** *teerling*, K 100a, 153, 188; *téérling*, K 210; *tèèrling*, K 177b, 188a; *terling*, K 151, 179a, 186; *tèrling*, K 151; **stijper:** *stijpər*, L 205, 206, 264; *stèjpər*, L 207; *stéjpərkə*, L 183; *stiepər*, L 160; **stiep:** *stiep*, K 191, L 159; **stoep:** *stoep*, I 118, K 157, 180, 182, 193a, 194; *stoepkə*, K 220; **pui:** *pui*, K 182; *pöëkkə*, P 134; *pôêkə*, P 81; **zeul:** *zeul*, K 302; *zuil*, K 136a; *zul*, K 247, 309; **zulsteen:** *zeulsteen*, K 307; **beer:** *beer*, L 144; *bèèr*, L 235; **post:** *post*, I 102a; *póst*, L 91b; **poot:** *vastə pōēt*, K 330; **neut:** *neut*, K 250, P 41; **draagsteen:** *dròòchstîen*, P 70; **sokkel:** *sókkəl*, K 282; **fundament:** *fundəment*, K 125a; *fondəmént*, P 78; *fòndəmènt*, P 100; **fundasie:** *foondaasie*, L 263; **fundamentstuk:** *folləmentstuk*, L 180b,; **stijlfundament:** *stijlfondəment*, L 228; **stijl:** *stijlkə*, L 243; *stool*, P 199; **dorpel:** *dörpəl*, L 150; **schutsel:** *schutsəl*, O 169; **frijt:** *freejt*, K 295 z.s.h.; **dalle:** *stîênən dal*, K 252;

1.1.1.1.

De volgende aanduidingen benaderen de stijlpor niet naar zijn functie, maar naar zijn materie: **ijzerstenen:** *aazərstîenə*, K 333b; **blauwe steen:** *blaawə sti-jn*, P 134; **koffiesteen:** *kòfiëstîên*, K 276; **vossekeien:** *vóssəkaaəjə*, keien met vosachtige kleur, worden gelegd als fundament onder de stijlen, hs Van Hoof K 276.

STIJLSLOF

Holzplatte zwischen Sockel und Pfeiler – timber slab between socle and post – tablette de bois entre le socle et le pilier (N 4, 11)
[De houten plaat welke ligt tussen stijl en stijlpor.]
slof: *sloƒ*, K 135, 170, 174, 175*a**, 177b, 193a, 220, L 150, 199, 200a, 205, 206, 235, 264, P 144; *slóƒ*, K 163, 180, 183, 216, 218, L 144, 159, 159b, 177b, 183, 184, 187a, 241, 264; *slòƒ*, I 269, P 72; *sluƒ*, K 340; *sleuƒ*, L 159b; *sloof*, K 0153, L 184, 201, 205, 206, 228; *slôôƒ*, L 184; *sloeƒ*, K 188a, 234, 250, 251, 262, 304, 341a, 351a, 355, P 10, 27, 163; *slöëƒ*, K 240, 295, 330, P 70; *slôeƒ*, K 307; *slōēƒ*, I 275, K 273, 324; *slóƒ*, een eikehouten plavuis waarop een stijl staat, Elemans; **plug:** *pluch*, K 165, 179a, 184, 184a, 186, 188, 194; **peluw:** *pulƒ*, L 188; *pullə*, L 263; **peluwstuk:** *peeluuwstuk*, K 100a; **plugstuk:** *plukstuk*, K 151; **plaat:** *plaat*, L 182, 233; *plòòt*, K 166, 191; *plòt*, P 134; [*eiken*]*plòòt*, K 167, P 60; [*eiken*]*plòtjə*, L 177c; [*houten*]*plòtjə*, L 99; **grondplaat:** *grontplaawt*, O 66a; **fundamentplaat:** *folləmentplòòt*, L 180b; **praamplaat:** *pròòmplòòt*, K 184; **zitplaat:** *zitplaat*, P 103; **plaai:** *plòòə*, P 93; *plòòj*, K 318; *plôowə*, P 41; *plôo*, P 112; *ploowò*, K 274; *plòwə*, P 100; **plavei:** *plavaəəj*, K 210; *plawaj*, P 148; **blok:** *blok*, I 118; *blòk*, K 295, 309, O 274, P 4, 13; *blòòk*, K 355; **scheerblok:** *sjéjərblòk*, P 95; **stopblok:** *stòblok*, L 159; **stijlblok:** *stijlblok*, L 264; **stijlzool:** *stèjlzool*, K 184; **stijlvoet:** *stèjlvōēt*, L 207; **voetsteun:** *voetsteun*, K 143; *vôôtstin*, P 78; **pui:** *puj*, K 231; **puistuk:** *poostuk*, K 276; **puiplaat:** *puiplòòt*, K 182; **tussenstuk:** *tŭŭsənstŭŭk*, K 251; **sleestuk:** *slééjstŭŭk*, P 72; **tussenzetsel:** *tŭŭsənzétsəl*, K 251; **steen:** *stîen*, K 357; **houten steen:** *houtən stîen*, K 193a; *òwtə stééjn*, P 88; **vulhout:** *vulhout*, K 216; **eiken tegel:** *ijkə teegəl*, L 228; **plankske:** *plaangskə*, K 276; **klamp:** *klamp*, L 186.

ANKERBALK

Ankerbalken – tie beam – entrait
(N 4, 5, 12, 15 en 35)
[De zware dwarsverbinding tussen twee tegenover elkaar geplaatste stijlen. Samen met de stijlen heeft de ankerbalk een hoofdfunctie voor de stabiliteit van het huis. Bovendien draagt hij de zoldering. Hier en daar treedt verwarring op met de dwarsbalk in het kapgebint.]
balk: het type *balk* in: I 79, 269, K 109, 110a, 133c, 167, 216a, 231, 235, 240, 276, 304, 309, 318, 340, 341a, 355, L 95, 149, 159b, 182, 184, 186, 187a, 200, 207, 233, 235, 263, 264, O 162, 274, P 16, 28, 35a, 37, 93, 134, 148, 163; *balk*, Elemans; **dikke balk:** het type *dikke balk* in: I 102a, 268a, 271, K 124a, 136a, 165, 167, 175a*, 177b, 179a, 182, 183, 186, 188a, 191, 193a, 210, 231, 245, 252, 340, L 148, 160, 180b, 183, 200a, 235, 241, 264, P 4, 99, 100, 103, 134, 148, 154, 163; *dikkem balk*, Goossenaerts; **zware balk:** het type *zware balk* in: K 193a, L 182, 183, 264; **hoofdbalk:** *hoovbalk*, K 291; *hôôvdbalk*, L 184; *hoovdbalk*, in de stal stonden de stijlen soms (vaak?) tegen de buitenmuur aan en dus niet midden op den dam, de balk die deze stijlen verbond was zwaarder dan andere en werd daarom hoofdbalk genoemd, L 235; **draagbalk:** *draagbalk*, K 143, 174, 178*, 251, L 180b, 228; *draagbàlk*, O 162; *dròògbalk*, P 10, 41, 199; **drachtbalk:** *dragdbalk*, K 250; **ankerbalk:** *ankərbalk*, I 79, K 166, 168, 175a*, 186, 291, 324, L 159b, 160, 177b, 201, 205, 206, 264, P 4, 27, 78, 144; *aankərbalk*, K 193a; *aankərbaalk*, P 16; *ankərbàlk*, K 282, P 112, 148, 163; *ànkərbalk*, I 275, K 288; *ànkərbàlk*, K 309, 357, O 162, P 14, 70; *àànkərbàlk*, K 247; *èènkərbalk*, K 246; *ijnkərbalk*, K 304; **moederbalk:** *moedərbalk*, K 0153, 184, 193a, L 91b, 150; *mōēdərbaalk*, K 341; *möëdərbàlk*, K 351a; *moejərbalk*, K 188a, 218, L 228, P 13, 81, 82; *moejərbaalk*, P 112; *mōējərbàlk*, P 88; *möëjərbalk*, P 69; *möëjərbàlk*, P 95, 112, 163; *möëjərbèlk*, P 78; *mōējərbalk*, P 144; *mōējərbaalk*, P 93; *mójərbalk*, P 27; *mòjərbàlk*, K 339; *moerbalk*, K 100a, 102, 135, 143, 150, 151, 163, 167, 174, 175a*, 177b, 179a, 180, 183, 184a, 186, 188, 194, 216a, 218, 234, 302, L 144, 148, 159, 159b, 177b, 180, 184, 199, 201, 205, 206, 228, 233, 241, 264; P 10, 148; *möërbàlk*, K 307, 349; *mōērbalk*, K 251, 302, P 28; *mōērbàlk*, K 201, 210, 287; *môerbalk*, K 252; *moorbalk*, P 72; **moederbrug:** *mêûrbrŭŭch*, K 231; **dwarsbalk:**

het type *dwarzbalk* in: I 102a, 268a, 271, 275, K 102, 125a, 133a, 135, 136a, 143, 146, 147, 150, 163, 168, 170, 175a*, 178*, 187, 220, 240, 246, 251, 256, 262, 267, 276, 287, 291, 302, 307, 318, 351a, L 91b, 144, 149, 159, 177c, 178a, 180, 185, 186, 199, 200, 200a, 205, 206, 228, 233, 235, 243, O 274, P 13, 28, 63, 69, 70, 82, 88, 99, 100; **verbindingsbalk:** *vərbindingzbalk*, K 302, L 228, P 134; **dwarsligger:** *dwarsliggər*, L 159; *dwéésliĕggər*, K 267; *dwéésliggər*, K 247; **grote ligger:** *grôêtəliĕgər*, K 231; **gebintbalk:** *gəbindbalk*, I 79; *gəbéndbalk*, K 194; **gebintsbalk:** *gəbindzbalk*, K 125a, L 188; *gəbijndzbalk*, K 100a; **bintbalk:** *bindbalk*, I 118, K 157, 188, 216; *biĕndbalk*, K 250; *bendbalk*, K 180; **bintlegger:** *bintleggər*, K 151; **gebintplaat:** *gəbintplôôt*, L 188; **gebontbalk:** *gəbòndbalk*, P 81; *gəbòndbàlk*, K 357; *gəbòndbàlkə*, K 276; *gəbóndbalk*, loopt dwars over de schuurruimte van muur tot muur, Eylenbosch O 253; **kapbalk:** *kabalk*, K 177b, 250, P 72; **steunbalk:** *steunbalk*, K 147, 193a; *stunbalk*, K 274; **onderligger:** *ondərliggər*, K 185; **onderslag:** *ondərslach*, K 216; **onderslagbalk:** *ondərslagbalk*, K 100a, 150; **moederpoutrel:** *mojərpətrél*, P 148; **poutrel:** *pôĕtrél*, P 134; *pətral*, P 163; **lijst:** *leest*, K 174, 176, 179a; *lêest*, K 210; *lést*, K 184a; *liest*, K 191; **rijkel:** *rijkel*, ribbe in houten gebouwen tussen de stijlen, Tuerlinckx.

De volgende benamingen gelden voor bepaalde ankerbalken op bepaalde plaatsen in het huis:
a) in het woonhuis: **kamerbalk:** *kòòmərbalk*, K 341a; **huisbalk:** *huizbalk*, K 274, 302; *huuzbalk*, L 184; *hòwzbalk*, L 183; *hòòəzbàlk*, K 309; *òòəzbalk*, K 250; *òəzbalk*, P 4; *ôezbalk*, P 69; *éézbalk*, P 144; *huizbalk*, balk waaraan rails bevestigd zijn, die de koeketel van het haardvuur naar de stal brengen, K 191; idem, de dikke balk die door het huis liep en waarop de zoldering steunde, liep gewoonlijk door in de stal, K 349; *ôezbalk*, stak gewoonlijk door de schouw en leverde vaak brandgevaar op, P 72; *huizbalk*, een balk die verticaal midden in het vertrek stond en diende tot ondersteuning van de balk die in de lengte door het hele huis liep, K 216a; het type *huisbalk* ook in de volgende plaatsen (geen fonetische opgave): K 135, 151, 184, 187, 210, 216, 231, 273, 274, 302, 318, 339, 341a, 357, L 159, 177b, 182, 183, 186, 201, 205-206, 241, 263, 264, P 81, 95, 103, 134, O 162; **zolderbalk:** het type *zoldərbalk* in: K 125a, 147, 182, 187, 250, 273, 276, 340, L 180b, 264, P 10; **voorbalk:** *veurbalk*, L 184;
b) in de stal: **stalbalk:** *stalbalk*, K 341a, L 200; *stàlbàlk*, K 318; **schelftbalk:** *schelvdbalk*, K 187, L 264; *schélvdbalk*, K 296, 307; **tilbalk:** *tilbalk*, K 151, 0153; **schoorbalk:** *schoorbalk*, K 143, L 144; **hooibalk:** *hoojbalk*, L 180b; **stallegger:** *staleggər*, K 152, 155;
c) in de schuur: **schuurbalk:** *schuurbalk*, L 200; *schûurbàlk*, K 318; *schīēbàlk*, K 340; *schuurbalk*, Goossenaerts; **lastbalk:** *lazbalk*, L 205, 206; *laazbalk*, L 180b, 264; **oogbalk:** *ôegbàlk*, P 14; **taslijst:** *taslijst*, K 125a, 151, 157, 177b, 179a, 182; *taslajstə*, K 125a; *taslést*, K 194; *taaslést*, K 184a; *tasleest*, K 180; *(tas)lijst*, K 124a; **tasbalk:** *tazbalk*, K 174, 175a*, 188, 188a, L 264; *tàzbàlk*, I 269; *tasbalk*, Goossenaerts; **gaffelbalk:** *gaffəlbalk*, K 341a, P 29a, 69, 81; *gàffəlbàlk*, K 333b, 339, 340, 349, P 16, 29; **gaffelbank:** *gaffəlbank*, P 77; **hoopbalk:** *hôebàlk*, P 78 z.s.h.; **dennebalk:** *dennəbalk*, P 148; *dénnəbalk*, K 283; **oversprongbalk:** *oovərsprongbalk*, P 37; *awvərspröĕngbaalk*, P 95; **erebalk:** *eermbalk*, K 273; *ijrmbalk*, K 165; **nerenbalk:** *néérmbalk*, K 241; **aardebalk:** *eerdəmbalk*, K 184; *éérdəmbalk*, K 165, 166, 183; *éérdəbalk*, K 185; **vloerbalk:** *vloerbalk*, K 184; **stoepbalk:** *stoebalk*, I 102a, 118, K 135, 186, 193a, 307, L 150, 159, 177b, 205, 206, 228; *stöĕbalk*, K 231, 234, 274, 282, 302, 324, 330; *stōēbalk*, K 251, 283, 296, O 72, P 4; *stōēbaalk*, K 288, P 60; *stöĕwbalk*, L 263; *stôebalk*, K 245, 246; *stoobaalk*, K 296; *stöĕbàlk*, K 201, 291, 351a, P 70; *stōēbàlk*, K 288, 295, O 66a; *stoepbalk*, balk welke twee of drie scheren verbindt, op de hoogte der gewone stoep(?), Corn. Vervl. A.; *stoe(p)balk*, Goossenaerts; *stoepbalk*, Corn.; *stubalk*, Eylenbosch O 253; **stoelbalk:** *stōēlbalk*, K 252; **staakbalk:** *stoojGbalk*, P 82 z.s.h.; **stoep:** *stoep*, K 0153; **buttelbalk:** *buttəlbàlk*, K 355; **wandbalk:** *waandbalk*, L 91b; **delewandbalk:** *deeləwandbalk*, P 81;

De volgende zijn wellicht benamingen voor horizontale balken in het algemeen, benaamd naar hun functie (vgl. het lemma hanebalk): **rijbalk:** *rijbalkə*, P 136 *raabaalk*, P 60; **trekker:** *trékkər*, I 275, K 324, P 60; **trekbalk:** *treGbalk*, I 79, K 186, 216, 218, L 99, 241; *tréGbalk*, L 144, P 41; *tréGbàlk*, K 247; *trijGbalkə*,

P 10; **trekplaat:** *trékplòòt*, L 144; **klembalk:** *klémbalk*, K 165; *klimbalk*, K 147; **klemplaat:** *klemplòòt*, K 174; **knoopbalk:** *knûubàlk*, P 100; **windbalk:** *windbalk*, K 302; *windbàlk*, P 78; **kalf:** *kalf*, K 333b; *kàlf*, I 269; **plaat:** *plaat*, L 184; **plaai:** *plaaj*, L 263; **ligger:** *lïĕgər*, K 330, P 134; *lïĕgr*, K 240; **filier:** *fïĕlier*, P 77; *fəleer*, O 250.

ZOLDERRIBBEN

Deckenbalken – purlins supporting attic floor – lambourde
(N 4, 13 en 68)
[Balken, op betrekkelijk geringe afstand van elkaar liggend en met de uiteinden gedragen door de ankerbalken, waarop de planken vloer van de bovenverdieping wordt gelegd. De benamingen gelden soms ook voor de schelfhouten; vgl. lemma schelfhout.]
ribben: *ribbə*, K 125a, 0153, 165, 167, 184, 185, 186, 187, 210, L 177b, 184, 185, 186, 187a, 188, 235, 263, 264; *rïĕbbə*, K 231, 240, 267, 288, 295, 340; *rébbə*, O 274; *rebbənə*, P 199; *rébbənə*, K 324; *rèbbənə*, K 324; *ribbəmə*, K 324; *rŏĕbə*, K 296; *rubbə*, I 269, K 307, P 81; *rubbənə*, O 66a, P 4, 70; *rubbərə*, I 275; *rŭŭbə*, K 234, 274; *röbbəs*, P 72; *rubbə*, niet ronde balken die de vloer van de hooizolder vormen, P 60; **zolderribben:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*zolder*]*ribbə*, K 143, 147, 165, 166, 177c, 178*, 182, 183, 186, 187, 188a, 193a, 216, 220, 241, 276, 341a, L 91b, 99, 159, 177c, 180b, 182, 183, 184, 200, 200a, 205, 206, 233; [*zolder*]*rippə*, K 307; [*zolder*]*rïĕbə*, K 302, 339; [*zoldər*]*rŭŭbə*, K 273; [*zolder*]*rubbe*, K 146, 304, P 134; *zolderrib*, Goossenaerts; **bruggen:** *bruggə*, K 102, 309, 318, 349, P 37, 41, 99, 100, 103, 148, 163; *brŭŭgə*, K 355, P 25, 35a, 81, 144; *brūūgə*, P 93; *briggə*, K 333b; **zolderbruggen:** *zoldərbruggə*, L 187; *zóldərbruggə*, K 318; *zòldərbruggə*, K 351a; *zuldərbruggə*, K 216a; *zuldərbruch*, L 228; *zoldərbrŭŭgə*, P 10; *zòldərbruugə*, P 112; *zòldərbrŭŭch*, K 276; *zollərbröggə*, K 357; *zoldərbriggə*, P 27, 28; **zolderbalken:** het type *zolderbalken* in: K 135, 143, 0153, 157, 175a*, 179a, 180, 188a, 251, 274, 276, L 180, 207; **draagbalken:** *draagbalkə*, L 205, 206; **kinderbalken:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kindər*[*balken*], K 151, 163, L 148, 150, 159b, 201, 205, 206, 228; *kèndər*[*balken*], K 194; *kiendər*[*balken*], K 177b, 188, L 159; *kïĕngdər*[*balken*], K 250; **roosterbalken:** *rôêstərbalkə*, K 246; **moederbalken:** *mòjərbalkə*, I 268a, 271; **rijbalken:** *raabalk*, P 82; *raabalkə*, P 134; **rijbomen:** *raabôemə*, P 14; *raəbôem*, P 16; *ròəbôemə*, P 14; **kinderbinten:** *kindərbintə*, L 199; *kindərbintjəs*, L 144; *kindərbeentjəs*, K 174; *kèndərbintə*, K 218; **kepers:** *keepərs*, K 283, O 162, 169, P 41; *kéépər*, K 330; *kaepər*, P 136; *keejpərs*, K 251; *kééjpərs*, P 72; *kéjpər*, P 13; **juffers:** *juffərs*, K 291; *jŭŭffərs*, K 251, 296, O 274, 283, 287; *joefərs*, K 256, 282; *jŏĕffərs*, K 193a, 252; **opliggers:** *opliggərs*, K 136a; **zolderliggers:** *zoldərliggərs*, K 256; **dwarsliggers:** *dwàrslïĕgərs*, K 274; **onderleggers:** *ondərleggərs*, K 220; **liggers:** *liggərs*, P 103; Met een collectief worden de zolderribben genoemd: **balklaag:** *balklòòch*, K 184a, L 184; **roostering:** *ruustəring*, O 274; *rôêstəring*, K 247; *rwoostəringə*, K 201; *rŭŭstərïĕng*, P 77; *rustərïĕng*, K 295; *reustərïĕng*, K 287; *rôestərïĕng*, K 234; *rustərïĕnk*, O 250; *rûustərïĕnk*, I 275; *rŭŭsterink*, het geheel van balken waar men later de vloer oplegt, P 69.

KAPGEBINT

Dachstuhl – timber structure consisting of two rafters joined by collar beam – ferme (assemblage des poutres soutenant la couverture du bâtiment)
(N 4, 23)
[Een kapgebint bestaat uit twee schuinstaande balken die elkaar in het nokpunt van het dak ontmoeten (de zgn. kepers) en onderling horizontaal verbonden zijn door de hanebalk. In dakconstructies van oude boerenhuizen ontbreken de kapgebinten veelal; dakdragende functie hebben dan de daksparren.]
scheer: *scheer*, K 143, 150, 163, 185, 216, 220, 234, 235, 262, 282, 295, 307, 318, 333b, 339, 340, 341a, 351a, L 150, 160, 177b, 177c, 180, 180b, 188, 200, 205, 206, 228, 263, P 28, 37, 77, 78, 82, 136; *scheerə*, K 168, 185, L 148, 241; *scheejr*, P 81; *schêêr*, K 273, L 159b, 235, 264, P 163; *schêêrə*, K 184; *schéér*, K 165, 170, 180, 183, 184a, 186, 188a, 191, 193a, 194, 201, 210, 216a, 231, 240, 241, 245, 252, 267, 274, 276, 283, 291, 296, 302, 304, 324, 330, 357, L 264, P 41, 63, 70, 93, 134, 144; *schéérə* mv., K 166, 167, 288, 341; *schééjr*, K 287, 291, 307, 355, P 60, 88; *schéérn*, K 241; *sjchéér*, K 330, P4; *schéér*, K 251, 276; *schèèr*, I 275, K 170, 283; *schèèrə*, K 174, 178*; *skeer*, L 148, 199, 200, 200a; *skéér*, O 250; *scherrə*, L 233; *schérrə*,

L 235; *schèrrə*, K 182, 197, P 41; *schirrə*, L 235, 241, 243, 263; *schér*, K 309, P 25; *schéjr*, K 349, L 235, P 13; *schéər*, K 295; *schèr*, K 186; *sjéjər*, P 95; *schier*, L 186, 228; *schîêr*, L 186; *schir*, K 169; L 264; *schijr*, L 205, 206; *schijər*, L 243, 264; *schi-jr*, P 10; *skirrə*, L 177b, 182; *skéjər*, L 183; *scheer*, Goossenaerts, De Bont; *schéər*, hs Van Hoof K 276; **schaar:** *schaar*, K 296; *schòòr*, L 160; *schoor*, L 159; *schaer*, I 102*a*; **schoor:** *schoor*, I 79; **scheergebint:** *scheergebêênte*, I 269; *schèèərgəbîente*, I 275; *schéjrgəbîentə*, I 268a, 271; **schaargebint:** *schaargəbîentə*, I 275; *schaajrgəbïëntə*, I 269; *schòrgəbêentə*, I 269; *schòwrgəbïëntə*, I 269; **scheergebont:** *schééjrgəbont*, O 162; *schirgəbontə*, L 144; **scheerwerk:** *scheerwerk*, O 169, P 99, 103, 148; *scheerwérk*, P 27; *schêerwérk*, P 154; *scheejərwérkə*, P 112; *schéérwérk*, P 16, 144; *schééjrwérk*, K 349; *schi-jərwérk*, P 148; *sjéérwérk*, P 69; *sjéjərwaark*, P 95; *schéérwerk*, dit is de naam voor het geheel, P 16; *scheërwerk*, Corn.; *scheërwärk*, Tuerlinckx; **schaarwerk:** *schówérk*, P 134; **scheergewerk:** *schéérgəwèrk*, P 35a; **schering:** *schééjrïënk*, P 60; **gebintscheer:** *gəbientschaerə*, I 102a; **dakscheer:** *dakschèèr*, K 128, L 184; **plaatscheer:** *plòòtschéér*, P 14 z.s.h.; **kapscheer:** *kapscheer*, L 93; *kapscheerə*, L 188; *kapschaer*, K 179a; *kapschêêr*, L 99; **kapgebint:** *kapchəbintə*, K 174; *kapchəbént*, K 143; *kapchəbéjnt*, L 91b; *kapchəbènt*, K 179a; **kapbint:** *kabint*, K 174; **kapgebont:** *kapchəbont*, K 147; **gebont:** *gəbònt*, K 324, P 81; *gəbónt*, P 41; *gəbónt*, Eylenbosch O 253; **gebint:** *gəbint*, L 228; **bint:** *bint*, L 241; **spant:** *spantə*, K 184, 186, L 159, 233; *spaant*, K 157, 186; **kapspant:** *kapspant*, K 100a, 102, 135, 136a, 143, 146, 151, 0153, 175a*, 183, 186, 187, 250, L 99, 159, 184, 186, 205, 206; *kapspaant*, K 124a, L 188; *kapspan*, P 72; *kopspant*, I 102a; *kopspaant*, K 188.

KEPER VAN HET KAPGEBINT

Dachsparren (welche die Dachdeckung tragen) – principal rafter – arbalétrier
(N 4, 23a)
[Elk van de twee schuinstaande, elkaar in het nokpunt van het dak ontmoetende balken van het kapgebint.]
scheerbeen: het type *scheerbeen* in: I 269, K 135, 143,0153, 163, 165, 175a, 179a, 180, 182, 183, 184a, 186, 187, 188a, 191, 193a, 194, 210, 216, 216a, 220, 231, 234, 240, 241, 245, 247, 252, 273, 274, 276, 283, 291, 295, 296, 302, 304, 309, 324, 340, 341a, 349, 351a, L 150, 159b, 160, 177b, 177c, 180, 182, 183, 199, 200a, 205, 206, 228, 233, 235, 241, 263, 264, O 274, P 10, 14, 25, 28, 70, 78, 103, 134; *scheerbeen*, Goossenaerts; **scheerbalk:** *scheerbalk*, K 150, L 180b; *schéérbalk*, P 144; *schéérbalkə*, K 246; *scheerbàlk*, K 307; *schéérbàlk*, K 291; *schaerbalk*, I 102a; *sjéérbalk*, P 69; *schèrrəbalk*, P 41; *schirbalkə*, L 264; *sjéjərbàlkə*, P 95; *skirbalk*, L 182; **scheerpoot:** *scheerpoot*, K 262; *scheerpôet*, K 318; *schéérpôet*, P 41; *schééjrpôetə*, K 355; *scheejərpöëttə*, P 112; *schèrpòòwtə*, I 118; **scheerhout:** *scheerhout*, K 291, P 82; *schéérhòòwt*, K 267; *schèèrhout*, K 146; *schéjr(aat)*, I 268a, 271; **scheerstijl:** *sjéjərstéélə*, P 95; **scheerstoter:** *schééjrstōētər*, P 88; **schoor:** *schoorə*, L 263; **spanbeen:** *spanbeen*, L 159, 184; *spanbîên*, K 184; **spantbeen:** *spandbeen*, L 148; *spandbeenə*, L 188, 228; *spandbîen*, K 250; *spaandbêên*, K 188; **keper:** *keepərs*, O 72, 274; *kéépər*, K 333b; *kéépərs*, P 4; *kééjpər*, P 100; *ki-jpər*, P 134; **kapbeen:** *kabeen*, K 100a; *kabîen*, K 250; **kappoot:** *kaapôetə*, P 93; **kapspant:** *kapspaantə*, L 188; **spanpoot:** *spanpoot*, K 151; **spruit:** *spruutə*, L 187a; *sprŭŭt*, L 186; **kapspruit:** *kapsprôet*, P 72; **spruitbeen:** *spruudbîen*, L 187a; **steekbalk:** *stééjGbaalk*, P 60; **gebontbalk:** *gəbòndbalk*, P 81; **gebintsbeen:** *gəbinzbîên*, K 247; **staander:** *schuinə staandər*, K 193a z.s.h.; **sleper:** *sleepər*, K 247 z.s.h.; **kreupele poot:** *kreupelə poot*, K 151 n.b.

STEEKBAND ONDER HET KAPGEBINT

Versteifungsträger unter dem Dachstuhl (Strebe) – Strut supporting principal rafter – support entre un arbalétrier et un entrait
(N 4, 25)
[Elk van de schuin onder de kepers der kapgebinten geplaatste, op de ankerbalk of de zolderlaag staande ondersteunende balken; de opgaven zijn meest in meervoudsvorm.]
kruier: *kruijər*, K 102, 135, 147, 0153, 163, 170, 182, 186, 187, 188a, 193, 267, L 150, 159, 177b, 186, 201, 205, 206, 228, 233, 235, 264; *kreujər*, L 184, 186; *krèùjər*, K 165, 166, 167, 186, 210, L 149, 183, 187a, 235; *kröjərs*, L 159, 159a, 241; *kròòjərs*, L 200a; *krôôər*, P 28; *krojərs*, K 125a; *krèèjərs*, L 264; *krööjərs*, Elemans; **kruipaal:** *kruijpòòl*, L 99; *kröjpòòl*,

L 144; **kruispant:** *krŏjspant*, L 241; **kruibalk:** *kruibalk*, K 147; **kruistijl:** *kreujstijl*, K 150; *krèùjəstéélə*, L 177c; **kruihout:** *krèèjhawtər*, L 207; **krui:** *kròòjə*, K 251; **schoor:** *schoor*, I 275, K 177b, 186, P 82; *schoorə*, I 118, K 124a, 179a, 183, 216, 218, 220, O 66a; *schôêrə*, K 273; *skoorə*, L 148, 199; **schoorstuk:** *schoorstukkə*, K 276; *schoorstŭŭkə*, P 72 **schoorbalk:** *schòrbalkə*, K 184a; **schoorhout:** *schoorhawt*, K 210; **steekschoor:** *steekschoorə*, K 151, 174, 184a, 194; *stéékschòòrə*, L 188; *steejkschoorə*, K 151; *steekschoor*, K 100a, 234; *steekschwoor*, K 201; **dakschoor:** *dakschoorə*, K 125a, 188; **stutschoor:** *stutschoorə*, L 228; **windschoor:** *wintschoorə*, L 144; *wintschôorə*, L 159b; **stormschoor:** *sturmschôerə*, K 241; **steun:** *steun*, L 182; *steunə*, K 274, 355, L 183, 184; *stèùjnə*, K 287; **steunsel:** *steunsəl*, P 199; **steuner:** *steundərs*, P 103; *stundərs*, K 252, P 70; *stöndərs*, P 14; **steunbalk:** *steunbalkə*, I 102a, K 179a; *stèùjnbaalkə*, P 60; **steunstuk:** *steunstuk*, K 262; **wormsteun:** *wörmsteunə*, L 263; **windsteun:** *wintsteunə*, K 302; **staander:** *standərs*, K 231; **stomper:** *stumpərs*, P 134; **stut:** *stuttə*, K143, P 163; *stŭŭtə*, P 95; *stŭŭt*, K 245; **stutbalk:** *studbalk*, K 185; **stutpoot:** *stutpòòt*, L 99; **steek:** *steek*, L 182; **steker:** *stijkər*, O 250; **steekband:** *steeGbààndə*, K 247; **steekbeen:** *steeGbeen*, K 194; **steekhout:** *steekòw'n*, O 274; **kromsteek:** *krŏĕmstaak*, P 81; **stoter:** *stoetər*, P 148; *stoetərs*, P 136; *stōētər*, K 330; P 88; *stōētərs*, P 78; *stôetər*, P 41, 100; *stôetərs*, K 296, P 69; *stôêtər*, K 324; *stôêtərs*, K 295, P 13; **windstoter:** *wintstôetərs*, I 275; **stoothaak:** *stôêtòòk*, K 324; **strever:** *streevər*, K 309, 355; *streevərs*, P 25; *stréévəs*, P 93; **streef:** *streef*, P 41; **streefstijlen:** *streefstajlə*, K 357; **stiep:** *stĭĕpə*, K 276; *steepə*, K 351a; **stuik:** *stuik*, ondersteunt de hanebalk, L 99; **kortjan:** *kortjannə*, I 79, L 187a, 264; *kòrtjannə*, L 183; *kortəjan*, L 263; *kortjan*, rechtstandige steunbalk onder de gording in een schuur; hij staat op den balk, De Bont; **korteling:** *kortəliengə*, K 175a*; *kortəlings*, K 145a; **karbeel:** *kərbîêl*, P 112; *krabîel*, K 309; **stijl:** *stijlə*, P 37; **kromstijl:** *krŭŭmpstéél*, Eylenbosch O 253; **stijlarm:** *stijlèrm*, L 205, 206; **arm:** *érm*, K 295; *èrm*, K 186; *èèrm*, L 99; **afzetsel:** *afsétsəls*, K 302; **afzet:** *àfsét*, K 340; **aanvaller:** *oonvàllərs*, K 282; **bokspant:** *bòkspant*, K 250; **spantbalk:** *spòòndbalk*, K 188 n.b.; **sprant:** *spránt*ə, K 157; *spraantə*, K 166; **kapspanten:** *kapspaantə*, K 188; **paardje:** *pjeerkəs*, P 4; *pjérkəs*, K 349; **manneke:** *maenəkə*, P 144; **drager:** *dròògərs*, I 275; **schraag:** *schraagə*, K 143; **knecht:** *knechtə*, K 151; **scheerhout:** *schéérhoutə*, L 91b; **klembalk:** *klembalk*, L 200; *klembalkə*, K 182; *kléémbalkə*, K 191; **windbalk:** *windbàlk*, I 269.

HANEBALK

Hahnenbalken (oberster Querbalken im Dachstuhl des Sparrendachs) – collar beam – comble
(N 4, 21)
[De hanebalk is een horizontale – en wanneer er meer zijn de bovenste – verbinding dwars door het huis tussen de beide benen of kepers van een kapgebint, ofwel tussen twee tegenover elkaar geplaatste daksparren; dit laatste in het ouderwetse dak zonder kapgebinten. Onder de hier opgenomen woorden schuilen er waarschijnlijk ook, die een andere dan de bovenste dwarsbalk aanduiden.]
hanebalk: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *haanə*[*balk*], I 79, K 102, 125a, 150, 163, 194, 296, L 99, 144, 150, 159, 177b, 180, 184, 188, 200, 205-206, 228, 243, P 25, 82, 103; *haanəmbalk*, L 150; *aanəbalk*, K 283; *hòònə*[*balk*], K 100a, 128, 146, 0153, 167, 169, 184a, 186, 216, 218, 295, 307, 318, 339, 341a, L 91b, 144, 148, 177c, 199, 201, 205-206, 264, P 93; *hòònəm*[*balk*], K 125a, 183, 184, 187, 201, L 153; *òònə*[*balk*], I 102a, 118, 275, K 124a, 151, 157, 174, 175a*, 180, 188, 188a, 247, 250, 324, P 13, 28, 41, 72, 199; *òònəm*[*balk*], K 287, O 162, P 81; *hoonəbalk*, K 304; *hannəbàlk*, I 269; *hèènəbalk*, L 200; *hàwənəbàlk*, P 163; *òwənəbàlk*, P 95; *ooməlbàlk*, P 88; *hanebalken*, Goossenaerts; *hòònebalke*, Elemans; **haanbalk:** *haanbàlk*, K 307; *òònbalk*, P 10; **haansbalk:** *haanzbalk*, K 135, 147, L 184, 205, 206, 235, 264; *haanzbalkə*, L 160, 241; *hanzbalk*, L 159b, 186, 187a, 200a, 263; *hanzbalkə*, L 207, 233; *haŋzbalk*, L 182; *hánzbalk*, L 186; *haŋzbalkə*, L 160, 184, 235; *hòònzbalk*, K 143, L 149; *hòònzbalkə*, L 244, 264; *hòòŋzbalkə*, L 147; *hònzbalk*, K 184a, L 149, 183; *honzbalk*, L 180b; *haŋzbalkə*, geldt slechts in een dak zonder kapgebinten, L 235; *ha'nzbaləkə*(*n*), De Bont; *haⁱnsbalken*, hs Renders L 226; *haansbalken*, Cuypers 3; **halsbalk:** *halzbalk*, K 165, 170, 182, 186, 193a, 220, 251, 273, 274, 276; *halzbalkə*, K 307, L 159, 241; *hàlzbàlk*, K 309, 351a, 355, 357;

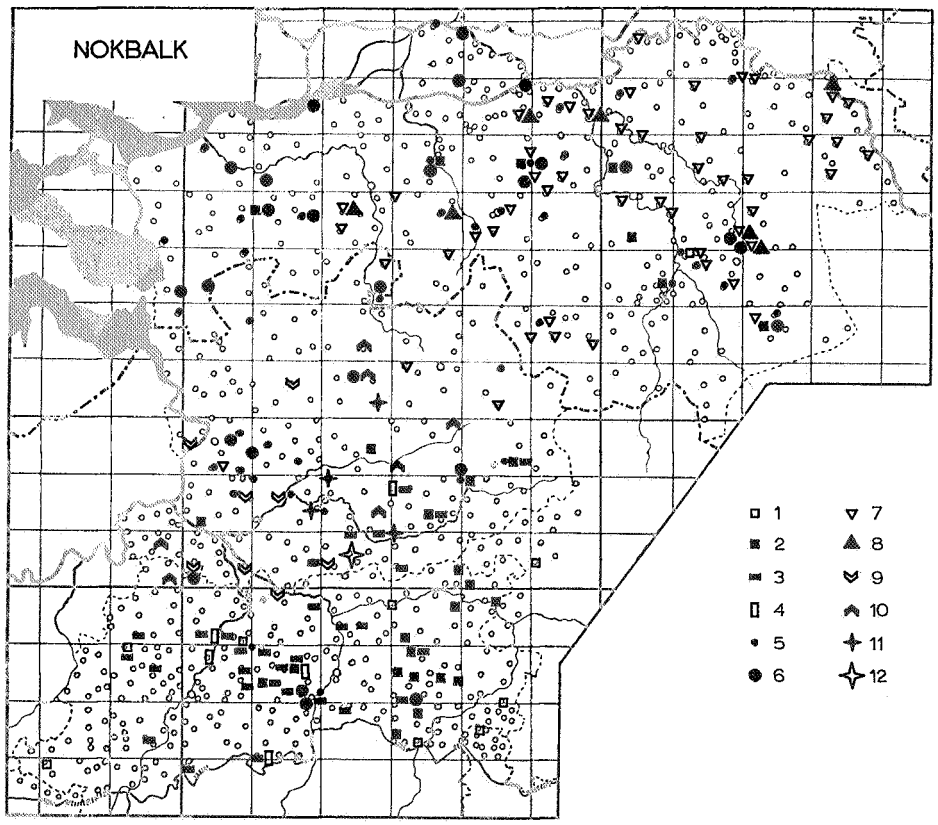

alzbalk, K 151, 252; *hòzbalk*, L 99; *horzbalk*, L 144; *àzzəbàlkə*, K 287; *halzbalək*ə(*n*), De Bont; *hālsbalək*ə, hs Van Hoof K 276; **scheerbalk:** het type *scheerbalk* in: I 275, K 166, 170, 182, 216a, 231, 240, 241, 274, 295, 307, 309, 324, 340, 349, O 72, 274; *schérbalk*, geldt in een dak met kapgebinten, L 235; *scheerbalk*, dwarsbalk in een scheer, De Bont; *skéérbalk*, Eylenbosch O 253; **scheerkalf:** *scheerkàlf*, K 339; **scheerhout:** *schéérhòòwt*, K 267; **schoorbalk:** *schoorbàlk*, K 210; **hanesprong:** *hèènəsprŏĕng*, P 144; **apsuit:** *aapsujt*, K 247; **rijwerf:** *rijwärf*, balk te midden eens daks, dienend om de kepers te schragen, Tuerlinckx; **uilebalk:** *ôeləmbàlk*, I 275; **nok:** *nòk*, K 291;

De volgende zijn wellicht benamingen voor horizontale balken in het algemeen, benaamd naar hun functie (vgl. lemma ankerbalk): **trekker:** *trékkər*, P 60; *trekkər*, P 148; **trekbalk:** *trèGbalk*ə, P 72; *tréGbàlk*, P 70, 148; **trekplaat:** *trékplaat*, L 159; *trekplòòt*, K 218; **trekhout:** *trékawt*, P 27; **klembalk:** *klembalk*, K 177b, 179a, 188; *klimbalk*, K 147; *klimbalk*ə, K 143; *kléémbalk*ə, K 191; **spansel:** *tspansəl*, O 250; **spanbalk:** *spanbalk*, K 246; **knoopbalk:** *knûubàlk*, P 100; **bindbalk:** *bingbaalk*, P 112; **kalf:** *kalf*, K 288, 324, 330; *kàlf*, K 333b; **kalfhout:** *kalvòòət*, P 4; **dwarsligger:** *dwarsliggər*, L 228; **dwarshout:** *dwééshèùt*, K 302; **strijkhout:** *straaəkààt*, I 275 z.s.h.; **famiel:** *famîel*, K 234 z.s.h.

NOKBALK (zie kaart)

Firstlatte (Firstbohle) bzw. Firstpfette – ridge purlin – faîtage
(N 4, 26 en 31)
[De horizontaal lopende balk welke de verbinding vormt tussen de toppen van de kapgebinten ofwel tussen de toppen van de daksparren. Vgl. het lemma nok van het dak.]
vorst (krt no. 1): *vorst*, K 167, L 264; *vòrst*, K 357; *vòòrst*, L 233; *vòs*, P 112, 163; *vöst*, P 41, 154; *vust*, O 274, P 25; *veust*, P 13; *vist*, O 162; **vorstboom** (krt no. 2): *vorzdboom*, K 163, L 177b, 201,

P 99; *vòrzdboom*, K 351a; *vorzdboem*, P 148; *vórzdboem*, L 228; *vòrzdbŏĕwm*, P 148; *vòzdbōēm*, P 100; *vôozdbôem*, P 78; *vurzdbôêm*, K 287; *vuzdbôêm*, P 144; *vuzdbôem*, K 276, 309, 355, P 41; *vuzdbôemə*, P 93; *vuzdbôêm*, P 94; *vözdboom*, P 37; *vözdbôêm*, P 35a; *vözdbôem*, P 72; *vözdbəoewm*, P 95; *vostboeëm*, *vöstboeëm*, Tuerlinckx; **vorstbalk:** (krt no. 2): *vorzdbalk*, K 165, 175a*, L 228; *vuzdbalk*, K 267; *vözdbàlk*, K 307; **wolf** (krt no. 3): *wolf*, K 333b, O 169, 250, P 10, 77, 82, 93, 136, 199; *wòlf*, K 276, 309, 339, 340, 349, O 72, P 4, 13, 16, 27, 63, 69, 72, 81, 134; *wolf(t)*, P 28; *wólf*, P 70; *woolf*, P 93; *wölf*, O 250; *wòlf*, duidt ook de ruimte aan tussen vorstboom en nok, O 72; het type *wolf* (geen fonetische opgave) ook in: K 276, 304, O 162, P 69, 78, 81, 103, 134; *wólf*, Eylenbosch O 253; **wolfbalk** (krt no. 4): *wòlvbaalk*, P 60; **wolfstuk** (krt no. 4): *wolfstŭŭk*, P 134; **wolfhout** (krt no. 4): *wólfhuit*, K 304; **wolfboom** (krt no. 4): *wolvbōēm*, P 10; *wólvbôem*, P 78; **nok** (krt no. 5): *nok*, I 79, 118, K 100a, 147, 151, 163, 165, 169, 174, 177b, 186, 188, 193a, 216a, 291, 307, L 144, 150, 228, 233, 241, 263, P 82; *nòk*, K 182, 183, 184a, 201, 240, 245, 250, 276, 341, L 235, P 13; *nók*, K 251; *nökskə*, L 235; *nuk*, K 307; *tnòk*, K 283; *nokt*, K 256, 262, 282, 295; *et nòk*, (= de nok van het dak, van binnenuit gezien?), Elemans; **nokbalk** (krt no. 6): *noGbalk*, I 102a, K 102, 124a, 128, 135, 0153, 157, 163, 165, 175a*, 177b, 188a, 193a, 307, L 177b, 205, 206, 264, P 82, 103; *nòGbalk*, K 166, 231, 246, 324, P 81; *noG(d)balk*, K 252; *nolbàlk*, P 88 z.s.h.; **naald** (krt no. 7): *naalt*, K 235; *noolt*, L 205, 206; *nòòlt*, K 147, 178*, 179a, 186, 191, 218, L 214; *nalt*, K 186, 241; *nòòt*, K 125a; *nolt*, K 145a, 147, 150, 179a, 180, 184, 185, 194, L 148, 149, 159, 160, 180, 188, 199, 205, 206, 235; *nolt*, K 216a, L 149, 153, 160, 177c, 180b, 184, 187a, 233; *nòlt*, K 143, 165, 166, 183, 184a, L 144, 150, 159, 159b, 183, 184, 186, 200; *nòlt*, K 216, 220, L 91b, 159, 182, 200; *nólt*, L 186, 235, 264; *nólt*, L 183; *nult*, K 250; *nölt*, K 170; *nojlt*, L 207; *no'lt*, De Bont; *nòlt*, nokspriet, Elemans; *daknaald* (krt no. 8): *daknòòlt*, K 178*, 182, L 105, 106; *daknɔlt*, K 143, 150; *daknòlt*, L 159; **kruin** (krt no. 9): *kruin*, K 291; *kreun*, K 247; *krôên*, K 324; *kròən*, K 333b, P 14; *kròòn*, K 288, 330; **kroon** (krt no. 12): *krôen*, K 341a; **kruinhout** (krt no. 10): *kreunòwt*, K 231; *krèùnhawt*, K 210; *kròənat*, I 269; *kròənaat*, K 283; *kròòənhòòwt*, K 302; *kròòənhéét*, K 273; *krôenòt*, I 275; *kraahòòwt*, K 274; **kruinbalk** (krt no. 10): *kreunbalk*, K 231; **kroonhout** (krt no. 11): *kròwənhòwt*, K 340; *krôonhòwt*, K 234; *krònaawt*, K 295; *krôenòwt*, K 296; **overboom:** *euvərbôem*, K 318; **spitsbalk:** *spidzbalk*, P 103 n.b.

GORDINGEN (zie kaart)

Waagerechte Dachstuhlbalken (Pfettendachstuhl) – girder – panne
(N 4, 17 en 24)
[De horizontaal in de lengterichting van het dak liggende balken welke – in een dak zonder kapgebinten – de toppen der stijlen verbinden en de daksparren dragen, ofwel overeenkomstige balken welke op de kapgebinten steunen; in dit laatste geval heeft een dak aan iedere zijde meer dan één gording.]
gordingen (krt no. 1): *gording*, K 150, 151, 167, 169, 186, L 207, 263, 264; *górding*, L 186; *gòrding*, K 165, 183, 245, L 91b, 235; *gordingə*, I 79, K 100a, 102, 124a, 125a, 133a, 135, 143, 146, 147, 150, 151, 0153, 170, 177b, 179a, 182, 187, 193a, 216a, 220, 241, 283, L 99, 144, 148, 150, 159, 160, 177b, 180, 180b, 184, 187a, 188, 199, 200a, 201, 205, 206, 228, 264; *gòrdingə*, K 183, 193a, 194, 220, 245, 247, L 91b, 159, 159b, 235, 263; *gordĭĕngə*, K 251; *gòrdĭĕngə*, K 234, 274, 283, 302, 339, 340, P 72, 81, 144; *górdĭĕngə*, K 250, 251, 274, 333b, 341a; *górdeengə*, K 307; *gòòrdĭĕngə*, K 295; *gordəngə*, K 147, 188; *gòrdəngə*, L 149; *gordènga*, L 177b; *gòrdènga*, K 349; *gordinnə*, L 144; *gardingə*, K 247; *gordənə*, K 136a; *gordə*, L 159b; *gòrrədĭĕngə*, K 291; *gordings*, K 102, 135, 167, 184, 186, 216, 218, L 184, 186, 188, 200, 207, 241, 263, 264; *gordins*, K 147; *gordəngs*, L 241; *gòrdəngs*, L 183; *górdings*, L 200; *gòrdings*, K 143, 166, 184a, 186, L 144, 235; *gorringə*, K 157, 174, 178*, 180; *gòrringə*, K 175a*, L 177c; *gòrring*, L 159; *gòrrings*, K 184a; *gòwərĭĕngə*, P 95; *gorlingə*, L 233, 243; *gòrlings*, L 182; *gòrrəlings*, L 182; *gòrnə*, L 159b; *gurding*, K 256, 309; *gurdingə*, I 118, K 201; *gurdĭĕngə*, K 231, 234, 246, 252, 276, 283, 288, 295, 296, 341, P 25; *gurringə*, I 102a, K 210, 276; *gurrĭĕngə*, K 231; *gurrəngə*, K 210, 276; *görding*, K 240, 304, 307; *gördingə*, K 262; *görrĭĕngə*, K 273, 296, 302; *görringə*, K 188a, 235; *geurdĭĕng*, K 282; *geurdĭĕngə*, K 287, 295; *gèùrdingə*, K 307; *gèùringə*, K 191; *górmə*, P 88 z.s.h.; *gurding*, K 285, en *gordíng*, K 133a, worden opgegeven voor

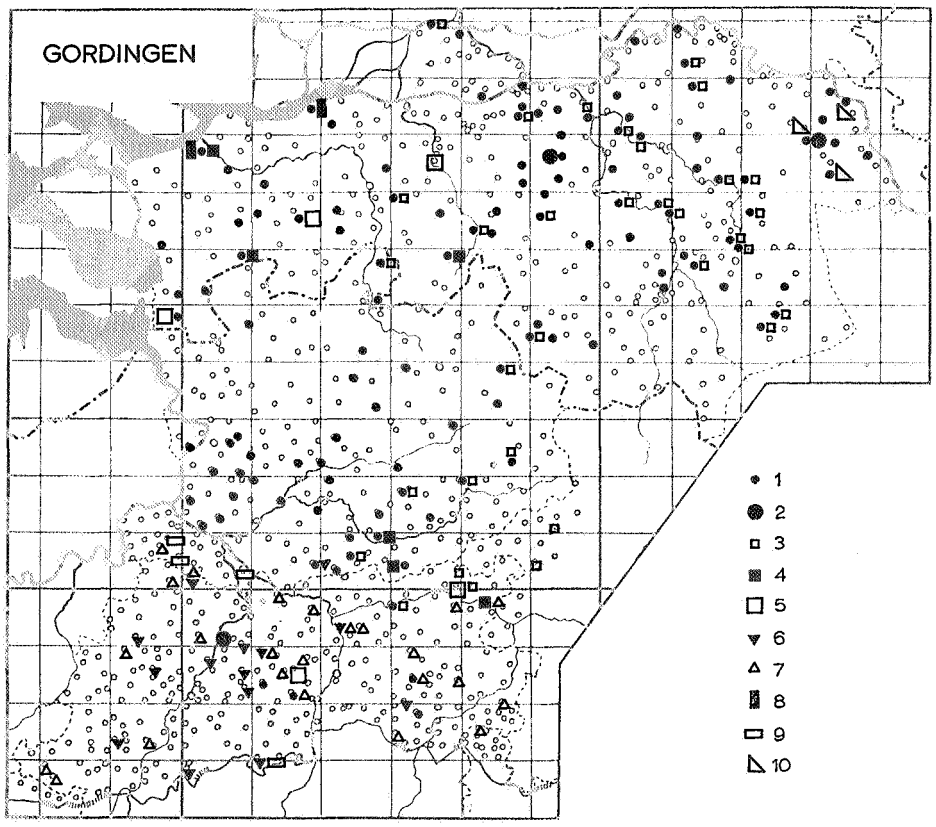

ankerbalk; *gorring*, Goossenaerts; *geuring*, hs Van Hoof K 276; *gòrdinks*, hs Mischgofsky L 95; *gording*, hs Renders L 226; *gòrdenge*, Elemans; **gorbenen:** *górbīējnə*, P 10 z.s.h.; **gordinghout** (krt no. 2): *gordinghout*, L 184; **draaghout:** *dròòchòòwt*, K 250; **gordingsbalken** (krt no. 2): *gordingzbalkə*, P 10; **dakgordingen** (krt no. 2): *dakchordingə*, K 169; **wormen** (krt no. 3): *wòrmə*, K 351; *worm*, K 100a; *wörmə*, K 184a, 186, 216, 357, L 99, 148, 149, 177c, 199, 235; *wörm*, K 143, 179a, 191, 240, 304, 307, L 150, 200, 263, 264; *wurmə*, K 318, 355, P 25; *wurms*, K 143; *wurm*, L 200a, P 25; *weurmə*, K 276; *wèùrm*, L 182, 183, 205, 206, 207, 235; *wirm*, K 341a; *wörrəm*, De Bont; *wurm*, hs Van Hoof K 276; **rijwormen** (krt no. 4): *raawurmə*, K 349; *raaweurmə*, P 41; *raawirm*, K 340; **dakwormen** (krt no. 4): *dakwormə*, K 151; *dakwörmə*, K 188, 194; **wormplaten** (krt no. 5): *wòrmplòòt*, K 351a; *wurmplootə*, P 78; *wurmplòòtə*, I 118; *wörmplòòtə*, K 177b; *wörmplaetə*, K 163; *wörmplòòte*, Elemans; **rijbalken** (krt no. 6): *rijbalk*, P 103; *raabalkə*, O 72, P 13, 60, 69, 134, 199; *raabalk*, P 134; *raabaalk*, P 60; *raabàlkə*, K 333b; *ròòəbalkə*, K 324, P 70; *rôobalkə*, P 27; *rààbàlkə*, P 63; *robalk*, O 169; *ra.balken*, Eylenbosch O 253; **rijbomen** (krt no. 7): *rijboomə*, I 275; *rijboem*, P 148; *réjbōēmə*, P 78; *rééjəbôemə*, P 93; *réébōēmə*, P 100, 163; *rèèbŏĕmə*, P 81; *réébŏĕmə*, P 112; *réébəŏĕmə*, P 95; *ràəbôem*, P 14; *ròəbôêmə*, K 324; *ròòəbôêmə*, P 70; *ròòbôem*, P27; *ràbôem*, O 162, P 28; *ròəbūūmə*, O 274; *ròəbûumə*, P 4; *ròòəbûumə*, P 4; *roojəbûûm*, O 274; *raabôêm*, P 35a; *raabôem*, P 41; *raabōēmə*, O 250; *rabôem*, I 269; *raboemə*, P 77; *raəbôem*, O 162; *raaəbôêmə*, I 275; *raaəbôem*, P 16; **vastbomen:** *vazdbŏĕwmə*, P 148 z.s.h.; **leggers** (krt no. 8): *leggərs*, K 124a, 151; **liggers** (krt no. 9): *liggər*, K 330; *lĭĕgər*, P 134; **dwarsliggers** (krt no. 9): *dwééslĭĕgər*, I 268a, 271; **overleggers** (krt no .8): *oowvərleggərs*, K 151; **dwarsbalken:** *dwarzbalk*, K 167; *dwééjzbaalk*, P 60; **draagplaten** (krt no. 10): *draachplaat*, L 159b; **platen** (krt no. 10): *plaatə*, L 184, 186; *plaat*, L 159b; **steunen:** *steun*, P 35a;

steunbalken: *steunbalkə*, P 103; **bruggen:** *bruggə*, P 163; **juffers:** *juffərs*, K 267; *jōēfərs*, K 247; **kepers:** *keepərs*, P 112 z.s.h.

MUURPLAAT

Schwelle, worauf der Fuß der Sparren gesetzt wird (Sparrengesims) – beam resting on outer wall and supporting rafters – sablière
(N 4, 40)
[Een balk of plaat welke plat op de buitenmuur van de lange gevel ligt. De daksparren of de spruiten worden erop bevestigd.]
muurplaat: zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*muur*]*plaat*, I 268a, 269, 271, K 135, 150, 187, 191, 235, 262, 283, 291, 330, L 159, 159b, 160, 182, 184, 186, 187a, 205, 206, 207, 228, 263, O 66a, 72, P 136; [*muur*]*plāat*, K 296; [*muur*]*plaawt*, O 162; [*muur*]*plàt*, I 275; [*muur*]*plòòt*, I 102a, 118, K 100a, 102, 124a, 125a, 143, 146, 147, 151, 0153, 157, 165, 165a, 166, 167, 169, 174, 175a*, 177b, 178*, 179a, 183, 184, 184a, 185, 186, 188, 188a, 193a, 194, 201, 210, 216, 216a, 218, 231, 234, 245, 250, 251, 267, 273, 288, 324, 333b, 339, 340, L 91b, 99, 144, 149, 150, 153, 177b, 177c, 180, 183, 188, 199, 200, 200a, 201, 205, 206, 233, 235, 241, P 10, 13, 16, 28, 60, 70, 81; [*muur*]*plòòət*, K 252, 283, P 72; [*muur*]*plòòjt*, K 246; [*muur*]*plòət*, K 295; [*muur*]*ploot*, K 295, P 27, 78, 82; [*muur*]*ploet*, O 250; *muurplòòt*, doorgezaagde dennenstam die met de platte zijde rust op de bovenste steenlaag van de zijmuur, Elemans; *my.ərplu.ət*, Eylenbosch O 253;
muurplaai: zonder fonetische documentatie van het eerste deel, [*muur*]*plaaj*, L 235, 264, 285; [*muur*]*plòòj*, K 220, 240, 273, 276, L 264; [*muur*]*plòòjə*, K 318; [*muur*]*plòj*, K 241; [*muur*]*plòəj*, K 276; [*muur*]*plooj*, L 264; [*muur*]*plŏëj*, P 25; [*muur*]*plèùj*, K 318; [*muur*]*plaaə*, P 99; [*muur*]*plòòə*, K 349; [*muur*]*plòòwə*, K 302; [*muur*]*ploo(w)ə*, K 274; [*muur*]*plówə*, K 351a, 355; **plaat:** *plaat*, L 160, P 4; *plòòt*, I 79, K 247, P 63, 77; *ploot*, K 282; *plôet*, P 134; *plôêt*, O 274; *plòət*, P 69; *plówt*, P 134; **plaai:** *plòòj*, P 148; *plójə*, K 304; *plòòəjə*, K 276; *pluiə*, P 37; *pluj*, P 144; *plèèj*, K 307; *plòòə*, K 309, P 93; *plôo*, P 112; *plòwə*, P 28; *ploowə*, P 41; *plaaj*, hs Renders L 226; **dakplaat:** *dakplówət*, P 95; **dakplaai:** *dakplàwə*, P 100, 163; *dakplaai*, *dakploa*, plank welke eenen leemen muur langs boven sluit en waarop het onderste deel van 't dak rust, Tuerlinckx; **gootplaat:** *gootplaat*, P 103; **cornicheplaat:** *kórniĕsjploot*, P 88; **gordingsplaat:** *gordingplòòtə*, L 180b*; **muurbalk:** *muurbalk*, K 0153; **muurband:** *mŭŭrbaant*, K 307; **rijboom:** *ràəbôem*, P 14 z.s.h.; **slof:** *sloof*, L 263; **voleer:** *fólleer*, P 10 z.s.h.

KAP ZONDER KAPGEBINTEN

Dach ohne Dachstuhlgebinde – roof without collar beams – toit sans arbalétriers
(Van Hoof)
[In een kap zonder kapgebinten hebben de daksparren de functie het gehele dak te dragen.]
spantendak: *spăntəndak*, hs Van Hoof K 276.

DAKSPARREN (zie kaart)

Dachsparren – common rafter – chevrons
(N 4, 18 en 22)
[De betrekkelijk dicht naast elkaar dwars over de gordingen aangebrachte balkjes, welke het dak dragen; horizontaal over de daksparren heen worden de deklatten en panlatten aangebracht. In de ouderwetse huizen zonder kapgebinten rusten de daksparren slechts op één enkele gording; een tweetal tegenover elkaar geplaatste daksparren, onderling verbonden door de hanebalk, heeft daar dus de functie van het kapgebint.]
daksparren (krt no. 1): *daksparrə*, K 102, 124a, 151, 163, 175a*, L 159b; (*dak*)*sparrə*, K 177b; *dakspar*, L 201; *dakspaarə*, I 268a, 271, K 250, 274; *dàkspàər*, K 307; *dakspèèrə*, K 178*; *dakspaar*, De Bont; **sparren** (krt no. 1): *sparrə*, I 79, 118, K 151, 157, 174, 180, 193a, P 148; *spaarə*, I 102a, K 188a, 216, 218, 220, 296; *spòòrə*, K 216a; *spoorə*, K 100a, 143, 188; *spéérə*, K 184a, 210; *spèèrə*, K 165, 166, 185, 191, 194; *spèrrə*, K 179a, 182; *spaar*, De Bont; **mastesparren** (krt no. 1): *mastəsparrə*, K 283; **opleggers** (krt no. 2): *opleggərs*, K 102, 124a, 125a, 135, 136a, 143, 146, 147, 150, 165a, 167, 169, 170, 175a, 184a, 185, 186, 187, 188a, 193a, L 99, 144, 148, 153, 159, 160, 177b, 177c, 180, 180b, 184, 186, 187a, 188, 199, 200, 200a, 201, 205, 206, 228, 233, 235, 243, 263, 264; *ópleggərs*, K 165, 166, L 91b, 183, 207, 241; *òpleggərs*, L 184; *oepleggərs*, L 184; *ópléggərs*, L 159, 159b, 182, 186, 235; *òpléggərs*, K 143, 183; *opléggərs*, K 136a; *oplèggərs*, L 149;

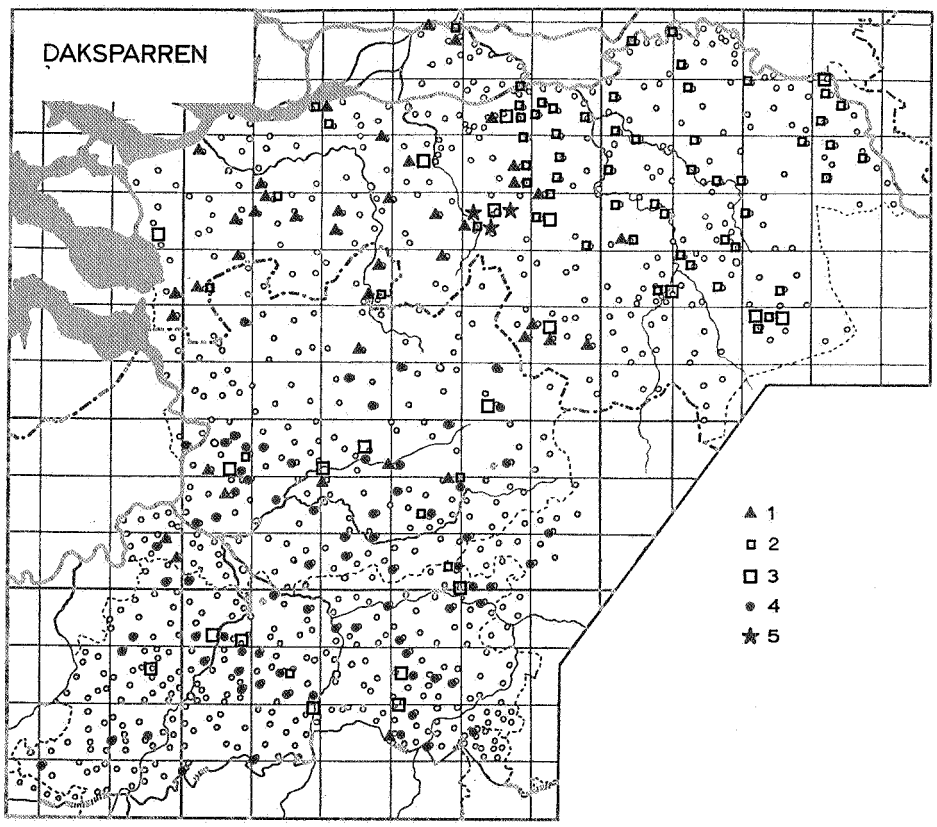

upléggər, K 307; *opleegərs*, K 145a; *ŏëpléégərs*, P 78; *òpliggərs*, K 351a; *ŏëpliggərs*, K 309; *oplejgərs*, L 99; *oplijgərs*, L 149; *uplággərs*, K 252; *ópléggərs*, werden gelegd van nok tot worm en van worm tot muurplaat, twee losse reeksen dus, L 235; *oplegger*, De Bont; *ópléggərs*, hs Mischgofsky L 95; *ópléggers*, Elemans; **opliggers** (krt no. 3): *opliggərs*, K 163, 186, 241, 351a, L 228, 263, 264, P 82, 103; *ópliggərs*, L 159, 241; *oplïëgərs*, K 251, P 10; *òplïëgərs*, P 13; *ŏëpliggərs*, K 309; *ŏëplïëgərs*, K 296, 355, P 95; *ŏëplïëgər*, K 267; **liggers** (krt no. 3): *liggərs*, I 79, O 169, P 103; **kepers** (krt no. 4): *keepərs*, I 275, K 201, 231, 234, 235, 246, 247, 256, 262, 267, 273, 274, 276, 288, 302, 304, 307, 318, 324, 339, 340, 349, 351a, 355, 357, O 162, 274, P 25, 27, 37, 41, 77, 99; *keepr*, K 240; *kééjpərs*, K 282, 291, 295, P 10, 14, 16, 60, 63, 70, 72, 81, 100, 144, 163; *kéépərs*, K 245, 252, P 4; *kééjpər*, K 333b; *kééjpəs*, P 93; *kéépəs*, P 69; *kéjpərs*, P 13; *kijpərs*, O 250, P 82, 134, 199; *keepər*, K 241, 309, 341a, P 28, 35a; *keejpərs*, I 269, K 251, 283, 287; *kaajpərs*, K 295; *kajpərs*, P 148; *kajpəs*, P 95, 154; *kĕpər*, hs Van Hoof K 276; *kéé^{i}pərs*, Eylenbosch O 253; **lakepers:** *lààkéépərs*, K 330 n.b.; **ribben:** *ribbə*, K 100a, 102, 124a, 125a; *rèùbə*, P 95; **dakribben:** *dakribbə*, K 100a; **hanken** (krt no. 5): *hankə*, K 183; *haankə*, K 184; **dakhanken** (krt no. 5): *(dak)haankə*, K 184a; **opscheuten:** *opscheutə*, L 144; *opsxə̃t*, hs Van Hoof K 276; **slieten:** *slietə*, L 148; **stroken:** *strookə*, L 263 n.b.; **kruislatten:** *kruislattə*, K 0153 z.s.h.; **steunders:** *stundərs*, K 330 z.s.h.; **dragers:** *draagərs*, P 103 z.s.h.

SPRUITEN

Aufsatzbalken am Dachstuhl (Aufschieblinge) – small rafters attached to common rafters to form the eaves – coyaux (N 4, 22)

[De daksparren van het onderste gedeelte van het dak; die daksparren welke, een gebroken vlak vormend met de hoger gelegen daksparren, tot over de muur heen reiken en zodoende de ozie van het dak vormen.]

1.1.1.1.

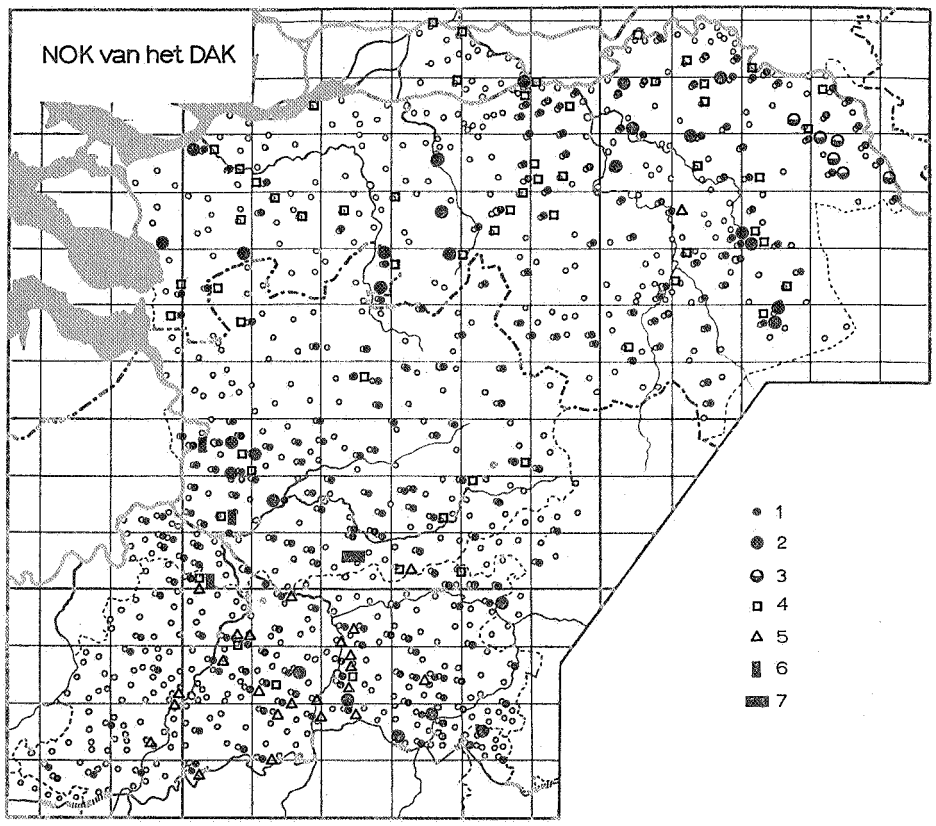

onderliggers: *ondərliggərs*, K 185; **verlengers:** *vərlengərs*, L 150; **aanvallers:** *aanvallərs*, K 188; *òònvàllərs*, K 201; **voetkepers:** *vōētkéépərs*, P 4; **voetstukken:** *vootstŭŭkə*, P 70; **spruiten:** *spruitə*, L 150; *spruutə*, L 184; *sprôetə*, P 69; *sprôêtə*, K 324; *sproojtə*, O 250; *sproowtə*, P 41; *sprééta*, P 112; **leghout:** *lechhèùt*, K 304 z.s.h.; **corniche:** *kurtussə*, P 100 z.s.h.; **schoen:** *schōēn*, L 159b z.s.h.; **hakken:** *hakkə*, L 184 n.b.; **oplangers:** *oplangər*, K 307; **sleper:** *sléépr*, K 240.

DEKLATTEN

Lattung (Dachlatten) – battens – lattes (N 4, 19)
[Deklatten zijn de dwars over de daksparren aangebrachte latten waarop het dekstro wordt gespreid. Overeenkomstige latten, dienende als basis voor dakpannen worden *panlatten* genoemd; woorden van dit type worden verantwoord in 2.2.2.2.]
deklatten: het type *deklatten* in: I 79, K 102, 133a, 135, 136a, 143, 147, 150, 157, 163, 165, 166, 170, 179a, 179b, 185, 186, 187, 188, 194, 216, 216a, 240, 241, 263, 273, 274, 283, 304, 307, 349, L 99, 144, 177b, 180b, 183, 184, 200, 200a, 201, 205, 206, 235, 263, 264, P 27; *deklat*, Corn. Vervl.; **daklatten:** *daklattə*, K 151; *daklatn*, O 275; *daklaatə*, P 78, 112; *dàklàttə*, K 276; **latten:** het type *lattə* in: K 143, 184a, 216a, 296, 340, L 144, 177c, 180b, 182, 186, 200, 207, 263, 264, P 16, 112, 148, 199; **strolatten:** *strôelattə*, K 341a; *strôelàttə*, K 333b; *strōēwəlàttə*, K 339b; *stroeïlat*, Tuerlinckx; *stroolat*, Corn. Vervl.; **rietlatten:** *rīētlàttə*, K 333b; **laterlatten:** *lòòtərlattə*, K 151; **kepers:** *keepərs*, K 357; **sparren:** *sparrə*, K 188; *spàrrə*, K 341; **slieten:** *slietə*, K 184; **dekroeden:** *dekroejə*, L 159b; **dekgerden:** *dekchèrdə*, K 167; *dékchéérə*, K 231.

NOK VAN HET DAK (zie kaart)

Dachfirst – ridge of the roof – faîte
(N 4, 26b en 31; znd B1, 169; znd 8, 66a; znd 12, 9; sgv vorst)
[Het hoogste gedeelte van een dak, de horizontale lijn, gevormd door snijding

van twee dakvlakken. Oude rieten daken hebben meest een nok van zoden; jongere constructies laten een bedekking zien van gesmeerde cement of van nokpannen.]
vorst (krt no. 1): *vorst*, K 136a, 143, 145a, 146, 147, 148, 151, 0153, 157, 165a, 167, 169, 185, 186, 187, 191, 196, 197a, 213, 215, 216, 218, 219, 220, 243, 249, 256, L 94, 100, 104, 109, 144, 145, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 159, 160, 180b, 181, 184, 186, 199, 201, 205, 206, 228, 236, 255, 257, 260, 261, 264, 280, P 89, 99, 103; *vòrst*, K 143, 165, 166, 183, 184a, 186, 193a, 357, L 177c; *vórst*, L 159, 264; *vost*, K 175a*, P 171; *vòst*, K 348, P 105, 112, 145, 147, 154a; *vóst*, O 286, P 154; *vóstə*, I 268, P 80, 129; *vòs*, P 112, 166; *voorst*, K 171, L 162, 187, 212, 229, 240, 244, 264, 283; *vòòrst*, K 216, L 144, 148, 182, 183, 189, 200, 200a, 207, 208, 235, 241, 256, 285; *vôost*, I 180; *vurst*, I 102a, K 231, 245, 247, 279, 283; *vurstə*, I 118; *vustə*, I 275, P 16, 69; *vujst*, K 277, P 37; *vörst*, K 188a, 206, 212, 235; *vust*, I 220, 221, 268a, 269, 271, K 201, 210, 231, 232, 234, 245, 251, 267, 268, 276, 283, 286, 291, 292, 295, 296, 300, 300a, 301, 304, 309, 318, 320, 325, 330, 331, 332, 333, 335, 339, 348, 352, 355, O 72, 169, 274, 275, 276, P 4, 10, 25, 32, 35a, 41, 43, 60a, 63, 70, 81, 93, 94, 123, 127, 134, 136, 144, 199; *vöst*, K 188a, 206, 210, 240, 257, 258, 262, 266, 267, 268, 295, 296, 300a, 302, 305, 307, 308a, 312, 322, 323, 330, 332, 349, 350, 356, O 67, 162, 274, P 35a, 37, 41, 72, 80, 93, 94, 95, 99, 100, 107, 129, 154, 198; *vöstə*, P 77; *vöstəs* m.v., K 250; *veurst*, K 212a, 244, 282; *vèùrst*, K 247; *veust*, K 206, 213, 235, 241, 255, 267, 273, 276, 307, O 238, P 13, 14, 18, 25, 35a, 41, 60, 96, 103, 126; *vèùst*, K 180, 237, 247, 273, 307, P 60, 198; *vuist*, K 272; *vèrst*, L 159b; *vest*, K 339, O 162, P 27, 28; *vestə*, P 88; *vést*, K 287, 333b, 340, P 30, 85; *veest*, P 27; *vorst*, Goossenaerts, De Bont, Sassen (Eersel), hs 1229a; *vòòrst*, hs Renders L 226; *vòrst*, Elemans; *vost*, *vöst*, Tuerlinckx; *vøst*, hs Van Hoof K 276; *vörst*, Corn. Vervl.; **dakvorst** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*dak*]-*forst*, I 79, K 135, 151, 163, 182, 194, L 144, 150, 177b, 180b, 205, 206, 264, P 148; [*dak*]*fòrst*, K 193a, P 148; [*dak*]*fos*, P 163; [*dak*]*fòòrst*, L 263; [*dak*]*fôost*, P 78; [*dak*]*furst*, K 251; [*dak*]*fu(r)st*, K 252; [*dak*]*fust*, K 188, 291, P 25, 144; [*dak*]*först*, P 136; [*dak*]*feurst*, K 246; [*dak*]*fèùst*, K 191; [*dak*]*feust*, P 41; **gevorst** (krt no. 3): *gəvorst*, L 158, 185, 186, 187a; *gəvoorst*, L 184, 190; **rossevorst:** *rossevorst*, vorst van een dak, met rossen bedekt, Goossenaerts; **nok** (krt no. 4): *nok*, I 102a, 118, K 102, 124a, 125a, 128, 135, 136a, 147, 151, 0153, 157, 165, 166, 170, 174, 175a*, 177b, 178*, 179a, 183, 183b, 184, 186, 188a, 194, 197, 307, L 99, 145, 151, 153, 180, 183, 184, 205, 206, 228, 233, 243, 258, 264, P 88; *nòk*, K 183, 201, 231, 251, 288, 309, 324, 349, 351a, L 91b, 149, 159, P 13, 72; *nok(t)*, K 252; *nokt*, K 262; *nǫk*, hs Van Hoof K 276; *nok*, Goossenaerts; **wolf** (krt no. 5): *wolf*, K 324, L 200a, O 178, P 13, 60, 85, 89, 128, 136, 199; *wòlf*, O 178, P 10, 14, 27, 29a, 60, 69, 80, 95, 129, 134; *woelf*, O 250; het type *wolf* (geen fonetische opgave) ook in: K 349, P 82, 88; **kruin** (krt no. 6): *krèùn*, K 247; *kròòn*, K 288; *krôên*, K 324; **kroon** (krt no. 7): *krôon*, K 341a; **ruiter:** *ròòətər*, K 250 n.b.

NOKPAN

Firstziegel – ridge tile – tuile arêtière
[Elk van de gewelfde pannen of andere stenen voorwerpen waarmee men de nok vormt van een rieten of pannen dak. Vgl. het lemma nokpan in 2.2.2.2.]
vorstpan: *vorstpannə*, L 160; *vòrspan*, K 274; *voorstpannə*, K 196; *vustpannə*, I 269; *vustpéng*, I 220; *veustpan*, I 180; *vèùstpannə*, P 199; *vorstpan*, Hoeufft; *vustpan*, Eylenbosch O 253; *vörstpan*, Corn. Vervl.; *vostpan*, *vöstpan*, Tuerlinckx; *vòrstpanne*, Elemans; **vorststeen:** *vorsteen*, K 196; **wolfpan:** *wólfpan*, Eylenbosch O 253.

NOKZODEN

Grasschollen zur Abdeckung des Firstes eines Strohdaches – sods forming the ridge of a thatched roof – mottes d'herbe qui couvraient le faîte d'un toit de chaume (Lijst H)
[De lange zoden die oudtijds als afdekking op de nok van een strooien dak werden gelegd.]
vorstvlaggen: *vorstflaggə*, L 180; **vorstrus:** *vorströssə*, L 180b; *vorstrussen*, Sassen (Eersel); *vörstrus*, lange plag, dienende als vorstpan op de vorst van huizen met een stroodak, Corn.; **huisrus:** *huisrus*, De Bont.

DAKSCHILD

Dreieckige Dachfläche (Walmfläche) – plane of a roof – croupe
(N 4, 27 en 32; DC 16, 7a en b)

1.1.1.1.

[Een dakschild is een driehoekig dakvlak. Het is niet uitgesloten dat een aantal van de hieronder gegeven aanduidingen ook gelden voor rechthoekige of trapeziumvormige dakvlakken. Men noemt het schild „*gebroken*" (L 180b, K 340, P 16), wanneer het niet in één vlak ligt.]
schild: *schilt*, K 100a, 102, 124a, 125a, 133a, 133d, 135, 136a, 140, 143, 146, 147, 151, 0153, 157, 163, 165, 166, 167, 170, 174, 175a*, 177b, 177c, 179a, 180, 182, 183, 184, 185, 186, 193a, 194, 197, 218, 220, 307, 351a, L 91b, 99, 100, 103, 144, 145, 149, 150, 151, 153, 159, 160, 177b, 177c, 180, 180b, 200, 205, 206, 224, 228, 233, 235, 241, 243, 263, 264; *schïëlt*, I 275, K 231, 250, 291, 341a, P 10, 72, 78, 93, 148; *schiltjə*, K 184a, L 184, 262; *schil*, P 88; *sjilt*, P 95; *skilt*, K 187, L 148, 152, 180b, 182, 183, 199, 200, 200a, 207, 235; *skïëljt*, O 162; *skèlt*, L 208a; *schild*, hs Renders L 226, Van Dam 1, hs Sassen L 263; **wolfsschild:** *wolfschilt*, L 264; **topschild:** *topschilt*, K 182; **windschild:** *wintschilt*, L 177b; **eindschild:** *ijntschilt*, L 160; *teenəschilt*, L 180**; *tèjnəschiltjəs*, K 184; **gevelschild:** *gévvəlscheeltjə*, L 264; **dakschild:** *dakschilt*, K 151; *(dak)schilt*, K 184a; **kopeinde:** *kopent*, I 118; **topeinde:** *topijnt*, K 188, 216a; *topent*, K 188a, 216; *dopent*, I 118; *topènt*, K 188a, 194; *topént*, K 318; *tòpent*, K 216, 340; *tópént*, K 276; *topin*, K 304; *tòpeent*, K 273; *tòpéént*, K 276; *tòòpéént*, K 191; *topend*, Goossenaerts; **geveleinde:** *géévəlént*, K 267; **schildeinde:** *schïëltajnt*, P 10; **wolfseinde:** *wolvzijnt*, K 186, 216a, L 205, 206, 228, 264; *wolvzent*, I 102a, K 175, 179a, L 200a, P 82; *wolvzendə*, K 100a; *wolvzènt*, K 0153, 193a, 218; *wolvzént*, K 282, L 159b; *wólvzént*, K 184a, 194; *wòlvzént*, P 27; *wòlvzéndə*, K 201; *wòlvzéjndə*, K 349; *wòlvzeent*, K 307; *wòlvzajnt*, P 72; *wòlvzaajnt*, P 81; *wòlvzéénəs*, P 95; *wolvzengt*, L 205, 206; *wòlvzén*, P 25; **wolfeinde:** *wolvent*, K 180; *wòlveent*, K 307; **wolf:** *wolf*, K 216a, 216b; **kop:** *kop*, P 99; *kóp*, P 16, 70; *kòp*, P 148; **noortkop:** *noortkòp*, K 274(houdt wellicht verband met horenboom = hoekkeper, i.v.m. het feit dat een dakschild langs de zijkanten door hoekkepers wordt gedragen); **top:** *top*, I 79; *toop*, K 210; **topgevel:** *topcheevəl*, I 79, K 100a, 102, 141, 164a, 182, L 110, 145a, 148, 159; *tópcheevəl*, K 318; **geveltop:** *geevəltop*, K 173a; *géévəltop*, L 159; **gevelpunt:** *géévəlpunt*, K 267; *géévəlpŭŭnt*, K 296; *geejvəlpunt*, P 100; **kapje:** *kepkə*, L 160, 184, 186; **wolfskap:** *wólfskàp*, P 88; **wolfsdak:** *wolvzdak*, K 307, L 228; **kaveles:** *kaveles* (nadruk op ka en les), Goossenaerts; **uiledakje:** *ôêlədàkskə*, I 275; **uilebred:** *ûûləbrèt*, L 159b; **wolfsteek:** *wolfsteek*, K 302, P 78; **oversteker:** *oovərsteekərs*, K 135; **brouw:** *braaw*, K 151;

De volgende aanduidingen hebben wel betrekking op bepaalde dakschilden: **voorschild:** *vurschilt*, K 185; **achterschild:** *aachtərschilt*, K 185; *aftərskilt*, L 180b; **buitenschild:** *buitəschilt*, K 231.

SCHILDRAAMPJE

Fenster in der Walmfläche – window in the plane of a roof – œil-de-bœuf
schildraampje: *skildrömkə*, het kleine raampje in het schild, L 180b.

UILEGAT

Dachluke (Dachgaube; Dachgaupe; Fledermausgaube, – bei Strohdächern) – roof window – trou aux hibous
(N 4, 26c)
[„De halfronde opening boven in den uilaard, om licht en lucht te geven boven in een schuur", Goossenaerts. „Onder het zeer laag afhangend dak is een halvemaanvormige opening, de 'uilaard' of het 'uilegat' waarlangs de uilen in- en uitvliegen om de muizen te vangen", Goossenaerts onder uilaard. Het uilegat bevindt zich ook wel boven in een schild van het dak, waar het toegang geeft tot de zolderruimte.]
uilegat: *uiləgat*, K 143, 165, 256, P 60; *uuləgat*, L 184; *ŏëləgàt*, P 78; *aaləgàt*, P 163; *ééləgat*, P 144; *òjləgát*, K 245; *òòjləgat*, O 72; *òòəlagat*, K 283; *òəlagat*, K 283, O 255, P 81; *òəlagàt*, K 295; *ôôləgèt*, K 288; *ôoləgàt*, K 333b; *uilegat*, Goossenaerts, Corn.; *öwlegat*, Elemans; **uilsgat:** *uulschat*, L 160; **uilekot:** *uiləkot*, K 0153; *èùləkót*, P 154; *èùləkòt*, P 100; *òwəlakòt*, K 340; *òələkòt*, P 16; *aawəlkot*, P 134; *ôeləkòt*, P 69; *ŏëləkót*, P 78; **uilevenster:** *ówləvïënstə*, P 134; **duiker:** bij De Bont is een *duiker* een gewelfde opening in een strooien dak voor het doorlaten van het daglicht; hij verwijst naar Loquela i.v. uilshol; **vlieggat:** *vliechat*, K 0153; *vleejchoetə*, een twintigtal ronde gaatjes in de gevel, O 255; **hanegat:** *haanəgat*, L 159b; **nokgat:** *nòkchat*, K 246; **kijkgat:** *kòòəkchat*, K 287; **luchtgat:** *lŭŭchtchat*, K 231;

vorstkot: *vorstkot,* P 95; **zolderkot:** *zoldərkot,* K 276.

OZIE VAN HET DAK

Dachfuß (vorspringender Dachteil zum Abfließen des Regenwassers) – eaves – égout du toit
(N 4, 32a en b; znd A-M; znd B1, 158; znd 5, 33; znd 12, 9; znd 22, 39; sgv dakdrup en ooziedrup; Roukens 14, 23; Van Gerwen 4, 11)
[De ozie is de onderste rij of rijen pannen of de onderkant van de strobedekking. Het bedoelde deel steekt enigszins over en laat het regenwater afstromen zonder dat de muren nat worden. De opgegeven woorden duiden ook wel aan: het afstromen van het water van dat deel van het dak. Woorden welke de ozie benamen als oversteek werden naar dat lemma overgeplaatst.]
eus: *eus,* L 109, 148, 159, 184, 186; *de eus,* Elemans; *euze,* Van de Biezen L 148, L 178a; *euzen,* De Bont; *êûzen,* Brabantius; **neus:** *neus,* K 201, 247, L 159b, 160, 186; *nèùs,* K 330; *nus,* K 247; *nees,* O 66a; **deus:** *deuzə,* K 143, 146, 147, 186, L 159, 205, 206, 243; *deujzə,* K 143; *deus,* K 143; *deusə,* K 330; *deezə,* O 157; *doos,* K 100a; **euze:** *euzə,* K 145a, 147, 165a, 167, 169, 170, 172, 183b, 185, 186, 187, 283, L 91b, 95, 99, 100, 104, 144, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 157, 158, 160, 177b, 179, 180b, 180**, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187a, 199, 200, 200a, 200b, 203, 205, 206, 207, 226, 233, 235, 241, 244, 263, 264, O 162, 274; *eujzə,* K 165, 166, 186, L 148, 177c; *euzn,* O 72; *uzzən,* O 66a; *uzn,* O 72; *éézə,* O 68; *eezə,* O 162; *oozə,* K 143; *heuzə,* O 274; *euzə,* bedoeld wordt de ruimte in de schuur onder de ozie, L 264; *euzen,* hs Sassen L 263; **euzie:** *euzie,* K 213; *eezie,* O 155; *ōēzĭĕj,* K 208; *ozie,* Goossenaerts; **neuze:** *neuzə,* K 182, 276, L 159, 205, 206, O 169, 238; *(n)euzə,* L 185; *nözzə,* K 237; *neuzen,* kleine houten stutten onder het over de muur heenstekende deel van het dak, hs Sassen L 263; *neuze,* de overstekende pannen, de drop van de pannen, hs Renders L 226; **euzel:** *euzəl,* K 131, 161a, 165, 178, 179a, 182, 183, 184, 184a, 187a, 188, 196, 216, 218, 237, 240, 268, 272, 276, 307, 311, 312, 332, 350, 352, 355, L 279, P 41, 112; *euzələ,* K 195, 196, 212, 215, 237, 240, 272, 273; *eujzəl,* K 184a; *eujzələ,* L 279; *euzlen,* K 241; *uzzəl,* K 237, 307, 349, P 25; *özzələ,* K 273; *özzəl,* K 307; *ózzəl,* K 211; *ózzələ,* K 237; *oezəl,* K 208; *ōēzəl,* P 112; *euzəl,* de drup die van de laagste rij pannen valt, K 352; *eusəl,* gedeelte van de zolder waar dak en zoldervloer tezamen komen, K 131; *euzelen,* Goossenaerts; *euzel,* hs K 183; *euzel,* Corn. Vervl.; *euzel,* hs Renders L 226; **neuzel:** *neuzəl,* K 161, 161a, 182, 194, 195a, 206, 213, 216a, 218, 220, 236, 277, 309, 318, 355; *nèùzəl,* K 357; *neuzələ,* K 218; *neuzələrəs,* L 228; *nuzzəl,* K 277, 312, 356; *neuzəl,* het druppen zelf heet zo, K 352; *neuzel,* Corn. Vervl., hs Renders L 226; **deuzel:** *dózzələ,* K 237; **euzendrop:** *euzədrup,* K 168, 187, L 149, 154, 177, 177b, 179, 184, 186, 189, 200a, 205, 206, 208, 229, 244, 261, 264, 283, O 74; *euzədruup,* L 158, 159, 184, 187a, 263, 264; *euzədrŭŭp,* L 155, 156, 161, 185, 186; *euzəndröp,* K 169, 170, 172, 186, L 99, 104, 109, 144, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 177, 180, 180b, 181, 182, 183, 186, 199, 200, 201, 207, 233, 241, 244, 263, 264, 285; *eusəndröp,* L 237; *eujzədröp,* K 165, 166, 185, L 144, 145, 147, 148, 149, 177c; *heuzəndrup,* O 274; *euzəndrop,* K 165a, 183b, L 94, 95, 100, 109, 145, 149, 150, 152, 180, 180**, 182, 183, 200, 203, 205, 229, 243; *euzəndróp,* L 199; *euzəndròp,* O 274; *euzəndroop,* K 147; *euzəndrip,* O 155; *euzəndröp,* druppend gootloos dak, het afdruppen van het water daarvan, L 235; *euzəndrŭŭp,* het neerdruppelen van het dak af, L 154; *eusendröp,* hs Renders L 226; *euzendrup,* De Bont; *êûzendröp,* het vloeien van het water van het dak, Brabantius; **neuzendrop:** *neuzədrup,* L 159; *neuzəndrup,* K 141, 170, L 161, 205, 208, 228, 261, 263, 263a; *nuzzəndrup,* K 276; *neuzəndröp,* K 163, 167, 186, L 149, 180, 183, 190, 201, 203b, 205, 206, 207, 212, 233, 235, 236, 240, 241, 243, 263, 264, 280, 285; *neujzəndröp,* L 178; *neuzəndrop,* L 234a; *neuzədruup,* L 188; *neuzədrŭŭp,* L 162; *neuzəndruup,* L 159, 160, 189; *neuzəndrŭŭp,* O 238; *neuzəndrūūp,* L 159b, 160; *nèùzəndrŭŭp,* K 250; *neuzndrŭŭp,* K 240, 241; *neuzndrèùp,* O 161; *nuzzədrŭŭp,* K 245; *nózzəndrŭŭp,* K 237; *(n)euzendröp,* Cuypers 3; *neuzendrop,* hs Renders L 226; *neuzendrup,* De Bont; **deuzendrop:** *deuzəndrup,* K 136a, L 205, 206; *deuzəndrŭŭp,* L 184; *dössəndrŭŭp,* L 184; *deujzəndròp,* K 143; *reujzəndróp,* K 251; **euziëndrop:** *eujzĭəndröp,* K 219; **eusdrop:** *euzdrup,* K 307; **neusdrop:** *neuzdrup,* K 201, L 228; *neuzdrŭŭp,* K 237; *nözdruup,* K 267; **euzeldrop:** *euzəldrup,* K 179a, 197a, L 281, P 106; *euzəldröp,* K 179a, 184, 184a, 218, L 280; *euzəldruup,* K 125, 164;

euzəldrŭŭp, K 268; *heuzəldruup*, K 273; *euzəldrop*, K 165; *eezəldruup*, K 305; *euzeldrup*, de waterdruppels die van de euzels afvallen als 't regent, Corn. Vervl.; **neuzeldrop:** *neuzəldrup*, K 161, 174, 237, 318; *neusəldrup*, K 235, 236; *nuzzəldrup*, K 276, P 107; *nuzldrup*, K 240; *nözzəldrup*, K 307; *neuzəldröp*, K 182, 194, 216a, 220; *neuzəldruup*, K 241; *neuzəldrŭŭp*, K 206, 276; *neuzəldrup*, de waterdruppel die van de laagste pannen drupt, K 235; *neuseldrop*, Hoeufft; *neuzeldrup*, Corn. Vervl.; *neuzeldrop*, drop van een dak zonder goot, Weijnen GR 4, K 153; **euzelendrop:** *euzələndrup*, K 216; *euzələdrup*, L 257; *euzələndröp*, K 242; *eujzələndröp*, K 219; *össələdròp*, K 307; *özzələndrĭĕp*, K 273; *euzelendrup*, De Bont; **neuzelendrop:** *neuzələdrup*, L 228; *neuzələndreup*, K 213; *neuzələndröp*, K 218; *nuizələndröp*, L 280; **dakdrop:** *daGdrup*, K 185, 204, 213, 216, L 154, 155, P 98, 112; *daGdröp*, K 148, L 102, 150, 177, 187, 255, 260, 262, 279, P 99; *taGdrup*, O 286; *daGdruup*, K 214, 215, L 94, 159, 159b, O 67; *daGdrŭŭp*, P 134; *daGdreup*, L 256; *dèGdruup*, K 239; *daGdrop*, L 264; *daGdròp*, K 171; *daGdrip*, P 88; **regendrop:** *ri-jgəndróp*, P 10; **waterdrop:** *waatərdrup*, P 103; *wòòtərdróp*, K 333b; **sijpeldrop:** *sijpəldrop*, K 135; **drop:** *drup*, I 102a, 118, 119, K 151, 178*, 180, 193a, 201, 210, 213a, 225, 235, 244, 247, 356, O 250, P 2, 95, 102, 144, 147, 163, 166, 199; *dröp*, K 136a, 0153, 183, 188a, 205, 210, 215, 247, L 91b, 100, 199, 212, P 96, 99, 100, 105, 112, 134, 154, 171; *drŭŭp*, I 268a, 271, 275, K 212, 231, 245, 251, L 158, 160, 162, 190, O 72, 162, 276, P 4, 35a, 60, 60a, 69, 88; *drūūp*, O 178; *dreup*, K 191; *drop*, K 100a, 146, 147, P 35a, 148; *drôop*, K 267; *drap*, P 154a; *drĭĕp*, K 324, 332; **afdrup:** *avdrup*, O 289; *òvdròòəp*, P 63; **dropkant:** *drupkant*, K 262; **droplaag:** *drŭŭplaach*, I 269; **druppannen:** *drupannə*, P 133a; *druipannə*, K 240; *drŭŭpaanə*, K 307a; *dreupannə*, P 41; *drĭĕpannə*, K 325; **euzepannen:** *euzəpan*, O 275; *euzəpannə*, O 274; **euzelpannen:** *euzəlpannə*, K 212; **neuzelpannen:** *neuzəlpannə*, K 277; **lekpannen:** *lekpannə*, K 236, 265, 268, 274; *lekpan*, K 305, 309; *lékpannə*, K 296, 310; *lékpan*, K 258; *lékpànnə*, P 84; *lékpàn*, K 348; **voetpannen:** *voewtpannə*, P 95; **gootpannen:** *gootpannə*, O 158; **druppelpannen:** *dribbəlpannə*, K 330; **lek:** *lek*, K 125a, 189a, 255, 256, 341a, 343, P 82, 88; *lék*, K 186, 232, 234, 244, 245, 252, 267, 268, 274, 279, 283, 291, 296, 300a, 302, 305, 308a, 330, 332, 333, 335, 338, 339, 340, 348, 349, 350, P 13, 14, 16, 25, 27, 28, 29a, 30, 37, 70, 72, 78, 80, 94, 127, 129; *lik*, K 257, 341a, P 25; *liek*, P 132; **daklek:** *deklek*, K 268; *deklèk*, K 304, 332; *téklik*, K 330; **gootlek:** *gootlék*, K 330; **euzelek:** *özzəlék*, K 307; **neuzelek:** *neuzəlék*, K 305, 309; **afloop:** *avlŏĕp*, P 78; *òvlŏĕp*, P 163; *avloewp*, K 193a; *avlôep*, P 69; *aavlôêp*, P 93; *avlōēp*, K 330; *avluup*, O 178a; **zijp:** *zijp*, P 169 n.b.; **voet:** *voet*, K 305; *vŏĕt*, P 112; *vōēt*, K 349a, P 80, 81, 112, 129; *vōēwt*, P 100; *vówt*, P 155; **dakvoet:** *daGvoet*, K 304, P 164; **dakeinde:** *dakent*, K 135; **waterrand:** *wòttərant*, K 301.

OVERSTEEK (zie kaart)

Äußerer Vorsprung am Dachfuß – eaves with gutter – larmier
(N 4, 29; DC 16, 7b)
[De oversteek is het onderste gedeelte van het schuin aflopende dak voor zover dat over de muur heensteekt. Het materiële verschil met de ozie is in vele gevallen gering; terwijl de benamingen die onder ozie zijn opgenomen verband schijnen te houden met een primitievere bouwwijze en semantisch betrekking hebben op het aflopen van het regenwater, zijn de woorden voor de oversteek gebruikelijk voor een goed doortimmerde gootlijst met goot. Het woord *afhang* duidt vaak ook aan het onderste gedeelte van het dak voor zover dat een (van buiten gezien) uitspringende hoek vormt met het hogere gedeelte. De woorden benamen vaak een zover over de muur heenstekend deel van het dak dat daaronder een bruikbare ruimte ontstaat. Vgl. het lemma afdak.] **oversteek** (krt no. 1): *oovərsteek*, I 102a, 268a, 271, 275, K 102, 135, 147, 150, 0153, 163, 165a, 167, 170, 178*, 182, 184, 186, 188a, 191, 193a, 194, 201, 220, 231, 234, 245, 246, 247, 251, 262, 267, 273, 274, 276, 283, 296, 302, 304, 305, 307, 309, 324, 339, 341a, 349, 355, L 91b, 144, 150, 159, 160, 177b, 180b, 182, 200, 200a, 201, 207, 228, P 13, 77, 82, 99, 136, 148; *òòvərstéék*, K 291, P 69; *òòvərstééjk*, P 144; *oovərstéék*, K 218, L 183; *oovərstèèk*, L 186, 200; *ooverstĭĕk*, K 351a; *oowvərstêêk*, K 251; *oowvə(r)steejk*, K 165; *oowvərsteejk*, K 143, 166, 183; *òòwvərsteek*, I 269, K 250; *òòwvərstéék*, P 4, 72; *òòwvərstééjk*, K 287, 333b, P 60, 70, 81, 93; *òòwvərstéjk*, P 16; *òòwvərsti-jk*, K 283; *òòwvərstŭŭk*, K 252; *ouvərstèèk*, O 250; *ouvərsti-jk*, P 27; *ouvərstajk*, P 95;

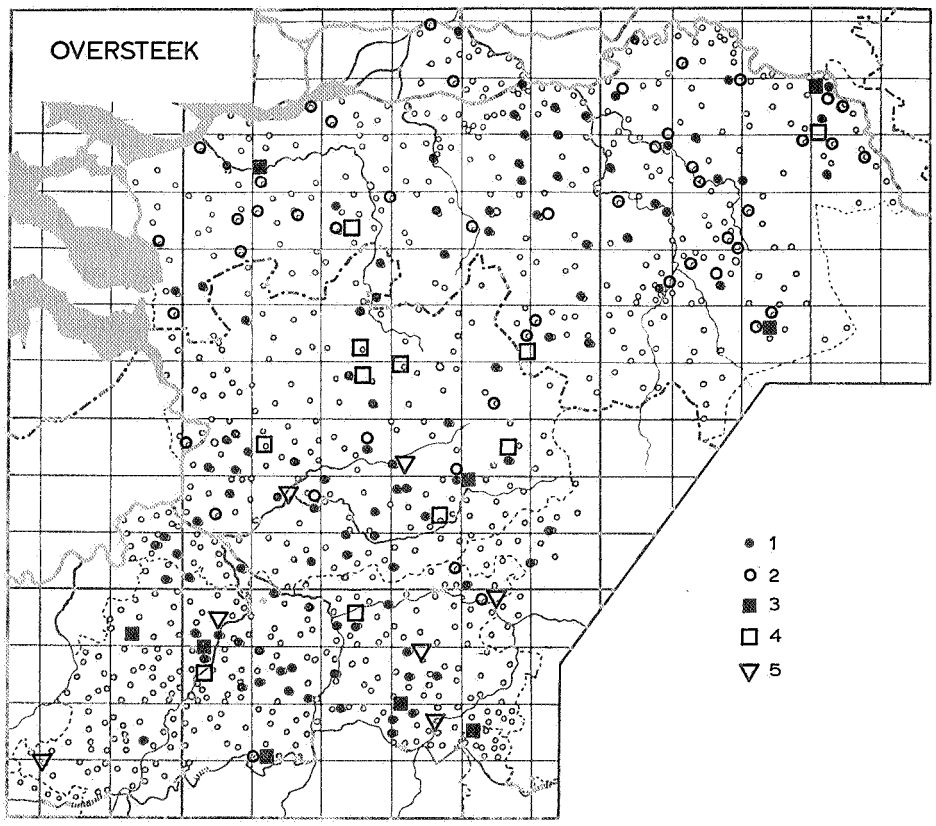

ówvərstéék, K 245; *òwvərstéék*, K 330; *òwvərstééjk*, K 295, P 10, 13, 14, 16, 60; *òwvərstajk*, P 148; *òvvərsteek*, K 187, L 186; *óvrsteek*, K 240; *uvvərsteek*, P 25; *euvərsteek*, K 318, 340; *èùvərstéék*, K 357; *èùvərsteek*, P 28; *eevərstejk*, P 78; *aawvərstééjk*, P 88; *oowvərsteejk*, wanneer het een ruimte is, K 143; *oversteek*, uitstekend deel van het dak aan de schuurdeur, om te beletten dat het naar binnen regent terwijl men dorscht en om desnoods bij noodweer een geladen kar er spoedig onder te plaatsen, Corn.; *oversteek*, Goossenaerts; **overstek** (krt no. 2): *oovərstek*, I 79, 118, K 100a, 124a, 125a, 128, 157, 175a*, 179a, 180, 186, 188, 216, 216a, L 99, 150, 178, 178a, 180, 180**, 199, 205, 206, 235, 263, 264; *oovərsték*, K 267; *oovərstèk*, L 159, 159b, 180; *òòvərstek*, L 184, 187a, 188; *òòvərsték*, K 288; *oowvərstek*, K 151; *oowvərsték*, K 184a; *oowvərstàk*, L 159; *óvvərsték*, K 241, 307, L 144, P 41; *óvvərstek*, L 241; *óvvərstèk*, L 207, 235, 241; *òwvərsték*, K 295; *awvərsték*, P 134; *oovərstek*, de grond daaronder was van leem, L 174; **dakoverstek** (krt no. 2): *dakoovərstek*, L 228; **geveloverstek** (krt no. 2): *geevəloovərstek*, K 177b; **afsteek:** *afsteek*, K 307; *àfstéék*, P 28; **uitsteek:** *uitsteek*, K 305; **afdak** (krt no. 3): *avdak*, K 157, 307, L 159, 264, O 72, P 60, 103, 134; *àvdak*, P 163; **afhang** (krt no. 4): *afhang*, K 180, 216, 235, L 184; *afhank*, K 256; *àfhank*, K 309; *afhaank*, K 276; *àfhaank*, K 210; *avang*, K 231; *àvànk*, P 28, 60; **corniche** (krt no. 5): *korniesj*, K 291; *kórnïësj*, P 10; *kòrnïësj*, P 145; *kòrnïës*, K 274, P 93; *kàrtŏësjə*, P 41; *cornis*, kroonlijst, Corn.; **gevelcorniche** (krt no. 5): *géévəlkornïësj*, O 274; **sleper:** *sléépərs*, P 63; *sléépər*, P 70.

WEEG

Fachwerkwand – daubed wattle-work wall – pan de bois
(N 4, 41 en 42; sgv weeg)
[Wand of muur, gevormd uit een raamwerk van zwaar hout, verticaal betimmerd met latten welke horizontaal doorvlochten zijn met twijgen; het geheel is besmeerd met leem. De benamingen

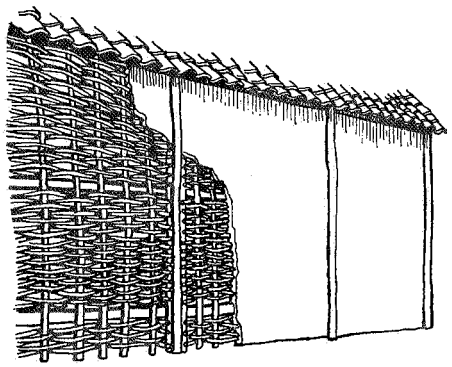

Afb. 2. Weeg.

gelden ook wel voor houten wanden. – Dergelijke wanden of afschuttingen werden oudtijds gevonden op tal van plaatsen in het boerenhuis; lage gevels van de schuur of de schop, maar ook wel schoorstenen en schouwen werden in deze techniek geconstrueerd. Ook het tasmuurtje naast de dorsvloer is vaak een weeg. L 263 vermeldt: oude boerderijen hadden lemen muren tussen de tasholen in de schuren; voor tashol zie lemma tasruimte in de schuur.]
wand: *want*, K 179a, 193a, 216a, 219, 231, 251, 283, 341a, L 159b, 160, 177b, 184, 200a, 205, 206, 233, 241, 263, 264, P 41, 81, 99, 103, 134; *wantə*, L 159; *wànt*, K 0153; *wánt*, K 252, L 228; *wònt*, K 295; *wengt*, K 250; *waant*, I 102a, K 128, 135, 163, 165, 166, 174, 175a, 179a, 180, 187, 188a, 191, 201, 210, 216, 251, 267, 276, 318, 357, L 91b, 99, 104, 144, 149, 153, 159, 177c, 180b, 182, 183, 186, 199, 207, 264, P 28, 63, 93, 103, 199; *want*, ook steen I 275, stenen of houten muur K 100a, stenen muur K 273, een muur van stenen met mortel en ook voor een lemen muur K 324; *wānt*, van stro, riet of twijgen, Brabantius; *wand*, hs Renders L 226; *want*, De Bont; *waande*, mv., Elemans; **weegt:** *weecht*, K 143, 146, 151, 170, 215, 216a, 231, L 150; *weechtə*, K 185; *weêcht*, K 210; *wêêcht*, I 79, K 146, 147; *wècht*, K 143; *wécht*, K 100a, 182, 184a, 231; *wicht*, K 166, 179a; *wīēcht*, K 288; *wîêcht*, K 296; *wîecht*, I 275, K 136a, 165a, 170, 179a, 186, 191, 193a, 273, 304; *wijcht*, K 179a; *wi-jèècht*, K 193a; *wjicht*, K 143; *wjacht*, K 214, 215; *wecht*, van riet, K 100a; *weucht*, het strooien bovenstuk van de muur boven de stal, K 147; *weecht*, het witsel op de wand aangebracht K 307, lemen of kalkmuur K 273; *weecht*, opening b.v. in een schuur een plaats apart waar niets in staat, K 274 z.s.h.; *weegt*, Corn. Vervl.; *weecht*, Goossenaerts; *weeg*, *wig(t)*, Hoeufft; **weeg:** *weech*, K 170; *wéch*, K 165, 184a; *wich*, K 216a, 351a, 355; *wîêch*, P 16; **horde:** *hòrdə*, K 143; *hort*, K 167, L 177b; (K 143 geeft *hòrde slòòn*, K 167 en L 177b *hòrtə mòòkə*, wellicht in de betekenis: gevlochten wanden bouwen); **vitwand:** *vitwaant*, K 188; **vitselwand:** *vitsəlwaant*, K 184; *fitselwand*, De Bont; **vitselweg:** *vitsəlwéch*, K 182; **vitselmuur:** *fitsəlmuur*, K 184a; *vitslmujr*, K 240; **vitsemuur:** *vitsəmŭŭr*, K 349; **leemwand:** *leemwant*, L 150; *leemwaant*, L 180b; *lijmwant*, L 205, 206; **sprenkelmuur:** *sprinkəlmŭŭr*, O 274; **tuunt:** *tŭŭnt*, L 186; **tunewand:** *tuungəwant*, L 184; **tuuntwand:** *tuuntwant*, L 187a; **strowand:** *stroojwaant*, L 180b; **schuurwand:** *schŭŭrwaant*, K 185; **weegte muur:** *wééjchtəmŭŭr*, K 307; *wîêchtəmūūr*, K 296; *wîechtəmūūr*, K 234; **gevitte wand:** *gəvittə want*, K 241; *gəvittə waandə*, K 178a; *gəfittə want*, K 216; **gevitselde wand:** *gəvĭĕtsəlde want*, K 330; *gəfitsəldə want*, K 220; **gevitte muur:** zonder fonetische documentatie van het tweede woord: *gəvittə* [*muur*], K 307; *gəfittə* [*muur*], K 177b, 273; *gəvĭĕtə* [*muur*], K 273; *gəvit* [*muurke*], K 176; *gəvĭĕt*, K 234; **geloken wand:** *gəlookə waant*, L 236; **loken wand:** *lookə want*, L 235; *ene louke wand*, De Bont; Corn. geeft *looze muur*; drukfout voor *„looke muur"*?; **leegmuurtje:** *leechmŭŭrkə*, K 307; **wand van tuun:** *want fan tuung*, L 184; **gesprenkelde muur:** *gəsprenkəldə muur*, P 199; **afgetuinde wand:** *afchətoundə waant*, L 99; **geplekte muur:** *gəplĕktə mujər*, K 357; **afgesmeerde muur:** *afchəsmeerdə muur*, L 100; **lemen wand:** het type *lemen wand* in: K 183, 234, 330, L 153, 186, 233, 244, 261, 264; **lemen muur:** het type *lemen muur* in: K 240, 274, 276, 291, 302, 309, 340, L 148, 185, 228, 237, P 70, 72, 88, 95, 100, 112, 134, 154; **klemen muur:** zonder fonetische documentatie van het tweede woord: *klîemə* [*muur*], P 69, 70, 134; *klîêmə* [*muur*], P 72; *klīēmə* [*muur*], O 274, P 10, 60; *klemen muur*, Eylenbosch O 253.

VLECHTWERK VAN EEN WEEG

Flechtwerk einer Fachwerkwand – wattle-work – remplissage d'un pan de bois
(N 4, 46 en 50)

[Het houten geraamte van een weeg – de vitselbanden, -latten en -twijgen – als geheel genomen.]
tuun: *tuun*, L 188; *tŭŭn*, L 212; *tūūn*, L 189; *tuung*, L 184; **tuunt:** *tuunt*, L 162, 186, 187a; *tuung(t)*, L 158; **tuunsel:** *tuunsəl*, L 159, 160, 184; *tuungsəl*, L 184; *teungsəl*, L 183; **betuun:** *bətuun*, L 150; **look:** *look*, L 235; *loog*, *look*, vlechtwerk van takken, dun hout, hs Renders L 226; **vitsel:** *vitsəl*, K 304, 309, 351a; *fitsəl*, K 171, 184a; *viĕtsəl*, K 273, 274, 276, P 25; *vitsel*, Goossenaerts, hs Renders L 226; **vitselstek:** *vitsəlstek*, K 184; *vitsəlsteek*, L 228; *fitsəlstek*, K 165a, 170, 180, 187, 216a, L 148, 177b, 180a, 200, 200a; *fitsəlstèk*, L 177c; *fissəlstek*, K 169; *fitselstek*, Van Dam 1; **vitselwerk:** zonder fonetische documentatie van het tweede woord: *vitsəl[werk]*, K 0153, 182, 307, L 228, P 28; *viĕtsəl[werk]*, K 201, 341a, 355, P 81, 95; *fitsəl[werk]*, K 179a, 194, 220, L 205, 206; *fietsəl[werk]*, L 159b; *viĕssəl-[werk]*, P 78; *vitsəlwerk*, al het werk dat men besteedt aan het vlechten en besmeren met leem, P 28; *vitselwerk*, Corn. Vervl.; **vitwerk:** *vitwerk*, K 174; *vitwaark*, K 188; **figgelwerk:** *figgəlwerk*, L 264; **vlechtwerk:** *vlechtwerk*, K 0153, P 199; *vlechtwèèrk*, L 159; **regelwerk:** *reegəlwèrk*, L 159b; *reejgəlwéérk*, K 183; *richəlwerk*, L 233; *rechəlwerk*, geheel van de horizontale banden in een wand, K 318; het woord *regelwerk* (geen fonetische opgave) ook in :K100a, 180, 184, 186, 193a, 288, L 159, 205-206, 263, 264, P 72, 78; *regelwerk* is ook wel de aanduiding voor de werkzaamheid van het vlechten: K 184, 288; **rijwerk:** *zrijwerk*, het patroon van de gevlochten wand, L 180b; **lattenwerk:** *lattəwark*, P 134; **Brabants werk:** *braabants werk*, L 148; **pleisterwerk:** *plijstərwerk*, L 186 (misschien niet het houten vlechtsel, maar het daarop aangebrachte lemen pleisterwerk); **vitselpleister:** *fitsəlplòòstər*, L 180b (misschien het pleisterwerk, aangebracht op de vitselstekken); **bebording:** *bəbording*, L 148; **geraamte:** *gəròmtə*, K 210; **koeken:** *köĕkkə*, I 275; *kōēkə*, K 324; bij hervraging meldt men voor laatstgenoemde plaats: Wanneer men een gevlochten muur maakt, brengt men op het vlechtwerk klei aan; deze kleibrokken die het vlechtwerk opvullen en bedekken noemt men koeken.

VITSELBANDEN

Fachwerkträger – beams supporting wattle-work – poutres dans un pan de bois
(N 4, 44)
[De zwaardere horizontaal aangebrachte balken van een weeg, die op enige afstand van elkaar gelegen, de basis vormen voor de verticale vitsellatten en zodoende voor het lichtere vlechtwerk van vitseltwijgen en het pleisterwerk.]
rijbalken: *raajbalk*, P 82; *rééjəbaalkə*, P 93; *réébalk*, P 144; *réébàlkə*, P 163; **rijbomen:** *rijboemə*, P 136; *raəbôemə*, P 16; **rijbanden:** *rijbandə*, K 188a, L 205, 206, 264, P 99; *rijbaandə*, K 193a; *rijbent*, L 180b; *rèjbaandə*, L 183; *rééjbaandə*, K 201; *rééjbàndə*, K 351a; *réébànnə*, P 95, 148; *raabandə*, P 41; *raabannə*, K 341a; *rabannə*, P 60; *ràəbànnə*, P 14; *ròòəbannə*, P 88; *ròòəbànnə*, P 70; *rààjbànt*, K 240; *rôobànnə*, P 78; *ròéébannə*, P 10; **rijgbanden:** *rijgbaandə*, K 136a; *réégbaandə*, K 231; **rijgel:** *rijgəl*, P 37; **reikels:** *réékəls*, P 100 z.s.h.; **vlechtbanden:** *vlégdbaandə*, K 267; **vitbanden:** *vidbaandə*, K 188; **regelbanden:** *reegəlbandə*, K 0153, 175a*, 179a, L 205, 206; *reegəlbaaəndə*, L 159; *reegəlbaant*, K 100a; *rijgəmbannə*, P 103; **regels:** *reechəls*, K 357; *reegəls*, K 100a, 182; *réégəls*, K 179a, 340, L 264; *reggəls*, K 180; *réggəl*, K 309; *réggəls*, K 302; *réchəls*, K 318, P 25; *rèchəls*, K 341a; *riggəls*, K 184, L 228; *richəls*, K 177b, 233; *riĕchəls*, K 276; **regellatten:** *riggəlàttə*, K 210 z.s.h.; **sprenkellatten:** *spriĕnkəlà'n*, O 274 z.s.h.; **rechel:** *rechel*, Corn.; **travers:** *travers*, P 77; *traavérs*, I 275; *traavéérs*, P 16; *travéér*, K 324; **slijkbanden:** *slaGbannə*, K 296 z.s.h.; **steekbanden:** *steeGbèèndə*, K 288 z.s.h.; **schoerband:** *schôerbaant*, K 307 (bij hervraging interpreteert men het woord als „gevlochten wand"); **vlechtersbanden:** *flechtərzbannə*, P 103; **weefbanden:** *weevbannə*, P 103; **bindbalken:** *béngbaalkə*, P 112 z.s.h.; **platliggers:** *platliggərs*, K 250 z.s.h.; **ankers:** *ankərs*, L 177b z.s.h.; **mastebomen:** *mastəbôemə*, K 250 z.s.h.

VITSELLATTEN

Vertikale Latten in einer Fachwerkwand – laths in a wattle-work wall – lattes verticales dans un pan de bois
(N 4, 47)
[De dunne latten die rechtop gespijkerd worden tegen de horizontaal liggende vitselbanden van een weeg om daartussendoor de dunnere vitseltwijgen horizontaal te vlechten.]

stijltjes: *steltjəs*, K 216a; *stéltjəs*, K 143; *stélkəs*, P 14; *stéjlkəs*, L 182; **staanders:** *staandərs*, K 186; *stòndərs*, K 210; **pijlertjes:** *pieldərkəs*, L 186; **stiepertjes:** *stéjpərkəs*, L 182; **steunen:** *steunə*, K 143; **stiklatten:** *stiklattə*, K 163, 193a, 274, L 180b, 182, 205, 206, 228; *stiklat*, K 307; *stiklatjəs*, K 151; *stĭĕklàttə*, P 148; *steeklàttə*, K 267; **weegtlatten:** *wîechtlattə*, K 296; **kettellat:** *kittəlàt*, K 307; **pleisterlatten:** *plöstərlàttə*, P 88; **sprenklatten:** *sprinklà'n*, O 274; **wislatten:** *wislattə*, P 72; *wĭĕslàttə*, P 70; **plekkeslatten:** *plékkəslattə*, P 69; **staanlatten:** *stòònlattə*, P 10; **spanlatten:** *spanlattə*, L 160; **plafoneerlatjes:** *blàfònĭĕrlàttəkəs*, K 291; **panlatten:** *panlattə*, P 99; **deklatten:** *deklattə*, K 100a; **binnenlatten:** *binnəlattə*, K 147; **boslatten:** *boslattə*, P 77 n.b.; **stootband:** *stoeëtband*, Tuerlinckx; **tengels:** *tengəls*, L 184; **staken:** *staakə*, L 264; **hordestaken:** *hoortstaakə*, L 99; **vitsweggen:** *vĭĕtswèègə*, K 288 z.s.h.

VITSELTWIJGEN

Zweig- oder Weidenrutengeflecht in einer Fachwerkwand – twigs in wattle-work wall – tiges flexibles tressées entre les lattes d'un pan de bois
(N 4, 44, 47 en 48)
[Het dunne hout, rond twijghout of gekloofde tenen, dat gevlochten wordt tussen de rechtopstaande vitsellatten van een weeg. In ruimere zin duiden de woorden ook wel het lichtere hout aan waaruit een gevlochten wand is opgebouwd, met inbegrip dus van de verticaal geplaatste vitsellatten.]
vitsen: *fitsə*, L 200; *fĭĕtsə*, K 295; *vitsə*, K 251, P 41; *vĭĕtsə*, K 355, 357, P 25, 35a, 95 ,100; *vétsə*, P 112; **vitsels:** *vitsəls*, K 166; **vitselen:** *vitsələ*, K 307; *vĭĕssələ*, P 78; *fĭĕtsələ*, K 295; **vitslatten:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *vits[latten]*, K 0153, 188, 318, 349, L 232, P 37, 199; *vĭĕts[latten]*, K 201, 231, 276, 302, 330, 333b, 239, 340, 341a, 355, 357, P 81, 100, 144; *vīēts[latten]*, K 307; *véts[latten]*, P 112; *fits[latten]*, K 194, L 159; *fiets[latten]*, L 159b; *vis[latten]*, L 205, 206; *vĭĕs[latten]*, P 78; **vitlatten:** *vĭĕtlattə*, K 234, 273; *vĭĕtlàttə*, P 25; **vitsellatten:** *vitsəlattə*, K 166, 170, 182, 184; *fitsəlattə*, L 200a; *vĭĕtsəlaat*, P 16; **rijglatten:** *raəchlattə*, I 275; *rèèchlattə*, K 220; **vlechtlatten:** *vlechtlattə*, L 228, P 77; **hordelatten:** *hoortlattə*, L 180b; **teenlatten:** *teenlattə*, L 150; **weegtlatten:** *wêechtlattə*, K 210; **latten:** het type *latten* in: K 143, 165a, 191, 309, 333b, L 186, 264, P 28; **vitswissen:** *vitswĭĕsə*, P 163; **vitselwissen:** *vĭĕtsəlwĭĕsə*, P 93; **wissen:** *wisə*, K 210, L 159, 160, 186, 241, 264, P 99, 134; *wĭĕsə*, K 250, 296, P 10, 60, 72, 81, 88, 134, 144, 148; *wiskə*, K 240; **vitsroeden:** *vitsroejə*, K 174, 304, L 205, 206, 228, P 148; *vitsroejkəs*, K 184; *vitsrŭŭjə*, K 307; *fitsroejə*, L 159; *vĭĕtsrŏĕjə*, P 25; *vĭĕtsròjjə*, K 339; *fietsroejə*, L 159b; *visroejə*, L 184, 233; *vĭĕsrŏĕjərs*, P 78; **vitselroeden:** *fitsəlroej*, K 187; *vitselroei*, Corn. Vervl.; **bandroeden:** *baantroejə*, L 184, 188; *baṇtroejə*, L 187a; **vlechtroeden:** *vlechtroejə*, K 179a; *vlechtroewjə*, L 264; **dekroeden:** *dekroejə*, L 205, 206, 264; **dakroeden:** *dakroejə*, L 264; *daakroejə*, L 264; **wisroeden:** *wĭĕsroojə*, P 70; **roeden:** *rŏĕjə*, P 134; *rōējə*, K 330; *roojə*, P 4; **vitselgaarden:** *vitselgard, vitselgaard*, Corn. Vervl.; **vitsgaarden:** *veetschééjr*, K 351a; **vitgaarden:** *vitchòòrdə*, K 188; **vitsspanen:** *vitspòònə*, K 318; **vitsstokken:** *vitstokkə*, K 304; *vitstòkkə*, K 349; *vĭĕtstókkə*, K 341a; **vitsrijs:** *vĭĕtsréés*, K 201; **horderijs:** *hoortrijs*, L 99; **tonrijs:** *toṇrejs*, L 149;·(het is niet onmogelijk, dat deze typen -rijs stofnamen zijn); **erwtrijzen:** *ertrijstə*, L 177b; **rijzen:** *réézə*, P 154; **vitsstekken:** *vitstekkə*, K 304; *vitstékkə*, K 276; **vitselstekken:** *vitsəlstekkə*, K 184, P 37; *vitsəlstékkə*, K 165; *vitsəlstèkkə*, K 166; *vitsəlste'ə*, K 241; *vitslstek*, K 240; *fitsəlstekkə*, K 170, L 200a, 201; *fitsəlstékkə*, K 183; *fitsəlstèkkə*, K 186, 218; *vissəlstekkə*, K 169; *fitselstek*, De Bont; **lookstekken:** *lookstek*, De Bont; **geerden:** *géérdə*, K 143, 191; *gèèrdə*, K 179a, L 177c; *gèrdə*, K 143, L 144; *gertə*, L 184; *gijrdə*, L 205, 206; *géérə*, K 184a; **dekgeerden:** *dékchèèrdə*, L 91b; *dekchèrdə*, L 144; **bandgerden:** *bòòntchert*, L 186; **leeggerden:** *leegèrdə*, K 146; *leeggeerde*, hs Sassen L 159; **dekbanden:** *deGbandə*, L 144; *deGbòòndə*, K 100a; **banden:** *baandə*, K 184; *bèènt*, L 200; *beent*, L 180b; **tenen:** *teenə*, L 150; **stekers:** *steekərs*, K 193a; **grientjes:** *grientjəs*, K 188a; **wijmen:** *waəmə*, I 275; *wajmə*, K 252; *wòəmə*, O 274; **kettels:** *kéttəl*, K 307; **ketteltwijgen:** *kéttəltwijch*, K 307; **stroken:** *strookə*, L 184; **vlechten:** *vléchtə*, K 288; *vlecht*, L 264; **stiktwijg:** *stiktwijch*, K 307; **spurk:** *spurk*, K 296 z.s.h. Soms vlecht men niet met twijgen, maar vormt men de weeg uit dunne, lange takkebossen, genaamd: **wijpen:** *wijpə*, K 167; *wèppə*, L 177b; *wêêpə*, K 184; *wèèbə*, L 148; *wijp*, lange takkenbosschen met drie of vier banden om daarmede een

weegt te maken voor een schob (Retie), Corn. (wsch. vlecht men de wand toch wel met de afzonderlijke twijgen, uit een wijp genomen); **wiggen:** *wiggə*, K 193a z.s.h.; Soms gebruikt men geen twijgen maar stro: *strôet*, P 69.

VITSELHOUT

Dünnes Holz als Füllung der Fachwerkwand – light wood used in wattle-work – bois léger dont on se sert pour remplir un pan de bois
(N 4, 48 en 50)
[Het dunne hout dat gebruikt wordt bij het bouwen van een weeg, benoemd met stofnamen.]
vitsel: *vitsel*, gekloven stokken waarmede een weegt bevlochten wordt, Corn. Vervl.; *fitsel, vitsel*, De Bont; **vitselhout:** *fiětsəlaat*, P 14; *vitsəléjt*, P 28; **vlechthout:** *vlechthout*, K 178*; *vléchthòwt*, K 231; *vléchtaat*, K 324; **look:** *look*, L 182; **reephout:** *reejphout*, L 241; **waardenhout:** *wéérdəhout*, K 143; **rijst:** *réjst*, L 182; **mutsaard:** *möětsaat*, P 60.

VITSEN

Flechtarbeiten – to wattle – tresser les tiges dans un pan de bois
(N 4, 49)
[Vlechtwerk verrichten aan een gevlochten wand of weeg, ofwel om die tot stand te brengen, ofwel om die te herstellen waar hij slijtage vertoont.]
vitsen: *vitsə*, K 0153, 170, 318, 349, L 228, 233, O 162, 169, P 4, 41, 163; *viětsə*, K 201, 251, 274, 276, 302, 333b, 341a, 357, P 35a, 100; *fitsə*, L 159; *vitsen*, Tuerlinckx; **vitselen:** *vitsələ*, K 165, 169, 182, 184, 193a, 235, 276, 309, 351a, L 148, 205, 206, 228, 233, 264, P 25, 28, 37; *viětsələ*, K 330, 339, 341a, 355, P 16, 81, 93, 95; *fitsələ*, K 179a, 183, 184a, 186, 194, 220, L 180b, P 28; *fiětsələ*, K 295, P 14; *fietsələ*, L 159b; *futsələ*, L 264; *fitselen*, De Bont; **vitten:** *vittə*, K 174, 178*, 188, 304, 307; *vitt(ə)n*, K 241; *viětə*, K 234, 273, 304; *viětn*, K 340; **figgelen:** *figgələ*, L 264; **vlechten:** het type *vlechten* in: K 144, 167, 179a, 191, 210, 216a, 231, 252, 267, 295, 324, 340, 357, L 160, 186, 187a, 200, P 60, 70, 72, 88, O 274; **bijvlechten:** *bijvlechtə*, K 182; **loken:** *lookə*, L 182; *loukə*, (*'n gelöokte schaauw, 'n gelöokte schuuier*), De Bont; **dichtloken:** *dichtlookə*, L 182; **tengelen:** *tengələ*, L 184; **tuinen:** *tèùnə*, K 143; **aftuinen:** *aftuinə*, K 146; *aftaunə*, L 99; **tugen:** *tuugə*, L 184.

De volgende werkwoorden, die ook wel betrekking hebben op het vlechtwerk, zijn minder karakteristiek: **doorsteken:** *deursteekə*, K 193a; **inbinden:** *iěnbààjnə*, K 240; **dooreenbinden:** *dòjrĭějənbungə*, P 148; **twijgen:** *twéjgə*, L 182 z.s.h.; **verkruisen:** *vərkrowsə*, P 134.

De volgende typen zouden ook wel het pleisteren kunnen aanduiden: **weegten:** *wichtə*, K 170; *weegten*, onderhouden van muren, Hoefft; **waejen:** *wèèjə*, L 180 n.b.; **wanten:** *waantə*, K 210.

PLEISTEREN

Verputzarbeiten – to daub – crépir
(N 4, 43; sgv leemen)
[De weeg of gevlochten wand met leem besmeren.]
lemen: *leemə*, K 184, 185, 215, 218, L 100, 212, 255; *lêêmə*, K 214, 215, L 256, 285; *lee(j)mə*, K 148; *leejmə*, L 150; *leejəmə*, K 171, L 205, 206; *leumə*, K 216, 219, L 280; *lĭēmə*, L 102, 145; *lîêmə*, L 109, 185, 186, 283; *lĭējmə*, L 104; *lémmə*, L 154a; **plekken:** *plekkə*, K 216a, 304; *plékkə*, K 318, P 28, 148; *plé'jən*, K 340; **bijplekken:** *baaplékkə*, K 267; **besmeren:** *bəsmeerə*, L 158, 237; *bəsméérə*, K 191; *bəsmaerə*, K 186, 197a; **afsmeren:** *afsmeerə*, L 153; **aansmeren:** *òònsmeerə*, L 91; *ansmeerə*, L 158; **insmeren:** *insméérə*, K 216a; **bezetten:** *bəzettə*, K 252; **bestrijken:** *bəstrijkə*, L 208; *bəstrèèkə*, L 257, 259; *bəstrĭěkə*, L 189; **aflouwen:** *aflauwə*, K 146; *aflòwə*, K 143.

SCHOF VAN EEN WEEG

Fach zwischen zwei Pfosten einer Fachwerkwand – stretch of wattle-work wall between two stanchions – panneau d'un pan de bois
(N 4, 50)
[Elk van de gedeelten van een weeg die begrensd worden door twee verticale balken.]
schof: *schòf*, K 231.

EEN CIRKELVORMIG RAAM

Kreisförmiges Fenster – circular window – fenêtre ronde
(N 4, 52)
[Een rond raam, meest toegepast in stalruimten. – Het heeft er de schijn van dat

sommige opgaven betrekking hebben op onbeglaasde gaten in muren, misschien zelfs in deuren of daken.]
maan: *mòòn*, K 186; **dubbelmaantje:** *dobbəlmòòntjə*, L 180b; **maanraam:** *mòònraam*, L 159; **maanvenster:** *mòònveenstər*, K 267; **manegat:** *mòònəgat*, K 182; *mòònəgat*, venstertje zonder glas, eivormig, in de schuurwand, K 179a; **oog:** *ooch*, K 166; *ôôch*, K 188a; *ôech*, K 274, 333b; **osseoog:** *ossənooch*, L 184; *òssənōēch*, P 63; *oosənôêch*, P 93; *osnôech*, O 66a; **peeroog:** *pééjrôêch*, P 13 z.s.h.; **oograam:** *oogròòm*, K 177b; *ŏĕgròòm*, P 10; *ôechraam*, I 269; *ôêchrommèkə*, P 70; **rondoog:** *rontooch*, K 102, 135, L 205, 206, 235; *rontôôch*, K 186, L 144; *rontōoch*, L 159b; *rontwooch*, K 201; *róntôôch*, K 218; *rontoech*, L 228; *róntôech*, K 355, P 78, 134; *ròntōēch*, K 330; *róngtôech*, K 250; *ròntôech*, K 351a, P 28; *ronde oe:ge*, Elemans; **rondeke:** *rondəkə*, K 143, 187; *rónnəkə*, P 88; *rònnə*, P 4; **rondeling:** *rondəling*, K 0153 z.s.h.; **rondeel:** *rondeel*, K 194, L 150; **rondkot:** *rontkòt*, K 276 z.s.h.; **tuimelraam:** *tuiməlrömkə*, L 91b; *tèùməlrömkə*, K 166; *tummələremkə*, L 186; *tojməlrumkə*, L 205, 206; *tójməlròòm*, K 125a; **duikelraam:** *duikəlraam*, I 79; **gecenterde raam:** *gəséntərdə raam*, P 60; **spinnekop:** *spinnəkop*, L 200; **kattekop:** *kattəkop*, K 125a z.s.h.; **uilegat:** *euləgat*, K 247; *èùləgàt*, K 191; *òòjləgat*, K 252, O 72; *òjləgat*, P 199; *ouləgat*, L 233; *ôêləgat*, K 324; *éjləgat*, P 144; **uilekot:** *uiləkot*, P 103; *èùləkòt*, P 100; *òòwələkòt*, K 339; *aaləkot*, P 148; **uil:** *èùl*, P 95; **patrijzegat:** *patraajzəgat*, P 81 z.s.h.; **schietgat:** *sjīētchat*, het is een luchtgat, rond of vierkant, P 69; **luchtgat:** *luchtchàt*, P 145; *lòchtchàt*, P 100; **luchtkop:** *loechtkop*, K 357 z.s.h.; **windgat:** *wintchat*, K 302; *wèntchat*, K 184; **trekgat:** *trékchàt*, K 210; *trekchààtə*, P 13; **kijkgat:** *kèkchat*, L 177b; *kààjkchàt*, K 240; **uitkijkertje:** *òòtkijkərtjə*, K 307; **piepvenstertje:** *ròònt pīēpfaənstərkə*, I 275. De typen *raampje*, *rond raam* en *rond venster* worden niet gedocumenteerd.

EEN HALF-CIRKELVORMIG RAAM

Halbkreisförmiges Fenster – semicircular window – fenêtre demi-ronde
(N 4, 51)
[Raam in de vorm van een halve cirkel, meest toegepast in stalruimten.]
halve maan: *halfmaan*, K 234, 235, 262, P 103; *halfmãan*, K 296; *alfmaan*, K 283, 330; *halfmòòn*, K 163, 187, 188, 193a, 218, 220, 231, 267, 273, 274, 276, 302, 304, 307, 333b, 341a, L 144, 150, 177b, 182, 183, 184, 186, 187a, 188, 200, 200a, 207, 243, 264, P 13, 37, 99; *hàlfmààn*, K 191, 201, 240, 307, 309, 340, 349, 355, P 25, 28, 63, 72; *hàlfmaaən*, O 162; *hàlfmoon*, K 295; *hàlfmaan*, I 269; *hàlfmòən*, P 100; *halfmòn*, K 288; *haalfmòən*, P 93; *haalfmòòn*, K 276, 318; *halfmontjə*, K 179a; *halfmòntjə*, K 166, 194; *halfmòòntjə*, K 125a, 151, 0153, 175a*, 179a, 184, 186; *alfmòòn*, I 102a, K 245, 250, 251, 324, P 14, 77, 81; *àlfmoon*, P 88; *àlfmòòn*, I 275, K 247, P 70; *àlfmôon*, P 95, 148; *àlfmôôn*, P 163; *alfmòòən*, P 144; *álfmòòən*, K 252; *alfmôon*, P 78, 154; *alfmôen*, P 134; *alfmòən*, P 69; *alfmòòntjə*, I 118, K 174; *alfmòntjə*, I 268a, 271; *halvə maan*, K 135; *hàlvə mààn*, K 210; *halvə mòòn*, I 79, K 128, 147, 165, 169, 170, 178*, 182, 183, 184a, 185, 186, 216, 216a, L 91b, 99, 159b, 184; *halvə mòòn*, L 159; *àlvə mōēnə*, O 274; *alvə mòòn*, K 124a, 177b, 188a; *hālf moon*, Brabantius; *halve mòòne*, Elemans; **halfmaanraam:** *halvə mòònròòm*, K 165; *alfmòònròòm*, P 10; *àlfmãanraam*, K 291; **half maansraampje:** *alvə mòònsròòmpjə*, K 151; **maantje:** *mòntjə*, K 166; **maanraampje:** *mòònròòmkə*, K 146; *mòònrömkə*, L 99; **spinnekop:** *spinnəkop*, K102, 125a, 151, 157, 165a, L 99, 144, 148, 149, 150, 153, 159, 159b, 160, 177c, 180, 180b, 183, 184, 187a, 199, 200, 205, 206, 207, 228, 233, 235, 241, 263; *spinnəkòp*, K 250, 351a, L 159, 182, 235, P 81; *spinnekop*, hs Renders L 226, Brabantius K 155; *spinnekop*, Van de Biezen L 178a; **spinnekopraam:** *spinnəkopraam*, L 201, 228; **spinneraampje:** *spinnərémkə*, L 188; **spinnejager:** *spinnejager*, hs Renders L 226; **spin:** *spin*, L 188; **halfrond:** *halfront*, K 143; **halfrond raam:** *halfrontròòm*, K 100a; **halfoograam:** *holvawchròòm*, P 134; **halfoog:** *àlvəŏĕwch*, P 95; **half osseoog:** *hàlf ósnôech*, O 66a; **boogvenster:** *bôwchfénstər*, P 16 z.s.h.; **waaier:** *wòòər*, P 4 z.s.h.

–.1.1.1. **Het woongedeelte**

N.B. Behalve de hieronder te noemen woorden i.v.m. enig onderdeel van het woonhuis zijn te vermelden: **haard**, *aert*, achterhuisje, K 177a; *kelderkeuken*, *kélderkèùkə*, K 330 z.s.h.; **kiekenkamer**, *kīēkəkààmər*, een kamer tegen de zijgevel zonder buitendeur, K 341a; **winterkamer**, *winterkaamər*, een kleinere kamer gren-

zend aan de herd, L 144; **weefkamer**, *weefkaamər*, L 207; *weefkòòmər*, het vertrek in de boerenwoning waar indertijd het weefgetouw stond, De Bont; **achtervloer**, *achtərvloer*, ingang waar de klompen staan, een soort portaal voordat men het woonvertrek betreedt, O 63a; **kedol**, *kədol?*, een soort werkplaats en tevens keuken, niet eetplaats, rommelkamer (slechts gegeven voor één bepaalde kamer in één bepaalde boerderij; inzender heeft verder het woord nooit gehoord), P 77; **vuurkot**, *vīēkot*, plaats voor de was plus kolenhok, waskot, P 129; **spekzolder**, *spekzolder*, met een verwijzing naar spekkot, ingemaakte kas waarin men spek bewaart, Corn. Vervl. A.

WOONHUIS

Bauernhaus (ohne Wirtschaftsräume) – farm-house – bâtiment d'habitation
(N 5, 124)
[Het gedeelte van het boerenhuis dat als woonhuis dient; het gehele boerenhuis zonder de bedrijfsruimten.]
woonhuis: het type *woonhuis* in: K 174, 240, 295, L 203b, 233, O 177, 286a, P 29, 133, 144, 145; **voorhuis:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *veur*[*huis*], K 143, 148, 163, 167, 283, L 148, 159, 160, 162, P 35a, 69; *vur*[*huis*], K 100a, 136a, 148, 166, 276, 307, L 99, 100, 144, 149, 150, 153, 177c, 180, 180b, 182, 183, 186, 233, 235, 258; *vör*[*huis*], K 237, L 91b, 159, 184, 187a, 189; *voor*[*huis*], K 124a, 147, 171, 175a*, 185, L 144, 154a, 201, 228,; *vorhojs*, K 125a; *vujròs*, K 330; *veehòwəs*, K 340; *veeròəs*, K 341a; *veuhôôs*, K 351a; *vurhöws*, Elemans; *vurhöjs*, hs Mischgofsky L 95; *vĕurhuis*, hs Jansen L 200; *veur* (subst.), Elemans; **huis:** het type *huis* in: K 166, 179a, 310, L 144, 208, O 67, 255; *huis*, heel het woonhuis van de boer, met inbegrip van de stal, indien ook sprake is van andere afzonderlijke gebouwen van de hoef, Goossenaerts; **huizing:** *huizing*, het woonhuis (waarvan de koestal moeilijk kan worden gescheiden), Goossenaerts; *dêûzink*, Eylenbosch O 253; **woonst:** *wŏënst*, P 69, 69a; *woonst*, Corn.; *woenst*, hs Schrevens P 86; **woongedeelte:** *woongədiltə*, K 167; **voorste gebont:** *vörstə gəbont*, L 184; *'t veurste gebont*, *'onder 't veurste gebont'* = in het woonhuis, Van Dam 1.

VOORPORTAALTJE

Kleiner Vorflur – vestibule – vestibule
(N 5, 124 en 130)
[Een kleine hal onmiddellijk achter de voordeur. Voor de gang van een woonhuis zie 2.2.2.2.]
voorhuis: *voorhèùs*, K 318; *veehijs*, P 86; *véjôês*, P 89; *vörus*, P 95; *vèrhuis*, P 99; *vurées*, P 144; *verhèùs*, P 148; *vöjroos*, P 163; *vèùrus*, P 171; *vooruis*, K 151; *voorhuis*, P 136; **vloer:** het type *vloer* in: O 67, 162, P 69, 88, 129; *vlu.r*, Eylenbosch O 253; **portaal:** *portòòl*, K 352; *pərtôol*, P 104; *pòrtòòl*, halletje voor de keuken, P 61; **nere:** *nère(n)*, *ère(n)*, vloer, voorplaats van het huis, Corn. Vervl.

SALON

Prunkzimmer (bäuerliches Besuchszimmer; – vgl. in Norddtl. 'Pesel') – drawing-room – salon
(N 5, 124 en 130)
[De mooie doch zelden gebruikte zitkamer in een boerenhuis.]
voorhuis: *vuròəs*, I 269; *vurhèùs*, K 165; *veurhuis*, K 176; *veurhös*, K 183b; *vurhös*, K 215, 218; *veuroojs*, K 226; *veuròəs*, K 248; *vurhôos*, K 274; *véhòəs*, K 333b; *veehòòəs*, K 341a; *veuhòəs*, P 25; *vuəòs*, P 67-68; *veujōēs*, P 72; *véjòəs*, P 88; *vèùrös*, P 105; *vureus*, P 154; het type *voorhuis* ook in: K 0153, 162, 187a, 217, 237, L 144a; *vöjéés*, de eerste plaats na de voordeur, soms de gang, P 137; **huis:** *dən uis*, K 176, 177b; *ət huis*, I 79; **voorplaats:** het type *voorplaats* in: K 251, 268, 273, 274, 276, 283, 287, 340, 341a, P 18, 25, 26, 27, 61, 67-68, 69, 72, 74, 78, 81, 85, 86, 88, 89, 133, 137, 148, O 74, 286a; *veurplaats*, Corn. Vervl.; **voorste plaats:** *vustəpléts*, K 276; *veustə pleuts*, O 74; **beste plaats:** het type *beste plaats* in: I 220, 266, 269, O 73; **goede plaats:** *gôêj pluts*, K 283; *göpluts*, K 274; **schone plaats:** *skūūn plòsj*, O 286a; *schöën plóts* P 69; **plaats:** *plöts*, P 198; *plòts*, P 81; *plóts*, P 77; **voorplek:** *voorplek*, P 148; *veurplak*, K 235; *veurplék*, K 241, 351a; *veujplék*, P 144; *vèùjrplék*, P 154a; *vuplak*, P 154; **voorste plek:** *vurstə plék*, K 354; **goede plek:** *göĕj plék*, K 353, 354, P 48, 163, 171; *gooj plék*, P 105; **schone plek:** *schôen plék*, P 148; **voorkamer:** het type *voorkamer* in: I 118, K 100a, 110, 125a, 133a, 137, 143, 146, 150a, 175a*, 177b, 183, 188a, 204, 237, 241, 256, 307, 330, 335, 346, L 104, 205, 206, 224, 240, P 16; **voorste kamer:** het type *voorste kamer* in: K 166, 171, 184a, L 180; *vurste kaomer*, hs Vissers L 180; **beste kamer:** het type *beste kamer* in: K 283, 313, L 150, 159, 160, 184, 187a, 189, 241, O 67, 162, 173;

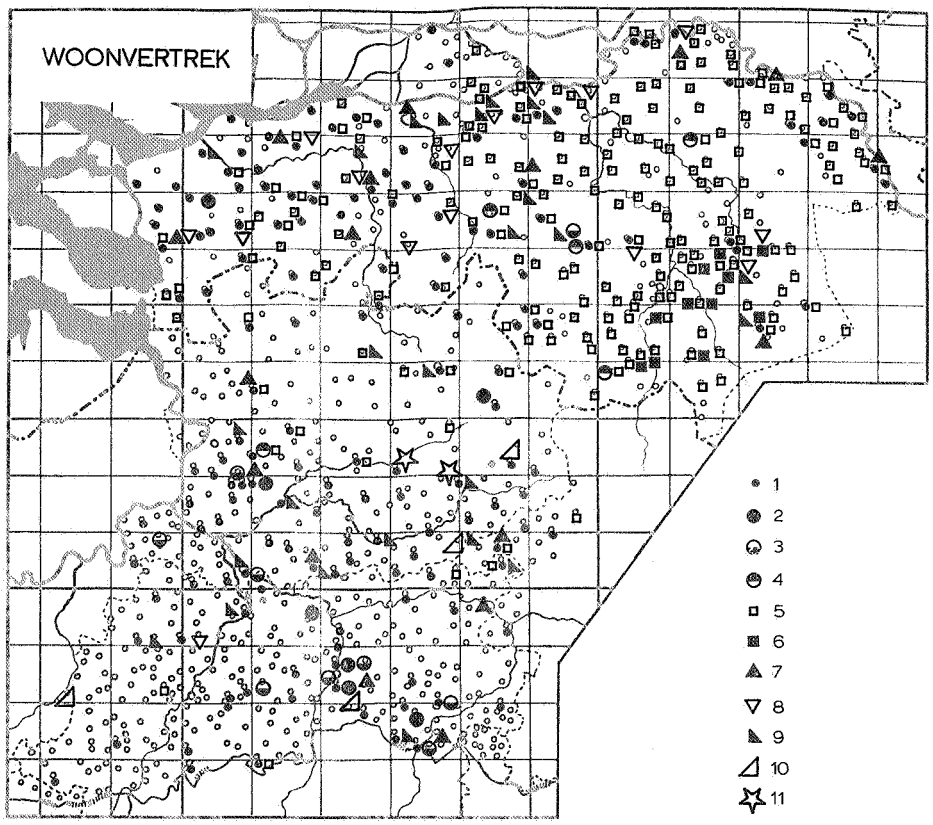

beste kamer, Goossenaerts; *béésta kaamər*, hs Mischgofsky L 95; **goede kamer:** het type *goei kamer* in: I 79, K 133a, 136a, 146, 147, 163, 165, 167, 180, 183, 184, 184a, 186, 187, 194, 201, 204, 216a, 220, 245, 248, 251, 252, 256, 268, 281a, 283, 295, 307, 310, 314, 317, 340, 351a, 353, 354, L 91b, 93, 99, 148, 149, 151, 159, 180, 201, 205, 206, 232, 235, 264, P 44, 72, 76, 95, 99, 103, 104, 112, 169; het type *goeie kamer* in: I 102a, K 124a, 135, 0153, 176, 179a; *goekòòmər*, K 241; *gôê kòòmər*, K 240; *goei kaomer*, Van Dam 1 en 2, ook *kemmerke* genoemd; *goei kamer*, hs Kapteijns L 177; *goei kaomer*, hs Vissers L 180; *goej kaamer*, Elemans, hs Mischgofsky L 95; **schone kamer:** *schôen kòòmər*, K 346; *skón kaomər*, L 183; *skónkaamər*, L 182; **mooie kamer:** het type *mooie kamer* in: K 151, 180, 216, L 205-206, 264; het type *mooi kamer* in: L 159, 189; **zitkamer:** *zitkòòmər*, K 352; **grote kamer:** het type *grote kamer* in: K 291, 295, 324, 329, L 263, P 69, 72, 95; *grûûtə kòòmər*, Eylenbosch O 253; **kamer:** het type *kamer* in: K 127a, 188, 188a, 237, 241, 301, 310, 311, 341, L 144, 152, 158, 264, P 26, 29a, 95; *kamer*, in boerenwoningen en eenvoudige burgerhuizen, waar men b.v. in de keuken huist, heet slechts één vertrek de kamer, De Bont; *kemmerke*, Van Dam 2; *kamer*, Goossenaerts; **voorhaard:** *veurhert*, L 243, 244; *vurhert*, L 241, 258, 264; *vörhert*, L 232; *(veur)herd*, *(vuurherd?)*, Cuypers 3; **commune:** *kòmŭŭn*, P 25.

HET WOONVERTREK (zie kaart)

Wohnstube – living-room – salle commune
(N 5, 124, 129, en 130; DC 10, 5a; Van Gerwen 4, 5; sgv pag. 50; Weijnen)
[Het eigenlijke woonvertrek van het boerenhuis, gekenmerkt door de aanwezigheid van het haardvuur. Vgl. het lemma bijkeuken met de toegevoegde opmerking. In een groot aantal boerenhuizen, vooral in het noordoosten van Noord-Brabant, bereikt men de woonruimte direct door de voordeur; elders ligt de mooie pronkkamer voor in het huis.]

huis (krt no. 1): het type *huis* in: I 57a, 78, 78a, 79, 220, K 100a, 101, 124a, 126, 143, 146, 147, 151, 152, 154, 155, 156, 157a, 159, 161, 161a, 164a, 174, 177, 179a, 187, 190b, 195, 197a, 211, 214, 215, 240, 241, 262, 268, 274, 276, 277, 281a, 282, 283, 285, 287, 291, 296, 301, 307, 310, 311, 312, 313, 318, 324, 329, 330, 332, 333b, 341a, 349, 354, L 93, 158, 159, 160, 161, 189, 190, 201, 205, 206, 263a, 264, O 72, 275, P 7, 29a, 33, 67, 68, 69, 89, 105, 125, 198; het type *het huis* in: I 266, K 157, 174, 179a, 237, 241, 245, 248, 249, 250, 252, 254, 276, 281, 283, 288, 291, 295, 304, 307, 310, 314, 330, 335, 339, 340, 348, 349, 349a, 353, O 67, 74, P 27, 35a, 81, 85, 89, 103, 148; het type *den huis* in: I 57, 79, 102a, K 123, 124a, 125a, 127, 153, 0153, 156, 157, 161a, 161b, 163, 166, 173, 173b, 173*, 174, 175, 176, 177b, 178, 178*, 182, 182a, 184, 184a, 186, 188, 188a, 191, 193a, 194, 201, 204, 207, 216a, 226, 237, 240, 241, 301, 307, 331, 341, L 91b, 93, 150, 153, 159, 160, 184, P 112, 134, 148; *dən èùzə*, P 48, 95; *den euzə*, P 154; *dən ŏězə*, P 78; *dən ôezə*, P 69; *dòòzə*, mv., K 330; *òòjzə*, P 69; *dən azzə*. P 69; *dən héézə*, P 137; *dən hôjs*, hs Mischgofsky L 95; *dnêûs*, de woonkamer-keuken van de boerderij, Eylenbosch O 253; *huis*, De Bont; **woonhuis** (krt 2): het type *woonhuis* in: K 173a, 282, 341a, P 16, 85, 89, 144; **achterhuis** (krt no. 3): het type *achterhuis* in: K 187a, 248, 251, 330, P 72, 86, 88, 105, 154; *àchtərushə*, I 268; **achterplek:** *aachtərplék*, K 241; **voorhuis** (krt no. 4): het type *voorhuis* in: K 183, 187, 256, L 180b, 279; **haard** (krt no. 5): *hert*, K 135, 0153, 163, 176, 197, L 96b, 103, 145a, 146, 154, 180*, 200a, 224, 226, 226*, 232. 233, 238, 255a, 259, 262a, 280; *ert*, K 187, 188; *hèrt*, K 165, 166, 167, 171, 185, 186, 218, 242, 268, L 93, 94, 96, 109, 144, 145, 147, 148, 151, 153, 159b, 177, 177c, 178, 180, 180**, 183, 199, 200b, 212, 234a, 235, 240, 241, 244; *èrt*, L 180; *hért*, K 136a, 172, 183, 183b, 200, 217, L 99, 100, 104, 149, 150, 152, 155, 157, 181, 185, 199, 201, 203, 204-204a, 205-206, 207, 225, 236, 237, 258, 260, 262, 263; *haert*, I 102, 118, K 107, 125, 125a, 126, 133a, 133b, 133c, 148, 148a, 150a, 155, 158a, 158c, 162, 164, 164b, 165, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 175a*, 177, 179a, 180, 182b, 184, 184a, 190, 195, 198, 199, 199a, 216, 219, 220, L 91b, 153, 154a, 158, 177b, 178a, 180, 180a, 180b, 185, 200b, 203b, 209a, 212, 224a, 225a, 229a, 242, 244, 255b, 265a, 279, 283; *aert*, K 177c, 179a; *hèèrt*, L 179, 256; *èèrt*, K 157, 191; *héért*, K 143, 184a, 191, 201, 210, L 156, 158, 158a, 190, 243, 263a, 284; *héérət*, L 159, 160, 162, 184, 186, 187, 187a, 189; *éért*, K 191, 226, 237, 256; *hart*, L 182, 200, 202, 235, 255, 261; *haart*, K 138-138a-139, 193a, L 185, 279; *heert*, K 235, 240, 268, 354, L 185; *eert*, I 79, 102a, K 273; *ee(r)t*, P 134; *héét*, K 317; *heejət*, K 351a; *hééjət*, K 353; *hjert*, L 264; *hjèrt*, L 208, 235, 264; *hjaert*, L 234a; *jert*, K 216a; *djéét*, O 173; *hîêrt*, L 208a; *hòòrt*, K 193a; *hòjərt*, K 240; *héərt*, L 161; *härt*, De Bont; *hèèrd* (bij iemand over hèèrd zijn), Corn. Vervl. A.; *haerd*, Lixa 2; *hèrt*, Brabantius; *hèrd*, hs Kapteijns L 177, hs Vissers L 180, hs Renders L 226, Sassen (Eersel); *hèrt*, Van de Ven; *herd*, Van Dam 1 en 2; **voorhaard** (krt no. 6): *veurhert*, L 208, 241a, 262; *vurhert*, L 240, 256, 260, 263, 264; *vurhèrt*, L 235; *voorhert*, L 239; *voorhaert*, L 236; *voorhaart*, L 259; *vëurherd*, De Bont; **kamer** (krt no. 7): het type *kamer* in: I 79, K 129, 154, 160, 165, 180, 226, 281a, 333b, 353, L 99, 110, 188, 264, P 41, 86, 154a; **huiskamer** (krt no. 8): het type *huiskamer* in: I 79, K135, 141, 149, 155, 160, 163c, 174, 181, 182, L 93, 201, 208, 237, P 4; *höjskaamər*, hs Mischgofsky L 95; **woonkamer** (krt no. 9): het type *woonkamer* in: K 129a, 131, 133a, 135, 140, 143, 146, 151, 158, 182, 183b, 184, 210, 237, 245, 291, 307, 330, 340, 352, 354, L 187a, 237, 264 O, 73, P 5, 148; **woonplaats** (krt no. 10): *wunpléts*, K 276; *wunplets*, K 346; *wôenplòsj*, O 158; *wéúnplöts*, P 89; **achterplaats:** *aachtərpluts*, K 287; **achterste plaats:** *àchtərstə pluts*, P 133; **zitplaats** (krt no. 11): *zitplòts*, K 274; *zitplöts*, K 307; **plaats:** *pluts*, P 129; *plòòts*, P 61; **plak:** *plak*, P 104; *plék*, P 169; **ere:** *éérə*, P 134; **vertrek:** *vərtrek*, K 100, 151; **woonvertrek:** *woonvərtrek*, K 101, 110a, 151; **salle à manger:** *sàlàmanzjéj*, O 286a. De woonruimte wordt aangeduid met een woord van het type *keuken* o.a. in: I 79, 220, 269, K 102, 153, 185, 192, 211, 276, 283, L 93, 95, 102, 104, 109, 145, 153, 186, 188, 264, O 72, 74, 162, P 16, 25, 44, 48, 72, 86, 88, 129, 145, 154a, 163; met een woord van het type *achterkeuken* o.a. in: K 281a, P 76, 88, 137, 144; met een woord van het type *voorkeuken* o.a. in: K 182. Elemans noemt voor boerenhuizen van een afwijkend type – „ouderwetse, weinig of niet gewijzigde boerderijen met oude bewoners, meestal ongehuwde broers en zusters" (brief) – een

achterkeuke en een *kaamer* of *vurkeuke*; het normale boerenhuis heeft bij Elemans *keuke* (= woonkeuken), *kaamer* (= woonkamer voor 's avonds en voor zondagen) en *goej kaamer*.

DE VLOER VAN HET WOONVERTREK

Fußboden der Wohnstube – living-room floor – sol de la salle commune
(N 5, 130)
[Vgl. voor de benamingen het lemma woonvertrek.]
haard: *hert*, K 168, 180, 183b, L 99, 150, 153, 180b, 263; *hèrt*, K 163, 166, 186, L 160, 177c, 235; *èrt*, K 0153; *hért*, K 183, 186, 214; *ért*, K 189a, 307; *haert*, K 125, 151, 161, 177, 181, 186, 188a, 190, 190b, 195, 216a; *aert*, K 127, 157a, 174, 182; *hèèrt*, K 191, 193a; *èèrt*, K 177b, 188a; *héért*, K 184a, 240, L 184; *éért*, K 190, 192, 209, 222; *éèərt*, I 57; *hééjərt*, K 314; *hjart*, K 214-215; *haert*, bestond vroeger wel uit zand, K 176; *hert*, is van stenen of plavuizen, K 187; *plankən hert*, *plavuizən hert*, K 182; het type *herd* ook in: K 179a, 184, 188, 194, 204, 211, 237, 241, 313, L 144, 182, 232, P 105 (geen fonetische opgave); men mag overigens aannemen, dat het type geldig is in alle plaatsen waar het woonvertrek benaamd wordt met een woord van het type *haard; hèrd*, Sassen (Eersel); *(h)èèrd*, hs Etten K 176; *haard*, *heerd*, Goossenaerts; **vloerhaard:** *vlŏĕrhert*, L 203b; **kaaienherd:** *kaaienhèrd*, Sassen (Eersel); **ere:** *dən éérə*, P 72; het type *neere* (geen fonetische opgave) in K 313.
Benamingen van het type *vloer* werden, i.v.m. de vraagstelling (N 5, 130) niet aangetroffen; verondersteld mag worden, dat het niettemin veelvuldig in gebruik is.

DE VLOER MET ZAND BESTROOIEN

Den Fußboden mit Sand bestreuen – to sprinkle the floor with sand – sabler le sol
(N 4, 59; znd 7, 61a)
[Ter versiering zandfiguren strooien op de geschuurde of geschrobde vloer van woonkamer of salon.]
zanden: *zantə*, K 135, 150, 235, L 144, 148, 177b, 177c, 199, 200, 201, 263; *zànte*, I 269, K 201, 231, 250, 251, 349; *zaantə*, K 102, 125a, 128, 136a, 143, 147, 165, 167, 170, 175a*, 180, 183, 184a, 186, 188, 288; *saantə*, L 160; *zaande*, K 184a, 307, L 91b, 149, 180, 180b, 182, 183, 205-206, 207, 235, 243; *záántə*, K 143, L 159; *zanten*, De Bont, Van de Biezen; *zaante*, hs Jansen L 200; *zaanden*, hs Vissers L 180; *zandten*, Van Dam 1; **opzanden:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*op*]*santə*, K 187, 193a, 216, 216a, 218, L 200; [*op*]*saantə*, K 143, 146, 165, 165a, 166, 169, 174, 177b, 179a, 182, 184, 185, 186, 191, 193a, 210, 234; [*op*]*saandə*, K 188a, L 235; *opsăante*, L 233; *ŏĕpsàn'n*, K 240; *opzanden*, Corn. Vervl.; *opzanten*, De Bont; **zandelen:** *zandələ*, L 228; **opzantelen:** *opzantelen*, De Bont; **zavelen:** *zaavələ*, O 169, P 103, 148, 164; *zòòvələ*, O 250, P 27, 28, 63, 72, 77, 93, 100, 112, 148, 163; *zoovələ*, P 27, 78, 88, 144; *zòəvələ*, P 69; *zòvvələ*, P 81; *zavvələ*, P 60; *zôovələ*, P 154; **opzavelen:** *opzavelen*, Tuerlinckx; **bezavelen:** *bəzòòvələ*, P 16; **strooien:** *stroojə*, I 102a, 118, K 151, 0153, 204, 256, 333b, L 160, P 13, 37; *strojə*, K 163; *stròjə*, L 159; *stròòjə*, K 178*, 179a, 184a; *struiə*, L 150, P 99; *strèùjə*, L 149; *streujə*, K 196; *strujə*, K 276; *strŭŭjə*, K 355; *strŭŭjə*, I 268a, 271, K 267, 307, 309; *streejə*, L 99; *strieja*, K 324, 339, 340, O 274; *strôêjə*, K 133a; *strōējə*, K 357; *strouə*, L 159, 159b, 186, 187a, 188, 205-206; *stròwə*, L 184, 241; *stròòwə*, L 263, 264; *strówə*, L 186; *strawə*, L 160; *straawə*, K 220; *strûu*, K 351a, P 134; *strûû*, I 275, K 283; *strôe*, K 247, P 4, 134; *strôê*, K 237; *strôên*, K 300a; *den hèrt strōuwen*, Brabantius; **opstrooien:** *opstròòwə*, L 264; *opstrooien*, *oepstruë*, uit strooien en op, in den zin van fraai, Tuerlinckx; **strooiselen:** *strojsələ*, L 228; **smijten:** *smééta*, K 274, 318; *smijtə*, K 304; *smòéétə*, P 10; **werpen:** *wurpə*, K 276; *wörpə*, K 273; **zand strooien:** zonder fonetische documentatie van het eerste woord: [*zand*] *strooja*, K 100a, 201, 210, 212a, 213, 244, 245, 330; [*zand*]*strojə*, K 304; [*zand*]*strójə*, K 250; [*zand*]*stróo*, P 171; [*zand*]*strôô*, K 217, P 136; [*zand*]*strêu*, K 302, 324, P 2; [*zand*]*strèùə*, K 305; [*zand*]*stroejə*, I 269, K 243, 296, 330, O 155, 286, P 136; [*zand*]*strōējə*, K 206, 244, 246, 291, 330, P 136; [*zand*]*strŏĕjə*, K 227, 245, 252, 291, 307, 325, P 13, 94, 95; [*zand*]*strôejə*, K 208, P 25, 95; [*zand*]*strôe*, I 266, K 292, 319, 330, 332, 353, O 155, 162, P 18, 41, 88, 136; [*zand*]*strôê*, I 220, 221, 266, K 206, 283, 295, 296, 307, 310, 331, P 27, 70, 80, 85, 89, 129; [*zand*]*strūūjə*, K 241, 293, 307, P 99; [*zand*]*strŭŭjə*, K 334; [*zand*]*struujə*, K 191; [*zand*]*strûu*, K 273, 349a, 352, 353, 356, P 14, 43; [*zand*]*strûû*, K 295, 301,

P 16, 96; [*zand*]*strîéjə*, O 162; [*zand*]*strîê*, K 340, O 162, P 36; [*zand*]*stroowə*, P 55; [*zand*]*strowə*, P 128; [*zand*]*strowə*, L 263; [*zand*]*strawə*, K 257; [*zand*]*strujə*, K 268; [*zand*]*streujn*, K 272; [*zand*]*straaən*, I 267; als er in de winter geschuurd was, werd, b.v. 's zaterdags, de vloer vol gekapt stro gestrooid; 's zondags werd dit stro door zand vervangen; dit vervangen door zand noemde men *oep sant strûûn*, K 300; een antwoord van hetzelfde type, maar zonder toelichting, werd ook gegeven voor K 267; **zavel strooien:** zonder fonetische documentatie van het eerste woord: [*zavel*]*strôê*, P 76, 80, 129, 133a; [*zavel*]*strôe*, O 155, 251, 286; *zaavəl strôéjə*, P 171; *z ôovəl strôejə*, P 154; *zoevəl stroojə*, O 178a; [*zavel*]*strôô*, O 274, P 91; *zaavəl strôo*, P 169; [*zavel*]*strûû*, O 238, 244, P 60; *zòòvəl stròòwə*, P 112; **zavel smijten:** *zaovəl smééte*, P 154; **opmaken:** *upmáákə*, L 243, 263a; **ruggen:** *gərucht*, K 244 z.s.h.; **rillekens maken:** *rilləkəs maokə*, figuren strooien, K 146; **krollekes maken:** *krollekes* van wit zand, welke 's zaterdags na het schuren van de huisvloer (...) door de boerin werden gemaakt, Goossenaerts.

ZANDHOK

Bretterverschlag zur Aufbewahrung von Sand (Mit Brettern abgetrennter Raum für die Aufbewahrung von Sand) – sand-shed – resserre à sable
(N 5, 136)
[Een bewaarplaats voor zand dat gebruikt wordt voor het opzanden van houten en stenen vloeren. Het bevindt zich wel onder de bakoven in het bakhuis, maar soms ook elders in dit gebouwtje. Het is soms (vaak?) van buiten bereikbaar door een nis in de muur. Vgl. ovenkelder.]
zandhok: *zanthok*, L 205-206; *zaanthok*, K 125a; *zaanthòk*, Elemans; *zandhok*, in het bakhuis, van buiten bereikbaar door een nis in de muur, Van Dam 2; **zandkot:** *zaantkot*, K 174, 177b; *zaantkòt*, K 341; *zantkot*, K 193a; *zandkot*, De Bont, Goossenaerts; **zandbak:** *zaandbak*, K 188a **zavelkot:** *zòòvəlkòt*, P 72.

SCHOUW

Trichterförmige Haube über der Feuerstelle (Rauchfang) – fire-place – cheminée (N 5, 137 en 138; DC 28, 22c; Luik 6, 22a en c)
[Met de hier verzamelde woorden wordt overwegend aangeduid de hoge en wijde, van onder naar boven zich vernauwende overdekking van de stookplaats. Sommige benamingen gelden voor deze zakelijkheid als ruimte of holte, andere benaderen haar van buiten af; zo kan men een onderscheid maken tussen de schouwkap en de schouwpijp. De grenzen zijn evenwel niet scherp te trekken. Vgl. ook het lemma open haard. De opgaven *schouw* gelden in tal van plaatsen voor het geheel van open haard, schouwmuren en schouwkap.]
schouw: *schou*, I 78, 79, 102a, 273, K 123*, 124a, 125, 127, 128, 133d, 136a, 138a, 140, 142, 146, 148, 150a, 0153, 155, 156, 157, 158a, 161a, 163, 173, 173*, 174, 175a*, 176, 177b, 178*, 179, 179a, 180, 182, 183b, 185, 188, 188a, 189, 193a, 203, 204, 210, 212, 249, 269, 281, 281a, 286, 287, 332, L 93, 96, 96a, 109, 112, 145a, 147, 151, 153, 158a, 159, 160, 162, 180a, 183, 184, 186, 187, 190, 209a, 224, 228, 243, 259, 263a, 279, P 74, 77, 96a, 108a, 163; *schòw*, K 191, 206, 208, 222, 224, 229, 236, 254, 259, 260, 268, 270, 277, 297, 299, 340, 341a; *schów*, K 153; *skou*, L 180b; *sjchów*, K 231; *schòòw*, K 129, 133a, 170, 225, 226, 234, 237, 296, 338, 341a, L 100, 104, 150, 180**, 203, 204, 205, 208, 236, 241a, 244, 261, 263, 264; *skòòw*, L 180, 180b, 182, 241; *skòòwə* (mv.?), O 275; *schaaw*, K 133a, 165, 167, 183, 184, 196, 198, 199a, 207, 211, 216a, 217, 218, 218b, 220, 221, 226, 237, 242, 317, L 91b, 145, 149, 151a, 177c, 199, 200a, 201, 225, 229a, 230*, 237, 255, 258, 262, 281-281*, 283, 295, O 285; *skaaw*, K 171, 187, L 144b, 148, 178a, 201, 280, O 244, 274a; *schááw*, K 197, 200, 213, 237a, 317a, L 200b, 203b, 232; *schàáw*, K 240; *skááw*, L 177; *schaw*, K 125a, 151, 177b, 183b, 184a, 189, 189b, 193a, 210, 235, 238, 243, 244, 245, 246, 248, 249, 251, 252, 256, 260, 276, 281, 289, 291, 292, 295, 320, 330, 337, L 144, 146, 149, 260, 280, O 74, 153, 162, P 35, 86, 111, 152, 157a, 162; *sjchaw*, K 237; *schèw*, K 192; *schèèw*, K 241, L 200, 233, 262; *schêêw*, K 313; *schèùw*, L 235, 240; *schöw*, K 301; *schuw*, K 191; *schòò*, P 125; *schòòə*, P 48; *schoo*, P 198; *schôo*, P 109; *schaa*, I 220, 266, 268, K 245, 250, 251, 281, 281a, 287, 330, 344, 351a, 355, O 67, 69, 74, 159, 160a, 173, 238, 243, 252, 278, P 4, 10, 16, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 39, 61, 65b, 78, 81, 84, 86, 88, 89, 92, 94, 99, 110, 132, 135, 139, 144, 146, 148, 151, 154, 162, 167, 168; *schàà*, K 329, P 85, 95; *scháá*, I 220, K 245, 274, O 68, 69, P 64, 154; *skaa*, O 72, 158, 160a,

175, 244, 274a, 290, P 171; *skáá*, O 286; *schá*, K 307, 316; *ska*, O 154; *skàə*, O 162; *schaaə*, K 247a, P 138; *sjaa*, I 275, P 69; *schéé*, K 307, 308, 309, 312b; *schèè*, K 310; *schééə*, K 312a, 348, 349; *schêê*, K 311; *skaaj*, L 202; *schij*, K 273; *schui*, K 302; *schèùj*, L 240; *schèù*, K 304; *schö*, K 305; *schééjəf*, K 353, 354; *sjchééjəf*, K 353; *schééəf*, K 352; *schêêf*, K 352a; *schááf*, K 314; *schouw*, Brabantius, Goossenaerts (schoorsteen), Sassen (Eersel), v. W. 1, Corn. Vervl., hs Sassen L 263 (schoorsteen), Hoeufft (schoorsteen); *schaeuw*, hs Renders L 226; *schaauw*, De Bont; *schòòw*, Elemans; *skauw*, hs Jansen L 200; *sxa:*, Goemans; **boerenschouw:** het type *boerenschouw* in: K 190, 191, 196, 210, 213, 216a, 237, 281a, L 226, O 153; *boerenschaauw*, schouw zoals men die eertijds in boerenwoningen placht aan te treffen en die buitengewoon geschikt was voor het roken van ham en spek, De Bont; *boerenschouw*, soort van 'Vlaamsche' schoorsteen bij een boer, Goossenaerts; **rookschouw:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *rôêk*[*schouw*], K 252, P 144; *rôek*[*schouw*], I 220, 269, K 246; *rook*[*schouw*], K 249; *rwook*[*schouw*], K 201; *ròòək*[*schouw*], K 240; *rõēk*-[*schouw*], K 330; *reujk*[*schouw*], L 144; *ruik*[*schouw*], L 264; **rookplaats:** *reukplòòts*, rookplaats voor ham, spek, worst in de schouw, L 180b; **vuurschouw:** *vuurschou*, K 240; **hangschouw:** *hangschou*, I 57b, K 183b; **trekschouw:** *trekschui*, K 304; *trikschòò*, P 88; **dampschouw:** *dàmpschaa*, K 307; **ovenschouw:** *òòvəschaa*, P 70; *oovəschaa*, K 281a; *hòòvəschaa*, K 333b; **open schouw:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*open*] *schou*, K 161b; [*open*] *schòw*, K 204a, 212a, 257, 263, 300; [*open*] *schów*, K 294, 298; [*open*] *schaa*, K 318, 335, P 134; [*open*] *schéé*, K 273a, 307a; [*open*] *schaaw*, K 242b, 275; [*open*] *schèù*, K 303; het type *open schouw* ook in: K 0153, 173, 188, 191, 192, 204, 210, 211, 240, 241, 269, 273, 297, 302, 304, 307, 310, 317, 337, 344, 349, 355, L 159, 203b, 240, O 244, P 111, 148; **holle schouw:** *hollə schaa*, P 92; *hòllə schaa*, P 44; *'n holle schouw*, gewone, grote boerenschouw, Goossenaerts; **Vlaamse schouw:** zonder fonetische documentatie van het eerste woord: [*Vlaamse*] *schaw*, P 131; [*Vlaamse*] *schaa*, O 178a, P 65, 65c; het type *Vlaamse schouw* ook in: I 275, K 203, 213, 221, 244, 245, 246, 248, 251, 286, 287, 289, 291, 299, 310, 330, O 74, 153, 162, 290, P 86; **engels schouwke:** het type *Engels schouwke* in K 192, 193a, 196; **schouwpijp:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schou*[*pijp*], K 143; *schòòw*-[*pijp*], K 339, P 41; *schoo*[*pijp*], K 288; *schòò*[*pijp*], I 269, P 137; *schò*[*pijp*], P 44; *schaaw*[*pijp*], K 201; *schaw*[*pijp*], K 168; *schaa*[*pijp*], I 271, K 283, 318, 324, 332, 333b, 335, P 33, 35a, 67-68, 70, 72, 76, 105, 112, 136, 154a; *sjchaa*[*pijp*], K 331; *schééjəw*[*pijp*], K 312; het type *schouwpijp* ook in: I 79, 102a, 273, K 135, 157, 165, 174, 179a, 184a, 186, 188, 188a, 193a, 226, 237, 240, 241, 245, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 264, 268, 273, 274, 276, 277, 281, 281a, 287, 291, 295, 296, 301, 304, 307, 310, 313, 314, 317, 329, 330, 340, 341a, 348, 349, 351a, 353, 354, L 150, 153, 159. 160, 180, 205, 206, O 67, 72, 74, 158, 169, 173, 275, P 16, 25, 27, 48, 69, 78, 81, 84, 85, 86, 89, 95, 99, 103, 125, 144, 148, 149; *schouwpijp*, het nauwe bovendeel van een boerenschouw, Goossenaerts; **hespenpijp:** *hépsəpààp*, het deel van de schouw waar de hespen gerookt worden?, K 291; **pijp:** het type *pijp* in: I 268, K 125a, 295, L 159, 241, P 88, 163; **schouwkap:** het type *schouwkap* in: K 301, P 16, 76, 95; **kap:** *kap*, K 274; *kàp*, P 163; **schouwgat:** *schowgat*, L 186; *schaagàt*, P 33; **schouwboezem:** *schouboezəm*, L 159, 205-206; **boezem:** *boezəm*, L 186, 209a; **schouwlijf:** *schaalaaf*, K 291; **lijf:** *lôof*, de schouwboezem die zich boven de schouwbalk bevindt, P 72; **ovenschacht:** *oovəschàcht*, K 307; **koof:** *kôêf*, de rookvang boven de haard, P 81, z.s.h.; **schoorsteenkap:** *schorstîênkap*, K 183; **schoorsteen:** Benamingen van dit type, opgegeven voor K 100a, 101a, 133, 133a, 138-139, 142, 143, 146, 147, 163, 167, 183b, 184, 187, 216a, 237, L 91b, 93, 153, 180b, 184, 186, 187a, 201, 205-206, 258, 263, 264, worden verantwoord in 2.2.2.2. onder schoorsteen; **keel:** *kéél*, K 302 z.s.h.; **hot:** *hòt*, K 339 z.s.h.; **hol:** *hool*, P 109 z.s.h.

SCHOUWMANTEL

Kaminmantel – mantel and hood of fire-place – manteau de la cheminée
(N 5, 137-141-156-157; DC 28, 22; Luik 6, 22)
[De gemetselde of althans stenen gedeelten van de schouw, vanaf de vloer tot de zoldering.]
schouwmantel: zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schouw*]-*mantel*, K 151, 163, 174, 179a, 182, L 180b,

203, 203b, 205-206, 235, 241, 242, 258, 263; *schâámántəl*, K 245; [*schouw*]*màntəl*, K 268, 353, O 162, P 78; [*schouw*]*mèntəl*, K 256, 288; [*schouw*]*maantəl*, K 125a, 194; *schâwmáántəl*, K 125a; *schèwmaaəl*, K 241; *schaafmaan'əl*, K 314; *schééwma(ng)'əl*, K 241; *schoumantel*, = rand, L 283; idem, rand met borden en kleedje boven de schouw, L 180b; *schouwmantel*, het gemetste deel van de schouw beneden de zoldering, rustend op het mantelhout en de stijlen, als er zijn, Corn. Vervl.; *schaauwmantel*, het gemetselde deel van een schouw tot de zoldering, schouwboezem, De Bont; **schouwkleed:** het type *schouwkleed* in: K 204, 210, 240, 273, 295, 307, 331, 335, 340, 341a, 351a, O 158, P 41, 95, 144; sommige opgaven van dit type kunnen wel vergissingen zijn voor schouwkleed; vgl. dat lemma; **schoorsteenmantel:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schoorsteen*]*mantəl*, K 100a, 183, 216a, 217, L 91b, 93, 147, 159, 160, 205-206, 235, 261; [*schoorsteen*]*maantəl*, K 102, 133a, 165, 167, 183, 237; [*schoorsteen*]*màntəl*, K 268, 287; *schôorstîenmaan'əl*, K 314; **mantel:** *mantəl*, K 283, O 67; *maantəl*, K 274, 307; *máántəl*, K 311a; **mantelbord:** *maantəlbeurt*, K 169; **marmerschouw:** *mélbərschou*, P 60a; **fozzie:** *fozie*, L 233 z.s.h.

SCHOUWMUUR

Die Feuerstelle einfassendes Mauerwerk – stone or brick supports of mantelpiece – chacun des deux petits murs construits des deux côtés du feu
(N 5, 140)
[Elk van de beide aan weerszijden van het haardvuur gebouwde muurtjes die dienen als vonkenscherm en meest als ondersteuning van de schouwboezem.]
standvink: *stantfink*, K 217, 218, L 148, 177c, 180b, 205-206, 258; *stántfinkə* (mv.), K 240; *stàntfink*, K 314, 318, 353; *staantfink*, K 165, 166, 180, 182, 184, 184a, 186, 210, 213, L 280; *staantfeenke* (mv.), K 307, *stantrink*, K 220; *stantfinkə*, kleine muurtjes aan weerszijden van de haard om de vonken tegen te houden, L 257; *standvink*, De Bont, Sassen (Eersel),; hs Renders L 226 zegt: *standvink*, soort vink (die blijft??); het is wel hetzelfde woord, onbegrepen; **vink:** *vink*, K 163; **vuister:** *vöstər*, K 183b; *vöstərs*, K 165; *vôôwstər*, gemetselde verhoging op de vuurplaat, waar vuur in zat, L 182; *vouster*, *vuister*, muurtje aan de achterkant van het haardvuur tegen de brandmuur en waartegen het brand- of vuurijzer staat, stenen beer in de haard, De Bont; **schouwfrijt:** *schaafraajtə*, K 252; *schoufráát*, K 295; *schaafróətə*, P 72; *schoufrijtə*, K 175a*; **frijt:** *fráát*, K 291; *frijtə*, K 262; **schouwmuur:** het type *schouwmuur* in: K 0153, 166, 193a, 241, 291, 329, 331, 335, 349, L 201, P 33, 134; **muur:** het type *muur*, *muurtjes* in: K 241, 301, 307; **wand:** *waant*, L 264; **schouwsteen:** het type *schouwsteen* in: K 201, 248, 310, L 235, 264, O 178a; **vuursteen:** *vuurstjén*, K 125a; **blauwe steen:** *blaavə stîen*, P 134; **schouwstuk:** *schaastiëkə*, P 89; *schástiëkə*, P 27; **schouwhoot:** *schééəhúutə*, K 310; **schouwpijler:** *schoupieldərs*, L 186; **schouwpost:** *schoupòstn*, K 340; *schouwpost*, Corn. Vervl. A.; **post:** *pòstə*, K 339; **schouwpoot:** *schaapôetə*, P 95; **poot:** *pootə*, P 72; **scherm:** *scherm*, L 184; **stijl:** *stijlə*, I 102a; **steun:** *steunə*, O 162; **schouwkant:** het type *schouwkanten* in: K 330, P 103, 105, 163; **schoorsteenmuur:** *schoorsteenmuur*, K 143.

SCHOUWBANK

Bank oder Brett vor oder rund um den Kamin – mantelpiece – planche devant ou autour de la cheminée
(N 5, 141 en 156; Luik 6, 22a)
[De bank of schap voor langs of rondom de schouw, waarop men sierborden e.d. plaatst. De benamingen zijn vaak moeilijk te scheiden van die voor de schouwplank vanwege de materiële eenheid die -plank en -bank vormen.]
schouwbank: het type *schouwbank* in: K 177b, 178*, 183b, 192, 194, 197, L 258; *schoubaank*, schap op manshoogte waar worst en spek op lag, K 177b; *schouwbankske*, het bankje in de schoorsteen, waarop de dozen met koffiebonen, cichorei enz. staan, Goossenaerts; **schouwbord:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schouw*]*bort*, K 136a, 186, L 205-206, P 108a; [*schouw*]*burt*, K 184, 187; [*schouw*]*bét*, K 331, P 16, 27, 41, 72, 76, 86, 89; *schaabéét*, I 266, K 307; *schabet*, P 35; *schaabijt*, O 67; *schòòbat*, P 95; *schouwberd*, Corn. Vervl.; **mantelbord:** *mantəlbort*, K 147, 186, 190, 218; *maantəlbort*, K 184a; *maantəlbòòrt*, K 184; *mantəlburt*, K 187, 190a, L 147, 148, 149, 177c; *maantəlburt*, K 165, 166, 167, 169, 184; *maankəlburt*, K 184; *mantəlbört*, K 183b, L 148; *maantəlbret*, L 264; *mantelbĕurd*, De Bont; *mankelbord*, De Vlam; **schouwplank:** het type *schouwplank* in: K 102, 163, 168, 175a*, 176,

187, 191, 193a, 201, 207, 210, 211, 213, 216a, 226, 234, 235, 237, 238, 240, 241, 245, 248, 251, 252, 254, 256, 262, 268, 269, 273, 276, 277, 281a, 283, 287, 291, 295, 296, 301, 304, 307, 310, 313, 314, 318, 330, 332, 335, 339, 341a, 349, 351a, 353, 354, L 99, 152, 180, 201, 232, 233, 264, O 173, P 25, 33, 69, 103, 144, 148, 154, 154a; *schouwplank*, Corn. Vervl.; **schoorsteenplank:** *schwôôrstjéénplaank*, K 143; *schoorsteenplank*, K 217; **mantelblad:** *màntəlblàt*, P 41; **schouwblad:** het type *schouwblad* in: I 220, K 213, 237, 301, P 48; **schouwplaat:** *schouwplaat*, Corn. Vervl. A.; **schouwhang:** *schaa-ank*, P 4; *scha-ank*, P 81; **hang:** *hank*, O 153; *ank*, I 220, K 281; *aank*, O 162; *(h)ànk*, O 272; *ànk*, I 268; *hang*, *hank*, schoorsteenplaat, Corn.; **schouwschap:** *schòwschap*, K 296; *schàwschàp*, K 240; *schààschap*, K 330; *schèùwschàp*, K 301; *schêeschàp*, K 348; **schap:** *schap*, I 79; **schapraai:** *schàpròj*, K 287; **schouwlijst:** het type *schouwlijst* in: I 79, 220, K 148, 151, 157, 174, 175a*, 176, 177b, 178, 179a, 180, 182, 184a, 188, 188a, 189, 190a, 194, 218, 220, 245, 268, 274, 281, 288, 301, 317, 329, L 99, 150, 153, 159, 160, 178, 180b, 182, 183, 186, 187a, 203b, 205, 206, 235, 243, 263, 264, 280, O 158, 169, 275, 286, 289, P 67, 68, 69, 88, 99, 125, 163; *schouwleest*, Goossenaerts; idem, Corn.; *schouwlijst*, Sassen (Eersel); *schaauwlijst*, lijst langs de schouw, De Bont; **kroonlijst:** *krôenlést*, K 340; *krôenlèst*, K 341a; **lijst:** *lest*, K 143, 145a, 147; *léést*, K 146; *liest*, L 159, 159b, 160, 184, 186, O 242; *lîest*, K 241; *lijst*, L 93, 149; *de léjst*, de schoorsteenmantel, Elemans; **fooi:** *fooj*, K 276, L 264; *fwooj*, K 201; **schouwrek:** *schaawrék*, K 240; *schààrék*, K 330; *schijrek*, K 273; **rek:** *rék*, K 307, 348; **schouwtablet:** *schaatablet*, P 30, 92; *schaatablét*, P 81; *schatablét*, P 84; *schoutablet*, P 131; **tablet:** *tablet*, P 93; *tablét*, P 69; **schouwrand:** *schourant*, K 176; *schouraant*, L 181; *schourentjə*], L 242; **schouwrichel:** *schouriegəl*, L 240; *schèùwriechəl*, L 235; **smoorberd:** *smoorberd*, horizontale plank ter zijde in de boezem van de brede schouwen der boerenhuizen (vgl. De Bo i.v. rookberd), Corn. Vervl.; **rookberd:** *rookberd*, hetzelfde als smoorberd, Corn. Vervl. A.

SCHOUWPLANK

Ausladendes Holzgesims am Kamin – beam or shelf supporting the smoke hood – bord de cheminée
(N 5, 141 en 156)
[De plank of balk waarop de overdekking van de schouw aan de voorzijde rust; basis van de schouwkap. De grens met de schouwbank is vaak moeilijk te trekken. Benamingen van het type schouwplank die voor bepaalde plaatsen ook werden opgegeven voor de schouwbank, werden slechts in deze laatste toepassing opgenomen.]
schouwplank: het type *schouwplank* in: I 102a, K 135, 179a, 180, 192, 241, 252, 295, 307, 317, 331, 340, 348, L 153, 180, 205-206, O 67, 275, P 33, 67-68, 72, 88, 89, 99, 103, 105, 125, 148, 163, 171; **mantelplank:** *mantəlplank*, K 217; *mantelplank*, schuine plank aan de binnenkant van de benedenschouw, waarop dan verder aan de voorzijde van de schouw de muur rust, De Bont; **schouwbalk:** het type *schouwbalk* in: I 220, 273, K 136a, 166, 174, 178*, 188a, 191, 204, 216a, 237, 240, 241, 245, 249-250, 276, 281, 310, 332, 341a, L 99, 180b, 182, 187a, 201, 203b, 228, 235, 241, O 162, 169, P 25, 69, 171, 198; *schouwbalk*, Corn. Vervl.; **haardbalk:** het type *haardbalk* in: K 168, 248, 256, L 205-206, P 144; het type *herdbalk* in: K 175a*, 351a, P 48; **mantelbalk:** *mantəlbalk*, K 0153; **schouwnoot:** *schouwnoot*, Goossenaerts.

SCHOUWKLEED

Vom Kamin herabhängender Stoffbehang – rug covering the mantelpiece – tapis qui couvre la planche de la cheminée
(N 5, 157)
[Een op de schouwbank gelegd kleedje, dat langs de voorzijde afhangt ter versiering, ofwel een langs de voorzijde opgehangen roesje.]
schouwkleed: het type *schouwkleed* in: K 187, 252, 277, 330, O 67, 173, P 25; *schèùwkleejkə*, L 235; *schouwkleed*, Goossenaerts, Corn. Vervl., hs Etten K 176; *schaauwkleed*, De Bont; *schouwkleedje*, Van Dam 1; **schouwvalletje:** *schouvallәkə*, K 153; *schouwvalleke*, Goossenaerts; **schouwdoek:** *schaadôêk*, P 72, 105; **loper:** *lôôpər*, over de schouw gelegd, K 176.

SCHOUWNEUT

Auskragende Balkenköpfe beiderseits des Kamins – corbels supporting smoke hood – corbeau de cheminée
[„Elk van de twee stukken hout, die horizontaal aan beide kanten van de schoorsteen boven in de zijmuren gemetseld en

met het vooreinde aan het mantelhout vastgetimmerd zijn". Corn. Vervl.]
schouwnoot: *schouwnoot*, Corn. Vervl.; **schoudersteen:** *schouwersteen, schoudersteen* of *schouwsteen*, steen onder de schouw, zuiver console, hs Sassen L 263.

SCHOUWSCHUIF

Schiebevorrichtung zum Entfernen von Ruß – slide in chimney-wall to catch dropping soot – papillon servant à enlever la suie de la cheminée
(N 5, 161)
[„Een ijzeren schuifje, onder in de schouw in de muur aangebracht, om langs daar het neergevallen roet uit te trekken." Corn.]
schouwschuif: *schouwschuifke(n)*, Corn.; **achterschuif:** *àchtərskòf*, O 275; **schuif:** *schuif*, P 148; *schuuf*, L 186; *schūūf*, L 159; *skaaf*, P 141; *schaaf*, P 163; *schèùjf*, P 105; *skòf*, O 158, 275; *schofkə*, O 169; **schouwsleutel:** *schaauwsleutəl*, K 317; **sleutel:** *slèùjtəl*, K 330, P 198; *sleutəl*, P 44; **sleuter:** *slèùtər*, P 81; *sleutər*, I 266; *slee'ər*, K 340; **sluitsel:** *slôotsəl*, P 78 z.s.h.

TREKGAT IN DE SCHOUW

Rauchabzugsschacht – vent-hole in chimney wall – tuyau de cheminée
(N 5, 161)
[Het gat onder in de schouwmuur, afsluitbaar d.m.v. de schouwschuif, waardoor men de trek van de schouw kan regelen.]
trekgat: *trekchat*, K 143; **tochtgat:** *tòòchtchaat*, L 264; **rooster:** *jostər*, K 341a.

ROETPLAAT

Waagerechte Platte (waagerechtes Brett) zum Auffangen von Ruß – soot-collector – plaque ou planche dans la cheminée servant à recueillir la suie
(N 5, 161)
[Horizontaal liggende plaat of plank in de schouw, ter hoogte van de schouwplank, dienende om vallend roet op te vangen.]
roetplaat: *roetplaat*, L 263; **schouwplaat:** *schouwplaat*, K 307; *schôwplòttə*, planken in de schouwpijp, die beletten dat er roet naar beneden zou vallen, K 191.

SPEKKAST

Wandschrank für geräucherten Speck – smoke-box for bacon – placard latéral de la cheminée servant à fumoir
(DC 16, 6; sgv hang)
[„Bovenkast aan een van de zijwanden van de schouw, waarin het gerookte spek wordt gehangen" De Bont. „Ingebouwde kast voor spek gewoonlijk op zekere hoogte naast de schoorsteen" Goossenaerts.]
spekkast: het type *spekkast* in: K 102, 135, 161, 171, 184, 242, L 144, 152, 159, 200, 233, 240, 261, 262, 264; *spăkkaas*, bovenkast aan een van de zijwanden van de schouw, waarin het gerookte spek wordt gehangen, De Bont; *spèkkèsje*, boven de stekkerhoek, hs Kapteijns L 177; **worstkast:** *worskas*, K 100a; **droogkast:** *droochkast*, L 144a; **rookkast:** *reukast*, in de regel op zolder, L 180**; **spekhoek:** *spekhoek*, L 157, 160; *spekoek*, I 78; **spekkot:** *spekkot*, ingebouwde kast voor spek, gewoonlijk op zekere hoogte naast de schoorsteen, Goossenaerts; **spekhang:** *spekhank*, L 159, 161, 184, 187, 188, 209a; *spekhang*, L 184, 186, 186*; *(spek)hang*, L 162; *spaekhang*, L 185; *spèkhank*, Elemans; **hang:** *hang*, L 154, 212; *hank*, L 158, 159b, 187, 190; *hènk*, L 189; *hang* (vliegəkaast), L 280; *hank*, de ruimte in de schoorsteen waarin het spek wel wordt gehangen, Elemans.

DROOGKAMERTJE IN DE SCHOUW

Trockenraum im Kamin – drying-chamber over the fireplace – séchoir dans la cheminée
[„Een droogkamertje gemaakt waar vroeger (19e eeuw) de haard was en thans de kachel staat. De kachelbuis gaat doorheen de voorkant van dat kamertje en de zoldering ervan. Boven die hel is een rookkamer" Goossenaerts.]
hel: *hel*, Goossenaerts.

DE OPEN HAARD

Offene Feuerstelle – hearth – âtre
(N 5, 131; znd B 1, 164; znd 23, 58 d; Luik 6, 22c; Roukens 3, 47)
[De plaats onder de schouw waar het haardvuur brandt. Sommige woorden hebben toepasselijkheid ook i.v.m. de schouw of schouwboezem, andere hebben betrekking op een gemetselde inrichting die het vuur min of meer omsluit.]
haard: *haart*, K 210; *aart*, K 329; *hààrt*, K 112, 148b, 168; *háárt*, L 184, 190; *ààrt*, K 334; *hòòrt*, K 182, 190, 268, 274, 307; *hòərt*, K 245; *òòrt*, K 151, 152, 154, 202,

1.1.1.1.

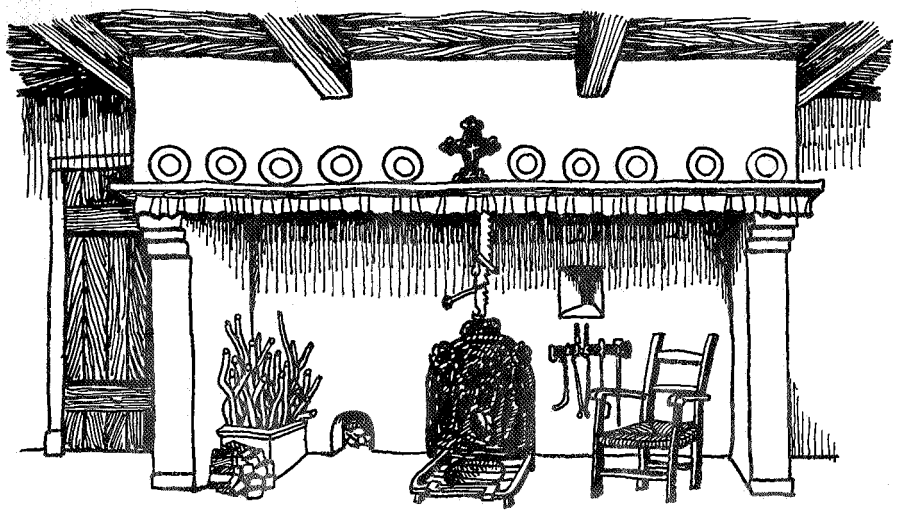

Afb. 3. Open haard; men onderscheidt het brandijzer, de schouwplaat, de haal, het stalraampje, de bak voor brandstofvoorraad, het stookgat voor de koeketel (die zich op de voorstal bevindt), de beide schouwmuren en de schouwbank.

202a, 254; *òòət*, P 155; *hoort*, K 114; *oort*, K 248; *heert*, K 100a, 127, 235, 274, 312, L 162, 177, 241, P 77; *hêêrt*, K 239; *hêert*, K 236; *eert*, K 251, 285; *êert*, K 251, 281a; *êêrt*, P 171; *ee(r)t*, P 134; *êet*, P 154a; *êêt*, P 18, 79; *îêt*, K 283, P 21; *haert*, K 136a; *hert*, K 149, 165, 166, 185, 197, 217, 242, L 93, 145, 157, 179, 202, 240, 242, 257, 260, 264, 279, 281, 283, 285; *hjert*, P 148; *hèrt*, K 169, 187, 153; *hèèrt*, K 117, 141, 143, 150, 159, 161, 164a, 179a, 181, 184a, L 159; *èèrt*, K 158c, 175, 177b, 177c, 244; *hèèt*, K 337; *hèèət*, P 32; *hjèt*, K 346; *èèt*, K 336; *èèət*, P 14, 15, 81, 89, 143, 143a; *hèùrt*, K 232; *urt*, K 188; *hért*, K 147, 183b, 184, 200, 216, 218, 220, L 152, 183, 190, 241, 263a; *héérrt*, P 46; *héərt*, L 209a; *hijərt*, L 239; *héérjrt*, K 307, 314; *héért*, K 100, 101, 102, 103, 108, 110, 116, 125, 128, 129, 131, 132, 133a, 135, 161a, 163, 182, 194, 195a, 196, 268, 295, 296, L 184; *éért*, I 57a, 119, 120, K 126, 151, 155, 156, 158, 173, 173a, 176, 180, 188a, 189b, 193, 195, 198, 201, 203, 206, 211, 213, 226, 228, 229, 231, 237, 238, 244, 256, 261, 267, 280, 281, 282, 286, 288, 291, 330, O 275; *ért*, I 57, K 160, 173a, 210; *éérrt*, I 79, 118, 149, 180, K 247, 279, P 70, 124; *héért*, K 272, 273, 315, 339, 350, 351, 352, 353, 356, P 35a, 39, 40, 42, 42a, 43, 44, 47, 93, 95, 96a, 97, 98, 99, 100, 106, 107, 108a, 109, 159, 168; *héət*, P 29, 33, 35; *(h)éért*, P 105, 112, 147, 171; *éért*, K 283, 287, 347, O 173, 256, 288, P 13, 25, 27, 38, 41, 45, 61, 62, 63, 66, 67, 69, 69a, 72, 73, 74, 76, 85, 86, 104, 122, 125, 126, 127, 137, 152, 166, 167, 169, 174, 175, 198, 199; *éət*, P 80, 101, 103, 129, 136, 144, 145, 149, 150, 154, 154a; *hjéért*, K 318; *éérjt*, P 163; *héjt*, K 354; *éjt*, P 37, 84; *héét*, P 48; *éét*, K 330, O 289, P 10, 88; *djert*, O 275; *djéét*, K 320, O 69a, 169, 171, 172, 173, 174a, 178, 286, P 59, 60a, 64; *djét*, O 163; *djet*, O 278; *djèèt*, I 270, O 67, 70, 70b; *djeet*, O 243; *djêet*, O 160a; *djéérjt*, O 72; *djéjt*, O 153; *djé(j)t*, P 4; *djijt*, O 158, 159, 169; *dzjijt*, P 7; *djîet*, O 238; *dîet*, O 154; *déérjt*, I 273; *jért*, K 216; *jèrt*, P 23; *jààt*, P 161; *jat*, P 148; *jèèt*, I 219, 220, 221, 221a, 221b, 222, 265, 265a, 266, 267, 268, 269, 271, 274, 275, 275a, K 325a, 331, 332, 333b, 335, 341, O 68, 69, 70a, 74, 157, P 9, 133; *jèt*, P 26, 30, 31, 36, 84, 87; *jéét*, K 283, 291, 293, 320, 324, 325, 330, 333, O 73, 157, 162, 165, 166, 175, 177, 245, 247, 250, 253, 255, P 29a, 60; *jét*, K 295; *jèèət*, K 326a, P 16; *jéért*, P 6; *jijt*, K 295; *jeet*, K 285, O 274; *hèèrd*, vuurstee, Corn. Vervl.; **stookhaard:** *stookhert*, L 153; **vuurhaard:** *vuurhert*, L 180b, 205-206, 208, 241, 243, 263; *vuurhjert*, L 264; *vuurhaert*, L 158; *vuujərhèrt*, L 183; *vuurhéért*, L 187a; *vuurhèèrt*, L 184; *vŭŭrhert*, L 203b; *vŭŭrhèrt*, L 152, 182, 201; *vŭŭrhért*, L 207, 241, 244, 259, 263, 264; *vŭŭrhéért*, L 203; *vŭŭrhéérrt*, L 159; *vŭŭrhéərt*, L 209a; *vŭŭrhart*, L 200, 207; *vūūrhért*, L 99, 285; *vūūrhèrt*, L 92; *vūūrhèèrt*, L 145; *vieraert*, O 158; *vürhärt*, dat

gedeelte van het woonvertrek waar het haardvuur brandt, De Bont; **open haard:** zonder fonetische documentatie van het eerste woord: [*open*] *haart*, K 109, 251, 295, P 138; [*open*] *aart*, K 330, O 158; [*open*] *hart*, L 202; [*open*] *heert*, K 266; [*open*] *eert*, P 41; [*open*] *hêêrt*, K 237; [*open*] *êet*, P 148; [*open*] *ert*, K 204; [*open*] *héért*, K 194, 212; [*open*] *éért*, K 243, 247a, 249-250, 291; [*open*] *éèərt*, K 245, 281; [*open*] *éét*, K 287, P 69, 125, 198; [*open*] *jéét*, I 266, K 331; [*open*] *hòòrt*, K 307; [*open*] *òòrt*, K 274; **boerenhaard:** *bōērənéért*, K 290; **haardvuur:** het type *haardvuur* in: O 158; het type *herdvuur* in: K 124a, 217, 237, L 158a, 235; **schouwvuur:** *schuivier*, K 304; **ketelvuur:** *keetəlvuur*, K 237; *keetəlvier*, K 307; **hellevuur:** *hĭĕləvīē*, K 341a; **hoekvuur:** *hoekfier*, K 304; **turfvuur:** *turfīēr*, K 204; **plaggenvuur:** *plaggəvier*, K 190; **boerenvuur:** *bŏĕrəvūūr*, L 255; **open vuur:** het type *open vuur* in: I 102a, K 189a, 196, 204, 207, 209, 213, 233, 236, 237, 240, 243, 245, 246, 253, 255, 261, 265, 267, 268, 273, 274, 276, 277, 279, 287, 296, 299, 301, 304, 305, 309, 310, 312, 330, 331, 339, 352, P 65a, 66a, 89, 94, 95, 127, 144; **vuur:** het type *vuur* in: I 78, 102a, K 143, 146, 147, 0153, 157, 157a, 161a, 161b, 165, 172, 174, 175, 175a*, 176, 177, 177b, 178, 178*, 179a, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 188a, 191, 192, 193, 193a, 194, 201, 204, 207, 212, 216, 216a, 218, 220, 221, 224, 235, 240, 241, 258, 267, 272, 273, 276, 307, 308a, 338, 340, 342, 353, L 92, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 157, 177c, 178, 179, 180, 180b, 182, 183, 186, 199, 200, 201, 202, 204, 204a, 205, 206, 208, 224, 224a, 225, 227, 233, 235, 255, 258, 261, 262, 263, 264, 284, O 68, 174, 276, P 22, 44, 130, 132; **vuurstee:** *vīērstee*, K 206; *vierstee* Corn. Vervl. A., Goossenaerts; **vuurput:** *vuurput*, K 125a; *vŭŭrput*, K 124a; *vierput*, K 152; **vuurkuil:** *vuurkòòl*, L 144, 146; *vūūrkèùl*, L 100; *vŭŭrkèùjwl*, L 150; **boerenschouw:** het type *boerenschouw* in: K 210, 287, 341; **Vlaamse schouw:** het type *Vlaamse schouw* in: K 251, P 10, 41, 78; **Vlaamse stoof:** *Vlaamsə stoof*, I 119; **open schouw:** het type *open schouw* in: K 165, 226, 240, 241, 262, 268, 272, 276, 296, 299, 309a, 310, 312, 313, 330, 339, 340, 341a, 348, 349, 351a, P 33; **schouw:** *schòw*, K 256; *skou*, L 148; *schòòw*, K 277; *schaw*, L 232; *schaaw*, K 166, 167, 183b, L 91b; *schéjw*, K 312; *schèùw*, L 235; het type *schouw* ook in: I 79, K 125a, 147, 163, 168, 179b, 215, L 102, 150, 159, 160, 178, 178a, 201, 205, 206, 228, 241, P 103; **hoek:** het type *hoek* in: K 184a, 191, 201, 214, 241, 252, 266, 269; het type *hoek van de schouw* in: K 264, 265, 312; het type *hoek van het vuur* in: L 99, 149; **stookkot:** *stokòt*, K 240; (*stookkot*, plaats waar men stookt als men een groot vuur aanleggen moet, b.v. om te wassen, bakken, enz., Corn. Vervl.); **komfoor:** *kafoor*, P 4; *kafôĕr*, P 4; *kafôêr*, K 291; *kàfoor*, K 307; *kòfôer*, twee gemetselde muurtjes waartussen het vuur gestookt werd, vooraan was er nog een muurtje met een opening om de asse uit te halen, bovenop lag een ijzeren plaat met 1 of 2 openingen, K 301; *gemetst kàfôer*, gemetste stoof in een open schouw, K 310; afwijkende betekenis: *kófôer*, betonnen tafeltje in de schouw, dicht aan de zijwanden, waarop potten stonden met eten enz. om warm te blijven, K 296; **vapeur:** *vapeur*, gemetseld komfoor, Corn. Vervl.; **duveltje:** *dŭŭvəlkə*, laag stoofke, K 354; *duveltje*, gemetseld komfoor in een hoek, Corn.; **ere:** *éérə*, P 134; **vuur-ere:** *vuureerə*, dat zijn de gezamenlijke stookplaatsen onder een schouw, L 180b.

VUURKUIL

Feuergrube, zugleich Aschengrube – Excavation in the hearth to collect ashes – trou sous le feu
(N 5, 150)
[Het gat in de vloer onder het vuur dat in de open haard brandt; de kuil waarin de as valt.]
vuurkuil: *vuurkòòl*, L 148, 149; *vuurköwl*, Elemans; **vuurgat:** *vŭŭrgat*, L 99; **vuurput:** *vuurput*, K 125; *vuurputjə*, K 157; *vūūrputjə*, K 0153; **vuurpot:** *vuurpòt*, ronde stookput in de vloer van de vroegere open haard, Elemans; **vuurplaats:** *vŭŭrplòts*, L 153; **askuil:** *askòòl*, L 177c; **asgat:** *aschat*, K 133a, L 187a; **assegat:** *aasəgaat*, P 16; *aasəgat*, L 159; **asseput:** het type *asseput* in: K 252, 262, 295, 296, 335; **assekot:** het type *assekot* in: K 273; 310, 348, 349, P 25, 33; **asbak:** *azbak*, meest een oude ketel zonder hengel, die wordt gelijk met de vloer ingegraven, K 168; **haardput:** *jéétpŭŭt*, I 220; **fornuisgat:** *fnèùschat*, K 194; **fornuisput:** *fərnaaspŭŭt*, K 291; **brandrui:** *brantrui*, de plaats van het vuur als er zonder ijzeren pot gestookt werd, L 262.

BRANDIJZER

Feuerbock (Feuerungsgestell, Feuer-

stellenunterlage) – fire-basket – chenet (N 5, 142 en 143)
[Het brandijzer is het ijzeren voorwerp in de haard waarop of waarin het vuur brandt. Zakelijk zal men zich bij b.v. vuurkorf en vuurketel een andere voorstelling moeten maken dan bij b.v. vuurrooster en vuurplaat. De Bont schrijft: IJzer om het haardvuur, binnen hetwelk turf en hout werd gezet. Een medewerker in I 79 noteert: de vuurplaat was een ongeveer 2½ cm dikke gietijzeren plaat met in het midden een vierkant gat van 30 bij 30 cm; ze lag 2 of 3 stenen van de grond; de as viel eronder. Voor K 166 verneemt men: het vuurijzer ligt op de vuurplaat, voor L 99 de vuurplaat staat om het vuurgat heen.]
brandijzer: het type *brandijzer* in: K 102, 179a, 179b, 184a, 191, 192, 193a, 204, 235, 240, 241, 273, 274, 276, 277, 301, 313, 314, 330, 339, 351a, 353, L 159, 228, O 74, 173, P 25, 33, 48, 148, 154a, 198; *brande.zər*, De Bont; *brandijzer*, Corn. Vervl.; **haardijzer:** *djéətàəzər*, O 162; **vuurijzer:** het type *vuurijzer* in: I 220, 266, K 143, 146, 163, 165, 166, 167, 174, 175a, 176, 177b, 178*, 180, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 188a, 201, 204, 216a, 217, 218, 220, 240, 252, 256, 268, 273, 291, 307, 310, 332, 353, 354, L 148, 152, 153, 159, 160, 177c, 180, 180b, 182, 183, 184, 186, 187a, 201, 203b, 204, 204a, 205, 206, 233, 235, 241, 242, 243, 255, 256, 258, 263, 264, 280, O 275, P 72, 88, 89, 95, 103, 134; *vüre.zər(ə)*, De Bont; *vuurijzer*, Sassen (Eersel); **ijzer:** *aazər*, P 33; *ijzer*, een vierkante bak van ijzeren spijlen, waarin de heiturf, gedroogde heideplaggen, in de vorm van een trechter werden gestapeld, Sassen (Eersel); **vuurkorf:** *vuurkurf*, L 205, 206; **vuurketel:** het type *vuurketel* in: K 183, 183b, 187; **vuurpot:** *veujrpòt*, K 330; **vuurrooster:** *vieroostər*, O 67; *vuuröstəl*, L 235; **rooster:** het type *rooster* in: I 268, 269, K 125a, 135, 183b, 210, 211, 218, 226, 237, 245, 248, 249, 250, 251, 262, 281, 283, 287, 288, 295, 307, 312, 318, 330, 331, 335, 340, 341a, 353, L 150, 159, O 72, 158, P 16, 27, 70, 78, 81, 86, 112, 125, 144, 154, 163, 171; *rooster, vuurrooster*, (ijzeren) stel, hoofdzakelijk bestaande uit een met opstaande, ongeveer 15 cm hoge, boorden, waarbinnen hout en turf gestookt wordt, Goossenaerts; **buitenrooster:** *buitenrooster*, de uitspringende voorrooster van een open vuur, Corn. Vervl.; **binnenrooster:** *binnenrooster*, de rooster van een open vuur, waarop de kolen liggen, Corn. Vervl.; **vuurplaat:** het type *vuurplaat* in: I 79, 102a, K 0153, 177b, L 99, 153; *vuurplòòt*, (onduidelijk is wat daarmee bedoeld wordt), Elemans; **haardplaat:** *héértplòòt*, K 133a; **plaat:** *plòòt*, K 100a, 133a, 174; **brander:** *braandər*, K 204; *brander*, brandijzer, Corn. Vervl. A.; **reebrander:** *reebrandər*, P 69 z.s.h.; **gril:** *grul*, P 112; **vuurbok:** het woord *vuurbok* (geen fonetische opgave) is de naam voor een of ander soort brandijzer, soms een drievoet waaraan men de ketel hangt, soms een vierpoot met krullen waar men de ketel opzet, in: K 157, 163, 184a, 201, 240, 241, 256 („daar bakken ze brood op"; blijkbaar toch in de open haard), 313, L 159, 205-206, 264, O 173; **ijzeren poten:** *éézərəpwootə*, K 201; **driepikkel:** *driepikkəl*, K 157; **duvel:** *dōēvəl*, K 348; **kikvors:** *kikfors*, K 163; **reukbrand:** *reujGbrànt*, P 105; **draaimik:** *dròjmék*, P 4 z.s.h.

AFSCHERMHEK VOOR HET HAARDVUUR

Gitterzaun oder Lattenzaun vor der offenen Feuerstelle – fire-screen – garde-feu
[IJzeren of houten hek om het haardvuur, om te voorkomen dat de kinderen zich branden en dat tegelijk als droogrek diende, De Bont. Plaatijzeren of gegoten ijzeren schutsel, dat men voor een open vuur hangt om dit af te sluiten, Corn. Vervl.]
vuurkooi: *vuurkooi*, De Bont; *vuurkaauw*, hs Renders, L 226; **kevie:** *kevi*, hs Etten, K 176; **blaker:** *blaker*, Corn. Vervl.

JACHTPLAAT

Platte, die vor den Kamin gestellt wird, damit dieser besser zieht – Screen put in front of fire to increase draught – planche posée devant la cheminée pour favoriser le tirage
(N 5, 161)
[„Eene plaat die men voor de schoorsteenen stelt, om jagt in dezelve te verwekken, en die daardoor beter te doen trekken." Hoefft i.v. jager.]
jachtplaat: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *jacht[plaat]*, I 79, K 135, 0153, 176, 183b, 248, 296, 310, L 180, 205-206; *jaacht[plaat]*, K 188a, 193a, 240, 273; *jàcht[plaat]*, K 201, 353, 354, P 137; **jachtplank:** *jachtplank*, K 240; **trekplaat:** het type *trekplaat* in: K 100a, 307, 349, L 180b, P 89, 144; **rookplaat:** *rôôkplòòt*, een plaat van 3 m

bij 75 cm, werd aan het mantelbord opgehangen, K 184; **schouwplaat:** het type *schouwplaat* in: K 125a, 191, 211, 241, 329, L 186, P 137; **schoorsteenplaat:** het type *schoorsteenplaat* in: K 166, 186, 217; **plaat:** het type *plaat, platen* in: K 124a, L 148, 235; **windscherm:** *wintschérm*, K 318; **jachter:** *jàchtər*, P 86; **jager:** het type *jager* in: K 150, 163, 175a*, 243, 256, 301, L 205-206, P 103; *jager*, Hoefufft; **jaagplaat:** *joochploot*, P 88; **schof:** *skòf*, O 275 n.b.

SCHOUWPLAAT

Gußeiserne Kaminplatte mit dekorativer Bildhauerarbeit – decorated metal screen protecting the fireplace wall – contre-cœur
(N 5, 159)
[„Haardplaat, gegoten ijzeren plaat met reliefbeeldwerk, welke in de muur van de schouw bevestigd is, om het uitbranden der stenen te beletten." Corn. – „Gegoten ijzeren plaat met een of andere versiering op (b.v. een stalleke van Bethlehem met personages), die in de schouw achter het haardvuur is aangebracht." Goossenaerts 823. Een zeer gering aantal van de hier verzamelde benamingen werden gegeven voor een losstaande plaat achter of vóór het haardvuur.]
schouwplaat: het type *schouwplaat* in: I 79, 102a, 266, K 124a, 133a, 136a, 147, 0153, 165, 166, 168, 174, 175a*, 176, 178*, 179a, 183, 183b, 184, 184a, 186, 187, 188a, 191, 192, 193a, 194, 201, 204, 217, 235, 237, 230, 240, 241, 245, 248, 251, 254, 256, 268, 271, 273, 274, 281, 283, 296, 301, 307, 310, 324, 329, 330, 340, 341a, 353, 354, L 91b, 153, 159, 160, 180, 180b, 183, 186, 203b, 205, 206, 233, 235, 263, 264, O 67, 69, 169, 173, P 4, 25, 27, 33, 65, 67, 68, 69, 72, 78, 81, 88, 103, 105, 125, 148, 154, 154a, 163, 171, 198; *schouwplaat*, Goossenaerts, Corn.; **schoorsteenplaat:** *schoorsteenplaat*, K 100a; **vuurplaat:** het type *vuurplaat* in: K 135, 143, 146, 157, 163, 167, 178*, 180, 182, 187, 188, 339, 353, L 99, 144, 148, 149, 177c, 180b, 182, 183, 184, 203b, 205-206, 235, P 144; *vierplaat*, vuurplaat, Corn. Vervl. A.; *vierplaat*, Goossenaerts; *vuurplaat*, plaat tegen de brandmuur achter het vuur, Van Dam 1; **haardplaat:** het type *haardplaat* in: K 100a; het type *herdplaat* in: K 102, 176, L 258, O 162; **sierplaat:** het type *sierplaat* in: K 125a, 135, 201, 252, L 201; **brandplaat:** *brantplòòt*, K 165; **stookplaat:** *stookplaat*, I 79; **muurplaat:** *muurplaat*, K 135; **plaat:** het type *plaat* in: K 174, 177b, 313, 330, O 72, P 76, 86, 95; **schouwstuk:** het type *schouwstuk* in: K 124a, 125a, 0153, 157; **schild:** *schilt*, P 72.

SCHERM VOOR DE SCHOUWPLAAT

Schirmblech vor der Kaminplatte – fire-screen – écran devant le contre-cœur (N 5, 160)
[De vóór de versierde schouwplaat geplaatste losse staande plaat.]
scherm: *schàrm*, K 193a; *scherm*, K 100a, 143; **schermplaat:** *scharmplòòət*, K 252; **schutsel:** *schutsəl*, P 148; *schŭŭtsəl*, K 330; **veiligheidsplaat:** *vàələchétsplòòt*, K 248; **plaatijzer:** *plòòtajzər*, K 240; **stookplaat:** *stookplaat*, K 125a; *stookplòòt*, L 180b; **voetplaat:** *voetplaat*, K 179a z.s.h.; **plaat:** het type *plaat* in: K 174, 193a, 307; **achterschof:** *àchtərskòf*, O 275; **bagstuk:** *bèchstūūk*, K 256.

REKJE VOOR HAARDGERIEF

Halter für Feuerstellegeräte – tool-horse for fire-irons – porte-ringards
rekje: *rekshə*, rekje voor haardgerief in de schouw, L 180b.

HAAL (zie kaart)

Haken zum Einhängen des Kochkessels – pot-hook – crémaillère
(N 5, 144; znd 1, haal; znd 23, 58e; znd B 1, 166; sgv 11 en 50, haal)
[Het instrument waaraan men de kookketel boven het open vuur hangt.]
haal (krt no. 1): *haal*, K 102, 147, 161, 168, 179a, 183, 184, 185, 192, 196, 210, 212, 217, 232, 235, 237a, 239, 274, 277, 307, 312, 339, 346, 351a, 352, L 180, 182, 205, 206, 228, 244, 256, 261, 279, 283, O 68, 275; *hàal*, K 276, 349; *àal*, K 281a; *aal*, K 213, 237; *hàl*, K 237, 307; *haəl*, P 23; *haaəl*, K 348; *haajl*, L 261; *heltjə*, K 338; *heel*, P 32; *héél*, K 318; *hòòl*, K 100a, 143, 146, 148, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 180, 183, 183b, 184, 184a, 185, 186, 187, 191, 193a, 194, 195a, 197a, 204, 205, 206, 207, 210, 212, 215, 216, 216a, 218, 219, 220, 231, 235, 237, 240, 241, 272, 273, 275, 277, 304, 305, 307, 309, 310, 312, 313, 314, 317, 341a, 348, 353, 356, L 91, 93, 99, 100, 144, 147, 148, 149, 153, 154, 154a, 158, 159, 161, 162, 177, 182, 183, 184, 185, 186, 199, 201, 203b, 205, 206, 208, 212, 229, 232, 233,

1.1.1.1.

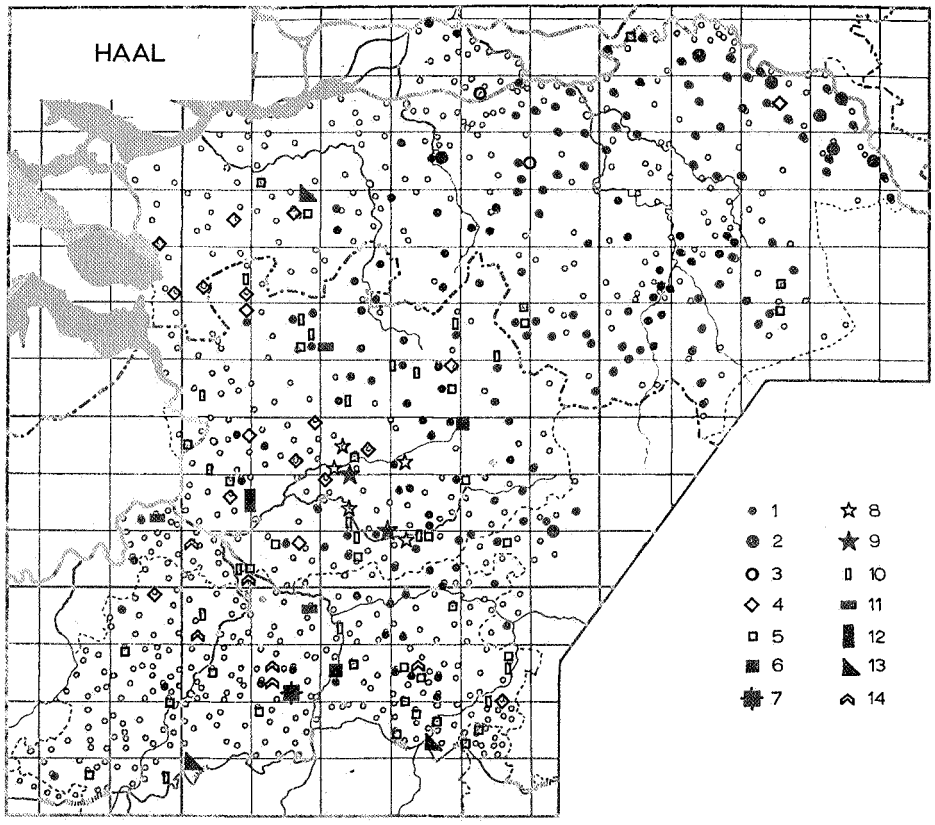

235, 237, 240, 242, 244, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 279, 280, 283, 285, P 37; *òòl*, K 178*, 207, 237, 256, 332, 339, P 94; *hool*, K 135, 295, L 104, 109, 144, 145, 150, 151, 152, 153, 157, 177c, 178, 180b, 257, P 48; *houl*, K 272, 273, 304, 332, 350, L 208, 236, P 99; *hòòəl*, K 273, 186, 225, P 95, 105; *hòəl*, K 245, 348; *òəl*, I 220, P 95; *ôòəl*, P 72; *ôòwl*, I 266; *ool*, O 173, 274; *hôôl*, K 340, L 148, 152; *ôol*, P 78; *hôel*, L 190, O 275; *ōēl*, P 89; *hòl*, K 339; *hòòwl*, L 203; *höl*, K 276; *öl*, K 201, P 25; *heul*, P 33; *hèùəl*, K 349a; *èùl*, P 25; *haal*, *houël*, Tuerlinckx; *haal*, Lixa 1, Van Dam 1, Sassen, hs 1229a, hs Renders L 226; *hool*, haal, De Bont; *hool*, Boselie L 147; *haal*, hs Sassen L 263; **schouwhaal:** *schouwhaal*, Corn. Vervl. A.; **helhaal:** *helhaal*, K 216 n.b.; **vuurhaal:** *vūūrhàl*, K 354 n.b.; **haalketting** (krt no. 2): *hòlketting*, L 100; *héélkétting*, K 318; *hòòlkétting*, L 186; **haalsketting** (krt no. 2): *haalsketting*, K 163, L 159b; *hòòlsketting*, L 154, 160, 185; *holsketting*, L 189; *hòlsketting*, L 189, 190; **haalijzer** (krt no. 3): *hòòlijzər*, K 133a; *hòòléézər*, K 165; **hangelijzer:** *hangelijzer*, hetzelfde als hangel, Goossenaerts; **hangel** (krt no. 4): *hangəl*, K 189a, 255, 262, 267, 296, 332, O 67; *angəl*, I 79, 102a, K 174, 177b, 188a, 201, 245, 283; *hengəl*, L 154a; *éngəl*, K 237; *ingəl*, P 112; *hangel*, Corn. Vervl.; *hangel*, Goossenaerts; **schouwhangel:** *schouwhangel*, Corn. Vervl. A.; **heugel:** *eugəl*, P 198 z.s.h.; **hengsel:** *ijngsəl*, O 67 n.b.; **hang:** *hang*, K 210, L 149; *hank*, K 235; *haank*, K 189a; *hang*, *hank*, Corn.; **haak** (krt no. 5): het type *haak* in: K 157, 177b, 206, 214, 215, 237a, 247, 268, 281, 307, 310, 330, 332, 341a, 353, L 91b, 243, 263, O 162, 178, 276, P 35a, 60a, 86, 94, 95, 103, 107, 127, 144, 145, 148, 163, 166; **ketelhaak** (krt no. 6): *kéttəlaak*, K 279; *kijtəlöëk*, P 88; **schouwhaak** (krt no. 7): *schàà-òòk*, P 81; **ophaalhaak:** *öëpòòlòòk*, K 248 z.s.h.; **hacht** (krt no. 8): *hacht*, K 265, 274, 296, 299; *hàcht*, K 348; **streng:** *streng*, K 257 n.b.; **schouwhacht** (krt no. 9): *schòwhacht*, K 296; *schòwhàcht*, K 340; **ketting** (krt no. 10): het type *ketting* in: K 189a,

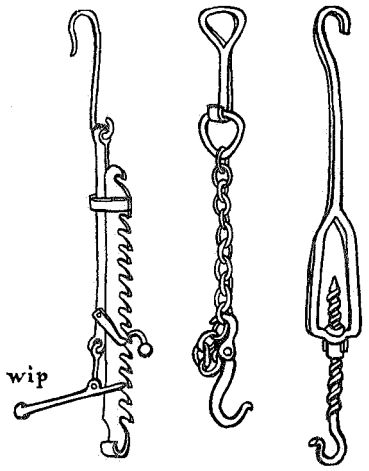

Afb. 4. Van links naar rechts: zaaghaal (wiphaal), kettinghaal en schroefhaal.

204, 206, 213, 233, 235, 236, 240, 244, 250, 299, 310, 330, 339, O 289, P 2, 27, 107, 112; **schouwketting** (krt no. 11): *schouketting*, K 206; *schaaketting*, I 221; *schaakééting*, K 335; *schaakééjtĭĕng*, P 16; *schouwketting*, een schouwketting is geen hangel, Corn. Vervl.; **haardketting** (krt no. 12): *jijtkeeting*, K 284; **haarkettel:** *(h)òòərkéttəl*, P 171 z.s.h.; **ijzer** (krt no. 13): *ijzər*, K 176; *éézər*, P 154; *ééjzər*, P 198; **haardijzer:** *diejééjtijzər*, O 67; **katrol** (krt no. 14): *katròl*, K 320, 330, P 4; *kàtròl*, P 76; *kətról*, P 72; *kətròl*, P 95; **kolom:** *kòòləm*, K 274 z.s.h.; **inhanger:** *ĭĕnàngər*, I 220 z.s.h.; **lip:** *lĭĕp*, K 333b z.s.h.

KETTINGHAAL

Kettenförmiger Kesselhaken – chain serving as pot-hook – crémaillère en forme de chaîne
(N 5, 146)
[De kettinghaal is een haal in kettingvorm. Een aantal namen wijken niet af van die voor de haal zonder meer; men mag daaruit afleiden, dat op tal van plaatsen slechts een kettingvormige haal bekend is.]
kettinghaal: het type *kettinghaal* in: K 102, 133a, 143, 146, 0153, 163, 165, 166, 167, 168, 178*, 179a, 182, 183, 184, 184a, 186, 187, 191, 193a, 194, 201, 204, 207, 210, 235, 237, 240, 241, 256, 277, 281a, 291, 307, 310, 313, 318, 331, 349, 351a, 354, L 99, 148, 149, 150, 180, 180b, 182, 183, 203b, 205, 206, 233, 235, 241, 258, 263, 264, O 173, P 25, 33, 48, 89, 105; *ketinghaal*, kettinghaal, Corn.; **kettinghangel:** *kettingangəl*, K 188a; *kettinghangel*, Goossenaerts; **keethaal:** *keetôol*, P 78; **kettinghaak:** *kéttinghòòk*, K 310; *kettingook*, P 88; *kéttingöĕk*, P 86; *keetingaak*, K 329; *kééjtingaak*, K 330; **haalketting:** *hòòlketting*, L 153, 205, 206; **haalsketting:** *hòlsketting*, L 159; *hòls-ketting*, L 186; *hòòlsketting*, L 160; **schouwketting:** het type *schouwketting* in: K 157, 176, 177b, 276, 331, 339, 341a, P 16; **kookketting:** *kooketting*, K 331; *(koo)ketting*, K 179a; **vuurketting:** *vūūr-keeting*, K 0153; **haardkeet:** *djéətkeet*, O 162; **moorketting:** *moorketting*, K 135; **ketting:** *ketting*, K 125a, 324, L 91b, P 163; *kétting*, I 220, K 240, 248, 353, P 144, 148; *ké'ink*, K 314; *kitiĕng*, I 266; *kitting*, K 353; *keeting*, K 296; *kéétiĕng*, K 291, 329; *kééjtiĕng*, K 335; *kaajtiĕng*, K 295; **kettel:** *kéttəl*, P 163; **keet:** *keet*, I 268, O 67; *kééjt*, O 251; **keten:** *keetən*, O 67; *kéjtə*, P 125; **ringhaal:** *rijnghòòl*, L 264 z.s.h.; **brakhaak:** *brakhook*, L 263; **kamstok:** *kamstok*, K 213 n.b.

ZAAGHAAL

Sägeförmiger Kesselhaken (verstellbar) – serrated pot-hook – crémaillère à crans (en forme de scie)
(N 5, 145; znd 23, 58e)
[Een haal met zaagvormig blad, zodanig verstelbaar dat men daarmede de hoogte kan regelen voor de ketel boven het vuur.]
zaaghaal: het type *zaaghaal* in: K 102, 133a, 143, 0153, 163, 165, 167, 179a, 182, 183, 183b, 184, 187, 191, 194, 196, 201, 210, 217, 218, 237, 240, 241, 256, 273, 277, 281a, 307, 310, 313, 314, 331, 349, 351a, 353, 354, L 99, 149, 150, 159, 180, 203b, 205, 206, 233, 235, 241, 263, 264, O 173, 275, P 25, 33, 48, 78, 86, 89, 105; **zaaghangel:** *zòòchangəl*, K 188a; *zaaghangel*, Goossenaerts; **zaaghaak:** *zaachaak*, K 329; *zòòchòòk*, K 310; *zòòəchòòək*, P 144; *zàchàk*, K 291; **zaagketting:** *zaachketting*, K 265; **zaag:** het type *zaag* in: I 266, K 207, 235, 248, 295, 301, 340, 341a, P 148, 198; **haalszaag:** *hòlsaach*, L 159; **ophaalzaag:** *òphààlzààch*, K 211 z.s.h.; **schakel:** *schààkəl*, K 276; *schòòkəl*, K 188, 192, 193a, O 275; *schoukəl*, K 296; **schakelhaal:** *schaakəlòòl*, K 204; *schòòkəl-hòòl*, K 206, 272; *schòòkəlòòl*, K 204, 273; *schòòəlhòòl*, K 240, 241; *schòkkəlòòl*, K 191; *schakelhaal*, Corn. Vervl.; **schakelhangel:** *schakelhangel*, Corn. Vervl.; *schakelhangel*, Goossenaerts; **schakelijzer:** *schòòkəli-jzər*, K 240; **tandhaal:** *tanthòòl*,

K 184; *taanthòòl*, K 184; **tandhaak:** *tàntaak*, K 330; **schalmhaal:** *schalmhòòl*, L 258; **schalm:** *schalm*, K 216a; **schuifhaal:** *skuifhòòl*, L 180b; **schokhaal:** *schòkhòòl*, K 184a z.s.h.; **hikhak:** *hikhak*, K 240; **verlengijzer:** *vərléngajzər*, K 240; **vapeur:** *vəpeur*, K 240.

SCHROEFHAAL

Mittels Schraube verstellbarer Kesselhaken – pot-hook adjustable with a screw – crémaillère à vis
(N 5, 147)
[Een haal, waarbij men de hoogte voor de ketel boven het vuur kan regelen met behulp van een schroef.]
vijshaal: het type *vijshaal* in: K 186, 201, 206, 217, 235, 237, 240, 241, 273, 277, 296, 307, 310, 313, 349, O 173, P 33, 48, 78, 89, 105; **vijzelhaal:** *vijzəlhòòl*, L 205, 206; **vijshangel:** *vijshangəl*, O 67; *vijshangel*, Goossenaerts; **vijshaak:** *véézààk*, P 95; **vijsijzer:** *vajsajzər*, K 240; **vijskettel:** *véésképtəl*, P 163; **vijs:** *véés*, K 314; *véés*, P 144; *vaəs*, K 351a; *vàjs*, P 125; *vàəs*, K 248; **schouwvijs:** *schòwvààs*, K 340; *schouwvijs*, Corn. Vervl.; **draaivijs:** *drèùəvaas*, K 291; **schroefhaal:** het type *schroefhaal* in: K 179a, 183, 184, 187, 194, 211, 237, 241, 256, 307, 354, L 159, 203b, 205, 206, 233, 235, 241, 258; **schroefhangel:** *schroevangəl*, K 188a; **schroefhaak:** *schrŏĕfhŏĕk*, P 86 z.s.h.; **schroef:** *schrōēf*, K 207; **draaihaal:** het type *draaihaal* in: K 0153, 178*, 179a, 182, 184a, 191, 193a, 204, 210, L 242, 264; *draajhòòl*, voor de koeiketel, K 182; *draaihaal*, aan de draaiboom bevestigde haal die men draaien kan, teneinde de sopketel naar verkiezing hoger of lager te doen hangen, De Bont; **draaihangel:** *draajhangəl*, K 176; *draaihangel*, Goossenaerts; *draaihangel*, Corn. Vervl.; **gedraaide winde:** *gədròjdəwiĕng*, P 81 z.s.h.

WIPHAAL

Kesselhaken mit Hebelvorrichtung – pot-hook adjustable by lever – crémaillère à bascule
[„Haal waaraan een wip zit, met behulp waarvan men ketels hoger of lager op het vuur hangt" De Bont. Het hefboompje heet bij De Bont *wip*.]
wiphaal: *wiphaal*, De Bont.

WIP VAN DE WIPHAAL

Hebelvorrichtung des Kesselhakens – lever of pot-hook – bascule de la crémaillère
[Zie afbeelding 4.]
wip: *wip*, hefboompje aan de haal, De Bont.

LANGHAAL

Kettenförmiges Verlängerungsstück eines Kesselhakens – device to lengthen pot-hook – allonge d'une crémaillère
(N 5, 148)
[De langhaal is een kettingvormig verlengstuk, onder aan de haal op te hangen, dat het mogelijk maakt kleinere pannen en ketels, die aan het hengsel gedragen worden, dichter op het vuur te doen hangen. De grens met het hangijzer is niet scherp te trekken.]

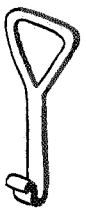

Afb. 5. Langhaal.

lenkhaal: *lenkhòòl*, K 163, 168, 197a, 214, 215, 216a, 240, L 149, 201; *lénkòòl*, K 211; *lènkhòòl*, K 184; *lenkhaal*, De Bont; **verlenghaal:** *vərlénghàl*, K 354; *vərlénghòltjəs*, K 166; **korthaal:** *korthòòl*, K 187; **haalhaak:** *haalhaak*, K 147, 307; *hòòlhòòk*, L 144; *heulheuk*, P 33; **haalshaak:** *hòlshók*, L 186; **hangelhaak:** *hangelhaak*, een van de haken om een hangel zonodig te verlengen, Goossenaerts; **ketelhaak:** *kéétəlaak*, K 335; *kééjtəlòòk*, P 72; (**klein**) **haaltje:** (*klein*) *hòòltjə*, K 165, 184a; (*klein*) *hòltjə*, K 165, 183; *holtjə*, K 193a; *hàlkə*, K 353; (*klein*) *òòltsjə*, K 252; (*klein*) *hölkə*, K 348; (*klein*) *öltsjə*, K 201; (*kleine*) *héél*, K 318; *hultjə*, K 300a; *héltjə*, K 339; *haljə*, K 314; (**klein**) **hangeltje:** *klijn angəltjə*, K 188a; *hangeltje*, soort van kleine hangel, waarmede men de hangel verlengt, b.v. om in plaats van een ketel een pot over (het vuur) te hangen, Goossenaerts; (**kleine**) **haak:** (*kleine*) *hook*, L 180b, 263, P 163; *aak*, I 268; *òòk*, K 178*; (*kleine*) *òòk*, K 211.

HANGIJZER

Mit Henkel versehener Feuerrost –

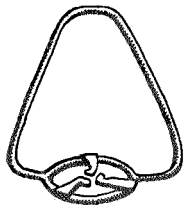

Afb. 6. Hangijzer.

gridiron suspended on pot-hook – gril pendu à la crémaillère
(N 5, 148)
[Het hangijzer is een roostertje aan een hengsel, waarop men de koekepan e.d. laag boven het vuur kan plaatsen. Het hangijzer wordt opgehangen aan de haal. De grens met de langhaal is niet scherp te trekken.]
hangijzer: het type *hangijzer* in: K 102, 125a, 143, 146, 0153, 163, 165, 166, 167, 168, 174, 176, 177b, 179a, 182, 183, 188, 191, 194, 204, 207, 218, 235, 237, 240, 241, 248, 262, 265, 268, 273, 274, 276, 287, 291, 295, 296, 301, 307, 310, 314, 317, 330, 335, 339, 340, 341a, 349, 351a, 353, L 99, 102, 144, 148, 150, 159, 177c, 180b, 182, 186, 187a, 203b, 205, 206, 235, 241, 242, 258, 264, P 88, 103, 148; *angijzer*, AG K 157; *hangeezer*, zeker gebogen ijzer onder aan de haal, waarop men de pan zet, De Bont; *hangijzer*, ijzeren keukengerief, bestaande uit een cirkel, voorzien van een beugel enz., Corn. Vervl.; *hangijzer*, Goossenaerts; *hangéjzer*, Elemans; **spekijzer:** het type *spekijzer* in: K 100a, 176, 183b, 295, 307, 313, L 159, 180, 203b, 233, 264, P 25, 95, 144; **vleesijzer:** *vlīēsôozər*, P 78; **panijzer:** het type *panijzer* in: K 177b, 186, 256, 295, 296, 310, 331, L 149, 159, 203b, 235; **struifijzer:** *streufijzər*, L 263; **hangelijzer:** *hangəlijzər*, I 273; **ketelijzer:** *keetəlèèzər*, K 301; *kajtəléézdər*, P 95; **schuiflat:** *schójflat*, K 125a z.s.h.

HAALHAAK

Holzvorrichtung zum Aufhängen des Kesselhakens – wooden device to fasten pot-hook to beam – crochet auquel est attachée la crémaillère
(N 5, 139a)
[De haalhaak is een houten instrument waarmee de haal wordt opgehangen aan de schouwbalk.]
haalhaak: *hààlhààk*, K 349; *hòòlhòòk*, K 184, 187, 256, 339; *hòòlhéék*, K 191; *hōalhōak*, haak aan de hōal, hs Renders L 226; **haalshaak:** *hoḷshòòk*, L 183; **hangelhaak:** *héngəlhòòk*, K 240; *angəlhòòk*, K 188a; **haalhang:** *hòòlhang*, K 184; **schouwhaak:** *schaawhòòk*, K 240; *schàà-ààk*, P 95; *schaa-aak*, O 74; *schaa-ook*, O 173; *schééəhòòk*, K 310; *schééjəfhòk*, K 354; **haak:** *hòòk*, K 133a, 194, 216a, 353; *òòk*, P 125; *òòwk*, O 158; *ôok*, P 154; **hangelhout:** *àngəlaawt*, K 207; *hangelhout*, Corn. Vervl.; **haamhout:** *heumhaat*, P 33 z.s.h.; **hankhout:** *hankholt*, L 160.

HAALRING

Eisenring zum Einhängen des Kochkesselhakens – wrought-iron ring to hang pot-hook on – anneau auquel est attachée la crémaillère
[Ring waaraan men de haal in de schouw ophangt.]
haalring: *hòòlring*, K 166.

SCHOUWBALK

Horizontaler Balken, an dem der Kesselhaken aufgehängt wird – beam from which pot-hook hangs – poutre à laquelle est fixée la crémaillère
(N 5, 139)
[De schouwbalk is een horizontale draagbalk, van hout of van ijzer, waaraan de haal direct of indirect is opgehangen. Ook te roken worsten en spek worden wel aan de schouwbalk gehangen.]
schouwbalk: het type *schouwbalk* in: I 102a, 220, 266, K 125a, 0153, 157, 166, 174, 175a*, 176, 177b, 179a, 183, 183b, 184a, 193a, 194, 204, 207, 211, 216a, 218, 226, 240, 241, 248, 251, 252, 274, 276, 281a, 283, 287, 288, 291, 295, 296, 301, 307, 310, 314, 317, 324, 330, 331, 340, 341a, 353, 354, L 148, 153, 159, 180, 201, 228, 232, 233, 263, 264, O 67, 72, 74, 162, 173, 275, P 16, 27, 33, 35a, 41, 67, 68, 72, 86, 88, 89, 99, 103, 105, 125, 134, 137, 144, 148, 154, 163, 198; *schouwbalk*, Goossenaerts; **schouwboom:** *schawboom*, L 201; **schouwhout:** *schaahoot*, P 105; *schòwhòwtəs*, K 341a; *schééəhéét*, K 310; **schouwijzer:** *schouijzər*, I 79, K 174; *schèùwèzzər*, K 301; *schöwèèzər*, K 301; *skawijzər*, L 203b; **haalbalk:** *haalbalk*, K 163; *hoolbalk*, L 150, 177c, 180b; *hòòlbalk*, K 165, 166, 184, L 180; *hòòlbàlk*, P 48; *òòlbalk*, K 178*; **haalsbalk:** *haalzbalk*, K 314; *halzbalk*, K 165; *hòòlzbalk*, K 143, 146, 217; *hòòḷzbalk*, L 182; *hoowlzbalk*, L 258; *hólzbalk*, L 186; *hòlzbalk*, K 166, L 159; *(h)oḷzbalk*, L 183; *hòzbalk*, L 177c; **haalboom:** *hòòlboom*,

K 165, 186, 216, L 241; *hòòlbóóm*, K 133a; *hòòlbwòm*, L 235; **haalsboom:** *halzboom*, K 182, 332; *hòlzbom*, L 186; *hòòlzboom*, K 187, L 99; *hòòlzbom*, L 149, 184; *hólzbóm*, L 186; *(h)oḷzbom*, L 183; *haalsboom*, losse houten balk in de schouw waaraan de haal hangt, De Bont; **haalhout:** het type *haalhout* in: K 102, 135, 167, 180, 187, 210, 220, 242, 268, 273, 276, 295, 304, 313, 318, 339, 341a, 348, 349, 351a, 353, L 205, 206, 235, 263; **haalshout:** *hòḷshowt*, L 159; **hanghout:** *hanghout*, K 191; **hangelhout:** *hangəlhout*, I 273; *héngəlèwt*, K 240; *angəlhòòt*, K 188a; *àngəlaawt*, K 201; *éngəlòòwt*, K 256; **hangelboom:** *hangelboom*, schouwbalk, Goossenaerts; **schoorsteenbalk:** *schoorsteenbalk*, K 143; **spekbalk:** *spèGbalk*, L 91b; **windbalk:** *wingbalk*, P 81; **dwarsbalk:** *dwàrzbàlk*, K 307; *dwèèzbalk*, K 241; **hefbalk:** *uvbàlk*, K 335 z.s.h.; **haakbalk:** *òòGbalk*, P 154a; *òòGbàlk*, K 248; **evenbalk:** *évvəbalk*, P 78 z.s.h.; **balk:** *bàlk*, I 266, O 158, P 137; *baalk*, P 112; **winde:** *wing*, P 78.

DRAAIBOOM VOOR DE KOEKETEL

Stange mit drehbarem Querbalken, an dem der Kessel mit Viehfutter aufgehängt wird – swinging bar on which cauldron is hung – barre tournante à laquelle est suspendue la chaudière
(N 4, 56; N 5, 152)

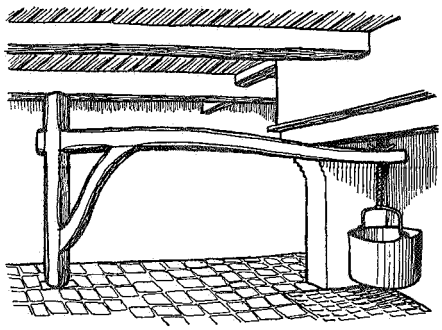

Afb. 7. Draaiboom voor de koeketel.

[Draaibare boom aan een staande paal. Daaraan hangt de zware koeketel boven het vuur en daarmede wordt deze naar de voorstal verplaatst wanneer men het gestalde vee gaat voederen.]
draaiboom: het type *draaiboom* in: I 102a, K 135, 165, 179a, 183, 188a, 191, 192, 193a, 194, 201, 210, 211, 217, 234, 235, 241, 245, 250, 251, 252, 256, 262, 264, 267, 268, 273, 274, 276, 282, 283, 291, 295, 296, 299, 301, 302, 304, 307, 308a, 309, 316, 340, 341a, 353, 355, 357, L 150, 159b, 182, 184, 188, 189, 205, 206, 228, 233, 235, 241, 263, 264, P 13, 25, 33, 37, 41, 78, 93, 99, 148; *draaiboom*, Corn., Goossenaerts, De Bont; **draaisboom:** *drèjzbom*, L 228; **draaibalk:** het type *draaibalk* in: I 269, K 218, 307, L 205-206, O 169, P 4, 60, 81; **draaihaal:** *draajhòòl*, K 182, 184; *drèèjhòòl*, L 235; **draaiarm:** *draajéérm*, K 184a; **draaistijl:** *drajstijl*, L 264; *drèjstijl*, L 241; **draaier:** het type *draaier* in: K 175a*, 186, 187, 216a, 241, 288, L 180, 200a, P 70, 134; *draaier*, Van Dam 1; *draaier*, Sassen [Eersel]; **haalboom:** *haalboom*, K 307; **haalpaal:** *haalpaal*, K 102, L 177b, 205, 206; *hoolpòòl*, K 167; *hòòlpòòl*, K 184a, L 205, 206, 264; *òòlpòòl*, P 28; *hoolpòòl*, stond in den herd en kon niet op stal gedraaid worden, L 180b; **haalbalk:** *hòòlbalk*, K 185; **haalsbalk:** *alzbalk*, K 170; *holzbalk*, L 186; **keteldraaier:** *kee'ldròòjr*, K 240; **ketelbalk:** *keetəlbalk*, K 0153; *kééjtəlbalk*, P 81; *keetəlbàlk*, O 162; **ketelknecht:** *kéétəlknécht*, P 16; **ketelkraan:** *keetəlkraan*, K 188; **kraan:** *kraan*, L 263; *kròòn*, K 351a, P 136; **hefboom:** *hévbóëwm*, K 340; *uvbóem*, P 69; **hefbalk:** *uvbaalk*, P 60 z.s.h.; **handboom:** *andbúum*, P 134 z.s.h.; **mastboom:** *maazdbóëm*, P 112 z.s.h.; **galg:** *galch*, K 246; *gàlch*, P 95; **sikse:** *sïëksə*, K 324; **rijboom:** *ròòwbôêm*, K 339; *rôôbóem*, K 333b; *ròəbóem*, P 14; *ròjbóem*, K 295; **vuurbalk:** *vŭŭrbalk*, K 166; **voederbalk:** *vōējərbàlk*, P 88; **vapeur:** *vapèùr*, K 307; *vàpèùr*, K 318; *vəpör*, K 349.

REGEL WAARLANGS MEN DE KOEKETEL BEWEEGT

Schiene, auf der der Kessel mit warmem Viehfutter von der Feuerstelle in den Stall befördert wird – rail along which cauldron is moved (from the fireplace to the stables) – rail qui guide la chaudière de l'âtre à l'étable
(N 5, 154)
[Een rail of balk waarlangs de met warm vloeibaar veevoer gevulde koeketel, hangend aan een rol, vanaf het haardvuur geschoven wordt naar de stal. Een aantal opgaven laten vermoeden, dat er een metalen rail wordt bedoeld, andere wijzen op een houten balk of regel.]
vapeur: *vapeur*, K 163, 191, 193a, 235,

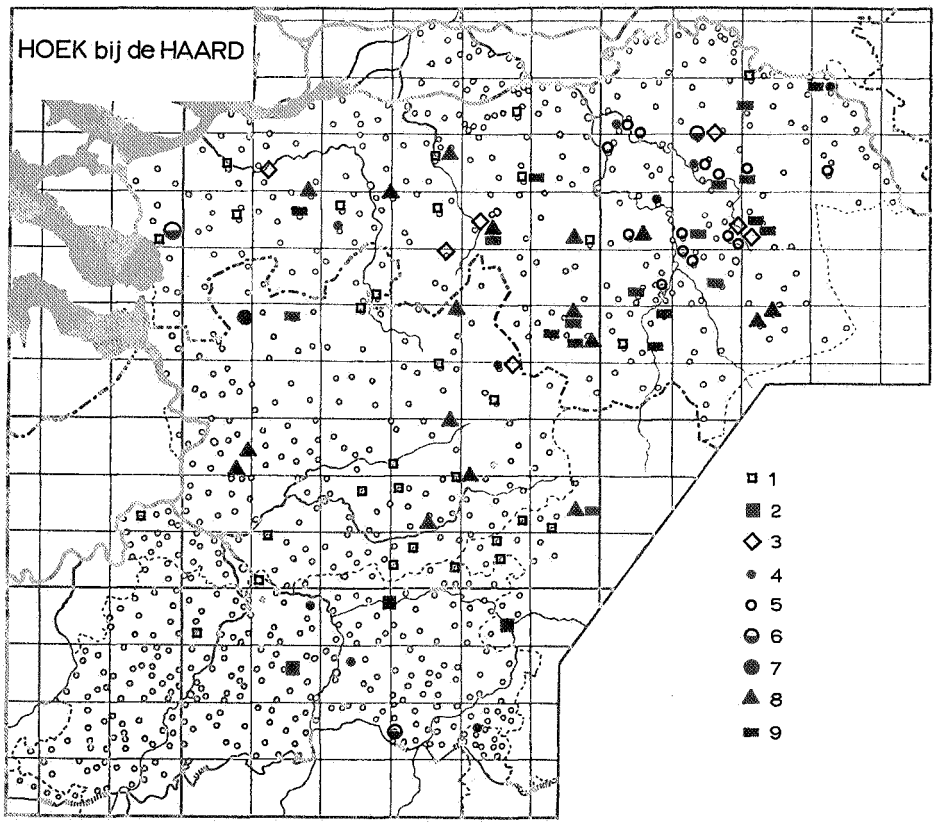

241, 304, 351a, P 33; *vaapeur*, K 310, 313, 317; *vàpeur*, K 210, 301, O 173; *vapèùr*, K 237, 240, 276, 291, 301, 307; *vaapèùr*, K 237; *vàpèùr*, K 201, 211, 277, 348, 349, P 44; *vàpeujr*, K 312; *vàpèùjr*, K 353; *vəpeur*, K 240, 241; *vapör*, K 318; *vàpör*, K 310; *vapujr*, K 314; *vaapur*, K 241; *vapûûr*, K 273; *vapöëjr*, K 305; *vàpeer*, K 339, 340; *vapeur*, Corn. Vervl. A.; **trein**: *trajn*, K 240; *trèn*, K 268; *tràn*, K 339; **loper**: *lóepər*, K 283; **damper**: *dàmpər*, K 307.

Duiden een houten regel aan: **ketellat**: *keetəlat*, K 179a, 186, L 205, 206; *kéétəlaat*, P 16; *kééjtəlat*, P 78; *kittəlat*, L 180, 233; *keetalàt*, K 307; *kéjəlàt*, K 354; *ki-jtəlèt*, K 256; *ketellat*, Corn. Vervl.; **lat**: *làt*, K 295; **ketelroede**: *keetəlroej*, K 182; **ketelbalk**: *keetəlbalk*, K 0153, 184, 307; **rijbalk**: *raaəbàlk*, O 158; **regel**: *riechəl*, L 164; *rïëgəl*, K 248, 341a; **poutrel**: *pódrél*, I 220; *pətral*, P 95, 163.

Duiden een metalen rail aan: **ketelijzer**: *kéétəlaajzər*, K 252; *keetəlèèzər*, K 310; **ketelrail**: *keetəlrél*, P 25; **rail**: *rél*, K 341a; *rélləkə*, P 4; **ketelrails**: *kéétəlréls*, K 245; **rils**: *réls*, K 291; *reelskə*, K 193a; *rils*, K 178*; **loopijzer**: *lôêpaazər*, K 295, 296; **lei-ijzer**: *laajijzər*, K 193a.

HOEK BIJ DE HAARD (zie kaart)

Ecke am Kamin – fireside – coin du feu (N 5, 151 en 155; RND 57; sgv 50)

[Ruimte dicht bij het haardvuur, bestemd om er brandhout e.d. in voorraad te houden en ook als zitplaats voor de boer; het is de warmste plaats in de woonruimte.]

houthoek (krt no. 1): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *hout*[*hoek*], K 143, 163, 166, 174, 178*, 182, 187, 193a, L 153, 258; *out*[*hoek*], I 79, K 0153, 174; *haat*[*hoek*], K 274, 307, 318, 349, 351a; *aat*[*hoek*], I 220, K 291, 335; *aawt*[*hoek*], K 207; *awt*[*hoek*], K 237; *aət*[*hoek*], P 4; *ààt*[*hoek*], K 331; *hut*[*hoek*], K 354; *heut*[*hoek*], K 314; *hèùt*[*hoek*], K 353; *höt*[*hoek*], K 274, 301; *huit*[*hoek*], K 304; *héjət*[*hoek*], K 348; *hééjt*[*hoek*], K 241; *houthoek*, waar het brandhout staat of ligt, Corn. Vervl.; **stekkenhoek**

(krt no. 4): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *stékkə[hoek]*, L 159; *stékkən[hoek]*, P 16, 86, 163; *stèkkə[hoek]*, K 240; *stekkən[hoek]*, K 180, L 180, 200; **stekkerhoek** (krt no. 5): *stekkərhoek*, L 148, 180, 186, 201, 203b, 205, 206, 228, 233; *stèkkərhoek*, L 148, 177c, 182, 183, 235; *stekkerhoek*, Van Dam 1, hs Kapteijns L 177, hs Vissers L 180; **stekhoek** (krt no. 6): *stekhoek*, I 79, L 180b; *stékŏĕk*, P 148; **stekkelhoek** (krt no. 7): *stékkəlŏĕk*, K 201; **rijshoek:** *rĭēshoek*, L 159; **brandhoek:** *braanthoek*, L 183; *bráánthŏĕk*, L 207; **stookhoek:** *stookhoek*, K 157, 194, L 180b, 205, 206; *stoowkhoek*, K 184a; *stookhĭĕwk*, K 240; *stookhéwk*, K 240; **mutsaardhoek** (krt no. 8): het type *mutsaardhoek* in: K 163, 176, 179a, 184, 187, 211, 217, 220, 251, 252, 273, 307, 310, 317, L 201, 263, 264; **takkenhoek:** *tàkkənhōēk*, K 307; **heetselhoek** (krt no. 2): *éétsəlŏĕk*, P 78; *hétsəlhŏĕk*, P 48; *étsəlhŏĕk*, P 25; **turfhoek:** (krt no. 9): het type *turfhoek* in: K 166, 177b, 184, 204, 217, 218, 220, 317, L 157, 159, 182, 183, 203b, 205, 206, 235, 241, 256, 260; *turrefhoek*, Van Dam 1; *turfhoek*, een van de hoeken bij het haardvuur waar de turf in de turfbak geborgen werd, De Bont; *turfhoek*, de hoek op de zul of binnen (onder in) de schouw bij 't forneis enz., Goossenaerts; **klothoek:** *klothoek*, L 205, 206; *klòthŏĕk*, L 207; **gemulhoek:** *gəmulhoek*, L 205, 206; **schaddenhoek:** *schòddənhŏĕk*, K 317; **voorraadhoek:** *vuròòtŏĕk*, K 248; **rommelhoek:** *rommələhoek*, I 79; **bezemhoek:** *béssəmhŏĕk*, P 25; **haardhoek:** *haarthoek*, K 146; *jéétŏĕk*, K 331, 335; *étŏĕk*, P 88; **schouwhoek:** *schouhoek*, K 241; *schòwŏĕk*, K 192; *schijhoek*, K 273; *skaawhoeke* mv., K 187; **vuurhoek:** *vuurhoek*, L 263; **grishoek:** *grishôek*, K 317; **foeterhoek:** *fŏĕtərŏĕk*, K 330; **hoek:** het type *hoek, hoekje* in: I 102a, 220, K 143, 157, 163, 164, 165, 166, 167, 174, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 183, 183b, 184a, 186, 188, 188a, 189, 189a, 191, 192, 193, 193a, 197a, 201, 202a, 204, 204a, 205, 207, 209, 210, 213,216a, 218, 219, 220, 223, 224, 225, 227, 230, 232, 233, 234, 235, 237, 240, 241, 243, 244a, 245, 246, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 257, 262, 263, 268, 272, 273, 274, 276, 279, 281, 283, 284, 288, 289, 290, 291, 292, 295, 296, 300, 301, 304, 307, 310, 312, 313, 314, 317, 318, 330, 339, 340, 341a, 345, 348, 349, 351a, 352, 353, 354, L 99, 149, 150, 153, 177c, 180, 183, 186, 232, 233, 235, 241, 242, 258, O 72, 173, P 25, 33, 69, 78, 85, 86, 95, 125, 144, 171; het type *hoek van de schouw* in: K 177b, 207, 233, 240, 295, 339, 340, L 232, P 69; het type *hoek van de haard* in: K 189, 202a, 204a, 210, 223, 225, 227, 232, 234, 235, 244, 244a, 245, 246, 253, 262, 272, 283, 284, 289, 290, 300, 345; het type *hoek van het (open) vuur* in: K 249, L 99, 144, 149; *hoek*, elk van de beide zijden aan de haard, daar ofwel in de keet, staat de (bak)oven, Goossenaerts; *hoek*, plaats in de herd waar de grote stoel voor de baas stond (ereplaats) bij de ene standvink, Sassen (Eersel); *'t huukske van den heerd*, Leopold pag. 354; **nis:** *nies*, K 176.

BAK VOOR BRANDSTOFVOORRAAD

Behälter für Brennholz (Holzscheite) – container for fuel – boîte contenant les combustibles
(N 5, 155)
[De in de hoek van de haard aangebrachte bak of kist waarin men de brandstofvoorraad bewaart. Vaak is de bak niet aanwezig, in welk geval de brandstof zich opgestapeld in de hoek bevindt.]
houtbak: *houdbak*, K 143, 146, 167, 168, 186; *hòwdbak*, K 191; *hawdbak*, K 125a; *ədbàk*, O 162; **houtkot:** *hòòwtkòòt*, K 313; *hèùtkòt*, K 353; **houtkist:** *houtkist*, K 100a; **turfbak:** *turvbak*, K 186, 187, 216a, L 144, 149; *turvbàk*, K 241; *torvbak*, O 169; *törvbak*, K 165, 166, 183, 183b, 184, 191, 194, 241, L 99, 150, 177c, 180b; *turfbak*, De Bont; *turfbak*, Sassen (Eersel); **turvenbak:** *turvəmbak*, L 149; **klotbak:** *klodbak*, L 205, 206; **brandbak:** *braandbak*, K 147; **turfhol:** *turfhool*, L 183.

BRANDSTOFHOOP IN DE HOEK

Lose geschichteter Holzstoß bzw. Torf in der Kaminecke – pile of fuel in the fireside corner – tas de combustibles dans le coin du feu
(N 5, 155)
[Los gestapelde hoop brandhout en turf in de hoek van de haard.]
stookhoop: *stookhoop*, O 169.

ASHOK

Bretterverschlag zur Aufbewahrung von Asche – receptacle for ashes – resserre à cendres
(N 5, 105d en 136)
[Een bewaarplaats voor as, wellicht meest

houtas, gelegen vaak onder de bakoven in het bakhuis, maar ook wel elders in dit gebouwtje of in het woonhuis. In het bakhuis gelegen is het soms (vaak?) van buiten af bereikbaar door een nis in de muur; vgl. ovenkelder. Waar het ashok onbekend is wordt de as wel bewaard in een askuil of asput. Deze laatste woorden hebben dus een afwijkende betekenis.]
assekot: zonder documentatie van het tweede deel: *assə[kot]*, K 191, 207, 226, 235, 237, 240, 241, 245, 249, 250, 252, 273, 274, 276, 281, 281a, 283, 291, 304, 330, 332, 341a, L 235, P 4, 76, 78, 81, 136, 144, 148, 154, 154a; *àssə[kot]*, I 220, K 210, 237, 241, 268, 301, 307, 310, 329, 330, 331, 333b, 335, 339, 340, 341a, 348, 349, 353, 354, O 72, 173, P 33, 41, 48, 72, 86, 95, 105, 137, 145, 148; *aasə[kot]*, K 295, 351a; *assie[kot]*, I 102a, K 174, 177b, 188, 188a; *àsšĕ[kot]*, K 204; *èssə[kot]*, K 288; *assiekot*, gebouwtje, gedeelte van een gebouw, of afhang, dat tot bewaar- en bergplaats dient voor de (hout- en turf)as, Goossenaerts; *assekot*, Corn. Vervl.; **askot:** het type *askot* in: K 163, 179a, 182, 184, 184a, 191, 193a, 211, 217, 240, 241, 295, 296, 312, 313, 314, 318, 341, 353, L 205, 206; *aschkot*, *assekot*, Tuerlinckx; **assegat:** *assiegat*, K 176; *àssəgàt*, P 163, 171; **ashok:** het type *ashok* in: K 100a, 165, 167, 183b, 184, 184a, 186, 187, 194, L 91b, 93, 99, 144, 148, 149, 150, 159, 177c, 180, 183, 186, 201, 205, 206, 228, 235, 241, 242, 263, 264); *ashok*, in bakhuis, van buiten bereikbaar door een nis in de muur, Van Dam 2; **assehok:** *aṣṣəhók*, L 203b; *aawsəhòk*, L 159; **asse-oven:** *assəouvə*, P 144; **ashol:** *ashool*, L 153, 180b, 183, 205, 206; **askooi:** *askooj*, K 180; **ashoek:** *ashoek*, L 160, 187a; **assehoek:** *aasənhoek*, K 143; **assehuisje:** *assəheujskə*, K 168; **askuil:** *askeul*, L 263; *askèùl*, K 183; **asseput:** *assəpĭĕt*, K 341a; *assəpŭŭt*, P 4; **mesthofkot:** *méstòfkòt*, K 281 z.s.h.

ASHOOP

Aschengrube im Hof – ash-pit – tas de cendres
(N 5, 105d)
[„Bewaarplaats waar men as opeenhoopt. Bepaaldelijk een ronde kuil met een paar meter diameter, in open lucht." Goossenaerts. „Hoop die eertijds op het erf lag. Deze as werd met stalmest vermengd en diende als bemesting voor de groews." De Bont.]
ashoop: *ashoop*, K 135, L 264; *ashòòp*, L 243; *ashôep*, K 241; *ashoup*, L 233; *aashoop*, K 165, 166, 216a, 220; *aashôôp*, L 184, *assənuwp*, P 88; *àshôep*, K 277, 317; *àshôep*, K 276; *aasheup*, De Bont; **assie(hoop):** *assie(hoop)*, bewaarplaats waar men as opeenhoopt, bepaaldelijk een ronde kuil met 'n paar meter diameter, in open lucht, Goossenaerts.

STALRAAMPJE IN DE SCHOUW

Fenster (oder Nische) in der Brandmauer neben dem Kamin, durch das (die) man in den Stall blicken kann – small window near fireplace giving on stable – fenêtre entre la salle commune et l'étable
(N 4, 58)

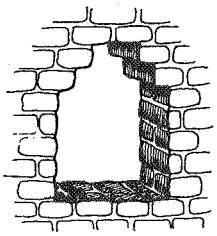

Afb. 8. Stalraampje in de schouw.

[Het kleine venster of de nis in de brandmuur naast de haard, waardoor men in de stal kan kijken.]
viziergat: *viziergat*, K 185; *vĭĕzi-jrgàt*, K 240; *viezĭĕrgat*, K 165; *vərziergat*, I 79, K 163, 165; *vəziergat*, K 184, 216, L 180b, 200b; *vərzielgat*, L 181, 182, 207, 235; *vərzīēlgat*, P 10; *vərziejlgat*, K 216a, L 233, 235; *vərzielschat*, L 205, 206, 243, 264; *vərzielschaat*, L 263; *vərzielschòòt*, L 264; *vərzienschat*, L 205, 206; *vəziĕtchat*, K 273; *məzĭĕləgàt*, K 339; *viziergat*, Corn. Vervl.; *figielgat*, Van de Biezen L 148; *maziergat*, drie- of vijfhoekige nis (...) waarin men pijpen, solferstekken, speelkaarten en andere kleine voorwerpen legt, Corn. Vervl.; *verzielsgat*, Lixa 3; *verzielgat*, gat in de brandmuur om lucifers in te bergen, hs Sassen L 244; *verziergat*, raampje in de brandmuur onder de schouw, hs Sassen L 244; *verzielgat*, hs Sassen L 263; **zielgat:** *zielgat*, L 241; *zielgòòt*, L 264; *zielegat* (verbastering van maziergat), Tuerlinckx; **revuurgat:** *revürgat*, een gat in de brandmuur waar men een stok in steekt om de sopketel op te heffen, men lei er ook de zwavelstokken in, hs Renders L 226; **vizierkot:** *vərzierkot*,

K 135; *vïězitkot*, K 241; *vəzïětəkutjə*, K 276; *vizierkot*, Corn. Vervl.; *mazierkot*, Corn. Vervl.; *vizitkot*, K 241, Corn.; **zierkot:** *zïěrkòt*, K 276; **zielekot:** *zielekot*, Corn. Vervl.; **vizierhol:** *vəzierhòòl*, L 159; *vərzielhool*, L 183; *bərzielhool*, L 183; *verzierhool*, Van Dam 1; **vizier:** *viezier*, K 184; *vərzier*, L 91b; *vəzier*, K 175a*; **vluurgat:** *vluurgat*, L 257; *vluurgòòt*, L 264; *vlörgat*, K 330; **vuurgat:** *vuurgat*, L 241; *vŭŭrgat*, L 144; *vūūrgàt*, P 163; *vuurgat*, De Bont; *vrürgat* De Bont L 227; **stalvenster:** het type *stalvenster* in: K 256, 267, P 93; het type *stalvensterke* in: I 275, K 351a, 355, P 14, 28, 69, 70, 81; **schouwvenster:** *schaavïěnstərkə*, P 154; **stalraampje:** *stalròòmkə*, K 220; *stalrömkə*, L 99, 144; **spelonkvenster:** *spïělonkfïěnstə*, P 134; **spelonk:** *spélŏěnk*, P 60; *spəlŏěnk*, K 357; **venster:** *vénstərkə*, K 309, P 60; *veenstərkə van dən dŭŭvəl*, K 307; **venstergat:** *vinstərgat*, P 136; *vénstərgat*, K 183; *vènstərgat*, K 175a*; *vèènstərgat*, K 177b; *vunstərgat*, K 180; **vuistergat:** *vuistərgat*, K 182; *fustərgat*, K 174; *veustərgàt*, K 201; *vöstərgat*, K 188; *föstərgat*, K 174; *vöstər(gat)*, K 178*; *fuistergat*, hs Etten K 176; **vuister:** *vuistər*, K 193a; *vustər*, K 188, 210, 231, 234, 296, 304; *vöstər*, K 175a*, 179a, 184a, 188a, 190a, 235; *föstər*, K 194, 262; *vèùstər*, K 191; *vŏěstərkə*, P 72; *vuister*, *veuster*, uitspr. *vöster*, Corn. Vervl.; *vöster*, nisje in de woonkamer waar de stallamp ingezet wordt, AG; *vùster*, Weijnen GR 12, K 177a; *vuister*, Corn. Vervl.; idem, Goossenaerts; **luistergat:** *lustərgàt*, P 148; **lichtraampje:** *lichtrömkə*, L 263; **lichtvenster:** *lïěchtfénstər*, P 25; **verlichtvenster:** *vərlŏěchtfénstər*, K 251; **lichtgat:** *lïěchtchat*, K 274; *lïěchtchàt*, P 95; *luchtchat*, L 184, 200; **lichtbak:** *ligdbàk*, K 276; **lamperaampje:** *lampəròòmkə*, K 218; **lampegat:** *lampəgat*, K 165, 165a, 166, 169, 185, 186, 187, L 177b, 180b, 186, 201; *lampegat*, De Bont, hs Kapteijns L 177; **lampkot:** *làmpkòt*, K 333b; **lampekot:** *lampəkòt*, K 283; *làmpəkót*, K 318; **lantaarn:** *lantèren*, Corn.; **kijkraampje:** *kijkrumkə*, L 150; *kijkròòmkə*, K 146; *kiekremkə*, L 186; **kijkvenstertje:** *kīēkfénstərkə*, P 35a; *kòəkfénstərkə*, I 269; **kijkgat:** *kijkchat*, I 102a, K 0153, L 148, 228; *kiekchat*, L 160, 187a; *kéējkchàt*, K 291; *kékchàt*, K 307; *kèèkchàt*, K 295; *kajkchat*, K 245, 252; *kaakchat*, K 250; *kàjkchaat*, P 60; **kijkkot:** *kijkot*, P 103; **bliekraampje:** *bliekròòmkə*, K 147; **gluurgat:** *glûûrgat*, K 0153; **loergat:** *loergat*, L 159, 228; *lōērgat*, K 302; *lōērgaat*, K 340; *lōērgàt*, P 100; *lŭŭrgat*, P 4; *luwrgàt*, P 88; *loorgat*, P 13; *lôôrgaat*, P 78; **loerkot:** *lōērkòt*, K 333b; **loerkooitje:** *lōērkójkə*, P 16; **loerejan:** *lōērəjan*, P 41; **lonkgat:** *lŏënkchàt*, P 28; **piepvensterje:** *pīēpfeenstərkə*, I 275; **doorkijk:** *deurkijk*, K 151; **spion:** *spiejon*, K 143; *spiejonnəkə*, K 179a; **schouwgat:** *schougat*, K 186; **vlieggat:** *vleegat*, P 199; **schietgat:** *schīētchat*, P 81; **gat:** *gat*, K 167; **raampje:** *raampjə*, K 215.

MIDDELDEUR

Tür zwischen Wohnraum und Stallvorraum – door between farmhouse and first stable – porte entre l'habitation et la partie antérieure de l'étable
(N 5, 95)
[De deur welke voert van het woonhuis naar de voorstal; soms bevindt ze zich in de goot (bijkeuken), soms in de herd (woonruimte).]
middeldeur: *middəldeur*, K 146, L 180; *mildeur*, K 143, L 152, 180b, 181, 184; *mildêur*, L 184; *mildûûr*, K 273; *middeldeur*, hs Vissers L 180; *mildeur*, ibidem; *mildeur*, hangende in den muur tusschen haard en stal, K 241, Corn.; **voorstaldeur:** *voorstaldeur*, K 241; *vurstaldeur*, L 263; **staldeurtje:** *staldurkə*, K 187, 218, 291; **zuldeur:** *zuldeur*, I 79; **zijldeurtje:** *zeeldeur*, L 184; *zèèiel-durke*, tussen hèrd en veestal, hs Vissers L 180; **zijdeurtje:** *zéējdurkə*, K 252; *saadérkə*, K 341a; **schuifdeur:** *schôevduj*, O 73; **moosdeur:** *moozdeur*, K 241; **deeldeur:** *deeldeur*, L 95; **gangdeur:** *gangdeur* (deur van de gang van het woonhuis naar het bedrijfsgedeelte met de deel) Elemans.

OPKAMER (zie kaart)

Zwischenstock, Halbgeschoß – mezzanine room – chambre de l'entresol
(N 5, 130 en 133; znd 36, 22)
[De opkamer ligt wat hoger dan de andere kamers gelijkvloers. Ze bevindt zich boven de kelder. Het kleine trapje ernaartoe bevat vaak een luik, waardoor men in de kelder kan afdalen.]
opkamer (krt no. 1): het type *opkamer* in: I 79, 102a, K 100a, 102, 133a, 135, 136a, 143, 146, 147, 148, 151, 0153, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 174, 175a*, 177b, 179a, 183, 183b, 184, 184a, 185, 186, 187, 188, 188a, 193a, 194, 195a, 196, 197a, 210, 211, 212, 125, 216, 216a, 217, 218, 219, 220, 225, 226, 237, 240, 244, 245,

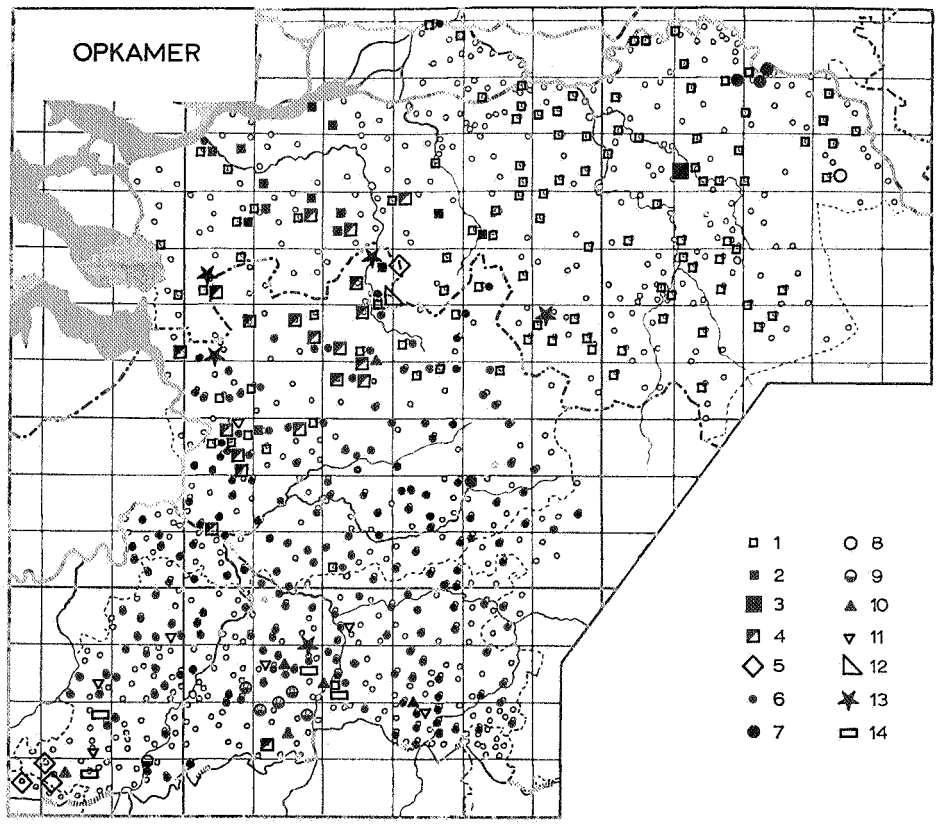

246, 256, 341, L 91b, 93, 99, 144, 148, 149, 150, 153, 157, 159, 160, 162, 177, 177c, 180, 180b, 180**, 181, 182, 183, 184, 186, 187a, 200, 201, 203b, 205, 206, 228, 232, 233, 235, 236, 241, 242, 243, 255, 256, 258, 261, 263, 264, 279, 283, P 89; *opkamer*, Sassen (Eersel), hs Renders L 226; *ópkaamer*, Elemans; *ópkaamər*, hs Mischgofsky L 95; **opperkamer** (krt no. 2): *oppərkaamər*, K 152; *oppərkòòmər*, K 124a, 157, 175a*, 180, 182; *oppəkòòmər*, K 178*, 184a; *ŏĕpərkòòmər*, K 253; *oppərkaamərkə*, K 174; *oppərkòòmərkə*, K 125a, 174, 176, 178*; *óppərkòòmərkə*, K 191; *oppərkoomərtjə*, K 151; *opperkamer*, Corn. Vervl. A.; **opperste kamer** (krt no. 3): *oppərstə kòòmər*, L 180; **kelderkamer** (krt no. 6): het type *kelderkamer* in: I 220, 265, 266, 268, 269, 271, 275, K 100a, 151, 193a, 196, 204b, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 221, 223, 224, 225a, 226, 231, 234, 235, 237, 238, 240, 241, 241a, 244, 245, 246, 248, 249, 250, 252, 253, 255, 262, 265, 267, 271, 272, 273, 274, 276, 277, 281, 281a, 283, 285, 287, 288, 291, 295, 296, 301, 305, 307, 311, 312, 313, 317, 318, 320, 325, 329, 330, 336, 344, 346, 349, 350, 351, 351a, 352, 353, 354, O 67, 68, 69, 156, 160, 169, 173, 174a, 238, P 2, 12, 15, 18, 18a, 23, 25, 27, 32, 35, 35a, 38, 40, 41, 44, 48, 64, 67, 68, 69b, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 84, 85, 86, 88, 89, 93, 94, 95, 96a, 99, 103, 105, 106, 109, 111, 112, 137, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 154, 154a, 161, 163, 171; zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kéllər*[*kamer*], K 268, 282, O 70, 72, 74, 157, 158, 163, 166, P 3; *kellər*[*kamer*], O 67, 70, 72, 73, 78, 245, 287, 289, P 18, 198; *kéllə*[*kamer*], K 241, 269, 276, 277, 291, 295, 301, 307, 309, 310, 311, 312, 324, 330, 331, 332, 333b, 334, 336, 339, 340, 341a, 348, 349, 349a, P 4, 7, 16, 23, 25, 26, 29a, 33, 84; *kellə*[*kamer*], I 274, 275, K 241, 266, 272, 274, 275, 277, 291, 293, 296, 297, 301, 302, 304, 306, 307, 308a, 309, 313, 331, 333, 338, 339, 341, 348, 349a, 352, O 251, P 14, 15, 26; *killə*[*kamər*], K 193a, 296, 314, 330, 335, 341a, O 162, P 27; *kéljər*[*kamer*], O 158; *keljər*[*kamer*], O 177; *keljr*[*kamer*], P 25;

ki-jlə[*kamer*], K 312; *keelə*[*kamer*], P 16; *kŭŭlə*[*kamer*], K 306; *kel*[*kamer*], K 212, 276; *killəkàámər*, (kamer op ± 7 m. diepte met laag plafond, werd gebruikt als kelder) K 296; *kelderkamer*, Corn. Vervl., Tuerlinckx, Goossenaerts; **bovenkamer** (krt no. 4): het type *bovenkamer* in: I 120, K 177b, 179a, 180, 188a, 190a, 192, 201, 204, 206, 207, 209, 210, 230, 231, 244, 246, 251, 254, 287, P 133; *bovenkamerke*, Goossenaerts; **hoogkamer** (krt no. 5): *hôechkòòmər*, K 191, O 275; (*h*)*ôechkòòmər*, K 191; *t*(*h*)*ôechkòòmər*, K 191; *hōēchkoomər*, O 274; *ūūchkòòmər*, O 272; **opkelder** (krt no. 7): *opkeldər*, K 307; *opkèldər*, L 109, 150, 153; **kelderzolder** (krt no. 8): *keldərzoldər*, L 186; **kelderhoofd** (krt no. 9): *keldəroet*, P 127; *kéldərôet*, P 69, 80, 129; *kéldərôêt*, P 81; *kéldərŭŭt*, P 60a; *kéllərhūūt*, O 287; *kéldəroef*, P 69; *kéldərûut*, een kelderkeuken, ligt één meter in de grond, één meter erboven, P 134; blijkens de laatste omschrijving duidt men met het type *kelderhoofd* (?) niet steeds een opkamer aan in de hier bedoelde zin; **voute** (krt no. 10): *voetə*, P 89, 103; *vŏĕtə*, P 131; *vŏĕjtə*, P 76; *voutə*, O 275; *vówt*, K 210; **voutekamer** (krt no. 11): *voutəkaamər*, O 74; *voutəkòòmər*, P 144; *voutkoomər*, P 76; *vōētəkòòmər*, P 27; *vŏĕtkòəmər*, K 246; *vaatkaamər*, O 160; *vàwtəkòòmər*, O 243; **mansarde** (krt no. 12): *manzart*, K 193a; **kamer** (krt no. 13): *kaamərkən*, K 203; *kòòmərkə*, K 188a, 191, P 74; *kemmərkə*, K 216a; *kamerke*, Goossenaerts; **spinde** (krt no. 14): *spinnə*, O 74, 276; *spinnəkən*, O 238; *spin*, P 89; **entresol:** *antrəsol*, P 66a z.s.h.; **brits:** *brîets*, O 162 z.s.h.

KELDERVAL

Klapptür, die in den Keller führt – trapdoor leading to cellar – trappe qui donne sur la cave
(Lijst H)
[Het schuinliggende deurtje of luik in de trap naar de opkamer, dat toegang geeft tot de kelder.]
kelderval: *keldərval*, K 174; *kéldərval*, K 329; **valdeur:** *valdu*, P 7; **val:** *val*, ijzeren of houten deur, liggende boven een kelder, Corn. Vervl.; **keldergat:** *kèldergat*, ingang tot de kelder, Elemans.

ALKOOF

Alkoven – alcove bedroom – alcôve
(N 5, 134; DC 22, 4; znd 12, 18; Roukens

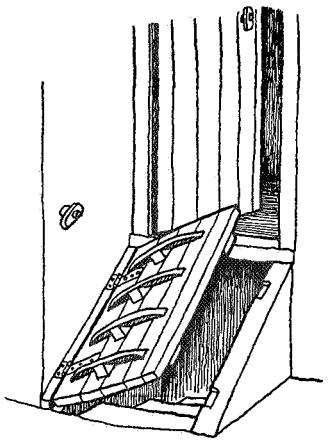

Afb. 9. Kelderval.

3, 53; Van Gerwen 4, 6; sgv alkoof)
[Een klein vertrekje zonder ramen waarin bedden of bedsteden zijn geplaatst. Niet overal worden alkoof en bedstede scherp van elkaar onderscheiden. Vgl. lemma bedstede.]
alkoof: *alkoof*, I 78, 102, K 102, 125a, 126, 131, 135, 148, 151, 157a, 163, 164a, 169, 171, 173a, 176, 177, 178, 179a, 179b, 182, 183, 184, 185, 190, 200, 206, 207, 216, 217, 218, 255, 274, 276, 281, 296, 314, 324, 331, 332, 341a, L 91b, 93, 94, 99, 100, 104, 144, 146, 150, 154, 155, 159, 159b, 162, 178a, 184, 187a, 189, 199, 200, 201, 205, 206, 227, 229, 240, 244, 258, 260, 261, 263a, 279, 280, 284, P 35a, 43, 76, 89, 99; *alkòòf*, K 214, 215, 219, 245, 249, 250, 330; *alkôôf*, K 158, L 152; *alkówf*, K 245; *alkàwf*. P 134; *alkòwf*, K 330, L 255; *alkòòwf*, K 283, P 154a, 198; *alkoowf*, K 183, 283; *alkouf*, L 264; *alkoojf*, L 162; *alkoef*, P 103; *alkôef*, L 158, P 35a; *alkôêf*, K 251, 283, P 94; *alkof*, K 288; *alkûuf*, O 275; *alkéf*, P 78; *aalkoof*, P 16; *aalkòwf*, P 16, 112, 145; *aalkaawf*, K 295; *àlkoof*, I 266, 268, K 237, 240, 268, 274, 276, 300, 301, 313, 318, 341a, 353, P 25, 41, 89, 163; *àlkòòwf*, K 330, P 105; *àlkoowf*, I 268, P 112; *àlkoo*(*w*)*f*, I 269; *àlkouf*, P 27, 95; *àlkòwf*, K 295, P 145; *àlkoojf*, P 25; *àlkôef*, K 201, 349; *àlkôêf*, P 171; *àlkōēf*, P 86, 88, 137; *àlkèùf*, K 340; *àlkeuf*, P 33; *àlkúuf*, O 275; *àlkóf*, K 353; *àlkaawf*, P 72; *olkoof*, I 79; *èlkoof*, L 150; *alləkoof*, K 143, 163, 171, L 91, 109, 153, 154; *alləkoo*, L 100; *alkoof*, slaapkamer boven de kelder, als deze gedeeltelijk boven de grond uitsteekt, P 81; *alləkoof*, AG K 157; *alkoof*, Goemans; *alkoof*, donkere kamer,

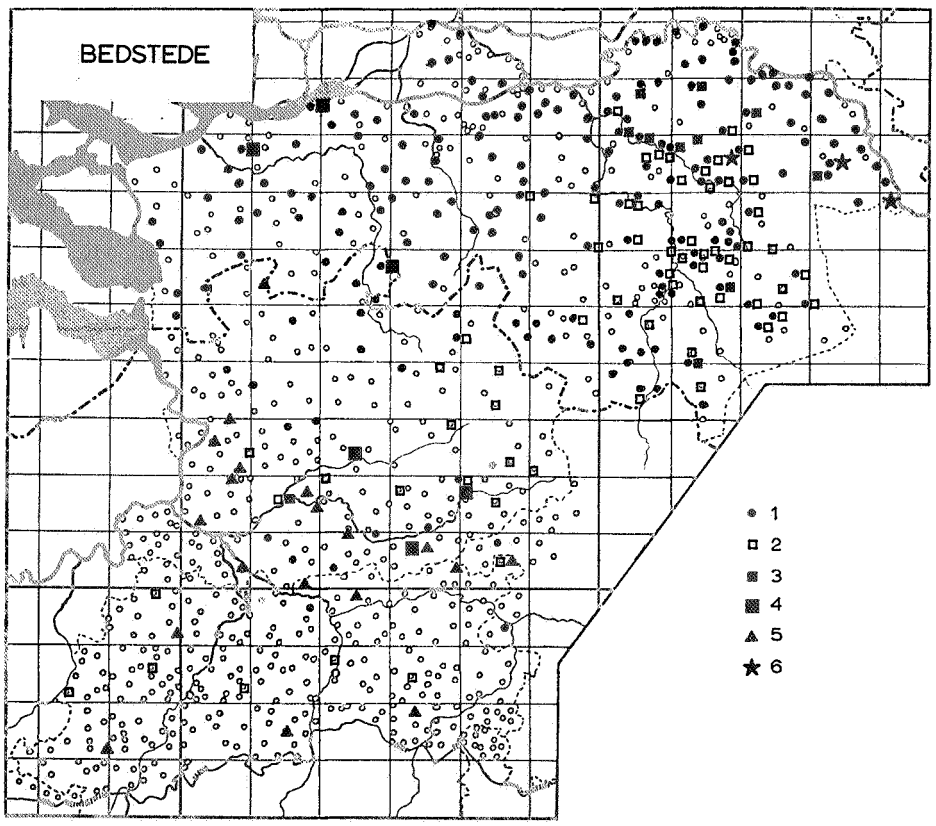

Elemans; **koof:** *kooj*, K 310; *keuj*, K 317; *köëjj*, K 317; *kôej*, K 310; *ków*, P 48; **bedafhoek:** *bedafhoek*, K 262.

BEDSTEDE (zie kaart)

Bettnische, Verschlag für Betten – closet-bed – lit clos
(N 5, 134; DC 22, 4; znd 12, 18; Roukens 3, 53; Van Gerwen 4, 6; sgv alkoof)
[Een geheel door omtimmering afgesloten ruimte waarin een slaapplaats is gemaakt. Niet overal worden bedstede en alkoof scherp van elkaar onderscheiden. Vgl. het lemma alkoof.]
bedstee (krt no. 1): *betstee*, I 78, 118, K 100a, 101, 101a, 102, 126, 127, 129a, 133a, 133c, 133d, 135, 136a, 141, 143, 146, 147, 148, 150, 151, 153, 155, 157, 159, 160, 161, 161a,161b, 162, 163, 164, 164a, 165, 168, 173a, 173*, 174, 175, 175a*, 176, 177b, 178*, 179a, 179b, 180, 181, 182, 182b, 183, 183a, 183b, 184, 184a, 185, 186, 188, 188a, 190, 194, 195, 197a, 213, 215, 216, 216a, 217, 218, 220, 255, L 93, 100, 102, 103, 110, 144, 144a, 145, 147, 148, 149, 151, 152, 157, 160, 177c, 178, 178a, 179, 180, 199, 201, 203b, 204, 205, 206, 207, 226, 228, 229a, 232, 235, 236, 241, 242, 244, 255, 258, 259, 260, 263, 263a, 264, 279, 280, 281, 281*, 283a, 285, P 48; *bétstee*, K 133d, 164, 175, 310, 340, 353, P 16; *betstéé*, K 0153; *bètstee*, L 159; *bétstéé*, K 331; *béstee*, L 149; *betsteej*, I 78, 79, 102a, K 124a, 140, 143, 152, 161a, 165, 172, 176, 177b, 180, 182, 183b, 184, 184a, 187, 220, L 96, 99, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 159, 162, 177, 180, 180a, 180*, 180**, 181, 182, 183, 183*, 185, 188a, 200, 200b, 203, 204, 204a, 205, 206, 234a, 279; *bétsteej*, K 166, 341, L 91b, 145, 150, 151, 154, 179, 180, 205, 235, 241, 264; *bètsteej*, K 143, L 159; *bétstééj*, K 254, L 100, 104, 109, 155, 156, 158, 185, 189; *bétstééjə*, L 95; *bètstèèj*, L 184, 187, 190; *betstèèj*, K 188a, L 185, 186; *betstej*, K 235, L 153, 186; *bétstéj*, K 191, 192, 204, 207, 210, 211, 226, L 94, 159; *betstéj*, K 125a; *betstèj*, K 193a, L 160, 186; *betstèjə*, L 209a; *bétstèj*, L 190; *bétstej*, K 183, L 182, 183, 184, 235; *betstij*, K 197,

L 96; *bètstij*, L 187a; *betsti-j*, L 187; *bétsti-j*, K 307; *bitstīēj*, K 158a; *bitstîe*, L 190; *betsteedə*, K 202, 221; *beetsteej*, L 112, 187; *bétstééj*, Elemans; **beddestee** (krt no. 1): *beddəstee*, K 196; **bedsteeg** (krt no. 1): *betsteech*, K 145a; **bedstad:** *bedstad*, Hoeufft; **beddekoets** (krt no. 2): *beddəkoets*, K 172, 183b, 187, 213, 217, L 144a, 152, 178, 178a, 179, 182, 183, 199, 200b, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 224, 228, 233, 234a, 235, 236, 240, 242, 243, 244, 257, 262, 263, 263a, 264, 281, 283, O 169, P 95; *béddəköëts*, K 237, 240, 241, 252, 273, 276, 277, 291, 307 P 69, 85; *béddəkoets*, L 182, 183, 203b, 235; *béddəkōēts*, K 312, 354; *biddəkŏëts*, K 296; *béddəkóts*, K 241; *béddəköts*, K 307; *beddəkŭŭts*, K 304; *béddəkootsj*, K 241; *bérrəkŏësj*, O 158; *berrəkoejts*, O 67; *beddekoets*, Corn. Vervl. A., De Bont, Sassen (Eersel), hs Renders L 226; **bedkoets** (krt no. 3): *betkoets*, L 145, 148, 149, 157, 177c, 178a, 180b, 186, 241, 283a; *bétkŏëts*, K 291; *bedkoets*, Sassen (Eersel); **koets** (krt no. 4): *koets*, K 124a, 307; *kŏëts*, K 191, 268, 348; *koets* (spottend) K 152; *koets*, Hoeufft, hs Vissers L 180; *koetsjee* = bed, Langstraat, hs 1756; **beddebak** (krt no. 5): *beddəbak*, K 189b, 243, 244, 251, 281, 287, 292, 295, 339, O 74, 244, P 23, 131; *béddəbak*, K 337, P 144; *béddəbàk*, K 348, 354; *biddəbàk*, K 351a; *beddebak*, *beddenbak*, Corn. Vervl.; **beddekast** (krt no. 6): *beddəkas*, L 180*; **bedkast** (krt no. 6): *betkast*, L 212, 241; *betkaast*, L 185, 212; **ingemaakt bed:** *ingəmakt bet*, L 256; *ĭĕngəmòkt bét*, K 301; *ĭĕgəmakt bet*, K 272; **ingebouwd bed:** *ĭĕngəbaat bét*, K 251; **bedleger:** *betleegər*, L 185 z.s.h.; **spinde:** *spin*, K 348; *spintjə*, L 157; *spén*, K 348; **beschot:** *bəschot*, K 124a z.s.h.; **nus:** *nŭŭs*, nus?, nis?, P 81 z.s.h.; **paardevoederij:** *pjérrəvra(j)*, z.s.h. P 4.

DEURTJES VAN DE BEDSTEDE

Türen in der Bettstatt – bedstead-doors – portillons du lit clos
bedsteedeurtjes: *bétstééjdurkes*, Elemans; **beddedeurtjes:** *beddədurkəs*, K 188a.

BEDSTEESPONDE

Bettvorsetzbrett – sideboard of closet-bed – bord du lit clos
(DC 27, 11; Luik 5, 11)
[De losse plank in de opening van de bedstede, die verhindert dat de slaper eruit valt. Ze wordt wel gebruikt bij het wetten van messen.]
bedsponde: *betspondə*, L 148, 236, P 86; *betspon*, K 141, 170, 184b, 186, 187, 196, 204, 213, 215, 216a, 221, 237, 238, 275, 276, 286, 289, 295, 297, 304, 307, L 178, 180a, 200, 255, 258, 280, P 23, 30, 35, 37, 92, 103, 104, 110, 111, 144; *bétspon*, P 127; *betspun*, L 153; *betspòòn*, K 143; *betspoon*, L 207b; *betspoen*, K 240; *betspaan*, P 38, 148; *betspaanə*, K 292, P 131; *bedspon*, Corn. Vervl., hs Vissers L 180, hs Renders L 226; **beddesponde:** *beddəspaan*, I 118; *berrəspondə*, O 166; **zijsponde:** *zijsponnə*, P 81, 157a; *zaasponnə*, O 278; *zaaspòòn*, P 10; *zaaspòn*, K 310, 320, 330; *zàaspòn*, K 295; *zééspòn*, K 225; **sponde:** *spondə*, K 221a; *spòndə*, O 286; *spon*, K 234, 287, 355, L 259, P 39, 109, 168; *sponnə*, K 244, O 289; *spoonə*, K 190; *spon*, overlangse plank van een bed of bedstee, inzonderheid de voorplank, De Bont; *sponde*, *spon*, Tuerlinckx; **spondeberd:** *spònébét*, O 153 z.s.h.; **bedsponning:** *betsponning*, L 181; **beddeschot:** *beddəschot*, K 129a, 173; *(beddə)schot*, K 133d; **schot:** *schot*, L 285; **bedsteebord:** *betsteebòòrt*, K 133; **zijberden:** *zijberrəs*, O 154; **bord:** *bordə*, K 126; **scheiplank:** *schijplank*, L 151a; **zijplank:** *zijplank*, P 108a, 138, 154, 167; *zijplankə*, L 159b; *zaaplank*, O 242, 290; **voorplank:** *voorplank*, K 179; **schotplank:** *schotplaank*, K 142; **schutsplank:** *schutsplank*, K 181; **beddeplank:** *beddəplank*, I 79, 102a, K 100a, 128, 146, 150, 150a, 153, 0153, 164, 164a, 173*, 177, 183, 183b, 190, 195, 242, L 93, 112, 145, 162, 204, 204a, 228, 263; *beddəplonk*, K 177; *beddəplaank*, I 78a, K 126, 140, 145a, 173a, 183, 184; *béddəplãank*, L 152; **bedplank:** *betplank*, K 150a, 164, 169, 171, 182b, 187, 189, 189b, 191, 197, 210, 218b, 243, 251, 281, L 96b, 99, 100, 104, 110, 147, 148, 149, 152, 158a, 160, 178a, 180, 180a, 180**, 183, 185, 200, 203, 208, 233, 240, 243a, 264, 281, 281*, P 163; *betplankə*, L 109, 110; *betplankjə*, L 180a; *bétplank*, L 109, 147, 182; *betplaank*, K 188a, L 187, 190, 283; **bedsplank:** *betsplank*, K 107, 109, 142, 158b, 162, 164a, 184a; *betsplaank*, K 138, 138a, 158a; *bersplank*, K 142; **bedsteeplank:** *betsteeplank*, K 101, 133a, 133c; *betsteeplaank*, K 101a, 0107; **broodplank:** *brootplank*, P 103 z.s.h.; **plank:** *plank*, K 161a; *plaank*, K 0188; K 176 onderscheidt: **tochtplank:** *tochtplank*, K 176; **strooiplank:** *stroojplank*, K 176; **schutsel:** *schutsəl*, K 299; P 93, 162a; *schîetsəl*,

K 337; *schŭŭsjəl*, O 178a; *skoesjəl*, O 244; *skoejsjəls*, O 160a; **schof:** *schof*, K 302, 339; **zijkant:** *zijkantə*, P 138; *zaakant*, O 278; **verhoog:** *vərhooch*, O 159; **pui:** *pui*, K 128.

BEDDEPLANK

Brett über dem Kopf- oder Fußende des Bettes – shelf in closet-bed – planche au-dessus du chevet ou du pied du lit clos
(DC 27, 12; Luik 5, 12)
[Plank in de bedstede boven hoofd- of voeteneinde, waarop iets gelegd kan worden.]
beddeplank: *beddəplank*, I 78, K 109, 133d, 141, 151, 160, 164a, 173*, 176, 179, 183, 184b, 188, 190, L 203, 259, 263, 263a; *beddəplaank*, K 126, 133c, 138, 140, 158b, 0188; *beddəplonk*, K 173, 177; **bedplank:** *betplank*, K 182b, 216a, L 96, 146, 153, 161, 162, 180, 181, 190, 200, 205, 206, 207, 208, 209, 229a, 233, 236, 240, 243, 243a, 244, 255, 258, 263a, 264, 280, P 146; *bétplank*, L 147; *bètplank*, L 185; *betplaank*, K 143; *betflank*, L 205, 206; *bedplank*, boven hoofd- en voeteneinde, hs Vissers L 180; *bedplank*, Corn.; *bedplank*, Van Dam 1; **bedsplank:** *betsplank*, K 100a, 107, 129a, 0153, 164a; *betsplaank*, K 125, 126; **voetplank:** *voetplank*, K 150a, L 145, 152, 182, 183, 225a, P 163; **voetenplank:** *voetəplank*, L 100, 160; *voetəplaank*, K 145a; *vōētəplāank*, L 152; **bedsteeplank:** *betsteeplank*, I 57b, K 126, 128, 133; *betsteeplaank*, K 101a; *betstèjplaank*, K 125; **kopplank:** *koplank*, L 110, 180**, P 163; **plank:** *plank*, K 150; *plaank*, K 0107; **bedbank:** *bedbank*, K 182b, 184a, 184b, 187, 197; *bedbangskə*, K 153, 158b; *bedbankskə*, K 195; 215; *bedbaank*, L 281*; *bedbaankskə*, L 283a; *bedbènkskə*, L 262; *bedbijngskə*, K 196; **beddebank:** *beddəbank*, K 169, 186; *beddəbangskə*, K 173a; *beddəbaank*, K 183, 184; *beddebank*, aan hoofd- of voeteneinde, De Bont; **voetbank:** *voedbank*, L 158a; *voedbaank*, K 136a; **voetenbank:** *voetəbank*, K 146, 150a, 171, L 96b, 99, 112, 145, 147, 148, 149, 180, 190; *vŏētəbank*, K 170; *vōētəbank*, L 100, 109, 149; *vôêtəbank*, L 104; *voetəbaank*, K 142, 143; **kopbank:** *kobank*, L 96b, 99; **bedschap:** *betschap*, K 189, 191, 292, L 159b, 285; *betschepkə*, K 240; **beddeschap:** *beddəschap*, I 102a, 118; **schap:** *schap*, I 102a, K 204, 221a, 243, 251, 320, 330, 337, L 109, 110, 159, 283; *schabbə*, I 79, P 35; *schaap*, L 186; *sjaap*, L 0265; **bedschappraai:** *bétschapròòj*, K 276; **schapraai:** *schrapaaj*, K 181; **beddehang:** *beddəhangskə*, I 78a; **hang:** *hank*, P 93; *ank*, I 275, O 242, 274a; **voorsponde:** *voorspon*, K 289; **achtersponde:** *achtərspon*, K 289; **spondeberd:** *sponnəbeddə*, O 286; *spònnəbèt*, O 158, 160a, 244; *sponnəbèrrəs*, O 154, 157; **hoofdstuk:** *hooftstuk*, P 111; **rek:** *rek*, P 162a; **etagère:** *eetazjéérə*, P 10; **schabelleke:** *schabellәkə*, K 225b z.s.h.; **eindeberd:** *énjəbét*, O 153 z.s.h.; **paneel:** *paniel*, K 330 z.s.h.; **travers:** *travijr*, K 299 z.s.h.

KINDERKRIBBE IN DE BEDSTEDE

Schlafstätte für Kleinkinder in der Bettstatt – cot within bedstead – couchette d'enfant dans un lit clos
(DC 27, 12)
[Een op de beddeplank aangebrachte slaapplaats voor de baby.]
kribbe: *krip*, I 118, K 163, 183, 188a; *kribbə*, K 101, 183, 183b, 210, 213; **kinderben:** *kīēndərbén*, I 78.

HOUTEN BODEM VAN DE BEDSTEDE

Zimmerwerk als Boden für die Bettstatt – wooden floor of the closet-bed – fond de bois du lit clos
(DC 27, 8; Luik 5, 8)
[Het getimmerte onder in de bedstede, waarop de takkebossen en de strozak of kafzak rusten; meer in het bijzonder de planken of rondhouten die onmiddellijk onder de takkebossen liggen.]
bodemlaag: *boojəmlòòch*, K 143, 145a; **onderlaag:** *ondərlaach*, K 171, L 145; *ondərlòòch*, L 185, 207b; **bodem:** *boodəm*, P 37, 152, 157a; *bòjəm*, P 168; *boojm*, L 225a; *bêum*, O 153; **bedhout:** L 152 onderscheidt *zwaar* en *licht* of *dik* en *dun béthòwt:* de *balken*, meest ongeveer 5-jarig hout, dragen de *slietə*; **schelft:** *skélft*, het hele vloertje, L 182; **bedberd:** *bédbét*, K 307; **lattenwerk:** *lattəwerk*, O 286; **kafplank:** *kafplank*, K 320; **polder:** *nə peldər*, K 339 z.s.h.; **karkas:** *karkas*, K 245 z.s.h.
De bodem bestaat uit: **onderlagen:** *ondərlaagə*, I 57b, 78a, 79, K 146, 160, 188, L 93, 96b, 148, 162, 178, 178a, 180a, 263; *ondərlààgə*, K 170; *oondərlaagə*, L 187; *ondərlòògə*, K 101a, 0107, 125, 126, 133a, 138, 138a, 140, 142, 150a, 164a, L 109, 160, 205, 206, 240, 280; *ondərloogə*, K 140, L 103, 110, 147, 186; *undərloogə*, L 153; *ondərlôôgə*, L 100; *onderlagen*,

onderstel der bedstee, hs Etten K 176; in K 150a, 153, L 100, 109, 110 en 162 duidt men met de genoemde woorden ook de dwarshouten aan waarop de bodem rust; **beddelagen:** *beddəlaagə*, I 78, K 173*; **onderleggers:** *ondərleggərs*, K 133c, 161a, 182b, L 240; *oondərleggərs*, L 204, 204a; *ondərleggər*, L 96, 112; *onderleggər*, geldt ook voor de dwarslatten onder de bodem, L 161, 236; **onderliggers:** *ondərliggərs*, L 264; **onderlagers:** *ondərlaagərs*, K 0153; *oondərlòògərs*, K 173a; **lanen:** *laanə*, K 129a, L 263a; **bedsbanen:** *bedzbòònə*, K 162; **bedhouten:** *bethowtə*, L 99; **houten:** *hówtə*, ronde geschilde dennepalen, gelegd in de lengte op een halfsteensmuurtje, L 258; **beddeberden:** *berrəbèrrəs*, O 154; **berden:** *berrəs*, O 242; **beddeplanken:** *beddəplank*, K 150a, L 181, 263a; *beddəplaank*, K 136a, 181; *beddəplankə*, I 78, 102a, K 133, 133c, 133d, 157, 158a, 158b, 164a, 173, 176, 177, 179, 183b, 190, L 145, 151a; *beddəplaankə*, K 188a, L 285; *beddəplèngskə*, K 150; *berrəplankə*, O 157; *beerəplankə*, O 160a, 166, 290; *barrəplankə*, O 274a; *bérrəplánkə*, I 275; *beddəplankə*, geldt ook voor de dwarslatten onder de bodem, K 215, L 104; **bedplanken:** *betplank*, K 133a, 184a, 187, 213, 237, 240, 256, 275, 276, 296, 297, 302, 304, 317, 353, L 180**, 182, 256, O 265, 283a, P 30, 35, 81, 109, 110; *betplankə*, K 216a, 242, L 109, 110, 148, 149, 159, 159b, 160, 203, 205, 206, 256, 262, 263a, P 131, 136, 148, 164, 167; *betplaank*, K 196, L 281*; *betplaankə*, L 190, 285a; *betplanks*, P 161; **bedsteeplanken:** *betsteeplaankə*, K 101, 141; **ligplanken:** *lichplankə*, O 289; **planken:** *plankə*, K 149, L 281, O 175, 244; *plaankə*, K 183; **latten:** *lattə*, O 244.

DWARSBALKJES ONDER DE BODEM VAN DE BEDSTEDE

Dünne Querriegel unter dem Boden der Bettstatt – small cross-beams under closet-floor – petites traverses sous le fond du lit clos
(DC 27, 8-9-10; Luik 5, 8-9-10)
[De dwarsbalkjes onder de bodem van de bedstede rusten vaak op twee regels die ter weerszijden binnen tegen de lange zijden van het bed zijn bevestigd; vroeger werden ze ook wel gedragen door stapels stenen, in de vier hoeken van de bedstede gelegen (L 208), of door worteleinden van boompjes (L 99).]
laanbalkjes: *laanbalkskəs*, K 129a; **onderlaaglatten:** *ondərlaaglattə*, K 176; **bedribben:** *betribbə*, K 188; **bedhouten:** *bethoutə*, L 149; **dwarsbalken:** *dwarzbalkə*, K 101, L 100; *dwarzbaelkskəs*, L 110; **dwarsliggers:** *dwarsliggərs*, K 145a, 0153, 195, 317, L 209, 240; *dwêêsliggərs*, O 160a; *dwéjslïëgərs*, O 153; **onderliggers:** *ondərliggərs*, K 213; **liggers:** *liggərs*, K 221a, 302; **dwarslatten:** *dwarslattə*, K 161a, L 109, P 138; *dwarslat*, K 295, L 263a; *dweslat*, P 30; **dwarsplankjes:** *dwarsplèngskəs*, L 148; **spondelatten:** *sponlattə*, K 344; **steunlatten:** *steunlattə*, K 173*; **panlatten:** *panlattə*, L 178a; **latten:** *lattə*, K 276, L 103, P 109, 167, *latn*, O 175; *laatə*, K 150; **travers:** *trəvéér*, K 273; *travérkəs*, O 178a, 286; *traverkəs*, P 38, 81; **richels:** *richəl*, K 150; *riechəls*, L 283a; **regels:** *riggəls*, L 264, O 160a, 244; *reggəltjəs*, K 292; **ribben:** *ribbə*, K 237; **bruggen:** *bruch*, K 330 n.b.; **hulpbruggen:** *hulbruggə*, K 221a z.s.h.; **juffers:** *juffərs*, K 339; **kepers:** *keepərs*, K 339, O 242; *keepərkəs*, K 320; *keepərkəns*, P 162a; **klampen:** *klampə*, K 295; *klämpə*, K 256; **balken:** het type *balkjes* in: K 153, 240, L 204, 204a; het type *balken* in: L 147, O 290; **hanebalken:** *haanəbalkə*, L 181 z.s.h.; **planken:** *plankə*, K 337; *plankskəs*, P 163; **rollagen:** *rolòògə*, K 187; **stekken:** *stekkə*, P 157a; **scheien:** *də schéjs*, P 39; **kalson:** *kalson*, P 81 z.s.h.

BEDSTEEPAARDJES

Schragenförmige Holzklötze zum Abstützen des Bettstattbodens – trestles supporting closet-floor – poutres de soutien sous le lit clos
(DC 27, 10; Luik 5, 10)
[Schraagvormige ondersteuningen van de bedsteebodem.]
bedpaardjes: *betspertjəs*, K 169; **paarden:** het type *paarden* in: I 78a, 79, K 100a, 101a, 0107, 107, 109, 125, 128, 138, 138a, 0188; het type *paardjes* in: K 126, 136a, 140, 141, 142, 146, 153, 164a, 171, 176, 183b, 275, L 99, 100, 145, 262, 264; *paarden*, latten waarop de onderlagen van een bedstee rusten, Hoeufft; **bokken:** *bokkə*, K 145a, 184b, 187; *bok*, L 149; *bökskəs*, K 226a; **ezels:** *eezəl*, I 102a; **schragen:** *schraagə*, K 187, 218b, L 203, 205, 206, 283; *schroogə*, K 140; *schroggə*, K 188a; *schraagjəs*, K 197, L 178; *schraachskəs*, K 145a, 173, L 180a, 183, 236, 264; *schrochskəs*, K 183; *schròòchskəs*, L 281, 281*; *skraagə*, L 182; *skraachskəs*, L 200; **ruiters:** *ruitərs*, L 207b; **onderstaanders:** *ondərstaandərs*, K 182b; **jukken:** *jukkə*, K 109; **bedpoten:** *betpöwtə*,

K 240; **poten:** *pootə*, K 330, P 108a, 131; **pikkelen:** *pikkələ*, P 38.

RICHEL ONDER DE DWARSBALKJES IN DE BEDSTEDE

Holzstäbe als Stützen für die Querriegel der Bettstatt – ledges on which closet-floor rests – lattes soutenant les traverses du lit clos
(DC 27, 9)
[Waar de bedsteebodem niet gedragen wordt door paardjes, rust hij op de hier bedoelde regels welke ter weerszijden van het bed tegen de sponden zijn aangebracht.]
ribbetje: *ribbəkə*, K 0188; **richel:** *richəls*, K 101.

KNECHTEKAMER BOVEN DE STAL

Schlafkammer über dem Stall für den Knecht – sleeping-loft over stable for farm-hand – chambre d'un domestique au-dessus de l'étable
(N 5, 93; Roukens 3, 59)
[Slaapkamertje boven de paardestal of koestal, waar de knecht slaapt, ook wel gebruikt voor gasten, rondtrekkende kooplui vooral. Vaak is het niet meer dan een afgeschoten hoekje op de schelft. Vgl. de lemmata kippenzolder en zolderruimte in stal of schuur.]
polder: *poldər*, K 209, 231, 245, 262, 268, 281, 283, 295, 296, 301; *pòldər*, K 226, 282, 301, 324; *puldər*, K 310, P 16; *pöldər*, K 295; *példər*, K 339; *puldər*, klein slaapkamertje boven de koeien naast de hooitas, ook wel kiekenrust voor kuikens, K 252; *polder*, Goossenaerts; **mansarde:** *mansarde*, Goossenaerts; **slaapkot:** *slòòpkòt*, ruimte bij de schapenstal waar de schaapherder sliep, P 69; **cel:** *sel*, L 205; **convent:** *kòvéént*, K 247; **bivak:** *bievak*, K 179b; **deel:** *deel*, Corn. Vervl.; **knechtekamer:** *knéchtəkààmər*, tussen de varkensstal en de koestal, P 148; **meisenkamer:** *maaəsəkààmər*, slaapkamer van het dienstmeisje achter de bijkeuken, P 95; **mermoudekamer:** *mermoudəkaamər*, K 254; **wachtslaapkamer:** *wachtslòòpkòòmər*, K 190; **bijstal:** *bijstal*, K 160.

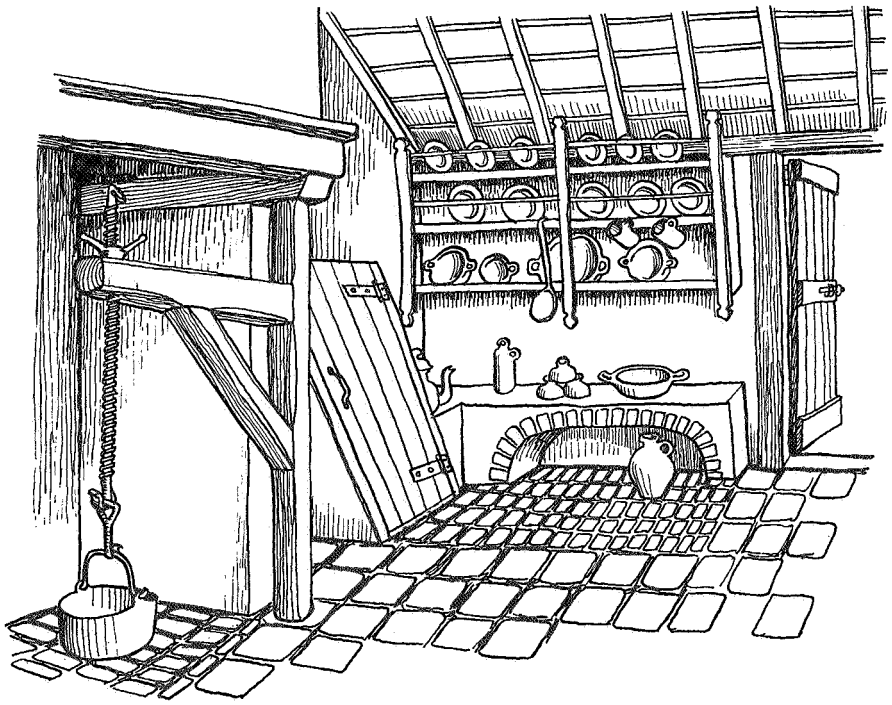

Afb. 10. Bijkeuken; men onderscheidt de draaiboom met schroefhaal, de kelderval, de aanrecht of moosbank met daarboven het bordenrek.

1.1.1.1.

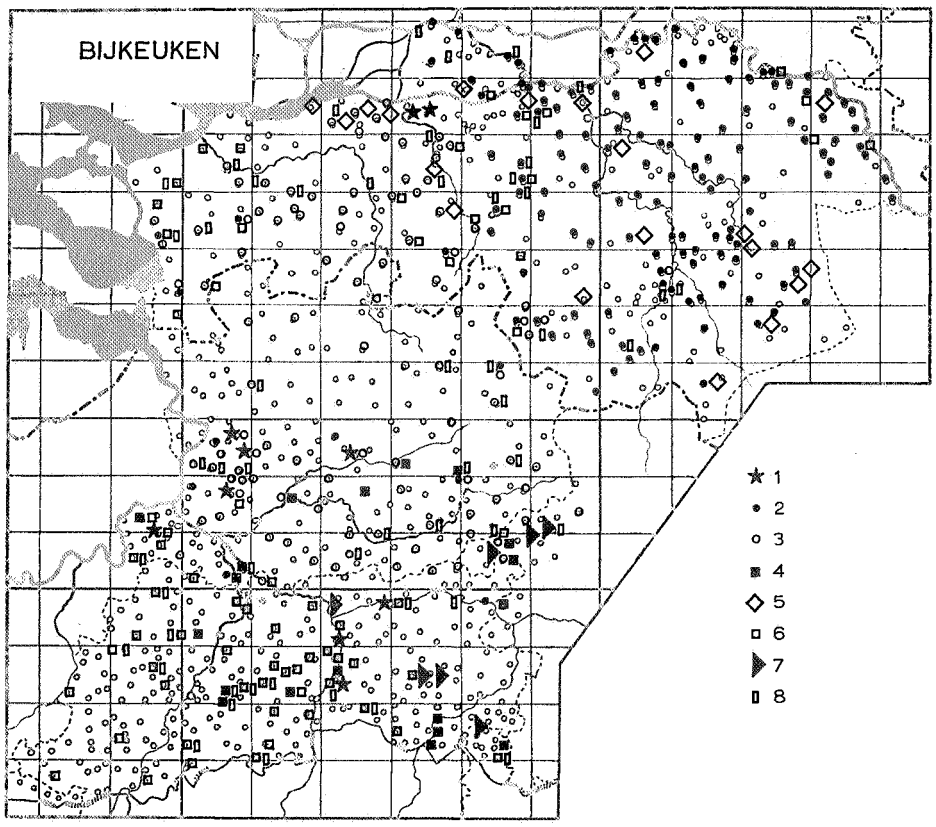

BIJKEUKEN (zie kaart)

Wasch-, Spülküche – scullery – arrière-cuisine, buanderie, office
(N 5, 124 en 132; DC 10, 6; sgv pag. 50; Weijnen EB 17, 8; Van Gerwen 4, 4)
[De bijkeuken op de boerderij wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van de aanrecht of gootsteen, waarop men de vaat doet. In jongere huizen bevindt zich ook de pomp in de bijkeuken. Men gebruikt de ruimte wel om er 's zomers te wonen, terwijl er veelal ook de melkbereiding en het karnen plaatsvindt. Blijkens het naast elkaar voorkomen van de benamingen *goot* of *moos* en *washuis* e.d. zal men onder *washuis* vaak toch een afzonderlijk vertrek moeten verstaan; omdat dit niet overal het geval is, is een bijzondere behandeling op deze grond onmogelijk. K 174 zegt: er wordt gebakken en gewassen. Vgl. het lemma melkhuis.]
goot (krt no. 2): *goot,* I 79, 102a, K 146, 165, 174, 183, 183b, 184, 185, 186, 194, 197a, 200, 215, 216a, 217, 218, 240, 242, 307, L 209a, 212, 228, 232, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 255a, 256, 258, 259, 261, 263, 263a, 264, 279, 280, 283, P 41; *goowt,* K 166, 183, 220, L 260; *gout,* K 219; *gòwt,* K 329; *geut,* K 100a, 101a, 102, 109, 110, 110a, 132, 133a, 133c, 133d, 135, 136a, 137, 140, 141, 142, 143, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 164, 164a, 165, 167, 168, 169, 171, 172, 183b, 185, 186, 187, 187a, L 91, 91b, 93, 94, 95, 99, 100, 103, 104, 109, 110, 112, 144, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 159b, 160, 161, 162, 178, 178a, 179, 180, 180*, 180**, 180a, 180b, 181, 182, 182a, 183, 184, 184a, 185, 186, 186*, 187, 187a, 188, 189, 190, 199, 200, 200b, 201, 202, 203, 203b, 204, 205, 206, 207, 208, 208a, 212, 226, 226*, 232, 233, 234a, 235, 236, 237, 241, 242, 243, 244, 263; *geujt,* K 187, L 144, 145, 149, 177c, 199; *gèùt,* L 183; *gèùjt,* L 201; *geutjə,* L 283; *göt,* L 158; *guit,* L 240; *goot,* hs 1229a; *goot, geut,* Sassen (Eersel); *geut,* hs Sassen L 263; *geut,* Elemans, hs Renders L 226, hs Vissers L 180, Van Dam 1 en 2, Bra-

bantius, hs K 133a, hs Mischgofsky L 95, Weijnen EV 7, L 244, 263, 279; **pompgoot:** *pompcheut*, L 93; **gootsteen:** *gootsteen*, K 217; *gòòwtstîen*, P 105; *goutstīēn*, P 48; **moos** (krt no. 3): *moos*, I 79, 271, K 125a, 126, 127, 127a, 153, 0153, 157, 158a, 158b, 161, 161a, 161b, 162, 163c, 173b, 174, 175, 176, 177, 177c, 178, 178*, 179a, 180, 181, 182, 182a, 188a, 0188, 190, 191, 192, 193a, 194, 195, 198*, 204, 210, 214, 215, 216, 216a, 226, 235, 237, 240, 241, 251, 262, 268, 273, 274, 276, 277, 281, 281a, 283, 287, 291, 295, 296, 301, 304, 307, 310, 311, 312, 313, 314, 317, 331, 332, 339, 341a, 348, 349, 349a, 351a, 352, 354, P 33; *mòòs*, K 175a*, 177b, 182; *môôs*, K 0153, 163, 174, 175a*, 176, 179a, 180, 188a, 276; *moows*, K 184a, 248, 348; *mòòws*, K 256, 282, 283, 333b, 335; *mòws*, K 250, 282, 295, 335; *mous*, I 79, K 245, 348; *mos*, I 102a, K 153, 211, 268, 307; *mòs*, K 237, 288; *móskə*, K 184a; *mus* K 353; *moons*, K 188, 201, 210; *mõons*, K 174; *mòòns*, K 175; *mõos*, K 174; *mons*, I 78, K 188a; *mwoons*, K 201; *mòns*, K 175; *maaws*, K 295; *môês*, K 252, 287; *môes*, K 226; *mèùs*, K 340; *mòòs*, K 341; *maws*, K 249-250; *moons*, Corn. Vervl. A.; *moos*, Corn. Vervl., Goemans, Goossenaerts, Weijnen GR 4, K 153, hs Renders L 226, Brabantius K 155, 158, hs K 183, AG K 157, hs Etten K 176; *mous*, *moos*, De Bont, K 214, 215, 216, 216a; *moos*, vuilnishok, Hoeufft; *moos*, vaathok aan de keuken grenzend, Hoeufft; **waskot** (krt no. 4): *waskot*, K 354, P 81; *waskót*, P 154; *waskòt*, I 266, K 274, 291, 330, P 4, 81, 154a; *wàskót*, K 301, P 88, 145; *wàskòt*, I 220, K 301, 307, 329, 353, P 44, 67-68, 169; *waskot*, een op het erf staand gebouwtje, hetzelfde als het bakhuis, K 354; **washok** (krt no. 5): *washok*, K 125a, 127a, 133d, 137, 150a, 161a, 182, 200, L 93, 177, 205-206, 243, 244, 264, 283, 283a; *waashok*, L 201; *washòk*, L 159; *wazok*, K 241a; *wasok*, K 126; **washuis** (krt no. 6): het type *washuis* in: I 57, 78a, 79, 118, 220, 266, 268, 269, K 133a, 143, 146, 151, 152, 163c, 174, 179a, 181, 183, 184a, 188a, 194, 197, 281, 283, 324, 335, 353, L 93, 110, 114a, 156, 161, 184, 187, 240, 280, O 67, 72, 74, 158, 162, 169, 173, 275, 286a, P 5, 7, 16, 18, 25, 27, 61, 69, 72, 74, 76, 77, 78, 81, 84, 89, 95, 125, 128, 129, 133, 134, 137, 148, 171, 198; *waashèùs*, afzonderlijk vertrek tegenwoordig, naast de goot, K 166; *wasêûs*, Eylenbosch O 253; *wasoos*, hs Schrevens P 86; **wasplek:** *wàsplék*, P 171; **watersteen** (krt no. 7): *wattərstîen*, P 95, 163; *wàttərstîen*, K 354; *wòòtərstîên*, K 318; *wòòtərstîën*, K 318; *wòò'ərstîen*, K 314; *wòttərstîen*, P 26; *waetsteen*, P 95; *waatərsteen*, hier werd de melk afgeroomd en de vaat gedaan, P 163; **braskot:** *braskot*, O 169, P 85; *braskòt*, K 324; *bràskòt*, P 85; **pomphuis** (krt no. 1): *pomphuis*, K 129a, 130, 245, 252; *pŏëmphôos*, K 268; *pŏëmpòòs*, K 283; *pŏëmpòòəs*, P 29a; *pŏëmpòəs*, P 25; *pŏëmpôos*, I 268; *poempôês*, P 89; *pomphuis*, *pŏëmphuis*, Corn.; **pompbak:** *pŏëmbak*, I 179; *pŏëmbàk*, I 269; **pompsteen:** *pompsteen*, K 307; **spoel-huis:** *spoeluis*, K 157; **waskeuken:** *waskeukə*, L 209a; *wàskèùjkə*, hierin wordt ook de melk verwerkt, K 330; **afwasbank:** *afwazbank*, P 35a; *afwàzbànk*, P 78; **wasplaats:** *wàsplòsj*, P 67, 68; **afgang:** *afchank*, K 341a; **gootdeel:** *gudèèl*, L 159; **achterhuis** (krt no. 8): het type *achterhuis* in: I 57, 79, 266, K 100, 101, 109, 146, 148, 0153, 157, 160, 161a, 162, 163c, 165, 166, 173, 175, 183, 183b, 218, 226, 237, 240, 241, 249, 250, 251, 276, 307, 310, 318, 330, 340, 341a, 353, L 228, 232, 258, O 67, 74, 162, 169, P 25, 35a, 67, 68, 69, 72, 89, 125, 134, 137, 171; *aachtərhójs*, soort aangebouwde loods, K 125a; *achterhuis*, Corn. Vervl. A.; **voorhuis:** *vèùrôôs*, K 330; *(vur)òs*, I 266; *vòjòs*, P 198; *vujwôes*, P 134; **mooshuis:** *mooshuis*, K 160; **schommelhuis:** *schommelhuis*, achterplaats van een huis enz., Corn. Vervl.; **schotelhuis:** *schotelhuis*, hs Etten K 176; *schotelhuis*, Corn.; **stookhuis:** *stookhoojs*, L 232; **huis:** *dən uis*, K 193a; *òəs*, P 128; **kookplaats:** *kòòwkpluts*, K 283; **schommelkot:** *schommelkot*, Corn. Vervl.; **gosselkot:** *gòssəlkòt*, O 165; **smoskot:** *smòskòt*, K 295; **bijgoot:** *bijgeut*, L 201; **binnengoot:** *de binnegeut*, bewaarplaats van zuivelproducten, Elemans; **stookhok:** *stookhòk*, K 102*, L 262; **boenhok:** *boenhòk*, K 101, 109, 133d; **schotelhok:** *schòttəlhòk*, K 101; **pottenhok:** *pòttənhòk*, K 100a.

N.B. De invoering van het woord *keuken* of *-keuken* in de sfeer van het boerenhuis moet betrekkelijk jong zijn. Naast *huis* of *herd* in de zin van woonruimte, gekenmerkt door de aanwezigheid van het haardvuur, en *goot* of *moos* e.d. in de zin van wasruimte, gekenmerkt door de aanwezigheid van de pomp, was er vanouds geen plaats voor *'keuken'* of *'-keuken'*. Ook geografisch betekenen deze woorden een verstoring van het beeld.

Wanneer duiding van de opgegeven

1.1.1.1.

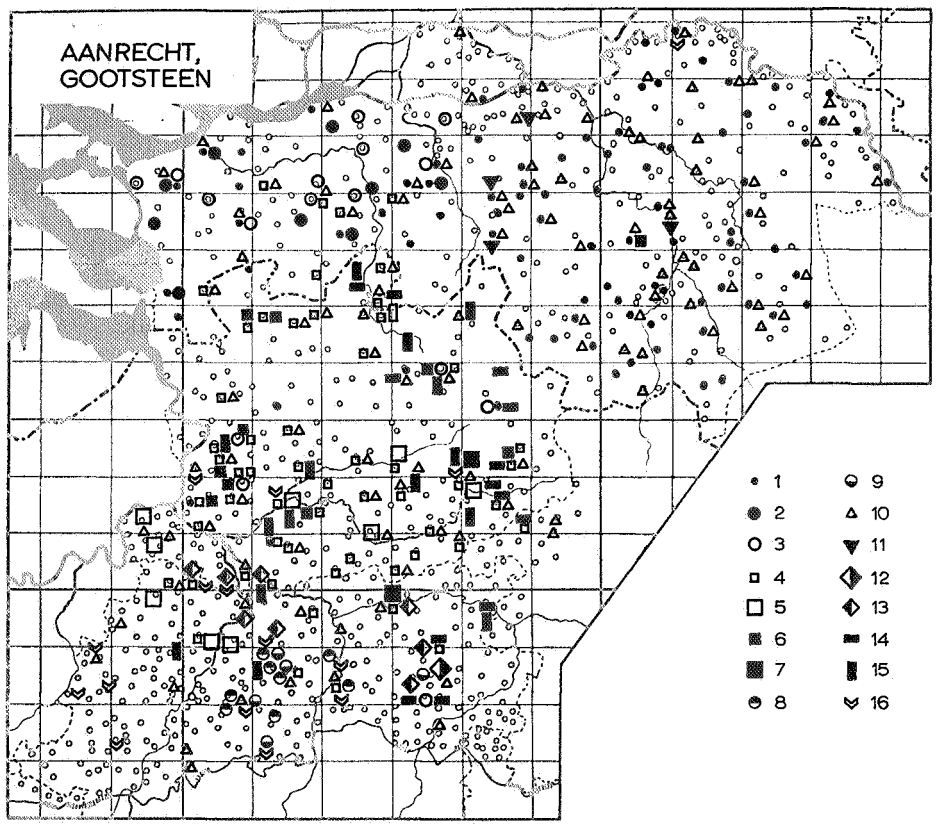

woorden mogelijk was, werden ze hierboven globaal gedocumenteerd. Onduidelijke opgaven werden overgeplaatst naar par. 2.2.2.2. Omdat de betrekkelijk jonge culturele verschuiving toch ook de taalkundige aangaat volgt hier een opsomming van de plaatsen waaruit in verband met het boerenhuis niet nader te duiden materiaal afkomstig is: het type *keuken* in: K 124a, 125a, 127a, 137, 143, 148, 151, 0153, 157, 165, 170, 184a, 235, 237, 240, 248, 256, 283, 287, 313, 324, 330, 331, 335, 336, L 159, 162, 180, 187a, 200, 201, 203b, 205, 206, 232, 235, 241, 255, 259, O 73, 158, 165, 173, 275, 286a, P 18, 25, 26, 29a, 41, 61, 69a, 74, 78, 81, 85, 99, 104, 133, 148, 169, 171, 198; het type *bijkeuken* in: I 78a, K 109, 110, 124a, 128a, 133a, 150, 0153, 165, 185, L 158, 160, 190, 201, 208, 235, 243, 264; het type *voorkeuken* in: K 216a, 240, 340, O 275; het type *achterkeuken* in: K 182, 192, 216a, 241, 276, 283, 307, 312, 330, 331, 340, 346, L 201, 232, O 162, 169, P 44, 67, 68, 69, 95, 148, 154a; *achterkeuken*, Corn., Goemans; verantwoording van deze gegevens geschiedt fonetisch in 2.2.2.2.

BIJKEUKENDEUR

Tür zur Spülküche – door leading to scullery – porte de l'arrière-cuisine
(Lijst H e.a.)
[Deur welke toegang geeft tot de bijkeuken, meest de buitendeur.]
gootdeur: *gudeur*, L 180b; *geudeur*, K 183b, L 180b; *gùtdeur*, deur tussen 'den herd' en de geut, hs Vissers L 180; *guddeur*, Elemans; **gotedeur:** *guttøndeur*, L 235; **moosdeur:** *moozdeur*, K 188a, 241; *mõozdeur*, K 174; *moosdeur*, de deur tussen den huis en de moos, Goossenaerts; *moosdeur*, Corn. Vervl. A.

BIJKEUKENRAAM

Spülküchenfenster – scullery-window – fenêtre de l'arrière-cuisine
(Lijst H e.a.)
[Elk van de ramen in de muren van de bijkeuken.]

gootraampje: *geutrömkə*, L 180b; *gótromkə*, K 184; **gootsraam:** *geutsraam*, L 180b; **moosraampje:** *mõosrɔ̀ɔ̀məkə*, K 174.

AANRECHT, GOOTSTEEN (zie kaart)

Ausguß, Gußrinne – sink – évier
(N 12, 85, 86 en 87; Roukens 3, 77)
[Blijkens de overeenkomsten tussen de benamingen worden de aanrechtbank en de gootsteen, i.e. de watersteen onder de pomp, niet duidelijk onderscheiden. Afzonderlijke lemmata konden daarom niet worden gevormd.]
aanrecht (krt no. 1): *aanrecht*, I 118, K 151, 152, 161b, 169, 179b, 180, 181, 200, 217, 235, L 201, 224a, 241, 255, 279, 280, 285; *aanricht*, K 216, L 145, 162, 179, 183, 190, 200, 207, 224, 227, 263a; *aanreecht*, L 208; *aanréécht*, K 168; *anrecht*, K 172, L 205, 261; *anrech*, L 160; *anricht*, L 184, 240, 241; *anreecht*, L 244, 263; *aenricht*, L 159; *ànrecht*, K 331; *onricht*, K 165, 166, 183b, 184; *ònricht*, K 183c, 218, L 95; *ónrèècht*, L 150; *ounricht*, L 146; *enrecht*, L 283; *ènrécht*, L 235; *ɔ̀ɔ̀nrecht*, I 57, 102, K 133a, 153, 161a, 163, 174, 183, 186, 187, 190, L 157, 180, 201, 260; *ɔ̀ɔ̀nrèćht*, L 154; *ɔ̀ɔ̀nrech*, K 124a; *ɔ̀ɔ̀nricht*, K 197, 220, L 100, 148, 152, 177, 178, 178a, 202, 204, 257; *ɔ̀ɔ̀nrek*, L 202; *anrek*, K 182; *ɔ̀ɔ̀nrijk*, K 164a; *aaricht*, K 168; *ɔ̀ɔ̀recht*, K 185; *ɔ̀rricht*, K 165; *naarecht*, K 135; *narecht*, K 183; *naarich*, L 159; *naricht*, L 228; *nɔ̀rricht*, K 166; *nordich*, L 93; *den ònricht*, Elemans; *a'nriXt*, De Bont; *ònricht*, Anrichttisch, hs Mischgofsky L 95; **rechtbank:** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *recht[bank]*, *regd[bank]*, I 57, 78, 102, K 125a, 151, 160, 161, 177b, 180; *reg[bank]*, I 57a, K 131, 161a, 281a; **rekbank** (krt no. 3): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *reG[bank]*, K 126, 157a, 158, 163, 173a, 174, 176, 178; *rèG[bank]*, I 57; *réG[bank]*. K 237, 241, 245, P 104; *rekbank*, schotelrek, aanrechtbank, Tuerlinckx; **moosbank** (krt no. 4): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *mooz-[bank]*, I 275, K 157, 176, 179a, 188a, 193a, 204, 205, 225, 262, 268, 274, 276, 276a, 287, 291, 296, 301, 304, 307, 310, 312, 314, 324, 331, 332, 341a, 346, 349, P 25, 78; *mɔ̀ɔ̀z[bank]*, K 287; *mɔ̀ɔ̀wz-[bank]*, K 249, 254, 281a, 283, 295, 330, P 16, 39, 89; *mwooz[bank]*, K 201; *m(w)óz[bank]*, K 204c; *moz[bank]*, K 178*, 190a, 191, P 4; *mɔ̀z[bank]*, K 208, 210; *mɔ̀wz[bank]*, K 245; *mówz[bank]*, K 348; *mŏ̀ěz[bank]*, K 330; *mõ̀ẽz[bank]*, K 330; *mõ̀ẽjz[bank]*, K 251; *mồez[bank]*, K 237, 244, 248; *moozbank*, bewaarplaats voor potten en pannen in de kelderkamer K 285; *moosbank*, gemetste bank op de moos, waarop men het afgewassen keukengerief zet, Corn. Vervl.; *moosbank*, Goossenaerts; **mozebank** (krt no. 5): *moozəbank*, I 220, K 274, 307, O 67, P4; *moozəbànk*, I 268; *moowzəbank*, K 291; *mûuzəbank*, P 10; *mèùzəbànk*, K 340; **bordenbank:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *burrə[bank]*, O 63a, 67, 173; *beurə[bank]*, O 165, P 5, 10; *bérrə[bank]*, O 153, 161, 163; *bérrəm-[bank]*, O 158; *birrə[bank]*, O 63a; *borrebank*, Corn.; **wasbank** (krt no. 8): het type *wasbank* in: P 67, 68, 70, 76, 77, 84, 89, 128; **wasserbank:** *waasərbaank*, P 16; **schotelbank:** het type *schotelbank* in: K 146, 151, 175, P 104; **pottenbank:** het type *pottenbank* in: K 124a, 157, 177, 188a, 202; **steenbank** (krt no. 12): *steenbank*, P 99; **stenen bank** (krt no. 13): het type *stenen bank* in: K 324, 329, 330, P 7, 18, 25, 39, 95; **keienbak:** *keiembak*, stenen bank, welke hier en daar de vroegere moosbank vervangen heeft, Goossenaerts; **gootsteen** (krt no. 10): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *goot[steen]*, I 220, 268, 275, K 157, 161b, 163, 176, 193a, 204, 205, 207, 210, 217, 220, 225, 235, 276a, 287, 301, 304, 307, 310, 312, 316, 318, 332, 346, 349, L 227, 255, 258, 259, 264, 281, O 63a, P 5, 25, 77; *gɔ̀ɔ̀t[steen]*, K 183; *got[steen]*, I 57, K 174, 178*, 179a, 188, 188a, 191, 215, 268, 274, O 173; *gót[steen]*, K 183c, 184; *gòt[steen]*, L 261; *gòjt[steen]*, P 27; *gòwt[steen]*, P 89; *goowt[steen]*, K 124a, 151; *gɔ̀ɔ̀wt[steen]*, K 248, 249, 254, 283, 330, P 16, 69b, 125, 145, 198; *gout[steen]*, P 99; *gut[steen]*, K 102, 133a, 143, 146, 150, 165, 166, 170, 186, 187, 211, L 95, 145, 148, 149, 150, 153, 159, 160, 177c, 180, 180b, 183, 184, 200, 200a, 201, 207, 233, 235, 239, 241, 242, 244, 263, O 153; *geut[steen]*, L 190; *gèùt-[steen]*, K 340, P 88; *gồet[steen]*, K 237; *gótstieèn*, gootsteen, hs Renders L 226; *geutsteen*, op de geut, Van Dam 1; *gotsteen*, AG K 157; *gùtsteen*, hs Vissers L 180; *gutstee.n*, Jacob; *gutstîên*, Spülstein, hs Mischgofsky, L 95; **watersteen** (krt no. 14): het type *watersteen* in: K 192, 193a, 235, 240, 241, 276, 312, 312b, 314, P 39, 41, 104, 105; *watersteen*,

„Löt het dravat (draagvat) mär in de waitestiën stouën", Tuerlinckx; *watersteen*, grote vierkante arduinen steen onder de pomp, waar men het keukengerief op afwascht, Corn. Vervl.; **pompsteen** (krt no. 15): het type *pompsteen* in: K 192, 208, 211, 212, 237, 244, 262, 274, 291, 307, 311, 331, 335, O 165, P 41a, 76; **mozesteen:** *mozesteen*, Corn. Vervl.; **pompbak:** (krt no. 16): het type *pompbak* in: K 249, 291, 307, 324, 329, L 95, O 153, 158, 161, 253, P 696, 70, 85, 89, 133; *pŏĕmbak*, Eylenbosch O 253; *pómbak*, Spülstein, hs Mischgofsky L 95; **wasbak:** *wàzbàk*, O 165; **afwasbak:** *afwazbak*, L 201; **spoelbak:** *spŭŭlbàk*, K 316; **blauwe steen:** *blòòə stīēn*, O 288; **moos** (krt no. 6): *moos*, K 204c, 237, 276, 285, L 201; *mòòws*, K 248, 281a, 335; *mòws*, K 295; *môes*, K 237; *mwoos*, K 201; **moze** (krt no. 6): *mòwzə*, K 245.

De volgende benamingen werden slechts aangetroffen voor de aanrechtbank in eigenlijke zin: **gootbank** (krt no. 11): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *gód[bank]*, K 183c, 184; *gud[bank]*, K 143; *guttə[bank]*, L 200a; **lekbank:** *leGbaank*, K 193a; *léGbànk*, P 88; **afwasbank** (krt no. 9): het type *afwasbank* in: P 69b, 70, 77, 95, 133; **droogbank:** *dreugbank*, K 170; **reebank:** *reebank*, P 41a; *reejbank*, P 105; *rébànk*, P 105; *rïębang*, P 166; *rïębank*, P 44; *rīębank*, P 99; *rîêbank*, P 171; **scherfbank:** *skervbank*, L 180b; **moossteen** (krt no. 7): *móstééjn*, K 307; *moostîen*, P 25; **mozebak:** *moozəmbak*, K 241; **spoelbank:** *speulbank*, P 125; **pottenkas:** *pottəkas*, K 179b; **poteind:** *potijn*, I 57, 78; *pòtijn*, K 174; *potijnt*, K 173; *potting*, K 173b.

GOOTGAT

Wasserabflußloch – sink-hole – trou d'écoulement
(N 12, 88)
[Het afvoergat in de buitenmuur van de bijkeuken onder de gootsteen, waardoor het vuile water wegvloeit. Ook wordt wel bedoeld een gat in de buitenmuur op vloerhoogte, waardoor men schrobwater e.d. verwijdert.]

moosgat: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moos[gat]*, K 151, 174, 176, 184, 186, 188a, 240, 241, 276, 287, 314; *mõos[gat]*, K 174; *mòòs[gat]*, K 341; *mòòəs[gat]*, K 281a; *moows[gat]*, K 124a, 165, 166, 183c; *mòòws[gat]*, K 249, 254, P 85; *môes[gat]*, K 244; *mo(o)s[gat]*, K 191; *mos[gat]*, I 57, K 157, 163, 173b, 174, 188; *mòws[gat]*, K 245; *mous[gat]*, P 99; *mosgat*, K 157, *moosgat* K 177, gat in de muur op gelijke hoogte met de vloer, AG; *moosgat*, *mozegat*, kleine opening onder in de muur van waschhuizen, kamers enz. waarlangs het vuil water afloopt, Goossenaerts; *moosgat*, hs Renders L 226; *et moosgaat*, De Bont L 285; **mozegat:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moozə[gat]*, I 220, 268, 275, K 161, 179a, 183, 191, 192, 193a, 204, 204c, 207, 225, 237, 241, 262, 268, 274, 276a, 301, 307, 324, 325, 331, 332, 341a, 349, O 63a, 67, 163, P 4, 5, 18, 25, 44, 70, 76, 77, 78, 89; *mòòsə[gat]*, P 69; *mòòzə[gat]*, K 287, P 89, 125; *moowzə[gat]*, K 291; *mòòwzə[gat]*, K 248, 283, 295, 330, 335, P 16, 39, 70, 84, 198; *mòzzə[gat]*, K 205, 208, 210, 212, 235; *mózzə[gat]*, O 165; *mozzə[gat]*, I 220, K 124a, 178, 211; *mòjzə[gat]*, O 288, P 27; *mòwzə[gat]*, P 67, 68; *môezə[gat]*, K 237; *mõēzə[gat]*, K 330, O 158, 161; *mûuzə[gat]*, P 10; *mèùzə[gat]*, K 340; *maazə[gat]*, K 251; *maəzə[gat]*, O 173; *mawzə[gat]*, P 95, 133; *mwózzə[gat]*, K 201; *mozegat*, Corn. Vervl.; **mooskot:** *mooskòt*, K 240, 241, 276, 312, 316, 318; **mozekot:** *moozəkòt*, K 307, 310, 341a; *moozəkót*, K 346; *mó(w)zəkòt*, K 348; *moosəkotjə*, K 307; *mèùzəkòt*, K 340; **moosgoot:** *mooschoot*, K 291; **mozegoot:** *moozəgoot*, K 307, 312b, P 25; *moosəgoot*, K 304; *mèùjzəgoot*, K 0153; *môezəgòòwt*, K 248; **mozehol:** *moozənòl*, K 325; **moospijp:** *moospijp*, buisje in de buitenmuur van de goot, De Bont K 242; **gootgat:** *gootchat*, K 307; *gòòwtchat*, P 41a; *gootchàt*, P 41; *gòòwtchàt*, P 145; *geutchat*, K 133a, L 149, 183, 201; *gutchat*, K 102, 143, 146, 150, 187, L 145, 150, 153, 159, 160, 177c, 180, 180b, 183, 200, 200a, 207, 241; *et chutchat*, gat onder in de muur van de spoelkeuken, Elemans; *geutgat*, opening in de muur van de boerengeut, op vloerhoogte, hs Vissers L 180; *gutgat*, gat in de muur onder de gootsteen, hs Renders L 226; *gootgat*, opening beneden in de buitenmuur van de goot, De Bont; *gotgat*, hs K 183; **gootsgat:** *geutschat*, K 170, L 148; *gutschat*, K 133a, L 148, 177, 233; *gutschaat*, L 263; *geutsgat*, Van Dam 1; *gutsgat*, hs Kapteijns L 177; **afvoergat:** *àfeurgàt*, P 69b; **goot:** *gout*, P 104; *gootjə*, K 220; **schrobgat:** *schropchat*, L 180b, 261; *schrópchat*, L 184; *skropchat*, K 187; *skrópchat*, L 207; **schuurgat:** *schoergat*, *schuurgat*, smalle opening in een der muren van het haardvertrek, waardoor het vuile reinigings-

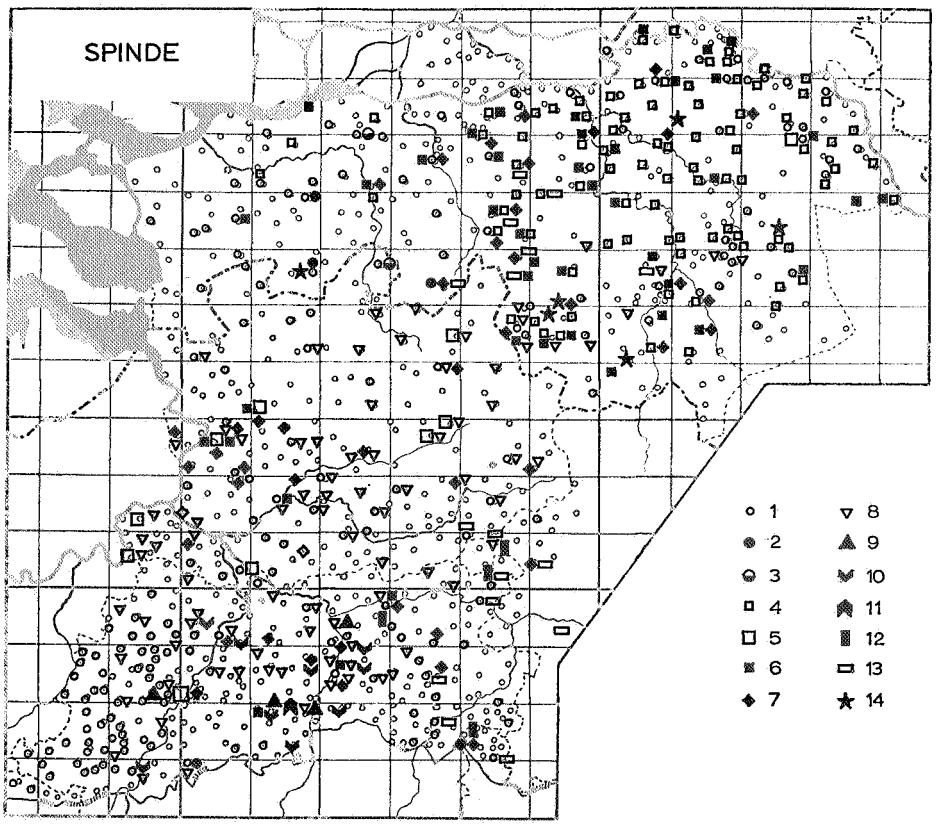

water geloosd wordt, De Bont; *schoergat*, gat op de goot waardoor het vuile water naar buiten vloeit, L 225a, Van de Ven; **hoosgat:** *hoosgat*, eene goot of loop waardoor het uitgehoosd of ander vuil water wegloopt, Corn. Vervl.; **afloop:** *àflêup*, P 88.

SLUITSTEEN VOOR HET GOOTGAT

Stein zum Schließen des Wasserabfluß-loches – stone slab covering sink-hole – pierre servant à boucher le trou d'écoulement

[„Kareelsteen waarmede men het mozegat (= gootgat) sluit", Corn.]

moossteen: *moossteen*, Corn.

SPINDE (zie kaart)

Spind, (Vorratsraum, Speiseschrank, aus dem Vorräte gespendet werden) – larder – armoire, placard

(DC 28, 14a t/m d; Luik 6, 14c en d; znd A 1, 116; znd B 1, 154; znd 7, 24; Weijnen BN 4, 3; Eylenbosch; sgv spinde). [Een voorraadkast of bewaarruimte voor levensmiddelen. De volgende betekenisnuanceringen – alle genoteerd uit opgaven met het type *spinde*, maar ook voor *schapraai* gevonden – zijn te vermelden: kelderkast onder de trap: K 203, 276, 291, 296, 332, L 237, 244, P 39; kelder zonder 'verdieping' L 241; kleine eetkelder O 69; een soort kelder gelijkvloers in arme huizen K 352; voorraadkast boven de kelder of bij de keldertrap K 190a, 335, P 16; kelder of keukenkast K 176; voorraadhokje voor b.v. aardappels tussen twee bedsteden L 158a, 185; soms onder de bedstede L 187; plaats waar de melk bewaard werd P 112, 144; onder de oven in het bakhuis L 184; hangkast voor kleren L 184, 186; rommelkamertje P 29a; Vgl. de lemmata opkamer, melkhuis en bedstede.]

spinde (krt no. 1): *spində*, K 148, L 187, P 16; *spéndə*, K 206, O 158; *spint*, K 131, 164, 174, 184, 205, 232, 246, 279, 291, 295, 325, L 200, 242; *spient*, K 176, 184; *spent*, K 216; *spientjə*, L 109, 150, 152,

153, 155, 158, 158a, 184, 185, 186, 187; *speentjə*, L 205, 206, 207, 208, 236, 237, 241, 244, 264; *spijnt*, L 91; *spijntjə*, L 144; *spinnə*, K 219, 304, O 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 155, 157, 162, 162a, 163, 164, 165, 168, 169, 170, 172, 173, 176, 245, 247b, 251, 254a, 255, 274a, 286, P 4, 59, 126, 198; *spénnə*, O 153, 159, 161, 249, 253, 273, 275, 276, 278, 285; *spènnə*, O 155, 158, 160, 160a, 175, 232, 239, 240, 241, 242, 244, 246, 250, 254, 276; *spèŋŋə*, O 154, 156, 237, 238, 243; *spin*, I 78, K 125a, 136a, 154, 157, 158a, 158b, 161b, 163, 171, 173, 174, 175, 176, 188, 188a, 189, 189b, 191, 194, 201, 203, 204, 214, 215, 221, 243, 276, 293, 302, 312, 315, 322, 329, 330, 332, 334, 352, 356, L 100, 148, 159, 228, P 10, 30a, 37, 39, 91, 96a, 112, 133, 144, 154, 161, 166, 171; *spien*, K 153, 158c, 190a, 257; *spén*, K 173b, P 105; *spaen*, L 207; *spèng*, P 145; *spéng*, P 105; *sping*, P 96, 154a; *spinnəkə*, K 188a, 191, 201, 251, 330, 331, 332, 335, L 240, O 69, 178, 277, P 25, 29a, 36, 41, 60a; *speŋŋəkən*, O 238; *spènnəkən*, O 274; *spinj'ə*, O 238; *spinjə*, O 238, 274; *sjpénnə*, O 239, 276; *spondə*, L 257; *spónnə*, O 67; *sponnə*, P 198; *spón*, K 282, 300a, P 88; *spòn*, K 339; *spunt*, L 208; *spannə*, O 272; *spiekə*, K 296; *speenj*, P 43; *spie*, P 96a; *spient*, hs Etten K 176; *spind*, bewaarplaats voor eetwaren, welke voor kelder dient en een weinig lager ligt dan de andere plaatsen, ook ingemaakte kast, dikwijls onder de trap, Corn. Vervl.; *spin, spinde, spind, spende*, het kastje waarin het eten bewaard wordt, Goossenaerts; *spijntjen, spingtjen*, Brabantius; *spin*, etenskast, K 153, Weijnen GR 4; (*het*) *spien*, voorraadskamer, AG K 157; *spin*, broodkast, I 79, hs Sassen; *spintje*, spinkastje, ruimte tussen twee gemetselde bedsteden, L 263, hs Sassen; *spénnə*, provisiekamer, vaak heeft de keldertrap deze ruimte verdrongen, Eylenbosch O 253; **spindekast** (krt no. 2): *spinnəkast*, K 176; *spinkast*, K 190a, 195; *spinkesjə*, L 146; **hoekspinde** (krt no. 3): *hoekspin*, K 158a; **broodspinde** (krt no. 3): *brôêtspin*, K 191; **spinning**: *sponning*, L 154; **etenskast** (krt no. 4): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *eetəs*[*kast*], K 127, 141, 146, 147, 150, 155, 164a, 168, 172, 179, 183, 183b, 184, 184b, 185, 199a, 215, 216a, 217, 218, 218a, L 100, 104, 109, 112, 144, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 156, 157, 158, 159, 162, 177, 177b, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 180**, 181, 182, 183, 184, 186, 189, 199, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 212, 228, 233, 243, 260, 262; *aetəs*[*kast*], K 148a, 165, L 93, 95, 103, 162, 182, 183, 185, 187a, 202, 203, 203b, 204, 208, 208a, 240, 243a, 244; **eetkast** (krt no. 5): *eetkas*, K 213, 244; *eetkaas*, I 220; *éétkas*(*kə*), K 227; *èètkas*, K 330; *aetkaast*, L 184; *eetkaskə*, I 266, K 272, 273; *aetkesjə*, L 162, *ijtkas*, O 178a; **keukenkast** (krt no. 6): het type *keukenkast* in: K 142, 168, 172, 183, 227, 244, L 184, 209a, 228, 244, 261, 279, P 25; **provisiekast** (krt no. 6): *provieziekast*, K 124a, 164a, 183, 184b, 199a, L 182, 228; *provieziekaast*, K 163, 171; *provieziekasjə*, K 174, 198; *pròvīēzəkès*, K 246; **broodkast** (krt no. 6): het type *broodkast* in: K 164, 164a, 168, 183, 216, 218, 218a, L 93, 100, 102, 146, 150, 199, 212, 256, 261, 279; *broodkas*, laag kastje in de herd tegenover de schouw, Sassen (Eersel); **spijskast** (krt no. 6): *spijskaast*, L 102; **voorraadkast** (krt no. 6): *vorðòtkaast*, L 226*; **vliegenkast** (krt no. 6): *vliegəkast*, K 160, 183, 291; *vliegəkaast*, K 184, L 177; *vlîegəkas*, P 88; *vleegəkas*, P 127; **hoekkastje** (krt no. 6): *hoekéskə*, K 197a; **kast** (krt no. 7): het type *kast* in: I 180, K 160, 163, 164, 165, 168, 183, 195, 197, 216, 217, 227, 237, 238, 244, 245, 249, 251, 254, 257, 267, 277, 281a, 290, 307, 320, 333, 357, L 157, 238, 260, 261, P 10, 18a, 25, 29a, 65, 75, 88, 97, 166; het type *kastje* in: K 136a, 184, 195, L 146, 178a, 240; **schapraai** (krt no. 8): *schapraaj*, K 210, 212, 213, 218, 220, 237, 244, 272, 276, 295, L 185, O 162, 175, 178a, P 77; *schapròòj*, K 208, 212a, 241, 258, 273, 291, 312, L 255; *schaprooj*, P 89; *schaproojə*, P 91; *schaproj*, K 245, 296, 302; *schapròj*, K 241, 277, P 10; *schaproej*, P 27; *schapreuj*, K 277; *schapròðəj*, K 353; *schapraj*, K 203, 216; *schapraə*, I 180, P 85; *schapròə*, K 234, 268, 307, 319, 339, P 21, 30, 70, 86; *schapròðə*, I 220, 221, K 240, 297, 307, 324, O 68, P 14, 16, 27; *schaprôo*, I 180, K 257, 267, 268, 301, 305, 307, 349a; *schaprôô*, K 206, P 76; *schaprèùə*, I 266, P 94; *schaproo*, I 269, K 291, P 3; *schapro*, O 69; *schaprõ*, K 287; *schaprui*, K 243, 267; *schaprõē*, O 286, P 199; *schaproe*, O 251; *schàprôe*, P 88, 89; *schapròòwə*, K 267; *schapraw*, P 63; *schaprawj*, K 214, 215; *schaprij*, P 93; *schaprīē*, O 244; *schàpròð*, I 267; *schàpròðj*, K 241; *skaprawə*, P 25; *skapròð*, O 74; *skòpròj*, L 237; *skoproo*, P 2; *skoprie*, O 244; *scherprojə*, K 292; *sjapròə*, P 88; *zjapròw*, P 60a; *schraplaaj*, K 187; *schrappraai*, hoekkast voor voedselvoorraad, verouderd, hs Renders

L 226; *schapraai*, etenskast, Goossenaerts; *sXapruə*, Goemans; *schapraai*, Corn.; *schapraai*, eetkas, Corn. Vervl.; *schapraai* (*schaprouë*), Tuerlinckx; *schapraai*, etenskas, Hoeufft; **eetschapsraai** (krt no. 9): *eetschapròòə*, P 27; *ééjtschapròòə*, P 80; *ééjtschaprôô*, P 129; *ijtschaproe*, O 178a; **kaspraai** (krt no. 10): *kaspraaj*, P 136; *kasprooj*, P 133a; *kasproej*, P 128; *kasproo*, P 2; *kasprôo*, P 13; *kasprôə*, P 30, 86; *kasprôê*, P 75; *kasprōē*, O 286; **etenkaspraai** (krt no. 11): *ééjtəkasprôô*, P 129; **eetschap** (krt no. 12): *eetschap*, K 356, P 36; *êêtschap*, P 164; *eetschap*, etenskast, Corn.; **broodschap** (krt no. 12): *brôetschap*, K 353, P 164; *broodschap*, Corn. Vervl.; **schap** (krt no. 13): *schap*, K 165, 184, 185, 195, 197, 197a, 352, 353, 356, P 41, 55, 99, 145, 171; *schaep*, P 55; *skap*, K 357; *schap*, etenskast, Tuerlinckx; **pijzer:** *pijzər*, K 136a; **spijker:** *spiekər*, L 96a; **etensren:** *eetəsren*, L 226 n.b.; **muik** (krt no. 14): *muik*, geheime bergplaats voor o.a. appels, K 217; idem, bewaarplaats voor snoep of fruit voor kinderen, L 151a; idem, geheime bewaarplaats, L 280; idem, bewaarplaats in hooi of stro voor kleine hoeveelheid fruit, L 208; *mèùk*, voor appels enz., K 218b; *muuk*, voorraadkast boven de kelder, K 190a.

BORDENREK

Tellerbrett – plate-rack – porte-assiettes
(N 12, 87; znd B 1, 171)
[Een houten rek aan de muur, waarin men de afgewassen etensborden of de sierboden bergt. Zie afb. 10.]
bordenrek: *bordərek*, K 146, 179a, 184, 186, L 150, 160, 201, 261; *bordərék*, L 153, 159; *burdərek*, K 187, L 148, 183, 200a, 241; *burdərék*, K 183c, L 235; **bordrek:** *burtrek*, L 180b; **tellorenrek:** *təlōērərék*, K 291; *təlôerərék*, K 324; *talôerərék*, K 324; *təlôêrərék*, K 237, 349; *talôêrərék*, K 348; *təlôôrərik*, K 240; **schotelrek:** *schootəlrék*, K 191, 301; *schóttəlrék*, K 207; **schelenrek:** *scheelərék*, I 220; **tinrek:** *tinrek*, K 163, L 180b, 183, 184; **potrek:** *pòtrék*, K 188a; **moosrek:** *moosrék*, K 205, 276a, 312; **mozerek:** *mozzərik*, K 274; **rek:** *rek*, K 193a, 248, 287, 314, 330, L 148, 180, 242, 262, P 41; *rék*, I 180, 268, K 192, 204, 212, 231, 232, 235, 240, 241, 268, 274, 276, 277, 283, 287, 291, 304, 307, 308a, 310, 312, 312b, 316, 318, 324, 340, 346, O 63a, P 16, 25, 27, 35a, 39, 41, 70, 85, 88, 107, 144, 145, 154a; *rek*, Tuerlinckx; **hang:** *hank*, P 25, 36, 77; *ank*, O 276, P 10, 29a, 30, 60a, 125, 127, 133, 144, 198; *ànk*, O 153, 158, 161, 163, 165, 288, P 69b, 89; *hàng*, K 307b; **liste:** *listə*, L 263; **gootplank:** *gootplank*, K 307; **plank:** *plank*, L 207; **tellorenschap:** *talôerəschap*, K 248; *tàlôerəschàp*, P 25; **moosschap:** *mooschap*, K 208, 225; *mooschàp*, I 275, K 287, 307, 331, 332, P 78; *moschap*, K 191; *mòwschap*, K 330; *mòòwschap*, K 249, 281a; *mòòwschàp*, P 89; *môeschap*, K 244; **keukenschap:** *keuke(n)schap*, *keuke(n)schab*, schap in de keuken waar men het keukengerief opzet, Corn.; **schap:** het type *schap* in: I 268, K 170, 201, 210, 212, 237, 240, 244, 245, 247, 251, 267, 274, 279, 286, 295, 320, 322, 330, 332, 333, 335, 339, 341a, 348, O 178, P 16, 39; **schapraai:** *schapròwə*, K 307; **mooshekken:** *mooshekkən*, K 262.

DRUIPREK OF DRUIPBAK, GEBRUIKT BIJ DE AFWAS

Brett, auf dem man abgewaschene Teller abtropfen läßt (Abtropfbrett) – drip-rack, drip-trough – égouttoir
(N 12, 87)
droogrek: *dreuchrek*, K 170; *drŭŭchrék*, P 76; **druiprek:** *dröprék*, P 95; **aflooprek:** *aflôêprik*, P 41a; **wasrek:** *wasrek*, K 176; *wasrék*, K 204c; *wàsrék*, K 201; **rek:** *rek*, soort van lattewerk aan den wand, waar men de afgewasschen teljoren in te drogen zet, Corn.; **lekbak:** *léGbak*, P 4, 10; *léGbàk*, O 63a, P 18; **lekblad:** *leGblat*, K 157; **aflekker:** *aflékkər*, P 16; **lekker:** *lékkər*, P 84, 89; *lekker*, Corn. Vervl.; **afloper:** *àfloepər*, P 95; **verlek:** *vərlek*, K 193a; **verlekbak:** *verlekbak*, bak, waar men afgewasschen tellooren, pinten enz. in laat uitlekken, Corn. Vervl.; **lekstel:** *lékstél*, K 211; **richel:** *richel*, soort van rek of bak, uit overeengekruiste latten samengesteld enz. Esschen, Corn. Vervl.

MELKHUIS

Milchkammer, Milchkeller – dairy – laiterie
(N 5, 132; DC 7, 29 en 31)
[Deel van het boerenhuis waar men de melk verwerkt en bewaart. – Niet op alle boerderijen heeft de melkverwerking plaats in een afzonderlijk vertrek. Het heeft er de schijn van, dat de hier opgenomen benamingen vaak 'functienamen' zijn voor ruimten die uit een ander oogpunt ook anders benaamd kunnen worden De namen van de typen *-kelder* wijzen

1.1.1.1.

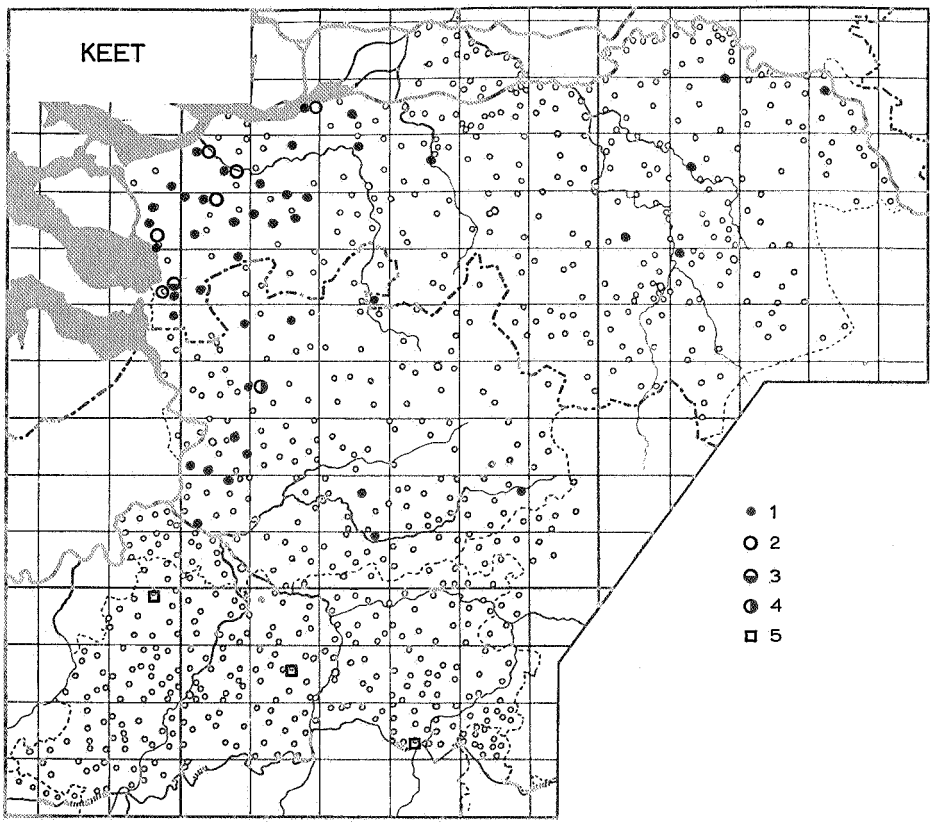

erop, dat de bedoelde ruimte vaak een kelder is. Vgl. het lemma bijkeuken.]
melkhuis: het type *melkhuis* in: I 220, 269, K 160, 210, 237, 256, 273, 283, 288, 296, 310, 331, 335, 340, 341a, 348, L 186, 260, O 74, 158, 163, P 25, 33, 84, 88, 125, 145, 171; **melkkamer:** het type *melkkamer* in: K 160, 183b, 301, 307, 310, L 205, 206, 241, P 95; *mélkaamər*, vertrek naast de woonkamer, is tevens washuis, K 282; **melkkot:** het type *melkkot* in: K 157, 175a*, 282, 283, P 4, 69, 78, 81, 88, 105, 145, 154; **melkhok:** *melkhok*, K 145a; **melkkeet:** *melkeet*, K 174; **melkplek:** *mélkplaek*, P 99; *mélkplék*, P 154a; **melklokaaltje:** *melkləkaaltjə*, I 102a; *melklokaaltjə*, K 147, 157; **melkplaats:** *mélkplòsj*, O 275; *mélkplòsjə*, O 255; **melkerij:** *mélkərôo*, P 72; *mélkəròòw*, P 129; **melkerage:** *mélkəraas*, P 134; **melkspinde:** *melkspinde*, kamer waar de melk opgeborgen wordt, Goossenaerts; **karnhuis:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *karn*[*huis*], I 118, K 100, 124a, 151, 152, 155, 177, 180; *kern*[*huis*], K 129a, 151, 157; *kérn*[*huis*], K 151; *kèrn*[*huis*], I 78a, 79, K 129a, 132, 133a, 151, 161, 173a, 182; *kaern*[*huis*], K 153; *kòrn*[*huis*], K 149; *ker*[*huis*], K 151, L 156, 186, 187; *kè*[*huis*], K 125a; *korrəng*[*huis*], K 148, 149; **karnkamer:** *kerkaamər*, L 209a; *korringkòòmər*, K 147; **karnhok:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *karn*[*hok*], K 151, L 144a; *kern*[*hok*], K 100a, 125a; *kérn*[*hok*], K 110a, 133a; *kèrn*[*hok*], K 124a; *kaern*[*hok*], K 101a, 162a; *korn*[*hok*], K 133a; *kerring*[*hok*], K 128a; **karnkot:** *kéérəkot*, I 78; *kérrəkot*, K 177; *kerrəkot*, I 79; **karngoot:** *kaerngeut*, K 101a; *kergeut*, L 97; **karnlokaal:** *karnlokaal*, L 206, 262; **boterhuis:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *booter*[*huis*], K 268, P 25; *bottər*[*huis*], K 179; *buttər*[*huis*], L 235; **boterkamer:** *bootərkaamər*, K 168, 183, L 205; **koelhuis:** *koelhuis*, K 148, 149, 161, 163; **koelhok:** *koelhok*, K 133a; **roomlokaaltje:** *roomlokaaltjə*, K 147; **afroomplek:** *afrŭŭmplék*, O 275; **melkkelder:** het type *melkkelder* in: I 79, K 100, 124a, 129a, 153, 157, 168, 173, 177, 180, 190, 202,

246, L 280, P 85; *melkkelder*, gedeelte van de kelder waarin vooral de melk gezet wordt enz. Goossenaerts; **roomkelder:** het type *roomkelder* in: K 141, 148a, 184, L 153, 156, 158, 177, 201, 208, 208a, 262, 263; **boterkelder:** *bootərkeldər*, K 183; *bòttərkéldər*, P 129; **zuivelkelder:** *zuivəlkeldər*, L 146; **karnkelder:** *kernkeldər*, I 78; *kornkeldər*, K 149; **koelkelder:** *koelkeldər*, K 161, L 144a, 160, 161, 162, 236, 263a, 283a; **kelder:** het type *kelder* in: K 100a, 132, 133a, 141, 143, 148, 151, 157, 158b, 163c, 164a, 171, 173a, 183b, 187a, L 152, 159, 201, 240; **spinde:** *spində*, P 164; *spén*, P 41, 174; **bussenkot:** *bussəkotjə*, K 188.

KAASHUIS

Käsebereitungsraum – cheese-room – fromagerie
(DC 7, 30)
[Ruimte van het boerenhuis waar men kaas maakt.]
kaashuis: *kaeshuis*, K 173a; *kêêshuis*, K 184; **kaaskamer:** *kaaskaamər*, K 100; *kééskòòmər*, K 133d; **kaaskelder:** *kaaskeldər*, K 168.

KEET (zie kaart)

Schuppen – shanty – baraque
(N 5, 128; DC 10, 5a en b; DC 10, 6; Weijnen)
[De keet is weinig bepaald van vorm of functie. Vaak is het een min of meer inferieure nevenruimte, binnenshuis of apart opgetrokken, waarin men zich in de zomer, omdat zulks dan niet bezwaarlijk is, behelpt uit zuinigheid. Er is altijd een voorziening die koken mogelijk maakt. Sommige woorden kunnen wel betrekking hebben op het bakhuis of op de schop; vgl. die lemmata. Als woonvertrek doen in de zomer ook wel dienst het bakhuis, de voorstal, het voederhok en de bijkeuken.]
keet (krt no. 1): *keet*, I 57, 78, 78a, 79, 118, K 124a, 126, 151, 0153, 155, 158, 163, 173a, 173b, 173*, 174, 175a*, 176, 177, 188a, 193a, 301, 313, L 150, 159, 180, 201, 233; *kéét*, K 245; *kêêt*, K 157, 175, 177b, 188; *kiet*, K 124a, *kîet*, K 201, 252, 287; *kîêt*, K 177b, 249, 250, 340; *kitjə*, L 233; *kjeet*, I 102a, K 176; *kjèèt*, K 188a; *kjét*, K 204; *keet*, achterkeuken, opkamer K 226; *kîêt*, is keuken K 281; *keet*, afgezonderd gebouwtje bij de boerderij, Hoeufft; **buitenkeet** (krt no. 2): *buitəkeet*, I 79, K 124a, 151, 173a; *buitəkêêt*, K 0153; *bjuitəkeet*, I 102a; *buitəkeet*, apart bijgebouwtje waarin de keuken voorkomt K 151; **bijkeet** (krt no. 3): *bijkjeet*, I 102a; **achterkeet** (krt no. 4): *achterkîêt*, K 226; **kot** (krt no. 5): *kót*, O 67; *kótjə*, P 154; *kót anéks*, P 78; **hok:** *hok*, L 235; **loods:** *lôôts*, K 179a; **remise:** *rəmiesə*, K 268; **fornuishok:** *fornuishok*, K 220; **kookhuis:** *kookhuis*, P 103; **blokhut:** *blokhut*, L 258 z.s.h.; **zomerbouw:** *zoomərbou*, K 193a z.s.h.; **zomerverblijf:** *zoomərvərblaaf*, een afgezonderd staand gebouwtje, men bewaart er allerlei gerei en er is ook een open haard, in de zomer richt men het in tot een keukentje, men eet er en verblijft er overdag, K 241.

–.1.1.2. Het bedrijfsgedeelte

–.1.1.2.0. *Algemeen*

N.B. Behalve de hieronder te noemen woorden i.v.m. de bedrijfsruimte zijn te vermelden: **maalderij**, *maaldərij*, naast de dorsvloer in de schuur gelegen, K 235; *màəldərà*, een deel van de schuur, P 133; **smidshuis**, *smîĕsôes*, een deel van de schuur, P 133; **werkhuis**, *wérkôes*, een deel van de schuur, P 133.

BEDRIJFSGEDEELTE VAN HET BOERENHUIS

Wirtschaftsgebäude – farmstead excluding farmhouse – bâtiment d'exploitation
(N 5, 124 en 126)
[Alle delen van de opstal van de boerderij tesamen, met uitzondering van het woonhuis. Vgl. het lemma boerderij.]
achterhuis: het type *achterhuis* in: K 100a, 102, 124a, 135, 136a, 143, 147, 148, 163, 167, 175a*, 177b, 330, L 91b, 99, 144, 148, 149, 153, 154a, 159, 160, 177c, 180, 180b, 182, 183, 184, 186, 187a, 233, 235; *achtərhuis*, tussen de koestal en de paardestal, het centrale gedeelte in het langdeel-huis, K 135; idem, plaats naast de koeien, ook *zul* geheten, K 177b; *àchtərôôs*, stallen, schuur, soms washuis of keuken, K 330; *àchtərhòwəs*, bergplaats voor voeders, K 354; *aftərhous*, ruimte achter de stal, L 180b, *achtərôes*, plaats waar allerhand gerief in staat, P 69; *achtərhuis*, keuken en stal, K 176; *achterhöws*, Elemans; *achtərhöjs*, hs Mischgofsky L 95; **achter:** *aachter*, subst., Elemans; **nere:** *neerə*, K 307, 339, L 99, 149, P 76; *néérə*, I 266, K 313; *néér*, K 211; *nêerrə*,

K 237; *nere*, stal en schuur van een boerenhuis, Brabantius; **neerde:** *neerdə*, L 99; **neers:** *néérs*, K 274; **nering:** *nééjring*, P 105; **boerderij:** het type *boerderij* in: I 269, K 125a, 135, 167, 201, 241, 310, L 235; **winning:** *winning*, K 317; *wïëlïëng*, P 171; **hoeve:** *hoef*, K 125a; *öëf*, K 204; *öëf*, K 245; **hofstee:** *hofstej*, K 193a; **pachthof:** *pàchthòf*, P 86; **gedoen:** *gədöën*, K 296; **geleg:** *gəleech*, P 44; *gəlîech*, P 78.

–.1.1.2.1. *De stallen*

DE BESCHIKBARE STALRUIMTEN TEZAMEN

Stallgebäude für die Viehhaltung – stables – l'ensemble des étables
(N 5, 126)
[Stalruimten in het algemeen, deel uitmakende van het boerenhuis of ondergebracht in bijgebouwen.]
stallingen: *stallingə*, I 265, K 240, 312, O 67, P 65, 81, 88; *stalling*, K 286; *stàllingə*, K 341a, O 286a; *stàllieng*, P 69; *stàllingə*, O 72; in K 286, 312, geeft men de woorden op voor de gezamenlijke gebouwen van de boerderij; *stalling*, ruimte om te stallen, Goossenaerts; *stalling*, de stallen voor peerden en vee, Corn. Vervl. A.; *də stalingn*, alle stallen tezamen, Eylenbosch O 253.

STAL

Stall – stable – étable
(RND 97)
[Stalruimte voor vee, heel in het algemeen.]
stal: *stal*, I 78, 79, 102a, 118, 119, 120, 149, 180, 219, 220, 221, 221a, 221b, 222, 265, 265a, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 275a, K 135, 150, 150a, 151, 156, 165, 180, 182, 183, 183b, 184, 185, 187, 188, 188a, 189, 196, 197, 198, 199a, 201, 202, 202a, 203, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 212a, 213, 214, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237a, 238, 239, 240, 241, 242, 242b, 243, 244, 244a, 245, 247, 247a, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 273a, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 281a, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 307a, 308, 309, 310, 311, 312, 312a, 312b, 313, 314, 315, 316, 317, 317a, 318, 325, 325a, 326a, 331, 332, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 352a, 353, 354, 356, L 92, 93, 96, 99, 102, 110, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 156, 158a, 159, 159b, 160, 162, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 186, 187, 189, 190, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209a, 212, 225, 228, 235, 237, 240, 241, 243, 255, 256, 258, 260, 261, 262, 263, 263a, 264, O 67, 68, 68a, 68b, 69, 69a, 70, 70a, 70b, 73, 74, 162, 165, 166, 169, 171, 172, 173, 173a, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 285, 286, 287, 288, 289, 290, P 6, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 35a, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42a, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 59, 60, 60a, 61, 62, 63, 64, 65, 65a, 65b, 65c, 66, 66a, 67, 68, 69, 69a, 70, 72, 73, 74, 76, 79, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96a, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108a, 109, 111, 112, 122, 122a, 123, 124, 125, 126, 127, 130, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 143, 143a, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 157a, 159, 161, 166, 167, 168, 169, 171, 198, 199; *stál*, K 100, 101, 102, 110, 125, 126, 128, 129, 131, 132, 133a, 141, 143, 147, 153, 154, 155, 157, 158, 158a, 158c, 159, 160, 161, 161a, 163, 164, 164a, 168, 169, 170, 172, 173a, 175, 176, 177b, 177c, 181, 184, 184a, 186, 224, 246; *staal*, I 57, K 200, 233, L 187a, 244; *stáál*, K 174; *stáwl*, K 237; *stāl*, hs Schrevens P 86; **boerenstal:** *boerestal*, alleen gebruikt in tegenstelling met schonere stallen, Goossenaerts.

VOORPORTAAL VOOR STAL OF SCHUUR

Von Dachüberstand oder Dachfläche überdeckter Raum vor den Stall- oder Scheunentüren – stable-porch – porche devant l'étable ou la grange
(N 4, 30; N 5, 112a)
[De ruimte vóór stal- of schuurdeuren, overdekt door een oversteek van het dakschild of van een ander dakvlak.]
wolfsbakkes: *wòlvzbàkkəs*, K 351a, 355; *wólvzbakkəs*, P 78; *wolvzbakkəs*, K 0153, 193a, L 159b, 205, 206, 228; *wŏëlvzbakkəs*, K 273; *wŏëlvzbà's*, K 240; **wolfbakkes:** *wòlvbakkəs*, K 201, 234, 307, P 27; *wòlvbaakəs*, K 295, P 28; *wòlvbàkkəs*, P 25; *wolvbakkəs*, P 103; **wolfsbak:**

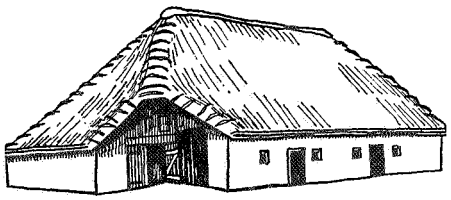

Afb. 11. Wolfbakkes.

wolvzbak, L 159b; **wolfgat:** *wólfchàt*, P 70; **wolf:** *wolf*, oversteek aan de noordkant, van half zomer tot half winter korenopslagplaats, de rest van het jaar gebruikt voor berging van gereedschappen, L 177b; hetzelfde type ook in K 135, 201; **bakkes:** *bakkəs*, L 264; **wolfshoek:** *wolfshoek*, K 179a; **schuurgat:** *schuurgat*, K 184; **uilhoek:** *uilhoek*, K 184; **portaal:** *pórtaal*, K 330; **koekkoeksruimte:** *koekoeksruimtə*, K 135; **onderzicht:** *òndərzïěcht*, K 330 n.b.; **inhoek:** *inhoek*, meestal niet overdekt, aan twee zijden een dubbele inrijdeur, L 184; **hoogsel:** *huchsəl*, K 185 z.s.h.

STOEP VOOR DE STALDEUREN

Verhärteter Auftritt vor den Stalltüren – pavement in front of stable-doors – espace de terre battue devant les portes (N 5, 112a)
[Verharde plaats voor de staldeuren. De benamingen gelden ook wel voor andere stoepen tegen het boerenhuis gelegen.]
brij: *bròəkə*, P 27, 89; *braa*, P 27, 78; *braa*, betonnen of geplaveide vloer buiten tegen de keuken, P 18; *braa*, rij van een drietal plaveien langsheen de voorgevel, ook soms langsheen de achtergevel van het huis, P 27; **mestpad:** *mispat*, I 79; **steenpad:** *steenpat*, I 79; **stoep:** *stoep*, L 159; **dorpel:** *durpəl*, P 72; *dölpər*, P 95; **mestputplaats:** *misputplets*, buiten tegen de zijmuur van de koestal, hier wordt de mest uit de goot verzameld, K 151; **stalplaats:** *stalplèts*, K 157; *stalplets*, K 124a; **kant:** *kànt*, P 61.

VERLAGING VOOR DE STALDEUREN

Senkung vor den Stalltüren – excavation in front of the stable-door – affaissement du terrain devant les portes de l'étable (N 5, 112a)
[De verlaging in de bodem vlak voor de staldeuren heeft ten doel het laden van mest op een vóór de deuren geplaatste kar te vergemakkelijken.]
stalgat: *stàlgàt*, K 268; *stalgat*, K 274; **staldeurgat:** *staldurgat*, K 296; *stàldèùrgàt*, K 310; *staldeurgat*, K 304.

STALDEUR

Stalltür(en) – stable-door – porte de l'étable
(N 4, 39; DC 10, 7a; Van Gerwen 4, 10)
[De grote dubbele deuren die toegang geven tot de koestal. In de boerenhuizen met zgn. langdeel is het dezelfde grote deur in het achterhuis, toegang gevend tot de lange deel, die ook als schuurdeur wordt benaamd.]
koestaldeur: *koestaldeurə*, L 159; *kōēstàldòj*, P 95; *kŏēstàldèùj*, P 99; *koestaldurre*, alle deuren van de koestal, Elemans; *koestaldeuj*, deur langs welke men de koestal binnenkomt, Eylenbosch O 253; **grote staldeur:** het type *grote staldeuren* in: K 165, 184, 304, L 235; **staldeur:** het type *staldeur* in: I 79, 118, 266, 275, K 100a, 102, 124a, 125a, 133a, 143, 147, 151, 0153, 157, 165a, 170, 174, 179a, 193a, 252, 267, 274, 276, 282, 283, 287, 295, 296, 340, 341a, 346, 349, 352, 355, 357, L 152, 154, 156, 159, 160, 161, 179, 182, 186, 187, 205, 206, 226, 240, 241, 243, 263, 263a, 264, 279, O 72, 274, 286a, P 4, 5, 13, 14, 16, 25, 26, 28, 29a, 60, 61, 63, 69, 81, 82, 128, 134, 144, 145, 163; het type *staldeuren* in: I 79, K 150, 167, 169, 171, 173*, 181, 183b, 184, 200, 215, 241, 307, 324, 341, L 99, 104, 109, 144a, 145, 145a, 147, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 157, 158, 159, 160, 177, 178a, 180, 180**, 181, 182, 183, 185, 190, 199, 200, 204, 208, 212, 224, 234a, 236, 241, 241a, 258, 264, P 169; het type *staldeurke* in: K 136a, 143, 165, 166, 167, 169, 183, 184, 185, 187, 216a, 218, 307, L 180b, 205, 206, 264; *staldeurtjə*, K 179a; *staldeurkəs*, K 146; het type *achterste staldeur* in: K 188a, 302; *achtərstə staldeurə*, K 127; het type *klein staldeur* in: K 276, 309; *kléén staldurrə*, L 235; *staldeur*, grote deur met 2 vleugels in de eindgevel, Goossenaerts; *achterste staldeur*, in de achterzijde van de hoef, Goossenaerts; *voorste staldeur*, in de (lange) voorgevel van een hoef, Goossenaerts; **achterstaldeur:** *achtərstaldeur*, K 245; *àchtərstàldeur*, K 318; **dubbeldeur:** *dòbbəldöjr*, P 69; **dubbelstaldeur:** *dòbbəlstàldójr*, P 145; **dubbele deur:** *dubbələ deur*, K 241; **stalpoort:** *stalpòòwt*, K 330; *stàlpówt*, P 69; *stàlpôert*, I 266; **missent-**

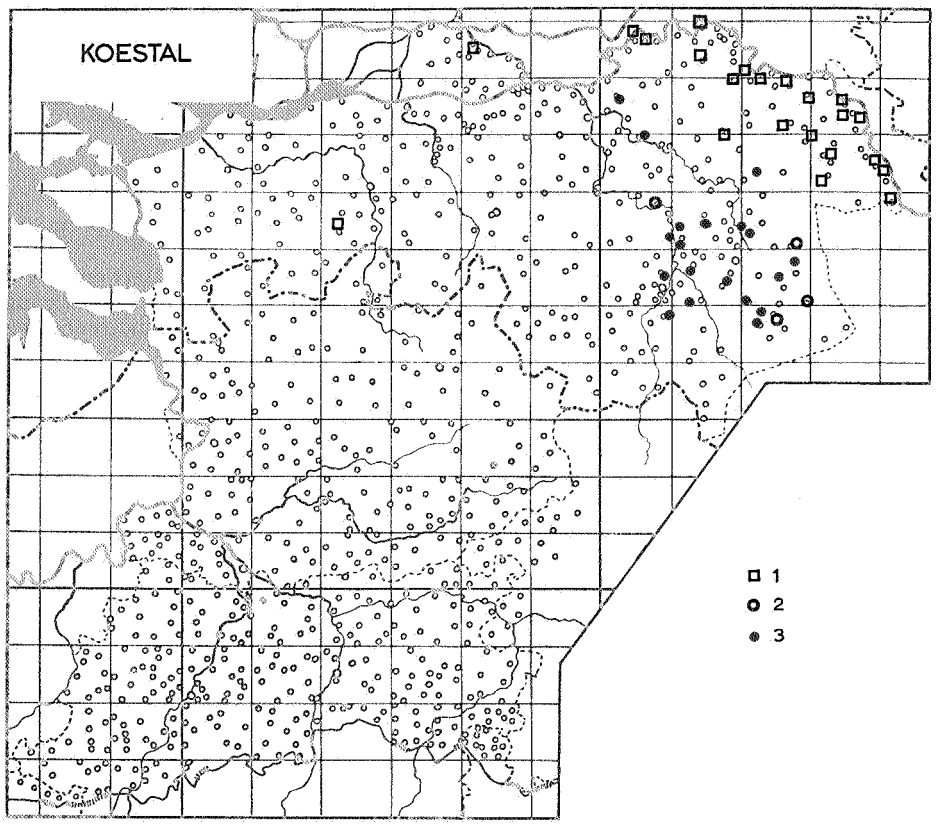

deuren: *missentdeuren,* De Bont L 263.

STALRAAMPJE

Stallfenster – stable-window – fenêtre de l'étable
stalraampje: *stalraamkə,* K 147; *stalrömpkə,* K 167; *stalromkəs,* K 184; **stalvenster:** *stàlviěnstərs,* K 307; *stalvensterke,* vensterke in voor-, achter- of eindgevel van de stal, Goossenaerts.

BUNZINGGAT IN DE STALMUUR

Iltis- oder Katzenschlupfloch in der Stallmauer – cat-hole in stable wall – trou dans le mur de l'étable par où entre le putois (ou le chat)
(Lijst H)
[Gat onder in de muur in de eindgevel van het achterhuis; daardoor heeft de bunzing en de kat toegang tot de stal.]
ullingsgat: *ullingschat,* L 180b; **kattegat:** *kattəgat,* L 180b.

KOESTAL (zie kaart)

Kuhstall – cow-house – vacherie
(N 5, 105g en 127; DC 10, 9a en 14; znd 38, 24; sgv pag. 50; Van Gerwen 4, 7; Van Hoof; Eylenbosch)
[Deel van het boerenhuis waar het rundvee verblijft. Soms zijn er aparte stalruimten voor ouder vee en kalveren. Enkele malen duidt men met de gegeven benamingen aan het voor de koeien bestemde gedeelte van de stal.]
koestal: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *koe*[*stal*], I 78, K 109, 127a, 130, 147, 152, 155, 158, 161, 161a, 163c, 164, 165, 175, 175a*, 180, 182, 183b, 186, 187, 194, 196, 235, 268, 336, 351, L 91b, 93, 95, 99, 100, 103, 110, 112, 144, 144a, 147, 149, 150, 152, 153, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 177, 177c, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 187, 187a, 190, 201, 203b, 205, 206, 207, 208, 208a, 228, 233, 236, 240, 243, 244, 255a, 258, 259, 263, 264, 285, O 156, 238, 239, 241, 242, 274, P 5, 25, 146; *köë*[*stal*], I 271, K 245, 287, 291, 307, 313a, L 145a, 186,

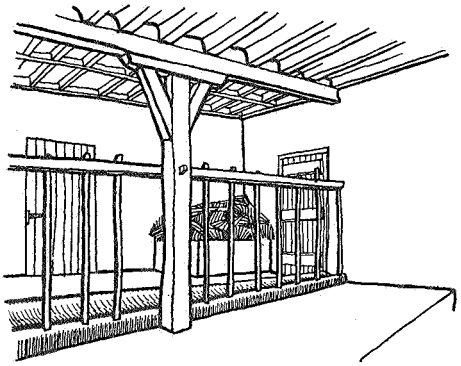

Afb. 12. Koestal met voedergoot en stalpalen.

O 242, 245, P 44, 95, 104, 105, 109, 154; *kōē*[*stal*], K 207, 288, 351a, P 81, 95; *kôe*[*stal*], I 265, K 307, 341, O 160, 174, 243, 275, P 4, 7, 16, 25, 60, 89, 198, 199; *kôê*[*stal*], K 274, 292; *kûu*[*stal*], K 291; *keu*[*stal*], K 291; *kêu*[*stal*], K 313; *ku*[*stal*], K 273; *kôo*[*stal*], O 244, P 67, 68; *kò*[*stal*], K 341a; *koew*[*stal*], L 180, 180b, 205, 206, 264; *köw*[*stal*], L 180b; *kou*[*stal*], L 180b; *koej*[*stal*], I 57, 78a, 102a, 266, 269, 274, 275, K 100a, 101, 102, 102*, 110a, 124a, 125a, 126, 127a, 129a, 132, 133a, 133c, 133d, 135, 136a, 137, 143, 145, 146, 148, 151, 0153, 157, 161a, 163, 167, 168, 173a, 173b, 173*, 174, 176, 177b, 179a, 180, 181, 182, 183, 184, 184a, 185, 187a, 188, 188a, 189, 190, 194, 195a, 201, 203, 206, 207, 210, 211, 212, 213, 216a, 218, 221, 226, 231, 235, 237, 238, 240, 244, 246, 248, 258, 269, 275, 276, 277, 291, 295, 296, 305, 307, 309, 330, 334, 342, 346, 349, 350, 351, 352, 354, L 91b, 99, 149, 150, 180, 264, 283a, O 67, 70, 72, 173, 174a, P 14, 15, 18, 18a, 24, 25, 26, 27, 35a, 38, 40, 41, 65, 66, 73, 74, 78, 79, 86, 89, 93, 94, 96a, 99, 103, 105, 106, 125, 128, 136, 144, 145, 148, 150, 161; *kŏĕj*[*stal*], I 265, 268, 269, 274, K 101a, 193a, 201, 204, 209, 210, 226, 231, 237, 238, 244, 251, 252, 255, 265, 272, 276, 277, 286, 302, 303, 306, 307, 310, 314, 317, 324, 329, 333b, 353, 354, O 70, 157, P 3, 23, 25, 27, 29a, 33, 35, 41, 48, 60, 69, 74, 77, 80, 84, 86, 94, 99, 112, 124, 133, 139, 145, 148, 154a, 163, 171; *kōēj*[*stal*], K 191, 192, 211, 237, 287, 310, 331, 348, 354, P 144, 148; *kooj*[*stal*], K 224, P 41, 66, 68, 149; *kòòj*[*stal*], K 295; *kój*[*stal*], K 241, 276, 339, P 2, 35a, 80, 81, 124; *kòj*[*stal*], K 339, 340, 341a, 349, P 23, 128; *köj*[*stal*], K 269, 301, 307; *keuj*[*stal*], K 168, 209, 231, 238, 241, 253, 273, 275, 276, 277, 293, 301, 307, 312, 313, 315, 353; *kuj*[*stal*], K 246, 267, 269, 270, 273, 276, 296, 306, 307, 309, 310, 312, 346; *kŭŭj*[*stal*], K 210, 307; *koeistal*, Goossenaerts; *koestal*, Elemans; idem, Eylenbosch O 253; *kŏĕstál*, hs Mischgofsky L 95; *kōējstal*, hs Schrevens P 86; **koeienstal:** het type *koeienstal* in: I 79, 220, 265, 266, 268, 274, K 100a, 143, 151, 160, 173a, 174, 178*, 183, 183b, 204, 209, 210, 231, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 254, 255, 256, 265, 272, 274, 276, 281, 281a, 282, 283, 286, 287, 296, 301, 302, 303, 306, 307, 310, 320, 325, 329, 330, 332, 333, 335, 344, 351a, L 92, 159, 180**, 190, 205, 206, 224, 226*, 232, 241, 262, 263, O 69, 70, 72, 73, 74, 154, 157, 158, 160, 162, 165, 166, 173, 175, 177, 178, 178a, 232, 238, 239, 251, 255, 275, 276, 286, 287, 288, 289, 290, P 3, 4, 10, 12, 15, 16, 18, 23, 25, 27, 29, 35, 60a, 61, 64, 65, 66, 66a, 69, 69a, 70, 72, 76, 78, 80, 85, 86, 88, 89, 94, 95, 122, 124, 125, 129, 133, 134, 137, 137a, 139, 145, 198, 199; *kōējəstal*, hs Schrevens P 86; **stal:** het type *stal* in: I 79, K 109, 148, 149, 150a, 157, 161a, 161b, 163, 165, 166, 169, 171, 174, 175, 176, 179, 180, 182a, 183, 183b, 184a, 185, 186, 187, 189, 194, 197a, 200, 208, 214, 215, 216a, 219, 231, 239, 240, 272, 273, 282, 283, 311, 348, 349, 349a, 352, L 93, 95, 100, 104, 109, 144, 145, 145a, 148, 149, 151, 152, 154, 159, 160, 177, 178a, 180, 180*, 180**, 181, 182, 183, 186, 187a, 199, 200b, 201, 203, 204, 205, 208, 234a, 235, 236, 237, 240, 243, 244, 255, 256, 258, 259, 260, 261, 263a, 264, 279, 280, 281, 281*, O 165, P 25, 60, 66, 72, 154; *stal*, Elemans, Goemans, De Bont, Goossenaerts, Corn.; *stāl*, hs Sassen L 208; **veestal:** *veestàl*, P 28; **beestenstal:** het type *beestenstal* in: K 197, 209, 231, 238, 241, 273, 275, 276, 277, 294, 307, 310, 312, 313, 315, 353, L 263, P 60; *beeste(n)stal*, Corn.; **deel** (krt no. 1): *deel*, K 107, 180, L 109, 150, 152, 153, 155, 157; *déél*, L 91b, 96, 156, 158, 161, 185, 186, 189, 212; *dael*, L 190; *dèl*, L 159b, 162, 185; *dêêl*, L 100, 184; *dèèl*, L 93; *deel*, Brabantius; *deel*, v. W. 1; *deel*, hs 1756; de twee laatste vormen gegeven voor Cuijk, L 159; **ere** (krt no. 2): *éérə*, L 244; *aerə*, L 200, 263, 263a; *êêrə*, L 208a; *e.rə*, De Bont; *eere*, Leopold, gegeven pag. 345 voor Gemert L 207; *aere*, stalling (Meierij), Lixa 2; **nere** (krt no. 3): *neerə*, L 144, 177c, 183, 205, 206; *néérə*, achter de koeien, L 202, 203, 235, 264; *néérə*, L 236, 263a; *nèèrə*, L 241, 263; *nèrrə*, L 233; *naerə*, L 239; *tənéérə*,

L 241; *nèren*, hs Sassen L 263; *néérə*, dat was vroeger de hele stal, nu de stal verhard is, is er geen néérə meer, L 242; *naerə*, het gedeelte waar het vee staat, L 264; *neren*, hs Sassen L 263; ook wel te interpreteren als stal: *dən eerə*, L 180b, *néérə*, L 203b; het type *neere* (geen fonetische opgave) ook in L 177c, 183, 228, 243; **voorstal:** *voorstal*, K 143, L 241, 241a, 283; *veurstal*, L 212; **koeienkot:** *kōējəkót*, K 283; **koeienschop:** *koejəschop*, staat los van de andere gebouwen, L 180**.

LOOPSTAL

Laufstall – stable in which cattle can move about freely – étable dans laquelle le bétail marche librement
[Stalruimte waar het vee vrij rondloopt.]
loopstal: *lôêpstal*, O 72; *loupstal*, L 233; *lŭŭpstool*, bestemd voor de stier, O 275.

DUBBELE STAL

Stall für zwei Reihen Kühe oder für eine Reihe Kühe und eine Reihe Kälber bzw. Jungvieh – cow-house accomodating two rows of cattle – étable à deux rangs de vaches
[Een stal waarin zich twee rijen koeien ofwel één rij koeien en één rij kalveren of jong vee bevinden.]
dubbele stal: *dubbələ stal*, I 79, K 125a, 151, 157, 179a, L 264, P 13, 95, 112; *dubbele stal*, Goossenaerts.

DRAAISTAL

(N 4, 64)
[De vraag waarop het materiaal is binnengekomen luidde: een stal met een dubbele deur zowel in de korte als in de lange gevel (draaistal); Goossenaerts geeft onder draaistal: „stal waarin het vee niet, zoals gewoonlijk, in twee rechte rijen staat, gescheiden door een ongeveer twee meter brede ruimte (de doorrij), maar in één half-cirkelvormige rij". Verder wordt ter plaatse Weyns geciteerd die schrijft: „In de streek van Kalmthout noemen de boeren zulke tweedeurige stallen 'draaistal', omdat zij met de kar al 'draaiende' door de stal konden rijden".]
draaistal: het type *draaistal* in: K 135, 0153, 191, 193a, 231, 252, 291, 351a, L 177b, 205-206, P 10, 70; het woord werd op verschillende plaatsen hervraagd, nergens echter met positief resultaat; **gierstal:** *gîêrstal*, P 78 z.s.h.

HET VOOR DE KOEIEN BESTEMDE GEDEELTE VAN DE STALRUIMTE

Für Kühe bestimmter Teil des Stalls – part of cow-house for full-grown cows – partie de l'étable destinée aux vaches
[Het gedeelte van een dubbele stal dat voor de volwassen koeien bestemd is.]
voorstal: het type *voorstal* in: K 151, 182, 193a, 201, 231, 302, 355, P 14, 103, 134; **voorzul:** *voorzul*, K 174, 175a*, 177b; **zul:** *zul*, K 124a, L 153; **voorben:** *vurbén*, K 210; **ben:** *ben*, K 231; *bén*, K 296, 330; **koeienkant:** *koojəkant*, O 255; **koevloer:** *koejvloer*, K 178*; **voorvloer:** *vurvloer*, K 178*; *Voorste rij beesten:* koeien en een of twee grote vaarzen die in een koestal het naast bij de woonvertrekken staat, Goossenaerts.

KALVERSTAL

Kälberstall – part of cow-house for calves – étable des veaux
(DC 10, 9b; znd 38, 25)
[Stal of gedeelte van een stal, al of niet door afschutting op de koestal gevormd, waar de kalveren verblijven. – Het is niet mogelijk t.a.v. de woorden van de typen *-kot*, *-hok*, *-kooi* en *-bak* de juiste gebruikswaarde vast te stellen i.v.m. de mogelijkheid dat er een klein donker hok, een bak of kist mee bedoeld wordt waarin men een kalf mest. De in meervoudsvorm aangetroffen opgaven werden overgeplaatst naar het lemma: kalverhok.]
kalverstal: *kalvərstal*, I 57, 79, 269, 275, K 110a, 124a, 126, 127a, 129a, 130, 137, 143, 148, 152, 158, 161, 161a, 163c, 164, 168, 173a, 173*, 174, 182, 183, 195a, 196, 203, 204, 207, 208, 209, 211, 231, 237, 238, 240, 241, 243, 246, 273, 274, 276, 287, 301, 307, 312, 313, 352, L 95, 110, 112, 144a, 147, 153, 157, 158, 160, 177, 185, 236, 239, 255a, 258, 259, 263a, 281, 281*, O 67, 157, 160, 162, 175, 286, P 2, 26, 35, 66, 161, 199; *kalvərstool*, O 274; *kelvərstal*, K 307; *kalvərstallə*, K 127a; *kàlvərstàl*, vormt met de paardestal een apart bijgebouw, K 241; **kalverenstal:** *kalvərəstal*, K 210, 231, 237, 270, 272, 277, 296, 307, 320, O 69, 156, 158, 166, 173, 174, 178a, 287, P 4, 41, 60a, 155, 198; *klòòvərəstal*, P 65; *kalverestal*, Goossenaerts; **kalvenstal:** *kalvəstal*, K 160, 206, O 289, P 41, 60, 124, 150, 198; *kalvəstool*,

O 275; **kalfstal:** *kalfstal*, K 245, 292; **muttenstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *muttə[stal]*, I 268, 274, K 238, 272, 282, 285, 291, 342, 351a, O 70, 73, 238, 239, 241, 242, 275, P 3, 7, 68, 76, 80, 81, 94, 106, 128, 133, 139, 145, 149; *meutə[stal]*, K 203, 287, 293, 295, 301, 330, 336, 351, O 72, 162, 255, 275, P 35a, 69, 73, 74, 144, 146; *môetə[stal]*, K 286, O 244; *muitə-[stal]*, P 14, 15; *méttə[stal]*, O 69, P 78, 124; *mettə[stal]*, I 274, K 334, 351, O 156, P 38, 66; *mit'n[stal]*, O 157; **muttekensstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *muttəkə[stal]*, I 265, K 247, P 24, 25, 86, 89, 129, 133, 199; *méttəkə[stal]*, K 320; *mitkən[stal]*, O 276; *muttəkəstal*, een hoekje van de koestal, K 330; **runderstal:** *rinnəstàl*, P 169; **voorstal:** *voorstal*, K 143; **achterstal:** *áchtərstàl*, K 255, 267, 296; **malenstal:** *maaləstal*, L 226*; *mòòləstal*, L 145a, 180; **hokkelingenstal:** *hokkəlingəstal*, K 152; *okkəlingəstal*, K 151; **hokkelingstal:** *hokkəlingstal*, K 124a; **vaarzenstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *veezə[stal]*, O 289; *vijəzə-[stal]*, P 41; *vjézzə[stal]*, O 275; *vééjəzəstàl*, een aparte stal, P 145; *véézəstàl*, stal voor vaarzen, een deel van de schuur, P 29a; **knapperstal:** *knappərstal*, O 244; **mukkenstal:** *mukkəstal*, P 109, 111; **mokkerstal:** *mookərstal*, L 112; **kuuskensstal:** *kuuskəstal*, L 149; **beestjesstal:** *beesjəstal*, K 187a; *bisjəstal*, K 187; **stal:** *stal*, L 283a; *stelləkə*, P 169; *staeləkə*, L 201; **kalverkot:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kalvər[kot]*, I 78, 79, K 151, 175, 180, 190, 208, 213, 241, 270, 275, 277, 301, 306, 307, 352, 354, P 79, 198; *kàlvərkootərs*, K 241; **kalverskot:** *kalvərskot*, K 173b, 189, 213; **kalverenkot:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kalvərə[kot]*, I 265, K 210, 303; *kalverekot*, Goossenaerts; **kalfkot:** *kalfkot*, K 226; **kalfskot:** *kalfskot*, K 173a, 203, 224, 275, 307; **muttenkot:** *muttəkot*, K 253; **muttenskot:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *muttəs[kot]*, I 275, K 285, 306, 307, O 166, 238, 242, 245, P 27, 38, 76, 81, 89, 93, 94, 99; *möttəs[kot]*, P 80, 129; *meutəs[kot]*, I 266, K 348, P 40, 94; *muitəs[kot]*, K 310, P 96a; *méttəs[kot]*, P 86; *mettəs[kot]*, P 128; *méetəs[kot]*, P 136; *muttəskót*, Eylenbosch O 253; *méttəskot*, hs Schrevens P 86; **muttekenskot:** *muttəkəskot*, P 25, 26; *möttəkəskót*, K 286; *meutəkəskot*, K 291; **kalverhok:** *kalvərhok*, K 100a, 101, 109, 127a, 133a, 133c, 133d, 137, 161b, 184, 190a, 194, 341, L 93, 99, 100, 144a, 187, 224, 285; *kaelvərhok*, L 98; **kalvershok:** *kalvərshok*, K 102*, 165, 183b; **kalverenhok:** *kalvərənhok*, L 204; **kuuskenshok:** *kuuskəshok*, L 152; **hok:** *hok*, K 182a, L 100; **kalverkooi:** *kalvərkooj*, K 127, 149, 185, L 178a, 179; *kalvərkòj*, L 153; *kalvərkoj*, L 159, 160, 161, 162; *kalvərkooj*, soms apart gebouwtje, K 187; *kalverkooj*, gewoonlijk op de voorstal, L 241, 241a; **kuuskenskooi:** *kuuskəskoj*, L 180**; **kuussenkooi:** *kuussenkooi*, kooi voor jonge mestkalveren, dikwijls aangetroffen in de laast (tasruimte in de schuur), Van Dam 1; **kooi:** *kooj*, K 182a; **kalverbak:** *kalvərbak*, K 309; **muttekensbak:** *muttəkəzbak*, K 344; **kalverzul:** *kalvərzul*, K 189; **muttensbocht:** *muttəzboecht*, P 14; *meutəzbŏĕcht*, plaats waar men de pasgeboren kalveren zet, O 163; **muttekenskant:** *muttəkəskant*, deel van de koestal waar de kalveren staan, O 255; **kuuskensschop:** *kuuskəschop*, losstaand gebouw, L 180**; **kalverschuur:** *kalvərschuur*, K 180; **zul:** *zul, zeul*, een kot afgemaakt op 2 m hoogte om mestkalveren of iets dergelijks onder te brengen, P 134. In een zgn. dubbele stal is vaak de ene standplaats bestemd voor de koeien, de andere voor de kalveren. Behalve wellicht ook sommige opgaven hierboven genoemd moeten de volgende in deze samenhang begrepen worden: **kalvervloer:** *kalvərvloer*, K 178*; **achtervloer:** *aachtərvloer*, K 178*; **kleine koevloer:** *klijnə koejvloer*, K 193a; **kleine zult:** *klijnə zult*, K 169; **achterstal:** *achtərstal*, K 231, P 37, 134; *àchtərstàl*, K 191, 201, 340, 355, P 14; **achterzul:** *achtərzul*, K 173, 175a*; *aachtərzul*, K 174, 177b; **achterben:** *àchtərbén*, K 210; **hol:** K 193a vermeldt een afgemaakt *hol*: klein hoekje van de kleine koeivloer voor pasgeboren kalfjes; *Achterste rij beesten:* de rij vaarzen en kalveren die in de koestal het verst van de woonvertrekken afstaat, Goossenaerts; men plaatst de kalveren ook wel gewoon achter de koeien op de achterstal, b.v. L 208a.

KALVERHOK

Dunkler Verschlag zur Kälbermästung – small unlighted space in which a calf is fattened – baraque pour engraisser les veaux (DC 10, 9b; znd 38, 25)

[Een klein donker hok, een bak of kist, waarin men een kalf mest. Vgl. het lemma: kalverstal.]

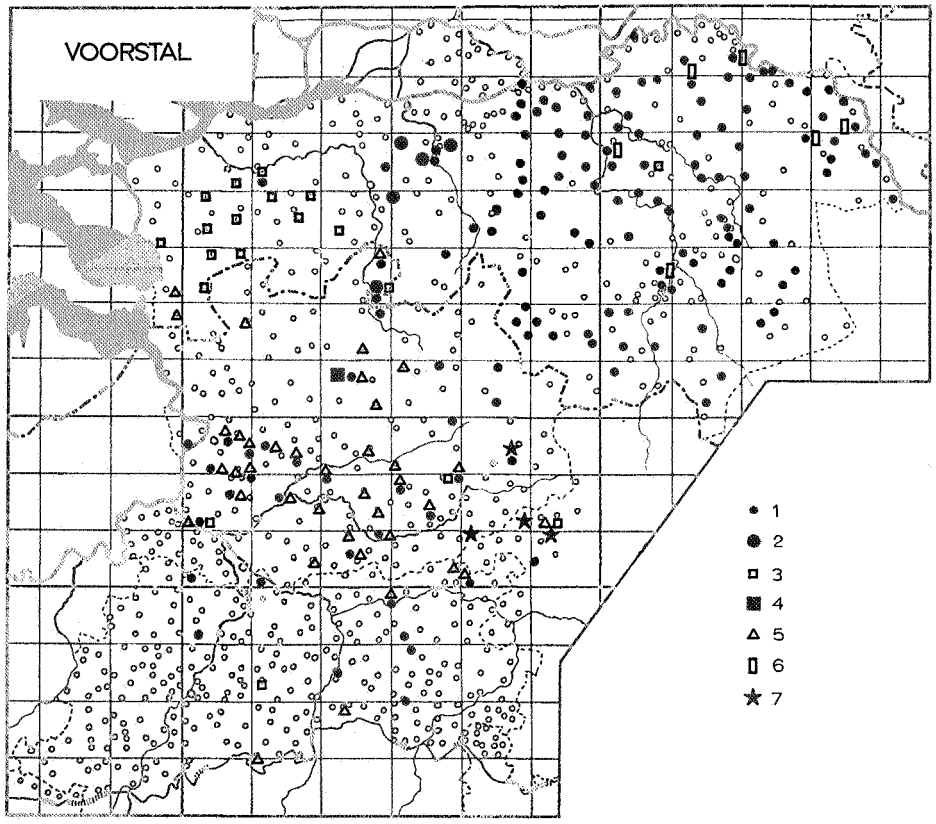

kalverbak: *kalverbak*, bak waar men kalveren in zet om ze te mesten, Corn.; **kalverenbak:** *kalvərəmbakkə*, K 231, 272; **kalverkooi:** *kalvərkoojə*, K 147, L 208; **kalverskooi:** *kalvərskoojə*, L 152; **kalverhok:** *kalvərhokkə*, K 101a, L 208; **muttenskot:** *muttəskootə*, K 339; *muttəskòt*, donker hok van kistkalf, P 63; **muttekot:** *meutəkootərs*, K 350; **kalverkot:** *kalvərkottərs*, K 307; **mestkooi:** *meskooj*, K 171.

VOORSTAL (zie kaart)

Diele vor dem Stall – front part of cow-house – partie antérieure de l'étable
(N 4, 72, 76 en 77; Van Gerwen; sgv pag. 50; DC 10, 5a)
[Het voorste gedeelte van de stal, de vrije ruimte tussen de muur (die woonhuis en stal scheidt) en de voedergoot voor de koeien. In huizen van een bepaald type de vrije ruimte tussen het woonhuis en de in lengterichting liggende langdeel. Men bereidt er het voedsel voor de beesten en woont er vaak in de zomer. In zgn. dubbele stallen gelden de benamingen voor de eerste voedergang die ligt voor de eerste rij koeien. Sommige namen duiden misschien een afzonderlijk, van de stalruimte gescheiden vertrek of gebouwtje aan; vgl. het lemma voederhok.]
voorstal (krt no. 1): *voorstal*, K 135, 146, 187a, 231, 276, 283, L 110, 147, 180, 201, 241a, 279, P 88; *vorstal*, L 279; *vòrstal*, L 159b; *vórstal*, L 285; *vóstàl*, P 93; *vóstaal*, P 93; *vurstal*, K 136a, 143, 145a, 147, 157, 163, 163a, 165, 165a, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 183, 184, 184a, 185, 186, 187, 193a, 194, 197a, 214, 215, 216, 216a, 218, 219, 220, 240, 256, 262, 276, 304, 307, 335, 355, L 91b, 99, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 153, 157, 159, 160, 177b, 177c, 179, 180, 180b, 180**, 181, 182, 183, 186, 199, 200, 200a, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 233, 235, 241, 243, 244, 255, 260, 261, 263, 264, 284; *vurstàl*, K 237, 291, 307; *vustàl*, K 309, P 25; *vustal*, K 276, 296; *vurstel*, L 264; *vörstal*, L 109, 159, 160, 162, 184, 185, 187a, 188, 189, 232; *vörstàl*, K 241; *vöstal*, K 307; *vöstàl*, K 240; *veurstal*, K 146, 149, 150, 159, 172, 183b, 184,

186, 191, 246, 250, 283, L 104, 109, 200, 200b, 205, 205-206, 212, 226, 228, 241, 243, 244, 255a, 258, 264, 279; *vèùrstal*, K 252; *veurstàl*, K 191; *vèùrstàl*, K 357; *veurstaal*, L 208; *veustal*, K 241, 307, L 207, P 4, 37, 103; *vèùstal*, K 273; *veustàl*, K 276; *veustaal*, K 276; *veujrstal*, K 287; *veujrstàl*, K 287; *vèùjrstàl*, K 282; *vŭŭjrstàl*, K 247; *veestàl*, K 340; *veestal*, K 324, 341a; *voorstal*, Van Dam 2; *vĕurstal*, De Bont; *veurstal*, Corn., Sassen (Eersel), Van Dam 1; *vurstal*, *veurstal*, hs Renders L 226; *vurstal*, hs Kapteijns L 177; *klaenə vurstal*, deel van de stal terzijde van de plaats waar de koeien staan, L 153; **voorvloer** (krt no. 2): *vurvloer*, K 163, 179a, 193a; *vörvloer*, K 161; *voorvloer*, K 161, 163a, 163c; **koevloer:** *koejvloer*, K 190a; **voorzul** (krt no. 3): *vurzul*, K 188; *voorzul*, K 173; *voorzul*, deel, hs Vos K 173; **voederzul** (krt no. 3): *voerzul*, K 179a; **voorstalzeul:** *vurstalzeul*, L 205-206; **koezul:** *koeizul* of zul, Goossenaerts; **zul** (krt no. 3): *zul*, I 79, K 157, 174, 175a, 176, 177b, 180, 188, 188a, 307, 318, 341; *zŭŭl*, K 287; *zòòl*, P 72; *zul*, tussen de etensbak en de dorsvloer in de stal, K 153, 157, 173, 173a, 0188; *zul*, bij uitbreiding geeft men die naam in het N.W. der Kempen aan de ben zelf, Goossenaerts; *zul*, hs Etten K 176; **zult** (krt no. 4): *zul(t)*, K 231; **koezult** (krt no. 4): *kujzult*, K 193a; **voorben** (krt no. 5): *vurbén*, K 210; **ben** (krt no. 5): *bén*, K 201, 231, 234, 246, 251, 252, 267, 274, 282, 283, 291, 295, 296, 302, 307, 309, 318, 340, 349, 351a, 355, P 25; *ben*, I 102a, 118, K 235, 245, 250, 256, 262, 287, 295, 304, 340, 341a; *bin*, K 282, 301, 333b, 339, P 136; *bĭënə*, P 134; *ben*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **voordeel** (krt no. 6): *vurdèèl*, L 184; *vurdeel*, L 104, 149; **deel** (krt no. 6): *déél*, L 95; *deel*, L 149; *deel*, hs Kapteijns L 177; *deel*, plaats waar veevoeder bewaard wordt, karren staan er ook wel (zelden gebruikt), hs Renders L 226; **voederdeel** (krt no. 6): *voejərdel*, L 162; **voornere** (krt no. 7): *veurneerə*, K 318; *vurnéérə*, K 276; *vurnééjrə*, K 314; *veunèrə*, K 276; *vunééjrdə*, K 352; *veunejrs*, K 276; **ere:** *ijre*, hs Sassen L 208; **nere:** *nére*, hs Sassen L 244; **voederstand:** *voejərstant*, L 263; **voederstal:** *vŏĕjərstàl*, K 237, 247, P 169; **gevoedert:** *gəvoejərt*, K 147; **voederijgang:** *vŏĕjəròòəgank*, K 324; **gang:** *gàng*, K 341; *gang*, K 137; **deling:** *dààling*, P 28; **brij:** *bràà*, P 95; **stalloper:** *stalöĕppər*, K 307; **voorgang:** *vöərgang*, K 295.

ZIJDEUR VAN DE VOORSTAL

Seitentür zur Diele vor dem Stall – side-door of the front part of the cow-house – porte latérale de la partie antérieure de l'étable
(N 5, 95)
[Een kleine deur welke, van buiten af of vanuit het voederhok, toegang geeft tot de voorstal. Enkele betekenisnuanceringen worden hieronder ter sprake gebracht. Enkele algemene benamingen als deur en buitendeur worden niet opgenomen.]
bendeur: *bendeur*, K 296; *béndeur*, K 283; *béndurkə*, K 210; *béndurkə*, tussen de stal en het voederkot, K 204; *bendeur*, een binnendeur of een buitendeur, Corn., Corn. Vervl. A.; *bendeur*, een buitendeur, Goossenaerts; **binnenbendeur:** *binne(n)-bendeur*, Corn.; **buitenbendeur:** *buite(n)-bendeur*, Corn.; **voorstaldeur:** *vörstaldeur*, L 160; *veustaldeur*, K 241; *voorstaldeur*, K 241; *voorstaldeur*, buitendeur van de voorstal of de deur van de moos naar de voorstal, K 241; *veurstaldeur*, Corn.; **staldeurtje:** *staldeurkə*, K 184, 188; *stàldurkə*, K 317; **zijldeurtje:** *zijldeurkə*, L 205-206; *zijldurkə*, I 79, K 340, L 159, 180; *tsijldurkə*, L 205-206; *zijlduurkə*, L 180b; *zééjldurkə*, P 105; *sééldörkə*, L 159; *zééldeur*, L 152, 154; *tsééldurkə*, L 203b; *zèèldurkə*, K 165, L 180, 183; *zeeldörkə*, L 153; *zeldeurkə*, L 148; *zeldurkə*, L 144; *zéldurkə*, L 144; *zèldurkə*, L 149, 180b; *seldurkə*, L 177c; *zèldeur*, L 159; *zéldeur*, L 179; *zaaldurkə*, K 283, L 182; *zàəldurkə*, K 329; *zajldörkə*, K 237; *zaaldurkə*, om langs de stal in de schuur te komen, K 256; *zèèldurkə*, om de paarden die buiten de maneesie trokken aan te vuren (schuurdeurtje?), L 91b; *zòldurrəkə*, bovenste helft van de staldeur, P 72; *zeildeurke*, opzij van de voorstal naar buiten voerend, Van Dam 1; *zèèldurke*, idem, hs Vissers L 180; *seldeurke*, Van de Biezen, niet gelocaliseerd; *zèèldeur*, zijdeur, Brabantius; **zuldeurtje:** *zuldurkə*, K 174, 177b, 188, 188a, 273; *suldurkə*, K 174; *zuldeurkə*, K 201; *zeuldurkə*, K 313; *zuldeurə*, K 188a; **achterste zuldeur:** *achtərstə zuldeurə*, deuren van de achterstal, K 188a; **voederdeurtje:** *voejərdurkə*, K 166; **voederijdeur:** *vŏĕjəròòədee*, K 324; *vôevaadêû*, P 69; **zijdeurtje:** *zijdurkə*, K 124a, 178*, 187, L 150, 186; *zijdeurkə*, K 146, 193a; *zijdeur*, L 160; *zajdurkə*, L 264; *zajdörkə*, K 125a; *zajdŭŭrkə*, K 240; *saadérkə*, K 341a; **koestaldeurtje:** *koejstaldeurkə*, K 174; **eredeurtje:** *erndieurke*, deur toegang

gevend tot de voorstal, hs Sassen L 208; **halfdeur:** *halvdeur*, O 169, P 99; *alvdèùjr*, P 154a; *àlvdujr*, I 268; *hàlvdöj*, K 295; *alvdèùj*, P 198; *hàlvdéj*, P 84; *àlvdòjkə*, P 95; *alvdéjkə*, P 78; *alʃdééj*, hs Schrevens P 86; **halvedeur:** *halvə deur*, K 161b; *halvə deurə*, K 146; **winket:** *winkét*, hetzelfde als halfdeur, bovenste deel van uit twee helften bestaande deur, in dit geval de paardestaldeur, P 169; **klein deurtje:** *klèèn durkə*, L 200a; *kla dérkə*, P 89.

TWEEDE VOEDERGANG IN EEN DUBBELE STAL

Stallgasse zwischen zwei Viehreihen – gangway between two rows of cattle – second passage dans une étable à deux rangs de bestiaux, destiné à passer la pâture

[De eerste voedergang in een dubbele stal is niets anders dan de zgn. voorstal; de tweede voedergang bevindt zich tussen de twee rijen gestalde beesten – wanneer ze met de koppen naar elkaar toe staan – ofwel vóór langs de achterste rij – wanneer ze met de staarten naar elkaar toe staan –.]

achterzul: *achtərzul*, K 188a; **zul(t):** *zul(t)*, K 231; *zul*, L 159b; **achterste zul:** *aachtərstə zul*, K 188a; **kalverenzul:** *kalverezul*, vóór de achterste rij beesten, Goossenaerts; **voedergang:** *voergang*, K 161; *voojərgank*, K 241; **steelgang:** *steelgang*, K 161.

VOEDERHOK

Bretterverschlag zur Aufbewahrung von Grünfutter für das Vieh – storing place for green fodder – dépôt de fourrage

(Van Hoof; N 5, 106 e.a.)

[Het voederhok is een bewaarplaats voor groene veevoeders. Het is een gedeelte van de stal, en dan niet onderscheiden van de voorstal, of een apart vertrek dicht bij de stal of daaraan grenzend. Vgl. een aantal opgaven bij voorstal.]

voederij: *voederij*, P 82; *voejərij*, P 10; *vöëjéérééj*, O 173; *vöëjəràj*, P 4; *vöëjəràə*, P 74; *vöējəraə*, P 13; *vöējəraaə*, P 18; *vöëjəraaə*, P 13; *vôeràə*, K 329; *vêuraə*, I 275,; *vójəraə*, P 72; *vöëjəròə*, P 78, 89; *vöëjəròòə*, K 324, P 72; *vòjəròə*, P 25; *vójəròə*, P 72; *vèùjəróə*, I 269; *vójərôo*, P 10; *vójəròò*, P 27; *vôeràà*, O 163; *vöëjəràà*, O 73; *vöëjəra*, P 77; *voojəraa*, P 61, 69; *vöë(ə)ra*, O 72; *vôeraa*, P 69; *vöëjəròòw*, P 129; *vöējərôo*, hs Schrevens P 86; *voederij*, *voeierij*, plaats in of dicht bij de stal, waar het voeder voor het vee ligt, Corn. Vervl.; *vöëjəraa*, voorraadplaats voor eten die bij de stal is aangebracht, Eylenbosch O 253; **voederhuis:** *voejərhuus*, L 160; *voejərhuis*, L 184; *voedərhuis*, L 154; *voejərhuus*, losstaand gebouw, L 187a; idem, hierin vindt de melkverwerking plaats, L 160; **voederkot:** *vöëjərkòt*, K 240, 330; *voejərkot*, K 193a; *vôerkòt*, P 95; *vöërkòt*, K 307; *voerkot*, K 174; *vòərkòt*, K 349; *voowdərkòt*, K 330; *vujərkòt*, K 282, 309; *vujərkot*, K 283; *veujərkót*, K 209, 231, 238, 241, 273, 315, 353; *vêûrkót*, K 307, 310; *vèùrkòt*, K 285; *voeierkot*, *voierkot*, een kot of hok dicht aan de boerderij waar men groen voeder voor het vee bewaart, Corn. Vervl.; *voederkot*, Goossenaerts; **voederplaats:** *vòjərpluts*, P 128; *voedərplaats*, K 241; **voederloods:** *voejərlots*, K 183b; **klaverhuis:** *klèvərhójs*, L 236; **klaverhok:** *kléjvərhok*, L 236; **klaverkot:** *klaverkot*, Corn. Vervl. A.; *klaverkot*, afhang, waaronder 's zomers klaver, gras enz. gelegd wordt, Goossenaerts; **beetkot:** *bîêtkót*, K 209, 231, 238, 241, 273; **betenkot:** *bîêtəkót*, K 275, 276, 277, 307, 310, 312, 313, 315, 353; **rapenkot:** *rààpəkót*, K 275, 276, 277, 312; **groenkot:** *grūūnkót*, K 313; **loofkot:** *lôôfkòt*, K 351a; *lōēfkòt*, P 69; **plodderkot:** *plòddərkòt*, K 354; **bestelkot:** *bəstélkòt*, K 333b; **kotje:** *kò'jə*, K 241; **mangelenhoek:** *mangəlhoek*, L 160; *mangələhŏëk*, hs Mischgofsky L 95; **mangelenhok:** *mangələhòk*, hs Mischgofsky L 95; **peeënhoek:** *peejənhoek*, opslagplaats voor bieten op de voorstal, K 135; **tophoek:** *topoek*, K 174; **hooihok:** *hoojhok*, een hokje op de voorstal, L 180b; **stookhok:** *stookhòk*, ligt voor de varkenshokken, L 153; **stokerij:** *stòòkəròə*, P 72.

DEUR VAN HET VOEDERHOK

Tür des vorgenannten Bretterverschlags – door to storing place for green fodder – porte du dépot de fourrage

voederijpoort: *voejəròòəpoot*, buitendeur van de voederij, K 324.

VOEDERGOOT IN DE KOESTAL (zie kaart)

Futterrinne – manger or trough – conduit à fourrager

(N 5, 96; DC 10, 10; znd 38, 33)

[De stenen voedergoot op de voorstal, gelegen voor langs de standplaats(en) van het vee. Oudtijds plaatste men vóór

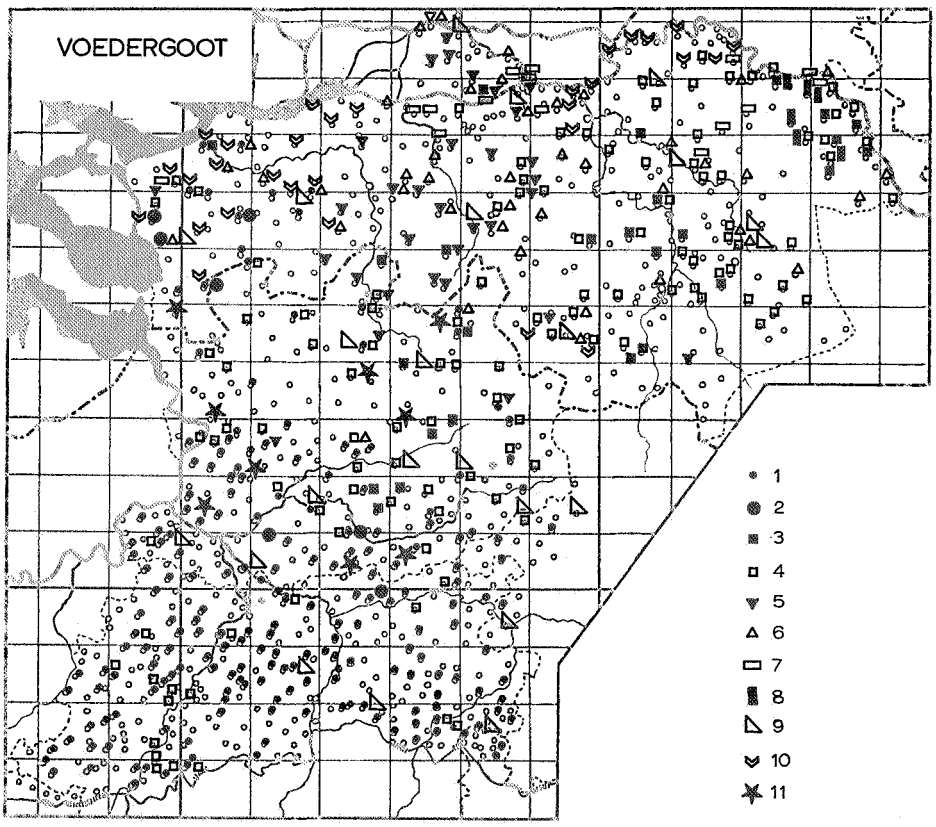

elke koe afzonderlijk een houten of metalen bak. In verband hiermee treft men bij de opgaven er een aantal die wellicht deze afzonderlijke voederkuipen bedoelen; opgaven in meervoudsvorm werden geïnterpreteerd als koebakken; zie dit lemma. Overigens bestaan er toch ook wel voedergoten die voor iedere koe afzonderlijk een uitholling bevatten. – In een aantal plaatsen wordt de voedergoot gewaardeerd als deel van de voorste stal zonder eigen identiteit of omgekeerd de voorstal als voedergoot met gang. In dit licht zal men de opgaven *zul* en *ben* hebben te zien. L 144 zegt: *voorstal,* hier vreten de koeien uit.]

kribbe (krt no. 1): *kribbə*, I 265, 266, 274, K 188, 247, 249, 250, 324, 348, 353, O 156, 157, 160, 162, 166, 242, 275, P 10, 41, 66, 88, 128; *kriĕbə*, K 245, O 287, P 99, 124; *krébbə*, I 265, O 70, 157, 158, 162, 174, 274, 275, P 4, 29a; *krebbə*, O 169; *krŭŭbə*, O 69, P 171, 276; *kruibə*, I 275, P 199; *krŏĕbə*, K 351, 351a, P 66; *krubbə*, I 220, 268, 268a, 269, 271, 274, 275, K 330, O 70, 73, 74, 162, 163, 165, 166, 173, 177, 238, 242, 243, 244, 245, 251, 274, 275, 286, 290, P 2, 3, 4, 60, 60a, 61, 63, 67, 68, 69, 69a, 72, 74, 80, 81, 124, 128, 133, 134, 137a, 198; *krubbən*, O 72; *kröbbə*, K 324, O 72, 239, 275, 287, P 69, 80, 125; *krówbə*, P 66; *kröbbəs*, P 72; *kreubə*, O 67, 72, 162, 174a, 177, 239, 241, 289, P 10, 66, 95, 198; *krèùbə*, P 93; *krip*, I 102a, K 151, 152, 173a*, 173*, 174, 175a, 176, 177b, 188, 188a, 207, 245, 246, 262, 332, 340, 341, P 18a, 25, 28, 73, 74, 86, 88, 89, 136, 146, 148, 154a; *kriĕp*, I 266, K 189, 203, 207, 210, 211, 213, 226, 246, 248, 265, 268, 275, 281a, 286, 287, 288, 291, 293, 295, 296, 301, 309, 310, 329, 330, 333b, 339, 341, 341a, 349, 352, 354, O 275, P 25, 41, 70; *krép*, K 341a, P 78, 85, 86, 89; *krep*, K 204, 307, 310, 313; *krŭŭp*, K 241, 252, 254, 281, 283, 285, 291, P 25, 33, 35a, 112, 139, 163; *krūūp*, K 256, 276; *kruip*, P 14; *krŏĕp*, K 250, 251, 283, 330, 342, 346, 348, 351, P 15, 18, 40, 79, 99, 105, 106, 111, 161; *krup*, K 267, 318, 329, 330, P 13, 16, 23, 27, 35a, 38, 44, 70, 76, 81, 84, 93, 94, 99, 105, 136, 137, 137a, 144,

145, 146, 148, 149, 154, 163; *kreup*, P 18, 35a, 94, 96a, 103, 144, 169; *krŏp*, P 14, 16, 77, 95, 100, 109, 129, 154; *krò̀p*, P 145; *krép*, hs Schrevens P 86; **voederkribbe** (krt no. 2): *vŏ̈ějərkrŭŭp*, K 331; *voerkrip*, I 78, K 174; **koekribbe** (krt no. 2): *koejkribbə*, P 24; *koejkrip*, I 79, K 188a; *kò̀jkrĭĕp*, K 339; *koeikröb*, Tuerlinckx; *koeikrub*, Corn.; **vaarzenkribbe:** *vèèzəkrip*, K 174; **bak** (krt no. 3): *bak*, K 133a, 151, 187, 191, 194, 213, 235, 241, 272, 273, 301, 302, 304, L 154, 160, 162, 177c, 186, 187a, 188, 200, 201, 203b, 226*, 241, 259, 280; **voederbak** (krt no. 4): het type *voejərbak* in: I 296, K 165, 166, 167, 183b, 185, 187, 200, 217, 240, 241, 253, 274, 276, 301, 307, 314, L 100, 144, 149, 180b, 187a, 200, 201, 204, 208a, 224, 263, 263a, O 178, 178a; *voerbak*, I 57, K 168, L 159, 187; **drinkbak** (krt no. 4): *drinGbak*, K 132, 189, 269, 295, 303, L 110, 263a, O 156, 287, 288, 289, P 199; *drinGbák*, P 199; *drinGbà̀k*, P 145; *drĭĕnGbak*, K 196, 201, 203, 204, 206, 207, 210, 213, 231, 237, 238, 241, 244, 265, 276, 277, 291, 307, 309, 312, 339, 348, O 72, 178a, 255, P 10, 15, 35, 65, 150; *drĭĕnGbà̀k*, K 312; **drenkbak:** *drénGbak*, K 269; **drinkebak** (krt no. 4): *drinkəbak*, K 210, 221, 246, L 145; *drienkəbak*, K 173*; **eetbak** (krt no. 4): *eedbak*, K 307; **etensbak** (krt no. 4): *eetəzbak*, L 180*; **waterbak** (krt no. 4): *waatərbak*, L 100; **koebak** (krt no. 4): het type *koebak* in: I 78a, K 165, 183, 187, 191, 193a, 200, 209, 210, 216a, 218, 220, 237, 238, 240, 241, 269, 270, 272, 275, 306, 307, 312, 350, L 145a, 150, 159, 177c, 179, 182, 204, 205, 206, 212, 232, 233, 235, 240, 241, 241a, 242, 243, 258, 263, 264; **koeienbak** (krt no. 4): *koejəmbak*, L 177, 241; *koojəmbak*, O 178; **koesbak** (krt no. 4): *koezbak*, L 150, 153, 159, 160, 161, 180, 184, 185, 187a; **zulbak:** *zilbak*, K 273; **goot** (krt no. 5): *goot*, K 143, 158, 163c, 178*, 179a, 181, 182, 182a, 190, 192, 193a, 194, 195, 195a, 210, 216, 216a, 241, 256, L 283a; *gòòt*, I 78a; *gòwt*, K 256; *geut*, K 100a, 101, 101a, 102*, 133a, 133c, 137, 143, 164, 165, 183b, 184, 184a, L 178a, 180, 200, 264; *geujt*, K 165, 166; **voedergoot** (krt no. 6): zonder documentatie van het eerste deel: [*voejer*]*goot*, K 100, 109, 127a, 163, 182, 186, L 209a, 228; [*voejer*]*goowt*, K 220; [*voejer*]*gót*, K 268; [*voejer*]*gòòt*, K 176; [*voejer*]*geut*, K 100a, 109, 143, 163, 171, 183, 184, 186, 211, 217, L 153, 183, 264; [*voejer*]*geujt*, K 166; [*voejer*]*geu(j)t*, K 143; *voergoot*, K 100, 147, 152, 179a, 186, 197; *voergeut*, L 205, 206; **drinkgoot:** (krt no. 6): *drinkchoot*, K 109, 150a, L 114a; *drijnkchoot*, L 244; *drinkcheut*, K 133a, 169; *dreenkcheut*, L 190; **vreetgoot** (krt no. 6): *vreetchoot*, K 0153; **watergoot** (krt no. 6): *wòòtərgeut*, K 183; **zulgoot** (krt no. 6): *zulgoot*, I 79, K 157; **voorgoot** (krt no. 6): *vurgoot*, K 161a, 182; *veurgôôt*, K 180; *voorgoot*, K 127a; **koegoot** (krt no. 6): *koejgoot*, K 161b; *koejgeut*, K 133d; **golfgoot** (krt no. 6): *gòlfcheujt*, K 166; **groep** (krt no. 7): *groep*, I 57, K 129a, 130, 133a, 133d, 137, 146, L 152, 157, 159; **voedergroep** (krt no. 7): zonder documentatie van het eerste deel: [*voejer*]*groep*, K 137, L 104, 112; *voergroep*, K 135; **drinkgroep** (krt no. 7): *drinkchroep*, K 162, L 180; **drinkegroep** (krt no. 7): *drinkəgroep*, L 112; **voorgroep** (krt no. 7): *veurgroep*, K 100a; **grip** (krt no. 8): *grip*, L 154, 156, 159, 185; **koegrip** (krt no. 8): *koegrip*, L 240; **voedergrip** (krt no. 8): *voejərgrip*, L 184; *vojərgrip*, L 158; **trog** (krt no. 9): *troch*, I 271, K 102, 136a, 176, 184a, 296, 334, 335, 341, 344, L 145, 180, 205-206, O 239, P 60, 145; *tróch*, K 218a, 307, P 78; *tròch*, K 210, 237, 274, 295, 317, 330, P 48, 137, 163; *truch*, P 12; *trŏĕch*, K 314; **koetrog** (krt no. 9): *koejtroch*, I 79, P 24; **zul** (krt no. 10): *zul*, I 57, 78, K 124a, 125a, 148, 149, 151, 152, 0153, 155, 157, 173a, 173*, 173b, 174, 175, 176, 180, 188a, L 91, 91b, 95, 99, 100, 103; *zöl*, I 57; *zeujl*, K 124a; *zul*, K 153, Weijnen GR 4; **zult** (krt no. 10): *zult*, K 167; **voorzul** (krt no. 10): *vorzul*, K 126; **ben** (krt no. 11): *bén*, K 244a, 349; *ben*, K 231, 282, 287, 341; **koeben** (krt no. 11): *koeben*, I 118; *koejben*, K 213; **voorben** (krt no. 11): *voorben*, K 210; **bent:** *bént*, K 291; **reep:** *rêêp*, P 95; **gruif:** *gruif*, L 243; **vloot:** *vloot*, K 197; *vlòwt*, P 169; **koedam:** *koedam*, een gemetselde of betonnen etensbak over heel de lengte van de stal, hs Kapteijns L 177.

KOEBAKKEN

Futterbehälter (Behälter für flüssiges Futter) – feeding-trough – cuves au fourrage des vaches
(N 5, 96; N 18, 130; DC 10, 10)
[Houten of ijzeren kuipen of bakken waarin het vloeibaar voedsel aan de individuele koeien wordt voorgezet op de stal. – Hier en daar treedt verwarring op met de voedergoot op de voorstal; vgl. dat lemma.]
koebakken: het type *koebak(ken)* in: K 141, 157, 165, 166, 173b, 174, 174a,

176, 179a, 183, 187, 188a, 190, 191, 193a, 205, 208, 212, 224, 225, 235, 240, 243, 276, 276b, 318, L 150, 153, 182, 185, 200a, 206, 228, 235, 236, 241, 243, 263, 264, P 27, 70, 88; *koebak*, De Bont; *koebakken*, Sassen (Eersel); *koeibak*, Goossenaerts; **koeienbakken:** *koejəmbak*, K 163; *kŏějəmbak*, K 330; *kŏějəmbàk*, P 60; **drinkbakken:** het type *drinkbak(ken)* in: K 272, 274, 301, 330, L 242, P 41; **drenkbak:** *drénGbak*, K 349; **drinkensbakken:** *drinkezbak*, L 148, 153; **drinkebakken:** *drinkəbakkə*, L 180**; **eetbakken:** *eedbakkə*, P 15; *éédbak*, P 4; *ééjdbak*, K 287; **voederbakken:** *vŏědərbak*, K 251; het type *voejerbak* in: K 100a, 135, 244, 307, L 153, 180**, 184, 235, 281, 281*, P 128; *voerbakkə*, L 208; *voerbak*, I 57a, K 124a; **koevoederbakken:** *koovŭŭrbak*, P 88; **sopbakken:** *sobakkə*, L 239 z.s.h.; **waterbakken:** *wôttərbakkə*, P 99; **brasbak:** *bràzbàk*, I 275; **bakken:** *bakkə*, L 235, 263; *bak*, K 311; *bak*, Goossenaerts; **koekuipen:** het type *koekuip(en)* in: I 271, K 143, 145a, 146, 178*, 193a, 204c, 212, 235, 240, 241, 245, 249, 250, 255, 274, 276a, 277, 281, 283, 287, 307, 310, 311, 314, 324, 336, 346, 357, L 144, 149, 180b, 183, O 255, 288, P 5, 18, 25, 26, 39, 44, 70; *koeikuip*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **drinkkuipen:** het type *drinkkuip* in: K 102*, 237, 245, 260, 272, 274, 294, 295, 320, 324, 339, 358, L 187a, O 286, P 25; **drankkuipen:** het type *drankkuip(en)* in: I 275, O 63a, 165, 173, 177, P 25, 69b, 104; **sopkuipen:** *sopkuip*, K 135, 141; *sopkŭŭp*, L 186; **voederkuipen:** *voerkuup*, L 187; *vörkup*, K 294; *vujərköəp*, K 204; **kuipen:** het type *kuip(en)* in: K 146, 179a, 240, 245, 254, 276, 291, 296, 301, 304, 310, 313, 320, 330, 336, L 177c, O 157, P 23, 41, 76, 84, 89, 129; **koekribben:** *kòkrubbə*, P 72; *kōējkrip*, K 318; *kŏějkrép*, P 27; **kribben:** *krubbə*, P 69a, 70, 131; *krŏp*, P 17; *kribbə*, P 77; *krép*, P 27, 88; *kripkəs*, L 263b; *kreup*, K 307; *krŭŭp*, P 48; *krib, houten kribben*, Goossenaerts; **troggen:** *tròch*, P 76, 99, 149; *trooch*, K 358; **koeketels:** het type *koeketel* in: K 273, 274, 346; **tonnen:** *ton*, K 194; **hol:** *hol*, K 309 z.s.h. (vgl. Corn. Vervl. i.v. *hol*); **stanne:** *stannə*, O 157 z.s.h.; **wan:** *wan*, K 151.

Voor de deelkuipen, kuipen waarin het veevoer wordt geschept voordat men het gaat verdelen, zie 1.1.1.2.

KOEDREMPEL

Waagerechter Grundbalken zur Trennung des Stallvorraums vom eigentlichen Kuhstall – elevation separating cow-stand from gangway – seuil entre la partie antérieure de l'étable et l'emplacement des vaches

(N 4, 61; DC 10, 13)

[De koedrempel bevindt zich op de grens tussen voorstal en koestand. Oudtijds was het wellicht niet meer dan een balk waarin de stalpalen of repels met het ondereinde bevestigd zijn. Andere stallen vertonen op die grens een muurtje dat tot diep in de grond de voorzijde van de potstal vormt. De benamingen gelden, behalve voor de genoemde balk, soms ook voor dit muurtje ofwel voor de balk of plaat die daarop in sommige stallen is aangebracht ter bevestiging van de repels. – Hier opgegeven benamingen komen ook voor ter aanduiding van het gehele hekwerk tussen voorstal en stand of van de stalpalen alleen. Het valt niet uit te maken of de opgaven stalreep wel steeds juist zijn. – Vgl. ook het lemma voorstal en bovenzul.]

zul: *zul*, I 118, K 125a, 126, 129a, 130, 135, 136a, 143, 147, 152, 161, 163c, 165, 169, 174, 190a, 240, 247, 256, 276, 283, 288, 304, 307, 309, L 91b, 99, 110, 145, 149, 152, 159, 160, 178a, 180*, 181, 182, 205-206, 233, 235, 281; *sul*, K 158; *zŭŭl*, K 234, 250; *zŭŭl(t)*, K 231; *zeul*, K 191, L 100, 205-206, 207, 264; *zòòl*, L 156, 159, 160, 162, 184, 186, 187a, 188; *zòòjl*, L 184; *zool*, L 104, 112, 153, 154, 158, 159b, 180, 185; *zĭĕl*, K 340; *zeel*, L 95; *zŭŭlə*, P 134; het type *zul, zeul* (geen fonetische opgave) ook in: K 150, 178*, 179a, 186, 262, L 177b, 180b, 183; *zul*, muur waar de koestaken in staan, L 144; *sul(le)*, balk op de plaats liggend voor welke de koeien in de stal staan, Hoeufft; *zeul*, laag muurtje, met platte balk bedekt, dienend ter afscheiding van koestal en voorstal, Brabantius; *zul(t)*, idem, hs Renders L 226; *zul*, opstaande rand van de voergeul, Elemans; **zult:** *zult*, K 158b, 161, 165, 165a, 166, 167, 168, 169, 179a, 182, 182a, 183, 185, 186, 187, 193a, 194, 195, 210, 215, 216a, 220, 235, 240, L 144, 144a, 147, 148, 177c, 179, 180, 180b, 200, 200a, 201, 224, 233, 264; *zul(t)*, K 133a, 184a; *zŭŭlt*, K 241; *zeult*, K 179a, 264; *zult*, een kleine verhoogde stenen rand waarin de stalhouter of stalreepe staan, hs Kapteijns L 177; **zulbalk:** *zulbalk*, I 57, 79, K 151, 157, 173a, 174, 175, 175a, 176, 177, 177b, 188, 188a; *sulbalk*, I 102a; *zèùlbalk*, K 151; **zulplaai:** *zŭŭlplòò*, K 276;

zulboom: *zulboom*, I 78; **zulhout:** *zulhout*, K 148; *zulhout*, Goossenaerts; **onderzul:** *ondərzul*, K 110, 135, 137, 143, 146, 147, 149, 161a, 162, 164, 165, 166, 170, 182, 184a, L 99, 152, 258, 259; *oondərzul*, K 145a; *ondərsul*, K 127, 146; *ondərzuul*, K 180; *ondərzeul*, L 157; *óndərzeul*, L 183; *onderzul*, Corn. Vervl., Goossenaerts, Van Dam 1; **onderzult:** *ondərzult*, K 133d, 150a, 168, 171, 181, 182, 183, 184, 184a, 186, 187a, 197, 200, L 180**; *(ondər)zult*, L 145a; *ondərsult*, K 187; *óndərzult*, K 184a; *oondərzŭŭlt*, K 234; **stalzul:** *stalzul*, L 235; *stalzŭŭl*, L 208; *stalzeul*, L 204, 205-206, 207, 208a, 241, 241a, 263; **stalzult:** *stalzult*, stenen muurtje tussen de voorstal en de eigenlijke stal, waarin de zgn. stalhouten staan, De Bont; **koezul:** *koejzul*, K 137, 161, 178*, 179a; *kŏějzeul*, K 191; *koejzeel*, K 190; **koezult:** *koezult*, K 187, L 199, 200, 200a, 201; *koejzult*, K 133d; **kniezult:** *kniezult*, L 241; **benedenzul:** *bəneejəzul*, K 178*; **benedenzult:** *bəneejəzult*, K 215; **borstboom:** *borzdboom*, K 100a; *bözbôem*, P 14; *beuzbōēm*, P 10; *beuzdboem*, P 82; *bézdbôêm*, K 324; *bézbôem*, K 333b, P 28; *buzdbôem*, de stalrepels zijn eronder aan verbonden, P 16; *börstboom*, dwarsbalk die onder tegen de ben ligt voor de borsten der koeien en waar de stalreipels in steken, Corn. Vervl.; **kribbeboom:** *krubôem*, I 268a, 271; *krèùbôem*, P 93; *krubōēm*, P 100; **rijboom:** *röboom*, bevat ijzeren krammen waaraan de koeien gebonden zijn, P 37; **stalplaat:** *stalplaat*, K 283; *stalplòòt*, L 236; **stalplaai:** *stalplaaj*, L 263, 264, 283a; *stulplaaj*, L 239; **knieplaat:** het type *knieplaat* in: K 245, 251, 252, 256, 262, 283, 295, 296, 333b; *knieplaat*, Corn. Vervl.; **benplaat:** *bénplòòt*, K 302; *binplòòt*, K 339; **onderplaai:** *oondərplôo*, K 274; **voorstalplaai:** *voorstalploj*, L 263a; **plaai:** *plòòwə*, K 302; *plòwə*, K 340; **kribbebalk:** *krubbəbalk*, P 199; *krubbəbàlk*, I 269, P 95; *krubalk*, P 69; *krubàlk*, I 275; **kniebalk:** *kniebalk*, I 79, K 124a; *knīēbalk*, K 246; **stalbalk:** *stalbalk*, K 173*; *stàlbàlk*, P 25; **vloerbalk:** *vloerbalk*, K 0153; **koesbalk:** *koezbalk*, L 159; **borstbalk:** *borzbalk*, I 79; *buzdbalk*, P 81; **koebalk:** *kòbàlk*, K 349; **labalk:** *laabalk*, K 250 z.s.h. (= leibalk?); **borsthout:** het type *borsthout* in: K 333b, 341a, L 91, 91b, 93, 99; **kniehout:** *niehout*, L 91b, 93; **stalreep:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[stal]reep*, K 135, 201, 216, 218, 262, L 177b, 180, 205, 206, 228, 241, 263; *[stal]rêêp*, K 194; *[stal]rîep*, K 267, 309, 351a, 355, P 25; *[stal]rīēp*, P 78; *[stal]rijp*, L 205, 206; *[stal]rjép*, K 125a; *[stal]rjup*, P 163; *stalre.p*, lange houten balk waarin aan de benedenzijde de stalhouten zijn bevestigd, De Bont; **reepbalk:** *rīēbaalk*, P 112; **reep:** *reep*, K 102, 161, 163; *rîêp*, K 133a; **rij:** *rééj*, hs Mischgofsky L 95; **knieplank:** *kniĕplank*, K 282; **knielijst:** *knielijst*, K 151; **ben:** *bén*, K 330; **pui:** *oogə pui*, K 151.

BOVENZUL

Querbalken, an dem die Ständer mit dem oberen Ende befestigt sind – horizontal beam to which cow-posts are attached – poutre à laquelle est attaché le bout supérieur des piliers
(N 4, 62; DC 10, 12)
[In het algemeen wordt met de volgende benamingen aangeduid een horizontale balk waaraan de stalpalen met het bovenein de bevestigd zijn. De aard van de balk is verschillend: soms loopt hij vlak boven de schoften van de koeien, maar vaak ligt hij ook hoger, zodat hij feitelijk niet onderscheiden wordt van andere balken die de basis van de stalzoldering vormen. Waar dit laatste getuige de benamingen evident het geval is, worden de opgaven elders verwerkt. Vgl. het lemma: koedrempel.]
zul: *zul*, K 129a, 133a, 135, 184a, 247, 251, 256, 267, 276, 288, 304, L 152, 226*, 255a, 258, 280, P 37; *zŭŭl*, K 250, 251, 252, 282, 283; *zuul*, K 180; *zôel*, P 78; het type *zul, zeul* (geen fonetische opgave) ook in: K 100a, 133a, 262; **zult:** *zult*, K 100, 100a, 101a, 102, 128, 133a, 161b, 163, 165, 165a, 170, 184, 186, 187, 194, 200, 210, 216, 218, 240, L 147, 159, 177b, 177c, 179, 180, 200a, 224, 228, 241; *zŭŭlt*, K 241, 245, 287; *zul(t)*, twee balken waartussen stalrepels staan, K 231; *boovənste zult*, K 216a, 220; *boovənstə zeult*, L 264; **zulbak:** *zulbalk*, I 79, 118, K 157, 175, 188a; *boovənstə zulbalk*, K 188a; *zulbalk*, balk die vlak boven het zulhout ligt op ongeveer 1.80 m hoogte en waartegen de stalgangen genageld staan, Goossenaerts; **zultbalk:** *zultbalk*, K 185, 201; *zōēltbalk*, K 246; **zulhout:** *zŭŭlhéét*, K 273; 1,5 m boven de zulbalk was het *zulhout*, K 188; **zulboom:** *zulboom*, K 125a; **zulplaai:** *zŭŭlplòòj*, K 276; **koezul:** *koezul*, K 110; *koejzul*, K 137, 178*; **koezult:** *koejzult*, K 101, 102, 102*, 133d, L 200; *koejsult*, L 200; **koeienzult:** *koejənzult*, L 177; **stalzul:** *stalzul*, L 255a; *stalzeul*, L 204, 208,

208a, 233, 236, 263; *bóvvənstə stalzeul*, L 207; **stalzult:** *stalzeult*, L 264; *stalzult*, de balk waarin de zgn. stalhouten aan de bovenkant zijn bevestigd heet, secundair, ook stalzult, De Bont; **bovenzul:** *boovəzul*, K 143, 145a, 146, 178*, L 149, 182; *boovənzul*, K 127a, 135, 137, 143, 147, 149, 161a, 162, 164, 179a, 182, 201, L 99, 145, 150, 180*, 205-206, 259; *boovənsul*, K 127, 146; *(boovən)zul*, L 152; *boowvəzul*, K 177b; *boovəzeul*, K 191, L 183, 205-206; *boovənzeul*, L 157, 264; *boovəzèùl*, L 180; *boovənzèùl*, K 151; *bóvvəzaol*, L 160; *boovənzeel*, K 147; *bovenzul*, Van Dam 1, Corn. Vervl.; **bovenzult:** *boovənzult*, K 133d, 150a, 158b, 168, 169, 170, 171, 179a, 182, 183, 184, 186, 187, 187a, 193a, 197, 200, 216a, 235, L 144a, 148, 177, 205-206, 264; *boovəzult*, K 182, 184, 184a, 185, 215, L 145a, 180b, 180**, 200a; *(boovən)zul(t)*, K 231; *boowvəzult*, K 166, 183, 184a; *boowvənzult*, K 165; *boovənzŭŭlt*, K 234; *bovenzult*, Corn. Vervl.; **bovenzulbalk:** *boovənzulbalk*, K 175a*, 188; **plaai:** *plòòj*, L 244; *plòòə*, P 28; **stalplaai:** *stalplaaj*, L 241, 241a; *stalplòòj*, L 264; **spanplaat:** *spanplaat*, K 152; **bovenplaai:** *boovəplôo*, K 274; *boovəplòòwə*, K 302; **schoftplaat:** *schöëftplaat*, K 296; **stalbalk:** *stalbalk*, K 132, 173*, *stàlbàlk*, P 25; **bovenbalk:** *boovəmbalk*, K 124a, 150, 0153, 163c; *bawvəbàlk*, P 95; **kribbebalk:** *krubalk*, P 69; *krubàlk*, I 275; **benbalk:** *bénbalk*, op manshoogte, K 302; *bénbàlk*, K 318; **spiebalk:** *spiebalk*, K 151 z.s.h.; **zolderbalk:** *zòldərbàlk*, K 351a z.s.h.; **schobbouk:** *schobbouk*, L 243; **schofthout:** *schöëfthaat*, K 333b; *schöëfthawt*, K 341a; *schöëftééjt*, K 291; *schufthòwt*, K 340; *schoowvaawt*, K 295; **schouderhout:** *sjààvərààt*, K 330; **nekhout:** *nekhout*, K 110, 148; **stalhout:** *stalhout*, Goossenaerts; **rij:** *rij*, L 100, 104, 153; *rèèj*, L 99; *reej*, L 159, 186; **stalrij:** *stalrij*, L 110, 154, 156, 158, 159b, 188; *stalrééj*, L 160; *stalrèèj*, L 186; *stalreej*, L 112, 159, 184, 186, 187a; **stalreep:** *stalréép*, K 167; *stalreep*, L 263, 263a, 283a; *stalrêêp*, L 235; *stalréjp*, L 235; **opperboom:** *öëpərbôêm*, K 324; **bovenspanplaat:** *boovənspanplaat*, K 151; **bovenligger:** *boovənliggər*, L 228.

STALPALEN (zie kaart)

Ständer – cow-posts – piliers de l'étable (N 4, 60; DC 10, 11)

[Rechtopstaande palen, van onder bevestigd in de koedrempel, van boven met bout en moer of met kram en spie (L 95) aan de bovenzul en met deze beide samen een hekwerk vormend, waartussen de koeien op stal met de kop vastgebonden staan. Zie afb. 12.]

palen (krt no. 1): *paalə*, K 147; *pòòl*, K 247; **stalpalen** (krt no. 2): *stalpaalə*, L 228; *stalpààlə*, I 275; *stalpòòlə*, L 187; **koepalen** (krt no. 3): *koejpáálə*, K 183b; *kōējpààlə*, P 13; **bindpalen** (krt no. 4): *bïĕngpool*, P 88; **repels** (krt no. 5): *reejpəls*, I 118; *reepəls*, L 159, 160; *réépol*, hs Renders L 226; **repen** (krt no. 7): *reepə*, L 95; *rîêpə*, L 103; **stalrepels** (krt no. 6): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[stal]reepəls*, K 215, 216, 216a, 220, 231, 241, 251, 285, L 100, 110, 112, 153, 154, 159, 160, 184, 185, 186, 187a, 188, 209a, 241, 255a, 258, 281, 281*, 283; *[stal]reepl*, K 240; *[stal]rèèpəls*, L 184; *[stal]rijpəls*, K 262, 304; *[stal]raepəls*, K 156, 158, 159, 160, 161, 162, 185, 187, 190, 282; *[stal]rèppəls*, L 159, 159b, 160, 184, 186; *[stal]rippəls*, K 288; *[stal]rîepəls* I 269, 275, K 234, 276, 307; *[stal]-rîêpəls*, K 276; *[stal]raapəls*, K 250, 256, 282, 283; *[stal]rààpəls*, K 340; *[stal]-rappəls*, K 251, 267, 283; *[stal]ràəpəls*, P 4; *[stal]ròòpəls*, K 287; *[stal]ròòəpəls*, K 324; *[stal]réépərs*, K 274; *[stal]ri-jpərs*, I 268a, 271; *[stal]ràjpərs*, K 252; *[stal]-rájpərs*, K 245; *[stal]reekəls*, K 197; *staleepəl*, K 273 z.s.h.; *stalreipel*, Goossenaerts; *stalrepels*, hs Renders L 226; **stalrepen** (krt no. 8): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[stal]-reepə*, K 147, 200, L 91, 93, 95, 104, 114a, 144, 145, 145a, 147, 149, 152, 157, 159, 177, 177c, 178a, 180, 180*, 180**, 224, 226, 259; *[stal]zreepə*, L 180b; *[stal]rêêpə*, L 91b, 99, 100, 181; *[stal]rîepə*, K 318, P 148, 163; *stalréjpə*, L 183; *stalrijpə*, L 205, 206; *[stal]reep*, L 144, 148, 152, 177, 179, 180**, 239, 241, 280; *stalreejp*, L 99, 152; *[stal]rêêp*, L 150; *stalraəp*, K 246; *stalreep*, Corn. Vervl.; *stal-reep*, hs Vissers L 180; *stalrepen*, Van Dam 1; *stalreepe*, hs Kapteijns L 177; *stálrîêpə*, hs Mischgofsky L 95; *stalrie.p*, Elemans; **staken** (krt no. 9): *staakə*, K 133c, 133d, 137, P 99; *stòòkə*, K 102*, 109, P 35a; *stookə*, K 133d; **stalstaken** (krt no. 10): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[stal]staakə*, I 57, K 110, 127a, 135, 137, 143, 146, 147, 148, 149, 158b; *[stal]stòòkə*, K 136a, 143, 145, 146, 147, 148, P 28; *[stal]stôekə*, P 134; *[stal]staak*, K 145a; **koestaken** (krt no. 11): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[koe]staakə*, K 102, 150a, 163, 291, 296, 357, L 201; *[koe]stòòkə*,

1.1.1.1.

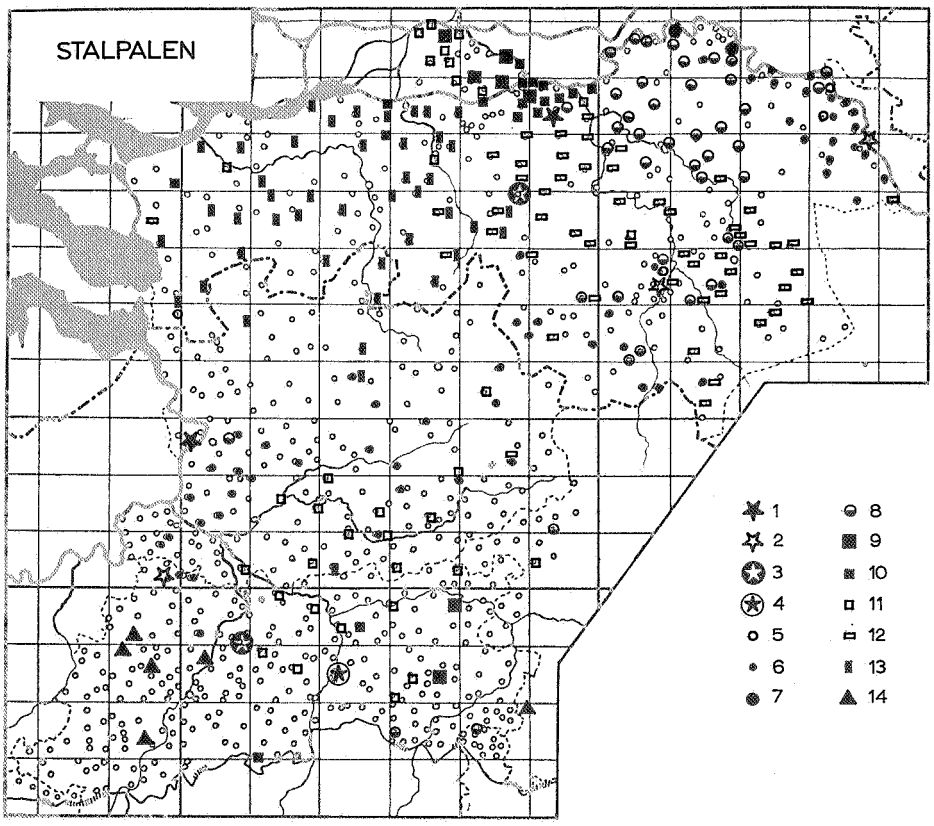

K 100a, 102*, 128, 133a, 295, 302, 307, 309, 333b, 341a, 349, 351a, P 14, 16, 70, 95; [*koe*]*stookə*, K 295, P 27, 78; [*koe*]*stòòwgə*, K 340; [*koe*]*stòkkə*, K 339; [*koe*]*steukə*, P 25; [*koe*]*staak*, K 0153; [*koe*]*stòòk*, K 100a, 101, 101a, 307; **koeienstaken** (krt no. 11): *köëjəstaakə*, K 330; *koejəstaakə*, K 100; **koestalstaken** (krt no. 10): *koestalstaakə*, K 110; *koejstalstòòkə*, K 133a; **stalhouten** (krt no. 12): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*stal*]*houtə*, K 150, 164, 165, 165a, 168, 169, 170, 171, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 194, 197, 200, L 177b, 201, 205, 206, 212, 235, 236, 240, 241, 241a, 264, 283; [*stal*]*hawtə*, K 186, L 228, 263, 264; [*stal*]*hàwtə*, K 187; [*stal*]*houtər*, K 165, 166, 167, 169, 185, 186, 200, 218, L 200, 201, 204, 241, 264, 285; [*stal*]*hawtər*, L 182, 200, 200a, 205, 206, 207, 208, 208a, 241, 243, 244, 262, 263, 263a, 264; [*stal*]*hèwtər*, L 233, 235; [*stal*]*hèèwtər*, L 200; [*stal*]*houdər*, L 263a; [*stal*]*outərs*, I 78; [*stal*]*hówt*, K 276; [*stal*]*hawt*, L 199; *stalhout*, De Bont; *stalhouter*, hs Kapteijns L 177; **stalgangen** (krt no. 13): het type *stalgangen* in: I 57, 79, 118, K 124a, 125a, 126, 127a, 129a, 130, 132, 151, 152, 155, 157, 158, 161, 161a, 161b, 162, 163c, 173, 174, 175, 175a, 176, 177, 177b, 178*, 179a, 181, 182, 182a, 183, 184, 184a, 188, 188a, 190, 191, 193a, 194, 195, 201, 210, 231, 341; *stalgang*, *stalgank*, de ruimte tussen twee staken waar in den stal de koeien aan gebonden staan, Corn. Vervl.; *stalgang*, Goossenaerts; **benpoten:** *bénpôetə*, K 318; **stijlen:** *stijlə*, I 102a; *steel*, K 247; **stutsels:** *stutsəls*, K 160 z.s.h.; **colon:** *kólón*, P 134; **kribbebomen** (krt no. 14): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kribbə*[*bomen*], O 169; *krubbəm*[*boom*], P 60; *krubbə*[*boom*], O 72, 250; *krèbbə*[*boom*], O 162; *krŭŭ*[*boom*], P 112; **kribbebalken:** *krubbəmbaalk*, P 60; **paggen:** *paagə*, P 93.

HEKWERK VAN STALPALEN

Absperrvorrichtung (aus Grundbalken, Querbalken und Ständern) – fencing of

cow-posts – barrière composée des piliers (o.a. N 4, 60)
[Bedoeld hekwerk wordt gevormd door de koedrempel, de bovenzul en de daartussen aangebrachte stalpalen.]
zul: het type *zul, zeul* in: L 264, P 78; **zult:** *zult,* L 201; *zool,* L 153; **kribbe:** *krȫbbə,* P 72; **ben:** *bén,* K 355; **koeplaat:** *kujplòòt,* K 296.

KOEKENNEF

Hölzernes oder eisernes Kuhhalsband – wooden or iron cow-collar – collier de bois ou de fer que la vache porte au cou dans l'étable
(N 4, 63; Eylenbosch)
[Door zaakhistorische oorzaken zijn de bedoelde concreta verschillend van aard. Oorspronkelijk heeft men wel te doen met een houten raam, dat de op stal geplaatste koe om de nek werd gedaan en dat d.m.v. stalwissen (zie dat lemma) aan weerszijden aan de stalpaal(ring) werd vastgemaakt. De oude benamingen zijn wellicht ten dele overgegaan op de jongere ijzeren halsbeugel. Hoewel de bronnen hier en daar uitsluitsel geven, kan in het algemeen niet vastgesteld worden welke zakelijke variëteit van de koekennef bedoeld wordt. Vgl. het lemma driehoekig raam om de nek van kalveren in 1.1.1.2.]
beugel: *beujgəl,* K 165, 166, L 177c; *beugəl,* K 124a, 125a, 135, 143, 150, 157, 165, 167, 168, 169, 178, 183, 184, 185, 186, 193a, 194, 216a, L 144, 148, 149, 150, 153, 183, 200a, 205, 206; *beugəl,* ovaler Ring, hs Mischgofsky L 95; **koebeugel:** het type *koebeugel* in: K 147, 170, 177b, 179a, 180, 182, 184a, 186, 187, 191, L 99, 182, 199, 235; *koebeugels,* L 241, 241a; **koeiebeugel:** *koejəbeugəl,* K 165a; **koesbeugel:** *kȫwzbeugəl,* L 180b; **halsbeugel:** *halzbeugəl,* L 207, 233; **stalbeugel:** *stalbeugəl,* K 147, L 200, 241; **kennef:** *kénnəf,* K 231, 240, 241, 246, 251, 252, 267, 273, 283, 291, 295, 296, 302, 339, 340, L 159, 159b, P 14, 16; *kènnəf,* K 333b, 341a; *kennəf,* K 262, L 159, 160 (ijzeren beugel), 184, 186 (ijzeren beugel); *kinnəf,* K 250, 282, 287, 295, 304; *kénf,* K 166, 201, 245, 274, 285, 288, 307; *kenf,* K 235, L 159, 160, 184, 186, 187a, 188 (van ijzer), L 264; *killəf,* I 268a, 271; *kuf,* K 349; *kérf,* P 25; *kenft,* K 256; *kénft,* K 285; *knent,* L 228 z.s.h.; *kennef,* ijzeren beugel om de nek van hoornbeesten en geiten, waaraan het bindzeel of de stalwis vast is, Corn. Vervl.; **koekennef:** *kȫ̈jkénnəf,* K 324; *kȫ̈jəkénnəf,* K 330; *koeikenneſ,* ijzeren beugel rondom de hals ener koe enz. Corn. Vervl.; **stalreep:** *stalréjp,* ijzeren beugel, L 235; **koereep:** *koereep,* ijzeren hoepel, L 201; **zulkeet:** *zulkééjt,* K 307.

STALWIS

Kette, mit der das Kuhhalsband am Ständer befestigt wird – chain by which cow-collar is fixed to cow-post – chaîne avec laquelle le collier est attaché au pilier
(N 4, 63)
[Ketting waarmee de koekennnef ter weerszijden wordt vastgemaakt aan de stalpaal of aan de stalpaalring. Ook hier zijn wellicht oude woorden overgegaan op nieuwere concreta; zo zal *stalwis* oorspronkelijk geen ketting aanduiden.]
ketting: het type *ketting* in: I 118, K 124a, 135, 193a, 276, 307, 355, L 205, 206, P 28, 41, 69, 82, 100, 134, 144, 163; de koeien worden met een *kéttink* aan een ring gebonden, hs Schrevens P 86; **halsketting:** *halsketting,* K 185; **stalketting:** *stalketting,* K 147; **koeketting:** het type *koeketting* in: K 151, 216a, 318, 324, 351a, L 201, 205, 206, 233, 263, 264, P 16, 25, 27, 95, 145, 148, 154; **keet:** *kéét,* P 13, 72; **koekeet:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*koe*]*keet,* P 69, 81; [*koe*]*kéét,* P 4; [*koe*]*kééjt,* P 70, 78; **rachelkeet:** *raəchəlkeet,* I 275; **kette:** *kettə,* O 274; **kettel:** *kéttəl,* P 163; **wis:** *wis,* K 143, 146, L 153, 177b; *wissə,* K 125a, L 148; *wis,* de korte ketting waarmee de beugel om de nek vastzit aan de stalhouten, hs Kapteijns L 177; **stalwis:** *stalwis,* L 153; *stalwĭ̈s,* K 194; *stàlwissə,* K 210; *stalwis,* ketting welke aan de kennef ener koe vast is enz., Corn. Vervl.; *stalwis,* een ketting, Goossenaerts; *stalwies,* zonder betekenisomschrijving gegeven, hs Etten K 176; **hacht:** *hàcht,* K 340; **stalhacht:** *stàlhàcht,* K 309; **koehacht:** *koeihacht,* ijzeren ketting, waarmede de koeien in den stal gebonden zijn, Corn.

WERVEL VAN DE STALWIS

Wirbel in der vorgenannten Kette – joint in above-mentioned chain – boucle dans la chaîne précitée
[„IJzeren of houten toestelletje, soort van lus of schakel, zo in het midden van een koetouw aangebracht dat bewegingen van het beest niet belemmerd worden als

het getuierd staat. De koord kan er nl. aan beide uiteinden in draaien", Goossenaerts.]
wervel: *welver*, hs Kapteijns L 177; **fretter:** *frèttər*, hs Mischgofsky L 95; **draaier:** *draaier*, Goossenaerts.

HALSBAND OF KOPBAND WAARMEE DE KOE GEBONDEN STAAT

Kuhhalsband – cow-collar – collier de la vache
(N 4, 63)
[De hier bedoelde banden, van touw of leder of in kettingvorm, binden de koe rechtstreeks met hals, kop of horens aan de stalpalen.]
band: *bànt*, P 63; *baant*, I 102a; *bant*, L 160; **halsband:** *halzbant*, K 157, 175a, L 205, 206, P 136, 148; *alzbant*, P 154; *halzbaant*, K 276, 307; *alzbaandə*, K 177b; *hoolzjbànt*, K 276; **halzeband:** *alsəmbant*, P 134; **kopband:** *kòbàànt*, K 247; **nekband:** *neGbant*, I 79, L 228; *neGbaant*, K 174; *nèGbaant*, K 188a; *neGbàànt*, K 247; **stalband:** *stalbant*, K 324, O 72, 169, P 37, 93; *stàlbànt*, I 275, P 60, 95; **koeband:** het type *koeband* in: K 151, 307, 330, P 35a; **koptouw:** *koptaw*, K 151; *koptou*, K 188; *koptouw*, zeker touw wat aan de kop van een koe bevestigd wordt, Goossenaerts; **nektouw:** *nektou*, K 143, 147, 175a; *nektouw*, touw waarmee de kalveren en de koeien in de stal vaststaan, Goossenaerts; **staltouw:** *staltou*, K 135; **koetouw:** *kŏějtou*, K 128; *koejtou*, K 100a; **koeietouw:** *koejətou*, K 102; **zijtouw:** *zijtou*, K 151; **riem:** *riem*, L 188; *riemə*, K 125a; **nekriem:** *nekriem*, P 103; **voorriem:** *vorīēm*, K 151; **koeriem:** *koerīēm*, L 235; **zeel:** *zîel*, K 355; **halszeel:** *halsijl*, L 264; **horenzeel:** *hoorənzeelkə*, L 264; **kopzeel:** *kopseel*, K 218, 220; *kopzeel*, zeker touw wat aan de kop van een koe bevestigd wordt, Goossenaerts; **hoofdzeel:** *ootzeel*, hetzelfde als koptouw, Goossenaerts; *hoofdzeel*, dubbel ineengevlochten touw, hebbende aan 't ene uiteinde een oog, aan het andere een houtje, die bij het hoornvee onder de horens door om de kop, of, bij jonger vee, om de nek bevestigd wordt en met een dikker touw of een ijzeren ketting aan de stalgang verbonden is, Goossenaerts; **halster:** *halstər*, K 0153; *alstər*, P 4; *hàlstər*, I 269; *àlstər*, O 162; *helstər*, P 99; *ówltər*, O 169; **strop:** *stròp*, L 91b; *strop*, K 100a, 163; *strop*, hs Mischgofsky L 95; **teugel:** *tèùjgəl*, P 100; *teujgəl*, P 10; *tééjgəl*, P 88; **string:** *string*, P 103; *strung*, P 28; **koeketting:** *koeiketting*, op stal. Veelal is het een touw rondom de nek; die heet dan ook (koei)-ketting, Goossenaerts; **wig:** *wich*, van hout, K 185 z.s.h.; **lonj:** *lónj*, P 112.

STALBANDGESP

Schnalle im Kuhhalsband – buckle of the cow-collar – ardillon dans le collier de la vache
stalbandgesp: *stalbandgesp, stalbandgeps*, gesp om den stalband vast te maken, Corn. Vervl. A.

KOERING

Eisenring um die Ständer zum Einhaken der Halsbandkette – wrought-iron band round cow-post to fix cow-collar to – anneau autour d'un pilier auquel est attachée la chaîne
[De koeringen van gesmeed ijzer schuiven om de stalpalen ofwel zijn bevestigd aan een kram in de voedergoot; ze dienen om er de koekennef of stalwis aan vast te maken.]
ring: *rĭĕngə*, P 144; *ring*, de strik zit d.m.v. een frètter aan de ring van de stalpaal, hs Mischgofsky L 95; de ketting waarmee de koeien vast staan zit aan een *rink* in de muur, hs Schrevens P 86; **koering:** *koeiring, koeirink*, ijzeren ring, waarmede de stalwis aan de stalreipel vast is, Corn.; **kribbering:** *kripringə*, P 103.

KOEIENSTAND (zie kaart)

Stallteil, wo die Kühe stehen (Kuh-Stand) – cow-stand – partie de l'étable où les vaches sont postées
(N 4, 79; DC 10, 14; Van Gerwen 4, 7)
[De koeienstand, het gedeelte van de stal waar de koeien staan, bevindt zich tussen de koedrempel en de mestgoot. In de nieuwere verharde stallen is dit deel duidelijk te onderscheiden, in de oudere potstallen was het „het met stro, plaggen en strouwsel verhoogde voorste gedeelte van de potstal waarop de koeien 's winters staan en daarom ook wenterdam geheten." (De Bont i.v. *kudam*). Voor de koeienstand worden ook een aantal malen woorden opgegeven die schijnen te gelden voor het gedeelte van de stal achter de koedrempel; deze werden zonder nadere documentatie geïnterpreteerd als achterstal. De opgaven *stal*,

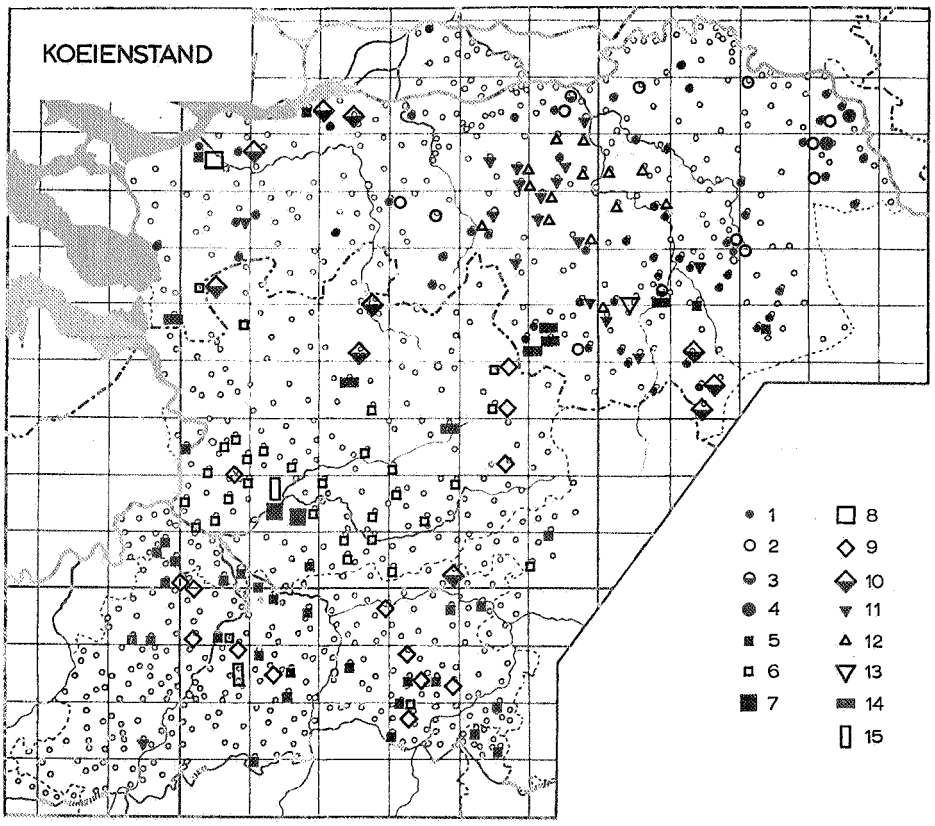

koestal, veestal en *deel* hebben wellicht een ruimere betekenis en worden daarom ook elders gehonoreerd.]

stand (krt no. 1): *stant,* I 79, K 100a, 125a, 129a, 143, 151, 152, 169, 174, 175a*, 179a, 187, 195, 200, 216, 216a, 220, L 99, 144, 149, 159, 160, 177c, 178a, 183, 184, 186, 188, 200, 200a, 201, 205, 206, 209a, 224, 226, 226*, 233, 235, 241, 241a, 243, 258, 263, 264, 280, 281, 281*, 283a; *staant,* K 125a, 143, 147, 180, 184, 184a, 188, 194, L 159b, 207, 264; *stant,* Elemans; **koestand** (krt no. 2): *koestant,* L 145, 153, 184, 186; *koestaant,* L 160; *koejstant,* K 147, 179a, 220; *koejstaant,* K 147, 182, L 205, 206; **koeienstand** (krt no. 3): *koejəstant,* K 148, L 228; **veestand** (krt no. 4): *veestant,* L 161, 184; **bed** (krt no. 5): *bét,* I 275, K 247, 318, 329, 330, 355, P 35a, 41, 70, 95, 112, 163, 169; *bet,* K 124a, 151, L 240, 264, P 99, 103, 148; *beet,* P 16, 78; *bit,* I 268a, 269, 271, K 333b, P 10, 14, 81, 148; *béddə,* P 134; *bévrə,* O 72, 73; *bét,* stoep waarop de koeien staan, hs Schrevens P 86; *barrə,* deel van de paardestal waar het paard staat, Eylenbosch O 253; **koebed** (krt no. 6): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*koe*]*bét,* K 201, 234, 240, 241, 246, 252, 267, 274, 282, 283, 285, 287, 295, 296, 302, 307, 309, 339, 340, 349, 357; [*koe*]*bet,* K 188a, 256, 262, P 103; [*koe*]*bit,* K 245, 250, 288, 304, 341a, P 10; **koeienbed** (krt no. 7): *kŏĕjəbét,* K 291; *kōējəbét,* K 295; **stalbed** (krt no. 8): *stalbet,* K 151; **ligbed** (krt no. 9): *lĭĕgbét,* I 275, K 240, 251, 324, P 25, 93, 95, 100, 144; *ligbet,* P 77; *ligbét,* K 276; *lĭĕgbit,* P 4, 13; *ligbét,* met een muurtje gescheiden van de potstal, K 241; *klée ligbét,* apart gelegen deel van de stal (bestemd voor het paard?), P 95; **bedding** (krt no. 10): *bédding,* K 210, 351a; *bedding,* K 124a, 126, 152, 188a, 193a, L 262, 283, 285; *bedding,* de ruimte in de stal waarop het vee kan 'bedden', ook als naam voor het stro waarop een dier rust in de stal, Goossenaerts; **dam** (krt no. 11): *dam,* K 150, 164, 165, 166, 169, 170, 174, 183, 185, 186, 187, 197, 200, L 235, 255a, 259; *dàm,* O 250; **koedam** (krt no. 12): *koejdam,* K 165, 165a, 166, 167, 168, 184a,

1.1.1.1.

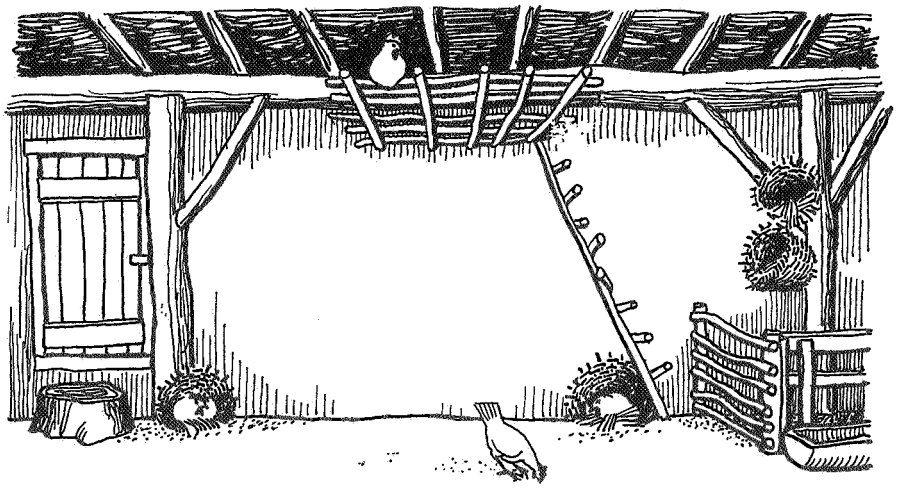

Afb. 13. Achterstal met varkenshok, kippenladder en kippenhorde.

185, 186; *koedam*, K 171, 187, L 177b, 179, 199, 200, 255a; *koedam*, 'de koedam terugschiejte', De Bont; **winterdam** (krt no. 13): *wenterdam*, hoge dam van mest en stro, waarop de boer 's winters in zijn potstal de beesten plaatste, bang als hij was dat zijn laaggelegen potstal onder water zou schieten, De Bont; **stelling** (krt no. 14): *stelling*, I 118, K 216, 216a, 218, L 228; *stélliëng*, K 231, 273; **stalling** (krt no. 15): *stàlliëng*, K 291; *stàlliënk*, P 63; **vloer:** *vlōēr*, K 247; *vloor*, P 134; *vloer*, I 102a, K 183b; **bodem:** *boojəm*, K 184a; *bójəm*, P 154; **ligstal:** *liëchstal*, K 324; **stoep:** *stōēp*, K 191; *stoep*, K 188; **staanplaats:** *stòònplòòts*, K 173a; *stònplets*, K 276; *staanplaats*, K 135; **ruststaats:** *rustplòòt(s)*, K 0153 z.s.h.; **ligplek:** *liëchplék*, O 275.

STALGANGETJE

Stallgasse zwischen Vorder- und Hinterstall – passage between front and back parts of cow-house – couloir latéral qui relie la partie antérieure à la partie postérieure de l'étable
(N 4, 75)
[Het stalgangetje is de verbinding tussen de voorstal en de achterstal, opzij langs de koestand heen.]
gang: het type *gang* in: I 268a, 271, K 201, 282, 295, 296, 340, 346, 351a, 355, 357, L 144, 159, 264, P 14, 16, 41, 60, 70, 99, 100, 112, 134, 148; het type *gangske* in: I 79, 102a, 118, 269, 275, K 100a, 124a, 133a, 136a, 143, 146, 147, 150, 0153, 157, 165, 165a, 167, 169, 170, 175a*, 178, 179a, 180, 182, 183, 184, 184a, 185, 186, 187, 188, 188a, 193a, 194, 210, 216, 216a, 218, 220, 231, 234, 240, 241, 245, 246, 252, 256, 262, 267, 273, 274, 283, 288, 302, 304, 318, 333b, 349, L 91b, 99, 144, 148, 150, 153, 159, 160, 177b, 180b, 182, 183, 184, 186, 188, 200, 200a, 205, 206, 207, 226, 233, 235, 243, 264, O 72, P 4, 10, 13, 69, 72, 78, 81, 93, 95, 134, 154; *gangeske*, Goossenaerts; *gengske*, Van Dam 1; **stalgang:** *stalgèngskə*, K 165, 166; *stalgang*, L 159b; **koegang:** *koegang*, K 188; *koejgang*, K 151; **doorgang:** *deurgank*, K 283; *dèùjrgang*, P 10; **doorloop:** *dörlôôp*, L 187a; *dölòòp*, L 184; **doorweg:** *durwech*, K 193a; **loop:** *lòòp*, L 201; **pad:** *pat*, K 193a; *pàt*, K 247; *pòkkə*, K 191; **dam:** *dam*, L 99, 144, 149, 177c, P 199; *dàm*, O 274; *dam*, padje tussen voor- en achterstal, Van de Biezen K 147; **brij:** *brij*, P 103; *bréjə*, P 163; *braaj*, P 136, 148; **zijbrij:** *zéébra*, P 100; **zijstal:** *zàəstàl*, K 276.

ACHTERSTAL

Hinterstall – back part of cow-house – partie postérieure de l'étable
(N 4, 65 en 72; N 5, 120; Goossens 1b)
[Het gedeelte van de koestal dat ligt achter de koeienstand, achter de mestgoot of achter de koedrempel. – Door zakelijke veranderingen die in de stalbouw zijn opgetreden treft men hieronder woorden van verschillende ouderdom aan. Het valt niet na te gaan welke daarvan oudtijds werden toegepast op het uitgediepte gedeelte van de stal dat

lag achter de koedrempel en welke andere in gebruik zijn gekomen na de verharding van de stalbodem. Zo is het ook niet duidelijk welke woorden opponeren met *voorstal* en welke andere met *voorstal* + *koeienstand*. Tegen die achtergrond is begrijpelijk, dat hier woorden optreden die ook voor de koeienstand in gebruik zijn en andere die ook de mestverzameling binnenshuis benamen.]

achterstal: het type *achterstal* in: K 143, 150, 165, 165a, 166, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 193a, 194, 216, 216a, 218, 220, 234, 241, 245, 246, 248, 250, 251, 252, 256, 262, 267, 274, 276, 282, 283, 295, 296, 301, 304, 309, 324, 341a, L 144a, 148, 159, 159b, 177b, 177c, 180, 182, 186, 200, 200a, 201, 205, 206, 207, 235, 262, P 25, 60, 93; *achterstal*, waar de koeien staan, K 357, P 88, 103; *achterstal*, in een koestal waarin slechts één rij beesten staan; ruimte achter de beesten heen enz., Goossenaerts; *achterstal*, het achterste gedeelte van een stal, waar de mest gelegd wordt, Corn. Vervl.; *achterstal*, van de voorstal gescheiden door het tweede gebont, Van Dam 1; **stal:** het type *diepe stal* in: K 333b, 340, 341a, 351a, 358, P 44; het type *open stal* in: K 193a, 304; *vərlīēgdə stal*, P 81; **meststal:** het type *meststal* in: K 247, 274, 283, 287, 291, 302, 329, 332, L 144, 149, 180b, 205, 206, 228, 235, 236, P 10, 60, 163; *mästal*, stal vol mest, De Bont; *messtal*, gedeelte van de koestal waar de mest ligt, Corn.; **potstal:** het type *potstal* in: I 79, 102a, 118, K 100a, 125a, 128, 133a, 135, 136a, 143, 146, 147, 150, 151, 0153, 157, 163, 165, 165a, 166, 167, 168, 170, 174, 175a*, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 183, 184, 184a, 185, 186, 187, 188, 188a, 191, 193a, 194, 210, 216, 216a, 218, 220, 231, 235, 241, 246, 251, 256, 267, 273, 276, 283, 287, 288, 295, 296, 302, 304, 307, 309, 310, 315, 316, 317, 318, 335, 339, 353, 357, 358, L 91b, 99, 100, 144, 144a, 148, 149, 150, 153, 159, 160, 177b, 177c, 180, 180b, 182, 183, 184, 186, 187a, 188, 199, 200, 200a, 201, 205, 206, 207, 228, 233, 235, 241, 243, 244, 263, 264, P 13, 16, 41, 45, 93, 95, 112, 144, 199; K 241 en K 296 tekenen aan, dat met *potstal* de gehele stalruimte wordt bedoeld; ook elders zal deze benaming wel kunnen duiden op een stal van een bepaald type en dus op het geheel; *ene pòtstal*, Elemans; *potstal*, Goossenaerts; *pokstal*, P 78 z.s.h.; **kotstal:** *kòtstàl*, K 349; *kótstal*, K 314, 316; **putstal:** *pŭŭtstal*, K 296, P 10; *pŭŭtstàl*, P 25; **strooistal:** *strŏĕjstal*, K 250 z.s.h.; **mestgroep:** *mestchroep*, K 135; **groep:** *groep*, K 157, 175a*, 177b, L 95; **groepstal:** *groepstal*, L 180, 236; *groepstal*, plaats waar de koeien staan, L 150; **mestdeel:** *meezdéél*, L 184; *mèèzdèèl*, L 186; *meezdèèl*, L 160; *meezdael*, L 186; *mizdèèl*, L 159, 159b; *mizdael*, L 212; **deel:** *déél*, L 186, 187a; *dèèl*, L 159; *deel*, ruimte achter de groep, L 153; *dél*, plaats waar het mest zit, L 185; *deel*, gedeelte van de koestal waar het vee niet staat en waar de mest op een hoop wordt bijeengelegd, hs Sassen L 263; **achterdeel:** *achtərdèèl*, L 184; **mest-ere:** *meseerə*, L 180b; **ere:** *éérə*, L 182, 264; *ééjrə*, L 243; *aerə*, L 263a, 264; *eerə*, L 151, 180b, 241; *ijrə*, L 205, 206; *eerə*, plaats waar de koeien staan, L 263; **nere:** *nijrə*, L 244; *nèèrə*, L 264; *naarə*, L 182; *naerə*, L 263, 264; het type *neere* in: L 99, 180b, 203b, 263; *naere*, de ruimte achter de koeien, gewoonlijk ± 3 m breed, lager gelegen, de verse koemest wordt er neergegooid, hs Renders L 226; **mestput:** het type *mestput* in: K 167, 183b, 201, 210, 211, 234, 240, 245, 249, 250, 281, 283, 296, 340; *mistpĭĕtər*, P 88 z.s.h.; **brij:** *brij*, P 82; *braa*, P 27, 69, 78, 81; *brà*, P 28, 72; *bròò*, P 28; *bròòə*, P 4; *braa*, smalle gang achter de koeien, P 69; *braa*, de vloer achter de koeien, zonder strooisel, P 27; *braa*, lager gelegen deel van de koestal, hs Schrevens P 86; **achterbrij:** *achtərbraa*, P 70; **dam:** *dam*, L 144, 226*; **achtervloer:** *achtərvloer*, K 161, 179a; **achterplaats:** *achtərplets*, K 151; **parterre:** *parti-jrĭĕng*, P 134; soms worden voor de bedoelde ruimte omschrijvingen gebezigd als: *achter de koeien* (K 147, L 144, 160, 233, 235), *achter op de stal* (L 264).

MELKGANG

Melkgasse (Gang hinter den Kühen entlang zum Melken) – milking passage – couloir où l'on passe pour traire les vaches

[Het pad achter de koeien waarlangs men gaat om ze te melken. De benaming mestgang benadert dezelfde realiteit uit een ander oogpunt.]

melkgang: *melkchang*, L 241; **pad:** *pat*, K 247, L 177; **mestgang:** het type *mestgang* in: I 79, K 137, 157, 161, 174, 250, L 188, P 13; *méschàng*, mestgreppel achter de koeien, K 341; **gang:** *gàng*, I 269, P 69a; *gànk*, O 73; **achterzul:** *achtərzul*, K 174.

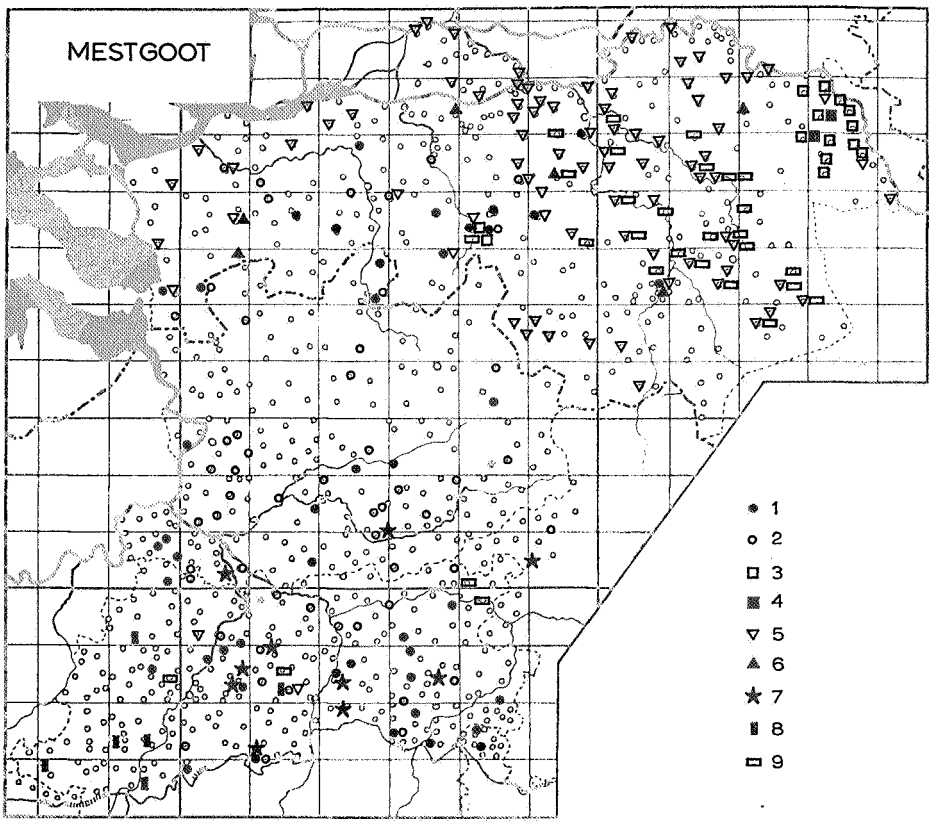

MESTGOOT (zie kaart)

Mistgang – liquid-manure gutter – conduit à purin
(N 4, 74; DC 10, 14)
[In de oude potstallen werd een greppel gegraven in de mestbodem; daarlangs vloeide het mestvocht af. In de jongere verharde stallen is in de betonnen bodem een mestgroeve gebouwd achter de koestand. De zakelijke verandering schijnt wijziging in woordgebruik veroorzaakt te hebben. Het valt niet na te gaan of met de opgegeven woorden de oude of de jonge mestgoot wordt bedoeld. Waar dit verschil wel duidelijk is opgegeven wordt het hieronder gedocumenteerd. Vgl. gierkuil in de achterstal.]
goot (krt no. 1): *gòòt*, P 69, 134; *goot*, I 102, 168a, 269, 271, 275, K 158, 182, 188a, 191, 193a, 194, 241, 247, 274, L 228, O 169, P 35a, 37, 148; *gòòwt*, P 61; *goowt*, K 177b, 180; *gòwt*, K 295, P 13, 60, 93, 95, 112, 144, 163; *gawt*, P 95, 134, 154; *geut*, K 168, 183, 184, 184a; *geujt*, K 166, 186; *gawt*, aalafloop in het varkenshok, hs Schrevens P 86; **mestgoot** (krt no. 2): het type *mestgoot* in: K 157, 175a, 178, 179a, 184, 193a, 201, 210, 231, 246, 250, 251, 252, 276, 287, 309, 324, L 201, P 70; **zeikgoot** (krt no. 2): het type *zeikgoot* in: K 240, 245, 267, 283, 288, 296, 302, 304, 307, 318, 324, 340, 349, 351a, P 14, 16, 25, 27, 28, 81, 100, 103, 125, 134; **aalgoot** (krt no. 2): *aalgòòt*, K 291; **stalgoot** (krt no. 2): *stalgoot*, I 118, K 188a; **giergoot** (krt no. 2): *giergoot*, K 0153; **pisgoot** (krt no. 2): *pïëschòwt*, P 10; **schijtgoot** (krt no. 2): *schäätchoot*, K 302; **brijgoot** (krt no. 2): *braagòòwt*, P 72; **koegoot** (krt no. 2): *koejgoot*, K 163; *kŏëjgòwt*, K 330; *kŏëjgàwt*, P 148; **grip** (krt no. 3): *grip*, K 184, 184a, L 156, 159, 159b, 160, 161, 162, 184, 185, 186, 187, 187a, 188; **koesgrip** (krt no. 4): *koeschrip*, L 160, 184; **groep** (krt no. 5): *groep*, I 57, 79, 102a, 118, K 100, 100a, 102, 110a, 124a, 125a, 126, 128, 133a, 135, 136a, 137, 143, 145a, 146, 147, 149, 151, 0153, 155, 165, 165a, 166, 168, 169, 171, 174, 179a, 186, 187a, 215, 216, 216a, 218, 220, L 91b, 99, 100, 110, 144, 144a, 145a,

148, 149, 150, 151, 152, 153, 159, 177b, 177c, 178, 179, 180, 180*, 180**, 182, 188, 199, 200, 201, 205, 206, 212, 226*, 228, 235, 241, 241a, 243, 258, 263, 263a, 264, 281; *grŏĕp*, P 81; *grup*, K 100, 184a, 185, 194, L 243; *grŏĕbə*, P 4; *grŏĕp*, mestgoot in een verharde stal, L 235; *grŏĕp*, hs Mischgofsky L 95; *groep*, hs Kapteijns L 177; **mestgroep** (krt no. 6): *mieschroep*, K 188; *mistchroep*, K 170; *mestchroep*, L 228; **strontgroep** (krt no. 6): *strontchroep*, L 157; **giergroep** (krt no. 6): *giergroep*, K 174; **achtergroep** (krt no. 6): *achtərgroep*, K 132; **groef:** *groef*, L 263a; **afloop** (krt no. 7): *àflôep*, K 340; *àflôêp*, P 70; *àflōēp*, P 63, 88; *àflŏĕwp*, P 134; *ofloep*, P 136; *aflôep*, K 329; *aflôêp*, K 357; *afloop*, P 99; **zeikafloop** (krt no. 7): *zaakaflôep*, P 69; **zebbe** (krt no. 8): *zép*, O 250; *zep*, P 81; *zéppə*, O 274; *zébbə*, O 72; *zép*, een kleine gracht van de stallen naar de mestvaalt, O 286a; *zép*, een mestgoot achter het berre in de paardestal, Eylenbosch O 253; **zoei** (krt no. 9): *zoej*, K 167, 170, 184, 187, L 148, 180, 180b, 182, 183, 199, 200a, 201, 203, 205, 206, 207, 226, 233, 235, 241, 243, 244, 264; *zŏĕj*, L 235, O 274; *zoei*, greppel of gat in de potstal achter de koeien, waarin vloeibare mest werd opgevangen, De Bont; *zoei*, mestgroeve achter de koeien, Van Dam 1 en 3; *zoei*, greppel in de potstal achter de koeien, hs Renders L 226; *zoei*, hs Kapteijns L 177; **zou:** *zòw*, P 41; *zaw*, K 357; *zà*, K 355; **schijtbed:** *schijdbed*, K 256; **riool:** *rĭĕjool*, I 269; *riôêl*, hs Mischgofsky L 95; **vloot:** *vloot*, L 152, 180*, 183; *vlôwt*, P 169; **mesteruf:** *méstərŏf*, P 78 z.s.h.

MESTGOOT TUSSEN TWEE RIJEN KOEIEN

Mistgang zwischen zwei Reihen von Kühen – liquid-manure gutter between two rows of cattle – conduit à purin entre deux rangs de vaches
(lijst H)
[In een dubbele stal waar de twee rijen koeien met de achtersten naar elkaar gekeerd staan, bevindt zich daartussen een mestgoot of mestgang.]
reep: *reep*, K 161; **middengang:** *mĭĕdəgank*, K 285; **doorrij:** *doorrij*, de ruimte in een stal tussen twee rijen beesten en waarlangs met een (aard)kar dwars door de stal heen gereden kan worden, Goossenaerts; **greppel:** *gréppəl*, K 252.

MESTHOOP IN DE ACHTERSTAL

Misthaufen im Hinterstall – manure-heap in back part of cow-house – tas de fumier dans la partie postérieure de l'étable
(N 5, 120; DC 10, 14)
[De mesthoop in de achterstal ontstaat wanneer men het onder het vee opgehoopte mest verplaatst naar achteren. Daar hoopt het zich op, totdat de stal uitgeschoten wordt. Deze mestverzameling wordt slechts zelden met een specifieke benaming aangeduid; een groot aantal opgaven luiden *mesthoop*, *mestvaalt*, *messing*, *missem* e.d., geen andere namen dus dan die welke gebruikelijk zijn voor een mesthoop in het algemeen; deze typen werden overgeplaatst naar het lemma mesthoop op het erf. Men vergelijke ook het lemma achterstal.]
mestdam: *mizdam*, K 184, 187; **stoep:** *stoep*, I 57, K 161b, 177b, 178*, 181, 182, 182a; **stalput:** *stàlpŭŭt*, K 331 z.s.h.; **afschot:** *afschòt*, K 240 z.s.h.; **potstalmester:** *potstàlméstər*, K 268 z.s.h.

GIERKUIL IN DE ACHTERSTAL

Jauchengrube im Hinterstall (Jaucheabfluß) – liquid-manure pit in back part of stable – fosse à purin dans la partie postérieure de l'étable
(N 5, 119)
[In de stallen waar men een greppel steekt in de mestbodem bevindt zich aan het einde daarvan een kuil waarin de aal of gier samenvloeit. Niet altijd wordt scherp onderscheid gemaakt tussen de greppel en de kuil, terwijl anderzijds verwarring schijnt op te treden met de gemetselde gierkelder; vgl. de beide lemmata mestgoot in de achterstal en gierkelder. – Bij de buitenliggende mesthoop vindt men ook een poel of kuil waarin het mestvocht zich verzamelt; de benamingen zijn ten dele dezelfde; vgl. het lemma gierkuil van de mesthoop. Vgl. verder het lemma zinkput.]
gierput: *gierputjə*, K 143, L 150, 258, 263; **giergat:** *giergat*, K 165; **gierkot:** *gierkötjə*, K 220; **beerput:** *beerput*, K 193a; *beerpŭŭt*, K 237; *béérput*, P 198; *béérpŭŭt*, I 266, 268, K 240, 254, 287, 330, P 70; *bééjrpŭŭt*, I 269, K 330; *béjrpŭŭt*, O 163; *bêêrpŭŭt*, K 245, 249, 250, 281; *bèrputjə*, K 188a; **zoeiput:** *zoejput*, L 149, 150, 180b; **zoeigat:** *zoejgat*, K 187, L 203b, 235; **zoei:** *zoej*, L 182, 183, 200b,

205, 206, 228, 232, 233, 241, 242, 243, 263, 264; **zeikput:** het type *zeikput* in: K 176, 193a, 211, 226, 241, 256, 262, 283, 295, 296, 301, 304, 331, 339, 340, 341a, 353, 354, L 159, P 67, 68, 77, 86, 88; *zoojkpit,* hs Schrevens P 86; **zeikgat:** het type *zeikgat* in: K 165, 166, 178, 179a, 183, 184a, 217, L 159, 186, 187a, P 105; **zeikkot:** het type *zeikkot* in: K 217, 240, 241, 268, 273, 276, 277, 307, 310, 312, 313, 314, 318, 353, P 25, 33, 137; **zeikkuil:** *zaajkuiltjə,* K 204; **mestput:** *méstpŭŭt,* K 330; *méspŭŭt,* K 296; *mispŭŭt,* K 287; *mĭĕspŭŭt,* K 201; **mestkuil:** *mestkuil,* L 201; **mestkot:** *méstkòt,* K 307; **mozegat:** *moowzəgat,* P 81; **moezikgat:** *moozikchat,* L 148; *moowzəkchat,* L 177c; *moezikgat,* gat of kuil resp. greppel, achter de koeien in de potstal, De Bont; **sterfput:** *sturfput,* P 148; *sturfpŭŭt,* P 69, 72, 95; *stéérfpŭŭtəkə,* K 283; *staarfput,* I 79; *stérfpat,* P 145; **roosterput:** *rîêstərpit,* K 324; **aflaatput:** *aflòòtpŭŭt,* K 248; **schepput:** *schépŭŭt,* K 245; *schupŭŭtəkə,* K 349; **schepgat:** *schépchat,* K 182, 191; *schépchât,* K 210; *schepgat,* gat in een potstal achter de koeien, waarin de urine van de beesten loopt, De Bont; **hoosputje:** *toospŭŭtəkə,* K 283; **stelput:** *stélpŭŭt,* O 275 z.s.h.; **zebbe:** *zéébə,* O 173; **kuil:** *kuil,* K 288; *keul,* L 263; **roostertje:** *rōēstərkən,* O 72; *nərŏĕstər,* zinkput, via deze gaat de aal uit de stal door de zép naar de mestvaalt, O 286a; **kot:** *kuttəs,* mv., P 33.

MESTDEUR

Tür zum Teil des Stalls hinter den Kühen, durch die der Mist entfernt wird – backdoor through which manure is taken out – porte par laquelle le fumier est enlevé
(N 4, 39)
[De deur die toegang geeft tot het achter de koeien gelegen gedeelte van de stal en waardoor de mest uit de stal wordt verwijderd.]
mestdeur: het type *mestdeur* in: I 102a, K 135, 146, 147, 163, 166, 175a*, 178*, 179a, 180, 182, 183, 186, 188, 188a, 191, 194, 201, 216, 216a, 231, 240, 246, 251, 262, 274, 276, 288, 291, 307, 333b, 351a, L 99, 150, 159, 159b, 177b, 187, 201, 205, 206, 228, 233, P 10, 27, 41, 70, 72, 88, 93, 95, 103, 112, 136, 148; *mizdeurə,* grote dubbele deuren in de achtergevel van de stal, K 184; **mestputdeur:** *méstpĭĕtdee,* K 340; *mestpŭŭtdeur,* K 234.

DE STAL HAKKEN

Den Stalldünger zerhacken – to chop the cow-house manure – hâcher le fumier
[Met de meststik de stalmest korthakken en in moten verdelen.]
stikken: *de stal* d.i. de stalmest *stikke,* met een stik stalmest kort maken, De Bont; **hakken:** *et mäs, de stal hakke,* De Bont.

DE MEST VERPLAATSEN NAAR DE ACHTERSTAL

Den zerhackten Stalldünger in den Hinterstall befördern – to pile the chopped manure in the back of the cow-house – faire passer le fumier à la partie postérieure de l'étable
[De in moten gestoken mest op de achterstal op een hoop werpen alvorens hem naar buiten te brengen.]
verwerpen: *het mest in de stal verwörpen,* op een hoop werpen om het uit te voeren, Corn.; **afzetten:** *afzetten,* met stal als objekt, het onder de beesten opgehoopte mest in de doorrij gooien en daar behoorlijk opstapelen, Goossenaerts; **aftrekken:** *de stal aftrekken,* de mest onder de beesten met de riek verwijderen, Corn.; **uithakken:** *de stal öthakke,* met de hak de stalmest kort maken en vervolgens met een riek per kar of kruiwagen verwijderen, De Bont.

DE STAL UITMESTEN

Den Stall ausmisten – to clean out the manure from the cow-house – enlever le fumier de l'étable
(DC 9, 26; Goossens 1b; Fourie)
[Het in de achterstal opgehoopte mest wordt met de meststik in blokken verdeeld, uitgegraven en naar buiten gebracht met de kruiwagen. De gebruikelijke werkwoorden ter aanduiding van die bezigheid worden opgegeven zonder object, met een woord voor de stal als object, met een woord voor de mestgoot als object, met een woord voor de koeien als object ofwel met een woord voor mest als object. De woorden ter aanduiding van de stal, de mestgoot, de koeien enz. worden hier niet gedocumenteerd.]
mesten: *mistə,* K 101a, 133c; *miestə,* K 133a; *mestə,* K 107a, 109, 148; *missə,* K 151; *miesə,* K 188a; *mèssə,* K 149; *méssn,* Eylenbosch O 253; *miessen,* hs Etten K 176; **(de stal) mesten:** *méstə,* P 46, 47, 48, 102, 104, 110, 137, 143, 149, 150, 154, 154a, 157a, 166; *miesə,* K 176;

de stal meste, het mest uit de stal trekken, Tuerlinckx; **koeimesten:** *koejmestə*, K 135; **uitmesten:** *uitmèstə*, L 239; *utméstə*, K 314, 357; *uitmestə*, K 102, 133a, 133d, 148, 151, 172, 197; *ŭŭtmeestə*, L 159; *uitmistə*, I 79, K 100, 100a, 163c, L 95, 104; *uutmistə*, L 209a; *uitmessə*, K 163, 182a; *uitmèssə*, L 145a; *öjtmèssə*, L 93; *ötmessə*, L 144a, 145; *öwtmessə*, L 200; *uitmèèsə*, L 91; *uitmissə*, K 124a, 132, 157, 158a, 173a, 177, 182, 194; *uitmiesə*, K 125a, 153, 158b, 159; *àətchəmést*, P 16; **(de stal) uitmesten:** *utmestə*, K 353; *outmestə*, L 100; *uitmistə*, L 103; *uitmiesə*, K 164; *ötmessə*, L 147; *êûtméssn*, Eylenbosch O 253; *uitmesten, uitmissen*, met kalverenstal of varkenskot als objekt, het mest eruit verwijderen met behulp van een riek, Goossenaerts; **(de koeien) uitmesten:** *uitmistə*, K 143; *uitmistə*, K 133a; **(de mestgoot) uitmesten:** *outmaesə*, L 151; *uitmessə*, K 171, L 149; **afmesten:** *afméstə*, K 353; **uitkruien:** *uitkruiə*, K 184a; **(de stal) uitkruien:** *de stal uitkruien*, met een kruiwagen de stalmest naar het land of de mesthoop brengen, De Bont; de stal outkrui-ie-je, hs Vissers L 180; **(de mestgoot) uitkruien:** *uitkruiə*, K 216a, L 144a, 149, 179, 199, 258; *outkruiə*, L 180; *ŭŭtkreugə* L 162; *uitkreugə*, L 156; **(mest) eruitkruien:** *ərutkrujən*, K 315; *ərutkrajə*, K 357; **afkruien:** *afkruiə*, L 283a; **(mest) kruien:** *kruiə*, L 112; **leeg kruien:** *leechkruiə*, K 141; **uitschieten:** *ötschiete*, K 184; *uitschietə*, L 259, 263; *òjtski-jtə*, L 241; *òòjtskijtə*, L 236; **(de stal) uitschieten:** *uitskietə*, L 145; *de stal ötschiejte*, De Bont; **(de mestgoot) uitschieten:** *òòwtschiejtə*, L 180**; *uitschietə*, L 186; *outskietə*, L 152; **(de stal) afschieten:** *de stal afschieten*, Corn. Vervl. A.; **uitdoen:** *uidoen*, L 244; *ojdoo*, L 240; *ötdôê*, L 280; *ojtdôê*, L 264; *àətchədòòn*, P 16; *ootōēn*, hs Schrevens P 86; **(de stal) uitdoen:** *utôen*, P 45; *utŏĕn*, K 318; *utŏĕ*, K 358; *uidoen*, K 183b; *de stal öddoewn*, De Bont; **(de mestgoot) uitdoen:** *uidoen*, L 180*, 187a; **(mest) uitdoen:** *utówn*, P 44; *ötówn*, P 46; *utŏĕ*, K 314; *utŏĕn*, K 316; **(de stal) afdoen:** *avdôôn*, L 285; **uitvaren:** *uitfòòrə*, L 208; *uitfaarə*, L 208a; **(de stal) uitvaren:** *de stal ötvaore(n)*, De Bont; *stal ouwtvaoren*, Van Dam 2 en 3; **(de mestgoot) uitvaren:** *uitfòòrə*, L 263a; **(mest) varen:** *vaarə*, L 185; **leeg varen:** *lichfaarə*, L 263; **mestkarren:** *miskarrə*, I 78a; **mestrijden:** *misrijə*, I 78a; **(de mestgoot) uitgooien:** *uitchoojə*, K 145a, L 149; **(de stal) uitsmijten:** *uitsmietə*, L 160; **uitruimen:** *uitruimə*, K 190; **(de mestgoot) uithalen:** *uithaalə*, L 201; **(de stal) uitkaffen:** *uitkaffə*, L 262; **(de stal) uitrijden:** *utraejə*, K 185; **(de stal) uittrekken:** *de stal uittrekken*, de stalmest met de mesthaak buiten den stal trekken, Corn.; **(de stal) trekken:** *trékkə*, P 168; **(de stal) uitstoten:** *de stal ötsteute*, met paard en kar de mest uit een (pot)stal verwijderen, De Bont; **leeghalen:** *leechhaalə*, L 255; **(mest) uit de goot halen:** *uit de goot haalə*, L 228; **leegmaken:** *leechmaakə*, K 163c; **(de mestgoot) leegmaken:** *lijchmòòkə*, L 201; *leechmaakə*, L 110, 178; **schoon maken:** *skon mòòkə*, L 205, 206; *schŏĕn maakə*, P 47; **(de stal) schoonmaken:** *schŏĕnmôokə*, P 161; *schŏĕnmaakə*, P 165; **(de mestgoot) schoonmaken:** *schonmaakə*, L 187; *schoonmaakə*, L 144a, 264; **(de mestgoot) zuiver maken:** *zèùvər maakə*, L 281; **(de mestgoot) klaarmaken:** *klòòr maakə*, L 185; *klaar maakə*, L 161; **(de mestgoot) krabben:** *krabbə*, K 126.

DE STAL VÓÓR HET STROOIEN GAAF LEGGEN

Den Stall vor der Einstreu gleichmäßig und flach machen – to level the cow-house floor – égaliser l'étable avant de faire la litière

[„Een stal, welke door het stampen der beesten ongelijk ligt, vóór het eigenlijke strooien effen leggen", Goossenaerts.]

ifferen: *ifferen*, Goossenaerts; *de stal hifferen*, Corn. Vervl. A.; **opifferen:** *opifferen*, van een stal, hem als legerstede voor het vee door ifferen zachter maken, Goossenaerts; *ophiffelen*, Corn. Vervl. A.; **verschieten:** *de stal verschieten*, Corn.; **gelijk schieten:** *gəlaakschīētə*, K 314.

DE KOEIEN STROOIEN

Den Kühen streuen (Ausbreiten von Lagerstroh für die Kühe) – to spread fresh straw under the cows – faire la litière sur laquelle les vaches se couchent

(znd 7, 61b; Goossens 1b)

[Vers strooisel brengen onder de koeien op stal. Volgens Goossenaerts omvatte het dagelijks strooien het gaaf leggen van de mestbodem, het zgn. ifferen, het aanbrengen van aarde en zoden en het eigenlijke strooien met stro. – De werkwoorden worden gegeven zonder object, met een woord voor de koeien als object ofwel met een woord voor stal als object.]

strooien: *strôo*, P 161; *strôô*, P 46; *strôôn*,

K 358; *stroon*, K 357; *strôejə*, P 143, 149, 150, 154, 154a; *strôe*, P 102, 104, 137; *strûu*, K 353, 314, 315, P 44, 47, 48; *strujə*, P 45; *straawə*, L 144; *straan*, K 316, 318; *straa*, P 157a, 165, 166, 168; *strouə*, L 157a, 180b; *struiə*, L 150; *straaien*, Hoeufft; *strèèje*, L 100, Elemans; *strööje*, Elemans; *strooien*, het dagelijks strooien omvatte het ifferen, het aanbrengen van aarde en vlaggen, het strooien met stro, Goossenaerts; *'gestrauwd' worden*, Van Dam 3; *stròòuwen*, hs Vissers L 180; **(de koeien) strooien:** *strôô*, P 91, 171; *stroowə*, P 55; *stroojə*, K 191, 195, 201, 213, 244; *stroo*, P 136; *strouə*, P 112, 128; *strôe*, I 220, 266, K 267, 319, 330, 349a, 353, P 16, 18, 136; *strôê*, K 295, 296, 307, 310, 331, P 76, 80, 85, 129, 133a; *strŏějə*, I 269, K 208, 210, 227, 245, 250, 293, 302; *strōējə*, K 330, P 14; *strôejə*, P 154; *strŏějn*, O 162; *stroejn*, O 182; *stroej*, P 171; *stroe*, K 287; *strōēn*, O 286; *strûu*, K 206, 273, 304, 307, 352, 353, P 43; *strûû*, K 241, 300a, 325, O 238; *struujə*, P 99; *strŭŭjə*, K 257; *strūūjm*, I 267; *struun*, O 251; *struum*, O 286; *struiə*, K 292; *struijn*, K 301; *strŏən*, K 305; *strêu*, K 324; *strèùwə*, L 235; *streun*, K 272; *straə*, P 164; *straaw*, P 171; *strîen*, O 162; *strîên*, K 340; *de stal, et pärd, de koei straauwe*, De Bont; *de koei strōuwen*, Brabantius; **(de stal) strooien:** *strûu*, K 315; *de stal struën*, Corn.; *de stal strooien*, Corn. Vervl. A.; *de stal strooie*, K 177a, Weijnen GR 12; **(de koeien) strooiselen:** *strussələ*, I 220, P 25; *strŭŭsələ*, P 94; *streusələ*, K 237; **(de stal) opstrooien:** *de stal opstrooien*, Corn. Vervl.; *de stal opstrouwen*, Van Dam 2; *de stal opstraauwe*, De Bont; **openstrooien:** *oupəstraa*, P 110; **(de koeien) bestellen:** *bəstillə*, K 334.

STROOISEL VOOR DE STAL

Lagerstreu – stable-litter (stable-bedding) – litière pour l'étable
(N 11, 13a, b en c; znd 7, 61b; Goossens 1b; Van Hoof)
[Als strooisel voor de stal komt in aanmerking alles wat er aan verdroogde plantaardige bestanddelen te vinden is. Aangetroffen benamingen die deze stoffen betekenen niet als strooisel maar als datgene wat gehakt, geschaard, gekrabd, kortom verzameld wordt, worden verantwoord in 1.1.1.3.]
strooisel: *stroojsəl*, K 204, 244; *strŏjsəl*, L 109; *strójsəl*, K 245; *strojsəl*, K 201, P 171; *strajsəl*, K 165, P 88; *strŏějsəl*, I 268, K 249, 250, 251; *stroejsəl*, I 260, K 210, 243, 245, 250, O 182, P 171; *strūūjsəl*, P 96; *struujsəl*, P 99; *strōēwsəl*, O 286; *stroewsəl*, K 296; *struwsəl*, K 204; *strawsəl*, K 150, 187, 220, L 145, 148, 183, 201, 241, 243, 261; *stràwsəl*, K 241; *strôôsəl*, K 248; *stroosəl*, K 191, 330, P 46; *strósssəl*, K 351a, 357, 358; *strŏssəl*, K 184, 340, 341a; *strossəl*, K 184, 300a; *strôêsəl*, K 244, 248, P 13, 80, 129, 133a; *strôesəl*, I 266, 267, K 195, 283, 296, 331, 335, O 162, P 112; *strŏësəl*, K 244, P 76, 86, 89, 91; *strōēsəl*, K 248, 281, 291, 330; *stroesəl*, K 206, 330, P 136; *strûûsəl*, O 230, 238, P 36; *strûusəl*, P 47; *struusəl*, O 251; *strŭŭsəl*, K 237, 277, 293, 334, 356, P 14, 18, 41, 43, 44, 94, 95; *strūūsəl*, I 220, K 325, P 16; *struisəl*, I 266, K 227, 258, L 150; *strêûsəl*, K 208; *strèùsəl*, K 276; *streusəl*, K 220, 237, 254, 292, 295, 301, 302, P 25; *strussəl*, I 220, 221, K 204, 212a, 240, 241, 256, 268, 272, 273, 274, 283, 291, 295, 296, 300a, 307, 310, 312, 313, 314, 315, 319, 324, 330, 332, 349, 349a, 352, 353, 356, O 286, P 2, 25, 33, 41, 45, 85, 136; *strössəl*, K 191, 192, 206, 237, 241, 257, 261, 267, 273, 274, 301, 304, 305, 307, 310, 312, 313, 348, 349, 353, 354; *strassəl*, K 186, 316, 318; *strousəl*, L 153, 177c, 180b, 208; *strouəsəl*, P 128; *stressəl*, K 213, 353; *strissəl*, K 237, 278, 307, 353, P 33; *strîêsəl*, P 27; *strîesəl*, O 162; *strèwsəl*, L 235; *strootsəl*, K 287, P 55; *strōētsəl*, K 330; *straatsəl*, P 164; *strooisel*, Goossenaerts; *strauwsel*, Van Dam 3; *struēsel, strasel*, Tuerlinckx; *strouwsel*, De Bont; *strewsel*, hs Jansen L 200; *strŏětsəl*, hs Schrevens P 86; *strūūjsəl*, hs Van Hoof K 276.
Onder de aanduidingen voor het strooisel vindt men ook vaak woorden als: *stro, spellen* (= dennenaalden); ze worden verantwoord in resp. 1.1.1.3. en 2.2.3.

BOSSTROOISEL

Im Wald gesammelte Streu – dead wood litter – litière recueillie dans les bois
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, verzameld in het bos.]
bosstrooisel: *bostrawsəl*, L 183, 241, 263; *bòstrèùsəl*, K 276; *bóströssəl*, K 353; *bóstrŭŭsəl*, P 44; *bòstrussəl*, K 207; *bóstrŏějsəl*, K 211; *bóstrôelsəl*, K 191; *bosströssel*, strooisel (bladeren, dennenaalden, mos, enz.) dat men in de bossen verzamelt, Corn.

DENNENAALDENSTROOISEL

Dürre Kiefernnadeln als Streu – fir needle litter – litière composée d'aiguilles de pin
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, hoofdzakelijk bestaande uit verdorde dennenaalden.]
dennestrooisel: *dénnəstrawsəl,* L 183; *dénnəstrossəl,* K 375; *dénnəstrussəl,* K 310; *dénnəstrŭŭsəl,* P 41; *dénnəstràssəl,* K 318; *déénəstrîesəl,* P 27; *dinnəstreusəl,* K 310, 314; **naaldenstrooisel:** *nóldəströssəl,* K 237; **spellenstrooisel:** *spélləstreusəl,* K 314; **spelstrooisel:** *spélstrussəl,* K 273.

BLADERSTROOISEL

Laubstreu – dead leaves litter – litière composée de feuilles
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, bestaande uit afgevallen bladeren.]
blarenstrooisel: *blôôrstrussəl,* K 273; *blòòrəstrussəl,* K 315; *blöwərstrussəl,* K 314; *bloorəstrŭŭsəl,* O 173; *blôorəstrîesəl,* P 27; *blujərstrassəl,* K 316; *blojströssəl,* K 237; **bladstrooisel:** *blàtstrussəl,* K 310; *blaatströssəl,* K 301.

HEIDESTROOISEL

Plaggen (Heidestücke) als Streu – heather litter – litière composée de bruyère
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, bestaande uit heidezoden.]
heistrooisel: *hajstrassəl,* K 316; *hajstrussəl,* K 315; *heejstrawsəl,* L 183; *heiströssel,* strooisel van heizoden, heideplaggen, Corn.

HEGGESTROOISEL

Heckenblätter als Streu – hedge-leaves litter – litière composée de feuilles de haies
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, hoofdzakelijk bestaande uit afgevallen blad van heggen.]
haagstrooisel: *haachstrossəl, haachstrōējsəl,* K 357; *hòchstràssəl,* K 318; **hegstrooisel:** *hechstrawsəl,* L 241.

EIKESTROOISEL

Eichenblätter als Streu – oak-leaves litter – litière composée de feuilles de chêne
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, hoofdzakelijk bestaande uit afgevallen eikebladeren.]
eikestrooisel: *éékəstròssəl,* K 183c; *eikestrouwsel,* De Bont.

ELZESTROOISEL

Erlenblätter als Streu – alder-leaves litter – litière composée de feuilles d'aune
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, hoofdzakelijk bestaande uit afgevallen elzebladeren.]
elzestrooisel: *elzəstròssəl,* K 183c.

TURFSTROOISEL

Torfstreu – peat-litter – litière composée de tourbe
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, hoofdzakelijk bestaande uit turf en veen.]
turfstrooisel: *turfstrooisel,* de met machines uitgeplozen en gezeefde bonkaarde van hoogveen, Goossenaerts; *törfstrooisel,* afval van turf, Corn. Vervl. A.

ZODENSTROOISEL

Rasenschollen als Streu – turf-bedding – litière composée de mottes d'herbe
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal bestaande uit zoden. Voor de benamingen van de zoden zie 1.1.1.3.]
vlagstrooisel: *flachstrussəl,* K 314.

HOOISTROOISEL

Heu oder Heuabfälle als Streu – haybedding – litière composée de foin
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, bestaande hoofdzakelijk uit hooi of hooiafval.]
hooistrooisel: *hôoströssəl,* K 353.

KANTSTROOISEL

An Wegrainen und Grabenböschungen gesammelte Streu – ditch-side and verge litter – litière recueillie le long des accotements
(N 11, 13)
[Strooisel voor de koestal, verzameld langs bermen en slootkanten en in houtwallen.]
kantstrooisel: *kaantstrussəl,* K 207; *kaantstrŭŭsəl,* K 277; *kèntstrussəl,* K 256; *kaantströssel,* bladeren enz. welke men in de houtkanten verzamelt, Corn.

1.1.1.1.

STROOISELHOOP

Streuhaufen im Hofraum – pile of litter – tas de litière
[Verzameld strooisel voor de koestal, opgeslagen op het erf.]
strooiselhoop: *strösselhoeëp*, Corn.; *strooiselhoop*, Corn. Vervl. A.; *strouwselhoop*, De Bont; *strauwselhoop*, Van Dam 3. **strooiselmijt:** *strösselmijt*, Corn.; **strooiselplek:** voor de plaats waar de strooiselhoop zich bevindt geeft K 211 *strussəlplék*.

HOOP STROOIAARDE VOOR DE STAL

Haufen schwarzer Erde zum Streuen – heap of black soil used for bedding – tas de terre noire destinée à faire une litière
[Een lange uit een akker gedolven hoop zwarte aarde, waarmee naast het strooisel een boer voorheen zijn potstal strooide, (vrij naar De Bont).]
aardrij: *erdrij*, De Bont; *ärdrij*, Cuypers 3; **aardhoop:** *erdhoop*, K 179a; *erdhoop*, teelaarde van het bouwland afkomstig, opgeslagen op het erf om met strooisel vermengd te worden, Van Dam 3; *aardhoop*, Goossenaerts.

STIERESTAL

Bullenstall – bull-stall – étable au taureau (Lijst H e.a.)
[„Meestal afzonderlijke stal voor de stier of de stieren; soms staat er een vaars bij om te beletten dat de stier te veel zou tobben (= woelig zijn)" Goossenaerts.]
stierestal: *steerəstàl*, I 266; *sti-jrəstàl*, P 99; *steujrəstaal*, P 145; *stierestal*, Goossenaerts; **stierstal:** *stierstàl*, K 247; *stierstal*, Corn. Vervl. A.; **stierekot:** *stierekot*, Goossenaerts.

OSSENSTAL

Ochsenstall – ox-house – étable aux bœufs
ossenstal: *ossəstal*, K 124a; *ossestal*, Goossenaerts.

PAARDESTAL

Pferdestall (Pferdeboxen) – horse-stable – écurie
(N 5, 105e; DC 10, 9; znd 38, 26; Van Gerwen; Van Hoof)
[Stal voor het paard of de paarden. Het is niet uitgesloten dat met bepaalde typen van benamingen paardeboxen worden bedoeld.]
paardestal: het type *paardestal* in: I 57, 78a, 79, 220, 265, 266, 268, 271, 273, 274, 275, K 100, 100a, 109, 110a, 124a, 125a, 127a, 129a, 132, 133a, 133c, 135, 137, 143, 148, 149, 151, 152, 155, 158, 160, 161, 163c, 165, 168, 173a, 173*, 174, 175a*, 176, 180, 181, 182, 182a, 183, 183b, 184, 0188, 189, 191, 194, 195a, 196, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 221, 226, 231, 235, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 262, 265, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 281, 281a, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 301, 303, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 312, 313, 318, 320, 324, 325, 329, 330, 331, 332, 333, 333b, 334, 335, 336, 339, 340, 341, 341a, 342, 344, 346, 348, 349, 349a, 350, 351, 352, 353, 354, L 92, 99, 152, 153, 154, 160, 177, 180**, 201, 207, 232, 239, 240, 244, 263, 263a, 283a, O 67, 69, 70, 72, 73, 74, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 162, 165, 166, 169, 173, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 232, 238, 239, 242, 243, 244, 251, 255, 272, 274, 275, 276, 286, 287, 288, 289, 290, P 2, 3, 4, 5, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 18a, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 29a, 35, 35a, 38, 41, 60a, 61, 64, 65, 66, 66a, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 93, 94, 95, 96a, 99, 103, 105, 106, 112, 122, 124, 125, 128, 129, 133, 134, 136, 137, 137a, 139, 144, 145, 146, 148, 149, 154, 154a, 155, 163, 169, 198, 199; *péérəstal*, hs Schrevens P 86; **paardsstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *pert*[*stal*], K 183b, 213, L 93, 99, 100, 103, 104, 112, 150, 153, 158, 159, 161, 162, 184, 185, 186, 187, 190; *pèrt*[*stal*], L 159, 160, 187a, 199; *paart*[*stal*], P 150; *pòòrt*[*stal*], L 241, 241a; *peert*[*stal*], K 133d, 277; *pèèrt*[*stal*], L 153; *pjert*[*stal*], L 262; *pjèrt*[*stal*], K 240; *pèr*[*stal*], K 101a, 110a, 137, 147, 167, 183, 184, 186, 187, 187a, 193a, 195, 216a, 218, L 145a, 149, 177c, 180, 182, 183, 208, 208a, 236, 255a, 263, 283; *pér*[*stal*], K 143, 165, 166, 182, 183, 184a, 189, 194, 204, 237, L 180; *per*[*stal*], I 79, 102a, K 100a, 102, 102*, 133a, 143, 146, 147, 148, 163, 165, 168, 169, 171, 184, 184a, 185, 187, 200, 203, 220, 224, L 91, 91b, 93, 100, 145, 148, 178a, 179, 180, 180b, 201, 203b, 204, 205, 206, 212, 228, 233, 235, 241, 242, 243, 258, 259, 263, 263a, 264, 280, 281, 281*, 285, O 153, 174; *peer*[*stal*], K 137, L 208; *par*[*stal*],

K 145a; *paer[stal]*, L 201; *péér[stal]*, P 81; *pjéér[stal]*, I 269; *pjer[stal]*, K 216, L 236, 264; *pjèr[stal]*, L 183, 235, O 160, P 68; *péjr[stal]*, P 44; *pjeer[stal]*, K 307; *pèt[stal]*, K 241; *péét[stal]*, K 313, P 48; *pejt[stal]*, P 111; *péjt[stal]*, P 171; *pééjt-[stal]*, K 277, P 105; *pjeet[stal]*, K 307; *pjet[stal]*, K 238, 272, 301, 304, 307; *pjét[stal]*, K 231, 238, 240, 241, 268, 270, 273, 275, 276, 277, 301, 306, 307, 309, 310, 312, 313, 314, 315, 317, 340, 352, 353, 354, O 242, P 40, 41, 109; *pjèt[stal]*, I 269, K 240, 241, 307; *pe[stal]*, I 78, K 174, 175a*, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 188, 189; *pè[stal]*, I 79, K 126, 161a, 161b, 175, 182, 188a, 190, 191, 192; *pé[stal]*, K 207; *pjè[stal]*, K 241, 255, 258, O 238, 241, 245, 275, P 89, 161; *pjie[stal]*, O 239; *perstal*, een afgeschot hoekje in de koestal, K 215; *pjèsstal*, Corn.; *paardsstal*, Goossenaerts; *pärstal*, De Bont; *pèrtstal*, Elemans; *persstal*, bevindt zich op de voorstal bij de koeien, Van Dam 1; *paerstal*, hs Vissers L 180; *pjéstal*, *pjèstal*, Eylenbosch O 253; *pèrstál*, hs Mischgofsky L 95; *pèrstal*, hs Kapteijns L 177; *paardstal*, hs Etten K 176; *pesstal*, AG; **paardekooi:** *paardəkooj*, L 209a; **paardskooi:** *paartskooj*, L 224; *pertskoj*, L 184; *perskooj*, L 144, 226*; *perskoj*, L 205, 206; *pérskòj*, L 149; **paardekot:** het type *paardekot* in: K 231, 238, P 33, 60, 72; **paardestallingen:** *pjèèrəstallingə*, K 241.

DEUR VAN DE PAARDESTAL

Tür zum Pferdestall – horse-stable door – porte de l'écurie
(Lijst H e.a.)
[Naam voor verschillende deuren, binnen- en buitendeuren, welke toegang geven tot de paardestal.]
paardsstaldeur: *pjétstaldur(t)jən*, K 241; *perstaldeur*, L 263; *péjətstàldujr*, P 169; *pjéstaldeuj*, is meest een halfdeur, Eylenbosch O 253; **paardestaldeur:** *péjədəstàldujr*, bestaat uit twee delen boven elkaar, P 169; **paardedeurtje:** *péérdədurkə*, K 283.

PAARDERUIF (zie kaart)

Heuraufe – hay rack – râtelier de l'écurie (DC 14, 13; znd 42, 3; znd 45, 13; Weijnen EB 14, 23; Roukens 14, 23; Eylenbosch)
[Traliewerk, in schuine stand aangebracht boven de kribbe in de paardestal, waarachter men hooi, gras e.d. werpt als voedsel voor het paard. De opgaven *kribbe* e.d. schijnen erop te wijzen, dat de ruif ook wel wordt opgevat als deel van een groter geheel, ofwel dat er naamsoverdracht heeft plaatsgehad. Vgl. het lemma paardekribbe.]
ruif (krt no. 1): *ruif*, I 57a, 78, 79, 102a, 118, K 100a, 109, 110a, 131, 133a, 136a, 137, 140, 141, 142, 143, 146, 147, 148, 150, 151, 154, 155, 157, 158a, 158b, 159, 160, 161, 161a, 161b, 162, 163, 164a, 169, 172, 173*, 174, 175, 175a, 177, 179, 179a, 179b, 181, 182, 182a, 185, 190, 190a, 194, 195, 195a, 196, 197, 206, 209, 210, 212, 215, 216a, 218, 234, 236, 237, 240, 244, 250, 252, 307, L 91, 93, 99, 100, 102, 110, 144a, 145, 149, 150, 152, 154, 179, 180a, 183, 190, 201, 204*, 226, 226*, 228, 241, 258, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, P 22, 25, 69; *röjf*, K 209; *rèùjf*, K 168, 184, 184a, L 147, 148, 151, 178a, 180b; *röjəf*, P 124a; *rèùf*, K 183, L 243, 280, O 158, 239, 286, P 74; *röf*, L 147, 201, 263a; *reuf*, K 136a, 192, 277, L 283; *rojəf*, K 265, 272, 276, 302, 307, 324; *rojf*, I 220, K 129a, 235, 240, L 203, 205-206, P 128; *roojf*, K 320; *ròòf*, K 236, 265, 272, 276, 302, 307, 324, 330, P 133; *ròəf*, K 265, 269, 276, 302, 307, 324; *rôof*, I 274, K 307, 339, P 76; *rouf*, K 335; *ròwf*, K 352; *rówf*, K 303; *rawf*, K 310; *rôôf*, K 244; *ròòəf*, K 307; *rijf*, K 353, L 201, P 46; *reef*, K 237, L 183; *rūūf*, L 159, 184; *ruuf*, L 156, 158, 187; *roef*, P 69a; *ruvvə*, I 221a; **hooiruif** (krt no. 1): *hójruif*, L 152; *hoojruif*, K 136a, L 280; *hojreef*, L 183; *hooi-ruif*, hs Vissers L 180; **paardsruif** (krt no. 1): *persruif*, L 180b; *pèrsröjf*, hs Mischgofsky L 95; **reep** (krt no. 2): *reep*, K 131, 146, 168, 171, 184, 187, 187a, 199a, 206, 212, 218, 237, 273, 277, L 102, 103, 144, 144a, 145, 145a, 147, 148, 151, 152, 160, 178,178a, 179, 179a, 180, 180a, 180b, 182, 202, 208, 226, 226*, P 46, 53; *rip*, L 154, 184, 185, 186, 188, 190; *rép*, L 153; *rep*, L 112, 159, 184; *rzeep*, L 151; *raep*, K 101a, 128a, 129a, 133a, 133c, L 160; *rijp*, L 183, 203; *rejp*, K 240; *rīēp*, L 93; *riep*, P 53, 56, 99; *rîêp*, K 251, 307, P 95, 171; *rîep*, I 221a, K 210, 224, 234, 235, 241, 252, 254, 272, 274, 276, 283, 291, 296, 301, 304, 305, 307, 308, 346, 347, L 283, P 25, 35a, 99, 101, 109, 152, 157a, 171; *rûûp*, P 37; *re.p*, De Bont; *rép*, L 153, Weijnen EV 7; *rip*, v. W. 1; *riëp*, Tuerlinckx; **hooireep** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[hooi]-reep*, K 172, 196, 205, 241, 273, 277, 295, 313, 349a, L 145, 149, 180, 183, 239, 242, 263a, 280, P 24; *[hooi]rêêp*, K 275;

1.1.1.1.

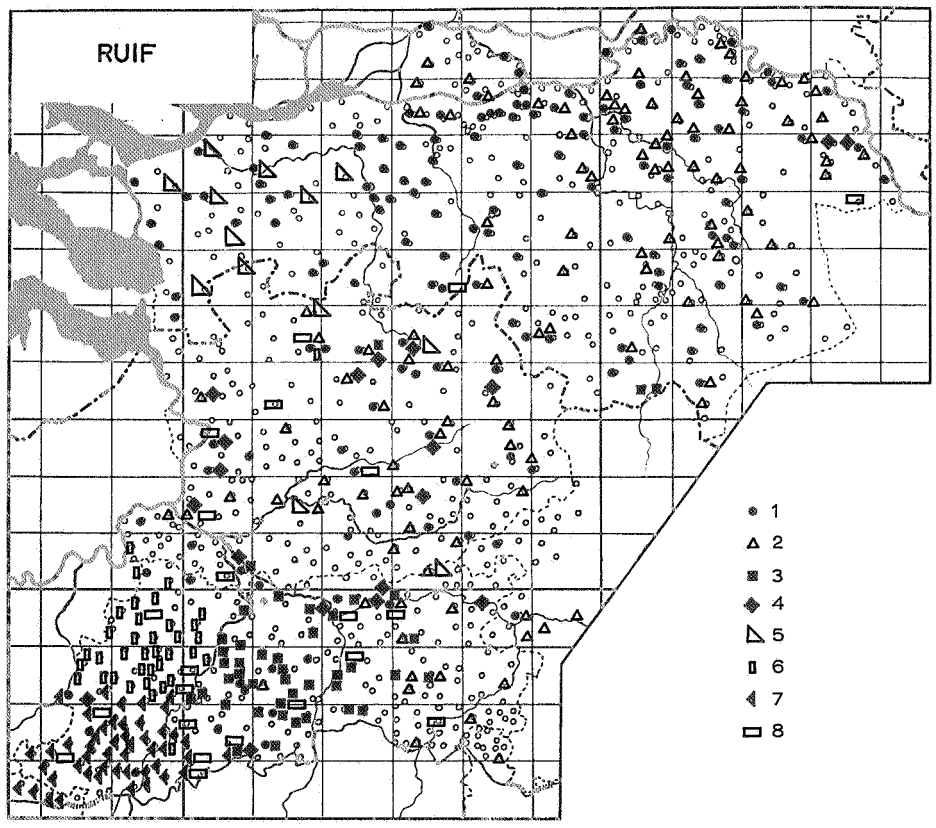

[hooi]rip, L 158, 160; *[hooi]rîep*, K 231, 241, 277, 286, L 285; *[hooi]rijp*, L 203, 207, 236; *hooireep*, Corn. Vervl.; *hooireep*, De Bont; **paardsreep** (krt no. 2): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[paards]reep*, L 104, 145, 145a, 147, 151a, 157, 179, 242; *[paards]riep*, P 50; *pertsrip*, L 185; *pèrtsrèp*, L 154; *pertsrep*, L 160; *pèèrdsreep*, Corn. Vervl.; *pärsre.p*, De Bont; *paersreep*, hs Vissers L 180; **stalreep:** *stalreep*, K 212; **ben** (krt no. 3): *ben*, K 210, L 281-281*, P 23, 25; *bènnə*, P 10; *bin*, P 7, 14, 21, 23; *bĭĕn*, P 13, 26, 37, 60b, 63, 69, 70, 73, 76, 79, 80, 81, 89, 127, 128, 129, 130a, 133, 137; *pien*, P 133; *bĭĕng*, P 37, 80, 86, 88, 89, 94, 128, 129, 137a; *bĭĕnə*, P 61, 62, 65, 66, 67, 69, 69a, 126, 127, 133; *bīēnj*, P 88; *bĭĕn*, de hooimand boven de krib, P 77; *bĭĕng*, hs Schrevens P 86; **paardeben** (krt no. 3): *péərəbĭĕn*, P 80; **voerben** (krt no. 3): *voejərben*, P 14; **hooiben** (krt no. 3): *hoojben*, K 330; *ôebĭĕn*, P 16; **rek** (krt no. 4): *rek*, K 210, 212, 244, 272, 330, P 24, 25; *rék*, O 159; **hooirek** (krt no. 4): *hojrek*, L 187a; *hoejrek*, K 241, 286, P 16; *ôerék*, P 41; hetzelfde type ook in P 126; **paardsrek** (krt no. 4): *perstrek*, L 187; **voerrek** (krt no. 4): *vujərek*, K 231; *vojrek*, K 306; *vôerek*, K 244, 250; **leer:** *leer*, O 287; **voerleer:** *vêurlier*, K 313; **schalier** (krt no. 5): *schalier*, K 173a, 188a, 189, 212; *schəlier*, I 57, K 151, 157, 158c, 174, 205, 295, 349a; *schelier*, Goossenaerts; *schəlier*, AG K 177; *schelier*, hs Etten K 176 geeft deze vorm voor K 158c; *sjelier*, *sjielier*, hs Etten K 176; **rasteel** (krt no. 6): *rasteel*, I 275, O 67, 70, 72, P 3; *rastîêl*, I 268, 268a, O 67, 68, 69, 69a, 70, 71, 72, 73, 74, 153, 154, 155, 156, 157, 162, 164, .169, 170, 172, 173, 174, P 2; *rastîel*, I 265, 274, 320, O 163, 168, 256, P 3; *rəstîêl*, O 165, 171; *rəstīēl*, O 166; *rəsteel*, K 209; *réstîêl*, O 177, P 4, 59, 60; *réstīēl*, O 163; *rawstiel*, O 165; *rasteel*, Hoeufft; *rasteel*, *resteel*, Corn. Vervl.; *rasteel*, Goossenaerts; **steel:** *stêejl*, K 206; *stien*, O 162 z.s.h.; **ranselier** (krt no. 7): *ransəleer*, O 237, 243, 254a, P 199; *ransəlier*, O 158, 175, 237, 275; *ransəlīēr*, O 178, 238, 244, 247, 247b; *ràns līēr*, O 158, 238; *rassəleer*,

O 238, 240, 251; *rassəlier*, O 158, 242, 243, 274, 275; *rassəlîêr*, O 272, 274; *rassəlīēr*, O 161, 242, 274a, 276; *rasleer*, O 273; *raslīēr*, O 275; *rasjlīēr*, O 241; *rasjəleer*, O 285; *ràslīēr*, O 243; *rastəleer*, O 252, 281, 281a; *réstəleer*, O 288; *réstəlīēr*, O 290; *dransəleer*, O 253, 254; *dranslier*, O 175, 244; *dransəlîêr*, O 249; *dransəlīēr*, O 175, 238, 244, 245, 277, 285; *dronsəlier*, P 126; *drassəleer*, O 176, 255, 277, 278, 287; *drassəlier*, O 239, 244; *drassəlīēr*, O 158, 286; *dras'līēr*, O 246, 250; *dréssəleer*, O 286a, P 198; *dreslier*, P 198; *drassier*, O 158; *transəleer*, O 239; *tréssəleer*, O 287; *tassəlier*, O 251; *lassəlîêr*, O 232; *lassəlīēr*, O 241; *lastəlîêr*, O 232; *assəlīēr*, O 274a; *déstəleer*, O 256, 289, P 198, 199; *déstəlīēr*, O 289; *nestleer*, P 198; *néstəleer*, P 125; *breesəleejr*, O 290; *ratəljee*, O 286; *dransəleer*, Eylenbosch O 253; **kribbe** (krt no. 8): *krip*, K 195a, 206, 244, 269, L 209a, P 26, 122; *kribbə*, O 69, 238, 241, P 64, 198, 199; *krep*, P 25, 86; *krap*, P 145; *krup*, K 269, 329, P 80; *krubbə*, O 178a, P 126; *kruibə*, P 199; **hooikribbe** (krt no. 8): *oojkrip*, K 286; **paardekribbe** (krt no. 8): *peerdəkrup*, K 229; **ren:** *ren*, K 209, 210, 274; **hooiren:** *(h)ōērén*, K 338; **hooiplunje:** *hoeplunjə*, I 180 z.s.h.; **huif:** *höjf*, I 222, n.b.; **crèche:** *krés*, O 289 n.b.

PAARDEKRIBBE

Futterkrippe – manger in horse-stable – crêche de l'écurie
(znd 28, 52; K, 2)
[De houten of stenen voerbak voor het paard, bestemd voor kort en droog dan wel vloeibaar voedsel.]
kribbe: *krip*, I 57, 57a, 79, K 100a, 102*, 128, 128a, 133a, 141, 147, 148, 151, 160, 162a, 163, 164, 171, 173a, 174, 178*, 183, 188a, 190, 195a, 196, 201, 203, 205, 206, 209, 210, 213, 214, 215, 225, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 244, 246, 255, 256, 261, 262, 265, 267, 268, 269, 274, 275, 277, 279, 282, 285, 286, 287, 291, 295, 301, 305, 307, 307b, 309, 309a, 310, 312, 312a, 330, 332, 333, 338, 339, 341, 342, 346, 348, 349, 349a, 351, 352, L 152, 200, 202, 241, 244, 260, P 7, 25, 29, 33, 41, 73, 105; *krïĕp*, I 119, K 235, 243, 245, 268, 274, 287, 292, 309, 310, 312, 330, 336, 338, 346, 348, 352a, P 41, 65a; *krup*, K 237, 241, 244, 265, 272, 274, 276, 276a, 284, 291, 293, 295, 296, 307, 309, 330, 331, 354, P 7, 16, 18, 23, 25, 32, 35, 35a, 37, 77, 93, 94, 95, 99, 112, 136a, 137, 152, 157a; *kreup*, P 83, 98, 149; *kruip*, P 18; *krujp*, P 12; *krŏp*, P 129; *kreep*, L 183; *krŭŭp*, K 206, 249, 251, 255, 266, 270, 273, 274, 296, P 25, 33, 112, 171; *krūūp*, K 350; *krep*, P 16, 76, 136; *krép*, P 23; 88, 89; *kráp*, P 145; *kribbə*, I 265, 266, 273, 274, 275, K 185, 276, O 68, 71, 156, 157, 166, 174a, 241, 275, P 4, 127, 198, 199; *krïĕbə*, P 68; *krubbə*, I 221b, 269, 275, K 329, O 69, 70, 73, 74, 165, 166, 174a, 177, 238, 239, 244, 251, 252, 274, 286, 288, 289, P 3, 60a, 61, 65, 69, 69a, 127, 133; *kreubə*, I 275, O 69, 163, 238, P 2, 198; *krŏbbə*, K 349a, P 3, 80; *krèùbə*, I 271; *krŏbbə*, P 60; *krebbə*, O 63a, 68, 156, 158, 166, 239, 241, 272, P 126; *krébbə*, O 68, 156, 157, 158, 175, 241, 273; *krébə*, *krép*, Goemans; *krib*, Goossenaerts; *krép*, hs Schrevens P 86; *krubbə*, Eylenbosch O 253; **paardekribbe:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*paarde*]*krip*, I 57, 268, 268a, K 133a, 135, 178*, 179a, 244, 299, 305, 307, 339, L 201; [*paarde*]*krïĕp*, K 250, 283, 295, 304, 330, 336; [*paarde*]*krup*, K 239, 241, 267, 301, 351; [*paarde*]*krŏĕp*, K 291; [*paarde*]*krŭŭp*, K 225; [*paarde*]-*krubbə*, P 4; [*paarde*]*krébbə*, I 273; [*paarde*]*kribbə*, K 202a; **paardskribbe:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*paards*]*krip*, K 137, 146, 157a, 163, 165, 167, 169, 174, 174a, 175a*, 176, 187, 188, 188a, 217, 239, L 241, 280; [*paards*]*krèp*, K 206; [*paards*]-*krup*, K 241, 267; [*paards*]*krŭŭp*, K 296; [*paards*]*krïĕp*, K 308; [*paards*]*krippə*, K 174; *pärskrip*, De Bont; *pèèrdskrib*, *pèèrdskrub*, Corn. Vervl.; **voederkribbe:** *voejərkrip*, K 136a, L 263; *vòjərkrïĕp*, K 354; **haverkribbe:** *hòòvərkrïĕp*, K 237; *aavərkrïĕp*, K 331; *òòvərkrubbə*, deel van de kribbe in de paardestal, Eylenbosch O 253; **waterkribbe:** *wôêtərkrubbə*, deel van de kribbe in de paardestal, Eylenbosch, O 253; **hooikribbe:** *hoojkrip*, K 0153; **bak:** het type *bak* in: K 137, 237, 286, L 148, 260, P 155, 198; **paardebak:** het type *paardebak* in: K 172, 236, 245, 330, L 144, 148, 180, 207a, 262, O 154; **paardsbak:** het type *paardsbak* in: K 145a, 146, 167, 169, 218a, L 144, 150, 153, 159, 160, 180, 180b, 182, 184, 208, 243, 244, 260, 262, 263, 280; *pärzbak*, houten etensbak op poten buiten bij herbergen staande, ook kribbak geheten, De Bont; *paardsbak*, Goossenaerts; *pèrzbak*, hs Mischgofsky L 95; **kribbebak:** *kribak*, K 197, 215, 237; *krïĕbəmbèk*, O 244; *kribak*, zo heette vroeger ook de voederbak die men aantrof voor een uitspanning, K 197; *kribak*, vgl. pärzbak, De Bont;

voederbak: het type *voejerbak* in: I 102a, K 135, 141, 161, 163, 213, 216, 225, 237, L 99, 157, 180, 187, 205, 206, 207a, 228, 260, 263a, P 10, 88, 128; *voerbak*, L 189; *vöërbak*, L 159; *vöëjərbak*, bij een afspanning, P 80; **eetbak:** *eedbak*, K 188a, 206, 209, 213a, 274, 339, O 174a; **haverbak:** *haavərbak*, L 201; *hòòvərbak*, K 206; *houvərbak*, K 307; *oovərbak*, P 88; **meelbak:** *meelbak*, K 149; *méəlbàk*, P 128; **trog:** *tròch*, K 143; *troch*, K 174, 185, 198, O 68, P 160, 199.

KRIBBEBOOM IN DE PAARDESTAL

Holzbalken auf dem Rand der Futterkrippe – beam of wood deposited on manger – poutre posée sur la crêche de l'écurie
[Houten balk, gelegen op de rand van de kribbe in de paardestal.]
kribboom: *kribboom*, Goossenaerts; *kröbboeëm*, balk ener houten krib, Tuerlinckx; **kribbeboom:** *krubbəmbûûm*, Eylenbosch O 253; **zoom:** *zojm*, L 205-206.

STALKETTING VAN HET PAARD

Pferdekette (Kette zum Anbinden des Pferdes an der Futterkrippe) – horse-chain – chaîne par laquelle le cheval est attaché à la crêche
(N 13, 91)
[Ketting waarmee het paard op stal aan de kribbe staat vastgebonden. De ketting zit aan een oog van de stalhalster, terwijl aan het andere einde een blok is aangebracht, dat de ketting door een ring aan de muur of kribbe naar beneden trekt zover het paard dat toelaat. Soms staat het paard ook met touw gebonden; zo moet men de typen *stalband* en *teugel* wel begrijpen.]
stalketting: het type *stalketting* in: I 220, K 100, 191, 193a, 220, 235, 240, 244, 245, 251, 274, 287, 310, 312, 324, 331, 332, 346, L 145, 180b, 200a, 201, 228, 263, P 25, 41, 70, 88; **kribbeketting:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kribbə*[*ketting*], K 330; *krö̈p*[*ketting*], P 95; *krup*[*ketting*], P 76; *kreup*[*ketting*], K 276; *krïëp*[*ketting*], K 201, 204c; *krip*[*ketting*], K 188a, 207, 211, 335, P 39, 41; *kripkétting*, daaraan hing een houten blok, de klopper, K 191; **paardsketting:** *péértskétting*, K 283; *pértskétting*, K 210; *pétsketting*, P 41a; **paardeketting:** *péérəkétting*, P 104; **blokketting:** *bloketting*, K 184; **halsterketting:** *helstərketting*, K 183c; **halsketting:** *halsketting*, K 186; **stalbandketting:** *stalbantketting*, P 5; **bindketting:** *bàwnkétting*, K 276a; **vastzetketting:** *vastsetketting*, K 174; **klaweerketting:** *klàweerkééjtink*, P 69b; **ketting:** het type *ketting* in: I 275, K 178, 179a, 204, 208, 268, 281a, 283, 291, 301, 307, 314, 318, 324, 346, 348, L 180, 201, 235, 241, P 3, 16, 27, 104, 105, 125, 133; *kéttink*, daarmee zit de halsband van het op stal staande paard vast aan een ring in de muur, hs Schrevens P 86; **stalkeet:** *stalkeet*, P 77; *stalkéjt*, P 133; *stàlkit*, O 165; **paardekeet:** *paardəkeet*, O 63a; *péərəkeet*, P 18; **kribbekeet:** *krubbəkeet*, O 161; **benkeet:** *bénkeet*, O 158; **keetstuk:** *kééjtstüük*, O 173 **keet:** *kééjt*, P 76; *kéét*, P 76; **keten:** *kééjtə*, O 288; *keetə*, O 153; **stalband:** het type *stalband* in: K 330, O 165, P 84; **teugel:** *teugəl*, K 173b, 348; **tuier:** *tòjər*, K 241; **hacht:** *haacht*, K 241; *hacht*, K 307; **streng:** *stréng*, K 192.
Namen voor de halster vindt men in 1.1.1.2.

BLOK VAN DE STALKETTING

Eisenblock am Ende der Pferdekette, zur Straffung, damit das Pferd sich nicht in der Kette verfängt – iron weight to pull down horse-chain – bloc de fer attaché au bout de la chaîne de cheval
[Blok ijzer aan het einde van de stalketting; vgl. het lemma stalketting van het paard.]
blok: *blok*, K 151, L 201; **klopper:** *kloppər*, K 195; **kettingblok:** *kéttingblòk*, geldt voor stalketting en stalkettingblok tezamen, K 249; **knepel:** *knééjpəl*, een stukje ijzer van 10 cm waarmee de ketting aan de *rink* (= ring) vasthaakt, hs Schrevens P 86.

LATIERBOOM

Trennbalken zwischen den Pferden im Stall – suspended cross bar separating horses in stable – barre suspendue servant à séparer les chevaux dans l'écurie
(K, 3)
[Hangende boom, die in de paardestal twee plaatsen scheidt. Soms wordt niet een aan kettingen opgehangen boom bedoeld, maar een schuttingvormige afscheiding.]
latierboom: *latierboom*, K 147, 148, 151, L 180, 228, (L 144 zegt: „onder dienst"); *lantierboom*, K 187 (bij het paardenvolk onder dienst rond 1900), L 180, 201;

lantierbôm, K 173a; *lampierboom*, K 137; *lətierboom*, K 100a; **scheiboom:** *schijboom*, K 0153; *skijboom*, L 148; *schaajboom*, K 102*, 163; *schaajboum*, K 190; *schajbóm*, L 241; *schajbjom*, L 208; *schòòjboom*, K 216; *schòòjbòòm*, K 215; *schîebôem*, K 270, 274; *schaabôem*, K 296; **schutselboom:** *schuutsəlbôem*, K 329; *schuutsəlboem*, O 165; **slagboom:** het type *slagboom* in: I 57, 57a, K 128, 128a, 135, 165, 167, 169, 173a, 174, 175a*, 185, 197, 218a, 237, 241, 251, 292, 348, 349a, 354, L 148, 184, P 128, 152; **wisboom:** *wizbom*, L 180; *wizbôm*, L 99; *wèzbóm*, L 244; **hangboom:** *hàngbôêm*, K 310; *haaŋbôêm*, K 304; **stalboom:** *stalbòòm*, L 205-206; **legboom:** *légbôem*, K 350; **leiboom:** *lòabôem*, O 68; **dwarsboom:** *dwjèrzboum*, L 244; **afsluitboom:** *afslòwədbôem*, P 33; **boksboom:** *boGzboom*, L 262; **kribboom:** *kriboom*, K 167, 169, 187; **standboom:** *standbôm*, L 242; **boom:** het type *boom* in: K 100a, 133a, 137, 141, 148, 149, 161, 163, 187, 310, L 159, 187, 263, 280, O 238; *bòəm*, hs Mischgofsky L 95; **balk:** het type *balk* in: K 145a, 245, O 163, 165, P 7, 29, 133; *bálk*, hs Mischgofsky L 95; **tussenbalk:** *tussəmbalk*, K 146; **draaibalk:** *drôobalk*, P 35b; **rijbalk:** *raajbalk*, P 23; *raabalk*, O 287; **stalbalk:** *stalbalk*, P 35b; **slagbalk:** *slàgbàlk*, K 237; **schutselbalk:** *schötsəlbàlk*, K 307; **scheibalk:** *schîebàlk*, K 270; *skîebalk*, I 273; **scheidbalk:** *schôodbalk*, P 35; **schutsel:** *schutsəl*, K 202a, P 127; *schŭŭtsəl*, K 225 (aan de baar), 243, 249 (geen houten paal), 250, 283, 291, 349, P 12, 66, 69, 171; *schoetsəl*, K 270, 310; met dit type wordt wellicht overwegend een schuttingvormige afscheiding bedoeld; **scheidsel:** *schietsəl*, K 336; *schîetsəl*, K 225; *scheedsel*, een of andere houten afscheiding in een konijnenhok, in een paardestal enz., Goossenaerts; **schei:** *schîê*, K 246; *schîe*, K 346; **afscheiding:** *afschaajing*, K 136a, 143; **scheistok:** *schîestòk*, P 35; **schutting:** *schuting*, K 198; **schot:** *houtə schot*, K 136a, 143; *schòt*, hs Mischgofsky L 95; **latierpaal:** *latierpaal*, K 147; *lantierpòòl*, L 152, 200, 244; *lansierpaal*, I 79; **hangpaal:** *hangpaal*, K 188a; **stalpaal:** *stàlpààl*, K 299; **paal:** *pòòl*, L 187; **scheihout:** *schijhout*, K 175a*; *schîeàwt*, K 338; **schuthout:** *schuthout*, K 188a; **sepaarhout:** *séépàraat*, *seepàraat*, P 89; *seepàrôêt*, O 273; **slaghout:** het type *slaghout* in: K 197, 237, P 33, 88, 94; **belhout:** *bəlaat*, (uit belast + hout = lastbalk), I 268-268a; **tikhout:** *tikhout*, het paard tikt er met de hoeven tegen, K 175a*; **hout:** het type *hout* in: K 309, L 280, O 74, 177; **disselboom:** het type *disselboom* in: K 135, 141, 145a, 146, 171, 172, 187, L 99, 160, 182, 189, 200, 202, 228, 263; **staldissel:** *staldissəl*, K 164; **dissel:** het type *dissel* in: K 183, 187, 215, 287, 312, 336, 352a, O 286a, P 41; **bool:** *bool*, P 4; *bôòəl*, O 238; *bujlə*, O 174a; *bôolə*, O 69; *bòḽḽə*, O 73; **bolling:** *bòlling*, O 175; **stalrepel:** *stalrààpəl*, K 331; *stalrîepəl*, K 266; **perkel:** *pèèrkəl*, K 214; **leggerd:** *leggərt*, L 207a; **stichel:** *stiechəl*, K 351; **val:** *vàl*, hangt aan de ('t?) baar, K 225; **bok:** *bok*, I 102a; *bòk*, P 93; **baar:** *baar*, hieraan hangt een los schutsel of val, K 225; *bààr*, P 136a; *béér*, K 295; **barrie:** *barrie*, hout wat als slagboom tussen twee op stal staande paarden wordt opgehangen, Goossenaerts; **bareel:** *barīēl*, K 331; **balançoire:** *balanswaar*, hangt aan twee kettingen, P 60a; **staketsel:** *stəkétsəl*, *stiekétsəl*, P 83; **boks:** *boks*, P 137; *bóks*, P 136a; *bòks*, K 336, P 60 (bestaat ook uit planken schutsel), 145, 149 (een paard dat moet jongen wordt in een bòks geplaatst), 169; meervoudsvormen: *boksə*, O 241, 273; *bòksə*, O 177; wellicht wordt met deze woorden toch eerder een ruimte aangeduid; *boks*, Goemans; *boks*, houten afsluiting in een peerdenstal, waar één peerd in staan kan, Corn. Vervl.; *boks*, plaats voor één of meer dieren, met een schutsel van het overige van de stal afgesloten. Dit schutsel gaat niet tot de hoogte van de stal, Corn. Vervl. A.

VOEDERHOK BIJ DE PAARDESTAL

Bretterverschlag zur Aufbewahrung von Heu beim Pferdestall – hay-depository near horse-stable – dépôt de fourrage près de l'écurie

[Ruimte waar men het voeder voor het paard bewaart, meest een plaats waar men hooi in voorraad houdt.]

paardevoederij: *pjérrəvŏějerò*, een hoek achter in de paardestal, P 5; **paardekotje:** *pèèrdəkotjə*, een hokje voor hooi, K 174.

VEULENSTAL

Fohlenstall – foal-box – écurie aux poulains

[Stal voor het veulen of de veulens, vaak een houten afschutting die een deel van de stal isoleert.]

veulenstal: het type *veulenstal* in: K 247,

329, O 255, P 7, 16, 74, 128, 169; (in O 255, P 16, 169 bedoelt men een verblijf voor de drachtige merrie of voor moederpaard en veulen); *veule(n)stal*, Corn. Vervl. A.; *veulenstal*, Goossenaerts; **veulekensstal:** *vòwləkəstàl*, hierin wordt de drachtige merrie afgezonderd, P 61; **veulenskot:** *veule(n)skot*, Corn. Vervl. A.; *veulenskot*, Goossenaerts; *veujləskót*, Eylenbosch O 253; **veulenkot:** *vèùləkot*, K 352; **fuitenstal:** *fuitenstal*, K 177a, Weijnen GR 12.

PONYSTAL

Ponystall – pony-stable – écurie aux poneys
ponystal: *ponniestal*, K 137.

BERGPLAATS VOOR (PAARDE)TUIG

Aufbewahrungsort für das Pferdegeschirr – depository for horse-harness – resserre au harnais
(N 5, 102 en 106; N 13, 81)
tuighok: *tuichhok*, K 133a, 151; **getuighok:** *gətuuchhok*, L 241; **tuigkot:** *tuichkot*, K 157; **getuigkot:** *gətôəchkot*, K 307; **gareelhok:** *gòòreelok*, K 151; **gareelkot:** *grêêlkot*, K 173b; **tuighuis:** *tuichhuis*, K 307; **tuigkast:** *tuichkaast*, K 183c, 186, L 150; *tuichkast*, K 179a, L 200a; *tuuchkaast*, L 160; *tuichkas*, K 175a*; *tôêchkàs*, I 275; *tôôchkàs*, K 274; **getuigkast:** *gətuichkast*, P 5; *gəteuchkàs*, P 48; *gətêùjchkàs*, K 358; *gətòòəchkas*, K 249; *gətòòchkas*, K 283; *gətòòwchkàs*, K 287; *gətaachkàssəkə*, P 104; **getuigenkast:** *gətuigəkaast*, L 180b; **gareelkast:** *gareelkàs*, O 165; *gərīēlkas*, K 248; *grîelkàs*, K 211; **zadelkast:** *zaalkas*, L 263; **paardskast:** *pjétskàs*, K 307; **paardekast:** *pjéérəkas*, K 324; **kast:** het type *kas* in: K 208, 291, 346, P 3; **paardskooitje:** *pè(r)skôejkə*, K 191; Met de volgende wordt gedoeld op een rekwerk of kapstok: **gareelstekken:** *gəreelstekkə*, K 124a; **rek:** *rék*, K 241; *rek*, P 41; **paarderek:** *pjéérərék*, K 324.

VARKENSSTAL

Schweinestall – pigsties – porcherie
(DC 10, 9; N 5, 105c)
[De varkensstal is het gebouw waarin zich de varkenshokken bevinden. Vergelijk het lemma: varkenshok.]
varkensstal: het type *varkensstal* in: I 266, K 132, 237, 330, 336, L 285, O 255, 275, P 18, 69, 95, 133, 145, 148; **varkensschuur:** *verkəschuur*, L 180b; *vèèrkəschuur*, L 103, 159; *verkənschuurkə*, L 100; *vèèrkəschûûr*, hs Mischgofsky L 95; **varkenshok:** het type *varkenshok* in: K 133a, 174, L 183; **varkenskooi:** *verkəskooj*, K 187; *varkenskooj*, L 185; **varkenskwekerij:** *veerkəskwiěkəréé*, P 148; **varkenszul:** *vaarkəsul*, voedergang voor de varkenshokken, K 188a; **varkensgang:** *vèèrkəschang*, K 165; *vèrkəschang*, L 160; *vaerkəschang*, L 153; *varkəsgank*, gebouw waarin de zwijnen huizen, Eylenbosch O 253; **voedergang:** *voejərgank*, gang in de varkensstal tussen twee hokken, O 63a; **gang:** *gàng*, de vrije ruimte tussen de varkenskotten, P 95; *gang*, het pad tussen de varkenskooien, L 99; *géngskə*, P 169.

DEUR VAN DE VARKENSSTAL

Tür zum Schweinestall – pigsty-door – porte de la porcherie
(Lijst H)
varkenskotdeur: *vaarkəskodeur*, K 188a; **varkensstaldeur:** *véérkəstàldòj*, P 95; **varkensdeurtjes:** met *vaarkəzdurkəs*, K 188a, en *vèrkəzdurkəs*, L 160, bedoelt men de deurtjes langswaar de varkens hun buitenverblijf bereiken.

VARKENSVAL

Klapptür im Schweinestall – trap-door in pigsties – trappe dans la porcherie
[„Valdeurtje in de muur boven een varkenskot aangebracht", Goossenaerts.]
varkensval: *varkensval*, Goossenaerts.

VARKENSHOK

Schweinekoben, Schweinebucht – pigsty – compartiment cloisonné dans la porcherie
(N 5, 105c; DC 10, 9; znd 38, 27; sgv varkenshok; Van Hoof; Eylenbosch)
[Het varkenshok is het in de stal getimmerde of gemetselde verblijf van de varkens. Volgens een aantal opgaven moet onderscheid gemaakt worden tussen de stal of schuur waarin de varkenshokken zich bevinden en deze hokken zelf; waar mogelijk werden de woorden ter benaming van de varkensschuur of -stal overgebracht naar het lemma: varkensstal. Wanneer L 183 schrijft: *varkenshok* is apart gebouw voor varkens waarin meerdere *varkenskooien*, dan blijkt een definitieve scheiding van de groepen

benamingen echter onmogelijk. – Op de vraag DC 10,9 kwamen maar een gering aantal antwoorden binnen volgens welke in de benaming onderscheid wordt gemaakt tussen het varkenshok binnen en de varkensbocht buiten het huis: L 185 geeft *varkenskooi* en *-huis*, L 285 *-hok* en *-stal*, K 132 *-stal* en *-kot*, K 171 *-kooi* en *-hokje*, K 175 *-kot* en *-kooi* en K 187a *-hok* en *-kooi*. Zelfs t.a.v. deze antwoorden is niet iedere twijfel omtrent de bedoelingen van de invullers uitgesloten. – Men mag wel aannemen, dat meervoudsvormen in dit lemma verband houden met toepasselijkheid van de woorden op de varkenshokken binnen de varkensstal.] **varkenshok:** het type *varkenshok* in: K 100a, 101, 102, 109, 110, 125a, 127a, 133a, 133c, 133d, 135, 137, 143, 147, 148, 152, 162, 163, 165, 168, 171, 174, 178*, 182, 182a, 184a, 185, 186, 187, 187a, 195a, 214, 215, 216a, 218, 219, L 91, 93, 94, 95, 100, 102, 114a, 149, 150, 152, 153, 155, 159, 180, 182, 185, 186, 187, 187a, 189, 201, 203b, 205, 206, 228, 235, 239, 241, 255, 257, 259, 264, 283, 283a, 285; *de vèèrkeshòkke*, Elemans; **varkenskooi:** het type *varkenskooi* in: I 78, K 110, 124a, 126, 127, 129a, 133a, 136a, 137, 143, 145a, 146, 148, 149, 157, 161, 161a, 161b, 163c, 165, 166, 167, 169, 171, 175, 175a*, 176, 178*, 179a, 181, 182, 183, 183b, 184, 184a, 185, 187, 187a, 191, 194, 197, 197a, 200, 212, 215, 216, 216a, 218, 220, 237, 240, L 91, 91b, 93, 95, 99, 100, 103, 104, 109, 144, 145, 145a, 148, 149, 150, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 177, 177c, 178a, 179, 180, 180b, 182, 183, 184, 186, 187, 190, 199, 203b, 204, 205-206, 207, 208, 208a, 209a, 212, 224, 225a, 226*, 232, 233, 236, 240, 241a, 242, 243, 244, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, 280, 281, 281*, 283, P 148, 149, 154, 155; *varkenskooi*, De Bont; **varkenskot:** het type *varkenskot* in: I 57, 78a, 102a, 118, 220, 265, 266, 268, 269, 271, 273, 274, 275, K 100, 110a, 132, 135, 151, 153, 157, 158, 160, 168, 173a, 173b, 173*, 174, 175, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 184, 188, 188a, 0188, 189, 190, 191, 192, 193a, 196, 201, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 216a, 217, 221, 224, 225, 226, 231, 235, 237, 238, 240, 241, 244, 248, 249-250, 250, 251, 252, 254, 255, 256, 258, 262, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 281, 281a, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 291, 294, 295, 296, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 320, 324, 325, 329, 330, 331, 332, 333b, 334, 336, 339, 340, 341, 341a, 342, 344, 346, 348, 349, 349a, 350, 351, 351a, 352, 353, 354, L 152, 159, 229, 241, 244, 256, 259, O 67, 69, 70, 72, 73, 74, 157, 158, 160, 162, 165, 166, 169, 177, 238, 239, 241, 242, 243, 244, 251, 255, 274, 275, 286, 286a, 287, 288, 289, 290, P 3, 4, 5, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 29a, 33, 35a, 38, 40, 41, 44, 48, 60, 60a, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 69a, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 93, 94, 95, 96a, 99, 103, 104, 105, 111, 112, 125, 128, 129, 133, 134, 136, 137, 137a, 144, 148, 154a, 198, 199; *verke(n)skot*, Corn.; *varke(n)skot*, Goossenaerts; *varkəskòòwtn*, varkenshokken, ondergebracht in de varkensgang, Eylenbosch O 253; **varkensstal:** het type *varkensstal* in: I 265, 275, K 155, 183, 183b, 196, 201, 203, 204, 206, 209, 210, 211, 231, 238, 244, 246, 248, 253, 265, 272, 273, 274, 275, 276, 287, 291, 292, 293, 295, 301, 307, 309, 312, 313, 320, 329, 330, 331, 333, 335, 346, 351, 354, L 145, 180, 241, 241a, 244, 263, O 70, 72, 154, 156, 157, 158, 162, 165, 166, 173, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 245, 286, 287, 288, P 2, 4, 5, 12, 15, 18a, 25, 26, 35, 35a, 38, 65, 66, 66a, 69, 85, 88, 89, 94, 105, 106, 109, 122, 124, 133, 139, 144, 145, 146, 150, 161, 163, 167, 169, 171, 199; **stalletje:** *stélləkə*, P 95; **varkenshuisje:** *vaerkəshuuskə*, varkenshok in de stal, L 189; **kuushok:** *kuushok*, K 163; **binnenkooi:** *binnəkooj*, L 235; **muttenskot:** *muttəskòt*, P 95.

VARKENSBRIL

Öffnung, durch welche das Schwein den Kopf steckt beim Fressen aus dem Trog – aperture through which the pig eats out of the pig-trough – ouverture par où le porc passe sa tête pour manger dans l'auge [Voorziening aan het varkenshok bestaande uit twee naast elkaar aangebrachte planken welke tezamen een ovale opening laten waardoor het varken de kop naar buiten kan steken om uit de trog te eten. De afstand tussen de beide planken, die door een uitzaging elk de helft van de ovale opening vormen, kan gewijzigd worden naarmate de grootte van de geherbergde varkens.] **varkensbril:** *verrekesbrillen*, Van Dam 1.

VARKENSTROG

Schweinetrog – pig-trough – auge de cochon

(DC 4, 4d; znd 8, 19; znd 20, 4d) **trog:** *troch*, I 78, 79, 269, K 102, 110, 129a, 143, 160, 172, 174, 183, 185, 191, 213, 244, 247, 255, 263, 294, 300, 301, 307, 310, 311, 323, 330, 332, 350, L 100, 110, 209a, 255, O 67, 252, 274, P 41, 99, 136, 198; *tróch*, I 220, 266, 271, K 141, 150, 212a, 250, 300a, 301, 307, 315, 330, 349a, 352, 356, O 67, 238, 286, P 13, 18, 25, 32, 43, 69, 85, 88, 94, 95, 96, 123a, 126, 136, 154, 169; *tròch*, K 129, 149, 188a, 243, 244, 276, 291, 295, 299, 304, 325, 330, 339, O 73, 163, 177, 286, P 14, 25, 27, 29a, 41, 61, 69a, 80, 86, 89, 112, 128, 129, 145, 199; *trooch*, I 266, K 357, 358; *tròòch*, K 330; *tröëch*, K 357; *trog*, Goemans, Corn. Vervl.; *tróch*, Eylenbosch O 253; *troog*, *trog*, De Bont; **varkenstrog:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*varkens*]*troch*, K 294, 316, 318, L 99, 150, 201; [*varkens*]*tróch*, P 5; **bak:** het type *bak* in: I 180, 221, K 107a, 109, 127a, 153, 157, 157a, 171, 173a, 175, 180, 182a, 195, 196, 206, 235, 258, 267, 272, 273, 276, 292, 296, 305, 307, 347a, L 147, 153, 178a, 179, 208a, 259, O 178a; *bak*, De Bont, Goossenaerts; **varkensbak:** het type *varkensbak* in: I 78, 78a, 102a, 100a, 101a, 106, 110a, 125a, 127, 128a, 131, 132, 133a, 133b, 135, 136a, 137, 145a, 147, 148, 148a, 149, 150, 156, 161, 161a, 161b, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171a, 172, 173, 174, 175, 176, 179b, 181, 183, 184, 187, 188a, 194, 195, 197, 199a, 209, 213, 214, 218, 224, 235, 240, 244, 255, 256, 262, 269, 273, 287, 296, 301, 305, L 93, 94, 97, 99, 104, 144a, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 154, 156, 157, 158, 160, 177c, 178, 179, 180, 180a, 180b, 180*, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 187a, 190, 199, 200, 201, 202, 203, 203b, 204a, 205, 206, 207, 207b, 208, 226, 236, 237, 240, 242, 243, 244, 255, 258, 260, 261, 262, 263a, 264, 264a, 279, 280, 281, 283, 283a, 285, P 145; *vä.rkəzbak*, De Bont; *varkensbak*, Goossenaerts; **voederbak:** het type *voejerbak* in: I 266, K 127, 135, 138, 140, 148, 158a, 161, 164a, 183, 190b, 196, 216a, L 99, 101, 113, 145, 146, 153, 185, 237, 242, 263, 280; *vōērbak*, L 186; *voerbak*, K 124a, L 162; *voederbak*, de 'automatische' voederbak voor meel, Goossenaerts; **vretensbak:** *vraetəzbak*, L 91; **etensbak:** *eetəzbak*, K 145a; **spoelingbak:** *spoelingbak*, K 157; **viggerenbak:** *vigərəmbak*, voederbak voor de biggen, Eylenbosch O 253; **kribbe:** *kribbə*, I 220; *krip*, K 142, 174.

KRAT IN HET VARKENSHOK

Lattenverschlag im Koben der Muttersau, damit die Ferkel nicht zerdrückt werden – partition to protect piglets against being crushed by sow – caisse ou cage aménagée dans la porcherie servant à protéger les petits cochons contre le corps lourd de la truie
(N 19, 18)
[Voorziening, aangebracht in het hok van de zeug, dienende om de jonge biggen te beschermen tegen het zware lijf van het moederdier. Vaak is het een kooi, waarin de zeug zich bevindt, vaak ook een latwerk langs de wanden van het hok of een afscheiding, dwars door de kooi geplaatst.]

I. Als ruimte betekend: **zeugebak:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*zeuge*]*bak*, K 174, 260, 291, L 242; [*zeuge*]*bàk*, K 346, P 60; [*zeuge*]*bèk*, K 204; *zòggəmbak*, balken aangebracht parallel aan de muur op ± 20 cm hoogte (20 jaar geleden), L 263; **biggenbak:** *biggəbak*, K 174; **bigbak:** *bigbak*, P 149; **viggenbak:** *viggəbak*, O 255; **viggerenbak:** *viggərəmbàk*, O 286; **kurrenbak:** *körrəbak*, P 48; **kipbak:** *kipak*, *kibàk*, K 241; **varkensbak:** het type *varkensbak* in: K 210, 235, 274, L 263b, P 25, 44, 84, 131; **bak:** het type *bak* in: K 204c, L 241, 264, 357, O 63a, P 17, 41, 89; **zeugekooi:** het type *zeugekooi* in: K 136a, L 184, 185, 187; *zoggekooi*, De Bont; **bagkooi:** *bagkooi*, De Bont; **dwangkooi:** *dwangkoj*, L 178, 184; **kooi:** *kòjkəs*, P 44; *kêu*, P 88; *koowə*, *kòwə*, P 41; **keef:** *keef*, I 275, K 320, O 73, P 5; *kééjf*, O 288, P 125, 166; **viggenkeef:** *viegəkééjf*, O 255; **varkenskeef:** *vàrkəskééjf*, O 288; **zeugkot:** *zöëchkòt*, K 307; **bewaarkotje:** *bəwòòrkutjə*, K 346; **kot:** *kot*, K 314; **zeugehok:** *zöëgənòk*, K 281a; **viggenren:** *viëgərén*, O 255; **ren:** *rén*, K 206, 251; **rennewerkje:** *rénnəwàrkskə*, K 245; **biggenloop:** *biggəlôôp*, K 205; **kist:** *kist*, L 241.

II. Als scheiding betekend: **binnenrek:** *biënərék*, K 250-281; **schuif:** *schòf*, K 349; *sjchufkə*, K 330; **zeugehek:** *zoegənhikkə*, K 274; **hekken:** *hekkə*, L 201; **schutting:** *schüüting*, K 249; **beschot:** *bəschòt*, K 287; **schutsel:** *schutsəl*, K 318; *schutsəlkə*, K 243; *schüütsəl*, K 245, P 25, 72; **scheidsel:** *schîesəl*, O 173; **gril:** *gəreel*, O 165; *grïël*, P 16; **gelint:** *gəlént*, K 324; **raam:** *ròòm*, K 241; **zeughout:** *züüchòòwt*, K 225; **afsluiting:** *afslòting*, K 330; *afslójting*, K 250-281; **lattenwerk:** *lattə-*

wérk, P 70; **traliewerk:** *trölləwérk*, P 17; **kanthouten:** *kaantoutərs*, K 157; **slaghouten:** *slagoutərs*, K 124a; **slagplanken:** *slachplaankə*, K 124a; **kotstaven:** *kòtstòòvə*, K 244; **reep:** *rîep*, P 25 z.s.h.

III. De volgende duiden nu eens een ruimte, dan weer een afscheiding aan: **krat:** *krat*, K 148, 151, 163, 174, 225, 249, 287, L 144, 145, 148, 160, 177c, 178, 184, 185, 200, 200a, 241, 263, 279, O 63a; *krét*, K 276, 295, 307, 339, O 177, P 88; *kràt*, K 191, 307, 339; *krat*, K 178* (twee schuinopstaande hekken van latwerk, daarin ligt de zeug), K 125a (kooi voor de zeug), K 137 (lat op halve meter afstand laag langs de muur), L 203b (als vorige), L 235 (de zeug ligt erin, de biggen blijven erbuiten); **zeugekrat:** *zŏĕgəkràt*, K 357; **krets:** *kréts*, K 235 (beeldt een uit ijzeren buizen gevormde kooi met houten bodem af); *kréts*, K 208.

HOK VOOR EEN ZEUG

Koben für die Muttersau – sow-sty – compartiment de la porcherie destiné à la truie
(Lijst H)
[Hok bestemd voor het moedervarken dat geworpen heeft of dat gaat werpen.]
zeugekot: *zeugəkot*, K 188a; **bagkooi:** *bachkòj*, Elemans.

HOK VOOR DE BEER

Koben für den Eber – boar-sty – compartiment de la porcherie destiné au verrat
beerkot: *bîerkòt*, P 145.

BIGGENHOK

Ferkelbox, Ferkelbucht – piglet creep – compartiment de la porcherie destiné aux petits cochons
biggenstal: *biggəstal*, I 266; **baggenkooi:** *baggenkooi*, soms in het bakhuis, van de eigenlijke bakruimte gescheiden door een binnenmuur, Van Dam 2; **viggerenkot:** *figgərəkòt*, I 267; *viggərəkót*, Eylenbosch O 253.

KOOI VOOR MESTVARKENS

Box für Mastschweine, Mastferkel – pig-sty for porker – compartiment de la porcherie destiné aux cochons à l'engrais
mestkooi: *mestkooi*, Van Dam 2; **vetkot:** *vetkot*, Tuerlinckx.

VARKENSBOCHT

Freiluftschweinestall – open air enclosure for pigs – espace cloturé en plein air destiné aux porcs
[De omheinde ruimte in de open lucht, meest gelegen tegen de varkensstal, waarin de varkens lopen. Tal van aanduidingen voor de varkensbocht komen overeen met die voor het varkenshok; vgl. dat lemma.]
varkensbocht: *varkensbocht*, Corn. Vervl.; **bocht:** *boecht*, K 224; *bocht*, *bŏecht*, Corn. Vervl. (A.); **varkenskooi:** *vèèrkəskòj*, L 235; **varkensloop:** *vaerkəslôêp*, L 153; **buitenkot:** *buitenkot*, Corn. Vervl., Goossenaerts.

SCHAPENSTAL

Schafstall – sheep-cote – bergerie
(N 5, 105f; DC 10, 9; znd 38, 28)
schapenstal: het type *schapenstal* in: I 79, 265, 268, 269, 271, 273, 274, 275, K 148, 151, 161, 168, 173b, 181, 183, 189, 195a, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 210, 211, 226, 231, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 246, 248, 250, 253, 258, 265, 268, 269, 272, 273, 274, 276, 281a, 287, 288, 291, 292, 293, 295, 296, 301, 303, 305, 306, 307, 309, 310, 312, 313, 320, 325, 330, 331, 333b, 334, 335, 336, 339, 340, 341, 341a, 342, 344, 348, 350, 351, 351a, 352, L 99, 145, O 67, 72, 156, 158, 162, 165, 166, 173, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 238, 239, 241, 242, 245, 251, 272, 274, 275, 276, 286, 287, 288, 289, 290, P 2, 3, 4, 10, 14, 15, 18, 18a, 23, 24, 25, 26, 27, 35a, 38, 41, 60a, 66a, 69, 74, 76, 79, 86, 88, 89, 94, 95, 105, 106, 112, 122, 136, 137; 137a, 139, 144, 145, 148, 150, 154a, 163, 171, 198, 199; **schaapsstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schaap*[*stal*], I 275, K 152, 196, 277, 291, 296, 330, 341, L 161, O 74, 169, P 41; *schààp*[*stal*], K 349; *schàp*[*stal*], K 287, 324, 348, 354, P 70; *schap*[*stal*], K 240, L 162, 187; *schawp*[*stal*], P 12; *schòòp*[*stal*], K 147, 183b, 209, 218, 237, 244, 248, 255, 265, 274, 275, 283, 296, 312, 313, 354, L 149, 160, 180, 208, P 48, 77, 109, 161, 198; *schòòəp*[*stal*], P 72; *schòòwp*[*stal*], I 266, K 307; *schoup*[*stal*], K 274, 307, O 160; *schóp*[*stal*], K 286; *schòp*[*stal*], I 265, K 210, 247, 251, 270, 306; P 35; *schop*[*stal*], I 266, 268, K 189, 346, L 153, 185, 285, O 239, P 44; *skòp*[*stal*], O 242; *schoop*[*stal*], P 27, 67, 68, 85; *schŏĕp*[*stal*], P 124; *schoep*[*stal*], P 161; *schaep*[*stal*], P 65; *schaapsstal*, De Bont;

schapenkooi: het type *schapenkooi* in: I 78, 220, K 102, 127a, 148, 0153, 175a*, 176, 179a, 183, 184a, 188a, 211, 212, 226, 241, 268, 307, 317, L 91, 91b, 92, 100, 159, 180, 201, 241, 263, 264, P 148; **schaapskooi:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schaaps[kooi]*, I 57, 118, K 137, 143, 151, 174, 179a, 182, 194, 207, 212, 213, 221, 307, L 95, 156, 179, 180*, 205-206, 209a, 226*, 255a, 259; *schàps[kooi]*, K 237, 277, 353; *schòòps[kooi]*, I 78a, K 125a, 149, 151, 161b, 163, 165, 174, 180, 182, 183b, 186, 188, 204, 220, 224, 237, 241, 295, 307, L 114a, 157, 184, 205, 206, 212, 224 228, 232, 241, 241a, 264; *schoops[kooi]*, K 167, 231, L 236; *schaps-[kooi]*, K 213, 240, 241, 272, 273, 275, 276, 277, 307, 314, 318, L 158, 177, 239, 244, 281, 281*, 283; *schops[kooi]*, I 102a, K 136a, 143, 168, 177b, 178*, 179a, 184, 194, 217, 235, 304, L 149, 150, 152, 153, 159, 178a, 184, 185, 186, 187a, 204, 205, 206, 208a, 233, 235, 241, 242, 243, 258, 262, 264, 280; *schòps[kooi]*, K 166, 183, 184a, 192, 193a, 216a, 245, 267, 269, 276, 283, 301, L 99, 159, 160, 177c, 186, 205, 206, 235, 263; *schöps[kooi]*, K 201, 295; *schoups[kooi]*, K 216a; *schuips[kooi]*, K 301; *schòòwps[kooi]*, K 332; *schòòəps-[kooi]*, K 252; *schéps[kooi]*, K 291, 339, 340; *schóps[kooi]*, K 318; *skops[kooi]*, K 187, L 180, 180b, 182; *skòps[kooi]*, L 183, 235; *schaapskooi*, De Bont; *schaapskooi*, had geen vaste vorm noch vaste plaats, soms was het een deel van de schuur; is zonder eigenlijke weecht, enkel licht gestekkerd, later waren ze uit planken met spleten tussenin, Goossenaerts; **schaapkooi:** *skópkwoj*, L 203b; **kooi:** *kwói*, hs Renders L 226; **schapenhok:** het type *schapenhok* in: K 100, 100a, 101a, 102*, 132, 133a, 133c, 135, L 100; **schapenkot:** het type *schapenkot* in: I 220, K 245, 249, 250, 281, O 232, 238, 243, 244, 255, 275, 286, P 18, 33, 35a, 80, 94, 124, 129; **schaapskot:** *schaps-kot*, I 79; *schaapskot*, Goossenaerts; **lemmesstal:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *lemmə[stal]*, O 156, 157, P 66, 99, 128, 198; *lémmə-[stal]*, K 329, O 154, 157, 166, 238, P 69, 86, 88, 111, 133, 155; *lèmmə[stal]*, P 81, 144; *lámmə[stal]*, P 199; *lammə[stal]*, P 146 146, 149, 150, 154; *lêemə[stal]*, K 320; *léémə[stal]*, O 70; **lemmekesstal:** *lemmə-kəstal*, O 143, P 68; *lèmməkəstal*, P 89; **lemmerstal:** *lijmərstal*, O 288, P 15; *leumərstal*, P 66; **lemmerenstal:** *lémmərə-stal*, O 69, 72, P 65; **lemmeskot:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *lemməs[kot]*, O 72, 157, 162, P 66, 73, 78, 89, 96a, 103, 199; *lémməs[kot]*, I 269, O 287, P 69, 80, 105, 125, 129, 134; *lamməs[kot]*, P 99; **lemmekot:** *lemməkot*, I 274; *leeməkot*, P 78; **lemmerenkot:** *lémmərəkòt*, P 60; **lemmeskooi:** *lémməs-kôej*, P 148; **schaapsschuur:** *schòpschûu*, P 41; **schapenschuurtje:** *schaapəschuurkə*, K 100a; **schapenschop:** *schaapəschop*, K 182a; **schutskooi:** *schûtskooi*, een kooi om de ingehaalde schapen te plaatsen, die op verboden terrein graasden, hs Sassen L 263; **schapenhoek:** *schaapənhoek*, K 194 (opgegeven onder N 4, 30).

DEUREN VAN DE SCHAPENSTAL

Schafstalltüren – door of sheep-cote – porte de la bergerie
schaapsdeuren: *schobzdeurə*, L 204, 285.

SCHAPENRUIF

Raufe im Schafstall – hay-rack in sheep-cote – râtelier dans le bergerie
[Ruif waaruit de schapen in de schaapstal eten.]
ben: *bän*, De Bont; **schaapsben:** *schäops-bän*, De Bont; *schaapsben*, Goossenaerts.

GEITENSTAL

Ziegenstall – goatshed – étable aux chèvres
(DC 10, 9; znd 38, 28)
geitenstal: het type *geitenstal* in: I 57, 78a, 79, 265, 268, 269, 274, 275, K 100a, 101a, 126, 127a, 132, 133a, 133c, 137, 143, 148, 151, 158, 161a, 163c, 168, 173a, 173b, 173*, 174, 175, 180, 181, 182, 183, 183b, 184, 185, 187, 187a, 189, 190, 194, 195a, 196, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 216a, 221, 224, 226, 231, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 246, 248, 250, 253, 255, 258, 265, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 286, 287, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 301, 303, 305, 306, 307, 309, 310, 312, 313, 320, 325, 329, 330, 333, 334, 335, 336, 339, 341, 341a, 342, 344, 346, 348, 351, 352, 354, L 99, 100, 114a, 145, 149, 152, 153, 156, 158, 160, 162, 177, 179, 184, 185, 187, 208a, 209a, 239, 244, 255a, 262, 281, 281*, 283, 285, O 67, 69, 70, 72, 154, 156, 157, 158, 160, 162, 165, 166, 173, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 238, 239, 242, 244, 245, 251, 272, 274, 276, 286, 287, 288, 290, P 2, 3, 4, 10, 12, 14,

15, 18, 18a, 23, 24, 25, 26, 27, 35, 35a, 38, 40, 41, 60, 60a, 65, 66, 66a, 68, 69, 73, 74, 76, 78, 79, 86, 89, 94, 96a, 99, 106, 109, 111, 122, 124, 125, 128, 133, 136, 137a, 139, 144, 145, 146, 149, 150, 155, 161, 198, 199; *geitestal*, Goossenaerts; **stal:** *stallǝkǝ*, K 267; *stal*, K 231, 348, P 66; **geitenkooi:** het type *geitenkooi* in: L 91, 161; **geitenhok:** het type *geitenhok* in: K 100, 102*, 110a, 132, 161, L 99, 212, 280; **hok:** *hok*, K 196; **geitenkot:** het type *geitenkot* in: I 266, 274, K 151, 225, 330, 350, O 72, 162, 232, 238, 241, 242, 243, 255, 275, 289, P 35a, 66, 68, 76, 80, 81, 89, 128, 129, 133, 199; **geitenschop:** *gaajtǝschap*, K 237; **sikkenkooi:** *sikkǝkǒëj*, L 92.

KIPPENZOLDER

Hühnerhaltung im Dachbodenraum – chicken loft – poulailler qui fait partie du grenier
(N 5, 99)
[De kippenzolder is vaak een met latten of vlechtwerk afgezonderd gedeelte van de zolderruimte boven de koestal, ook wel het voor de kippen ingerichte gedeelte van die zolderruimte. De juiste gebruikswaarde van de woorden valt moeilijk te bepalen i.v.m. mogelijke verwarring met de kippenhorde. In K 283 is de *kiekenpolder* de zolder waar ook de knechts sliepen.]
polder: *pòldǝr*, K 204; *poldǝr*, K 135; *poldǝrkǝ*, I 268; *puldǝr*, K 268, 317, 330, P 154; *pöldǝr*, P 148; *pǒëldǝr*, K 277; *példǝr*, K 291; **hennenpolder:** *hinnǝpòldǝr*, P 48; *hinnǝpuldǝr*, K 241, 318; *hinnǝpöldǝr*, K 241; *(h)énnǝpöldǝr*, K 237; **kiekenpolder:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[kieken]pòldǝr*, K 274; *[kieken]póldǝr*, K 274, 317; *[kieken]puldǝr*, P 33; *kīēkǝpòldǝr*, zolder waar de knechts sliepen, K 283; **roest:** *roest*, K 100a, 175a*, 179a, 180, L 91b; *rǒëst*, K 201; *roest*, Goossenaerts; **kippenroest:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[kippen]roest*, K 100a, 147, 157, 176, 178*, 179a, 182, 183, 183b, 216a; **hennenroest:** *hennǝroest*, K 165, 166, 183, L 148; **tietenroest:** *tietǝroest*, K 157, 174, 177b, 178*, 188, 188a; **kiekenroest:** *kīēkǝrŭŭst*, K 245; *kǐěkǝrŭŭs*, K 283; *kǐěkǝrǒëst*, K 201; **kiekensroest:** *kiekesroest*, het slaapzolderke van de kiekens zo hoog mogelijk tegen de schelft gewoonlijk in een hoek van de stal opgehangen, Goossenaerts; **hoenderroest:** *hoendǝroest*, K 184, 216a; *oendǝroest*, K 174; **veke:** *veekǝ*, L 153; *feekǝ*, L 99; *veejkǝ*, L 95; *fèèkǝ*, L 159; *fîêkǝ*, L 93; *véékǝ*, met vlechtwerk afgeschoten kippenruimte boven de koestal, L 103; **hennenveke:** *hénnǝveejkǝ*, L 100; **hennen-vekele:** *hennǝvéékǝlǝ*, L 99, 144; **kippen-veke:** *kippefijkǝ*, L 93; **kippenzoldertje:** *kippǝzoldǝrkǝ*, K 125a; **kiekenzolder:** *kiekǝzoldǝr*, K 193a, 252, 274; **hennenschelft:** *hennǝschilft*, L 149, 177c; **kippentil:** *kippǝtil*, K 124a; **kippenschoor:** *kippǝschoor*, K 135; **kieken-uil:** *kiekǝnuil*, P 103; **hennenhoek:** *hinnǝhōēk*, K 349; **hennenkoot:** *hennǝkoot*, K 136a; **kebal:** *kǝbàl*, P 137 z.s.h.
Woorden, opgegeven voor de kippenzolder, die kunnen worden geïnterpreteerd als aanduidende het kippenhok in het algemeen werden overgeplaatst; zie het lemma kippenhok.

KIPPENHOK (zie kaart)

Hühnerstall, Hühnerhaus – henhouse – poulailler
(N 5, 99; N 19, 31; DC 10, 9h; znd 5, 53; znd 38, 30; Goossens 1b; Van Hoof; Eylenbosch)
[Het afgesloten, van zitstokken en legbakken of nesten voorziene verblijf voor de kippen, is een zakelijk onbepaalbaar gedeelte van het boerenhuis. Soms is het een afgescheiden gedeelte van de koestal of van de zolderruimte daarboven, soms een afzonderlijk bouwsel.]
hok (krt no. 1): *hok*, K 182a, L 264; **kippenhok** (krt no. 1): het type *kippenhok* in: K 100a, 101, 101a, 102, 102*, 109, 110a, 124a, 127a, 130, 132, 133a, 133c, 133d, 137, 141, 145a, 148, 155, 161, 164, 168, 183, 185, 195a, L 93, 95, 100, 144a, 145, 150, 153, 154, 160, 185, 186, 187, 239, 240, 258; *kieppehòk*, Elemans; *kǐěpǝnhòk*, hs Mischgofsky L 95; **hennenhok** (krt no. 1): het type *hennenhok* in: K 187a, L 100, 144, 185, 201, 224, 240, 262, 263, 279, 283, 283a, 285; **kiekenhok** (krt no. 1): *kiekǝhok*, K 307; **kiekenshok:** *kiekǝnshok*, K 307; **hoenderhok** (krt no. 1): *hoendǝrhòk*, L 153; *hoendǝrhoek*, P 25 z.s.h.; **tietenhok** (krt no. 1): *tietǝnhok*, K 188a; **kooi** (krt no. 2): *kooj*, K 177, L 240, 241; **kippenkooi** (krt no. 2): het type *kippenkooi* in: I 78, K 124a, 127a, 129a, 135, 137, 143, 145a, 146, 147, 148, 149, 158, 160, 161b, 163, 163c, 164, 165, 169, 178*, 181, 182, 183, 183b, 183c, 184, 184a, 194, 197, 200, 215, 216a, L 112, 144a, 148, 153, 154, 157, 177, 180**, 184, 187, 190, 224; **hennenkooi** (krt no. 2):

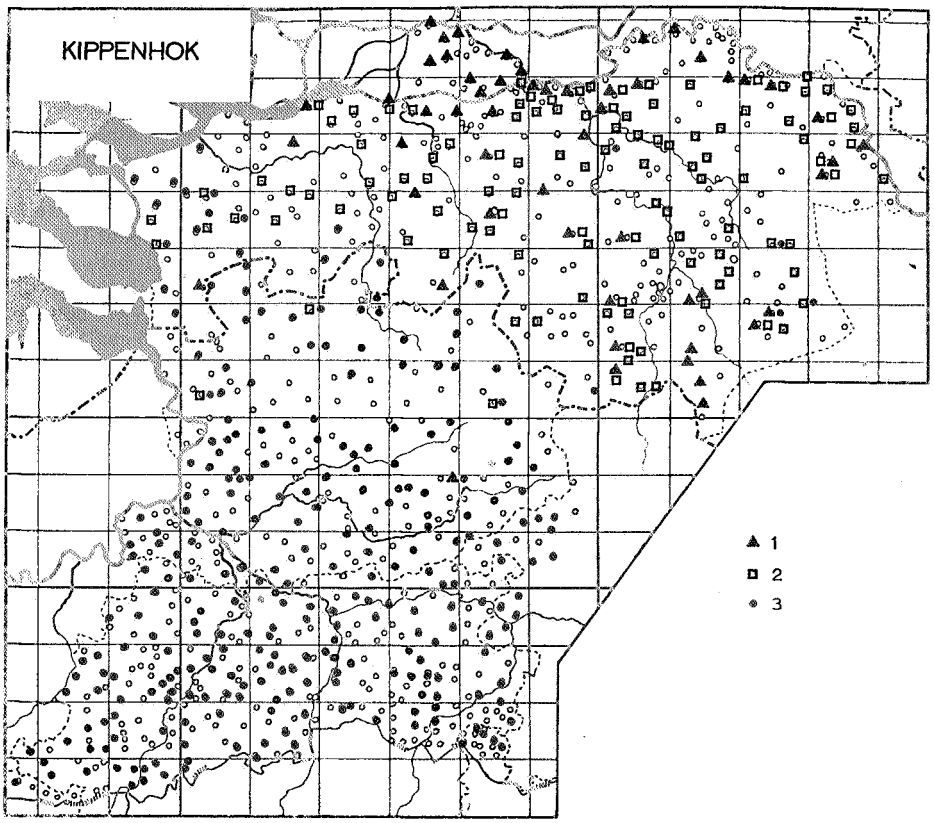

het type *hennenkooi* in: K 136a, 146, 171, 187, 187a, 197, 200, 216a, L 144, 145, 145a, 147, 149, 152, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 177, 177c, 178, 178a, 179, 180, 180b, 180*, 180**, 183, 184, 185, 186, 187, 200, 200a, 201, 203b, 204, 208, 208a, 224, 226*, 235, 236, 240, 241, 241a, 244, 255, 255a, 258, 259, 263a, 263b, 264, 279, 280, 281, 281*; *hennenkooi*, De Bont; **tietenkooi** (krt no. 2): het type *tietenkooi* in: I 78, 79, K 125a, 126, 157, 161a, 173, 173a, 174, 175, 176, 178*, 179a, 182, 205; **hoenderkooi** (krt no. 2): *hoendərkooj*, K 216a; **binnenkooi** (krt no. 2): *binnəkooj*, K 150; **kot** (krt no. 3): *kòt*, K 243; *kot*, I 57; **kippenkot** (krt no. 3): het type *kippenkot* in: I 57, 57a, 79, 102, 118, K 151, 180, O 289; **hennenkot** (krt no. 3): het type *hennenkot* in: I 220, 265, 275, K 237, 240, 241, 272, 273, 274, 275, 276, 276a, 276b, 300a, 304, 306, 307, 310, 311, 313, 314, 348, 349, 350, 351, 352, 354, 357, 358, L 177, 208, 241, 242, 243, 263, 263a, O 232, 239, 241, 242, 272, 274, 275, 276, P 24, 35a, 38, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 86, 94, 95, 99, 105, 106, 109, 111, 146, 161, 163, 164, 165, 169; *hinnekot*, Corn. Vervl., Tuerlinckx; **kiekenkot** (krt no. 3): het type *kiekenkot* in: I 220, 266, 269, 271, 275, K 189a, 191, 193a, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 212, 225, 231, 235, 237, 238, 240, 243, 244, 245, 246, 248, 254, 255, 258, 268, 269, 272, 273, 274, 276, 277, 283, 291, 292, 295, 296, 301, 304, 307, 309, 310, 311, 312, 315, 316, 318, 320, 324, 329, 330, 333, 335, 336, 339, 342, 344, 346, 348, 349, 351, 353, 354, 358, O 67, 69, 73, 155, 157, 165, 173, 174, 174a, 177, 178, 178a, 238, 239, 244, 251, 255, 275, 288, P 2, 3, 4, 5, 10, 12, 14, 17, 18, 23, 25, 27, 39, 41, 44, 48, 60, 60a, 61, 64, 65, 66, 66a, 68, 69, 69b, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 93, 94, 95, 96, 99, 104, 105, 112, 122, 124, 125, 126, 128, 129, 131, 133, 133a, 134, 136, 137a, 139, 144, 145, 149, 150, 166, 198, 199; *kiekenkot*, Corn. Vervl.; *kieke(n)kot*, Corn.; *kīēkəkòt*, hs Schrevens P 86; **kiekenskot** (krt no. 3): het type *kieke(n)skot* in: I 79, 268, 269, 274, K 188a, 189, 191, 196, 201, 203, 204, 204c, 206, 207, 208, 209, 210, 211,

212, 213, 221, 224, 225, 226, 231, 235, 237, 241, 243, 244, 245, 249, 250, 251, 253, 257, 260, 265, 267, 269, 270, 274, 276, 276a, 277, 281, 281a, 282, 283, 285, 286, 287, 291, 293, 294, 295, 296, 301, 303, 305, 307, 312, 313, 314, 315, 318, 320, 324, 325, 329, 330, 334, 336, 339, 341, 344, 346, 349, 349a, 352, 353, O 67, 251, 285, 286, 286a, 287, 288, 289, 290, P 14, 15, 16, 18, 18a, 25, 26, 27, 29, 29a, 35, 41, 96a; *kiekeskot*, Goossenaerts; **kiekerkot** (krt no. 3): *kiekə(r)kòt*, I 265; *keekərkot*, O 177; **kiekerenkot** (krt no. 3): het type *kiekerenkot* in: I 265, 266, O 63a, 154, 156, 157, 158, 160, 162, 166, 175, 238, 243, 245, 286, 287; *keekərəkót*, losstaande of in de stal ingericht, Eylenbosch O 253; **tietenkot** (krt no. 3): het type *tietenkot* in: I 57, 57a, 78a, K 173a, 173b, 173*, 174, 174a, 188, 188a, 190; **hoenderkot** (krt no. 3): *ōēndərkot*, K 151; **hoenderenkot** (krt no. 3): *oenjərəkot*, O 157; **slaapkot** (krt no. 3): *slaapkot*, speciaal slaaphok voor kippen, Goossenaerts; **kiekenhal:** *kiekəhal*, enkel het binnenverblijf, K 295; **kiekenstal:** *keekəstal*, P 124; **hoenderenstal:** *hòwnərənstal, oejnərənstal*, O 157.

KIPPENLADDER

Hühnerleiter (Hühnerstiege) – chicken ladder – échelle de poulailler

[„Staak met sporten, langs waar de hoenders opvliegen naar het hoenderrek, om daar te slapen." Corn. Vervl.]

kippenleertje: *et kieppelérke*, Elemans; **kiekenleer:** *kiekenleer*, Corn. Vervl.; *kiekeleer*, Goossenaerts; **kiekensleer:** *kiekesleer*, Goossenaerts; **kiekerenleer:** *ke.kərəli.ər*, Eylenbosch O 253; **henneleer:** *hénnəli-jr*, K 307; **polderhout:** *pulderhout*, houten staak met gedraaid stroo omwonden, waarlangs de hoenders naar den pulder klimmen, Corn.

KIPPENHORDE (zie kaart)

Lattenwerk als Aufsitzraum – lathwork perch for hens – treillage où perchent les poules ('jouchoir')

(N 5, 93 en 99; N 19, 33; DC 10, 9h; znd B 2, 284; znd 5, 53; znd 40, 62a en b; Goossens 1b; Roukens, 3, 54)

[Een latwerk, vaak niet meer dan een oude egge (L 180b), opgehangen in de achterstal, bereikbaar langs een kippenladdertje, bestemd om als slaapplaats te dienen voor de kippen. – De woorden worden ook gebruikt ter aanduiding van hetzelfde latwerk dat zich bevindt in het kippenhok. Vaak duiden ze ook een zolderrruimte of een zoldertje aan; vgl. het lemma kippenzolder. Zie afb. 13.]

polder (krt no. 1): *poldər*, K 211, 231, 238, 241, 245, 250, 270, 272, 275, 276, 295, 330, 332, 341, 349, 354, P 48; *póldər*, K 310, 351a; *pòldər*, I 220, K 210, 260, 283, 348; *pöldər*, K 240, 241, 267, 274, 276, 277, 296, 300a, 307, 308a, 311, 312, 346, 348, 353, P 44, 154; *puldər*, K 210, 235, 237, 241, 248, 252, 260, 268, 271, 273, 274, 276, 277, 283, 295, 296, 304, 305, 307, 307a, 310, 313, 314, 315, 316, 318, 332, 333, 335, 338, 339, 340, 346, 349, 350, 353, 356, 358, P 25, 30, 33, 35a, 41, 44; *pèùldər*, K 276a, 276b, 301, 307, 312; *pèùjldər*, K 276; *peuldər*, K 240, 277, 295, 307, 339, 346, P 41a; *pŭŭldər*, K 240, P 25; *puildər*, K 272, 310; *példər*, K 291, 336; *peldər*, K 341a; *pildər*, K 340; *póllər*, O 67; *pullər*, K 318, 357, 358; *puldər*, ook stel planken die met kettingen aan de balken hangen boven de koestal, K 241; *pöldər*, idem, K 295; *punnər*, K 358 z.s.h.; *pĕulder, pölder, polder*, de plaats in den stal waar de kiekens slapen, Corn. Vervl.; **slaappolder** (krt no. 2): *slòpòldər*, K 256; **kippenpolder** (krt no. 2): *kippəpoldər*, K 268; *kĭĕpəpèùldər*, K 301; **kiekenpolder** (krt no. 2): *keekəpòldər*, K 331; *keekəpóldər*, K 279; *kĭĕkəpuldər*, K 237; *kīēkəpuldər*, K 340; *kĭĕkəpéldər*, K 341a; *kīēkəpéldər*, K 333b; *kĭĕkəpildər*, K 339; **hennenpolder** (krt no. 2): *hinnəpòldər*, P 171; *hinnəpöldər*, K 241; *hinnəpeuldər*, K 314, P 171; *hinnəpŭŭldər*, K 354; *hinnepölder*, hoenderrek, Corn. Vervl.; **roest** (krt. no. 3): *roest*, I 57, 57a, 102, 118, K 102, 124a, 125a, 126, 133a, 135, 136a, 137, 141, 143, 145a, 146, 150, 152, 154, 157, 161, 163, 164, 164a, 165, 167, 168, 173, 174, 177, 178*, 179a, 181, 182, 183c, 186, 188a, 200, 205, 215, 216, 217, 218, 220, 237, 242, L 148, 227, 241, 258, 259, 279, 280, 283; *rŏĕst*, K 188a, 204, 205, 208, 210, 213, 243, 291, P 39; *rōēst*, K 151, 204c; *ruust*, K 206; *rŭŭst*, K 206, 212, 225, 244, 245, 254, 260; *rūūst*, K 232; *rust*, K 193a, 201, 210, 212; *rus*, K 251, 281a; *rust*, hekken boven de mestput in de stal, K 235; *roest*, een getimmerte tegen de zolder van de koestal, waar 's nachts de kippen, eenden, duiven, de hond, enz. verbleven, K 179a; *roest*, De Bont; **hennenroest** (krt no. 4): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hennen*]*roest*, K 146, 165, 166, 167, 183, 185, 186, 187, 217, 220, L 224a, 262,

1.1.1.1.

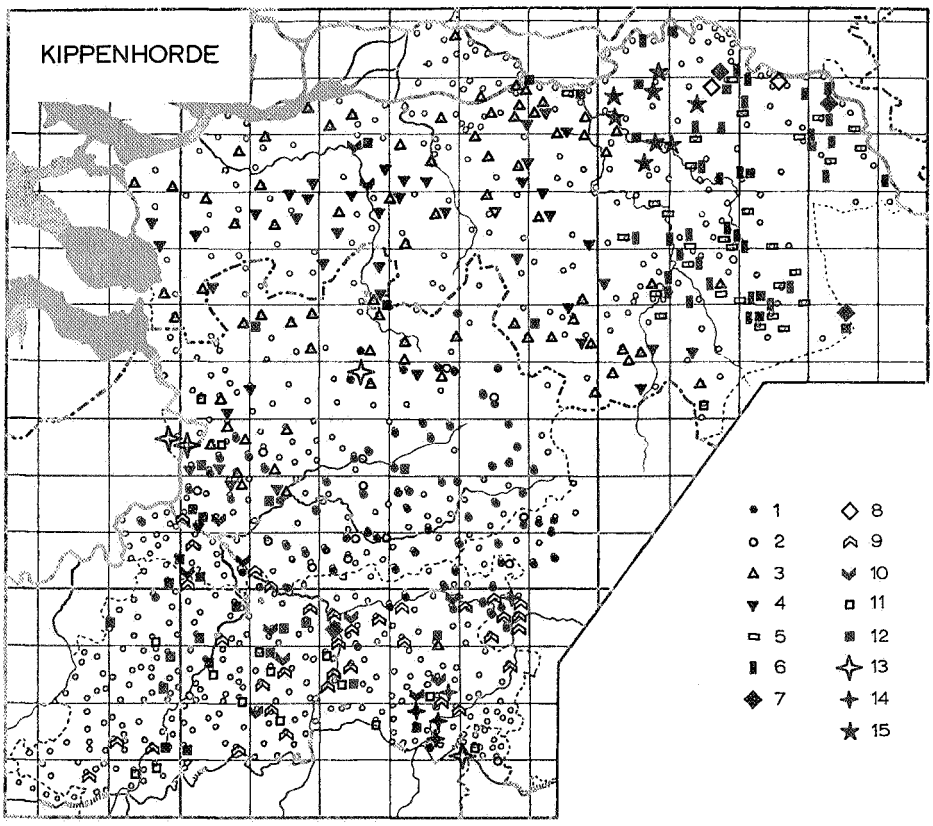

281; [*hennen*]*hoerst*, L 260 (?); *henneroest*, hs Renders L 226; *hennenroest*, De Bont; *hinnenroest*, Corn. Vervl.; **kiekenroest** (krt no. 4): *kiekərōēst*, K 191; *kiekənrust*, K 193a; *kiekərust*, K 236; *kīēkərŏēst*, K 243; *kĭĕkərus*, K 291; *kīēkərŭŭst*, K 226; *kīēkərŭŭs*, K 287; *keekərŭŭs*, K 250, 281; **tietenroest** (krt no. 4): *tietəroest*, I 78, K 157a, 173b, 175a*, 176, 177, 177b, 178, 190; **kippenroest** (krt no. 4): *kippənroest*, K 143, 157a, 159, 161a, 161b, 175, 175a*, 179a, 179b, 180, 182, 197, L 177; *kippəroestə*, (wellicht mv.), I 79; *kippənrust*, K 249, 250; **kiekensroest** (krt no. 4): *kiekəsroest*, K 188a; **hoenderroest** (krt no. 4): *hoendəroest*, K 179a; *hoenderroest*, Goossenaerts; **horde** (krt no. 5): *hort*, K 148, L 150, 160, 162, 184, 185, 187, 200, 200a, 201, 203b, 228, 256; *hórt*, L 241; *hòrt*, L 203b, 235; *hoort*, L 157, 180, 180b, 183, 203, 205, 206, 207, 208, 236, 242, 243, 244, 263, 263a, 263b, 264, 280; *hèùrt*, L 200; *hoort*, plaats waar in de oude potstal de kippen 's nachts zaten; een paar balken, dikwijls boven het vee, hs Vissers L 180; *hoord*, Van de Biezen L 207; *hord*, Weijnen EV 7, L 187a, 203; *hoord*, hs Sassen L 263; *hoort*, hs Sassen L 244; **hennenhorde** (krt no. 6): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hennen*]*hort*, L 93, 150, 156, 159, 160, 180b, 184, 186, 187a, 190, 201, 202, 228, 232, 235, 241; [*hennen*]*hòrt*, L 159, 184, 203b, 235, 263; [*hennen*]*hoort*, L 180, 182, 183, 204, 205, 206, 233, 239, 241, 242, 243, 244, 263, 264; *hennəhart*, onder tegen de zoldering in de stal, L 201; *hennenhoort*, stevig hekwerk boven de achterstal opgehangen, Van Dam 1; **hoenderhorde** (krt no. 6): *hoendərhort*, L 153, 184; *hoendərhòrt*, L 159; *hoendərhoort*, L 152; **kippenhorde** (krt no. 6): *kiepəhort*, L 154; *kiepəhòrt*, L 159; *kîepəhoort*, L 152; *kippənhoort*, plaats waar de kippen zitten als ze op stal zijn, L 157; **veke** (krt no. 7): *vaekə*, L 159, 265a, P 27; *'t feekə*, hetzelfde als hennen-veke, zie beneden, L 150; **hennen-veke** (krt no. 8): *hennəveekə*, plank met dwarslatjes, hing boven de meststal, L 150; **kippen-veke** (krt no. 8): *kiepəvèjkə*, L 154; **hoender-veke** (krt no.

8): *hoendərveekə*, opgehangen latwerk in de stal, L 150; **rek** (krt no. 9): het type *rek* in: K 286, 320, 324, 330, 335, O 255, 276; P 10, 16, 25, 26, 27, 29, 29a, 35a, 41, 72, 77, 86, 88, 89, 105, 107, 126, 128, 131, 147; *rékkə*, zitstokken, boven de vloer getimmerd, hs Schrevens P 86; *drék*, Eylenbosch O 253; *rek*, stok waarop de hennen slapen, Tuerlinckx; *kippenrek* (krt no. 10): *kiepərek*, K 158; **hennenrek** (krt no. 10): *hĭĕnərek*, P 35a; **kiekenrek** (krt no. 10): *kīēkərék*, K 324, P 18, 27; *kiĕkərék*, K 288; *keekərék*, K 330, P 127; *keejkərék*, K 330; *kéjkənrék*, K 330, P 104; **hoenderrek** (krt no. 10): *oendərek*, K 160; **slaaprek** (krt no. 10): *slaaprék*, O 73; *slòòprék*, P 99; **stok** (krt no. 11): *stok*, L 285, P 76, 89; *stòk*, K 244, O 286, 288, P 69b, 70, 128; *stòkkə*, O 73, P 60a, 84; **kippenstok** (krt no. 12): *kiepəstok*, K 158, 216a; **kiekenstok** (krt no. 12): *kiekəstòk*, I 275; *keekəstók*, P 70; **slaapstok** (krt no. 12): het type *slaapstok* in: I 271, K 249, 274, 287, 324, O 165, 255, P 4, 18, 60, 88; **zitstok** (krt no. 12): het type *zitstok* in: I 271, 275, K 137, 148, 193a, 286, 287, 291, 324, L 145, 150, 177c, 183, 184, 201, 242, 264, 265a, O 63a, 173, P 5, 17, 39, 70, 125, 149; *zitstòk*, stok waar de kippen op slapen, Elemans; *zitstok*, stok waar de hoenders des nachts op zitten, Goossenaerts; *zitstòkkə*, hs Mischgofsky L 95; **stek** (krt no. 13): *sték*, I 180, K 231, 247, P 104, 166; *stèkkə*, P 139; **kiekenstek** (krt no. 14): *kéjkəsték*, P 145; *kīēkəstékkə*, P 44; **slaapstek** (krt no. 14): *slòpstékkə*, P 154a; **zitstek** (krt no. 14): *zitstèkkə*, P 144; *zétstèkkə*, P 105; **speet:** *spéétə*, O 178; **beun:** *beun*, L 160; **schelft:** *schilft*, L 144, 145, 146, 151, 178a; *skilft*, L 145, 178; *skilft*, achter op de stal tegen de muur van de dorseere, waar vroeger tegen de balken de kippen 's nachts huisden, L 148; *schilft*, kippenroest, Van de Biezen; **hennenschelft:** *hennəschelft*, L 179; *hennəschilft*, L 144, 151, 178, 178a; *hennəskilft*, L 179; **rooster:** *röstərs*, K 322; *rûustərs*, K 320; **hennenbalk:** *hennəbalk*, L 284, 285; **kiekenleer:** *keekəlīēr*, P 69b; **kippenladder:** *kippəladdər*, K 307.

MESTPLANK ONDER DE KIPPENHORDE

Kotbrett unter dem Aufsitz – dropping board under perch – planche sous le perchoir destinée à recevoir la fiente des poules

[De kippenhorde is in de moderne kippenhokken opgesteld boven een houten vloer die de mest opvangt, de mestplank.]

mestplank: *mistplank*, hs Mischgofsky L 95; *méstplank*, hs Schrevens P 86.

LEGNEST IN HET KIPPENHOK

Legenest – laying-box – pondoir dans le poulailler

(N 19, 32)

nest: het type *nest* in: I 275, K 124a, 146, 150, 164, 174, 205, 206, 241, 243, 276, 276b, 304, 307, 324, 336, 346, L 144, 145, 153, 200a, 235, 285, O 73, 165, 177, 253, 288, P 17, 18, 25, 27, 41, 66, 69b, 70, 77, 84, 86, 88, 89, 126, 128, 166; **legnest:** het type *legnest* in: I 57a, 271, 275, K 102, 125a, 133a, 137, 141, 145a, 151, 157, 163, 165, 173b, 174, 178*, 191, 204, 205, 208, 210, 212, 225, 235, 237, 240, 241, 243, 244, 245, 249, 251, 260, 281a, 287, 295, 314, 324, 330, 339, 346, L 148, 150, 177c, 178, 180, 184, 185, 187, 201, 242, 263b, 264, 279, O 63a, 255, 286, P 4, 5, 16, 25, 26, 27, 39, 48, 60, 66, 76, 88, 99, 125, 131, 149; *legnest*, Goossenaerts; *léchnést*, Elemans; *léchnéésta*, hs Mischgofsky L 95; **eierennest:** *èèrənést*, P 29; *áárənést*, P 27, 88, 104; *aarənèst*, K 136a; **kippennest:** *kiepənest*, K 148; *kiepənist*, K 183c; **hennennest:** het type *hennennest* in: K 274, 276a, 311, 357, 358, L 160, 180b, 183, 200, 203b, 226, 263, P 44; **kiekennest:** het type *kiekennest* in: K 193a, 204c, 250, 254, 281, 283, 291, 318, 349, O 173, P 16, 72, 104, 139; **kiekensnest:** *kiekəsnést*, K 244; *kiekəsnest*, K 188a; *kieke(s)nest*, Goossenaerts; **kiekerennest:** *ke.kərn.ést*, Eylenbosch O 253; **tietennest:** *tietənest*, K 173b, 174a, 179a, 188a; **bak:** *bakkə*, L 242; *bàkkə*, P 84; **nestbak:** *nézdbak*, P 25; *néstbàkkə*, men sluit de kip erin om het ei te controleren of het ras te verbeteren, P 16; **legbak:** het type *legbak* in: I 275, K 174, 237, 243, 250, 281, 320, O 73, P 4; *légbàk*, bak waarin verschillende nesten gemaakt zijn, O 73; **leghok:** *leghok*, K 102; **kevie:** *keevie*, een bijenkorf gebruikt als legnest voor de kippen, K 174.

VOEDERBAK VOOR DE KIPPEN

Futterbehälter – feeding trough for hens – auget aux poules

voederbak: *vŏĕjərbàk*, O 73; *vŏĕjərbak*, hs Mischgofsky L 95; **eetbakken:** *éétbakkə*, hs Schrevens P 86.

1.1.1.1.

RUIF IN HET KIPPENHOK

Grünfutterraufe im Hühnerstall – hayrack in henhouse – râtelier dans le poulailler
[Rekje van latten, waarachter men het groenvoer voor de kippen steekt.]
ruif: *roof*, hs Schrevens P 86.

KIPPENUITGANG

Hühnerausschlupf bzw. -einschlupf – pop hole – ouverture dans une porte ou un mur, pour les poules
(Lijst H)
[„Opening in deur of muur, waarlangs kippen in- en uitgaan", Goossenaerts.]
kiekenuitgang: *kiekənèùtchang*, P 99; **kippengat:** *kĭĕpəgát*, hs Mischgofsky L 95; **kiekensgat:** *kiekesgat*, Goossenaerts; **hennengat:** *hennengat*, eertijds kleine opening in een van de staldeuren, waardoor de kippen in de stal konden komen om er te leggen of des avonds op de roest te slapen, De Bont; **holletje:** *òlləkə*, O 73.

KIPPENREN

Freiluftgehege (Hühnerauslauf) – chicken-run – abri des poules
(N 19, 34; DC 10, 9h)
[Het buitenverblijf voor de kippen.]
ren: *ren*, I 57, K 102, 124a, 133a, 157, 164, 174, 174a, 244, 254, 291, L 148, 180b, 184, 185, 201, 241, 243, 264; *rén*, K 183c, 212, 241, 243, 245, 249, 260, 276, 276b, 283, 287, 311, 318, 330, 346, 358, L 235, 263b, 285, P 25, 39, 66, 125; *rennə*, K 151, 287; *rénnə*, O 63a; *réén*, P 41; *ren*, Goossenaerts; **kippenren:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*kippen*]*ren*, I 57, 57a, 79, K 127a, 130, 137, 150a, 163, 163c, 164, 179b, 180, 183, L 106, 144a, 150, 150a, 152, 154, 185, 187; [*kippen*]*rén*, K 165; **kiekenren:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*kieken*]*ren*, K 237, 250, 281, P 5; [*kieken*]*rén*, K 245, 251, 281a, 287, 307, 314, 320; **kiekensren:** *kīēkəsrén*, K 244; *kiekəsrèn*, K 188a; **hennen-ren:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hennen*]*ren*, K 171, L 178, 203b, 263a, 264; [*hennen*]*rén*, K 241, 274, 276a, L 263, 263b; **tieten-ren:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*tieten*]*ren*, I 57, 57a, K 173, 173*, 173a, 173b, 174; [*tieten*]*rèn*, I 78a, K 175, 188a; **hoender-ren:** *ōēndəren*, K 151; **loop:** *loop*, I 57, K 125a, 133a, L 208, 239, 241, 264, 283; *loojp*, K 100a; *lōēp*, P 139; *lôep*, K 206, 210, 235, 295, 304, P 17, 25, 41, 44, 166; *lôêp*, K 241, P 41, 70, 128; **kippenloop:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*kippen*]*loop*, K 110a, 127, 202, L 100, 145, 154, 185, 187; [*kippen*]*lôôp*, K 178*, L 190; [*kippen*]*lôêp*, K 101, L 150, 153; **hennenloop:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hennen*]*loop*, L 144, 149, 156, 160, 185, 200, 204, 262; [*hennen*]*lôòp*, L 145a, 279; [*hennen*]*lôep*, K 334, 357; [*hennen*]*lôêp*, K 274; [*hennen*]*lōēp*, P 99; [*hennen*]*lûûp*, L 283a; **kiekenloop:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*kieken*]*lôep*, K 191, 204, 204c, 283, P 25, 48; [*kieken*]*lôêp*, K 225; [*kieken*]*lûup*, O 173; [*kieken*]*loewòòp*, K 193a; [*kieken*]*lŏĕwp*, P 104; **tietenloop:** *tietəloop*, K 179a; *tietəlôôp*, K 178*; *tīētəlôôp*, K 205; **buitenloop:** *buitənloop*, K 137, 161b; *beutəloop*, L 242; *buitəloowp*, L 95; **uitloop:** *utloop*, K 187a; *uutloop*, L 161; *ötlôòp*, K 184; *outlôôp*, L 200a; *ötlôêp*, K 346; *ôêtlôêp*, K 324; **beloop:** *bəlôep*, O 73; *bəlôêp*, P 39; *bəlōēp*, O 177, 288; *bəlūūp*, O 255; **kiekenbeloop:** *kikkəbəlōēp*, P 69b; **buitenkooi:** *buitəkooj*, K 141, 145a, 146, 194, L 224; **buitenhok:** *buitəhok*, K 136a; *beutəhòk*, K 205; **buitenkot:** *buitəkot*, K 193a; *beutəkot*, K 208; *bujtəkòt*, K 212; *boojtəkòt*, K 240; *bòòətəkòt*, K 235; **afspanning:** *afspanning*, K 324; *àfspànning*, I 275, P 131; **kiekenafspanning:** *kiekənafspanning*, P 5; **volière:** *vòljéér*, O 286; *vòljéérə*, O 165; *vóljèr*, P 89; **loopkot:** *lōēpkot*, K 330; **loperd:** *loopərt*, L 258; **loper:** *loopər*, L 281, 281*; **kippenpark:** *kippəpark*, L 154; **weitje:** *waaə(kə)*, K 243; **hennenwei:** *hennəwijdə*, K 278; *hénnəwèèj*, L 183; **den:** *dén*, I 275; **kiekenplein:** *kiekplòən*, K 320.
Benamingen voor de kippenren welke niet afwijken van die voor het kippenhok hebben wellicht een ruimere betekenis dan de voorafgaande; het zijn **kooi:** *kooj*, K 164, L 241; **kippenkooi:** *kiepəkooj*, K 148; **hennenkot:** *hennəkot*, L 263; *hinnəkòt*, K 358; **kiekenskot:** *kiekəskòt*, I 271; K 295, 307; P 26; *kiekəskot*, P 27; *kīēkəskòt*, K 307, 339, 349; **kiekenkot:** het type *kiekenkot* in: I 271, K 283, 330, P 4, 18, 66, 77, 84, 88, 126.

EENDENKOOI

Entengehege – duck-yard – abri des canards
(DC 10, 9j)
eendenkooi: het type *eendenkooi* in: I 78a,

K 127a, 129a, 132, 147, 148, 149, 161, 164, 171, L 147, 154, 177, 187, 259, 263a; **eendenhok:** het type *eendenhok* in: K 102*, 133a, 133c, L 285; **eendenkot:** het type *eendenkot* in: I 57, 79, K 151; **eendenloop:** het type *eendenloop* in: L 204.

GANZENKOOI

Gänsegehege – goose-yard – abri des oies (DC 10, 9j)
ganzenkooi: het type *ganzenkooi* in: K 129a, 171, 183b, 185, 194, L 153, 161, 187.

–.1.1.2.2. *Schuren en bergruimten*

N.B. Behalve de hieronder te noemen woorden i.v.m. schuren en bergruimten zijn te vermelden: **aardappelschuur**, *aardappəlschuur*, onder de hooischelft, I 220; **bovenschuur:** *boovəschuur*, daar bevindt zich de hooischelft, I 268; **houttil,** *houtil*, een zolder in een apart schuurtje waarop hout, takkebossen e.d. getast worden, K 102; **pulphok**, *pulphok*, K 0153; **machinekamer**, *məsjienəkòòmər*, de plaats waar het dorsmachien staat, K 166; **schrommelkot**, *schrommələkot*, de plaats waar schrommeling, d.i. afval, b.v. houtafval, hooiafval, bewaard wordt, K 272; **doorloop**, *durloop*, doorgang van dorsvloer naar karhuis langs de tasruimte, L 144; **drafput**, *drafpŭŭt*, drafput in het karhuis, P 69; *drafpiĕt*, waar de draf, d.i. het overschot van graan wordt bewaard (op de koestal), hs Schrevens P 86; **bietenkelder**, *bîətəkéldər*, gelegen onder een klein kamertje naast de keuken, P 72; **houtzolder**, *ajtsòldər*, boven de stal, P 72; **graankelder**, *graankeldər*, P 104; **doorgang**, *déjgàng*, open ruimte tussen paarde- en koestal, P 133; **paliezolder**, *pòlļəzóllər*, palie = huls van peulvruchten, Eylenbosch O 253.

ZOLDER IN STAL OF SCHUUR

Heuboden (Heuspeicher) – hay-loft – grenier dans une étable ou grange
(N 5, 90 en 94; N 14, 98; DC 4, 5; DC 7, 32; DC 16, 5; DC 22, 5c en d; znd B 2, 292; znd 20, 5; znd 42, 24; znd 47, 8a en b; znd 48, 11; Luik 2, 11; BN 9, 13; Van Gerwen 4, 9; Goossens 1b; Eylenbosch; Fourie)
[De zolder waar hooi, stro e.d. wordt geborgen, zich bevindende boven de koeien- of paardestal of ook wel in de schuur boven de dorsvloer of het gebint. Waar de benamingen voor de zolder in de stal niet duidelijk in oppositie zijn met die voor de zolder in de schuur, is het onderscheid in dit lemma dus verwaarloosd. De woorden die karakteristiek zijn voor de zolder in de schuur werden in een afzonderlijk lemma verenigd.]
schelft: *schelft*, I 78, 102a, 118, 120, 221, 222, 265, 271, 273, K 149, 161a, 166, 172, 173, 173a, 173b, 174, 176, 180, 183, 183b, 184a, 185, 187, 187a, 188, 189, 189b, 190, 193a, 195, 195a, 196, 197, 198, 200, 202, 203, 205, 206, 209, 215, 216, 216a, 217, 218, 219, 220, 221a, 224, 225b, 230, 235, 238, 239, 242, 244, 249, 250, 255, 256, 262, 265, 266, 272, 277b, 281a, 282, 288, 292, 294, 297, 299, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 311a, 319, 325a, 331, 336, 337, 338, 344, 347, 350, 354, 355, 356, L 100, 145, 150, 177, 177b, 179, 180*, 183, 187, 200, 200b, 202, 203b, 205, 206, 207, 208a, 226, 228, 232, 233, 234a, 236, 240, 242, 243, 244, 255a, 255b, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 263a, 279, 280, 281, 281*, 283a, 285, O 63a, 68, 69, 154, 156, 165, 256, 275, P 2, 6, 10, 14, 15, 17, 21, 23, 24, 26, 30, 37, 38, 40, 47, 69, 70, 74, 75, 76, 81, 86, 88, 92, 93, 94, 96a, 99, 109, 126, 128, 136, 137, 137a, 144, 154, 159, 198; *schelf(t)*, K 333a; *schélft*, I 180, K 188a, 191, 192, 201, 207, 210, 211, 212, 213, 221, 225, 226, 231, 232, 234, 236, 237, 240, 241, 245, 246, 247, 251, 252, 254, 258, 267, 268, 269, 273, 274, 275, 276, 277, 281, 283, 285, 287, 291, 293, 295, 296, 301, 307, 310, 310a, 311, 312, 312b, 314, 315, 316, 317, 318, 320, 324, 325, 330, 332, 333, 333b, 339, 341, 341a, 346, 348, 348a, 349, 349a, 351a, 352, 353, L 180**, 208, 209a, 235, 237, 241, 256, 264, 283, O 74, 161, 162, 178, P 16, 25, 27, 29, 35, 35a, 41, 41a, 43, 44, 45, 46, 48, 60, 63, 67, 73, 77, 80, 84, 85, 101, 106, 129, 133, 134, 148; *sjchélft*, K 330; *schalft*, L 201; *schélf(t)*, K 274; *schèlft*, L 99, P 102, 143; *scheelft*, P 16, 29a, 78; *schéélft*, I 79, K 313, 357, P 39; *schelftə* (meervoud?) O 289, P 125; *schilft*, I 266, 268, K 218a, 243, 248, 251, 274, 281, 287, 295, 302, 307, 332, L 144a, 145a, 146, 147, 152, 180, 180**, 182, 258, O 66a, 245, P 25, 41; *schölft*, I 269, 274, 275, K 204, L 93; *schulft*, I 275, K 240, 241, 307, 333, L 93, O 67, 70, 73, 162, 166, 169, P 4, 139, 199; *skelft*, K 187, 183, 199, 200, 201, 204, 241, 279, 280; *skélft*, K 357, L 183, 200, 203, 205, 208a, O 70, 74, 155, 156, 157, 158, 161, 166, 167, 171, 174, 177, 288,

P 2, 3, 4, 10, 60, 60b, 62, 69, 125, 126, 127, 133, 198, 199; *skèlft*, L 203b; *skilft*, L 182; *skeulft*, O 72; *skulft*, O 67, 69, 69a, 71, 72, 73, 154, 158, 160, 162, 162a, 163, 164, 165, 168, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 178, 238, 247b, 289, P 21, 59; *skurft*, O 175; *skulf(t)*, O 238; *sjelft*, L 0265, P 83, 131; *sjélft*, K 244, P 94, 96b, 86, 88, 89, 93; *sjéélft*, P 136; *sjalft*, P 95; *schélft*, bevindt zich beneden, K 307; *schilft*, zitplaats van de kippen, L 180**; *schélft*, zolderken boven een zolder, P 41; *schelft*, hs Renders L 226, Tuerlinckx, Corn. Vervl., Goossenaerts, Van Dam 1, hs Sassen L 208; *schelft*, hooizolder boven de schuurherd, Cuypers 3; *schilft*, Van Dam 1, hs Kapteijns L 177; *schelləft*, AG I 102, K 157, 158a, 161, 177; **schelf:** *schelf*, I 79, 221, 268, 274, K 164a, 189, 196, 218a, 236, 238, 240, 243, 245, 250, 266, 272, 274, 287, 291, 295, 300, 306, 309, 314, 317, 320, 325, 330, 344, 349, L 177, 186, 208, 258, O 72, 157, 158, 239, 256, 286, 289, P 17, 18a, 27, 35a, 36, 38, 81, 100, 105, 109, 111, 124a, 126, 127, 148, 150, 152; *schélf*, K 201, 206, 212, 244, 249, 258, 268, 273, 276, 279, 281a, 288, 307, 329, P 26, 30, 70, 89, 93, 134, 145; *schèlf*, P 100; *kléén schéélfkə*, K 313; *schilf*, K 286, O 68, 162, P 134; *schulf*, O 69a, 243, 251, P 25, 60a, 64, 70, 128, 133, 144; *schölf*, P 109; *schèùlf*, K 306, P 14; *skélf*, O 68, 153, 157, 158, P 63, 69a; *skulf*, O 252, 287; *sjélf*, P 69, 89, 129; *sjchulf*, P 10; *schölp*, L 228 n.b.; **schelver:** *schélvər*, P 161 z.s.h.; **hooischelft:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hooi*]*schelft*, I 102a, 268, 271, K 147, 172, 174, 179a, 180, 183b, 186, 187, 189, 193a, 197, 204, 212, 216a, 217, 218, 220, 234, 238, 249, 250, 256, 262, 312, 332, L 152, 180, 186, 205, 206, 224, 228, 232, 235, 241, 243, 255, 258, 262, 264, O 153, P 40, 41a, 92, 99, 198; [*hooi*]*schélft*, I 180, 220, K 191, 192, 201, 209, 226, 237, 240, 246, 248, 257, 276, 277, 282, 283, 287, 291, 301, 307, 313, 318, 330, 333b, 341a, 353, 354, 356, O 74, P 27, 29a, 33, 35a, 41, 47, 72, 76, 81, 84, 86, 95, 105, 137, 144, 148; [*hooi*]*schèlft*, L 99, P 102, 143; [*hooi*]*schilft*, I 268, K 287, 335, P 27, 88, 89, L 93, 144, 148, 180b; [*hooi*]*schulft*, I 275, O 69; [*hooi*]*schölft*, I 269; [*hooi*]*scheulft*, O 70, 72; [*hooi*]*skélft*, L 182, 183; [*hooi*]*skèlft*, L 203b; [*hooi*]*skilft*, L 148; [*hooi*]*skulft*, O 238; [*hooi*]*sjélft*, P 47, 94, 136; [*hooi*]*sjilft*, P 89; [*hooi*]*sjalft*, P 95; *hooischelft*, De Bont, Corn. Vervl., hs Renders L 226, Goossenaerts; **hooischelf:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hooi*]*schelf*, I 220, K 286, 307, 341a, L 180, 242, 264, P 99, 138, 146, 154, 159, 167; [*hooi*]*schélf*, K 281, 281a, 283, 287, 320, 330, 333b, P 66, 67, 68, 171; [*hooi*]*schèlf*, P 110; [*hooi*]*skelf*, L 180; [*hooi*]*schilf*, K 245, O 162; [*hooi*]*schalf*, P 152; [*hooi*]*schalp*, P 154; [*hooi*]*schulf*, I 268, 275, P 4; **stroschelft:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*stro*]*schelft*, K 175a*, 277, L 180b; [*stro*]*schélft*, K 209, P 95; [*stro*]*sjalft*, P 95; *stroschelft*, schelf waarop stro getast is, De Bont; **stroschelf:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*stro*]*schéélf*, K 307; [*stro*]*schèlf*, P 110; **haverschelft:** *haverschelft*, haverzolder, hs Renders L 226; **koeschelft:** *koeschelft*, K 333b; *koejschelft*, K 216a, L 264; *kōējschélft*, P 81; *köjschélft*, K 301; *kójschélft*, P 72; *köējschilft*, P 27; *köējsjchilft*, K 331; *köējschölft*, P 198; *koesjélft*, P 86; *kòjsjalft*, P 95; *koeschelft*, schelf boven de koestal, De Bont; **koeschelf:** *koeschelf*, L 103; **paardsschelft:** *perdschelft*, schelf boven de paardestal, De Bont; **schaapsschelft:** *schaapsschelft*, schelf boven de schapestal, De Bont; **korenschelft:** *koorəschelft*, L 262; *korrəschelft*, L 264; **graanschelft:** *grãanschélft*, K 307; **stalschelft:** *stàlschélft*, K 301; **schilfsel:** *schilfsəl*, L 100, 177c, 180b; **schelster:** *schélstər*, L 184; **geschilf:** *gəschilf*, L 100 z.s.h.; **balken:** het type *balken* in: K 107a, 128a, 131, 149, 154, 183, L 93, 100, 102, 103, 104, 109, 112, 144, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 158a, 159, 159b, 160, 161, 162, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 180*, 180**, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 186*, 187, 187a, 188, 189, 190, 199, 200, 202, 204, 207, 209a, 212, 226, 258; *balkər*, L 95, 109; *op də balk*, L 157; *veurstə balkə* en *achtərstə balkə*, resp. boven de stal en boven de deel, L 145; *balken*, Brabantius, hs Vissers L 180, hs Sassen L 263; *den balke*, Elemans; *bálkər*, hs Mischgofsky L 95; **balkem:** *balkəm*, L 91b, 93, 94; **hooibalken:** het type *hooibalken* in: L 144, 160, 177c, 180b, 186, 187, 188, 190; **tilbalken:** *tilbalkə*, K 125a, 151, 152, 0153, 155, 173a, 173b, 176; **tiltbalken:** *tildbalkə*, K 124a; **schoor:** *schoor*, K 131, 132, 135, 136a, 137, 140, 141, 142, 143, 145a, 146, 147, 148a, 150, 163, 164, 164a, 165, 165a, 166, 167, 169, 171, 183, 183b, 184, 184a, 185, 186, 197, L 148; *schoorə*, K 172; *schòòr*, K 143, L 148; *schôôr*, K 184; *sjcheur*, K 330; *skoor*, K 168, L 148; *skoorə*, L 179; *skòòr*, L 177; *schoor*, hs

Kapteijns L 177, hs K 183; **koeschoor:** *koejschoor*, K 131; **paardsschoor:** *pertschoor*, boven de paardestal, K 183b; **hooischoor:** *hoojschoor*, K 143; **schoring:** *schooring*, K 127a, 143, 163c, 179, 182, 191, 194, 217; *schòòring*, K 179; *schorring*, K 158a, 168b, 160, 161, 162a, 163, 178, 179a, 180, 182, 182a, 187, 187a, 194, L 200; *schórring*, K 166; *schuuring*, K 158b; *schorn*, K 161; **tilt:** *tilt*, I 78, 79, 102a, K 124a, 125, 125a, 151, 152, 153, 0153, 157, 173a, 188; **til:** *til*, I 57a, K 100a, 101, 102, 109, 126, 128a, 133, 133a, 133c, 163, 175, 175a*, 176, 177b, 188a; *teel*, K 102; *op də tillə*, K 174; *til*, naast de dorsvloer, I 57a; *til*, een zoldertje in ouderwetse boerenwoningen, waarop men allerlei landbouwgereedschap bergt, K 133a; *til*, zolder, graanzolder, K 153; **hooitil:** *hoojtil*, K 100, 101a, 102, 127a, 177b; *oəitil*, AG; **strotil:** *stroojtil*, K 102*; **koetil:** *koejtil*, K 100a; **koeientil:** *koejətil*, K 102; **hooistal:** het type *hooistal* in: P 111, 159, 161, 163, 165; **delt:** *delt*, O 159, 239, 245, 275; *délt*, O 159, 160a, 250a, 255, 274a, 287; *dél̩t*, O 237, 238, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 253, 254, 254a, 276, 277, 278, 285, 290; *deltj*, O 239, 242, 244, 274a; *déltj*, O 242; *dél̩tj*, O 286; *déltsj*, O 238; *deljt*, O 277; *dijlt*, O 242; *dél̩t*, Eylenbosch O 253; **koestaldelt:** *koestaldél̩t*, bevloering boven de koestal, Eylenbosch O 253; **paardsstaldelt:** *pjéstaldél̩t*, bevloering boven de paardestal, Eylenbosch O 253; **strodelt:** *strûûdél̩t*, waar stro bewaard wordt, Eylenbosch O 253; **hooidelt:** *hoojdelt*, O 275; *ōēdelt*, O 239; *ôedeltj*, O 160a; *hŏědeltsj*, O 278; *hoedeltsj*, O 286; *ûûdél̩t*, waar hooi bewaard wordt, Eylenbosch O 253; **delter:** *deltər*, O 274a, P 30; *déltər*, O 276, 274a, 275, 281; *dél̩tər*, O 241, 275; *déltér*, O 274; *dèltər*, O 272, 273; *dèl̩tər*, O 274, 281a; *deltjər*, O 274; *déltjər*, O 274, 275; *deljər*, O 272; *daltər*, O 232; **hooidelter:** *hoojdeltjər*, O 241; **houten:** *dòwtər*, O 275; *daatəs*, P 61; **roostering:** *rŏěstərĭěng*, O 177, 239, P 4; *rōēstərĭěng*, K 330; *rōēstrĭěng*, O 274; *rôestərĭěng*, K 282; *rôêstərĭěng*, K 295; *rîestərĭěng*, K 324; *rŏěstərĭěnk*, O 238; *rôêstərĭěnk*, P 13; *rûustərink*, I 275, O 166; *rûûstərĭěnk*, O 162; **rooster:** het type *rooster* in: O 69a, 154, 160a, 161, 169, 175; **zoldering:** *zoldəring*, K 249, 250; *zòldering*, K 245; *zòldərĭěng*, K 281, 330; **hooizolder:** het type *hooizolder* in: I 78, 78a, 79, 180, 220, 268, 271, K 101, 101a, 110a, 124a, 125, 127, 132, 133a, 133d, 135, 136a, 141, 143, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 157, 160, 161a, 162a, 164, 164a, 168, 172, 173a, 174, 175, 175a, 176, 177, 177c, 181, 182, 182b, 183, 184, 184a, 185, 189, 203, 206, 210, 213, 221, 225b, 229, 237, 238, 244, 245, 246, 248, 249, 250, 251, 274, 279, 280, 281a, 286, 287, 296, 320, 329, 330, L 99, 100, 103, 104, 110, 144a, 148, 149, 159, 161, 162, 183*, 186, 186*, 187, 187a, 190, 201, 228, 240, 280, O 178a, 274a, 288, P 25, 29, 72, 74, 77, 88, 89, 96a, 101, 102, 104, 110, 111, 125, 131, 137, 137a, 143a, 145, 149, 150, 154a, 157a, 159, 160, 163, 166, 167, 168, 169, 198, 199; *hooizolder*, gewoonlijk in de schuur boven de paardenstal, Goossenaerts; **strozolder:** het type *strozolder* in: K 153, 272, 299, 339, O 165, P 72, 89, 144; *stroozolder*, zolder waar het stroo op gesneden wordt, Corn. Vervl. A.; **koezolder:** *koezoldər*, K 151; *koejzoldər*, K 100a, 102, 129a; *kŏějzòldər*, P 48; **koeszolder:** *koesoldər*, L 102; **stalzolder:** het type *stalzolder* in K 157, L 255, P 137; **koestalzolder:** het type *koestalzolder* in: K 125a, 151, L 103, P 93; **paardsstalzolder:** *pertstalzoldər*, zolder boven de paardestal, L 160; **tastzolder:** *tastsoldər*, K 275; *tàsóldər*, P 88; **schelfzolder:** *schélfsòldər*, K 307; **zolder:** benamingen van het type *zolder* kunnen moeilijk als karakteristiek voor de hooizolder beschouwd worden; ze worden opgenomen in 2.2.2.2. **pjesjen:** *pjésjən*, O 274; **delfpjesjen:** *délfpjésjən*, O 286a; **gewelf:** *gəwelf*, O 153; **gewelft:** *gəwulft*, met bakstenen gevormde delt boven koe- of paardestal, Eylenbosch O 253; **welfsel:** *wilfsəl*, P 88; *wurfsəl*, I 266; **hooipolder:** *ôejpöldər*, P 168; **polder:** *poldər*, K 245, 332; *póldər*, K 320; *peuldər*, P 167; *poldərkə*, I 221; *puldər*, *tuldər*, het laatste wordt meer gezegd, P 35a; *polder* (geen fonetische opgave), het eerste gebint van de schelft, K 204; *poldərkə*, duidt een kleine zolder aan, schelf een grote, I 221; **klamp:** *klamp*, nennt man den kleinen Hilfs-Heuboden; der Sammelname für klamp und laast ist balkər, hs Mischgofsky L 95; **hooihoek:** *hojhoek*, L 184; **hooikot:** *hôekôt*, P 101; **uil:** *uil*, P 23; **vliert:** *vliert*, L 180 n.b.; **ast:** *asj*, O 290 n.b.; **eest:** *eest*, K 289; **schal:** *schaal*, P 60; I.v.m. de typen *tas*, *tast*, *tassing*, *-tas*, *getas*, *last* en *hooilast* vergelijke men het laatste deel van het lemma tasruimte in ee schuur: **tas:** *tas*, I 180, 220, 221, 268, 274, 275, K 100a, 133a, 133c, 133d, 137, 140, 0153, 173, 204, 210, 239, 282, 285, 287, 289, 291, 301, 307, 310, 310a, 320, 325a, 330, 339, 341a, 348a, L 208a, 244, 258,

1.1.1.1.

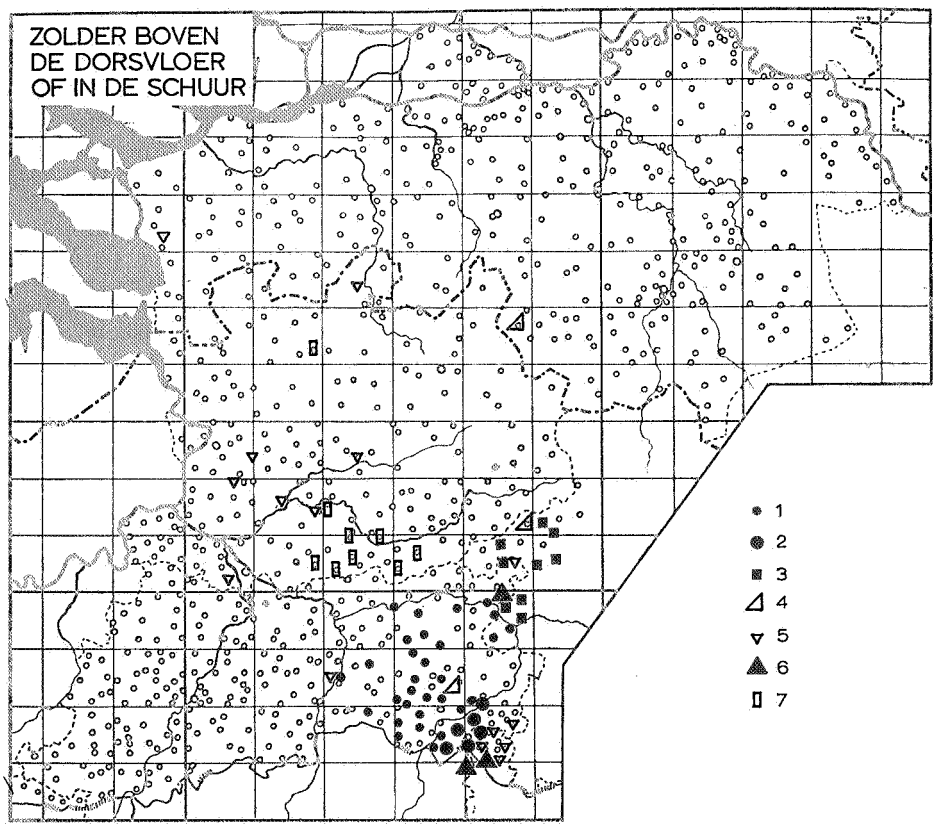

263a, O 67, 153, 255, 286a, 288, 289, 290, P 6, 12, 14, 16, 17, 18, 18a, 21, 23, 25, 26, 27, 37, 38, 41, 60a, 66, 69a, 70, 77, 83, 98, 110, 131, 148, 198, 199; *tàs*, O 163, 173, 275, 286a, P 18, 67, 68, 69b, 72, 86, 89, 105, 154; *tas*, graanzolder boven de opkamer, zolder boven stal of wagenhuis, P 77; **tast:** *tast*, K 355; **tassing:** *tassing*, I 221, 271, P 16; *taasing*, P 16; **hooitas:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hooi*]*tas*, I 220, 271, K 133d, 148, 172, 316, P 10, 18, 21, 145; **koetas:** *koetas*, P 76; **korentast:** *koorətast*, K 187; **getas:** *gətàs*, K 240; **last:** *last*, K 148, L 160; *laast*, L 145a, 149, 159, 180*, 207; *lààst*, L 99, 100; **hooilast:** *hòjlaast*, L 99; *hòjlààst*, hs Mischgofsky L 95.

ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER OF IN DE SCHUUR (zie kaart)

Bodenraum über der Tenne oder in der Scheune – hay-loft over threshing-floor or in barn – grenier au-dessus de l'aire ou de l'étable
(N 5, 94; DC 16, 5b; Goossens 1b)
[Vgl. het lemma zolderruimte in stal of schuur.]
oversprong (krt no. 1): *oovərsprong*, P 35, 37, 41, 95, 99, 103, 144, 148; *oovərsproeng*, P 87; *ouvərsproeng*, P 88; *oovərsprŏĕng*, P 25, 35a, 41, 95, 96a; *oovərspronk*, P 35a, 38, 39, 93; *euvərspronk*, P 105; *eujvərspronk*, P 47; *oovərsprŏĕnk*, P 35a; *ouvərsproenk*, P 101; *òwvərsprŏĕnk*, P 154a; *awvərsprŏĕnk*, P 102, 137, 143; *eujvərsprŏĕnk*, P 48; *ajvərsprŏĕnk*, P 104, 110, 149, 154, 154a; *euvərsprŏĕnk*, P 41a; *uvvərsprunk*, P 147; *euverspronk*, Tuerlinckx; oversprong, plaats bezijden den dorschvloer, waar het graan getast wordt, Corn. Vervl.; **sprong** (krt no. 2): *spronk*, P 110; *sprŏĕnk*, P 150, 155, 157a, 163, 166; *sprounk*, P 157a; *spronk*, Tuerlinckx; **sinkel** (krt no. 3): *sinkəl*, K 318, 354, P 44, 45, 46; *seenkəl*, K 357, 358; *sunkəl*, K 318; *singəl*, K 315, 353; *sĭĕngəl*, K 354; **oversteek** (krt no. 4): *oovərsteek*, K 215, 314; *euvərstééjk*, P 105; *oversteek*, Corn.;

beulder (krt no. 5): *beuldər*, K 192, 268, 281, 295, 354, P 88, 169; *buldər*, I 79, K 252, 291, 329, P 161, 165, 171; **polder** (krt no. 6): *pèùldər*, P 168; *peuldər*, P 167; *pundər*, P 41, n.b.; **kweek** (krt no. 7): *kweek*, K 206, 340, 341a, 348; *kwéék*, K 349; *kwèèk*, K 341; *kwééjk*, K 333b; *kwaajk*, K 295; *kweek*, schelft boven een paardestal, K 339; *kweek*, Corn. Vervl.; **balken:** *balkə*, L 145; **schoor:** *schoor*, K 146; **dorsvloertil:** *dorsfloertil*, K 102; **boventil:** *boovəntil*, K 100a; **schelstere:** *schelstərə*, L 185; **arkrooster:** *hérkrûustər*, O 162; **oogzolder:** *oewgəzaldər*, P 145 z.s.h.; **nokt:** *nòkt*, K 256.

SCHELFHOUT

Zum oberen Abschluß des Stalls oder der Tenne verwendetes Rundholz) – timber ceiling of stable and barn – plafond de l'étable et de l'aire
(N 4, 13, 68 en 69)
[De zolderingen boven stal en dorsvloer bestonden vanouds uit verschillende lagen rondhout; de onderste laag rustte op de ankerbalken, dwars daaroverheen lag een tweede laag. De benamingen voor de onderscheiden lagen lopen zodanig door-een, dat ze slechts in een verzamelend lemma kunnen worden verantwoord. Vgl. het lemma zolderribben.]
balken: het type *balken* in: K 167, 193a, 252, 295, L 149, 153, 160, 177c, 184, 233, 264, O 72, P 82, 134, 136, 148, 154; **schelftbalken:** het type *schelftbalken* in: K 187, 188a, 193a, 220, 247, 276, 318, 324, L 205, 206, 264; *schelftbalk*, Corn. Vervl. A.; **schelfbalken:** het type *schelfbalken* in: I 118, 275, K 174, 240, 245, 274, L 264, P 37, 60; **schoorbalken:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schoor*[*balken*], K 132, 143, 147, 150, 169, 170, 184, 186; *schor*[*balken*], K 165; *schór*[*balken*], K 166, 183; *schòr*[*balken*], K 185, 186; *skor*[*balken*], L 199; **schoring-balken:** *schorringbalkə*, K 179a; *schórring-balkə*, K 182; *skorringbalkə*, L 148; **til-balken:** *tilbalk*, I 79, K 151, 158; *tilbalkə*, K 124a, 125a, 157, 177b; *tilbalkskəs*, K 124a; **tiltbalken:** *tiltbalk*, I 78; *tiltbalkə*, I 102a, K 151, 157; **tasbalken:** *tazbalkə*, K 0153; *tàzbàlkə*, K 341; **oversprong-balken:** *oovərsprongbalkə*, P 37; **dwars-balken:** *dwàrzbalkə*, L 200; **draagbalken:** *draagbalkə*, K 135; *dròògbàlkə*, P 70; **hooischelfbalken:** *hoojschelfbalkə*, P 103; **schelfbomen:** *schilfboomə*, L 144; *schilf-beum*, L 144, 149; **schoorbomen:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schoor*[*bomen*], K 143, 146, 184, 186, L 200b; *schôôr*[*bomen*], K 167; *schór-*[*bomen*], K 183; **schoorbooms:** *schoor-boms*, K 184a; *schórboms*, K 169; *schór-bóms*, K 165, 166, 184a, 186; **tilbomen:** *tilboomə*, K 100a; **rijbomen:** *raaəbôêmə*, P 29a; **schelfthouten:** het type *schelft-houten* in: I 266, 269, 271, K 187, 307, 333b, 339, 355, L 228, 241, 263, P 10, 16, 25, 78; het type *schelfthoutes* in: K 332, P 28, 29, 95; het type *schelfthouter* in: K 309, 357, L 207, 235, 263, 264; het type *schelfthouters* in: I 102a, K 241, 266, 276, 302, 304, P 4, 10, 25, 33; *schelft-hout*, Corn. Vervl., De Bont, hs Renders L 226; *schälfthout*, Tuerlinckx; **schelf-houten:** het type *schelfhouten* in: K 201, 235, P 41; het type *schelfhouter* in: K 218, L 235, 264; het type *schelfhouters* in: K 234, P 134; het type *schelfhoutes* in: P 35a, 69, 100; *schölfhòltər*, L 159b; *schelfhout*, Goossenaerts; **balkhouten:** het type *balkhouten* in: K 0153, 180, L 91b, 159, 184, 187, 205, 206, 228, 241, P 28, 78; het type *balkhouter* in: L 99, 150, 153, 159, 180b, 183, 184, 200a; *balkholtər*, L 160, 184, 186; *balkhòltər*, L 159b; *balk-houters*, L 186; het type *balkhoutes* in: K 273, P 28, 144; *balkhòòltə*, L 188; *balkhouter*, Elemans; **balkshouten:** *balks-houtər*, L 180b; **leghouten:** *léghàwtər*, K 210; *légaatərs*, P 112; **roosterhouten:** *rustəera.^{u}təs*, Eylenbosch O 253; **delter-houten:** *deltəroutə*, O 274; **tashouten:** *tashout*, Goossenaerts; **dwarshouten:** *wers-holtərs*, L 186; **houten:** *outə*, O 274; *òòtəs*, O 250; **schelftlatten:** *schélftlàtn*, K 340; **schoorlatten:** *schòrlattə*, K 185; **schoring-latten:** *schorringlattə*, K 182; **kruislatten:** *krôoslattə*, P 134; **schelfplanken:** *schelf-plankə*, K 250; *sjalfplankə*, P 95; **maste-planken:** *mastəplankə*, K 250; **planken:** *plankə*, P 72, 134; **staken:** *də stòòk*, (komt hier niet voor), K 151; **schelftstukken:** *schilftstukkə*, L 180b; **schoordennen:** *schoordennə*, K 135; **schelfers:** *schelfərs*, L 160; **schelften:** *schilftə*, L 180; **schabben:** *schabbə*, L 180a; **stalribben:** *stalribbə*, K 218; **schelfbruggen:** *schélfbruch*, K 349; **bruggen:** *bruch*, K 309; **pjesjen:** *pjesjən*, O 274;
Met een collectief of stofnaam wordt het schelfhout genoemd: **schelfthout:** het type *schelfthout* in: I 268, 269, 275, K 180, 184a, 186, 188, 193a, 216a, 241, 246, 250, 276, 282, 287, 318, 330, 341a, 351a, L 150, 177a, 177b, 180b, 182, 186, 200, 201, 205, 206, 207, 235, 241, 264, O 162, 250, P 13, 27, 60, 63, 78, 81, 93; **schelfhout:** het type *schelfhout* in: I 118,

K 147, 163, 175a, 191, 201, 205, 206, 220, 231, 240, 283, 295, 307, 349, L 91b, 99, 149, 150, 159, 160, 186, 200, 200a, 228, 233, 264, 285, P 37, 70, 99, 112, 136; *et schulfhòwt*, dunner rondhout dat dwars op de balkhouter ligt, Elemans; **schilsterhout:** *schilstərhout*, L 187a; **balkhout:** *balkhout*, L 184, 186, 205, 206; *balkhòwt*, K 231; *balkhòòwt*, K 302; *bàlkhaat*, K 307; **tilthout:** *tilthout*, K 188; **schoringhout:** *schoringhout*, K 194; **schoorhout:** *schoorhout*, K 143; *schorhout*, K 186; **schelsterhout:** *schèlstərhout*, L 184; **scheerhout:** *schèrhout*, K 194; **staakhout:** *staakhout*, L 228; **onderslaghout:** *ondərslaghout*, K 188; **vitselhout:** *vitsəlhout*, K 182; **schelft:** *schélft*, K 245, 291; *dunnə skilft*, L 182, 183; *zwòòrə skilft*, L 183; *zwòòrə skelft*, L 200; **schilfsel:** *schilfsəl*, L 144, 149, 150, 177c; *schilfsəl*, hs Mischgofsky L 95; **schilfster:** *schilfstər*, L 159; **schelftlaag:** *schelftlaach*, K 188a; **schelfvloer:** *schélflōēr*, K 276; **schoring:** *schorring*, K 178*; **sprei:** *sprij*, L 264; **tuunsel:** *töngsəl*, L 184; **plancher:** *planzjéj*, P 148; *plansjee*, K 324; *plansjeej*, het hout op de rebbe, wanneer geen rondhout wordt gebruikt, P 60; **dekgerden:** *dekchèrdə*, L 177b;

De volgende benamingen lijken weinig karakteristiek:

1. voorwerpsnamen: **slieten:** *slietə*, K 100a, 128, 175a, 179a, L 99, 144, 148; *slītētə*, L 159, 186; *slietjəs*, L 188; *slietə*, lange afgesneden takken, K 133a; *slītētə*, hieruit bestaat het schilfsel, hs Mischgofsky L 95; **sparren:** *spàrrə*, P 134; *spéérə*, P 88; **dennen:** *dénnə*, P 163; **wijmen:** *wijmə*, I 275; *wéémə*, P 100; **wissen:** *wissə*, K 252, L 201; **mutsaardhouten:** *mutsərthawtə*, L 263; **erwtrijzen:** *éétròəzə*, P 28;

2. collectiva, stofnamen: **mutsaardhout:** *mustərout*, K 174; *mutsərtòòwt*, K 250; **rijshout:** *rijshout*, K 188, 262; **schoorhout:** *schòòrààt*, P 148; **hout:** *òwt*, K 252; **rijs:** *rajs*, K 125a; *ràjəsj*, O 162; **takhout:** *takhawt*, L 263; **lathout:** *lathawt*, L 263; **wijpenhout:** *wijpənhout*, L 201; **plafondhangers:** *plafonhangərs*, L 188.

SCHELFTAKKEBOSSEN

Holz- bzw. Reisigbündel als Deckengeflecht – fascines used in ceilings – fagots qui forment le plafond
(N 4, 70)
[Boven op de beide lagen rondhout – vgl. het lemma schelfhout – worden ter vorming van de zoldering takkebossen gespreid of gevlochten matten. De takkebossen worden hieronder bedoeld; voor de matten zie het lemma schelfhorden.]
schelfmutsaards: *schelftmustərt*, K 193a; *schélftmutsərs*, K 309; *skelftmutsərt*, K 187; **schelfmutsaards:** *schélfmustərt*, K 210, 234, 307; *schélfmutsərs*, K 273; *schélfmŭŭtsərs*, K 273; *schelfmustərs*, K 179a; *schelfmustər*, K 235; **hooimutsaards:** *hooimustərs*, K 188; **bodemmutsaards:** *boojəmustərt*, K 179a; **schoormutsaards:** *schoormustərt*, K 184; **schoringmutsaards:** *schorringmustərt*, K 182; **brem:** *brém*, P 25; **houtborrels:** *houdborrəls*, L 149; **bodemsel:** *bodemsel*, hout, mutsaard enz. die in een gebint tot bodem dienen, Goossenaerts.

SCHELFHORDEN

Geflochtenes Reisig als Decke – plaited mats used in ceilings – nattes qui forment le plafond
(N 4, 71)
[Vgl. de toelichting bij het lemma schelftakkebossen.]
horden: *hordə*, I 79, K 100a, 128, 135, 136a, 143, 182, L 150, 159, 177b, 188, 200b, 205, 206, 228, 264; *hórdə*, K 125a; *hòrdə*, K 102, 133a, 143, 146, 147, 168, 179a, 184a, L 91b, 159, 205, 206, 228, 241, P 25; *ordə*, K 124a; *hoordə*, L 144, 148, 149, 177c, 180b, 205, 206; *hôôrdə*, K 187; *hortə*, K 167, L 160, 200a; *hòrtə*, L 184; *hòrt*, K 133a, 0153; *hortjəs*, L 228; *hurtjə*, L 180; *horrə*, K 100a, 179a; *urrəs*, P 95; *hòrdə*, hs Mischgofsky L 95; *hòrt*, *hòrde*, sluitstuk van gevlochten twijgen boven het schulfhòwt, Elemans; **schelfhorden:** *schilfhoordə*, L 99; **schelfthorden:** *schilfthoordə*, L 180b; **matten:** *mattə*, L 159; *màttə*, P 134; **bodems:** *boojəm*, L 264; *bòjəms*, K 193a; **grinten:** *grintə*, K 193a; **wrongen:** *vröĕngə*, K 210; *vrank*, P 78; **banden:** *baanə*, K 296, 302; *baandərs*, K 234; *bèèndə*, K 246; *bandjəs*, K 252; **strobanden:** *strōēbaanə*, P 144.

SCHELFDEUR

Tür oder Luke, wodurch die Ernte unmittelbar auf den Heuboden gebracht wird – door in roof or side-wall through which the hay-loft is reached – porte extérieure qui donne sur le grenier et qui sert à entrer les récoltes
(N 5, 97a en 98)
[De schelfdeur bevindt zich boven in de zijgevel of in de achtergevel, soms in een dakkapel die ingebouwd is in een dak-

schild. Via deze deur wordt de oogst rechtstreeks vanaf de kar op de bergzolder gebracht. De schelfdeur is lastig te onderscheiden van het hooiluik; zie dat lemma.]
schelftdeur: het type *schelftdeur* in: K 174, 188a, 211, 241, 277, 307; **schelfdeur:** het type *schelfdeur* in: K 174, 241, 307; **schelftgat:** *schälftgat,* opening in den muur van een schelft, Tuerlinckx; **tildeur:** *tildeur,* K 177b; **schoordeurtje:** *schoordurkə,* K 167; **schoringdeurtje:** *schooringdeurkə,* K 182; **tasdeur:** *tàzdeur,* I 269; **gaffeldeur:** *gàffəldu,* P 33; **geveldeurtje:** *geevəldurkə,* K 157; *gèèvəldurkə,* K 220; **hooideurtje:** *hoojdeurkə,* K 175a*, L 264; **deur:** *deu,* O 74; *duj,* P 154; **schelftvenster:** het type *schelftvenster* in: K 174, 188a, 192, 193a, 201, 210, 237, 240, 245, 252, 262, 283, 288, 295, 296, 301, 307, 318, 332, 333b, 339, 341a, 348, 353, O 72, 158; **schelfvenster:** het type *schelfvenster* in: K 191, 204, 235, 237, 241, 268, 273, 274, 281a, 283, 307, 310, L 263, P 134; *schelfvenster,* Goossenaerts; **schoorvenster:** *schorvénstər,* K 165; *schórvénstər,* K 166, 183; *schorvènstər,* K 184; *schoorvenstər,* K 183b; **schoringvenster:** *schooringvenstər,* K 182; *schórringvenstər,* K 184a; *schorringveenstər,* K 179a; **balkvenster:** het type *balkvenstər* in: L 159, 160, 184, 186, 187a; **deltervenster:** *déltərvéestər,* O 275; *déltərvaansjtər,* O 275; **zoldervenster:** het type *zoldervenster* in: I 220, 266, 268, K 226, 245, 249, 250, 281, 324, O 67, 169, P 69, 76, 95, 144; **gevelvenster:** *géévəlvij(n)stər,* K 240; **gaffelvenster:** *gàffəlvénstər,* K 340; **opsteekvenster:** *òpsteekfenstər,* L 180b; **tasvenster:** *tasfenstər,* P 72, 95; **pakvenster:** *pakfeenstər,* K 146; **hooivenster:** het type *hooivenster* in: I 79, 102a, 271, K 102, 148, 163, 168, 177b, 180, 184a, 186a, 187, 194, 207, 240, 248, 254, 277, 287, 291, 310, 314, 330, 331, 332, 341a, 354, L 91b, 99, 148, 149, 159, 177c, 182, 201, 205, 206, 233, 241, 258, O 162, 173, P 27, 41, 69, 70, 78, 86, 96, 125, 137, 154a; *hòjvénster,* Elemans; **strovenster:** *strôêveenstər,* K 307; **schelfkotvenstertje:** *schéélfkòòtfèénstərkə,* K 313; **vagevenster:** *voogəvenstər,* L 150; *vaagevénster,* Elemans **oogvenster:** *ôechfinstər,* P 88, 148; **venstergat:** *vinstérgat,* P 81; **schelfraampje:** *schelfròòmkə,* K 218; **losraam:** *lòsraaam,* K 0153; **uil:** *uil,* gat in het dak langswaar het hooi werd ingehaald, K 235; **buitenslag:** *buitənslach,* K 100a; **kijkuit:** *nə kikèùt,* opening in het dak waarlangs men het hooi op de zolder stak, K 247.

De benamingen welke de schelfdeur betekenen als dakkapel worden geplaatst in 2.2.2.2.

HOOILUIK

Klapptür zum Heuboden – trapdoor leading to hay-loft – trappe par où l'on passe le foin.
(N 5, 97, 97a en 98)
[Een opening in de bodem van de zolder boven de stal, langswaar men hetgeen op de zolder geborgen is of moet worden naar beneden werpt of opsteekt met de gaffel. Het luik wordt hoofdzakelijk gebruikt naar het schijnt om voer voor het vee door naar de stal te werpen. Soms onderscheidt men, maar niet taalmatig, een afzonderlijk luik voor het bergen en een ander, boven de voorstal, voor het afwerpen. Het hooiluik is lastig te onderscheiden van de schelfdeur; zie dat lemma.]
hooiluik: het type *hooiluik* in: K 135, 143, 146, 176, 186, 335, L 144, 150, 182, 183, 186, 187a, 201, 203b, 205, 206, 235, 241; **stroluik:** *strwójlójk,* K 125a; **schoorluik:** *schoorluik,* K 163; **zolderluik:** het type *zolderluik* in: L 201, 205, 206, 233, 235; **losluik:** *lòsluik,* K 0153; **voerluik:** *voerluik,* K 151; **luik:** *luik,* K 135, L 150, 177c, 201, 232, 235; *lèùk,* K 143; *löjk,* L 235; **hooigat:** het type *hooigat* in: I 102a, 271, K 133a, 135, 157, 163, 167, 168, 176, 178*, 187, 216a, 235, 248, 287, 291, 307, 317, 329, 330, 331, 332, 349; L 144, 159, 160, 177c, 205, 206, 233, 235, 258, 264, O 72, P 4, 27, 72, 76, 78, 86, 88, 95, 103, 137, 163; **strogat:** *strôêjgat,* P 144; *strôêtchat,* P 81; **schelftgat:** het type *schelftgat* in: I 268, K 174, 188, 188a, 191, 192, 204, 207, 210, 211, 240, 295, 301, 307, 310, 332, 348, 351a, O 158, P 25, 41, 44, 48, 125; *schelftgat,* Goossenaerts; *schelftgat,* Corn.; **schelfgat:** het type *schelfgat* in: K 191, 240, 241, 256, 287, 307, L 263, P 99, 112; *schalpchat,* P 154a n.b.; **schelftsgat:** *schélftschàt,* K 301; **schoorgat:** *schoorgat,* K 165, 170, 184a; *schórgat,* K 165, 166, 183; *schorgat,* K 184; **schoringgat:** *schooring-gat,* K 182; *schórring-gat,* K 184a; *schorring-gat,* K 194; **balkgat:** *balkchat,* L 159, 184, 186; **deltergat:** *déltərgat,* O 275; **deltgat:** *deltgat,* Eylenbosch O 253; **zoldergat:** het type *zoldergat* in: K 179a, 201, L 205, 206, O 173, P 27, 35a, 48, 81, 86, 89; **opsteekgat:** *òpsteekchat,* L 180b; **losgat:** *loschat,* K 133a; *lóschat,* P 198; *lòschat,* O 255; *lòschàt,* O 74, P 136; **haakgat:** *haakchat,*

K 147; *hookchat*, K 148, L 100, 149, 150, 153, 180b; *hóókchat*, K 147; *hòòkchat*, L 93, 99, 159, 160, 184; *hèùkchat*, L 91b; *hokchat*, K 143, 165, 167, 183b; *hòkchat*, K 165; *hòòkchat*, Elemans; *hòòkchát*, hs Mischgofsky L 95; *hookgat*, Boselie L 147; **hoekgat:** *hoekchat*, K 100a; *oekchat*, K 124a; **mangat:** *man-gat*, K 176; **holsgat:** *hoolschat*, L 180b; **bengat:** *bĭĕn-gat*, P 81 z.s.h.; **gat:** het type *gat* in: I 266, K 341a, O 67, 74, P 84, 85, 89, 145, 198; **hooihol:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[hooj]hool*, L 148, 180, 180b, 182, 183, 228, 264; *[hooi]hòòl*, L 99, 205, 206; *[hooi]eul*, I 79; *hooihool*, hoek van de ouderwetse Meijerijse stal waar het hooi vanaf de hooizolder neergegooid werd, hs Vissers L 180; *hooihool*, door dat gat werd het hooi voor het vee naar beneden gestoken en daarom heette het hele geval in de hoek met ladder en gat het hooihool, Van Dam 1; **delterhol:** *déltərhòl*, O 275; **hooival:** het type *hooival* in: K 174, 178*, 193a, 207, 226, 245, 249, 250, 252, 281, 288, 307, 330, 335, L 180; **schelftval:** *schelftfal*, K 262; *schélftfal*, K 245, 252; *schélftfàl*, K 333b; **schelfval:** *schelfàl*, K 240; **schoorval:** *schorval*, K 183b; **schoringval:** *schooringval*, K 182; **tilval:** *tilval*, K 177b; **zolderval:** *zoldərval*, K 174, 193a; *zòldərval*, K 283; *zoldərvàl*, K 192; **binnenval:** *binnəval*, bevindt zich boven de koeienvloer, K 179a; **buitenval:** *buitəval*, bevindt zich bij het schoringvenster, K 179a; **val:** het type *val* in: I 220, 269, 273, K 125a, 175a*, 176, 179a, 180, 183b, 188, 193a, 237, 241, 254, 268, 274, 281a, 283, 287, 295, 324, 330, 331, P 25, 27, 70; **valdeur:** *valdeur*, O 169; **hooikot:** het type *hooikot* in: K 307, 314, 354, P 44, 78, 103, 148; **strokot:** *strôekòt*, P 69; **schelftkot:** het type *schelftkot* in: K 237, 240, 273, 276, 277, 307, 312, 313, 317, 318, 340, 351a, 353; **schelfkot:** *schelfkot*, K 304; *schélfkòt*, K 240; **gaffelkot:** *gàffəlkòt*, K 349; *gaafəlkòt*, P 16; **kot:** het type *kot* in: K 296, 332, P 69; **slag:** *slach*, K 100a; **hooikast:** *hòjkaaast*, L 159; **hooigleuf:** *ōēglèùf*, K 330; **klep:** *klep*, K 176; **hooibak:** *hôebàk*, K 210 z.s.h.

GRAANZOLDER

Kornspeicher – corn-loft – grenier
(N 5, 100; N 14, 47; Fourie)
[Met de graanzolder wordt bedoeld de zolderruimte waar men het gedorste graan, los gestort of in zakken, bewaart. Die zolder ligt, i.v.m. de gewenste planken bevloering, meestal boven het woonhuis.]
graanzolder: het type *graanzolder* in: I 79, 180, 220, 268, 269, 271, 275, K 100a, 125a, 132, 143, 146, 157, 160, 163, 174, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 186, 188a, 191, 192, 193a, 201, 205, 207, 210, 211, 226, 235, 237, 240, 241, 245, 246, 248, 249, 250, 251, 252, 256, 268, 272, 273, 274, 276, 277, 281, 281a, 282, 283, 287, 288, 291, 295, 301, 307, 310, 312, 312b, 313, 317, 324, 329, 330, 331, 333b, 335, 340, 341a, 348, 349, 351a, 353, 354, 356, L 159, 180, O 67, 72, 74, 158, 162, 169, 173, 275, P 16, 18, 25, 27, 33, 35a, 41, 41a, 44, 48, 65, 67, 68, 69, 69b, 70, 72, 76, 77, 78, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 95, 104, 105, 112, 134, 136, 137, 139, 144, 148, 154, 154a, 163, 171, 198; *grôonzólder*, boven de stallingen, I 268; *graanzolder*, in de schuur, K 211; *gròònzooldər*, ook wel boven de stal, K 352; *grònzuldər*, boven de varkenshokken, P 95; *gréjənzèùldər*, boven de stal, P 169; *graanzolder*, Goossenaerts; *groonzóldər*, hs Schrevens P 86; *grôênzóllər*, Eylenbosch O 253; **korenzolder:** het type *korenzolder* in: K 100a, 133a, 135, 143, 146, 148, 165, 216a, 307, 310, L 91b, 144, 150, 153, 159, 160, 180b, 184, 186, 205, 206, 258, 263; *kórrezólder*, graanzolder, boven de woonvertrekken, Elemans; **roggezolder:** *rochsoldər*, K 187, L 233; **haverzolder:** *òòvərzòldər*, P 74; **goedzolder:** *gŏëtsòldər*, P 125; **schudzolder:** *schutsuldər*, K 217; **voorraadzolder:** *vuròòtsuldər*, K 218; **bergzolder:** *bèrchsuldər*, K 218; **bijzolder:** *bijzoldər*, K 183b; **huiszolder:** *êûsòldər*, K 291; *hòòsòldər*, K 291; *asòldər*, P 145; *huiszolder*, de zolder boven de woonplaatsen, Goossenaerts; een aantal plaatsen geven het type zolder op. Het materiaal wordt verwerkt in 2.2.2.2.; **pijzer:** *pijzər*, I 57a, K 123*, 124a, 151, 153, 0153, 173a, 173b, 174, 174a, 175a*; *pijsər*, I 57a; *pajzər*, K 125a; *péjzəl*, K 156; *piezərt*, I 102a; *pijzər*, I 57b (meestal boven het karrekot), K 125a (vlaszolder, graanzolder), K 151 (graanzolder in de schuur), K 173a (benaming voor een grote zolder); *pijzdər*, gegeven als benaming voor de slaapgelegenheid van de knecht bij de paarden, I 57; *piezəl*, kleine verhoging in de schuur, lage zolder, K 125; *pijzəl*, ruimte in een schuur voor graan, K 176; *pijzer*, Weijnen GR 4, K 153; **graanschelft:** *graanschelft*, boven de koeien, K 354; **graankamer:** *graankaamər*, P 77; **opslag:** *opslach*, niet in de schuur, L 241.

KAFZOLDER

Bodenraum zur Aufbewahrung von Spreu – chaff-loft – grenier servant à déposer la balle
(N 14, 46)
[Zolder waar men het kaf bewaart.]
kafzolder: *kàfsòldər*, P 67, 68, 69b, 70; *kàfsòllər*, O 165; *kafsuldərkə*, L 200a; *kàfsòldər*, zolder boven de paardestal, P 72; *kafzolder*, Corn.

SCHUUR

Scheune (Scheuer, Schopf) – barn – grange (servant à serrer les produits de la terre en général)
(N 5, 80a; Van Gerwen 4, 1; sgv schuur; Goossens 1b)
[Gebouw of deel van het boerenhuis dat bestemd is voor het dorsen en voor de berging van oogstproducten. In langgevelige huizen wordt de schuur gevormd door twee of drie gebinten, gelegen achter de achterstal en van deze door een muur gescheiden. Bij langdeelhuizen staat de schuur apart; ze komt voor in verschillende vormen.]
schuur: *schuur*, K 101, 102, 127a, 148, 158a, 163, 167, 179, 183b, 185, 190a, 197a, 203, 215, 218, 219, 240, 262, 273, 331, 354, L 91b, 93, 94, 100, 102, 104, 144, 145, 150, 153, 154, 155, 157, 158, 162, 177, 184, 185, 186, 187, 190, 212, 226, 229, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 280; *schŭŭr*, K 244, 276, 307, 317, 318, 346, 352, 354; *schūūr*, I 268, K 188a 220, 237, 281, 283, 285, 296, 311, 314, 315, 316, 318, 329, 353, 358, L 109, 153, 189, 208, 256, P 16, 18, 48; *schûûr*, L 183; *schuujər*, L 208, 233; *schŭŭjər*, P 44, 45, *schūūjər*, L 240; *schuujr*, K 171, 216, L 244, 264; *schŭŭj*, O 73; *schuu*, P 26; *schŭŭ*, K 349; *schūū*, K 349a, 350, P 5, 25, 74; *schur*, K 225, P 169; *schujr*, P 99; *schujər*, K 357, P 46; *schuj*, P 102, 104, 110, 137, 143, 149, 150, 154, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168; *schuw*, P 129; *schu*, O 165, P 69; *schōēr*, P 171; *schééj*, P 133; *schee*, P 89; *schie*, K 337; *schĭĕ*, K 339, P 86; *schīē*, P 29; *skuur*, L 152, 179, 182, 200, 201, 205, 207, 241, 279; *skŭŭrə*, O 275; *skūūr*, L 148, 179, 280, O 72; *skûûr*, L 208a, 237; *skûûrə*, O 273; *skūū*, O 163; *skujr*, L 236; *skèùj*, O 286a; *sjūūr*, K 291, P 47; *sjchu*, P 67, 68; *sjee*, P 88; *sjeej*, P 89; *schîer*, hooischuur achter de dorsvloer, door dennewand hiervan gescheiden, P 29a; *skúú*, Eylenbosch O 253; *schûûr*, hs Mischgofsky L 95; *schi.*, hs Schrevens P 86; *schuu.r*, Elemans; *schuur*, een gebouw dat hoofdzakelijk dient als bergplaats voor de graanoogst, en die er ook te dorsen; aan het ene uiteinde der schuur liggen gewoonlijk nog paarden- en varkensstallen, Goossenaerts; *sxü.jər*, De Bont; **boerenschuur:** *boerəschuur*, K 125a; *boereschuur*, als een soort van pleonasme te beschouwen, Goossenaerts; **buitenschuur:** *buitənschuur*, K 175a*.

GRAANSCHUUR

Getreidescheune – granary – grange (où l'on serre les grains)
(N 14, 47)
[Schuur waarin men het graan bergt.]
graanschuur: *gròònschuur*, K 175a*; *graanschūūr*, K 335; *gràànschūūr*, K 349; *gròòwnschūūr*, K 332; *gròòənscheu*, P 69b.

SCHUURDEUR (zie kaart)

Scheunentor, Scheunentür – barn-door – porte de la grange
(N 4, 37 en 39; DC 10, 7a en b; Van Gerwen 4, 10; Goossens 1b; Fourie)
[De deur, bestaande uit twee vleugels, welke toegang geeft tot de schuur. De benamingen gelden zowel voor de deur in de aan de stal vastgebouwde maar daarvan gescheiden schuur, als voor die van de losstaande schuur. Bovendien worden ze opgegeven voor de grote dubbele achterdeur van boerderijen met een zogenaamde langdeel, een dorsvloer welke gelegen is tussen de stalruimten voor het rundvee.]
schuurdeur (krt no. 1): het type *schuurdeur* in: I 269, K 102, 110, 143, 145a, 150, 161, 163, 165, 165a, 169, 170, 179a, 180, 183, 183b, 186, 190, 193a, 201, 210, 218, 231, 234, 235, 240, 245, 246, 247, 251, 252, 256, 262, 267, 273, 276, 282, 283, 291, 307, 309, 314, 315, 316, 318, 339, 340, 341a, 346, 349, 351a, 352, 353, 357, 358, L 95, 150, 153, 154, 156, 159, 159b, 160, 161, 177b, 179, 180, 182, 184, 185, 186, 187, 187a, 188, 201, 205, 206, 226, 228, 233, 235, 240, 241, 259, 263, 263a, 264, 279, P 10, 25, 29a, 44, 45, 72, 95; het type *schuurdeuren* in: I 102a, 118, K 102*, 132, 133c, 135, 137, 143, 149, 150a, 152, 161, 161a, 161b, 164, 167, 169, 171, 173*, 178*, 179a, 180, 181, 182, 182a, 183, 183b, 184, 184a, 185, 187, 187a, 188a, 194, 195, 200, 215, 216a, 220, 241, L 99, 100, 103, 104, 109, 110, 144, 144a, 145, 145a, 147, 148, 149, 152, 153,

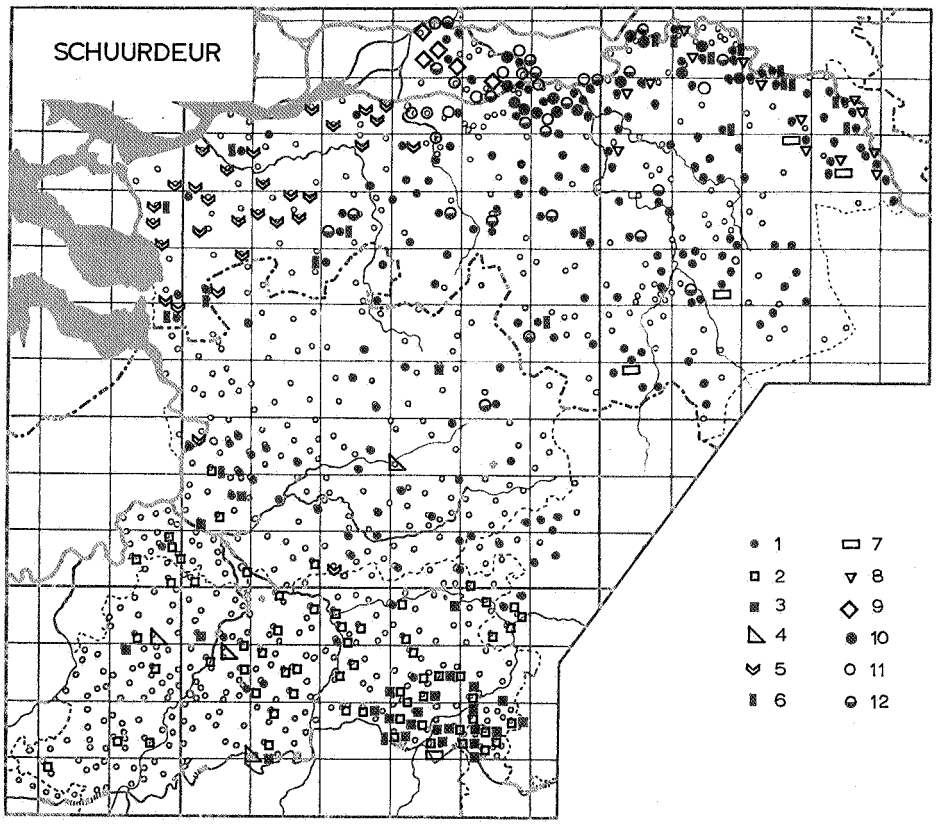

154, 158, 159, 160, 162, 178a, 180, 180*, 180**, 181, 182, 183, 185, 186, 189, 190, 199, 200, 200a, 208, 208a, 212, 224, 226*, 234a, 235, 236, 239, 240, 241, 241a, 243, 244, 258, 263, 263a, 264, 280, 281, 281*, 283, 283a, 285; *schuurdeur*, Corn. Vervl., Corn., Goossenaerts; *sxürdö.r*, De Bont; **grote schuurdeur** (krt no. 1): het type *grote schuurdeur* in: K 184a, 185, 191, 283, 295, 302, 304, L 180b; het type *grote schuurdeuren* in: K 101, 148, 166, 186, 216a, L 177; **kleine schuurdeur** (krt no. 1): *klaan sjüüdêû*, P 69; **dubbele schuurdeur** (krt no. 1): *dobbəl schuurdurrə*, L 153; **koetsdeur:** *koedzdeurə*, K 126, 161a, 182; **schuurpoort** (krt no. 2): het type *schuurpoort* in: I 266, 268a, 269, 271, 275, K 250, 288, 324, 330, 333b, 355, O 72, 169, 250, 253, 274, P 13, 14, 16, 18, 25, 26, 27, 28, 29a, 37, 41, 44, 46, 47, 48, 60, 63, 69, 70, 77, 78, 81, 88, 93, 95, 99, 100, 102, 103, 104, 110, 128, 133, 136, 137, 143, 148, 149, 150, 154, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168; **poort** (krt no. 3): *poort*, P 148; *poot*, P 35a; *pòòwt*, P 4; *pôot*, P 112, 154; *pôôt*, P 163; *pôert*, K 283; *pôêrt*, K 287; *pôêt*, O 162; *pawt*, P 134; *pout*, P 99; *pòwət*, P 144; *pôêrt*, de schuur heeft meestal 2 poorten, zodat men er recht door kan rijden, K 237; **oogstpoort** (krt no. 4): *ŏĕwchstpówt*, P 134; **dubbele poort** (krt no. 4): *dòbbəl pōē(w)ərt*, K 274; **grote poort** (krt no. 4): *grŏĕtə pòòwt*, P 61; **achterpoort** (krt no. 4): *àchtərpówt*, grote schuurdeur aan de achterzijde, O 73; **voorpoort** (krt no. 4): *veurpówt*, grote schuurdeur aan de voorzijde, O 73; **inrijpoort:** *inréépawt*, P 99; **mendeur** (krt no. 5): *mendeur*, I 78, 78a, 79, 102a, K 124a, 125a, 151, 0153, 157, 173a, 174, 175a*, 176, 177b, 188; *méndeur*, K 247; *mendeurə*, I 57, 79, 118, K 127 127a, 151, 152, 158, 161, 173*, 173b, 176, 177, 188a; *méndeurə*, K 175, 188a, 341; *mindeurə*, K 126; *mendeure*, K 153, 177a, Weijnen GR 4 en 12; *mendeuren*, AG; **inrijdeur:** *inrijdeur*, K 194; **achterdeur** (krt no. 6): het type *achterdeur* in: I 78a, 118, K 152, 180, 187a, 188a, 190, 216a, 250, L 94, 95, 100, 103, 110, 152, 154, 155, 159b, 162, P 148; *achterdurre*,

Elemans; **achterste deur** (krt no. 7): het type *achterste deur* in: L 241, 280, P 154; het type *achterste deuren* in: L 184, 186; **deeldeur** (krt no. 8): *dééldeur*, L 95, 100, 188; *déldéûr*, L 184; *dèldeur*, L 161; *dildeur*, L 144; *deeldeurə*, L 104, 145, 153, 158, 185; *dééldeurə*, L 100, 159b, 185, 189; *dèèldêurə*, L 184; *dildeurə*, L 177; **achterhuisdeur:** *achtərhuizdeur*, K 174; **dorsvloerdeur** (krt no. 9): *dorsfloerdeurə*, K 100a, 101a, 102*, 133d; *dofloerdeurə*, K 101; **dorsdeeldeur:** *dorzdeeldeurə*, L 157; **neredeur:** *neerəndeurə*, L 149; *neerədeurə*, L 151; **dendeur:** *dendeur*, De Bont L 283, 284, 285; **holdeur:** *hooldurrə*, grote deuren van de losstaande schuur, L 262; **lange deur** (krt no. 10): het type *lang(e) deuren* in: K 109, 133d, 136a, 143, 145a, 146, 147, 150a, L 91b, 93, 99, 100, 144, 150, 177c; **hoge deur** (krt no. 11): het type *hoge deuren* in: K 100a, 110, 128, 129, 130, 132, 133a, 133d, 135, 137, 146, 162; *hôgdurrə*, L 149; **grote deur** (krt no. 12): het type *grote deuren* in: K 100a, 101a, 110, 110a, 133a, 143, 146, 149, 150a, 178*, 182, 184, 216, 241, L 93, 104, 144, 200, 201, 239, 285; het type *grote deur* in: K 180, 186; **schuifdeur:** *schuivdeurə*, K 148; **dubbele deur:** *dubbələ deurə*, K 190a; **moosdeur:** *moozdeurə*, K 184a z.s.h.; **deur:** *deurə*, L 180; **draaier:** *draajər*, P 103.

SCHUURPOORTDEURTJE

Niedertür im Scheunentor (Pförtchen im Scheunentor) – wicket in barn-door – petite porte dans une des deux battants qui forment la porte de la grange
(N 4, 38; Fourie)
[Het kleine deurtje in één van de beide vleugeldeuren waaruit de schuurdeur bestaat; het is bestemd voor personen, voor wie het immers onnodig is de grote deuren te openen.]
klinket: *klinket*, I 79, K 124a, 125a, 135, 151, 0153, 157, 173a, 176, L 180; *klinkét*, I 118; *klinkèt*, K 125a; *klinkət*, K 307; *klienket*, I 102a, K 175a, 177b; *klïënkét*, K 201; *klinket*, K 153, Weijnen GR 4; **klinkdeurtje:** *klinGdeurtjə*, L 201; *klienGdirkə*, P 88; **schuurpoortdeurtje:** *schūūrpootdeurkə*, P 41; **schuurpoortje:** *schūūpójkə*, P 93; *schŭŭjpójkə*, O 73; *schujpókkə*, P 154; **poortje:** *poortjə*, P 103; *pójkə*, P72; *pujkə*, P 144; *pokkə*, P 154; **klein poortje:** *klaapòəkə*, P 81; **loopdeurtje:** *lôôbdörkə*, L 184; **inloop(deur):** *inloob(dêur)*, L 184; **loper:** *lôepər*, K 283; **bliekdeurtje:** *blieGdeurkə* L 177b; **halfdeur:** het type *halfdeur* in: K 324, O 66a, 169, P 4, 77, 100, 112; het type *halfdeurke* in: I 275, K 250, 252, L 263, P 35a; **schuurdeur:** het type *schuurdeur* in: I 268a, 269, 271, K165, 341a, O 274, P 16, 60, 70, 81, 102, 104, 110, 137, 148, 149, 150, 154, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168; het type *schuurdeurtje* in: K 150, 165, 167, 184, 187, 188a, 193a, 216a, 246, 256, 276, 295, 351a, 357, L 159, 177c, 180, 186, 199, 205, 206, 232, 263, 264, P 28, 78, 143; *schūūrdurkə*, K 295; *schōērdeurkə*, deur van de stal naar de schuur, K 354; *schuurdeurkə*, Goossenaerts; **kleine schuurdeur:** het type *klein schuurdeur* in: K 234, 283, 302, 309, 339, 340, L 180b; het type *klein schuurdeurke* in: K 170, 183, 191, 210, 267, 276, 307; **klein deurtje:** het type *klein deurtje* in: K 100a, 143, 147, 178*, 182, 184, 185, 188a, 193a, 216, 231, 241, 273, 304, L 91b, 149, 159b, 160, 182, 187a, 200, 263, 264, P 95; *kléén dŭŭrkə*, K 240; *klajn durkə*, K 245; *kléén deur*, L 241; *klaan dêû*, P 69; *kléén dòjr*, P 148; **mandeurtje:** *mandeurkə*, K 179a; *mòəndèùr*, P 112; **mensdeur:** *menzdeur*, L 228 n.b.; **ketdeurtje:** *kédeurkə*, K 174 z.s.h.; **deur:** het type *deur* in: P 63; het type *deurtje* in: K 133a, 179a, 180, 287, 330, L 150, P 163.
N.B. Er zijn aan de schuren vaak nog andere deuren of deurtjes; zo heeft het langgeveltype een verbindingsdeur tussen achterstal en schuur, terwijl daar bovendien vaak nog een kleine buitendeur gebruikt wordt, gelegen tegenover de grote schuurdeuren in de andere lange gevel. Aangetroffen benamingen, die vaak niet nauwkeurig kunnen worden geïnterpreteerd, zijn: *schuurdeurtje*, *staldeurtje*, *zijdeur*; ze worden niet gedocumenteerd. Een paar andere typen werden te pas gebracht in de lemmata zijdeur van de voorstal en middeldeur.

SCHUURDEURRAAMPJE

Guckloch im Scheunentor – door-window in barn-door – petite fenêtre dans la porte de la grange
[Kijkraampje in de ene of in beide helften van de dubbele schuurdeur.]
vagevenster: *vaagə venstər*, L 99, 100; *vaagə vénstər*, L 100; *vaagə venstərs*, L 103; **venstertje:** *vènstərkə*, L 182, 183; **bliekgat:** *bliejkchat*, schertsend gezegd, L 235.

SLUITBOOM VAN DE SCHUUR- OF STALDEUR

Balken zum Schließen der Scheunen-

oder Stalltür – bar for fastening barn-door – barre fermant la porte de la grange ou de l'étable
(N 5, 104)
[Losse balk die men rechtop in de dubbele deuren plaatst om met behulp daarvan deze te sluiten, ofwel horizontaal achter de dubbele deuren gelegde sluitboom, of ook nog een draaiend sluithout of wervel. Waar mogelijk wordt de juiste bedoeling individueel gedocumenteerd.]
perkel: *perkəl*, K 100a, 124a, 125a, 135, 146, 163, 176, 178*, 179a; *pérkəl*, K 151, 182, 184a, 194; *pèrkəl*, K 143, 165, 167, 179a, 183b, 184, 186, 191; *péérkəl*, K 183, 211; *peerkəl*, I 79; *pèèrkəl*, K 165; *paerkəl*, K 204; *purkəl*, K 191; *pàrkəl*, K 193a; *parkəl*, K 157, 174, 177b; *paarkəl*, K 0153, 188, 188a; *parkər*, K 135, 175a; *pelkər*, K 136a, 143, L 99, 153; *pèlkər*, K 143, L 100, 149, 150; *pòlkər*, K 176; *pèligər*, L 91b; *pérgəl*, K 207; *péérgəl*, K 192; *peldər*, K 102; *peeldər*, P 78; *perkəl*, uitneembare balk tussen twee deuren, K 125a; *perkər*, losse tussenstijl tussen de lang- en de halve deuren, K 146; *pèèrkəl*, zowel horizontaal als verticaal, K 166; *pèrkəl*, liggende, K 184; *pelkər*, bij dwarssluiting, L 180b; *pèlker*, opstaande, verplaatsbare paal in het midden van de achterdeuren, Elemans; *pēlker*, sluitboom voor mendeuren, hs 1229a; *kepaerkul*, I 102a z.s.h.; *park*, K 147 z.s.h.; **merkel:** *merkəl*, K 163; *mèlkər*, L 177c; *mèlkərt*, L 182; *mèrbəl*, K 165; *méllagər*, K 314, 318, 354; *mèlkər*, horizontale balk, L 183; *melker*, dwarshout in de staldeuren, hs Sassen L 159; **merkelhout:** *mèrkəlhólt*, L 159; *melkərholt*, L 184; **schuurhout:** *schōērhòòwt*, K 268, 296; *schōērhaat*, K 274; *schôerhéwt*, K 240; *schurhawt*, K 210; *schuurhout*, sluitboom, Corn.; **staldeurhout:** *stàldurnhòòwt*, K 277, **deurhout:** *deerhawt*, L 205; *deurhééjt*, K 241; **sluithout:** *slòjtawt*, K 237; *sluithout*, boom of plank, waarmee een stal- of schuurdeur aan de binnenkant gesloten wordt, De Bont; **stalhout:** *stalhout*, hout om de staldeuren te sluiten door middel van een kram welke door het stalhout gaat; door de kram steekt men een stok, Corn.; **geerhout:** *gèèrhout*, ieder van de houten of balkjes, welke in elkander sluiten, als de schuurdeur toegaat, Corn. Vervl. A.; **hout:** *hout*, L 235; *hééjt*, K 241; **poortstek:** *pòòwtstek*, P 163; **deurbalk:** *dàjbàlk*, P 137; **balk:** *bàlk*, K 340, 341a; **keper:** *keepər*, P 103; **sluitboom:** *sluitboom*, grote balk waar men de schuurdeur mee vastmaakt, Corn. Vervl. A.; **boom:** *boem*, P 76; *bôêm*, P 72; *bòm*, L 159; *bêum*, P 95; **geer:** *géér*, P 89; *geejər*, K 351a; **bâton:** *bàtâõ*, P 88 z.s.h.; **arm:** *den ä.rəm*, De Bont L 285; **slager:** *sléégər*, K 291, 330; *sleegər*, K 201; *sléégəl*, K 296; **sluitknuppel:** *slèùtknuppəl*, K 317; **dwarsligger:** *dwèrsliggər*, L 180b.
De volgende duiden wel staande sluitbomen aan: **middenstijl:** *middəstòòəl*, K 324; **deurstijl:** *dustaal*, P 33; *durstéél*, K 353; **stijl:** *staəl*, I 266, K 241; **staander:** *standər*, L 183;**stijper:** *stejpər*, L 99; **makelaar:** *mòòkəléér*, P 69 z.s.h.; **pijler:** *péélər*, P 144; *pajlər*, P 67, 68; **pilaar:** *pïëléér*, K 310; *pəléér*, P 148; *pəlier*, K 137; **pilaster:** *pilàstər*, P 86; **steunpaal:** *steumpòòl*, K 248; **paal:** *pòwl*, I 266; De volgende duiden wel een grote wervel aan: **wervel:** *welvər*, L 180b; **wartel:** *wéddəl*, I 269; **zwing:** *zwing*, K 240.

SLUITPIN OP DE SCHUURDEUR

Verschlußpflock der Scheunentür – peg to fasten barn-door – tenon qu'on passe par la barre précitée pour empêcher qu'elle soit levée
sluitstek: De Bont geeft *sluitstek*, stuk hout dat door het sluithout gestoken wordt en zodoende verhindert dat dit eventueel zou worden opgelicht; (Corn. geeft een werkwoord *stekken*, schuur- of staldeur met een stek langs binnen sluiten).

SCHUURVENSTER

Scheunenfenster – barn-window – fenêtre de la grange
schuurvenster: *schuurvenster(ke)*, elk van de kleine vensters in de voorgevel van de schuur aangebracht, Goossenaerts; **klapgaten:** *klàpchàttərs*, luikjes in de schuurwand, K 341.

DORSVLOER

Dreschboden (Tenne) – threshing-floor – aire à battre
(N 5, 127; N 14, 9a; DC 7, 33; znd A-M deel; znd B 2, 293; znd 16, 14 en 15; znd 33, 23; sgv deel; Roukens 3, 57; Van Gerwen 4, 8; Goossens 1b)
[Vloer waarop gedorst wordt, bij uitbreiding ook ruimte waarin deze vloer gelegen is. In de langgevelige huizen vindt men de dorsvloer in het gebint dat door een muur van de achterstal gescheiden is. In de langdeelhuizen is de

dorsvloer vaak de open deel, in de gebinten gelegen tussen de in de buitenstijlruimten zich bevindende stallen. Vaak ook treft men de dorsvloer in de alleenstaande schuur aan. Dan bevindt hij zich soms in de buitenstijlruimte, soms tussen de gebintstijlen.]
vloer: *vloer*, I 57a, 78, 118, K 124a, 125a, 137, 143, 145a, 151, 157, 173a, 173b, 175a, 176, 177, 179b, 188, 188a, 195, 197a, 224, O 275; *vlŏĕr*, K 307; *vlōēr*, K 239, 288, P 16; *vlòwr*, K 330; *vlêûr*, P 133; *vloor*, P 60a; *vloer*, Goossenaerts; **dorsvloer:** *dorsfloer*, I 78, 78a, 79, K 100, 100a, 101a, 102, 107a, 109, 125a, 128a, 129a, 131, 132, 133a, 133c, 133d, 135, 137, 141, 143, 145a, 146, 147, 148, 148a, 150, 151, 153, 157, 158b, 161, 162a, 163c, 164, 164a, 167, 175, 175a, 177, 179, 180, 183, 183b, 184, 187a, 202, 205, 213, 218, 248, 311, 330, 349, L 161, 180*, 180**, 201, 212, 226, 233, 262, 263a, O 67, P 41, 44, 84; *do(r)sfloer*, K 124a; *dòrsfloer*, K 165; *dòrsflōēr*, K 211; *dosfloer*, K 125a, 153, 178; *dosflōēr*, K 206; *dòsfloer*, K 175; *dòsflŏĕr*, K 250; *dòsfloor*, P 163; *dörsfloer*, K 193a; *dörsflōēr*, K 207, 212, 248; *dösfloer*, I 57, 78, 272, K 173a, 173b, 176, 188a, 236, 304, 332, O 162; *dösflŏĕr*, K 188a, 307; *dösflōēr*, K 210, 234, 247, 251, 267, 270, 274, 282, 296, 299, 301, O 238, 241; *dösflôêr*, P 41; *dösfloor*, O 288, P 89; *dursfloer*, I 57a, 102, K 201, 203, 204c, 210, 245, 248; *dursflōēr*, K 201, 208, 212, 231, 244; *durstlóer*, K 245; *du(r)sflōēr*, K 249; *dusfloer*, K 189a, 190, 191, 205, 237, 247, 255, 262, 269, 300a, 304, 314, 325a, 330, 332, 334; *dusflŏĕr*, K 237, 247, 251, 268, 276, 283, 287, 333, 339, O 73, 163, P 7; *dusflōēr*, I 220, 221, 268, 270, K 204, 210, 232, 235, 237, 241, 253, 254, 257, 258, 268, 273, 274, 277, 279, 283, 286, 291, 292, 294, 295, 296, 301, 307, 312, 314, 320, 322, 323, 329, 330, 332, 335, 336, 341, 346, O 166, 253, 276, P 4, 5, 16, 18, 35a, 70; *dusjfloer*, K 269; *dusflōēwr*, K 281a, 330; *dusfloor*, K 231, 330, O 165, 178, 286, P 10, 61, 125, 198; *dusflor*, P 62, 129, 138; *deursfloer*, I 180; *dèùrsfloer*, K 212; *deursflōēr*, K 246, 248; *deusfloer*, I 180, K 235, 270, 310, 332, P 2, 16; *dèùsfloer*, K 240; *deusflŏĕr*, I 180; *deusflōēr*, I 220, K 241, 331; *deusflōēwr*, K 330; *deusfloor*, P 68; *duisfloer*, K 173, 207, 304, P 41; *duisflōēr*, K 210; *dŭŭsflōēr*, K 320; *dersfloer*, K 213, 230, 244; *desfloer*, I 180, K 235, 300, 318, O 157, 162, P 88; *desflōēr*, K 267, 274, O 68; *désfloer*, O 63a; *désflŏĕr*, K 287, P 88; *désflōēr*, K 322, 340, 341a, O 68, 161, P 13; *désfleur*, P 133; *désflŭŭr*, O 153; *désflòòr*, P 127; *dèsflōēr*, K 287; *disflōēr*, K 341a; *dasfloer*, K 307; *dasflŏĕr*, P 145; *dasflóer*, P 145; *dorsvloer*, hard-lemen, soms planken vloer in de schuur, Goossenaerts; **schuurvloer:** het type *schuurvloer* in: K 159, 160, 161, 161a, 165, 176, 177b, 178, 178*, 179b, 181, 182, 183, 183b, 184, 185, 191, 192, 193, 194, 196, 207, 213, 215, 235, 341, O 82, 117, 182, 255, 257, 274; het type *skuurvloer* in: O 158, 238; *schuurvloer*, Goossenaerts; *skûûvlōēr*, Eylenbosch O 253; **schuurdorsvloer:** *schudusflòòr*, O 173; **delevloer:** *deeləvloer*, K 163b; *dilləvloer*, K 178; **voorvloer:** *vurvloer*, K 158b; **leemvloer:** *limvlōēr*, K 287; **ere:** *eerə*, K 237, 310, L 145, 148, P 26, 32, 77, 94, 129, 136; *eerən*, K 240; *éérə*, K 213, 240, 241, 349a, 351, P 18, 24, 25, 29a, 30, 69, 69b, 70, 73, 80, 89, 129, 139; *éérən*, K 273; *éérə*, P 95; *èèərə*, P 29a; *éêrə*, P 39, 41; *eejərə*, P 148; *eejrə*, P 27; *ééjrə*, K 307, 349a, P 76; *aerə*, K 237, 307, 353, P 26, 85, 129; *aern*, K 240; *errə*, K 348; *érrə*, K 348, P 25, 67, 68, 84, 128; *(j)érrə*, P 76; *èrrə*, P 131; *éərə*, P 95; *éərən*, K 308a; *éjrə*, P 69a, 145; *éjrən*, K 273; *urrə*, P 166; *ijrə*, K 346, 351, P 17, 128; *ijərə*, K 310; *heerə*, P 29; *hijrə*, P 78; *jaerə*, O 275; *ééjrə*, hs Schrevens P 86; **nere:** *neerə*, K 240, 273, 276, 307, 315, 318, 339, 353, 354, 356, 358, 359, P 24, 27, 41, 41a, 44, 45, 46, 47, 48, 89, 96, 98, 99, 105, 107, 112, 147, 148, 164, 171; *neerən*, K 241, 316, 357; *neejrə*, P 105; *néérə*, K 240, 274, 310, 348, 349, 351a, P 16, 25, 69, 70, 72, 74, 102, 137, 154a; *néérən*, K 241; *néérə*, P 85; *nééjrə*, K 307, 105, 144, 145; *nééjərə*, K 353; *nèèrə*, K 268; *nèèrən*, K 241, 305; *nêerə*, K 306, 307b, P 154; *nêêrən*, K 353; *naerə*, K 268, 316, 353, 356, L 187, P 41; *naerən*, K 240, 304; *naerə*, P 99; *naejrə*, P 154a; *nerrən*, K 240; *nérrə*, P 35, 37, 67, 68, 85; *nérə*, P 137; *néjərə*, P 95; *néjrə*, K 349; *néjrən*, K 241; *nèrn*, K 241; *nirrə*, P 107; *nîerə*, K 310, P 154; *nîêrə*, P 89; *ni-jrə*, P 89; *nijrə*, K 350, P 105; *naajrə*, P 104; *najrə*, P 104, 150, 157a, 161, 166; *najdə*, P 110; *néér*, K 274, P 25; *nééjrt*, K 349; *nér*, K 237; *nijrə*, waar veevoer ligt, P 89; *nère(n)*, *ère(n)*, Corn. Vervl.; het type *(n)ere* (geen fonetische opgave) ook in: K 240, 241, 307, 332, L 149, P 27, 33, 41, 44, 78, 81, 84, 111, 112, 134; **schuur-ere:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[schuur]eerə*, K 318, L 152, 180b, 183; *[schuur]éérə*, L 183; *[schuur]êerə*, L 152; *[schuur]aerə*, K 165, L 152; **schuur-**

nere: zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]*neerə*, K 275, 311, 318; [*schuur*]*neerən*, K 315;[*schuur*]*néérə*, K 321b, 317, 346; [*schuur*]*néérə*, K 276, 276a; [*schuur*]*nééər*, K 352a; [*schuur*]*nééjrə*, K 307; [*schuur*]*neejərə*, K 314; [*schuur*]*nééjərə*, K 307, 312; [*schuur*]*neejrdə*, K 352; [*schuur*]*nêêr*, K 316; [*schuur*]*naerə*, K 353; [*schuur*]*nerrən*, K 240; [*schuur*]*néjrən*, K 241; [*schuur*]*néərə*, K 276; [*schuur*]*neurən*, K 277; [*schuur*]*neurn*, K 352; *schureneren*, Goossenaerts; **dors-ere:** *dorzeerə*, L 144, 145, 145a, 147, 148, 152, 177, 177c, 178, 178a, 179, 180a, 180b; *dórzeerə*, L 178a, 179; *dorzaerə*, L 145, 148; *dusjéér*, K 335; *dorseere*, Van Dam 1 en 2; **dors-nere:** *dorsneerə*, K 358; *dossəneerə*, P 154; *dòssənéərə*, P 143, 149, 154; *dusnéérə*, K 274; *deusnéérə*, K 276; *deusənêerə*, P 154; *dassəneerə*, P 154; *dossəneer*, P 171; *dòssəneer*, P 169; *dòssənéər*, P 154a, 165, 168; *dussəneers*, K 307; **deel:** *deel*, I 79, K 100, 102, 129a, 142, 148, 149, 150, 153, 158, 160, 161, 161b, 164a, 168, 173a, 174, 174b, 185, 190, 197, 215, 196, L 91, 93, 96, 99, 100, 102, 104, 109, 110, 144a, 145, 146, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 157, 159b, 160, 182, 184, 185, 186, 187, 189, 212, 229, 237, 257, 260, 263, 263a, 280; *déél*, L 94, 95, 187; *dèèl*, L 155; *dêêl*, L 94; *dael*, K 149, 214, 215, L 93, 154, 159, 162, 184, 185, 186, 187, 190, 285; *deejl*, L 152; *del*, L 159; *dél*, L 94, 119, 214a, 217; *dijl*, L 208a, 233; *dïëjəl*, K 237; *d(j)eel*, K 132; *djeel*, K 142, 157a; *déél*, Elemans; *deel*, Hoeufft; **schuurdeel:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]*deel*, L 102, 112, 150, 154, 156, 160, 186, 200a; [*schuur*]*déél*, L 156, 158, 184, 185, 186, 189; [*schuur*]*dèèl*, L 159, 160, 184; [*schuur*]*dael*, L 158, 185, 187, 190; [*schuur*]*del*, L 160, 162; *schuurdéél*, de dorsvloer in de schuur (tegenover déél, het centrale element in de boerenwoning), Elemans; **dorsdeel:** *dorzdeel*, L 97, 100, 102, 104, 109, 145, 149, 150, 152, 153, 155, 157, 180b, 185; *dòrzdeel*, L 153; *dòòrzdeel*, L 109; *dorzdéél*, L 184; *dòrzdéél*, L 91b; *dorzdèèl*, L 159; *dorzdael*, L 93, 110, 161, 162; *dòòrzdael*, L 94; *dorzdiejl*, L 99; *dorzdel*, L 158, 159, 161, 162, 180b; *dorsdeel*, Brabantius; **den:** *den*, I 266, 271, K 237, 278, 359, L 242, 255, 283, 284, O 67; *dén*, L 264; *dèn*, K 287, L 280; *din*, K 357, L 285; *dîên*, K 225; *dijn*, K 206; *déén*, K 274; *daen*, L 205, 206; *dôen*, P 60; *den*, Hoeufft; **schuur-den:** *schuurden*, L 209a, 212, 235, 241, 242, 264; *schŭŭrden*, L 244; *schuurdèn*, L 263; *schuurden*, hs Sassen L 237; *schuurden*, hs Sassen L 263; **schuurhaard:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]*hert*, K 167, 168, 171, 216, 216a, 217, 218, 220, 242, L 151, 177b, 178, 179, 180a, 180*, 182, 199, 200, 200a, 201, 202, 203, 203b, 204, 205, 206, 207, 208, 216, 224, 224a, 226, 227, 235, 237, 240, 241, 243, 244, 255, 256, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, 280, 281; [*schuur*]*hèrt*, K 172, 183b, 200, 215, 217, 218, L 152, 177, 179, 180, 180**, 181, 182, 183, 199, 200, 200b, 201, 203, 205, 207, 208, 234a, 235, 236, 241, 243, 244, 257, 279, 280, 281; [*schuur*]*haert*, K 218, L 255; [*schuur*]*hêert*, L 255; [*schuur*]*hijrt*, L 239; [*schuur*]*haart*, L 279; [*schuur*]*hjart*, K 214, 215; *schuurherd*, Van Dam 1, hs Vissers L 180; *schuurhèrd*, Sassen (Eersel); *skuur-herd*, hs Vissers L 180; *schuurherd*, De Bont; *schuurhèrd*, de aangebouwde schuur, hs Kapteijns L 177; *schuurherd*, hs Sassen L 237, 263; *schuurherd*, *schürherd*, hs Renders L 226; **dorshaard:** *dorshert*, L 177; *dòrshèrt*, L 263a; *dorzert*, K 186; **haard:** *hèrt*, L 283a; **aarde:** *eerdə*, K 184; *éérdə*, K 197a; *érdə*, K 197a; **schuuraarde:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]*erdə*, K 170, 185; [*schuur*]*èrdə*, K 186; [*schuur*]*aerdə*, K 165, 166, 183b; [*schuur*]*eert*, K 197; [*schuur*]*ert*, K 169; [*schuur*]*èrt*, K 186; [*schuur*]*aert*, K 164; [*schuur*]*et*, L 148; **dorzeel:** *dorzeel*, L 148; *dorzeel*, de aangebouwde schuur, hs Kapteijns L 177; **dorsplek:** *dosplek*, P 171; **dors:** *dors*, L 237; **brij:** *braa*, P 27 n.b.; **ben:** *ben*, K 195a; *bén*, K 309; **dengel:** *dengəl*, K 225; **dorshool:** *dorshool*, wellicht het deel van de schuur waarin de dorsvloer ligt, L 264 z.s.h.; **denneweeg:** *dinnəweech*, I 265; *dénnəwéech*, K 332; **herent:** *héérənt*, P 94 z.s.h.; **doorrij:** *doorij*, P 94; **doorrit:** *doorit*, K 291.

TASMUURTJE

Niedrige hölzerne oder geflochtene Wand, welche die Tenne vom angrenzenden Speicherraum trennt – small elevation separating threshing-floor from adjoining storage – mur qui sépare l'aire du fenil (N 4, 45; Goossens 1b)

[Het tasmuurtje is een laag wandje, meest van hout of uit vlechtwerk opgetrokken, dat de scheiding vormt tussen de dorsvloer en de tasruimte.]

I. De benamingen sluiten aan bij die van de dorsvloer: **schuurherdmuurtje:** *skuur-*

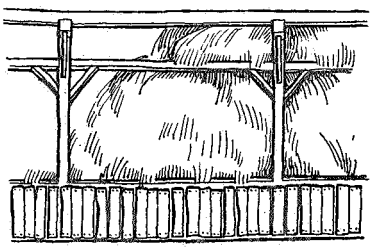

Afb. 14. Tasmuurtje en stoepbalk (2e van boven). De ruimte tussen de twee horizontale balken is de stoep van de oogststapel.

hertmuurkə, K 187; **eremuurtje:** *ééjərəmŭŭrkə*, K 307; **neremuur:** *néérəmūūr*, K 241; **aardemuurtje:** *éérdəmŭŭrkə*, K 166; **dorseremuurtje:** *dorzeerəmuurkə*, L 148; **dennemuurtje:** *dennəmuurkə*, L 228; **erewand:** *éərəwànt*, P 35a; **nerewandje:** *neerəwénkə*, P 46; **delewand:** *deeləwant*, P 69b, 134; *dééləwant*, P 81; *dééləwànt*, P 69; *dééjləwant*, P 69; *dilləwànt*, P 78; **delemuur:** *deeləmeur*, P 134; **dennewand:** *dennəwant*, P 136; *dénnəwaant*, P 27; *deenəwant*, P 16, 28, 37, 77; *dééjnəwaant*, P 29a; *di-jnəwaant*, P 93; *dajnəwànt*, P 95; *déénəwàlt*, P 29; **nereband:** *neerəbant*, P 48; **deelband:** *dîêlbant*, P 13; *dajlbant*, P 82; **denneband:** *dénnəbànt*, P 89; *dijnəbant*, P 102; *dé.inəbant*, stenen of houten afscheiding tussen dorsvloer en schuurvlekken, hs Schrevens P 86; **denneweeg:** *dénnəweech*, K 324; *dénnəweejch*, K 330; *dennəwéécht*, K 332; *dennəwech*, K 287; *dénnəwéch*, I 220, K 251, 283, 295, 296, 340; *dinnəwéjch*, K 287; *dinnəwich*, K 250, 288; *dénnəwîech*, K 252, P 26; *dinnəwîech*, I 268a, 271; *dinnəwîêch*, I 268; *dunnəwîech*, K 329; *dénnəwéch*, muurtje in de aardappelbewaarplaats, K 285; *denneweeg*, het lage muurtje dat de den van de bergplaats scheidt en de schuurneren, Goossenaerts; **denneweegt:** *dénnəwĭĕcht*, K 291; *dénnəwīēcht*, K 330; *dénnəwîecht*, I 275, K 333b; *dinnəwjòcht*, K 339, 341a; *dénnəwīēl*, K 288 z.s.h.; *denneweegt*, *dennebeegt*, *denneweg*, *deunweg*, Corn. Vervl.; *dennewörcht*, Corn.; **denweeg:** *denwech*, K 262; *dénwéch*, K 296; *dunwéch*, K 245, 267; *deunwéch*, K 282; *deurweech*, K 256 z.s.h.; **denjag:** *denjag*, *denjèg*, Corn. Vervl. A.; **denneweer:** *dénnəweer*, I 269; **dennebocht:** *dénnəbòcht*, K 349;

II. De benamingen sluiten aan bij die van de tasruimte: **tasmuur:** *tàsmuur*, K 318; *tàsmūūr*, P 112; *taasmuurkə*, K 184; *tàsmŭŭrkə*, P 100; *taastmŭŭrkə*, L 207; **lastmuurtje:** *laastmŭŭrkə*, L 183; **tasholmuurtje:** *tashoolmūūrkə*, L 263; **schuurholmuurtje:** *schŭŭrhoolmŭŭrkə*, K 220;

III. Andere: **schutsel:** *schutsəl*, P 199; *schŭŭtsəl*, P 60; *schoetsəl*, O 169; *skoesjəl*, O 250; *skŏĕsjəl*, Eylenbosch O 253; **boord:** *boord*, Corn. Vervl. A.; **butsel:** *butsəl*, K 304, 309, 353, P 25; *bötsəl*, K 302, 348; *bétsəl*, K 340; *boordsel*, *bötsel*, Corn. Vervl. A.; **butselmuur:** *butsəlmūūr*, K 309; *bötsəlmuurkə*, K 304; *buttəlmŭŭrkə*, K 355; **bortelmuurtje:** *bortəlmuurkə*, L 205, 206; *bórtəlmŭŭrkə*, K 358; *bójtəlmŭŭrkən*, K 315; **bortelwand:** *bòrtəlwànt*, K 357; *bórtəlwéntəkə*, K 357; *buttəlwant*, P 44, 45; **gestel:** *gəstel*, P 134 n.b.; **pui:** *pui*, I 79, 102a, 118, K 100a, 102, 124a, 125a, 128, 151, 153, 0153, 157, 173a, 174, 175a, 177b, 178, 179a, 180, 182, 184a, 188, 188a, 193a, 194, 235, L 159, 228; *puj*, K 201; *pèù*, K 247, 291; *pèùj*, K 165, 191, 210; *pój*, K 125a; *pui*, planken afscheiding tussen dorsvloer en gebint, op de begane grond een halve meter hoog, Etten; *pui*, Corn. Vervl. A.; *pui*, Goossenaerts; **dorspui:** *dorspui*, K 194; **puimuurtje:** *puimŭŭrkə*, K 194; *pèùjmŭŭrkə*, P 10; **puischot:** *puischot*, K 188; **masj:** *màsj*, P 134; **schie:** *schîe*, K 276; **zaol:** *zòòl*, L 186; **zul:** *zul*, Corn.; **flinket e.d.:** *flinkét*, O 274; *frinkét*, O 274; *frikét*, O 274; **maen:** *méén*, L 148; **graanscherm:** *graanscherm*, Tuerlinckx; **weegt:** *wéch(t)*, K 165; *wîech*, P 16; **graanmuurtje:** *graanmŭŭrkə*, O 162; **schuurmuurtje:** *schūūrmŭŭrkə*, P 25; **wangmuur:** *wangmūūr*, K 250 z.s.h.; **muurtje:** het type *muurke* in: K 143, 147, 150, 165, 167, 179a, 183, 185, 186, 193a, 216, 216a, 231, 234, 276, 330, L 99, 144, 149, 150, 159, 159b, 160, 177b, 177c, 182, 183, 184, 187a, 188, 200, 200a, 201, 233, 235, 241, 263, 264, P 4, 14, 61, 70, 72, 103, 112, 144, 148, 154, 163; *laag muurtje*, K 307; *klein muurtje*, K 273; *stenen muurtje*, L 235; **wand:** het type *wand* of *wandje* in: K 218, 351a, L 91b, 144, 186, 205-206, 264, P 41; **boks:** *bòksən*, mv.?, K 340 n.b.

TASRUIMTE IN DE SCHUUR (zie kaart)

An die Tenne anstoßender Speicherraum – storage adjoining threshing-floor – fenil
(N 5, 81 en 85a; N 14, 47 en 48; N 15, 49b; C, 5a; znd B 2, 292; znd 48, 13; Luik 2, 13; Eylenbosch; Goossens 1b; Brabants Heem 2, D 2)
[Bergruimte, van de dorsvloer gescheiden

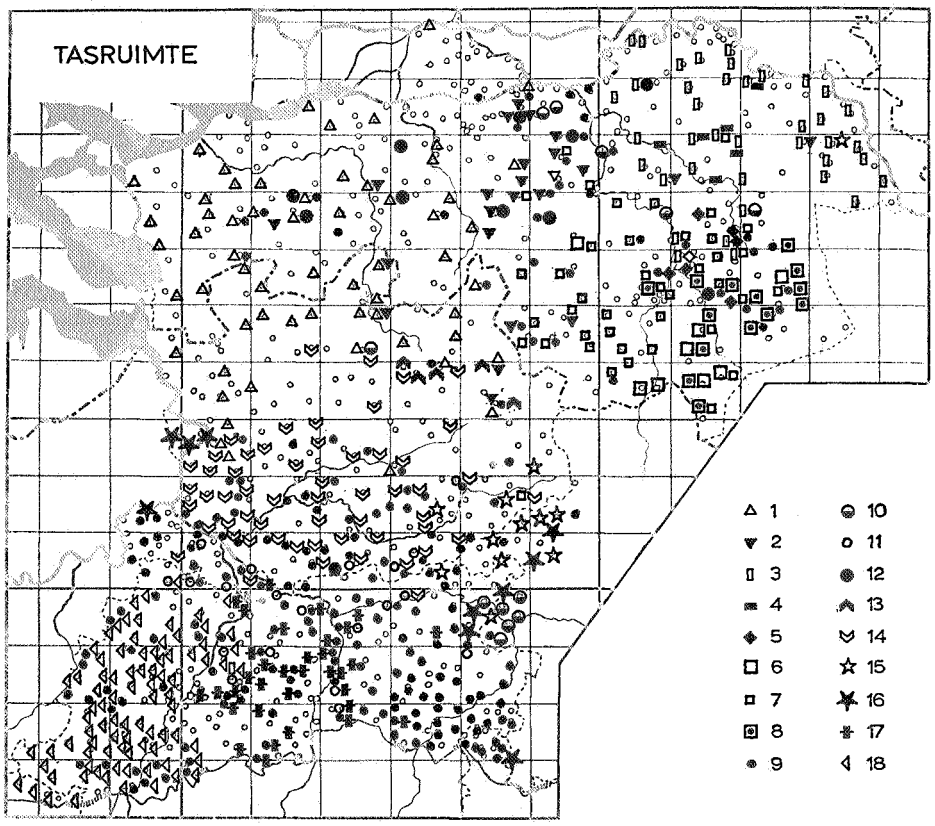

door het tasmuurtje. In de langgevelige huizen is de tasruimte meestal het laatste gebint, in de losstaande schuren met dorsvloer in de buitenstijlruimte bestaat ze uit een drietal gebinten. Vergelijk de lemmata: oogststapel en uilaard.]

gebint (krt no. 1): *gəbint*, I 57a, 78, 120, K 100a, 124a, 125a, 151, O 153, 157, 163, 165, 173a, 173b, 174, 174a, 175a*, 177b, 178*, 182, 182b, 184a, 188a, 192, 194, 201, 204, 204c, 207, 210, 211, 221, 221a, 225, 237, 240, 241, 243; *gəbingt*, K 248; *gəbintə*, K 208; *gəbent*, K 163, 163b, 178*, 179a, 182, 191, 192, 193a, 196, 207, 213, 244; *gəbentə*, K 211; *gəbént*, K 184a, 191, 192, 194, 201, 204, 205, 207, 211, 212; *gəbéntə*, K 191; *gəbènt*, K 127, 160; *gebéént*, K 210, 212; *gəbaent*, K 193a; *gəbient*, I 79, 102a, K 124a, 153, 0153, 210; *gəbïënt*, K 201, 204c, 226; *gəbïënt*, K 207; *gəbîênt*, K 274; *gəbijnt*, K 137, 196, 210; *gəbimt*, K 157, 176, 177b, 188, 189; *gəbeemt*, K 157, 176; *gebint*, Etten K 176; *gebent*, Etten K 158c; *gebint*, Goossenaerts; *gebent*, gedeelte van de stallei eener schuur, Corn. Vervl.; de volgende zijn wellicht meervoud: *gəbintə*, K 151, 174, 179a, 189b; *gəbentə*, K 178*, 182; *gəbéntə*, K 191, 192; *gəbéndə*, K 208; *gəbèntə*, K 192; *gəbijntə*, K 210; de volgende zijn meervoud: *gəbintə*, K 151, 174, 226; *gəbində*, K 165; *gəbentə*, K 179a, 182, 192, 193a; *gəbendə*, K 190a; *gəbaentə*, K 193a; *gəbontə*, K 165; *gəbondə*, K 165; *gəbóndə*, K 165; **tasgebint:** *taschəbint*, K 182; **gebont** (krt no. 2): *gəbont*, K 136a, 143, 146, 160, 165, 166, 167, 169, 170, 183, 183b, 184, 185, 215, 217, 240, 241; *klijn gebont*, K 171; *achterstə gəbont*, K 171; *gəbónt*, K 143, 165, 166, 183, 183c, 240, 241; *gəbònt*, K 143; *gəboont*, K 143; *gəböënt*, K 240; *gəbunt*, K 177; *gəbont*, laatste gebont van de schuur, L 180a; **schuurgebont:** *schuurgəbont*, K 216; **last** (krt no. 3): *last*, L 100, 103, 104, 109, 112, 149, 151, 161, 179, 190, 205-206; *làst*, L 159; *laast*, L 91b, 93, 99, 100, 109, 144, 145, 149, 150, 152, 153, 158a, 160, 177c, 180, 180b, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 188, 190, 201, 205, 206, 207, 209a; *laastə*, L 159; *láást*, L 150, 203b; *laaəst*, L 159; *laest*, L 186; *laost*, op de balken-

ruimte tussen stal en schuur, L 180; *laast*, voorlaatste gebont van de schuur, naast de dorseere, L 180a; *laast*, voornamelijk in schuurruimte, ook wel voor grote stalruimte waar 't mest lag, L 184; *ene laast*, een vak tussen twee gebinten in een schuur, Elemans; *laast*, Van Dam 1; *laast*, De Bont; *lastplaats* (krt no. 4): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *last*[*plaats*], L 152; *laast*-[*plaats*], L 153, 178, 180b, 181; *laaṣt*-[*plaats*], L 182; **lasthol** (krt no. 5): *last-hòòl*, L 233; *laasthool*, L 203a*, 205, 206, 233, 235; *laasthool*, hs Sassen L 208; **hol** (krt no. 6): *hool*, K 187, L 243, 261, 263, 283; *hulkə*, L 281; *hool*, De Bont L 261, 262, 284; *'t hôol*, naast de roglast, Van de Biezen; *hol*, in *veel hols hebben:* veel ruimte (schuur, schelf enz.) om rouwenis in te doen, d.i. om een of andere oogst op te bergen, Goossenaerts; **schuurhol** (krt no. 7): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]-*hool*, K 169, 172, 184b, 187, 197a, 199a, 216a, 217, 218, 220, L 199, 200, 201, 203a*, 205, 206, 228, 232, 235, 236, 241, 242, 243, 255a, 255b, 256, 258, 279, 280; [*schuur*]*hòòl*, L 203; [*schuur*]*hoowl*, K 220, L 201, 260, 280; [*schuur*]*houl*, K 219, L 201, 258; [*schuur*]*hôôl*, L 203b, 235; [*schuur*]*hol*, K 200, 216; [*schuur*]*hòl*, K 313; *schuurhool*, hs Sassen L 237, De Bont; *schürhool*, hs Renders L 226; **tashol** (krt no. 8): *tashool*, L 208a, 235, 241, 242, 243, 244, 261, 263, 263a, 264; *tashòòl*, L 263; *tashol*, K 317; *dashool*, L 263; *teshool*, L 244; *ta(a)shool*, De Bont, L 227, 262, 283, 285; **tasplaats:** *tàspluts*, K 287; **tas** (krt no. 9): *tas*, I 220, 221, 267, 268, 273, 274, 275, K 133a, 137, 143, 149, 150, 168, 169, 170, 172, 174, 175a*, 182, 185, 186, 188, 196, 198, 199a, 215, 216, 218, 237, 241, 245, 264, 274, 276, 281, 281a, 283, 286, 287, 291, 292, 295, 296, 299, 302, 303, 305, 306, 307, 308a, 310, 311a, 319, 320, 322, 324, 325, 325a, 329, 330, 331, 333, 336, 337, 338, 339, 341a, 343, 344, 346, 348, 349, 350, 352, 353, L 177, 201, 203b, 205, 206, 208, 242, 243, 264, O 67, 68, 155, 159, 160a, 162, 175, 238, 274a, 278, 286, 288, 289, 290, P 3, 4, 10, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 24, 25, 27, 29a, 35, 35a, 37, 39, 40, 43, 47, 60a, 69, 76, 78, 81, 84, 86, 89, 92, 93, 94, 95, 96a, 96b, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 109, 110, 111, 133, 136, 137, 138, 143, 143a, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 154, 154a, 157a, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 167, 168, 198, 199; *tasj*, L 205; *tàs*, I 220, 266, 268, K 148, 176, 180, 267, 287, 312, 317, 330, 331, 332, 333b, 335, 349, 349a, 351a, L 241, O 63a, 73, 153, 158, 161, 173, 286a, 288, P 18, 25, 26, 27, 29, 39, 67, 68, 69b, 70, 85 89, 95, 99, 104, 105, 112, 125, 128, 133, 134, 137, 145, 148, 154, 154a, 169, 171, 198; *taas*, K 186, 295, L 226, 279, P 16; *tès*, K 288, P 30; *tas*, plaats in de schuur of boven enen stal, waar men graan tast, Tuerlinckx; *tas*, schuurvlek als de schuur gevuld is, hs Schrevens P 86; **tast** (krt no. 10): *tast*, K 147, 354, P 41, 41a, 44, 45, 46, 47, 48; *tàst*, K 210, P 41, 44, 48; *taast*, K 146, 147, L 177, 200a, 207; *taest*, L 200a; **tassing** (krt no. 11): *tassing*, I 275, K 320, 349, P 25, 70, 136; *tassĭĕng*, K 324, 329, 330, 341a, 348, P 25, 43; *tassĭĕnk*, P 66; *tàssing*, K 307, 348, 349, P 25; *tàssĭĕng*, I 275, P 14, 25, 28, 33, 61, 89; *taasĭĕng*, P 16; **tasting:** *tasting*, K 330, 355; **tasruimte** (krt no. 12): *tasruimtə*, K 168, 183; *tasrumtə*, K 176; *tasrömtə*, K 143, 161, 177b, 179a; *tasrojmtə*, L 241; *tàsrumtə*, K 341; *taasruimtə*, K 186, L 145; **taszaal:** *tasaal*, K 317; **schallei** (krt no. 13): *schalij*, K 235, 237, 240; *schalaj*, K 235, 241; *schàlaj*, K 237; *schəlaj*, K 240, 241; *sjchalaj*, K 237; *schalòj*, K 240; *schàlòj*, K 240; *schəlàj*, K 235; *schalawj*, K 241; *schalaaj*, K 236, 240, 241; *schəlaaj*, K 240; *schəlòòj*, K 235, 241; *schalaa*, K 237; *schal*, K 237; *schallei* (klemtoon op -lei), Corn.; **stallei** (krt no. 14): *stalij*, K 206, 238, 262, 266, 286, 299, 309; *stalééj*, K 291, 307; *staléé*, K 274, 291, 304; *stalèè*, K 281a, 301; *stalé*, K 274; *stalè*, K 268; *stalie*, K 296; *stàlaéj*, K 287; *stalee*, K 291; *stalaj*, K 235, 245, 249, 250, 252, 273; *stalaaj*, K 235, 248, 252, 273; *stalàà*, K 330; *stáláá*, K 283, 291; *stálàà*, K 291; *stàláá*, K 283; *stalaaə*, K 248, 305, 325a; *stalààə*, K 254; *stalòə*, I 271, K 287; *stalaa*, K 234, 251, 254, 255, 256, 258, 267, 268, 281a, 283, 288, 289, 292, 293, 295, 296, 301, 305, 310, 325, 331, 333, 339, 341a, 348; *stalaach*, K 268; *stálééj*, K 307; *stáléé*, K 274, 307; *stàlèè*, K 210, 301; *stàlè*, K 268; *stàlee*, K 274; *stàlòòə*, K 287; *stàllə*, K 310; *stàlaasj*, K 249; *stàláájə*, K 332; *stàlà*, K 331, 349; *stàlàà*, K 331, 340; *stàlaa*, K 251, 295, 310, 313, 331, 332, 333b, 339, 340, 341a, 349, P 33; *stólaj*, K 245; *stèlee*, K 288; *stèlèè*, K 250; *stəlaa*, K 279, 280, 346, 348; *stəlà*, K 346; *stəlòə*, K 254; *stəlòòə*, K 254; *stəlèè*, K 288; *stelaazjə*, K 252; *stalij*, naast de dorsvloer, zich verder uitstrekkend boven schop en paardestal, K 307; *stallei*, Corn. Vervl.;

stalleitas: *stàlèétàs*, K 307 z.s.h.; **stalling:** *stalling*, K 245, 249, 250; *stallĭĕng*, K 281, 330; **schuurwinkel** (krt no. 15): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*schuur*]*winkəl*, K 277, 309, 312, 314, 316, 349a, 353, 354, 358, L 187; [*schuur*]*wing'əl*, K 314, 315, 353; [*schuur*]-*wĭĕnkəl*, P 41a; [*schuur*]*weenkəl*, K 358; *schuurwinkel*, Corn.; **winkel** (krt no. 16): *winkəl*, I 180, K 244, 247, 318, P 40, 41a, 44; *wĭĕnkəl*, I 220, P 171; *weenkəl*, I 180, K 247, 357; *winkel*, Tuerlinckx; **oog** (krt no. 17): *hooch*, P 131, 137a; *hôech*, P 5; *ooch*, P 77; *oech*, P 21, 76; *ŏĕch*, P 67, 68, 69a, 86; *ōēch*, P 66; *ôech*, K 335, P 7, 16, 27, 39, 70, 74, 78, 84, 85, 89, 127; *ôêch*, P 60b, 69a, 70, 72, 76, 81, 85, 89, 127, 136; *ôêgə*, P 29a; *uch*, P 136; *ûûch*, P 28, 66, 69, 126, 133; (*d*)*ûûch*, P 134; (*d*)*ôech*, P 78, 143; *dôech*, P 18, 27, 69, 84; *dōēch*, P 69, 88; *tôech*, P 16; *dôêchtə*, P 89; *ôech*, 1 tot 2 meter dieper gelegen dan de dorsvloer, P 81; *ōēch*, hs Schrevens P 86; **ark** (krt no. 18): *ark*, O 153, 255, 278, 286a, P 198; *árk*, O 173, 174, 238, 278, P 198; *àrk*, O 67, 68, 69, 69a, 70, 71, 72, 73, 74, 153, 157, 159, 160, 160a, 161, 162, 162a, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 175, 178, 237, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 247b, 249, 250, 250a, 251, 252, 253, 254, 254a, 255, 274a, 275, 276, 277, 285, 286a, 287, 288, 289, 290, P 2, 3, 4, 61, 62, 125, 199; *erk*, O 69, 70, 73, 156, 160a, 238, 239, 244, P 2; *érk*, O 74, 153, 158, 162, 163, 165, 169, 177, 275, P 4, 10, 59, 60; *èrk*, O 156, 158, 161, 168, 169, 232, 241, 272, 274, 281, P 63; *éérk*, O 173, 275; *èèrk*, O 273, 281a; *irk*, O 74; *derk*, O 69; *dérk*, O 63a, 72, 162, 173, P 4; *dèrk*, I 275, O 169; (*h*)*érk*, O 165; *herk*, O 69; *haark*, P 5; *herk*, meestal boven de stal, O 63a; *ark*, Eylenbosch O 253; **achterhuis:** *aachtərhous*, L 148; *achtərhous*, laatste gebont van de schuur, L 180a; *achterhouws*, hetzelfde als achterschuur, gelegen achter de laast, achter het 5e gebint, Van Dam 1; **schuureinde:** *schuurijnt*, K 277b; *schurent*, K 277b; *schŭŭrent*, K 307; *schŭŭrént*, K 276; *schuurènt*, K 277; *schuurén*, K 311a; *schŭŭreent*, K 307; *schuureent*, K 315; **eind:** *eent*, K 307; *ént*, K 276; **schelft:** *schélft*, K 283, 330; **dorsberg:** *dorzberch*, L 243; **leg:** *lech*, L 200a z.s.h.; **travers:** *travéérə*, K 189 z.s.h.; **uilaard:** benamingen van dit type werden opgenomen in het lemma uilaard;

De volgende benamingen sluiten aan bij die van het tasmuurtje: **denneweegt:** *dennəwech*, K 286; *dénnəwīēch*, K 333; *dinnəwîêch*, K 324; *duinwech*, K 255; *dénnəwīēcht*, K 330; *dennəjàcht*, K 341a z.s.h.; **delewand:** *dééləwànt*, P 76; *dééjləwant*, P 76; **butsel:** *butsəl*, K 308, 353; **maen:** *méén*, Van de Biezen.

Met de volgende aanduidingen wordt wellicht op één speciale tasruimte gedoeld: **havergebint:** *havergebint*, Goossenaerts; **hooigebint:** *hōējgəbint*, K 273; *oojgəbint*, K 179; **korengebint:** *koregebint*, Goossenaerts; **hooiwinkel:** *hōējwinkəl*, K 316; *hŏējwinkəl*, K 318; **korenwinkel:** *koorəwinkəl*, K 316; **strotas:** *strôetas*, P 39; *strôêtas*, P 38; *strôejtas*, P 165; *strôêjtas*, K 191; *strwòòjtas*, K 188a; *stroojtassə*, K 151; *strôêtàs*, I 220, 268, K 268, P 104; **hooitas:** *hoojtas*, K 161, 216a, *hôetas*, K 276; *hōējətàs*, K 295; **graantas:** *gròòntès*, K 288; *gròòntés*, K 307; *graantas*, boven de koestal, P 77; **roggetast:** *rochtast*, L 200; **hooilast:** *hooilast*, L 99; **strolast:** *strojlâást*, L 153; **korenlast:** *koorəlast*, L 104; **roggelast:** *rochlast*, L 99, 148; *rouchlast*, L 151; *rochlaast*, L 147; *rouchlaast*, L 149; *rochlast*, voorlaatste gebont van de schuur, naast de dorseere, L 180a; *roglaast*, Van de Biezen; **hooihol:** *hoojhool*, L 180b; *hójhoo̧l*, L 182; **spurriehol:** *spurriehool*, deel van het zgn. schuurhool, waar de boer zijn droge gehooide spurrie bergt, De Bont; **korenoog:** *kòòrôêch*, P 72; **tarweoog:** *térvôêch*, P 72; **korenark:** *kŏĕrənerk*, O 162; **graankot:** *gròwnkòt*, K 307; **strokot:** *strookot*, K 245; *strōēwəkòt*, K 324; *strôêkòt*, klein verhoog waar men stro bergt, K 276; **hooikot:** *hŏējkòt*, K 241; **graanhoek:** *grènhŏĕk*, P 48; **koreneinde:** *koorənént*, K 275, 276, 276a; *kôôrənéént*, K 276, 276a; *koorənijnt*, K 277.

Ook de volgende aanduidingen schijnen een locale nuancering in te houden, waardoor één bepaald gedeelte binnen de schuur wordt bedoeld: **voorste:** *hət fustə van de schuur*, K 276; **voorgebint:** *voorgəbint*, K 195; **voorhol:** *veurhool*, bergplaats van de grond tot aan de nok van het dak, L 243; **buitenbint:** *buitəbint*, K 173; **onderschuur:** *ondərskuur*, L 148; *onderschuur*, het benedengedeelte van de schuur, hs Kapteijns L 177; het type *onderschuur* (geen fonetische opgave) ook in K 186, 216a, 256, 332, L 159, 203b, 241, P 86, 144; **achterst:** *aaftərst*, *eftərst*, laatste gebont van de schuur, L 180a; **achterschuur:** *aachtərschūūr*, K 330, 351a; *aachtərschīēr*, K 340; *àchtərschūūr*, K 330; *àchtərschu*, P 67, 68; *àchtərsjee*, P 88; *achtərschūūr*, achterste deel van de grote

schuur, door een muur van de schuur gescheiden, K 285; *achterschuur*, hetzelfde als achterhouws, zie boven, Van Dam 1; **voorschuur:** *voorschuur*, K 135; **stroschuur:** *strôeschūūr*, K 274; **staleinde:** *stalént*, bedoeld wordt wellicht een gedeelte van de stalruimte, K 276.

Een aantal van de hier gegeven benamingen schijnen ook in algemenere zin gebruikt te worden en met name van toepassing te zijn op elk van de delen van het boerenhuis dat gelegen is tussen twee paren stijlen of kapgebinten dan wel tussen één paar stijlen of één kapgebint en een buitenmuur. Dit geldt voor: **gebint:** *gəbint*, I 79, 180, K 124a, 135, 151, 157, 163, 174, 175a*, 177b, 184a, 188, 188a, 201, 231, 276, 318, 351a, L 205, 206, 243, P 77, 78, 99, 163; *gəbintə*, P 103; *gəbĭënt*, K 201, 333b, 357, P 27; *gəbĭëngt*, K 250; *gəbĭëntə*, K 288, 296; *gəbent*, K 179a, 180, 191; *gəbènt*, K 133a, 184; *gəbijnt*, K 102, 128; *gəbijnt*, de ruimte tussen de kapspanten, K 137; **gebont:** *gəbont*, K 136a, 143, 145a, 147, 165, 165a, 167, 169, 186, 187, 187a, 216, 216a, 235, 276, L 144, 148, 159, 160, 177c, 184, 186, 200, 200a, 205, 206, 235, 264, O 169, P 77, 134, 136; *gəbónt*, K 143, 183, 186, L 183, 184; *gəbònt*, P 134; *gəbönt*, O 250; *gəbontə*, K 185; *gəbontə* mv., K 183; *gəbont*, de afstand tussen de scheringen op de hooizolder, L 243; **bint:** *bént*, K 207; **last:** *last*, P 78; *laast*, K 183, L 91b, 144, 149, 159b, 177b, 180, 186, 187a, 205, 206; *làast*, P 95; *lòòst*, K 307; *làst*, P 70, 88; de opgaven in het vak P werden zonder succes hervraagd; **tas:** *tas*, I 269, K 175a*; *tàs*, K 339; *tasj*, K 135; *tassə*, K 125a; **tast:** *taast*, L 200; **tasruimte:** *tasruimtə*, I 118, K 100a, 151, 174; **schallei:** *sjchalaj*, K 237; **stallei:** *stalij*, K 193a, 231, 256, 272, 304; *staléé*, K 234, 274; *stalaj*, K 252; *stalaa*, K 273; *stalaaə*, K 246; *stalà*, K 302; *stàlaa*, K 267, 309, P 25; **winkel:** *winkəl*, K 355, L 228, P 41; *wĭënkəl*, P 154; **oog:** *ôêch*, P 13; **ark:** *ərk*, O 239; *érk*, P 60; *èrk*, P 199.

UILAARD

Nebenraum in der Scheune, auf dem Dachboden oder draußen unter einem Abdach, als Abstellraum für Gerät – secondary storage – resserre secondaire (N 4, 3a – 26c – 30 – 33 – 45; N 5, 80a – 80b – 81 – 84 – 85a – 125; N 14, 47 en 48; N 15, 49b; DC 25, 16; znd 47, 8b; znd 48, 13; Luik 2, 13; Brabants Heem 2, D 2) [De uilaard is een secundaire bergruimte, in de schuur, buiten onder een afdak of op zolder. In alle gevallen schijnt hij zich te bevinden onder het laagste gedeelte van het schuine dak of onder een afdak. Het is dus een hoek van de zolder of een tasruimte in de schuur in de buitenstijlruimte (de ruimte gelegen buiten de door de stijlen gevormde rechthoeken). Goossenaerts licht uilaard als volgt toe: „De uilaat of uilaard was oorspronkelijk een onderdeel van de oude lemen schuren. Het was de ruimte tussen de tassen en de lage buitenmuur, en diende tot bergplaats van het alaam. Later werd de 'uilaat' een klein bijgebouw dat aan de schuur hing. De benaming ging naderhand over op gelijk welke bergplaats voor boerenalaam opgetrokken tegen een bestaand hoevegebouw (huidige betekenis van het woord)".]
uilaard: *uilaart*, I 79, K 176, 188, 188a, 189, 192, L 205, 206, O 67, 274; *uilart*, K 179a; *uilòòrt*, K 151, 175a*, 177b, 178*, 188a, 201; *uilərt*, L 177b; *èùlòòrt*, K 191; *èùlərt*, K 210; *eulərt*, K 231; *ôelaart*, K 286; *óélòòrt*, K 324; *òòlaart*, K 282; *òòwəlòòrt*, K 302; *òòəlórt*, K 251; *òələrt*, K 283; *òəlōērt*, O 274; *ölaart*, K 351a; *ruilààrt*, L 228; *öjlərt*, K 204; *ojlaart*, K 304; *òòjlərt*, K 252; *uilòòt*, K 182; *uilot*, K 177c; *uulət*, L 244, 264; *uulətjə*, L 243; *òjlòòt*, K 295; *òjlòt*, K 295; *òəlöt*, P 25; *òòlòòt*, K 297; *uurənt*, L 263; *duurənt*, L 264; *uuləntt*, L 263; *ulént*, L 264; *ulləntt*, L 243, 263; *olləntt*, K 168; *òlləntt*, L 144; *dòòlənt*, L 144; *daaləntt*, L 144; *èùldər*, K 276, 276a; *uldər*, K 276; *òòləm*, L 177c; *oelicht*, L 243; *uilaort*, uiterste ruimte onder het dak, K 125a; idem, hok achter in de schuur, K 151; idem, het achterént, half zo breed als het gewone gebint, K 174; idem, het gedeelte van de schuur dat zich bevindt onder het schuinaflopende dak en dat gebruikt werd om kaf te bewaren, door landlopers en zwervers vaak gebruikt als slaapplaats, K 178*; *uilaart*, boven de paardestal, K 192; *ullend*, een smal gengetje langs of tussen de korenstand, hs Sassen L 263; *uitlaot*, een bijbouw, b.v. varkenskooi, paardenstal, hs Etten K 176; *uilaard*, half gebint aan het ene uiteinde van de schuur, Goossenaerts; *uilaard*, een plaats onder het afhangend dak in oude schuren, Corn. Vervl.; *huilaard*, Corn. Vervl.; *heuldert*, *euldert*, Corn. Vervl.; *aōlent*, Van de Biezen, L 148; *uitlaat*, aanhangsel van de stal (?), Hoeufft;

uil: *uil*, K 268, L 205, 206, P 82, 103; *èùl*, K 201; *dənèùl*, P 95; *eul*, P 100; *òòl*, K 268, P 134; *òòəl*, K 296; *ôôl*, P 70; *ôol*, P 10; *ôel*, P 72; *éél*, P 144; *ééəl*, P 144; **uilhoek:** *uilhoek*, K 169, 184, 193a; *èùlhoek*, K 184a; *eulhöëk*, K 231; *ölhoek*, K 186; *uilhoek*, uilaard, Corn.; **uilenhoek:** *òòlənhöëk*, K 234; **uilebed:** *òòələbéét*, P 93; **zijwegge:** *zijwegge*, gegeven als antwoord op vraag DC 25, 16, K 153 n.b.

SCHUURKELDER

Keller unmittelbar unter der Scheune – cellar under barn – cave de la grange
(N 5, 80b)
[De kelderruimte onder de tas in de schuur. De tas ligt dan op een balklaag welke zich laag boven de vloerhoogte bevindt. De schuurkelder wordt gebruikt voor het bewaren van aardappelen en bieten.]
ondertas: *òndərtàs*, P 105; *òndərtaas*, K 310; **onderschuur:** *óndərschūūr*, K 251; het type *onderschuur* (geen fonetische opgave) ook in: K 100a, 312, 331, 335, L 186, O 72, 158, P 69, 88, 134; idem, put met enkele balken erboven waar aardappelen bewaard worden, K 330. Er zijn ook plaatsen waar men de naam *onderschuur* verbindt aan een onder een betrekkelijk laag gelegen balklaag zich bevindende ruimte, die dan b.v. voor varkensstallen wordt gebruikt; er is dan natuurlijk geen kelderruimte bedoeld (L 91b, geen fonetische opgave); **schuurkelder:** *schurkéldər*, K 248; **kelder:** *keldər*, K 226, 340, P 77.

BALKLAAG ONDER DE SCHUURTAS

Balkenlage zwischen Speicherraum und Keller – timber floor of storage in barn – poutres entre le fenil et la cave
[Balklaag welke zich bevindt onder de oogststapel in de tasruimte van de schuur. Daaronder ligt de schuurkelder.]
schuurhouten: *schuurhout*, Corn. Vervl.; **schoorhouten:** *schoorhout*, Corn. Vervl.; **schuurholhout:** *schuurhoolhout*, hierop wordt het graan getassen, opdat het droog zou blijven, K 216a; **schoorsels:** *schoorsel* (voorwerpsnaam), Corn. Vervl.; **schuurschoorsel:** *schuurschoorsel*, houtwerk waarop de schoven liggen in de schuur, Corn.; **gelei:** *gəlij*, gevormd door een balklaag, vormt dat deel van de schuur waar de oogst opgestapeld wordt, K 240.

OOGSTSTAPEL

Erntehaufen (Heu-, Getreidehaufen) – pile of crops – tas des récoltes
(N 5, 82, 84, 85 en 91; N 15, 49a; C 5b, Goossens 1b)
[Met oogststapels worden hier bedoeld hooi- en graanstapels welke binnen in het boerenhuis worden opgeslagen, in de tasruimte van de schuur dan wel op een of andere zolder. De benamingen sluiten aan bij die van de zolderruimten en van de tasruimten in de schuur, niet zodanig echter dat met 'een schelf hooi' niet een stapel zou kunnen worden bedoeld die zich in de schuur bevindt; vergelijk de lemmata zolderrruimte in stal of schuur en: tasruimte in de schuur.]
gebint: *gəbint*, K 207; *gəbïënt*, K 208; **korengebint:** *koorəngəbimt*, K 176; **graangebint:** *gròòngəbient*, K 273; **gebont:** *gəbont*, K 241, L 160, 184, 186; **last:** *laast*, K 147, L 91b, 93, 144, 145, 149, 153, 159, 160, 177c, 180, 180b, 182, 184, 235; *lààst*, L 160; *láást*, L 264; *laaəst*, L 159; *last*, K 148, L 93, 148, 205, 206; *laest*, L 186, 203b; *laastə*, L 159; **hooilast:** *hoojlaast*, L 186; *hojlaast*, L 149; *hójlaast*, L 91b; *hòjlaast*, L 99, 177c; *hòjlaaəst*, L 159; *hojlaest*, L 186; **roggelast:** *rochlaast*, L 180b, 186; *rochlast*, L 148; *rochlaest*, L 186; **korenlast:** *koorəlaast*, L 91b; *kórrəlaast*, L 177c; *kòòrlaaəst*, L 159; **haverlast:** *haavərlaast*, L 180b, 186; **tarwelast:** *tarwəlaast*, L 186; **tas:** *tas*, I 57a, 79, 102a, 220, 268, 269, 271, 273, K 100a, 102, 124a, 125a, 127, 133a, 137, 143, 151, 0153, 157, 163, 174, 175a, 175a*, 176, 177b, 178*, 179a, 182, 183b, 188, 188a, 191, 192, 193a, 194, 201, 207, 210, 225, 235, 240, 241, 244, 245, 248, 249, 250, 251, 254, 262, 274, 281, 281a, 283, 287, 291, 295, 301, 304, 307, 312, 314, 315, 318, 324, 330, 332, 341a, 348, 353, 354, 358, L 180, 183, 203b, 205, 206, 228, 233, 235, 241, 242, 243, 263, 264, O 72, 74, 275, P 3, 4, 27, 35a, 67, 68, 81, 84, 89, 95, 99, 103, 112, 125, 133, 144, 148, 154; *tàs*, I 220, 266, K 148, 191, 192, 201, 204, 204c, 205, 210, 211, 212, 237, 240, 241, 268, 274, 276, 276a, 287, 295, 301, 307, 310, 312, 313, 317, 318, 330, 331, 332, 333, 339, 340, 341a, 348, 349, 353, O 63a, 72, 153, 158, 161, 165, 173, 275, P 16, 25, 27, 33, 39, 44, 67, 68, 69b, 70, 72, 76, 78, 84, 85, 88, 89, 95, 104, 105, 125, 134, 137, 139, 145, 148, 154, 163; *taas*, K 143, 160, 163, 165, 166, 167, 183, 184, 184a, 186, 187, 218, 220, 295, L 199, 201, 242, P 16; *tés*, K 291; *téés*, K 245;

tàs, op balken die in de muur zitten op een hoogte van 1.30 m, K 333; *tas*, Goossenaerts; *taas*, hs Renders L 226; *tas*, hs Etten K 176; **hooitas:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hooi*]*tas*, I 273, K 100a, 125a, 143, 148, 157, 163, 174, 175a*, 176, 178*, 179a, 180, 182, 183b, 188, 188a, 193a, 204, 207, 217, 240, 241, 245, 249, 250, 273, 276, 281, 296, 301, 304, L 205, 206, 264, P 78, 89, 198; [*hooi*]*tàs*, K 277; [*hooi*]*taas*, K 216a, 314; [*hooi*]*tès*, K 256, 288; het type *hooitas* ook in: I 200, K 143, 165, 166, 184, 184a, 210, 211, 216a, 220, 237, 240, 301, 307, 314, 330, 332, 340, 348, 353, P 70, 85, 134; *hooitas*, Corn. Vervl. A., Goossenaerts; **strotas:** *strôetas*, P 95; *strôetàs*, P 95; *strōētas*, K 252; *strōē(j)tas*, P 144; *strooitas*, Goossenaerts; **roggetas:** *roggətas*, K 174, 179a; *rochtas*, K 143; *rochtaas*, K 187; **korentas:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*koren*]*tas*, K 177b, 178*, 217, 240, 241, 242, 296, 314, 316, L 235, 241, 263; [*koren*]*taas*, L 258; [*koren*]*tàs*, K 316; het type *korentas* ook in: K 143, 192, 241, 317, 318, 353; *korentas*, Corn. Vervl. A., Goossenaerts; **havertas:** *haavərtas*, K 143, 174, 178*, 179a, 188a, 217, 241, L 242, 258, 263; *hòòvərtàs*, K 192, 241; *òòvərtas*, K 177b; *havertas*, Goossenaerts, De Bont; **evietas:** *eevietas*, K 240; **tarwetas:** *terwətas*, K 178*; **gersttas:** *gerstas*, K 179a; **graantas:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*graan*]*tas*, K 100a, 125a, 147, 151, 157, 163, 180, 182, 191, 216a, 241, L 184, P 84, 154a; [*graan*]*taas*, K 237, P 86; [*graan*]*tàs*, K 346; [*graan*]*tès*, K 256; het type *graantas* ook in: I 220, K 211, 310, 348, P 70, 105, 145; **tast:** *tast*, K 135, 357, P 41a, 47, 48; *taast*, K 146, 358, L 183, 200a, 207, P 41, 44, 45, 46, 48; **hooitast:** *hoojtaast*, L 180b; **roggetast:** *rochtaast*, K 146; *rogtaast*, hs Kapteijns L 177; **tassing:** *tassing*, P 77; *tàssing*, P 16; *tassĭĕng*, I 220, K 324; *tàssĭĕng*, I 220, 268, P 25; **schallei:** *schàlaj*, K 237; **stallei:** *stalij*, K 291; **oog:** *ôêch*, P 85; **stapel:** *staapəl*, K 317, 331, 335; *stāapəl*, P 70; *stééjpəl*, L 183; *stéjpəl*, L 183; **hooistapel:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*hooi*]*staapəl*, K 351a, L 242; [*hooi*]*stòòpəl*, K 252, 307, 310, 313, P 148; **strostapel:** *strŏĕjstàppəl*, K 256; **roggestapel:** *roggəstaapəl*, L 180; **haverstapel:** *haavərstaapəl*, L 180; **graanstapel:** *graanstaapəl*, K 351a; *grààn-stàápəl*, P 154a; **voederstapel:** *vôer-stàppəl*, P 81; **bewaarstapel:** *bəwoowər-staapəl*, P 105; **schelft:** *schelft*, I 266, K 220, L 232; *schélft*, K 276, 333b, 349, P 44; *schölft*, P 198; *sjchélft*, K 237; *schelft*, hs Sassen I 79; **schelf:** *schelf*, K 151; *schélf*, K 281a, 288, O 162, P 70; *schilf*, O 162; **hooischelft:** het type *hooischelft* in: I 79, 220, 268, K 174, 179a, 193a, 201, 217, 237, 241, 254, 281, 283, 301, 307, 313, 314, 317, 331, 335, 341a, 353, L 228, O 67, P 33, 69, 78; **hooischelf:** *hôeschélf*, K 268; *hôēwəschélf*, K 274; *ôeschelft*, K 287; *ŏĕjsjélf*, P 69; **korenschelft:** *koorəschelft*, L 264; **graanschelft:** *graanschilft*, K 335; *graansjchélft*, K 331; **koeschelft:** *koejschelft*, O 72 z.s.h.; **hoop:** *hoop*, K 179a; *hôep*, P 5; *ŏĕp*, P 67, 68; **tashoop:** *tasôep*, K 248; **graanhoop:** *graanōēp*, K 330; **mijt:** *mijt*, K 274; *méjt*, P 171; *majt*, O 275; **oversteek:** *oversteek*, deel van de tas dat over de vloer afhangt, Goossenaerts; **klamp:** *klamp*, L 182; **hooidam:** *hojdam*, K 187; **winning:** *winning*, P 103.

STOEP VAN DE OOGSTSTAPEL

Ausgesparter Raum zwischen den einzelnen Erntehaufen in der Scheune, damit man an sie herankommen kann – space saved in pile of crops for a man to stand in – degré dans le tas des récoltes
(N 4, 36)
[De door een bepaalde wijze van stapelen in de oogststapel gelaten ruimte of uitsparing waarin een man met gaffel kan gaan staan om de van onder aangegeven garven naar boven door te schieten. De namen hebben betrekking op de in de schuur geborgen oogststapel. Er is een grote overeenkomst van de opgegeven typen met die voor het hooiluik; verwarring van het een met het ander is niet uitgesloten.]
stoep: *stoep*, K 135, 151, 186, 193a, 256, L 150, 228; *stŏĕp*, K 201, 210, 231, 234, 283, 291, 302, 330, 351a, P 70; *stōēp*, K 252, 283, 288, 295, O 72, P 4, 25; *stôep*, K 245; *stoop*, K 295; *stoep*, Goossenaerts; **stoepgat:** *stoepchat*, I 79, 102a, 118, K 151, 157, 174, 188, 188a; *stōēpchat*, K 296; *stōēpchàt*, K 191, 341; *stopchat*, K 274; *stŏĕmpkòt*, I 269; **steekgat:** *steekchat*, K 143; **schietgat:** *schietchat*, K 184; **voortschietgat:** *vortschietchat*, L 205, 206; **pakgat:** *pakchat*, K 0153; **opsteekgat:** *opstéékchat*, K 216a; **smijtgat:** *smèjtchat*, P 93; **tasgat:** *taschat*, K 100a, 125a, 157, 175, 175a*, 179a, 182, 194; **gaffelgat:** *gàffəlgàt*, K 333b, O 162; *gàfélgàt*,

K 349; **haakgat:** *hòòkchat,* L 144, 159b, 184, 186, 188; *hokchat,* K 170; *okchat,* K 185; *hoogat,* L 177c; **schelftgat:** *schelftchat,* K 216; **schelfgat:** *schèlfchàt,* P 100; **gat:** *gàt,* P 163; *gààt,* P 95; *gaat,* P 28; **staak:** *stòòək,* P 81; *stòək,* P 69; *stoojk,* P 82; **stoel:** *stoel,* K 193a; **palier:** *paljee,* P 10.

KAFHOK

Verschlag zur Aufbewahrung von Spreu – chaff-shed – remise servant à recevoir la balle
(N 5, 125; N 14, 46; DC 25, 16)
[Het kafhok, hok waarin men kaf bewaart, bevindt zich vaak in een buitenstijlruimte of uilaard van de schuur. De hier volgende benamingen worden dus toegepast op een buitenstijlruimte en betekenen die met het oog op de functie.]
kafhok: *kafhok,* K 137, 146, 163, 164a, 183c; *kafhòk,* K 143; *kaafhok,* K 186; *kaafhòk,* K 165, 237; **kafkot:** *kafkot,* I 57a, K 0153, 157, 173b, 174, 174a, 175a*, 188, 188a, 193a, 197, 220, 262, 291, 304, 314, 354, P 5, 41a, 77, 89, 95, 104; *kafkòt,* I 220, K 191, 192, 204c, 207, 208, 225, 235, 240, 241, 244, 248, 249, 251, 276, 283, 291, 301, 307, 324, 341a, 348, O 63a, P 4, 76; *kàfkót,* K 301, 335, 346, P 28, 89; *kàfkòt,* I 220, 268, 275, K 201, 204, 205, 210, 211, 212, 240, 241, 268, 274, 276a, 287, 307, 310, 318, 331, 332, 349, 349a, O 153, 158, 288, P 16, 27, 41, 44, 69b, 76, 84, 104, 105, 139, 145, 163, 169, 198; *kaafkot,* K 197a; *kaafkòt,* K 216a, 241, 341; *kàfkòòt,* K 301; *kèfkot,* K 288; *keefkoot,* K 276; *kééfkòt,* K 245; *kafkot,* Corn. Vervl., Goossenaerts, Tuerlinckx, De Bont; *kafkót,* op zolder, Eylenbosch O 253; **boekweitkafkot:** *boekerdekafkot,* Goossenaerts; **kafhoek:** het type *kafhoek* in: K 151, 160, 176, 177b, 178*, 179a, 184, L 145, 150, 184, 187, O 173, P 39, 48; **kafhol:** *kafhool,* L 149, 180b, 183, 235, 241.

KAFHOKDEUR

Tür des vorgenannten Verschlages – chaff-shed door – porte de la remise précitée
kafkotdeurtje: *kafkodurkə,* deur van het kafkot, K 188a.

KAFPUT

Spreugrube – chaff-pit – puits dans lequel la balle est enfouie
(N 14, 46)
[De kafput is een put waarin men het kaf tot mest laat worden.]
kafput: *kàfput,* O 161.

HOPEEST

Hopfenscheune – hop-shed – séchoir à houblon
[Schuurtje waarin hop gedroogd wordt. Soms een deel van het bakhuis.]
ast: *ast,* droogast voor hop, een deel van het bakhuis, O 63a; O 242 geeft *ast* voor soort schuur, meestal voor vlasbewerking (Luik 6, 14); O 157 geeft *ast* bij znd 48, 13; **hopeest:** *hop-est,* K 143, 145a; *hòp-ést,* L 179; **hopzolder:** *ŏĕpsólər,* Eylenbosch O 253.

AARDAPPELKELDER, AARDAPPELBEWAARPLAATS

Kartoffelkeller – potato-cellar – cellier aux pommes de terre
(N 5, 136; Goossens 1b; Van Hoof)
[De aardappelkelder bevindt zich vaak in het bakhuis onder de oven, maar niet minder frekwent wordt de ruimte onder het bed in de bedstee als zodanig gebruikt. Ook worden de aardappelen wel bewaard in de schuur onder de graanstapel; vgl. het lemma schuurkelder. Benamingen van het type -kot duiden wellicht ook niet-keldervormige bewaarplaatsen aan.]
aardappelkelder: het type *aardappelkelder* in: K 146, 147, 165, 166, 167, 180, 183, 183b, 184, 184a, 187, 188a, 191, 194, L 91b, 99, 148, 159, 160, 180, 180b, 183, 186, 187a, 233, 235, 244; *errepelkelder,* onder de oven, Van Dam 1; *èèrpəlkèldər,* hs Mischgofsky L 95; *aardappelkelder,* onder de bakoven, Goossenaerts; **aardappelgat:** *erpəlgat,* L 153; *érpəlgat,* K 182; *èèrpəlgat,* K 143; **aardappelhok:** *éérpelhok,* K 133a; *èèrpəlhòk,* hs Mischgofsky L 95; **aardappelkot:** *éérpəlkot,* K 216a; *aardappelkot,* Goossenaerts; **aardappelkuil:** *èrpəlkòòl,* L 149; **patattenkot:** het type *patattenkot* in: K 209, 231, 238, 273, 274, 276, 277, 285, 307, 310, 312, 313, 314, 315, 317, 349a, 353, P 89, 134; **patattenkelder:** het type *patattenkelder* in: K 192, 245, 252, 262, 281, 288, 296, 307, 315, 316, 318, 329, 335, 341a, 346, 349, 353, 354, 357, 358, O 73, 275, 286a, P 5, 16, 27, 29, 29a, 45, 61, 69a, 72, 89, 95, 129; *patattəkélər,* Eylenbosch O 253; *pətaatəkéldər,* hs Schrevens P 86; *pətattəkéldər,* Fourie P 154; **patatkelder:** het type *patatkelder* in: K 211, 249, 250, 330, P 70;

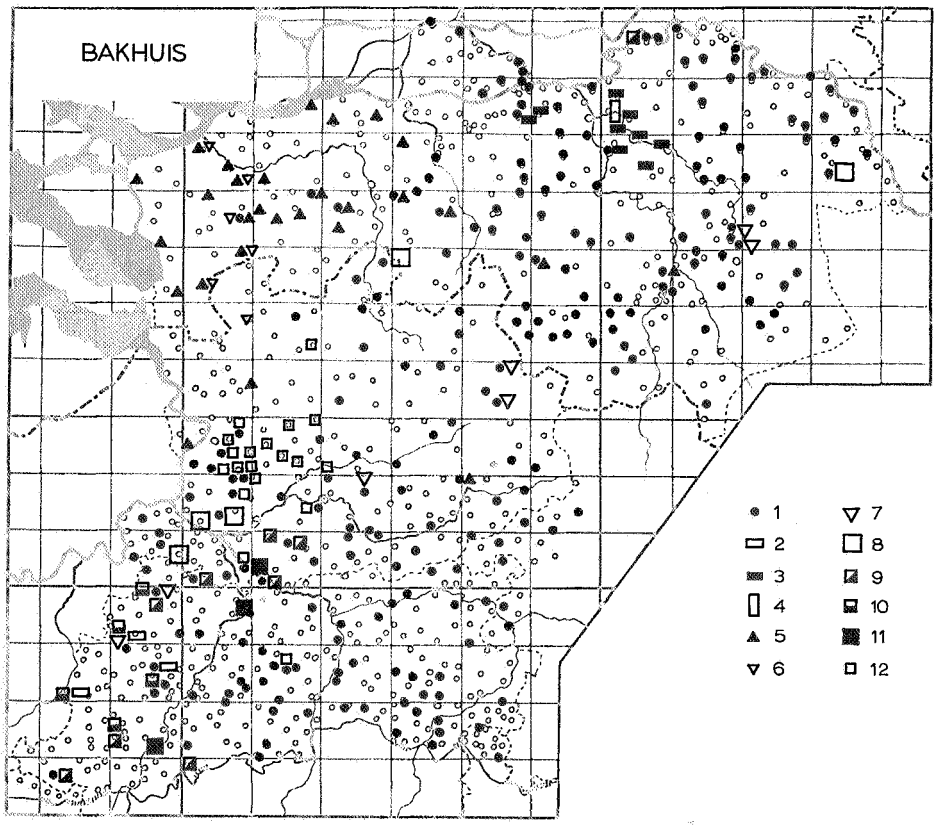

pataatkelder, Corn. Vervl. A.; **pattenplaats:** *pətaatəplats*, K 256; **pattenoven:** *pətàttənoovə*, K 307; *pətèètənoovə*, K 207; **varkenspatattenkelder:** *véérkəspataatəkéldər*, K 254; **patrasenkot:** *pətrassəkót*, K 241, 275.

– 1.1.2.3. *Bijgebouwen*

N.B. Behalve de hieronder te noemen woorden i.v.m. bijgebouwen zijn te vermelden: **slachthuisje**, *slachtòòwjzəkə*, tevens bakhuis, K 283; **kotterij**, *kotterij*, al de aanhorigheden ener hoeve, wat de gebouwen betreft, behalve huis, schuur en stallingen, zoals: kiekenkot, houtkot, turfkot, voederkot, enz., Corn. Vervl. A.

BAKHUIS (zie kaart)

Backhaus, Backstube – bakehouse – fournil
(N 5, 109 en 128; znd 12, 8; rnd 57; Van Gerwen 4, 2; enquête Brabants Heem 2, B 1.)

[Een vrijstaand gebouwtje of een deel van het boerenhuis, waarin de bakoven zich bevindt en de baktrog. Het wordt ook wel voor andere doeleinden gebruikt; met name doet het meermalen dienst als woonvertrek in de zomer.]
bakhuis (krt no. 1): het type *bakhuis* in: I 220, 266, 268, 269; K 100a, 102, 110, 110a, 133a, 133d, 135, 136a, 137, 143, 147, 149, 161a, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 174, 176, 178*, 179a, 182, 182a, 183, 183b, 184, 184a, 184b, 185, 186, 187, 187a, 191, 192, 193a, 194, 197, 198, 199a, 200, 204, 207, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 216a, 217, 218, 218a, 220, 235, 237, 240, 241, 245, 248, 249, 250, 258, 268, 272, 273, 274, 276, 277, 281, 281a, 283, 291, 295, 296, 300, 300a, 301, 304, 307, 310, 312, 313, 314, 317, 318, 324, 329, 330, 332, 333b, 335, 339, 340, 341a, 348, 349, 349a, 351a, 352, 353, 354, L 93, 94, 99, 100, 103, 104, 109, 112, 149, 150, 151, 152, 153, 158, 158a, 159, 160, 161, 177, 180, 180b, 180**, 181, 182, 183, 184, 186, 187a, 188, 201, 203a*, 203b, 204, 205, 206, 207, 208, 208a, 224, 224a,

1.1.1.1.

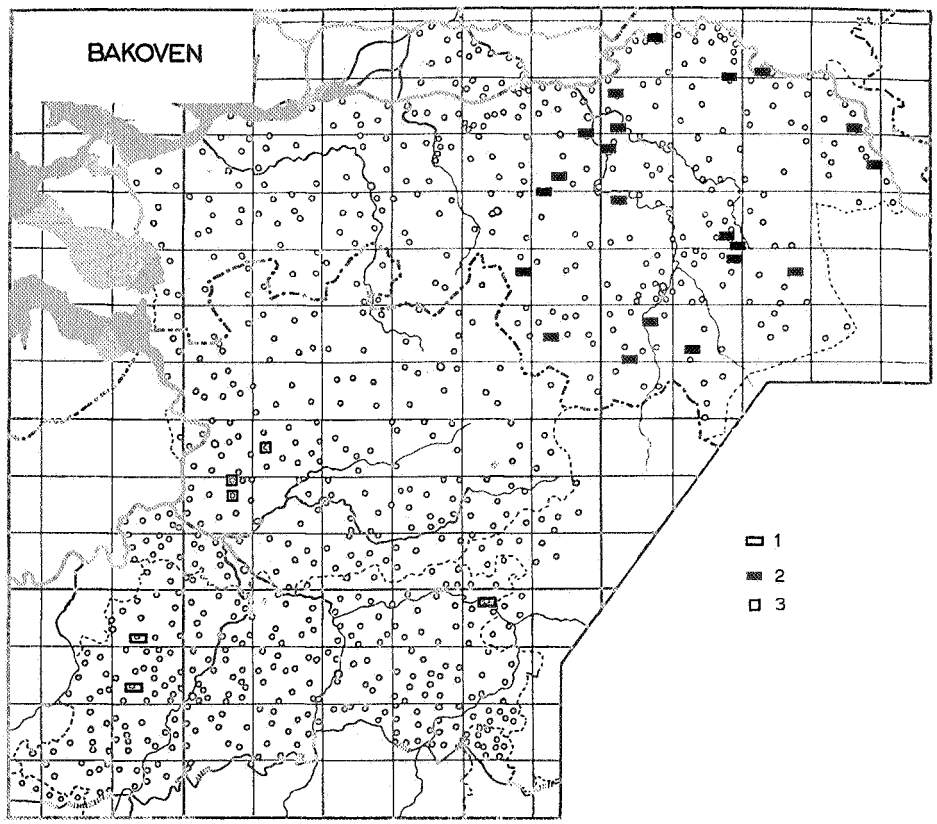

226, 228, 232, 233, 234, 235, 236, 241, 241a, 242, 243, 244, 255, 255a, 255b, 258, 261, 263, 264, 279, 280, 285, O 74, 162, 169, 173, 177, 275, P 4, 16, 25, 27, 29, 29a, 33, 35a, 41, 43, 44, 65, 67, 68, 69, 69a, 70, 72, 76, 77, 78, 80, 84, 85, 86, 88, 89, 94, 95, 99, 103, 104, 105, 112, 125, 128, 129, 133, 134, 136, 137, 144, 145, 148, 154, 154a, 171; *bakkəs*, L 264, P 48, 95; *bakhuis*, Corn. Vervl., Goossenaerts, De Bont, hs Vissers L 180; *bakhöws*, Elemans; *bakhouws*, Van Dam 2; **ast** (krt no. 2): *ast*, O 169; *àst*, O 72, 158; **bakeest** (krt no. 3): *bakest*, K 143, 146, L 144, 147, 148, 177, 177c; *bakést*, L 178, 179; *bakèst*, van Dam 1, *bakèst*, hs Kapteijns L 177; **hopeest** (krt no. 4): *hop-est*, = bak-est, L 148; **bakkeet** (krt no. 5): *bakeet*, I 57a, K 124a, 127, 151, 153, 173a, 174, 175a*, 176, 177, 177b, 178*, 179a, 188, 307; *bakêêt*, K 0153, 157, 176, 177b, 179a, 180, 188a; *bakîêt*, K 177b, 226; *bàkîêt*, K 247; *bakeejt*, I 79, K 161; *bakjeet*, I 102a, K 176; *bakjèèt*, K 188a; *bakjèt*, K 125a; *bakkeet*, Hoeufft, Corn. Vervl., Goossenaerts, hs Sassen I 79; idem, afzonderlijk gebouwtje achter 't huis, 's zomers ook wel bewoond of voor keuken gebruikt, hs Renders L 226; **keet** (krt no. 6): *keet*, K 151, 174, 188; *kêêt*, K 188; *kîet*, K 201; *kîêt*, K 153; *keet*, losstaand bijgebouw waarin bakhuis, oven en varkenshokken, K 188a; *keet*, klein gebouw, al of niet palende aan de boerenwoning en waarin gekookt en gebakken wordt, Corn. Vervl. A.; *keet*, Goossenaerts; **bakkot** (krt no. 7): *bakot*, L 205, 206, O 67; *bakót*, K 301; *bakòt*, K 241; *bàkòt*, K 240, O 162; **bakoven** (krt no. 8): *bakoovə*, K 191, L 186; *bakòòjvə*, K 287; *bàkoovə*, I 271, K 287; *bèkóvvə*, K 288; **oven** (krt no. 9): *oovə*, K 324, 331, L 91b, O 67; *òòwvə*, K 335, P 198; *ŏĕvvə*, K 332, O 275; *òòwvən*, ligt soms in de moestuin, de vorm is die van een bakhuisje, Eylenbosch O 253; **ovenkot** (krt no. 10): *oovəkot*, I 220, O 67; *oovəkòt*, O 158, 162; *oovəkòòt*, O 173; *òòwvəkót*, hetzelfde als oven (zie boven), Eylenbosch O 253; **ovenhuis** (krt no. 11): *oovənhuis*, K 330; *òòwvənóés*, O 255; *ówvənôes*, P 7; **ovenbuur** (krt no. 12):

oovəbuur, K 255; *oovəbūūr*, K 262, 330; *oovəmbuur*, K 282, 295, P 77; *oovəmbūūr*, K 206, 248, 251, 252, 255, 281, 281a, 283, 296; *oowvəmbūūr*, K 261; *òòwvəmbūūr*, K 252, 256; *òòəvəmbūūr*, K 246; *òwvəmbūūr*, K 254; *ouvəmbur*, K 282; *ouvəmbūūr*, K 251; *ówvəmbeur*, K 245; *ovenbuur*, Corn. Vervl.; **bakkerij:** *bakkərij*, K 196, 213; **bakkerd:** *bakkərt*, L 177c.

BAKHUISZOLDER

Backhausboden – bakehouse loft – plancher dans le fournil
bakhuiszolder: *bakèùsòldər*, zolder boven het bakhuis, P 95.

BAKOVEN (zie kaart)

Backofen – oven – four
(N 5, 135 en 136; rnd 57; sgv bakoven; Goossens 1b)
[De oven waarin het brood wordt gebakken bevindt zich in het bakhuis of is ingebouwd in dezelfde schouw waarin het haardvuur brandt. Vgl. bakhuis.]
oven: *oovə*, I 78, 102a, 220, 266, 273, K 100, 101, 102, 110, 125, 126, 128, 129, 129a, 131, 132, 133a, 135, 136a, 143, 150, 151, 0153, 154, 155, 156, 157, 158, 158c, 161a, 163, 165, 168, 169, 170, 172, 173, 173a, 175, 175a*, 177b, 177c, 178*, 180, 182, 183, 183b, 184, 185, 186, 187, 188, 188a, 191, 192, 193a, 194, 201, 207, 210, 211, 216a, 217, 220, 226, 235, 237, 241, 242, 262, 268, 273, 274, 281a, 283, 290, 296, 304, 307, 310, 312, 313, 314, 315, 318, 324, 331, 332, 333b, 339, 341a, 348, 352, 353, 354, L 92, 99, 100, 110, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 153, 156, 157, 159, 161, 177, 178, 179, 180, 180b, 182, 183, 186, 199, 200, 201, 202, 203, 203b, 205, 206, 208, 228, 235, 236, 240, 256, 258, 260, 261, 264, O 67, 73, 74, 158, 162, 169, 173, P 25, 33, 35a, 41, 77, 86, 89, 103, 136; *ôôvə*, L 92, 96, 100, 102, 144, 148, 150, 152, 156, 158a, 180, 204, 204a, 241, 243, 244, 263, 263a, P 76; *òòvə*, K 288, 341, L 159, 159b, 160, 162, 184, 186, 187, 187a, 189, 190, 207, 209a, 264, P 70, 72, 84; *oovn̩*, K 314; *òòəvə*, O 290; *òòwvə*, K 248, 287, L 225, O 173a, 178, 178a, 248, 251, 286a, 287, P 27, 61, 65, 65a, 66a, 68, 105, 122a, 126, 137, 154a, 157a, 163, 171; *oowvə*, I 268, K 121, 163, 165, 166, 177b, 179a, 183, 184, 184a, 348, L 145, 149, P 81; *ouvə*, K 187, 245, L 201, 257, P 26, 27, 48, 67, 68, 69, 95, 99; *òwvə*, K 254, 295, 335, P 16, 69a, 95, 104, 112, 125, 145, 148; *ówvə*, K 251, P 16; *òəvə*, P 69; *óvvə*, L 159b; *èùvə*, L 262, P 85; *èùvn̩*, K 340; *ŏĕvən*, O 275; *éévə*, P 78; *aavə*, P 89; *aawvə*, K 295, P 88; *awvər*, P 154; *hoovə*, K 143, 316, 318, 341a, 349, 349a, 351a, 356, 357, 358, P 33, 44, 45, 46; *hòòwvə*, P 111; *houvə*, P 47, 48; *oven*, Corn., Goossenaerts (in de keet of in den hoek), De Bont; *hoven*, Corn.; *oove*, Elemans; *awvə*, hs Schrevens P 86; **bakoven:** het type *bakoven* in: I 79, 220, 268, 269, 271, K 100a, 124a, 125a, 133a, 135, 146, 147, 151, 0153, 157, 161, 166, 167, 174, 176, 177b, 178*, 179a, 183, 184, 187, 218, 240, 241, 245, 249, 250, 252, 256, 273, 276, 277, 281, 283, 287, 291, 301, 307, 317, 329, 330, 336, 354, L 91b, 99 144, 150, 159, 159b, 160, 177, 177c, 178, 180b, 182, 183, 203b, 205, 206, 232, 233, 235, 241, 243, 263, O 275, P 4, 72, 89, 90, 134, 144, 171, 198; **broodoven:** *brootoovə*, O 67; *brootôôvə*, K 133a; *brōēwtoovə*, K 301; **ast** (krt no. 1): *ast*, O 171; *àst*, O 72, *às*, P 41; **eest** (krt no. 2): *éést*, K 168, L 199, 237, 244; *èèst*, K 197a, L 94; *eejst*, L 144, 150; *èst*, L 109, 148, 205, 206; *est*, K 170, 218, L 257, 262, 280; *ist*, K 185; *esj*, L 162; *ès*, L 189; **bakeest** (krt no. 2): *bakést*, L 177; **ovenbuur** (krt no. 3): *òwvəmbūūr*, K 283; *oovəmbūūr*, K 281; *òòwvəmbōēr*, K 256.

WELFSEL VAN DE BAKOVEN

Gewölbe des Backofens – vault over the oven – voûte du four
[Het uit bakstenen gemetselde welfsel dat het dak vormt van een uit bakstenen opgetrokken broodoven.]
boog: *booch*, K 324.

OVENDEUR

Ofentür – oven-door – porte de four
[Het deurtje voor de opening van de bakoven.]
ovenscheel: *ooveschéél*, Elemans; **ovendeksel:** *ovendeksel*, *hovedeksel*, Tuerlinckx.

OVENMOND

Einschießtür – aperture of oven – bouche du four
[De opening van de bakoven waardoor men het brood inschiet.]
ovenmond: *ovenmond*, Corn., Goossenaerts; **ovenbakkes:** *oovəbà'es*, K 241; *ovebakkes*, Goossenaerts; **bakkes:** *bakkes*,

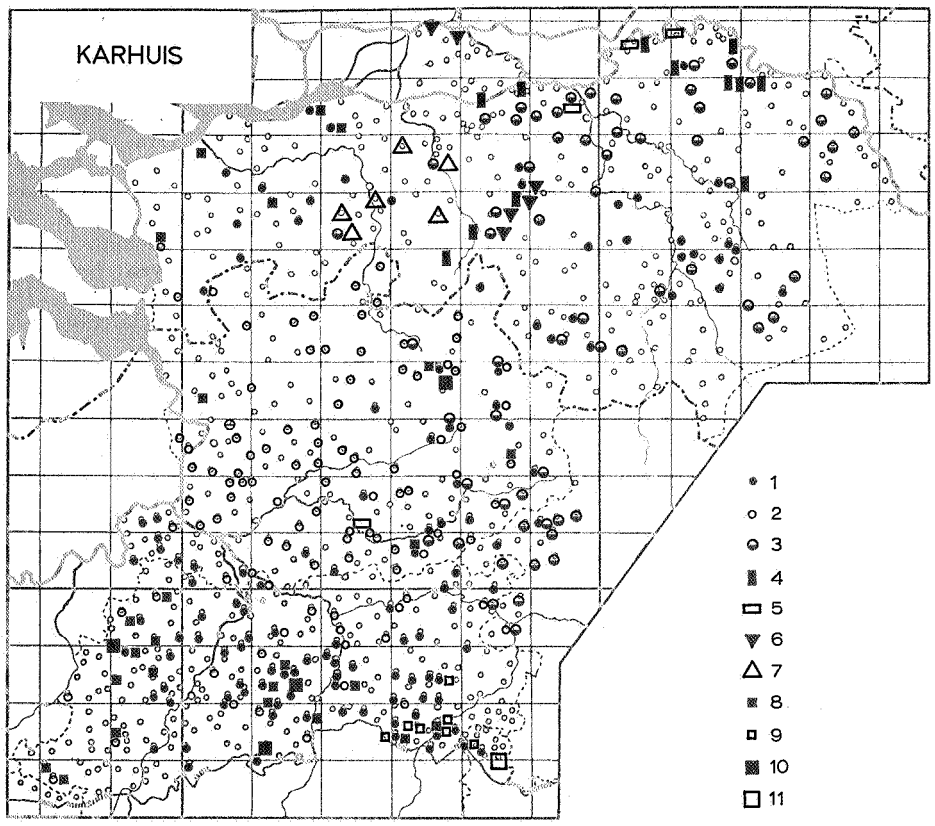

Goossenaerts; **ovenmuil:** *ovenmuil, hovemuil,* Tuerlinckx; **muil:** *muil,* Tuerlinckx.

OVENKELDER

Raum unter dem Backofen zum Aufbewahren von Kartoffeln, Asche oder Sand – cellar under oven – cave du four (N 5, 136)

[Een warme bergruimte onder de bakoven in het bakhuis. Men bewaart er aardappelen, as of zand. De woorden waarmee deze ruimte wordt betekend als aardappelkelder, ashok of zandhok worden elders verantwoord.]

ovenkelder: het type *ovenkelder* in: K 210, 248, 252, 281a, 291, 295, 318, 329, 331, 332, 333b, 341a, 353; **ovengat:** het type *ovengat* in: K 175a*, 176, 184a, 187, O 72; **ovenkot:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*oven*]*kot,* K 217, 218, 220, 304, L 258, P 103; [*oven*]*kót,* K 301, 307; [*oven*]*kòt,* K 240, 241, 268, 274, 276, 301, 307, 310, 313, 314, 340, 348, 349, 349a, 351a, P 25, 33, 81, 105; *ovenkot,* Corn. Vervl. A., Sassen (Eersel); **kot:** *kòt,* plaats onder de oven in aarde, dient om as en houtskool in te werpen, hs Schrevens P 86; **ovenkuil:** *oovəkôôl,* O 158; *oovəkàjl,* O 162; *oovəkōēl,* O 173; *òwvəkòòl,* K 330; **onderoven:** *ondəroovə,* K 147, 186, L 144, 177c, 201, 205, 206; *ondəroowvə,* K 179a; *òndəroovə,* K 240; *onderoovə,* bevindt zich onder de bedkoets, niet onder de bakoven, vermoedelijk vanwege de voor aardappelen schadelijke warmte, L 180b; *ónderoove,* ashol onder de eigenlijke oven, Elemans; **varken:** *vérkən,* O 275; **hel:** *hél,* L 264, z.s.h.

KARHUIS (zie kaart)

Wetterdach oder Schuppen als Einstellraum für Ackerwagen, Pflugkarren u. dgl. – wagon-shed – remise des charrettes (N 5, 105a; znd 6, 56; znd 12, 1; znd 19a, 11; znd B 1, 179; Van Gerwen, Van Hoof, Fourie)

[Het karhuis is soms een zelfstandig bouwsel, soms een afdak, open aan (achter- en) voorzijde, aangebouwd tegen

schuur of bakhuis, soms, nl. in langgevelige huizen, het laatste gebont van het boerenhuis. Het dient tot berging van hoofdzakelijk karren en wagens, maar ook van ploegen, eggen en ander gereedschap.]
karhuis (krt no. 1): het type *karhuis* in: I 220, 221, 266, 268, 269, 271, 273, K 124a, 125a, 0153, 157, 158c, 165, 166, 174, 176, 177b, 179a, 187, 188, 188a, 196, 216a, 217, 218, 220, 237, 240, 241, 272, 273, 275, 277, 301, 307, 310, 310a, 311, 315, 322, 324, 330, 333, 335, 348, 350, 351a, 353, 356, L 99, 199, 200b, 201, 203b, 205, 206, 232, 233, 234a, 241, O 69, 74, 162, 165, 173, 177, 178, 255, P 2, 4, 5, 7, 12, 13, 18, 25, 29a, 35a, 37, 38, 43, 61, 67, 68, 69, 69a, 72, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 94, 95, 96, 99, 102, 104, 105, 128, 129, 134, 136, 137, 143, 144, 148, 150, 154, 154a, 166, 168; hetzelfde type, maar met sibilantisch r (*kaars-, kars-*) in L 182, 205, 206, 236, 241, 243; *karhuis*, Corn. Vervl. A., Goossenaerts; *karhous*, De Bont; *kééjroos*, hs Schrevens P 86; **karrenhuis** (krt no. 1): het type *karrenhuis* in O 173, P 125, 148, 198; **toekarhuis:** *toekaarèùs*, groot karhuis, geheel gesloten, P 95; **karkot** (krt no. 2): het type *karkot* in: I 79, 102a, 221b, K 188a, 191, 192, 193a, 201, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 226, 231, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 247, 249, 250, 251, 252, 254, 255, 256, 262, 263, 265, 268, 272, 273, 274, 276, 283, 285, 287, 288, 296, 300, 300a, 304, 305, 307, 310, 312, 330, 331, 332, 333b, 335, 339, 340, 341a, 348, O 68, P16, 18, 25, 26, 27, 29, 29a, 32, 33, 41, 48, 103, 132; *karkot, kerkot*, Corn. Vervl. A.; idem, afhang of afzonderlijk gebouwtje waar karren en wagens geborgen worden, Goossenaerts; **karrenkot** (krt no. 2): het type *karrenkot* in: I 180, K 233, 235, 245, 258, 265, 268, 269, 276, 281, 281a, 282, 283, 287, 291, 294, 295, 296, 301, 329, 330, 331, 332, 339, 341a, 349, 352, O 67, 158, 275, P 16, 25, 41, 60a, 70, 89, 127; *kòòr(ə)kòt*, K 330; *kérrəkót*, Eylenbosch O 253; **karrekenskot:** *karrəkəskot*, K 324; **karschop** (krt no. 3): het type *karschop* in: K 136a, 140, 143, 146, 147, 163, 165, 167, 168, 172, 186, 217, 218, 220, 240, 273, 277, 307, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 346, 354, 357, 358, L 99, 109, 144, 148, 149, 151, 153, 159, 160, 162, 177, 177c, 180, 180b, 182, 183, 184, 186, 187a, 228, 235, 242, 244, 258, 263, 264, P 41, 45, 48; *kaarschop*, Van Dam 1; *karschop*, De Bont; *kaarschop*, soms afdak tegen het bakhuis aan, meestal een apart gebouwtje, Van Dam 2; **karrenschop** (krt no. 3): *karrəschop*, L 212, 243; *kaarəschop*, L 241; **karhok** (krt no. 4): het type *karhok* in: K 133a, 135, 183b, 184a, 194, L 93, 99, 102, 109, 150, 153, 183 (hier *kaarshôk*); **karschuur** (krt no. 5): *karschuur*, K 148; *karschuurkə*, L 91b; *kaarschōēr*, K 300; *karschuu.r*, Elemans; *karschûûr*, hs Mischgofsky L 95; **karloods** (krt no. 6): het type *karloods, karlots* in: K 100a, 102, 166, 183, 183b, 184; **karrenloods:** *kaarzəlöts*, L 244; **karleuze:** *kééjrlus*, hs Schrevens P 86; **karkooi** (krt no. 7): het type *karkooi* in K 161, 163, 178*, 179a, 180, 182; **karhut:** *karut*, K 276; **kareest:** *karest*, K 135, 147; **karruimte:** *karuimtə*, K 188, z.s.h.; **wagenhuis** (krt no. 8): het type *wagenhuis* in: I 79, K 124a, 125a, 151, 175a, 224, 237, 276, 348, O 67, 69, 72, 73, 162, 166, 169, 274, 275, 276, P 72, 77, 80, 89, 129, 145, 148; *wòòəgənêûs*, Eylenbosch O 253; **wagelhuis** (krt no. 9): *waagəlaas*, P 145, 148, 154a; *waagəlhös*, P 99; *waagəlèùs*, P 154a, 166; *wòəgəlèùs*, P 149; **wagenkot** (krt no. 10): *waagəkòt*, O 162, P 133; *wòògəkòt*, K 237; *waagəkot*, P 77; *wagenkot*, Corn. Vervl. A., Goossenaerts; **wagelkot** (krt no. 11): *waagəlkòt*, P 171; **wagenloods:** *wòògəloots*, K 124a; **wagenschop:** *wòògə schòp*, K 307; *waagəschop*, L 205-206; *waagəskop*, L 180; **wagenstal:** *woogənstool*, O 275; **sjeeskot:** *sjeeskot*, K 175a*; *seeskot*, hok, afdeling binnen in de schuur of turfkot, waarin de sees (= sjees, rijtuig zonder veren) staat, Goossenaerts; **sjeeshuis:** *sîêshèùs*, P 43; **sjezenkot:** *siezəkòt*, O 275; **koetshuis:** *koetshèùs*, K 165; *kôedzaas*, P 163; **gerijkot:** *grijkot*, een afdakje tegen het karhuis waar 't gerij (rijtuig) stond, K 188; **charbangskot:** *sjarbangskót*, bergplaats voor de 'char à bancs', Eylenbosch O 253; **baar:** *baar, bòòr*, P 154.

KARHUISDEUREN

Türen im Wagen – (Karren-)einstellraum – wagon-shed doors – portes de la remise (DC 10, 7b)
[De grote dubbele deuren van het karhuis, zoals die soms voorkomen; vgl. lemma karhuis.]
karhuisdeuren: *karhuizdeurə*, K 137, L 180*, 241, 241a; *karhöwzdurrə*, L 200; **karhuispoort:** *kéérəspòòt*, P 69; **poort:** *pôot*, P 102, 104, 110, 137, 143, 149, 150, 154, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168;

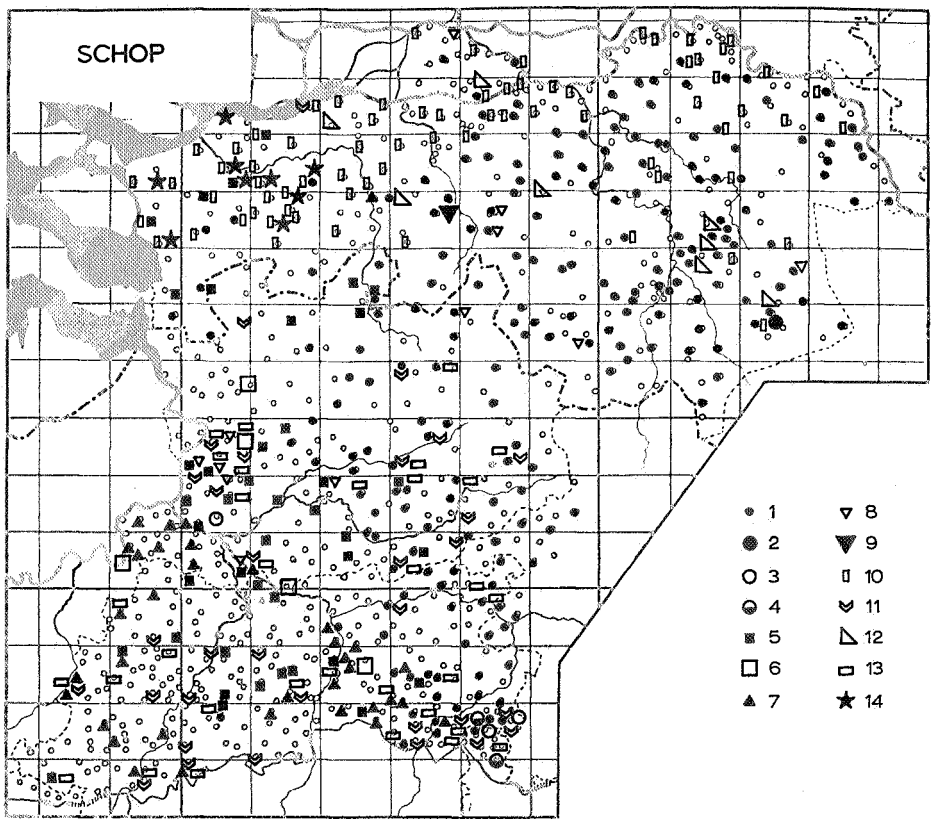

achterhuisdeuren: *aachtərhuizdeurə*, L 144.

SCHOP (zie kaart)

Schuppen (freistehend oder angebaut) – shack – resserre
(N 5, 105a, 106 en 107; znd 19a, 11; znd B 1, 179; Weijnen)
[In dit lemma zijn verenigd de woorden welke geen aanwijzing bevatten in de richting van het gebruik dat men van het aangeduide maakt. Men zou ze dus kunnen interpreteren als 'primitief gebouwde, alleenstaande of aangebouwde bergruimte', ware het niet, dat er door het traditionele gebruik van de zaak toch van plaats tot plaats verschillende semantische aspecten aan de woorden te onderscheiden zijn. Die bijzondere betekenissen worden individueel verantwoord. Soms vormt de schop een gebont van het langgevelige huis.]
schop (krt no. 1): *schop*, K 133a, 136a, 138, 138a, 139, 140, 145, 146, 150a, 161a, 164a, 164b, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 179a, 182b, 183b, 184, 186, 190a, 191, 193a, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 199a, 206, 212a, 213, 214, 215, 216, 216a, 217, 218, 220, 231, 255, 257, 269, 271, 272, 276a, 304, 307b, 314, 352, L 99, 145, 146, 149, 150, 152, 153, 154a, 155, 156, 160, 162, 177b, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 180**, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 187a, 188, 199, 200a, 200b, 201, 203, 203b, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 290a, 212, 224, 224a, 225, 225a, 226, 228, 229a, 232, 233, 234a, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 255, 255b, 256, 258, 260, 261, 262, 262a, 263, 263a, 264, 265a, 279, 280, 284, 285, P 43, 47, 94, 96, 108a, 111, 124, 152, 159, 160; *schòp*, K 143, 165, 166, 183, 184a, 191, 210, 211, 232, 233, 235, 237, 240, 241, 267, 268, 273, 274, 276, 277, 301, 302, 305, 307, 308a, 310, 312, 317, 318, 340, 348, 349a, 350, 353, 354, 356, 357, L 144, 159, 186, 235, P 25, 27, 33, 35a, 41, 48, 95, 99, 105, 107, 112, 144, 147, 154a, 163; *schóp*, K 240, 241, 274, 351a, P 27, 32, 35, 35a, 44, 145; *skòp*, K 172, L 177c, 180b, 182, 183, 203b, 235; *skop*, K 165, 186, 187, L 145a, 147, 148, 178, 178a,

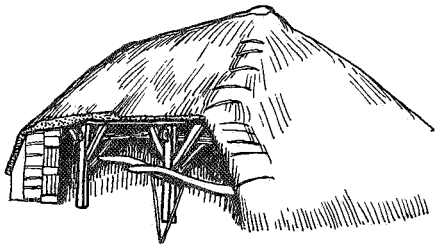

Afb. 15. Schop of karschop.

179, 180, 180a, 199, 201, 203, 236, 241, 279; *schup*, K 101, 188a, 208, 307; *schoop*, K 167; *schòòp*, K 307; *sjchóp*, K 237; *sjchòp*, K 353; *sjòp*, P 147; *schoep*, K 133a, 314, P 25; *schöpkə*, L 160, 202; *schòbbəkən*, K 340; *schöbəkə*, P 99; *skop*, daar staan de varkens in, L 182; *skop*, = turfschuur, L 152; *schop*, open bergplaats voor werktuigen, L 226; *schòp*, = afdak, P 99; *schop*, *schob*, klein gebouwken, houten of leemen hok, waar men turf, hout, voeder, enz. in bergt, Corn. Vervl.; *schop*, De Bont, Goossenaerts, Lixa 2, Brabantius, hs Kapteijns L 177, hs K 133a; *skop*, hs Jansen L 200; *schop*, bergplaats voor turf, hs Sassen L 263; opgegeven voor karhuis: *schòp*, K 166, 216a, 241, 273, 276, 307, 313, 348, L 159, P 25, 27, 35a, 44, 46, 47, 48, 99, 110, 112, 157a, 163; *schóp*, K 348, P 43, 44; *schop*, K 165, 300a, 304, L 181, 205-206, 243, 263, 264; *schup*, K 241; *skop*, L 205; *schop*, wagenkeet, Hoeufft; *schob*, een soort bewaarplaats voor de kar, ook landbouwinstrumenten, soms ook zijn er de varkenshokken, hs Vissers L 180; *schòb*, voor karren, turf, enz., hs Renders L 226; opgegeven voor veldschuur, hooiberg: *schop*, K 161b; **bergschop** (krt no. 2): *bèrchschop*, L 263; **schot** (krt no. 3): *schòt*, K 288; opgegeven voor karhuis: *schòt*, P 161, 165; **schok** (krt no. 4): *schòk*, P 171; *skòk*, P 169; **kot** (krt no. 5): *kòt*, K 192, 207, 254, 256, 282, 283, 287, 291, 295, 296, 324, 330, 331, 339, 341a, 348, 349a, O 74, 162, P 14, 61, 67-68, 72, 85, 95, 137; *kot*, I 102a, K 174, 188a, 193a, 204, 249, 250, 285, 304, 330, 335, P 77, 78; *koot*, O 275; *kotjə*, I 78, K 153, 154, 173a; *kòt*, hs Schrevens P 86; opgegeven voor karhuis: *kot*, K 304; **bergkot** (krt no. 6): *bérchkót*, P 86; *berchkot*, K 245; **achterkot** (krt no. 6): *achtərkòt*, K 226; **rommelkot** (krt no. 6): *rŏĕməlkòt*, I 266, K 226, 336 (was vroeger bakoven); **uilekot:** *ədŏĕləkót*, P 154; **sjeerkot:** *sjeerkot*, *tjeerkot*, (znd 6, 56 en 57), P 133a z.s.h.; **kotterij:** *kootərəa*, K 341; **leuze** (krt no. 7): *lòzjə*, P 27, 89; *lòòzjə*, P 128; *losj*, P 85; *lözzə*, K 330, P 29a, 199; *lözjə*, P 136; *lös*, P 85; *luzzə*, I 221b, 269, K 287, 320, 330; *leuzə*, K 330; *lus*, P 30, 85, 94, 102, 137; *luws*, P 94; *-leus*, P 103; *luuzə*, I 220, 266, 269; *luus*, P 136; *liesə*, O 68; *leujə*, K 330; *loezjə*, K 322, O 157, 158, 251, 286; *loezjəkə*, O 238; *lōējzə*, O 67; *loejzə*, O 162; *loezə*, P 199; *loezjə*, loedze, een nogal primitief gebouw, Eylenbosch O 253; opgegeven voor karhuis: *lös*, P 102, 137; *lösj*, P 89; *klaan lus*, klein wagenhuis, hs Schrevens P 86; opgegeven voor turfschop: *lòəzjə*, P 81; opgegeven voor rosmolenhuis: *lus*, P 137; *lōēzjə*, O 238; **loods** (krt no. 8): *lōēts*, K 330; *lôêts*, K 281; *lôets*, P 145; *loots*, K 245, 249-250; *lóts*, K 183, 184; *lòts*, K 220; *lots*, K 102; opgegeven voor karhuis: *luts*, K 211; opgegeven voor veldschuur, hooiberg: *lôêts*, K 296; *lots*, K 179; *lèts*, *löts*, *luts*, met vier palen, voor het opbergen van karren, machines, stro e.d., L 244; **bergloods** (krt no. 9): *berchloots*, K 182; **gereedschaploods:** *gəreezəplöts*, L 244; **schuur** (krt no. 10):

De volgende plaatsen geven benamingen van de typen *schuurtje*, *klein schuurtje*, *schuur* (dit laatste 5 maal): I 57, 57a, 78, 79, K 100, 107, 110, 124a, 125, 127, 129, 130, 131, 133a, 134, 135, 141, 143, 146, 148, 148a, 150, 151, 152, 0153, 154, 155, 156, 157, 157a, 158, 158c, 159, 160, 161, 162, 164a, 173a, 173b, 174, 175, 175a, 175a*, 177, 177a, 177b, 177c, 178, 180, 181, L 93, 94, 96b, 99, 100, 102, 103, 110, 150, 151, 152, 157, 158, 159, 162, 179, 180a, 183, 201, 208a, 237, 264 (het type schuur werd opgenomen onder lemma schuur); **hangar:** (krt no. 11): *anggaar*, K 281, 330, O 157, P 81, 154, 161, 198; *angGaar*, P 198; *hanggaar*, K 235, 272, 274, 311, P 25, 65, 157a; *anggaarkə*, P 145; *hangaar*, K 349; *anggar*, K 124a, 244, 249, 330; *hanggar*, K 276, P 160, 161; *ònggaar*, P 125; *hònggaar*, K 346; *ònggör*, K 201; *ãgaar*, K 252, P 163; *aagaar*, P 70; opgegeven voor karhuis: *anggaar*, O 286a; *hònggaar*, P 134; *ònggaar*, P 61; *ònggòòr*, O 73; opgegeven voor veldschuur, hooiberg: *anggaar*, P 154; *ãgaar*, O 177; opgegeven voor rosmolenhuis: *anggaar*, K 225; *òngaar*, P 66; *ãogar*, O 174a; **remise** (krt no. 13): *rəmīēzə*, K 237, 244, 274, 301, 305, 307, 330, 349a, 356, O 68, 157, 166, 275, 286, P 41, 99, 124; *rəmîesə*, P 88; *rəmijzə*, P 199; *rəmujsə*, P 154a; *rəmeezə*, O 286;

rəmīēs, K 283; *rəmies*, P 169; *rimīēs* P 81; *rəmees*, K 245, P 88; *rəméjəs*, P 145; *rəmijs*, K 251; *rəmiesie*, K 276; *rəmiezə*, een afdak tegen het bakhuis, K 274; idem, aanbouwsel waarin zich varkenshokken, voederkot, w.c. en paardestal bevinden, K 349; opgegeven voor karhuis: *rəmiezə*, P 148; *rəmies*, O 165; *rəmizzə*, K 248; *rəmi-jzə*, P 102, 150; *rəmi-js*, P 165; opgegeven voor rosmolenhuis: *rəmiezə*, P 29, 33; *rəmujzə*, P 152; **keet** (krt no. 14): *kêêt*, I 57, 79, K 123, 153, 0153, 157, 157a; *kiet*, I 79, K 175; *kjêetjə*, K 177; **brak:** *brak*, in een wei, P 84; *brak*, O 162; *braak*, K 313; opgegeven voor rosmolenhuis: *brak*, K 336; **hok** (krt no. 12): *hok*, K 133b, 179a, 185, L 205, 206; *hòkkə*, L 235; **bijhok:** *bèjhòkkə*, L 235; **berghok** (krt no. 12): *berchhok*, K 125a, L 263; **bergschuur:** *berchschuur*, K 143, 178*, 183b, 184, 186, 276, L 93, 177c, 186, 205-206; *bérchschūūr*, I 269, K 251, 351a, 353; *béérchschōējər*, K 240; *bèrchschuur*, L 144, 150; *bèèrchschuur*, L 263; *birchsjee*, P 88; *bérchschur*, P 78; *bérchschōēr*, K 349; **bargschuur:** *barchschuur*, K 147, 174; *barchschūūr*, K 274; **berging:** *berging*, K 125a; **bergplaatsje:** *barchplòtskə*, K 173; *bérchplöts*, K 307; *bérchplaats vur òlòòm*, K 237; **vluchtplaats:** *vlŭŭchtpluts*, kleine bergplaats waar men tuingerief, emmers, oud versleten getuig e.a. opbergt, K 348; **half droge plaats:** *hàlf droogə pluts*, K 348; **oets:** *oets*, loods, b.v. steenen loods, hs Etten K 176; **spijker:** *spijkər*, waar de tiend voorlopig bewaard werd, K 164; *spijkər*, L 150; *spijkər*, waar de voorraad gedorste granen, aardappelen e.d. lagen opgeslagen, vaak slechts een klein gedeelte van de eigenlijke schuur, K 176; **spie:** *spie*, als antwoord op vraag N 5, 101, gebruikt als aardappelbewaarplaats, z.s.h. L 144; **kooitje:** *kooi*, K 163; *kòòjkə*, K 181; *kooi*, *kooike*, kleine schuur om stro e.d. te bergen, Hoeufft; **stal:** het type *stalletje*, *stal* in L 237, P 129, 169; **stalling:** *stallĭĕng*, K 283 (een afdak tegen de stal); **hal:** *hal*, afdak, loods, hs Renders L 226; **huis:** het type *huis*(*ke*) in K 187, 324, O 275; **gelint:** *gəlint*, P 80 z.s.h.; **gaanderij:** *gojnera*, O 162; *gójəraa*, O 238; **galerij:** *galdəréé*, P 145, z.s.h.; *galanrīē*, K 297, z.s.h.

SCHOPDEUREN

Schuppentüren – shack doors – portes de la resserre
(DC 10, 7a en b)

[Soms heeft de schop, b.v. in het langgevelige boerenhuis, een grote dubbele deur.]
schopdeuren: *schobdeurə*, L 177, 183, 184; *skobdörrə*, L 152; *skòbdörrə*, L 180; *skobdeurə*, L 199.

TURFSCHOP

Torfschuppen – peatshack – resserre aux tourbes
(N 5, 105b)
[De turfschop is een schop – zie dat lemma – bestemd voor berging van turf.]
turfschop: *turfschòp*, K 241, 277, 307, 312, 353, P 48; *turfschóp*, K 318; *turfschop*, K 163, 167, 216, 217, 314, 317, L 186, 187a, 241, 242, 263, 264; *törfschòp*, K 165, 184a, L 177c, 263; *törfschop*, K 184, 194, 216a, L 184; *turfskóp*, L 203b; *turfskop*, K 187; *törfskòp*, L 183; *törfskop*, L 258; *turfschop*, Hoeufft, De Bont; *tùrfschob*, hs Renders L 226; **turfkot:** het type *turfkot* in: I 266, K 0153, 157, 174, 175a*, 177b, 191, 192, 201, 204, 210, 211, 226, 235, 240, 241, 245, 248, 252, 273, 274, 276, 281, 281a, 283, 287, 288, 291, 301, 307, 310, 313, 324, 329, 330, 331, 332, 340, 349, 351a, 354, O 158, P 25, 27, 78, 81, 86, 88, 95, 105, 198; *törfkòt*, is een deel van de schuur, K 241; *turfkot*, afz. gebouw, groter dan de keet, maar kleiner dan het huis, waarin turf zit, varkens staan, ploegen, eggen, enz., Goossenaerts; *turfkot*, is traditioneel een gebouwtje op palen zonder stenen of andere muren met laag dak, Goossenaerts; **turfhok:** het type *turfhok* in: K 100a, 102, 133a, 135, 143, 163, 165, 166, 168, 176, 180, 182, 183b, 184, 184a, 186, L 91b, 99, 150, 159, 160, 180, 183, 201, 205, 206, 228, 232, 233, 235; *turvok*, K 124a; *törrəvok*, K 177b; **turfloods:** *törflóts*, K 183; **turfkooi:** *turfkooj*, K 176, 179a, 182b; *törfkooj*, K 177b; **turfschuurtje:** *törfschuurkə*, L 180b; **turfhuis:** het type *turfhuis* in: K 176, 188a, 193a, 205, 207, 307, 335, P 72; *turfhuis*, Goossenaerts; **brandschop:** *brantschòp*, P 154a; *braantskòp*, L 183; **klotschop:** *klotschop*, L 241, 244; **rast:** *ràst*, O 173 z.s.h.

TURFTAS

Haufe aufgeschichteter Torf – peatpile – tas de tourbes
[„De turf zoals hij in het turfkot opgestapeld zit" Goossenaerts.]
turftas: *turftas*, Goossenaerts.

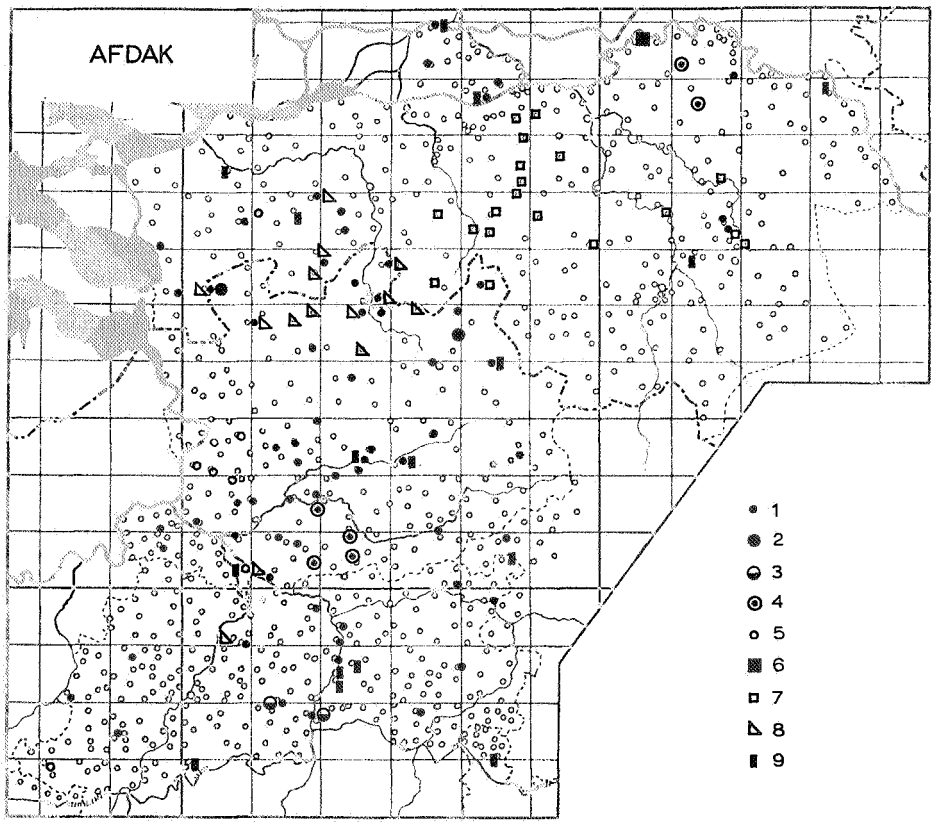

HOUTSCHOP

Holzschuppen (obd. Holzschopf) – woodshack – bûcher
[Schop – zie dat lemma – bestemd voor de berging van hout.]
houtkot: *houtkot*, K 190a; *òòtkòt*, O 255; *òòwtkòt*, P 29a; *aatkòt*, P 74; *aawtkòt*, Eylenbosch O 253; *houtkot*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **houthok:** *houthok*, K 184; *hawthok*, K 125a; **houtschop:** *holtschop*, L 212; *houtschop*, Corn. Vervl.; **houtleuze:** *awtlus*, houtloods, hs Schrevens P 86.

ZODENSCHOP

Schuppen zur Aufbewahrung von Rasenschollen – turfshack – resserre aux mottes d'herbe
(N 5, 105b)
[Schop – zie dat lemma – bestemd voor de berging van zoden.]
vlaggenschop: *vlaggenschop*, Van Dam 2; **vlagkot:** *vlachkot*, K 188; **russchop:** *rŭŭschòp*, K 348; **russenkot:** *rŭŭsəkòt*, K 339; **ruskot:** *rŭŭskòt*, K 295; **schaddenkot:** *schàttəkòt*, K 333b; **bulthok:** *bulthok*, opslagruimte voor heideplaggen, turf, L 181.

AFDAK (zie kaart)

Wetterdach (offener Schutzraum mit Überdach) – lean-to – appentis
(N 5, 107 en 125; DC 25, 16; znd 6, 56 en 57; znd 12, 1; znd 19a, 11; znd B 1, 179; sgv afdak)
[Het afdak is een aanbouwsel met schuin aflopend dak, meest zonder wanden, minstens althans met één geheel open zijde. De hier volgende woorden betekenen dit aanbouwsel als afdak; woorden die het bouwsel als bergruimte, karhuis e.a. betekenen werden elders geplaatst. – In een aantal gevallen moeten de hier genoemde aanduidingen betrekking hebben op het gedeelte van de stal of de schuur dat al of niet op zolder tegen de buitenmuur is gelegen en zich zodoende bevindt onder het lage deel van het dak; dan betreft het dus geen aanbouwsels maar delen van het boerenhuis binnen de

buitenmuren. Dergelijke ruimtes worden ook als uilaard betekend en zelfs vaak als tasruimte.]
afdak: *avdak*, I 102a, K 100a, 102, 124a, 135, 136a, 141, 143, 146, 147, 148, 151, 0153, 157, 163, 165, 166, 167, 168, 171, 174, 175a*, 176, 177b, 179a, 180, 182, 183, 183b, 184, 184a, 186, 187, 188, 188a, 189a, 191, 194, 197a, 204, 213, 217, 218, 220, 226, 235, 237, 240, 241, 244, 245, 247, 248, 249, 251, 252, 254, 276, 277, 281, 281a, 283, 291, 307, 310, 312, 314, 324, 325, 332, 356, L 91, 91b, 93, 94, 99, 100, 104, 109, 144, 145, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 159b, 160, 162, 177c, 180, 180b, 182, 183, 184, 185, 186, 187a, 189, 190, 199, 201, 203b, 205, 206, 208, 212, 228, 229, 232, 233, 235, 236, 237, 240, 241, 243, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 263, 264, O 67, 74, 162, 169, 178, 251, 275, 286, P 10, 25, 35a, 43, 69, 77, 78, 81, 85, 88, 89, 94, 99, 103, 126, 136, 144, 148, 154, 154a, 198, 199; *aavdak*, K 125a, 133a, 185, 214, 215, 216, 216a, 218, 219, L 244, 259, 262, 279, 280, P 112; *àvdàk*, K 148, 201, 210, 237, 240, 241, 276, 277, 301, 307, 310, 312, 317, 318, 330, 348, 351a, 353, 354, O 72, 275, P 33, 41, 67, 68, 70, 72, 76, 80, 85, 86, 88, 89, 95, 105, 125, 129, 133, 199; *àvdak*, K 307b, O 286a, P 25, 27, 48, 84, 95, 99, 112, 134, 137, 148, 154, 163; *àvdaak*, P 69, 104; *avdaak*, L 264; *aavdaak*, K 295, L 283, 285, P 16; *àvdèk*, K 300, 300a, 310, 313, 340, 341a; *àvdék*, I 268, 271, K 268, 287, 300, 301, 335, 339, 340, 349, P 27; *avduk*, K 331; *avdèk*, I 220, K 273, 330, P 14; *avdék*, K 258, 273, 274, 296, 300a, 329, 330; *avdek*, K 274, 292, 296, 304, 330, 349; *avdekskə*, L 162; *avdejk*, K 325a; *avdéék*, K 341a; *àvdéék*, I 220; *èvdèk*, K 256, 288; *àvdak*, hieronder is de w.c. en de waterput, P 99; binnenshuis gelegen: *avdak* K 215, L 96, 185, 208; *avdak*, Elemans; *afdak*, open overstekend dak, hs Renders L 226; idem, Goossenaerts; *avdak*, Eylenbosch O 253; **afdaksel:** *avdaksəl*, I 266; **overdak:** *oovərdak*, aangebouwd afdak, bestemd als bergplaats voor kar, ploeg, eg e.d., P 136; **dak:** *dak*, P 25; *ətékskə*, K 330; **afhang** (krt no. 1): *afhàng*, K 325; *afhang*, K 178*, 190, 211, 240, 262, 269, 351; *àfàng*, K 192; *àfang*, K 237; *avang*, K 174, 176, 180, 276, 283, P 13, 29a; *afang*, I 102a, K 174, 191; *àfhànk*, K 353; *àfhank*, P 98; *afhank*, K 191, 196, 206, 216, 231, 232, 240, 255, 256, 267, 272, 284, 292, 332, L 150, P 41; *aafhànk*, K 310; *afhàànk*, K 193a; *afhaank*, K 208, 274; *àfànk*, I 268, 269, O 158, 162, P 27; *afank*, K 201, 257, 268, 332; *afaank*, I 79, K 188a; *àvànk*, K 331, 335, P 80, 85, 129; *ávank*, K 283; *avank*, K 206, 287, 291, O 162, P 144; *avaank*, K 207; *aavaank*, P 16; *avangt*, K 330; *afhang*, opgegeven voor schaapskooi, K 262; binnenshuis gelegen: *afhang* K 100a, 101a, 190; *aafhang* K 133a, 133d; *afhank* L 204-204a; *afaank* K 188a; *afhang*, *afhank*, Tuerlinckx, Corn. Vervl.; *afhang*, Goossenaerts; *avank*, Eylenbosch O 253; **hank** (krt no. 2): *hank*, K 188a, 213; **afhangend dak** (krt no. 3): *àvàngəndàk*, P 80, 129; **afgang** (krt no. 4): *afchank*, K 339, 341a; *àfchànk*, K 333b; *aafchaank*, K 295; binnenshuis gelegen zolderruimte: *afchang*, L 151; *afchank*, L 99; **aanhang** (krt no. 5): *aanhang*, O 274; *òònang*, K 175a*, 245, 249, 250, 281; *anang*, K 330; **aanstee:** *anstee*, Leopold, gegeven voor Hilvarenbeek en omstreken; **aftrek:** *àftrik*, I 266; *aftrek*, O 274; **afsteek** (krt no. 6): *afsteek*, L 93; **oversteek** (krt no. 7): *oovərsteek*, K 143, 146, 165, 165a, 182, 183b, 184, 186, 196, 231, L 200a, 205, 206, 281; *ouvərsteek*, K 187; *oowvərsteek*, K 166, 183; *oovərstik*, K 169; *oowvərsték*, K 184a; *oovərsteek*, binnenshuis gelegen, K 195; *oversteek*, afdak dat zonder ondersteun afhangt aan den gevel van een boerenhuis of eene schuur, Corn. Vervl. A.; **luif** (krt no. 8): *lö(j)f*, K 191; *löjf*, K 212a; *lèùjf*, K 201; *lèùf*, K 191, 204, 210; *leuf*, K 207; *luif*, K 176, 188a, 190, 190a, 193a, 205; *lòòf*, K 330; *luif*, Corn. Vervl., Goossenaerts; *luif*, ter overdekking dienend uitsteeksel bij een huis, Hoeufft; **luifel** (krt no. 8): *lòééfəl*, P 10; **schuile:** *schuilə*, K 272; *schèùl*, K 204; **schuilplaats:** *schouəlplots*, P 88, z.s.h.; **hut:** *hŭŭt*, P 43; **kabineke:** *kabienəkə*, O 290; **achterschuur** (krt no. 9): het type *achterschuur* in: K 100a, 133a, 268, 274, L 159, 235, P 86, 88, 171, 198; *achtərschūūr*, pulphok, kafkot, K 0153; *aachterschuur*, kavoek, plaats waar kaf bewaard werd, K 177b; *aachtərschōē(j)ər*, open, meestal naast de schuur, K 240; *achterscheur*, voederplaats, K 330; *àchtərschūūr*, kafkot, K 354; *achtərsjīē*, kleine bergplaats voor gereedschap e.d., P 89; **garage:** *garasj*, K 244, 249 z.s.h.

VELDSCHUUR (zie kaart)

An allen Seiten offene Feldscheune mit auf- und abwärts bewegbarem Dach – field barn (with roof that can be lowered

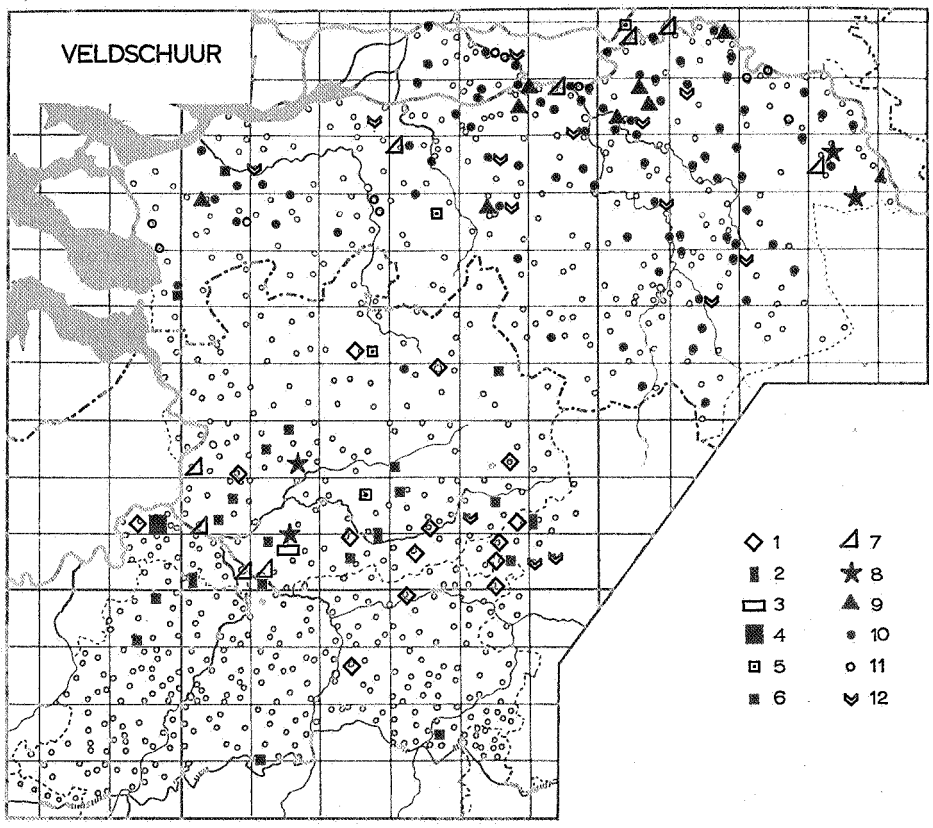

or raised) – grange à claire voie dont le toit couvre la meule
(N 5, 80a; DC 4, 5; znd 20, 5)
[Een vrijstaande, van alle zijden open bergplaats, bestaande uit een langs palen op en neer beweegbaar dak, bestemd om er pas geoogst hooi (overwegend) of geoogste of uitgedorste garven in te bergen. Onder de oogst bevindt zich een laag mutsaarden (K 213); het dak is niet verschuifbaar in K 179 en K 332. Het aantal palen waarlangs het dak geschoven wordt bedraagt volgens de opgaven 4 (103 maal), 6 (23 maal) of 5 (14 maal), zelden 8 (L 180, 200, 203b), 7 (L 237), 3 (L 244, met katrollen) of 2 (K 170, L 97, 146, 258). Waar slechts één paal aanwezig is, is verwarring met een gewone ongedekte hooimijt niet uitgesloten; die wordt immers ook wel met een paal in het midden verstevigd. Deze gevallen worden beneden aangeduid.]
veldschuur (krt no. 1): *véltschŭŭr*, K 210; *veltschuur*, K 237, 314, 348, 353, 354; *véltschūūr*, I 220, K 356; *veltschūūr*, K 251; *véltschūū*, P 33; *véltschōēr*, K 310; *véltschūūr*, loods, K 339; *véltschuur*, een op het erf staande schuur, bergplaats voor stro, haver, karren, ploeg, K 276; *véltschie*, eenvoudig dak, ondersteund door enkele pijlers, als bergplaats voor gewassen, hs Schrevens P 86; **Hollandse schuur** (krt no. 2): *holantsə schuur*, K 314, 340; *òlantsə schīē*, K 324; **Vlaamse schuur** (krt no. 3): *vlomsə schuur*, K 332; **Turkse schuur** (krt no. 4): *tŭŭrksə schūūr*, I 220; **bergschuur** (krt no. 5): *bèrchschūūr*, K 210; *bèrchschuur*, L 91b; *berchschuur*, K 182; *beerchschuur*, K 301; **bargschuur** (krt no. 6): *barchscheujr*, P 154a; *barchschuur*, O 67; het type *bargschuur* (geen fonetische opgave) ook in: I 102a, K 0153, 240, 254, 256, 274, 283, 288, 304, 312, 331, 335, 341a, 354, O 72, P 134; **hooischuur** (krt no. 7): *hoojschuur*, K 148, 161, L 91b, 185; *hoejschuur*, K 249; *hôeschier*, K 287; *ôeschūūr*, K 335; *ōēscheur*, K 330; *hòjschûûr*, hs Mischgofsky L 95; **stroschuur** (krt no. 8): *strōēscheur*, K 330; **polderschuur** (krt no. 8): *pòldərschuur*, K 262; *poldərschuur*, K 332; **schortschuur** (krt no. 8): *schortschuur*, L 185, 209a; **hooi-**

schelf (krt no. 9): *hoojschelf*, L 101, 147; *hòjschèlf*, L 190; *hojschèlf*, K 136a; *hojschelf*, met één paal, K 136a; **hooischelft** (krt no. 9): *hoojschelft*, K 137; *hòòjschelft*, K 173a; *hóojskilft*, L 145a; *hoojschelft*, met één paal, K 137; **schelf** (krt no. 9): *schelf*, K 183; **hooikap:** *hòòjkap*, K 173a; **hooiberg** (krt no. 10): het type *hooiberg* in: I 102a, K 100a, 101a, 110, 128a, 132, 133a, 133b, 135, 138, 145a, 147, 148, 148a, 149, 151, 153, 157, 161, 163, 164, 165, 168, 170, 171, 172, 173a, 175, 177, 180, 182a, 183, 197, 218, 235, L 91, 94, 97, 99, 104, 144a, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 156, 157, 160, 162, 177c, 179, 180, 180*, 181, 182, 183, 184, 185, 200, 201, 202, 205, 206, 207, 208, 226, 233, 235, 237; *hoojberch*, het onderste gedeelte is van steen, K 107a; *hòjbèrch*, niet op alle boerderijen aanwezig, hs Mischgofsky L 95; met één paal: het type *hooiberg* in: K 149, 174, L 99, 146, 179, 207; **tasberg** (krt no. 11): *tazberch*, met één paal, K 179b; **draaiberg** (krt no. 11): *draajberch*, K 174; **berg** (krt no. 11): *berch*, I 78, 79, K 107a, 109, 170, L 153; *bérch*, K 148; *bèèrch*, L 158; *baerch*, L 110; met één paal: *ronde berch* L 180*; **hooimijt** (krt no. 12): *hójmiet*, L 112; *hójmijt*, L 147, 149, 200, 237; *hoojmijt*, K 110, 127, 164, 168, 183; *oojmijtə*, K 156; met één paal: *hoojmijt*, K 110, L 240; *hójmijt*, L 200; **mijt** (krt no. 12): *maat*, K 311; *mijtə* mv, K 357, 358; **paraplu:** met één paal: *pèrrəplŭŭj*, L 147; *perrəpluu*, L 94; *parapluu*, L 180*; **berm:** *baerm*, L 187.

PALEN VAN DE VELDSCHUUR

Pfähle, zwischen denen das Dach der Feldscheune auf- und abwärts bewegt werden kann – posts along which roof of field barn is lowered – poteaux de la grange à claire voie
(DC 4, 5)
[De palen waarlangs het dak van de veldschuur hoger of lager kan worden gesteld.] **roeien:** *roejə*, K 132; *'n 2 roejəgə berch*, berg met twee palen, K 170;

PRIEELTJE (zie kaart)

Laube (aus Sträuchern, Kletterrosen oder Rankpflanzen gebildetes Gartenhäuschen) – arbour or summer-house – tonnelle, gloriette
(N 5, 128; DC 30, 10; znd B 1, 175; znd 5, 61; znd 40, 71; Gent 1, 10; sgv prieel)
[Het prieeltje is een beschaduwde plaats in de tuin waar men in de zomer voor zijn genoegen verblijft. Het is meestal gevormd door gewas, klimrozen of andere klimplanten, met de takken ineengegroeide bomen enz. Soms echter is het een bouwsel van stro of planken (I 274, K 209) of een huisje met veel glas (K 262, 292); K 231 omschrijft het als een rustbank die overdekt is, terwijl men in K 237, 274 en P 70 het tuinhuisje de (secundaire) functie toekent van gereedschapbergplaats.]
zomerhuis (krt no. 1): het type *zomerhuis* in: I 268, K 171, 189, 191, 192, 196, 197a, 206, 215, 218, 231, 236, 271, 320, 331, 332, 341, 348, 352, 354, L 91, 100, 104, 187, 263a, 264, O 67, 69, 159, 274a, 278, P 14, 20, 111, 131; het type *zomerhuiske* in: I 57, 78, 180, 220, 265, 269, 273, 274, 275, K 101a, 128, 133, 133a, 133c, 133d, 135, 138, 139, 140, 142, 146, 152, 153, 156, 157a, 161b, 164, 164a, 167, 168, 169, 174, 176, 177b, 179b, 183b, 184, 185, 188a, 189, 189a, 189b, 191, 192, 195a, 196, 197, 198, 201, 203, 204, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 220, 225, 233, 240, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 250, 251, 265, 269, 272, 276, 277, 281, 283, 286, 287, 291, 292, 295, 301, 307, 309, 310, 311, 315, 317, 320, 322, 325, 330, 334, 342, 347, 352, 353, 354, 357, L 96, 99, 100, 102, 104, 109, 112, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 158, 158a, 159, 162, 179, 180**, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 190, 199, 200, 203, 205, 206, 208a, 212, 225a, 233, 236, 237, 240, 241, 242, 244, 257, 259, 261, 263, 264, 0265, 279, 280, 281, 281*, 283, 285, O 69, 70, 153, 155, 162, 175, 177, 275, 286, P 2, 10, 18a, 27, 35a, 70, 89, 105, 147, 150; *zoomərhöskə*, (werd 'gelāāid' van buukentōn; d.w.z. bestond uit een omheining van geleid beukegroen), K 184; *zommerhuiske*, hs Jansen L 200; *zomerhuuske*, v. W. 3; *zómmerhuis*, Brabantius; *zomerhuis*, Hoeufft; **zomerhutje** (krt no. 2): *zoomərhŭŭtəkə*, K 212; *zoomərhuttəkə*, K 210, 231, 237, 287; **lommerhuis** (krt no. 3): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *loemər[huiske]*, I 274, K 257, 269, 292, 295, 296, 297, 299, 300a, 301, 302, 303, 305, 329, 336, 342, 346, 348, 350, 356, O 57, 155, 156, 162, 242, P 41a, 47, 81, 88, 92, 93, 96a, 106, 111, 133a, 136, 145, 146, 163, 169, 198, 199; *lōēmər[huiske]*, O 175, P 164; *lŏĕmər[huiske]*, K 267, 268, 295, 305, 307a, 308a, 312, 329, 330, 332, 348, 349, 349a, 352, O 72, 74, 153, 157, 158, 166,

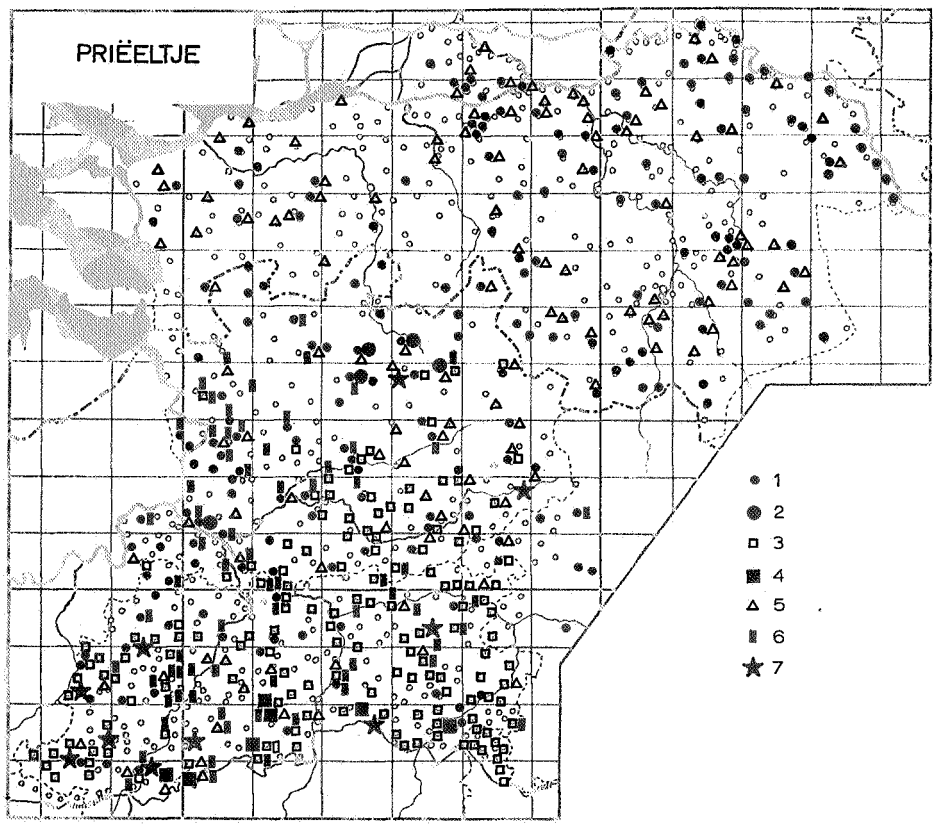

238, 286, P 12, 23, 29a, 30, 41, 77, 80, 96, 107, 109, 112, 129, 145, 161, 165, 166; *lommər[huiske]*, K 236, 334, 341, O 154, 241, 242, 275, 286, P 4, 66, 110, 144; *lòmmər[huiske]*, O 275; *lùùmər[huiske]*, K 268; *lummər[huiske]*, P 25; *loemər[huisje]*, P 18; *lŏĕmər[huisje]*, O 70, 243; *lommər-[huisje]*, K 224, 240, 276, 295, 307, 310, 329, 340, 349, 351, 355, O 70, 158, 165, 173, 243, 244, 251, P 23, 40, 79, 88, 105, 109, 131, 134, 138, 198; *loemər[huis]*, K 271, 330, 332, 341, 344, 350, 351, O 73, 162, P 14, 26, 30, 38, 99, 108a, 136, 144, 145, 146, 148, 163, 167, 171, 212; *lōēmər-[huis]*, O 158, 238, P 131; *lŏĕmər[huis]*, K 238, 296, 333, 335, 339, O 70, 165, 242, 286, P 13, 16, 18, 25, 27, 35a, 37, 80, 94, 95, 129, 133, 144, 154, 154a, 168, 171, 198; *lŏĕmr[huis]*, P 37; *lommər[huis]*, O 232, 274, 274a, P 26, 37, 81, 111, 152; *lómmər[huis]*, P 105; *lòmmər[huis]*, K 354, O 276; *lôomər[huis]*, P 15; *lommer-huiske(n)*, Corn. Vervl.; *lommerhuiske*, De Bont; **lommerkot** (krt no. 4): *loemərkot*, O 289, P 128; *lŏĕmərkòt*, P 145; *lŏĕmərkot*, P 80, 133, 199; *loemərkotjə*, P 137; **lommerloge**: *loemərlèùs*, P 99; **loverhuisje**: *loovərhuis(kə)*, K 196; **loverhutje**: *loovərhutjə*, L 263; **zonhuisje**: *zonhuiskə*, P 41; **tuinhuisje**: *tôenôeskə*, O 178a; *tònhòzzəkə*, K 295; *tuinhuiskə*, L 263; *töjnhöjsjə*, K 208; *tuinhuisjə*, K 107, L 145, 145a, 147; **tuinhutje**: *tuinhutjə*, K 274; **rozenhuisje**: *roozənhuisjə*, L 184; **landhuisje**: *lanthojzəkən*, O 156; **lusthuis**: *lŭŭstöskə*, K 330; **huisje**: *hoozəkə*, K 335; *heuskə*, K 277; **hut**: *hut*, K 235; *huttəkə*, K 351; **wiegerd**: *wiegərt*, L 243a; **hemel**: *hemel*, rondom open tuinhuis, Hoeufft; **priëeltje** (krt no. 5): *priejeel*, I 79, K 125, 133c, 148, 150, 150a, 155, 171, 173a, 177c, 183, 196, 198, 219, 245, 272, 276, 307, 310, L 154, 160, 205, 244, 255, 256, 257, 260, 262, O 173, 242, 286, 289, P 25, 62, 76, 88, 93, 109, 124a, 128, 129, 198, 199; *priejêêl*, K 123*, 138; *priejéəl*, I 266; *prəjeel*, L 100; *priejél*, L 229; *prïějīēl*, K 330; *priejîel*, K 244; *priejîêl*, K 168, 237, 307; *préjīēl*, P 69; *priejel*, K 162, L 208, O 289; *priejeeltjə*, I 57, 57b, K 107, 133, 133c, 133d, 135, 138a, 142, 144, 146, 152a,

157a, 163, 164, 173b, 174, 176, 177, 179, 188a, 190, 197, 206, 210, 218b, 221, 235, 237, 242, 275, 276, 289, L 96b, 145, 145a, 147, 148, 180b, 185, 200, 229a, 236, 240, 241, 243, 260, 261; *priejééltsjə*, K 276; *priejêêltjə*, K 145a; *pri-jeeltsjə*, K 245; *priejeltjə*, K 196, 212, 240, 272, 273, 291, 306, 309, 310; *priejeltjən*, K 240; *pri-jeltjən*, K 240; *priejéltsjə*, K 237; *priejéltjə*, K 267, 270, 287, 306, 307, 312; *priejél'jə*, K 240, 277; *priejeljən*, K 352, 353; *priejieltjə*, K 291, O 156; *prïejïëltjə*, K 330; *pri-jîeltjə*, K 245; *priejiltjə*, K 199a, 218c; *prieltjən*, K 272; *prieljən*, K 275; *preltjən*, K 240; *priejeelkə*, L 240; *priejeeləkə*, L 152; *priejélkə*, P 60; *priejelkən*, K 353; *priejelləkə*, L 237; *priejilkə*, K 356; *prilləkə*, L 152; *parééltsjə*, K 276; *pareeltjə*, K 276; *pareeltjən*, K 272; *pareejltjə*, K 241; *pareltjə*, K 277; *pareltjən*, K 241; *pareljən*, K 277; *parieltjə*, K 276; *parîeltjə*, K 274; *parîêltjə*, K 274; *parél'jən*, K 241; *pareljn*, K 241; *pereltjən*, K 240; *parelkən*, K 353; *prawïëltjə*, O 286; *prawïëltsje*, K 330; *bareeltjə*, K 307; *bariejèltjə*, K 307; *pareel*, Corn.; *pariəl*, Goemans; **gloriëtte** (krt no. 6): *glórjét*, K 330; *glorjét*, K 231, 254, 279, 291, 296, 320, O 174a, 286, P 89, 124, 127; *glórjet*, O 251; *glòrjét*, K 225, 244, 246, 330, 335, O 69, 178, 178a, P 10, 60a, 76; *glòrjet*, P 131; *glorjet*, I 275, K 204, 206, 225, 238, 287, 296, 317, 329, 330, 344, 349, O 166, 290, P 25, 35, 60a, 64, 86, 89, 96a, 199; *gloorjét*, K 221a; *gloorjet*, K 224, 245, P 25; *glò(w)rjét*, K 295; *glówrjét*, P 134; *glòòwrjet*, K 256; *gloowrjét*, K 291; *glawrjet*, K 243; *glòrjéttə*, P 10; *glorjettə*, I 220, K 231, 244, 272, 292, 325, 330, 334, O 173, 174, 178, 251, 265, P 14, 40, 65, 88, 124, 124a, 125, 133, 198; *glòòrjeetə*, O 265; *glourjettə*, K 291; *glorjettəkə*, K 330, P 41; *glòrjettəkə*, K 221; *glòrjittəkə*, K 248; *glorjettəkə*, K 244, 268, 296, O 286, P 25, 41, 161; *glawejéttəkə*, P 23; *glórjétjə*, K 269; *glòrjétjə*, I 180, K 244; *glorjetjə*, K 244; *gloritjə*, K 226; *glòrjétsjə*, K 251; *glorjetsjə*, K 244, P 65; *glorjutsjə*, K 244; *lorrəjet*, P 39; *lorjettə*, K 244; *gloriët*, Corn. Vervl.; **paviljoentje:** *pavvəljoen*, K 231, P 66a; *pavvəljoentjə*, K 269, P 25; *passəljöënkə*, P 41; *pavvəljöën*, (vroeger in rijke boerderijen) P 81; **veranda:** *vérandà*, P 134; *veranda*, P 65a; **villa:** *viela*, P 88; *vielaakə*, P 88; **zomerverblijf:** *zoomərvərblaaf*, K 307; **ermitage:** *erməntojzə*, P 77; **brakske:** *brakskə*, (spottend) I 275; **redoute:** *rŭŭdŭŭtəkə*, (spottend) I 275; **hofje** (krt no. 7): *hofkə*, K 235; *hofkən*, O 244; *hòfkə*, P 139; *ofkə*, O 287; *hofjə*, O 72; *hof*, P 38; **bloemenhofje** (krt no. 7): *blommənhofkən*, K 313; *blommənofkən*, O 157; **bloemhofje** (krt no. 7): *bloemhofkə*, P 125; *bloemhofkən*, O 242; **voorhofje** (krt no. 7): *voorhofkən*, O 242; **perk:** *perk*, P 89; *parkskən*, O 157; **bloemenperkje:** *bloeməperkskə*, K 346; **chaletje:** *selétjə*, I 79 z.s.h.

–.1.2. **Het erf**

HET ERF (zie kaart)

Hofraum – farmyard – cour
(N 5, 112 en 112a; DC 10, 1; znd 38, 19; znd B 1, 177; Weijnen BN 9, 11 en 12; Van Gerwen 4, 3)
[Onder erf wordt in enge zin verstaan de open vrije ruimte tussen de boerderij en haar bijgebouwen. Een groot aantal aanduidingen hebben evenwel een ruimere betekenis: men bedoelt ermee de ruimte rondom het huis, de ruimte rondom het huis met het aanliggende hoeveland of meer expliciet het aanliggende hoeveland, t.w. de huisweide en de huisakker, of de moestuin. De grenzen van de toepasselijkheid der verschillende woorden zijn niet scherp te trekken; dit geldt in het bijzonder voor het type *geleg*. Een aantal benamingen betekenen het erf als mestplaats. Met de woorden *erf*, *werf*, *werft* en *boerenerf* wordt soms het boerenhuis medebetekend.]
erf: *erf*, I 273, K 100, 110, 110a, 112, 124a, 125, 128a, 135, 137, 141, 143, 147, 148, 150, 150a, 152, 154, 155, 158b, 160, 163, 164, 164a, 168, 172, 179, 182b, 183, 183b, 184, 185, 186, 197, 200, 216, 216a, 217, 218a, 242, 249, 250, 277, 287, 307, 320, 344, 350, L 93, 95, 99, 100, 103, 104, 109, 110, 112, 144a, 145, 154, 157, 158a, 159b, 160, 161, 162, 180, 180*, 185, 187a, 201, 204, 205, 206, 208, 208a, 209a, 226, 228, 235, 236, 240, 241, 242, 243, 244, 258, 263, 263a, 264, 280, 283a, O 72, 156, P 25, 67, 68, 154a; *érf*, I 266, K 189, 237, 240, 244, 253, 269, 276, 286, 287, 301, 306, 307, 330, L 208, O 70, 156, 177, 276, P 10, 18, 41, 70, 88, 127, 166, 171, 198; *éjrf*, K 246, 258; *èrf*, K 184, 241, L 99, 156, 157, 159, 180, 185, 190, 235, 240, P 81; *éérf*, K 237, 240, 301, L 103, 104; *èèrf*, K 237, 240, 245, 281, L 159; *aerf*, K 265, L 200, 263a; *eerf*, K 183, L 177, 187; *örf*, K 251; *èùrf*, K 231; *aarf*, K 221, 244, 247; *arf*, K 203, 312; *erf*, al het goed bij een boerderij, P 23; *erf*, boerderij (Deurne), Sassen; *éérf*, Elemans; **erft:** *erft*, K 168, 197; **binnenerf:** *binnənéérf*,

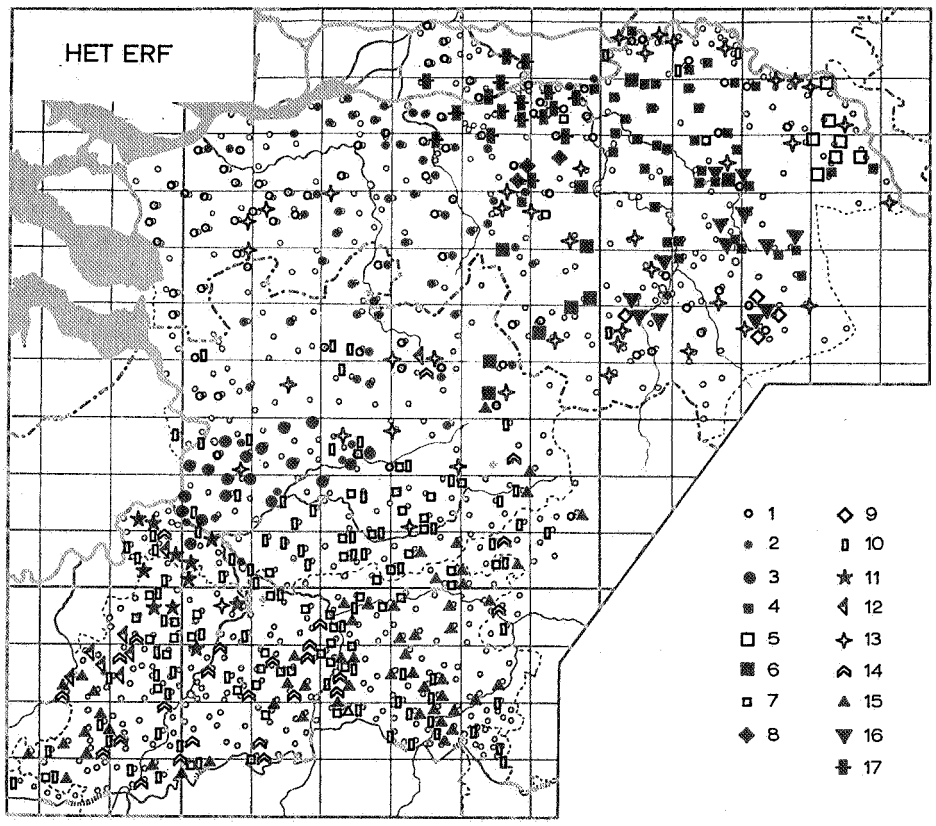

K 240; **boerenerf:** *boerənerf*, L 114a, 158, 239; **werf** (krt no. 1): *wérf*, K 189, 203, 209, 210, 237, 240, 241, 274, 317; *wèrf*, K 102, 149, 165, 191, 194, L 100, 150, 183; *wéjərf*, K 189; *werf*, I 57, 78, 79, 118, K 100a, 101, 101a, 102*, 131, 133a, 133c, 137, 146, 152, 158, 158b, 158c, 161a, 162a, 163c, 164a, 167, 168, 176, 177, 182, 182b, 185, 188a, 235, L 93, 152, 158, 239, 241, 242, 259, 260, 261; *wéérf*, K 188a, 209, 212, 237, 240; *wèèrf*, K 216a, L 91b, 93, 99, 153, 264; *weerf*, K 215; *wurf*, K 151; *waarf*, I 78a, 79, K 102a, 145a, 153, 0153, 157, 173a, 173b, 174, 175a*, 188, 188a, 203, 224, 227, 248; *warf*, I 57, 78, K 151, 157, 173, 173*, 174, 175, 175a, 176, 177b, 188, 225; *waerf*, hs Renders L 226; *waaref*, Leopold, gegeven voor 's-Gravenmoer-Dongen; *wèèrf*, gegeven voor de lage Maaskant, Elemans; *wä.rəf*, *wärəf*, De Bont; *werf*, Goossenaerts; **werft** (krt no. 2): *wérft*, K 182, 183, 184a, 207, 210, 232, 240, 268, 288, 330; *wèrft*, K 184, 191, 192, 193a, 204, 291; *werft*, K 124a, 125, 125a, 126, 127, 127a, 129a, 130, 148, 149, 155, 158b, 161, 161a, 162, 163, 163c, 164, 179a, 180, 181, 182, 182a, 183b, 184, 184a, 193a, 194, 195, 197, 198, 207, 210, 211, 237, 246; *wéérft*, K 178*, 184a, 201, 211, 237, 273, 287; *wèèrft*, K 190, 191, L 232; *wêérft*, K 180; *waerft*, K 201, 208, 231; *wurft*, K 151, 152; *wörft*, K 268; *waarft*, K 176, 177b, 180, 226, 245; *warft*, K 245, 246; *werft*, Corn. Vervl.; **boerenwerf:** *boerewerf*, Goossenaerts; **boerenwerft:** *boerewurft*, K 152, Weijnen EV 8; **voorhoofd** (krt no. 3): *vurft*, K 252, 254, 256, 285, 287, 288, 291, 296; *vörft*, K 262; *veurft*, K 281; *verft*, K 252; *vôerft*, K 286; *vurrəft*, K 246, 249, 250, 255, 268, 282, 283, 286, 296, 320; *vörrəft*, K 267; *veuruft*, K 287; *vurf*, K 281; *vörft*, uitspr. *vörrəft*, de open plaats welke vóór de hoeve ligt (...) de achterplaats heet ook *vörft*, Corn. Vervl.; **misse** (krt no. 4): *missə*, K 149, L 91b, 99, 100, 144, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 177, 177c, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 180**, 181, 182, 183, 185, 189, 200, 201, 202, 203b, 205, 206, 208, 208a, 233, 244, 256; *missə*, grond voor de

staldeuren, L 180b, 182, 208; *missə*, opgegeven voor het geheel van huis en erf, echter met uitzondering van het voorhuis, L 180; *missen*, plaats aan de voorkant van de boerderij vlak vóór stal en schuur (dus niet vlak voor 't woonhuis), hs Vissers L 180; *missen*, Brabantius; *de misse*, hs Jansen L 200; *misse*, gegeven voor de Heikant, Elemans; *misse*, Van Dam 2; *misse*, plaats voor de staldeuren, hs Sassen L 208; **miste** (krt no. 5): *méésta*, L 159, 160; *mèèstə*, L 186; *meestə*, L 184, 186, 187a, 188; *mistə*, L 185, 186; **missie** (krt no. 6): *missie*, K 172, 187, 197, 200, 216a, 217, 240, 241, L 182; *missiĕj*, K 240; *méssie*, K 241; *misjə*, L 145; *missie*, het enigszins lagere gedeelte buiten voor de staldeuren, bij uitbreiding van betekenis krijgt het woord de waarde van erf voor het huis, De Bont; **messing** (kaart no. 7): *méssiĕng*, K 268, 274, 301, 308a, 310, 339, 340, 341a, 348, P 25, 26, 29a, 33, 70, 72, 83, 134; *méssing*, K 307, 310, 348, O 275, P 16, 29a, 198; *messing*, K 147, 301, 304, 306, 307, 309, 334, 354, O 67, 165, P 76, 136; *missiĕng*, K 351a, P 76; *missing*, K 186; *méésiĕng*, O 173; *meesieng*, P 78; *maesiĕng*, P 27; *mijsing*, K 301; *méssink*, P 29a, 86; *messink*, K 344, O 69, 70, P 2, 14, 23, 78; *méssiĕnk*, K 341a, 349, O 73, 74, 275, P 4, 16, 30, 69, 77, 84, 85, 86, 128; *mèssiĕnk*, P 2; *missiĕnk*, P 27; *meesiĕnk*, P 16; **missem** (krt no. 8): *missəm*, K 165, 166, 169; **missep** (krt no. 9): *missip*, L 242; *missəp*, L 255, 263, 264; *missəp*, hetzelfde als missie, zie boven, De Bont; *mis-óp*, de binnenplaats van een boerenerf, die in haar geheel wordt aangeduid als plaats waar de mesthoop ligt, hs Renders L 226; **mispert:** *mispər*, L 263; *mispərt*, hetzelfde als missie, zie boven, De Bont; **mesthof** (krt no. 10): zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*mest*]*hof*, K 314, 354, P 99, 103, 148; [*mest*]*hóf*, K 318, 324, 353; [*mest*]*hòf*, K 312, 353; [*mest*]*hòòf*, K 313; [*mest*]*of*, P 86, 144, 145, 154, 169; [*mest*]*óf*, P 163; [*mest*]*òf*, P 48, 95, 105, 112, 137, 144, 148, 154a, 171; [*mest*]*uf*, P 48; **boerenhof** (krt no. 10): *boerənhof*, I 268, K 209, 210, 231, 244, 265, P 27; **voorhof:** *veerhòf*, K 339 z.s.h.; **hof** (krt no. 10): *hof*, I 275; K 245, 274, 275, 287, 291, 294, 295, 307, 330, 332, 341, 342, L 91, 103, O 67, 70, 165, 166, 173, 174a, 178a, 241, 251, 275, 289, P 4, 23, 66, 86, 125, 198; *hóf*, K 295, 301, 310, 333, 333b, 340, 341a, O 275; (*h*)*of*, O 67; *òf*, I 180, 265, 266, 269, K 203, 283, 291, 293, 329, 330, 331, O 238, 272, 286, P 12, 14; *of*, I 268, K 332, 335, P 89; *hof*, alle landerijen die bij een boerderij behoren, L 99; *óf*, moestuin, onderdeel van het erf, Eylenbosch O 253; er is een (hier niet aangewezen) verschil tussen *de hof* (= moestuin) en *het hof* (= erf); **hofkant:** *hòfkant*, K 276; **hofden** (krt no. 11): *òvdén*, I 220; **den** (krt no. 11): *dén*, I 271, K 320, 322, 324, O 70, P 4; *den*, I 268, 274, O 67, P 5; *den*, de open gladde plaats, die men van voor bij vele boerenhuizen aantreft, Corn.; **hofstee** (krt no. 12): *hofstee*, I 269, K 216a; **stee** (krt no. 12): *stee*, O 72, 154, 156, 157, 162, 166, P 66; *stij*, K 237; **hofplein:** *hofplan*, O 242; *òfplaan*, gedeelte van het erf, P 61; **plein:** *plajn*, O 255; **plaats** (krt no. 13): *plaats*, L 103, 154, 184, 201, 226, 258, 262, 263a; *plòòts*, K 183b, 186, 187, 218, 228, 235; *pla(a)ts*, L 159; *plats*, K 171, 186, L 162, 201; *pláts*, L 95, 162, 212, 264; *plàts*, L 94; *plóts*, K 171, L 91b; *plòts*, K 183, 307, L 279, P 5; *pluts*, K 251, 270, 310; *plöts*, K 268, 307; *plĕts*, K 307; *plèts*, K 241; *plets*, K 174, 175a*, 176, 188; *plouts*, L 159; *plòəts*, hs Mischgofsky L 95; **huisplaats** (krt no. 13): *huisplaats*, L 93; *huusplaats*, L 112; *hoosplòòts*, K 187; **binnenplaats** (krt no. 13): *binnənplòòts*, K 187; *binnəplats*, L 182, 241; **plek:** *plèk*, K 241; **cour** (krt no. 14): *köër*, K 353, O 162, P 44, 69, 84; *kōēr*, I 269, K 237, 276, O 72, 158, 253, P 27, 74, 81, 89, 125, 198; *koer*, O 244, P 76; *koowr*, O 286a; *koor*, P 60a, 61, 134; *kuwr*, P 88; *keur*, P 89; *kor*, O 178; *kéwr*, P 133; **basse-cour:** *bəskur*, P 154a; **geleg** (krt no. 15): *gəléch*, P 25, 81; *gəléjch*, O 232; *gəlech*, O 157, 158, P 25; *gəléech*, K 351a, 354, P 25, 35a, 37, 41, 95, 105, 154a; *gəléējch*, P 105; *gəlèèch*, P 25; *gəlêêch*, P 40; *gəleech*, K 241, 277, 313, 317, 346, 348, O 157, 160, 238, 239, 242, 243, 275, 288, P 24, 25, 27, 35a, 38, 40, 41, 79, 80, 86, 89, 93, 94, 99, 109, 111, 129, 136, 137a, 145, 146, 150; *gəlijch*, K 350, 351, P 35a, 96a, 105, 144, 145, 147, 198, 199; *gəlijjəch*, P 23; *gəlij*, P 25; *gəléējch*, hs Schrevens P 86; *gəleech*, de hele boerderij met alles erbij, P 74; *gəléech*, soms ook voor de ganse hoeve, P 95; *geleech*, Eylenbosch O 253; **boerengeleg** (krt no. 15): *boerəgəleech*, P 105; **aangelag** (krt no. 16): *aangəloch*, L 264; *òòngəlòòch*, L 263; *angəloch*, L 208a, 263; *angelòch*, L 182, 183, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 225, 255, 256, 263; *aagəloch*, L 263; *angelog*, hs Renders L 226; **dam** (krt no. 17): *dam*, K 109, 110, 128a, 132, 133a, 133d, 136a, 142, 143, 145a, 146,

147, 148, 162, 164a, 165, 166, 167; *dàm*, P 125; *dam*, Van de Biezen K 147; **deel:** *deel*, L 99; *dejl*, L 241; **nere:** *néérə*, L 202; *nérrə*, K 276; **binnenkant:** *bĭënə-kant*, K 240; **binnen:** *binnə*, L 203, 204, 204a, 205, 206, 208, 225, 255; *dən binnə*, (beperkter dan aangelag, nl. huis met tuin met één of twee akkers erbij) L 241; **bijvank:** *bijvank*, de plaats, de ruimte vóór een woning, welke nog tot het erf behoort, Corn. Vervl.; **vorendeur:** *veurendeur*, het stuk erf bij de voordeur, Elemans; **achterendeuren:** *aachterendurre*, het stuk erf bij de achterdeuren, Elemans.

TOEGANG TOT HET ERF

Hoftor, Hofeinfahrt – entrance to the farmyard – entrée à la cour
(N 5, 110)
[Poort of hek waardoor of weggetje langswaar men het erf van de boerderij betreedt. Waar mogelijk wordt hieronder het onderscheid poort - weggetje aangegeven.]
ingang: *in-gang*, P 78, 148, 198; *in-gàng*, P 86, 133; *in-gank*, P 35a, 163; *ĭën-gànk*, O 162; **toegang:** *tōēgènk*, K 256; **dam:** *dam*, K 100a, 135, 136a, 143, 146, 147, 151, 163, 165, 166, 167, 177b, 184, 184a, 194; *dam*, brugje bij de hoevewoning, b.v. over het slootje langs de baan, Goossenaerts; **hekkendam:** *ekkədam*, ligt over de sloot, K 174; **messinggat:** *méssĭëng-gàt*, P 33; **hofgat:** *hofchat*, O 169; *hòfchàt*, K 333b; *(h)ofchat*, O 67; *òfchat*, K 330; *ofchàt*, K 335; *òfchàt*, I 220, K 331; **ingat:** het type *ingat* in: K 187, L 183, 228, 235, 263, 264; **mennegat:** *ménnəgat*, K 324, 341a; *ménnəgàt*, I 220, K 349; *ménnəgaat*, K 295, P 16; *mennəgat*, K 332; *meenəgaat*, K 339; **varegat:** *vaarəgat*, K 354, L 180, P 95; *vaarəgàt*, K 318; *vòrrəgat*, L 183, P 69; **voergat:** *voergat*, L 186; **hekkegat:** *hekkəgat*, K 168, L 180b; *hékkəgat*, L 183, 184; *hèkkəgat*, L 186; **vout:** *vòwt*, P 48; *vòòət*, oprit, afgesloten door een hek en hagen, P 169; **slop:** *slop*, K 188; *slòp*, K 241;
duiden een toegangspoort aan: **poort:** *poort*, K 100a; *portjə*, L 203b; *pòrt*, P 125; *pôot*, P 154, 169; *pôôt*, P 76; *pòòwt*, P 128; *poowt*, P 81; *pówt*, K 241, P 69, 145; *pòwt*, P 89, 134, 145, 148; *pòət*, P 69; *pòòt*, P 84, 103; *poot*, O 74, 163, P 25, 89; *pout*, P 72; *pôert*, K 237, *pôêrt*, K 256; *pōēwt*, O 72; *pôet*, O 162; *paaət*, P 144; *pawt*, P 95; *pèùt*, K 340; *peuwt*, P 133; **ingangspoort:** *in-gangspôert*, K 192; **gril:** *gril*, P 95, 99, 104, 128; *grĭël*, P 145; **bareel:** *briel*, P 103, 169; **hekke:** *hekkə*, K 100a; **draaiboom:** *druiboom*, I 79; duiden een toegangsweg aan: **huisdreef:** *huizdreef*, K 179a; **dreef:** *dreef*, K 125a, 301, O 275; *drêêf*, K 0153; *drééjf*, O 275; *dréjf*, O 275; *dréft*, P 112; **uitweg:** *òətwéch*, I 220, 266; *aatwéch*, P 148; **asseweg:** *assəwéch*, K 246; **invaart:** *invaart*, L 264; **toerit:** *tōērĭët*, K 281a; *tŏërit*, K 317; *toewrit*, L 205, 206; **inrit:** *inrit*, K 133a, 180, L 201, 205, 206; **inrij:** *ĭënréj*, P 61; *inrééj*, K 165, 307, O 275, P 105; *invéé*, K 313; *inrij*, I 273, K 175a*, 183b, 186, 187, 193a, 217, L 93, 201, 228; *ĭënròə*, P 89; *inröj*, K 191; *ĭënraa*, P 16, 25; **oprij:** *oprij*, K 110a, 175a*, 179a, 182, 188a, 193a, 249, 250; *ŏëprééj*, K 201; *uprééj*, K 204; *ŏëpraj*, K 240; *ŏëpraaj*, K 226, 237; *ŏëpréé*, K 283; *ŏëprèè*, K 301; *ŏëpròò*, I 269, K 330; *ŏëpraaə*, K 245, 281; *ŏëpraa*, I 266, P 137; **oprit:** *oprit*, I 102a, K 124a, 148, 157, 176, 184; *óprit*, L 159, P 72; *ŏëprit*, K 307; *ŏëprĭët*, K 246, 310.

KARWEG OVER HET ERF

Fahrbarer Weg im Hofraum – cartroad in the farmyard – voie charretière dans la cour
(N 5, 111)
[Een weg of pad over het boerenerf, waarover men met de kar rijdt. Een groot aantal opgegeven aanduidingen worden geacht ook in gebruik te zijn voor een karweg in het algemeen. Ze worden opgenomen in 2.2.2.2. Het betreft de typen: *karspoor, spoor, rijspoor, varespoor, varegespoor, karweg, karreweg, vaarweg, vareweg, veldweg, paardeweg, rijweg, weg, wegel, hoefslag, hoefpad, karpad, rijpad, rijbaan, rij*.]
hofgang: *òòfchànk*, O 173; **hofweg:** *hofwech*, K 287, P 76; *hofwéch*, P 198; *ófwéch*, K 251, P 72; *òfwéch*, I 271; *òfwach*, P 137; **hofpad:** *hofpat*, K 179a, 314, L 205, 206, 242, 258, 263; *hòfpat*, K 191; *hòfpàt*, K 277, 307, 312; *òfpat*, K 291; **pad:** *pat*, K 100a; *pat*, pad door de tuin, K 177b; **binnenweg:** *binnəwech*, L 182; **voleer:** *voléér*, K 241; *vòléér*, K 240; **dreef:** *dreef*, K 157, O 275; *drééjf*, O 275; **kant:** *kaant*, K 146; *kâânt*, K 147; **loop:** *lôôp*, L 91b.

ROSMOLEN

Göpel oder Roßmühle, Roßwerk: eine Vorrichtung zum Antrieb von Dreschmaschinen – horse-gear – manège (appareil formé d'un grand roue d'engrenage

et un timon auquel on attelle un cheval pour faire mouvoir la batteuse)
(N 14, 7; lijst L)
[De installatie, hoofdzakelijk bestaande uit een groot tandwiel met een daaraan bevestigde disselboom, waarmee men het paard door middel van voornamelijk een drijfstang de dorsmachine in beweging doet brengen. Het woord manege duidt ook wel het raderwerk aan van bedoelde installatie (K 266, L 258, P 29), ook wel eens de dorsinrichting in haar geheel, het gebouwtje waarin de installatie is ondergebracht of de dorsberg.]
manege: *mànеezjə*, K 307, P 41; *mànéézjə*, K 146, 160, 172, 178*, 186, 246, 299, 304, L 233, P 4, 5, 76, 105; *mànééjzjə*, P 67, 68; *manèèzjə*, L 152; *maneezjə*, I 57, K 137, 141, 143, 146, 150, 178*, 274, L 145, 150, 160, 241, 243, P 41a; *mənéézjə*, K 157, 160, 163b, 254, L 177c, 180, P 16, 48; *mənééjzjə*, K 245, P 145; *mənèèzjə*, K 329; *mənêêzjə*, L 200a; *məneezjə*, I 220, K 210, 331, L 149; *màneesjə*, P 169; *maneesjə*, I 57a, L 148; *məneesjə*, L 148; *manézjə*, K 281a, P 76, 89; *mànézjə*, O 175, 177, 238, P 60a, 69b, 70, 84; *mənézjə*, O 288, P 70; *mənéjzjə*, K 245; *mani-jzjə*, K 287; *mànuzjə*, K 335, O 161; *mönézjə*, K 348; *mànizjīē*, K 352a; *maneezjĭĕ*, K 241; *mànisjĭĕ*, K 351; *manéézjie*, K 188; *manîĕzjīē*, K 208; *manéjzjər*, K 332; *manéézə*, K 274; *mənéézə*, K 270, 274, 291, P 35; *mənéésə*, K 240; *manèèzə*, K 262; *mənèèzə*, P 27; *mànèèzə*, P 89; *manèèsə*, P 93; *màneezə*, I 268, 275, K 287, 346, 349, O 63a, 68, P 18, 25; *maneezə*, K 291, 301, 324; *maneejzə*, K 216, 283; *məneezə*, I 220, K 201, 207, 211, 266, 268, 274, 276, 276a, 283, 288, 304, 307, 310, 324, 331, 350, P 41, 44, 78, 198; *maneesə*, K 314; *məneesə*, K 204c, 241; *mənaajzə*, P 104; *mənajzə*, P 95; *mənejzə*, K 292; *menijzə*, P 29; *mïĕnéézə*, P 69; *manézzə*, K 225, 341a; *mənézzə*, K 354, O 73, P 4, 139; *mànéssə*, K 276, O 165; *manuzzə*, O 69; *mànuzzə*, P 27; *mənuzzə*, P 28; *mənòwzə*, O 63a; *maneejzie*, I 57a, K 165, 174, 183; *maneezĭĕ*, K 240; *màneezĭĕ*, K 212; *mànêêzĭĕ*, K 318; *mənéésie*, I 79; *məneezĭĕ*, K 205, 241; *məneesĭĕ*, K 235, 316; *məneezīē*, K 312; *maneezie*, K 174, 175, 193a, L 182, 185, 201, 244, 258, 264; *məneezie*, K 164, 174a, 175a*, 184, 188a, 220, L 153, 180b, 183, 184, 205, 206, 235, 263; *manizie*, L 200; *məneezĭĕj*, K 192; *məneesi-j*, K 191; *məneezi-j*, K 191; *mànééjsj*, K 332; *mənééjsj*, K 244; *manéézj*, P 133; *məneezj*, K 240; *manéésj*, K 243, 244; *mənéésj*, K 250; *mànisj*, K 351; *manées*, K 295; *manees*, K 295; *mánéées*, K 248; *mənéées*, K 251; *manîes*, K 225; *mànzjə*, O 173; *məneezə*, er is een enkel- en een dubbelmanege, de tweede had twee wielen, P 128; *mienözzə*, een afdak aan de schuur, O 74; *manegie*, Goossenaerts; *məneezĭĕ*, hs Mischgofsky L 95; **drijfmanege:** *drijfmanéézjə*, K 215; **dorsmanege:** *dorsmánèèzjə*, K 135; *dorsmaneezjie*, L 99; *désmunnəzə*, P 83; *dorsməneezie*, K 215, L 263; *dorsmənizie*, L 263; *du(r)smanéésj*, K 249; **dorsmolen:** *dorsmoole*, K 161, L 180b, 201; *dorsmeulə*, K 164; *dusmeulə*, K 330; *dusmèùlə*, P 17; *dòrsmèùlə*, L 187; *deusmêûlə*, K 291; *dusmullə*, P 33; *dusmöllə*, P 93; **rosmolen:** *rosmoolə*, K 100a, 109, 176, L 201; *rosmeulə*, I 57, K 133d, 163, 164, 178*, L 150; *ròsmullə*, K 205, 251; **trekmolen:** *trekmoolə*, L 201; *trékmèùjlə*, K 330; **trampelmolen:** *tràmpəlmeelə*, O 153; *tràmpəlmeeln*, O 158; **molen:** *moolə*, K 237; *maawlə*, P 152; **trampelaar:** *trémpəléér*, O 241; **ros:** *ros*, K 124a, 151, 158c, 160, 173b, 178*, 216; **paardmachine:** *pertmasjien*, L 99.

ROSMOLEN MET ÉÉN DISSEL

Göpel mit einem Zugbalken (einer Göpelstange) – horse-gear with one pole – manège à un timon
(Lijst L)
[Een rosmolen die slechts één disselboom heeft, wordt *platte manege* genoemd, *liggende manege* of *schijfmanege*; de namen schijnen verband te houden met een andere stand van de tandraderen; vgl. lemma kruismanege.]
schijfmanege: *schijfmaneezjə*, K 216; **manege:** *plattə manéézjə*, L 200, 244; *liggəndə manéézjə*, K 216.

ROSMOLEN MET MEER DISSELS

Göpel mit mehreren Zugbalken (Göpelstangen) – horse-gear with several poles – manège à plusieurs timons
(Lijst L)
[Bedoeld wordt een rosmolen met twee disselbomen, bestemd om door twee paarden in beweging gebracht te worden; soms ook een rosmolen met behalve de lange trekdissel twee korte bomen, die dienen voor het evenwicht en waarmee men de manege in beweging helpt brengen (K 188a); in K 215 een rosmolen met vier trekdissels; dezelfde plaats spreekt van

'Duitse makelij' en 'een grotere versnelling'. In K 216 geeft men de toelichting 'vóór 1900, met handkracht bediend'. L 244 zegt 'met trekboom en drie halve bomen die als een kruis boven op de manege bevestigd waren'.]
kruismanege: *kruismanéézjə*, K 215, 216, L 200, 205, 206, 244; *krèùsmaneejzie*, K 216; *kruisminòòsie*, K 136a, 143; *kruismanéézjə*, K 216; *krösməneezie*, K 215.

HET GROTE RAD VAN DE ROSMOLEN

Das große, gezähnte Göpelrad – the large wheel of the horse-gear – la grande roue d'engrenage du manège auquel est attaché le timon.
(Lijst L)
[Het horizontaal liggende grote tandrad, waaraan de dissel is bevestigd.]
manegewiel: *məneezəwīēl*, O 73; **drijfwiel:** *drijfwiel*, K 136a, 143; **karwiel:** *kerwīēl*, P 7; **drijfrad:** *drīēfrat*, het grote wiel, L 160; **draaischijf:** *drójschaajf*, K 243; **bovenpan:** *boovəpan*, L 152; **bovendeksel:** *boovədeksəl*, L 205, 206; **bovenplaat:** *boovəplaat*, K 215, 245; **molen:** *mullə*, I 268, 268a; **trommel:** *trommməl*, K 312; **scheel:** *scheel*, K 309; *schéél*, dient tegen de regen, K 255, 296; *schéél*, K 241; *schéjl*, K 349a, P 33; *grôet schil*, K 292; **deksel:** *déksəl*, K 291; *deksel*, het gedeelte van de manegie van een dorsmachine, vlak boven het groot rad, en waarin de staarten vastzitten. Het dient wezenlijk tot deksel (voor het grote rad), Goossenaerts.

DRUKKAP VAN DE ROSMOLEN

Befestigungskappe auf dem großen Göpelrad – fastening cap on the large wheel of the horse-gear – chapeau servant à tenir la grande roue d'engrenage
drukkap: *drukap*, aangebracht in het midden van de bovenplaat (= het grote aandrijfwiel), moest verhinderen dat deze er, b.v. door een sprong van het paard, afgetild werd, K 215.

KRUIS VAN DE ROSMOLEN

Kreuzförmige Anlage am großen Göpelrad – cruciform construction on the large wheel of the horse-gear – fer en croix sur la grande roue d'engrenage auquel les timons sont attachés
kruisstuk: L 205-206 geeft een afbeelding waarop de bovendeksel (= het grote aandrijfrad) een kruisvormig smeedwerk of gietwerk vertoont waarin een tweetal dissels bevestigd zijn; dat onderdeel wordt *krojstuk* genoemd; **kruis:** K 270 vermeldt: de manége rust op een *krôôəs;* de juiste zin is niet geheel duidelijk.

DISSEL VAN DE ROSMOLEN

Zugbalken, Göpelbaum, Göpelstange – pole of the horse-gear – timon du manège (Lijst L)
[De boom aan het grote wiel van de rosmolen, waaraan door middel van een haamhout het paard wordt aangespannen.]
dissel: *déssəl*, I 268, 268a, K 225, 237, 243, 250, 255, 270, 274, 283, 387, 291, 292, 295, 304, 312b, 331, 336, 346, 348, O 68, 69, P 35, 35a, 41; *dèssəl*, K 310, P 23; *dessəl*, I 57, 79, K 266, 291, 299, 350, P 33; *déésəl*, O 286a; *dééəsəl*, O 238; *deesəl*, K 244; *déəsəl*, P 7; *dïësəl*, K 338; *daasəl*, I 268, P 128; *dààsəl*, O 174a; *daəsəl*, K 329; *dàjsəl*, O 163; *dajsəl*, O 273; *daajsəl*, I 268, 268a, P 60a; *dòəsəl*, O 73; *dôosəl*, O 74; *dòajsəl*, P 4; *djéssəl*, K 241; *déstəl*, K 208, 225; **dissem:** *déssəm*, P 152, 171; *déəsəm*, P 93; *dèsm*, P 137; *déésəm*, P 149; *dàssəm*, P 136a; *daasəm*, P 29, 88, 94; **trekdissel:** *tréGdàjsəl*, P 60; **disselboom:** *dissəlboom*, K 216; **trekboom:** *tréGboom*, K 216; *treGbòòm*, L 205, 206; *treGboom*, I 57, K 136a, 141, 143, 146, 150a, 179a, 215, 216, 217, 218, L 99, 152, 153, 180b, 200, 243, 244, 280; *treGbom*, L 207a; *tréGbôem*, K 243, 296, 351, P 94, 127; *treGbôem*, K 352a; *tréGbŏějm*, O 177; **dorsboom:** *dorzbôôm*, K 178*; *dorzbôom*, L 242; *dorzboom*, K 218, L 152, 180, 237, 258; *dòrzbóm*, L 183; *dòrzbòm*, L 160; *dorzbóm*, L 263; *dorzbom*, L 182, 184, 200, 202, 203; **aanspanboom:** *òònspànbôem*, K 354; **manegeboom:** *mənuzzəmbôem*, P 136a; **draaiboom:** *dréjbiwm*, K 240; **boom:** *bòòm*, K 190; *bôôm*, O 175; *boom*, K 163, 187, 188a, 312, L 144, 148, O 286a; *ijkə boom*, K 147; *boojm*, K 164; *boompjə*, L 201; *bōēm*, K 336; *bŏěmə* mv., P 66, 128; *bôem*, K 135, 243, 295, 299, 349, 349a, 350, P 69, 83; *bôêm*, P 33; *būūm*, P 60a; *bóm*, L 263; *bom*, L 180; *bŏěòm*, hs Mischgofsky, L 95; **drijfbalk:** *drééjvbàlk*, K 307; *drijvbalk*, K 124a; **trekbalk:** *tréGbàlk*, O 165; *tréGbalk*, K 216, 296; *treGbalk*, K 176; **balk:** *bàlk*, K 307, P 133; *balk*, L 201; **zwaaiarm:** *zwaajèrm*, K 124a; **berrie:** *beerə*, K 349a; *bérrəs*, K 331; **baar:** *baar*, K 349a; **staart:** *staart*, K 174; *stèèrt*, K 188; *stèrt*,

K 174, 188a; *staart,* Goossenaerts; **timon:** *témõ,* O 286a; **brancard:** *brankaar,* O 268a.

TEGENDISSEL

Kurzer, als Gegengewicht dienender Göpelbaum – balance-pole – timon qui sert de contrepoids
(Lijst L)
[Vgl. het lemma rosmolen met meer dissels; hier worden bedoeld andere bomen dan de trekboom of trekdissel.]
tegendissel: *teegədéssəl,* K 255; **tegenboom:** *teegəboom,* K 215; **korte boom:** *kortə boom,* K 188a.

LEIDSTOK VOOR HET PAARD

Lenkstock (-stange) für das Pferd beim Rundgang – guide bar between pole and horse collar – guide pour le cheval dans le manège
(Lijst L)
[Een houten of ijzeren verbinding tussen het kopstel van het paard en het ondereinde van de dissel. De leidstok moet het paard in het spoor houden.]
leistok: *léjstok,* K 281; *léəstok,* P 7; *léjstók,* P 93; *lààjstòk,* K 237; *lààstók* P 136a; *laastòk,* I 268, 268a, K 292, P 35, 128; *laastók,* K 283; *làəstok,* K 329; *laajstòk,* K 241; *lastòòk,* P 66; *lòòstok,* P 29; **leihout:** *laajhout,* K 188a, L 280; *laajàwt,* K 338; *leihout,* Goossenaerts; **leiboom:** *lijboom,* K 188a; *lijbom,* L 182; *laajbôôm,* K 178*; **leistang:** *lijstang,* K 215, 216, L 152; **leibalk:** *lijbalk,* L 257; **leilat:** *lijlat,* L 180b, 200, 202, 203; **leibaar:** *laabaar,* P 94; **leider:** *laejər,* K 215; **koppelstok:** *kòppəlstòk,* K 304, 310; *koppəlstok,* P 4; **koppelhout:** *koppəlhout,* K 136a, 143; **koppelaar:** *koppəlaer,* P 171; **gaar:** *gaar,* K 348; *gòòr,* K 240; *gòwr,* P 33; **paardegeerd:** *pjéérəgîêt,* P 60; **baar:** *baar,* K 349a; **trekijzer:** *trékaazər,* K 310; *trekaazər,* K 309; **stang:** *stang,* L 160; **spanhout:** *spanhout,* K 174; **drijflat:** *drijflat,* L 244; *dréflàt,* K 299; **stuurkleper:** *stŭŭrklīēpər,* K 351; **klepel:** *klippəl,* K 187; **tuierstaak:** *tuurstòòk,* K 218; **voerstang:** *voerstang,* P 127; **trekstang:** *trekstang,* L 200; **toomstok:** *tòòmstok,* K 190; **dorsstaaf:** *dorstaaf,* L 242; **dorslat:** *dorslat,* L 237.

DORSMANEGE

Erhöhte Stelle im Hofraum als Fundament für den Göpel (auf der der Göpel, die Roßmühle gebaut ist) – place where horse-gear is installed – emplacement dans la cour sur lequel est placé le manège (Lijst L)
[De buiten op het erf gelegen berg of verhoging waarop de rosmolen is geplaatst.]
manegeberg: *manéézjəberch,* K 216; *maneezjəberch,* L 280; *maneeziebarch,* K 188a; *məneezieberch,* K 215; *maneejzĭĕbèèrch,* K 216; **dorsberg:** *dorzberch,* L 144, 152, 153, 182, 244, 258; *oovərkaptə dorzberch,* L 200, 202, 203; *dòrzbèrch,* L 183; *dorzbèèrch,* L 184; **machineberg:** *məsīēnbérch,* K 163; *məsienberch,* K 178*.

ROSMOLENHUIS

Kleines Gebäude, in dem der Göpel (die Roßmühle) steht – shed in which horse-gear is installed – petit bâtiment où se trouve le manège
(Lijst L)
[Het gebouwtje waarin de rosmolen is geplaatst.]
manege-hangar: *mənèèzjangar,* K 329; **manegekot:** *mànéézjəkòt,* O 268a; *mànézjəkòt,* P 133; *mànèzjəkòt,* P 60; *mànàjzjəkòt,* P 152; **manegeloods:** *məneesielots,* K 190; **manegemuts:** *manéézjəmuts,* L 242; **dorskot:** *duskòt,* K 336; *duskoot,* K 299; **molenkot:** *mooləkot,* K 193a; **duivelkot:** *duvvəlkut,* P 69; **dorsschuur:** *duschŭŭr,* K 299; *déschu,* P 60a; **trekbox:** soms liepen de paarden binnen in een *treGboks,* K 100a; **schutsel:** *schötsəl,* een soort afdak, P 149; **ros:** *ros,* I 57; **manege:** het type *manege* in: K 141, 150, 299, O 68, 74, 177, P 69.

ROSMOLENKAP

Schutzdach über dem Göpel – roof or cap over horse-gear – toit qui protège le manège
(Lijst L)
[Een houten kap welke ter bescherming tegen regen e.d. wordt geplaatst over het drijfwerk van de rosmolen.]
kap: *kap,* K 190, L 200, 202, 203; *kap,* het houten deksel, dat het middenstuk behoedt voor regen enz., Goossenaerts; **manegekap:** *manéézjəkepkə,* K 216; *maneeziekap,* K 188a; **manegehuisje:** *maneeziehouskə,* L 200, 202, 203; **hondekot:** *(h)òndəkòt,* K 225; **horde:** *hoort,* L 244.

AANDRIJFSTANG VOOR DE DORSMACHINE

Übertragungswelle für die Dreschma-

schine – driving shaft for thresher – arbre de prise de la batteuse
(Lijst L)
[De stalen stang welke de beweging van de raderen van de rosmolen overbrengt op de dorsmachine.]
drijfstang: *drijfstang*, K 100a, 135, 147, 179a, 187, 188a, 190, 217, L 99, 144, 152, 180b, 244, 257; *drèfstang*, K 218; *drīēfstang*, L 184; *drààjfstàng*, K 237; *draaəfstang*, K 329; *draajfstàng*, K 243, P 60a; **aandrijfstang:** *aandrijfstang*, K 172; *òòndràjfstàng*, K 240; **drijfbalk:** *draavbalk*, K 349; **draaistang:** *dréəstàng*, P 7; **aftakstang:** *aftakstang*, K 135; **manegestang:** *manéézjəstang*, I 57; *məneesiestang*, K 190; **stuurstang:** *stŭŭrstang*, P 35a; **koppelstang:** *koppəlstang*, L 180; **stang:** *stang*, I 57, K 163, 164, 216, 346, 352a, L 153, 183, 280; *stàng*, O 73; *stangə* mv., K 188a; **koppelboom:** *koppəlbom*,L 182; **drijfas:** *drijfas*, K 136a, 143; *drèèfas*, P 94; **as:** *as*, K 283, L 153; *às*, K 243, 287, O 165, 177; **baar:** *bàar*, P 136a; *baar*, K 225, 237, 243, 292, 312, 348, 352a, P 29, 83, 128, 152, 171; *baarə*, I 268, 268a, K 309, 338, P 33; *baaərə*, K 225; *bàr*, O 175; *bar*, K 281, O 174a; *bòòər*, K 241; *béér*, K 270; *bér*, K 266; **transmissiebaar:** *traansmiesəbaar*, P 41; **disselbaar:** *déssəlbaar*, P 35a; **dorsspil:** *dorspeel*, L 242; **spil:** *spil*, K 176, 283, L 200, 202, 203; **pees:** *pees*, Goossenaerts; **zwengel:** *zwĭĕngəl*, O 286a, P 133; **cardan:** *kərdan*, P 35; *kərdŏën*, K 255; **klepeltje:** *klippəlkə*, L 263; **kabel:** *kààbəl*, P 149; **tang:** *tàng*, K 243; **arm:** *aarm*, P 149; **gek:** *gek*, L 99; **overbrenging:** *òòwvərbrĭĕngĭĕng*, P 12.

BEPAALDE TANDRADEREN VAN DE ROSMOLEN

Kegelräder (kegelförmige Zahnräder) am Göpel – cog-wheels in the horsegear – roues d'engrenage du manège
(Lijst L)
[In dit lemma zijn verenigd de aangetroffen benamingen voor verschillende tandraderen van de rosmolen welke niet algemeen toepasselijk lijken; betekenisnuanceringen worden aangegeven.]
sliprad: *sliprat*, drukte tanden van kamrad en drijfrad op elkaar, L 160; **kroonwiel:** *krōēnweel*, het middelste tandwiel, P 128; **koprad:** *koprat*, wordt door het grote wiel aangedreven, L 180b.
Benamingen voor onderdelen van de rosmolen zijn, voor zover hierboven niet genoemd, algemene technische aanduidingen; ze worden overgeplaatst naar elders in 1.

WATERPUT (zie kaart)

Ziehbrunnen – draw-well – puits
(N 12, 63; DC 21, 1a; RND, 101; sgv put; Roukens 3, 56)
[De zich op het erf bevindende waterput, waaruit men welwater wint.]
put: *put*, I 57, 78, 79, 180, K 100, 100a, 101, 101a, 102, 110, 125, 129, 129a, 131, 132, 133a, 133d, 135, 140, 141, 143, 145a, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 158a, 158c, 159, 160, 161, 161a, 161b, 163, 164, 164a, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 173a, 173b, 174, 175, 176, 177b, 177c, 178*, 179a, 179b, 180, 181, 182, 182b, 183, 183b, 183c, 184, 184a, 185, 186, 187, 188, 188a, 189, 189a, 190, 191, 192, 193, 193a, 194, 195, 195a, 196, 197, 197a, 198, 200, 206, 207, 208, 210, 211, 212, 212a, 213, 214, 215, 216, 216a, 217, 218, 219, 220, 232, 233, 235, 238, 239, 240, 241, 242, 245, 247, 247a, 266, 270, 272, 273, 275, 276, 276a, 299, 300, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 312a, 312b, 316, 317, 317a, 318, 345, 352a, L 92, 93, 94, 96, 99, 100, 102, 103, 104, 109, 110, 112, 144, 144a, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 158a, 159, 159b, 160, 161, 162, 177, 177c, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 189, 190, 199, 200, 200a, 201, 202, 203, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 209a, 212, 224a, 225, 227, 228, 233, 235, 236, 237, 240, 241, 242, 243, 244, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, 280, 281, 283, 283a, 284, 285, O 277, P 97, 99, 100, 104, 105, 108a, 109, 111, 112, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 157a, 159, 160, 161, 166, 167, 168, 169, 171; *pöt*, K 242b; *pŭŭt*, I 102a, 118, 119, 120, 149, 219, 220, 221, 221a, 221b, 222, 265, 265a, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 275, 275a, K 201, 202, 202a, 203, 204, 204a, 204c, 205, 209, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 234, 236, 237, 237a, 243, 244, 244a, 246, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 267, 268, 269, 271, 273a, 274, 277, 279, 280, 281, 281a, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 301, 302, 303, 304, 306, 307a, 309, 313, 314, 325a, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 339, 342, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 355, 356, O 67, 69,

1.1.1.1.

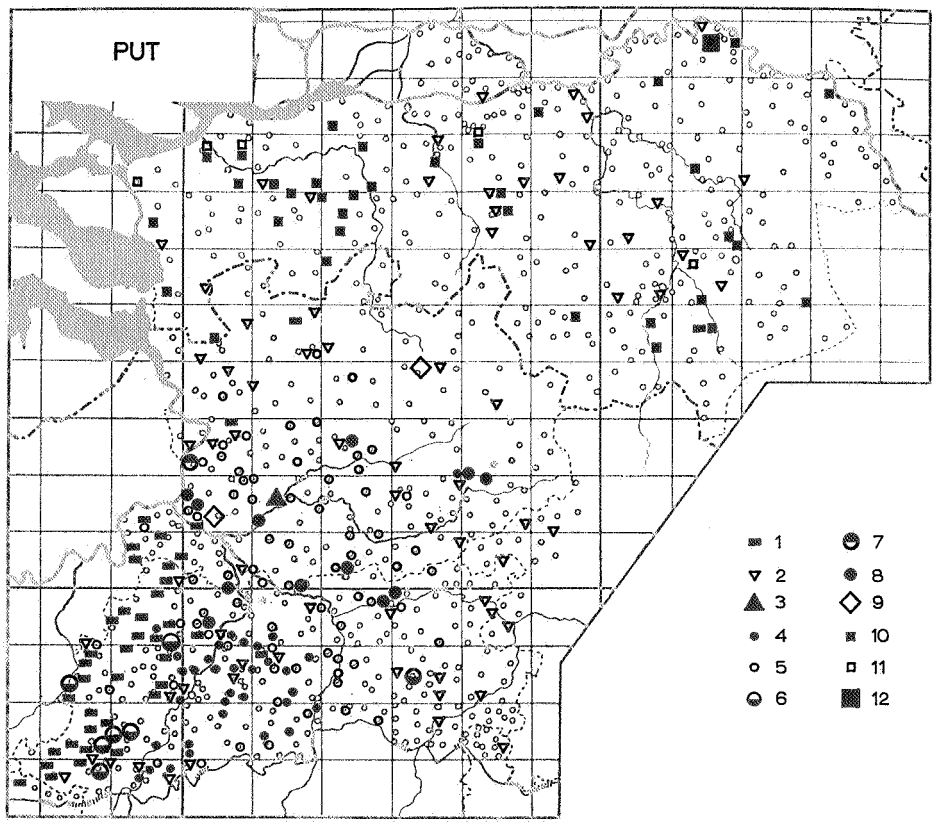

69a, 70, 70a, 70b, 73, 74, 162, 165, 166, 169, 171, 172, 173, 173a, 174, 174a, 175, 177, 178, 178a, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 275, 285, 286, 287, 288, 289, 290, P 5, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 24, 25, 26, 33, 35, 35a, 38, 39, 40, 41, 42, 42a, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 59, 60, 60a, 61, 62, 63, 64, 65, 65a, 65b, 65c, 66, 66a, 67, 68, 69, 69a, 70, 72, 73, 74, 76, 79, 81, 84, 90, 92, 93, 94, 95, 96a, 98, 101, 102, 103, 106, 122, 122a, 123, 124, 125, 126, 127, 130, 143, 143a, 198, 199; *pŭŭjt*, K 352; *peut*, P 107; *pát*, P 145; *pót*, K 128; *piet*, K 287, 324, 325, 326a, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 341a, O 68, 156, 157, 158, 168, P 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 85, 86, 87, 88, 89; *pit*, P 17, 78; *put*, Goossenaerts, Elemans; *gəbehtə put*, put zonder putbuizen, P 44; **steenput** (krt no. 1): *steenput*, O 67, 68, 177, 241, 244, 275; *stienput*, I 275, O 238; *stîenput*, I 275a, K 243; *stinput*, L 261; *stĭĕput*, O 242; *stîeput*, I 265, O 72, 73, 153, 162, 166, 239; *stieput*, O 69, 162, 238, 239, 241, 243, 274a; *stéépput*, O 275; *steeput*, I 266, O 63a, 67, 162, 165, 238, 243, 274; *stjénput*, K 204; *stjieput*, O 237; *stîenpŭŭt*, O 173, P 4; *sténpŭŭt*, K 287; *stŭŭnpŭŭt*, O 272; *stîepŭŭt*, I 220, 268, 275, O 69, 238; *stîêpŭŭt*, O 70, 238, 239, P 70; *stiepĭët*, O 68, 157, 158; *stîêpĭët*, O 63a; *steepit*, O 68; *stîepit*, O 68, 153, 155, 157, 158; *stiepit*, O 68; *steenput*, met betonnen ringen steenput genoemd, wijl de andere waterput regenput heet, I 271; O 67 geeft de naam *houten steenput*; *steenput*, uit stenen gemetselde waterput, Corn.; **waterput** (krt no.2): *waatərput*, I 79, 275, K 157, 161a, 170, 176, 209, 221, 226, 265, 271, 330, L 187, 200, 201, 224, 229a, O 243, 275, P 73; *waətərput*, P 111; *wattərput*, K 133a, 150, L 183, 241; *wàttərput*, P 105, 145; *waṭṭərput*, L 233; *wajtərput*, L 200, P 48; *wòòtərput*, K 148, 162, 183c, 184, 188a, 201, 203, 237, 241, 244, 245, 304, 307, 310, 318, 346, 354, L 96, P 41, 66, 94; *wòò'ərput*, K 314; *wòò(t)ərput*, K 241; *wootərput*, K 307, P 10; *wòttərput*, K 166, 205; *wòwtərput*, K 307; *woutərput*, K 247; *woetərput*, O 178, 278, 286; *wuitərput*, P 198; *waatərpŭŭt*, O 178a; *wòòtərpŭŭt*, K 206,

274, 289, P 16, 41a, 63; *wàttərpŭŭt*, K 274; *wòttərpŭŭt*, P 99; *wèùtərpŭŭt*, P 25; *wèùjtərpĭĕt*, O 153; *wòttərpŭŭt*, bevindt zich in het schop, P 99; **drinkwaterput** (krt no. 3): *drinkwaatərput*, K 291; **drinkeput:** *drienkəput*, K 173b; **drinkensput:** *drinkənsput*, K 165, L 110; *drinkəsput*, L 204; **bornput** (krt no. 7): *bornput*, K 249; *bornput*, Goossenaerts; **bronput** (krt no. 9): *brònpŭŭt*, K 287; *bronpŭŭt*, K 237; **borreput** (krt no. 5): *borrəput*, P 126, 133; *bòrrəput*, K 225; *burrəput*, K 231, 268, 269, 304, 330, 339, 349a, P 23; *börrəput*, K 245, 255, 262; *beurəput*, K 249, 255, 282, 284, 295, 301, 329, 330, 336, P 5, 24; *bòòrəpŭŭt*, K 291; *borrəpŭŭt*, K 330; *burrəpŭŭt*, I 220, K 244, 249, 254, 269, 281a, 283, 287, 291, 295, 301, 330, 331, 332, 335, 336, 349, O 70, 173, P 2, 4, 5, 16, 25, 61, 70, 76, 78, 80, 84, 129, 133, 139, 198; *börrəpŭŭt*, K 206, 225, 251, 267, 286, 296, 330, 348, O 288, P 3, 18, 89; *bèùrəpŭŭt*, K 248; *beurəpŭŭt*, K 248, 291, 332; *bérrəpit*, K 324, 340, 341a, O 153, 161, P 27, 39, 85, 88, 89; *berrəpit*, K 286, 287, 339, 341, P 86, 136; *bèrspit*, P 89; *börreput*, Corn. Vervl.; *bornput*, *bérəpit*, Goemans; **borput** (krt no. 8): *boorput*, K 312b; *burput*, K 265, 336; *beurput*, K 285, 286, P 3, 24; *berput*, P 25; *beerput*, K 307; *börpŭŭt*, K 329; *berpit*, K 341; *burtpit*, K 293; **borre** (krt no. 4): *borrə*, K 307, P 77; *burrə*, O 73, 174a, 178, 255, 286, 287, P 10, 18a, 60, 61, 63 66, 67, 68, 69b, 70, 74, 76, 80, 81, 125, 129, 131, 133, 198; *börrə*, O 289, P 13; *beurə*, O 165, P 10; *buirə*, P 198; *berrə*, P 64, 76, 124; *bérrə*, P 60a; **born** (krt no. 6): *borrən*, O 253; *borrən*, O 277; *burn*, O 158, 165, 243, 244; *bön*, P 95; *bérn*, O 158; **wel** (krt no. 11): *wel*, I 57a, K 151, 152, 164a, L 235; **bronwel** (krt no. 12): *(bron)wel*, L 96a; **welput** (krt no. 10): *welput*, I 78, K 125a, 146, 151, 152, 153, 157, 157a, 158, 160, 163, 164a, 175, 176, 177, 178, 178*, 180, 183, 202, 217, L 102, 146, 159, 180, 205, 206, 240, 257, 260, 261, 263a; *wélput*, K 183c; *wèlput*, K 190; *welpŭŭt*, I 102; **citerne:** *siteur*, P 99 z.s.h.

GEMETSELDE WATERPUT

Gemauerter Ziehbrunnen – brickwork draw-well – puits maçonné
(N 12, 72; znd 32, 105)
[Een waterput waarvan de schacht uit metselwerk bestaat.]
citerne: *sieternə*, O 251; *sisteerə*, P 65; *sistijrə*, P 128; *sĭĕtéér*, O 274a; *zjĭĕstéjrə*, P 80; *jistijrə*, P 133; **keiput:** *kéépŭŭt*, K 274; *kèèpŭŭt*, K 301; *kaajput*, K 312, 314, P 145; *kaaput*, K 310; **paddenput:** *paddəpŭŭt*, K 211 (paddə noemt men hier de stenen, bakstenen, die te dicht bij de oven hebben gezeten en te hard gebakken werden).
De benamingen van het type *steenput* werden geplaatst bij waterput. Omschrijvingen als *stenen put, gemetste put* enz. worden niet gedocumenteerd.

ZODENPUT

Aus Rasen- oder Torfsoden gebauter Brunnen – draw-well built of turf and sods – puits dont le revêtement intérieur se compose de mottes ou de tourbes
(N 12, 71)
[Een waterput gebouwd van zoden of turven. In K 332 merkt men op, dat alleen regenwater- en visputten werden gebouwd van zoden.]
zodenput: *zoojəput*, K 146; *zôôjəput*, K 178*; **russenput:** *russəput*, K 187, 220, 235, 237, 240, 241, 268, 276, 276a, 304, 307, 312, 312b, 316, 318, L 92, 180, 180a; *russəpit*, P 27; *rössəput*, L 183, 200, 207, 233, 241, 263; *ròòsəput*, K 211; *róssəput*, K 165, 166; *ròssəput*, K 204, 205, 212; *ròssəpŭŭt*, K 210; *ròssəpŭŭtjə*, K 201, 204c; *rossəput*, K 157, 184, 186, 191, 192, 193a, L 150, 180b, 184; *réssəput*, P 44; *rŭŭsəpŭŭt*, K 208, 274, 291, 295, 301; *rĭĕsəpĭĕt*, K 324; *russəput*, gebouwd van graszoden, L 200a; *rösseput*, De Bont; *rosseput*, Goossenaerts; *russe-put*, Van Dam 1; **rosput:** *rösput*, L 235; *rosput*, K 163; **vlaggenput:** *vlaggəput*, K 179a; **vlagput:** *vlachpŭŭt*, K 274; **mattenput:** *mattəput*, K 174, 176; **turvenput:** *törvəput*, L 183; **turfput:** *törfpöt*, K 207; *törfput*, dikwijls met een vloer van keien, L 263; **geslagen put:** het type *geslagen put* in: K 225, P 5, 18, 67-68, 70, 76; **scholleput:** *scholləput*, K 346; **geslagen borre:** het type *geslagen borre* in: P 70, 78.

PUTZODE

Trapezförmige Grasstücke, mit denen der Brunnenschacht verkleidet wird – sods used in building draw-wells – motte trapézoïdale dont on forme le revêtement intérieur d'un puits
[„Elk van de trapeziumvormige zoden, vroegtijds uit bepaalde grassoort op de heide gestoken, waarmede rosse-putten werden gemaakt", Goossenaerts.]
putros: *putros*, Goossenaerts.

1.1.1.1.

PUTKUIP

Oberirdischer, wanneförmiger Abschluß des Brunnens – overground part of draw-well – partie supérieure du puits
(N 12, 65; znd 32, 106)
[Bovengrondse kuipvormige afsluiting rond de eigenlijke put, gebouwd van steen of hout. Het is niet uitgesloten, dat een aantal benamingen ook of uitsluitend gelden voor een puthuisje; vgl. dat lemma. Benamingen die ter plaatse ook gelden voor de putschacht werden slechts voor putschacht opgenomen.]
kuip: *kuip*, I 266, K 196, 210, 268; *kup*, K 247; *kupkən*, O 238; *köp*, K 212; *kop*, O 68; *kojp*, K 237, O 153; *kòjp*, I 265, K 237; *kòòjp*, K 237; *kòòp*, K 312, 341; *kôop*, O 157; *koop*, K 336; *kòwp*, K 349; *kòwjəp*, O 156; *kouwəp*, K 307; *kajp*, O 162; *kaaəp*, K 295; *kuip*, Goossenaerts **putkuip:** het type *putkuip* in: K 143, 146, 150, 157, 163, 165, 166, 170, 173b, 174, 176, 179a, 183, 183c, 184, 187, 188a, 191, 192, 193a, 195a, 196, 201, 204, 204c, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 220, 224, 225, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 248, 249, 255, 265, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 275, 276a, 281a, 282, 301, 304, 307, 309, 310, 312, 312b, 314, 316, 318, 340, 346, 348, 349, 351, 352, 354, 357, L 148, 180b, 201, 261, P 24, 25, 32, 39, 41, 41a, 44, 88, 89, 94, 107; *putkojp*, van steen, hout of cement, K 240; *putkuip*, Corn. Vervl., De Bont; *pötkoup*, Tuerlinckx; **putskuip:** *putskuip*, K 178*; **borreputkuip:** *burrəputkòəp*, P 23; *burrəpŭŭtkòəp*, K 295; *beurəputkòòwp*, K 336; *beurəpŭŭtkòwp*, K 332; *bérrəpitkòəp*, K 341a; *berrəpitkôop*, K 339; *berrəpitkoojp*, K 341; *börreputkuip*, vier stijlen met berd bekleed die eenen bornput afsluiten, Corn. Vervl.; **keef:** *keef*, I 265, 268, 275, K 284, 286, 287, 330, O 63a, 69, 73, P 2, 3, 18; *kééjf*, K 249, 283, 330, P 70; *kaef*, P 70; *kef*, K 293, P 3; *kif*, O 73, P 3; *kijf*, P 63; **keve:** *kéévə*, K 262; *kééjvə*, K 254; **putkeef:** *pŭŭtkeef*, I 220, K 291; *putkeef*, Corn. Vervl.; **borrekeef:** *bérrəkeef*, K 324; **borreputkeef:** *beurəputkeef*, P 5; **borreputkeve:** *beurəputkeevə*, K 291; **borputkeve:** *börpŭŭtkééjvə*, K 251; **putkist:** *putkist*, L 200, 200a, 235, 241, 242; *pŭŭtkĭəst*, I 220; *putkeest*, L 207, 263; **kist:** *kist*, L 200a; **steenputkot:** *stîeputkot*, O 239; *stieputkot*, O 241; *stjieputkot*, O 237; **putkot:** *putkot*, P 139; **borrekot:** *burrəkòt*, P 129; **kot:** *kót*, P 80; *kot*, O 239; **puthut:** *puthut*, P 48; **keihutje:** *kajutkə*, O 287; **bak:** *bak*, I 119, K 203, P 128; **borrehuis:** *borrəhuis*, P 126, 133; **huis:** *huis*, K 188a; *huizəkə*, O 287; **putrad:** *pötrad*, schutsel rond de opening eens puts, Tuerlinckx; **rad:** *rat*, in hout, K 225; **vat:** *vaat*, O 158; **hals:** *hals*, O 274; *als*, O 272; *hals*, vgl. schoot beneden, O 274; **hoogsel:** *ŭŭchsəl*, P 76; **schutsel:** *schutsəl*, K 203, 277, 309, O 67, P 41, 48; *schŭŭtsəl*, K 249; *schoetsel*, O 166, 255; *schoe(j)sjəl*, O 158; *scheusəl*, O 239; *skoejtsəl*, O 70; *skoetsjəl*, O 157; *skoesjəl*, O 243; **afzetsel:** *afsetsəl*, P 26; **omheining:** *doemijning*, K 286; **afsluiting:** *afsluiting*, K 206, P 17, 86; *afslöjtĭĕng*, P 10; *afslojting*, I 266; *afslòətĭĕng*, K 307; *ofslôetĭĕng*, P 86; *afslòòting*, P 25; *afsleuting*, O 274a; **afsluit:** *afslôot*, K 307; **putafsluiting:** *putafsléətĭĕng*, P 139; **borstgeweer:** *böstchəweer*, P 89; *béstchəwîer*, P 89; **borstweer:** *bustwîêr*, P 89; **wering:** *wééring*, I 266; **balustrade:** *balastraadə*, O 68; **landering:** *ən landərink*, planken afsluiting, P 80; **rand:** *rant*, K 225, 235, O 68, 162, P 131; *raant*, K 201, 203; **kant:** *kant*, K 206; **hek:** *hék*, K 306; *huk*, K 296; **hekken:** *hukkə*, K 267; **rek:** *rek*, P 157a; **waterputmuur:** *wöttərputmeur*, O 287; **muur:** *muur*, P 76; 143a; *mŭŭrkə*, O 289, P 60, 70; **gestel:** *gəstél*, P 76; **schoot:** *schōēt*, voorzijde van de putkuip, de zijkant heet hals, O 274, z.s.h.; *skŭŭt*, *skèùt*, gebouwd in halve cirkelvorm, O 275; **keelhout:** *keelòt*, K 245 z.s.h. De een aantal malen opgegeven vormen *dak*, *putkap*, *borrekap* en *kap* werden geïnterpreteerd als puthuisje.

SCHEPGAT VAN DE PUT

Schöpföffnung im Schöpfbrunnen – aperture in overground part of draw-well – ouverture ménagée dans la partie supérieure du puits
(N 12, 84)
[Een voorziening in de putkuip in de vorm van een uitsparing of deurtje, aangebracht om daardoor de putemmer bij het ophalen van water gemakkelijk te kunnen grijpen.]
schepgat: *schépchàt*, I 268, K 204, 205, 210, 211, 237, 241, 245, 274, 331, 340, 349, O 63a, 173, P 27, 39, 70, 89; *schépchàətə*, K 281a; *schépchat*, K 192, 208, 225, 241, 248, 283, 291, 295, 304; *schepchat*, K 163, 176, 178*, 183, 183c, 184, 193a, 220, 262, L 150; *schéépchàt*, K 332; *scheepchàt*, K 332; *schupchàt*, I 275, K 276, 276a, 312, 335, P 16, 25, 44, 70, 76, 78; *schupchat*, K 314, L 180b, 233,

P 76, 133; *schöpchat*, K 330, P 5, 18, 69b, 104; *schipchàt*, K 287, P 41; *schipchat*, K 240; *schipchit*, K 281a; *skepchat*, K 187; *sköpchat*, L 148; *sjépchàt*, P 88, 89; *sjöpchàt*, P 95; **putgat:** *putchàt*, K 245, 307; *putchat*, K 170, 188a, 207, L 200; **gat:** *gàt*, O 161, 228, P 125; **kot:** *kòt*, K 241; **putdeurtje:** *pŭŭdeurkə*, K 204c; *pŭŭdurkə*, K 201; **uithaal:** *uithòòl*, K 193a; **val:** *val*, K 166; **valdeur:** *vàlduj*, O 165; **zonk:** *zŏënk*, K 341a.

PUTSCHACHT

Brunnenschacht – shaft of draw-well – partie souterraine du puits
(N 12, 70)
[De gemetselde of uit betonnen ringen gevormde putmantel voor zover die zich onder de begane grond bevindt. Soms gelden de benamingen ook voor de putkuip, die dan blijkbaar wordt gewaardeerd als het boven de grond uitstekende gedeelte van de putschacht. Vgl. het lemma putkuip. De grens met de benamingen voor de betonnen putringen is niet scherp te trekken; zie hiervoor overigens 2.2.2.2.]
schacht: *schàcht*, P 78; *schacht*, L 160; **putschacht:** *putschacht*, K 179a, 186, 191, 235, 314, L 180, 201, 233; *pŭŭtschàcht*, K 287, 332; *pŭŭtschacht*, P 69b; *pĭĕtschàcht*, P 39; *pŭŭtsjchacht*, K 274; *putschéécht*, K 245; *puschacht*, P 5; *putschaft*, L 180b; **gang:** *gŏënk*, O 173 z.s.h.; **putbuis:** *pudboojs*, K 240; *pudbojs*, K 307; **lijf:** *lijf*, P 77; **putlijf:** *pŭŭtlĕĕf*, K 201, 204c; **putmuur:** het type *putmuur* in: K 207, 330, L 201, P 48; **borremuur:** *burrəmeur*, P 70; **muur:** het type *muur* in: P 76, 95; **wand:** *waant*, K 146, L 207; **putwand:** *pŭŭtwaant*, K 210; **puttingwand:** *puttingwant*, K 307; **putsteen:** *putstîen*, K 307; *pŭŭtstĭĕjən*, K 348; **putkuip:** *putkòòjp*, K 241; *putkèùp*, K 211; **kuip:** *kòòəp*, I 220; *kòəp*, I 220; *k(j)ôep*, O 165; **putkeef:** *pŭŭtkeef*, K 331; **borreputkeve:** *burrəpŭŭtkeevə*, K 281a; **betonning:** *bətonning*, L 180; **putrand:** *putraant*, K 163; **putkant:** *putkant*, L 200.

PUTFUNDERING

Kreisförmige Holzplatte als Bauunterlage für den Brunnenschacht (Fundament des Brunnenschachts) – foundation of well-shaft – fondement du puits
[Fundering van de putschacht in de vorm van een houten cirkel op de bodem, waarop het metselwerk staat.]
putkuip: *putkuip*, P 94; **putwiel:** *putwiel*, Corn. Vervl.; **putrad:** *putrad*, Corn. Vervl.; **fundatie:** *fòndoosəs*, P 88.

BRONADER IN DE WATERPUT

Quellader – well-head – veine d'eau dans le puits
[Waterader waaruit de put haar water ontvangt.]
wel: *wel*, Goossenaerts.

PUTGALG

Galgen, worin der Schwengel beweglich ist – forked post on which well-sweep balances – potence sur laquelle balance la bascule du puits
(N 12, 75; znd 32, 109)
[De naast de put staande gaffelvormige paal waarop de putzwengel balanceert.]
putmik: zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*put*]*mik*, K 163, 165, 166, 170, 173b, 174, 176, 178*, 179a, 183, 183c, 184, 186, 187, 188a, 191, 192, 193a, 196, 197a, 204, 205, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 220, 226, 230, 231, 232, 233, 237, 238, 240, 241, 255, 267, 268, 272, 273, 275, 276, 296, 307, 312, 348, 352, L 145, 148, 149, 150, 152, 153, 160, 177c, 179, 180, 183, 200, 200a, 201, 207, 235, 236, 237, 240, 242, 244, 256, 257, 260, 261, 263, 264, 280, 285; [*put*]*mĭĕk*, K 201, 204c, 206, 208, 225, 236, 239, 267, 269, 274, 291, 301, 331, 348; [*put*]*mék*, K 188a, 274; *putmik*, Corn. Vervl., De Bont, hs Vissers L 180, Van Dam 1, hs Renders L 226; **borreputmik:** *bérrəpitmik*, K 341a; *burrəputmik*, O 243; **borputmik:** *burpŭŭtmĭĕk*, K 254; **tweemik:** *tweejəmik*, K 349; **mik:** *mik*, I 275, K 146, 166, 174, 191, 195a, 210, 237, 240, 245, 265, 295, 307, 340, 341, 346, 348, L 148, 180, 208, 233, 241, 263, O 67, 68, 73, 157, 162, P 3, 13, 25; *mĭĕk*, I 220, 268, 275, K 225, 235, 237, 244, 248, 249, 254, 262, 283, 287, 291, 304, 307, 324, 330, 332, O 63a, 165, P 10, 16, 25, 27, 41, 70, 89; *mék*, K 210, 310; *méék*, K 293; **mikpunt:** *mikpunt*, K 207; *mĭĕkpunt*, K 208; **putgaffel:** *pŭŭtchaffəl*, K 212; *putchaffəl*, P 5; **gaffel:** *gaffəl*, I 266, K 307, 351, 354, L 201, 233, O 238, 287, P 143a; *gàffəl*, K 312, 331, 332, P 39; *gaffəlkə*, O 68; **gaffelpaal:** *gaffəlpaal*, K 268; **gaffelboom:** *guffəlbôem*, P 23; **gaffelstok:** *gaffəlstok*, K 206, 301; **borrestok:** *burrəstôk*, P 70; **steunstok:** *steunstok*, P 17; **stok:** *stok*, P 78; **wipstok:** *wipstok*, O 272; **putwip:** *putwip*, L 159, 180b; **wip:** *wip*,

L 159, O 178, P 85; **sikse:** *siksə*, O 69, P 26; *sĭĕksə*, K 330, O 70, P 84; **putsikse:** *putsikse*, Tuerlinckx; **zwik:** *zwik*, K 276, 276a, 314; **putzwikse:** *pŭŭtswĭĕksə*, K 206; **putzwiksel:** *putswiksəl*, K 267; **siksestaak:** *sjiksəstaak*, P 136; **putstaak:** *pŭŭtstòòk*, O 173; *putstôok*, K 276; **hefboomstaak:** *hevboomstaak*, O 244; **staak:** *staak*, K 189, 330; *stààk*, K 335; *staawk*, O 161; *stòòk*, K 295, P 32; *stòòwk*, P 76; *stàk*, K 330; **stijl:** *stijl*, P 105; *staal*, P 80; **putstijl:** *putstajl*, K 238; *pĭĕtstòòwl*, P 89; **stut:** *stut*, I 266; *stŭŭt*, K 307; **steun:** *steun*, I 266, K 225, 231, P 129; **staander:** *staandər*, K 203; *stòòndər*, K 336; *stajndər*, K 241; *stendər*, K 307, 341; *steundər*, O 73; *stèùndər*, P 18; *stundər*, K 255, O 73, P 5; **staanboom:** *stòòənbôem*, K 235; **boom:** *boom*, K 224; *bôom*, K 201; *bôôm*, I 266; *bwoom*, I 119; *boem*, O 166; *bôem*, K 284, P 89; *bôêm*, K 318; *buum*, O 286; **steunpaal:** *steumpòòl*, K 307; **paal:** *paal*, K 226; *pòòl*, K 267; **steunbalk:** *steunbalk*, K 209; **balk:** *balk*, K 233; **bok:** *bók*, L 184; **stam:** *stam*, K 205; **vork:** *vörk*, P 95; *vèùrk*, P 104; *verk*, P 76; **kruk:** *krŏĕk*, P 131.

VANGBALK VAN DE PUTGALG

Querbalken oben im Galgen, der den Schwengel abfängt – cross-beam at the top of the forked post by which well-sweep is stopped – traverse dans la fourche de la potence servant à freiner le mouvement de la bascule
[Een dwarsbalkje of -stang boven in de gaffel van de putgalg, dienende om de opgaande beweging van de putzwengel af te remmen.]
vang: *vang*, L 180b; **slagbalk:** *slagbalk*, L 180b.

PUTGALG MET TOEBEHOREN

Galgen mit Schwengel, Brunnenstange usw. – fork with well-hook and sweep – ensemble de la potence, bascule, etc. (znd 32)
[Bedoeld wordt de putgalg met putzwengel en puthaak.]
sikse: *siksə*, P 77; *sĭĕksə*, P 5, 18, 32; *séksə*, O 73; **putzwiksie:** *putzwiksie*, Goossenaerts; **wip:** *wip*, K 287.

SCHOREN VAN DE PUTGALG

Schrägstützen des Galgens – sloping props supporting forked post near draw-well – étançons de la potence du puits (N 12, 77)
[De schuinstaande paaltjes, drie of vier in getal, die de putgalg aan de voet ondersteunen. Het aangetroffen woordmateriaal is grotendeels weinig karakteristiek en lijkt ook in andere verbanden bruikbaar.]
steunpalen: het type *steunpalen* in: I 275, K 170, 191, 211, 240, 287, 301, 331, 335, L 180, 200a, 233, 242, 261, 263, O 63a, P 145; **schamppalen:** het type *schamppalen* in: K 150, 186, 201, 204c, L 200, 241; **zwikpalen:** *zwĭĕkpààlə*, K 225; **steenputpalen:** *stîepŭŭtpòòlə*, I 220 z.s.h.; **palen:** *pòòwlə*, P 76; **schoren:** *schoorə*, K 178*, 248, 268, L 201; *schôôrə*, K 157; *schòòwrə*, K 254; *schòwrə*, K 245, 254; *schoor*, K 176; **putschoren:** *putschoorə*, K 179a; **mikschoren:** *mikschoorə*, K 191; **steekschoren:** *steekschoor*, K 163; **putstijlen:** *putsteejlə*, K 184; *pŭŭtstéélə*, K 208; *pŭŭtstèèlə*, K 301; **stijlen:** *stòòjlə*, K 324; **steunen:** *steunə*, I 268, K 146, 165, 186, 187, 193a, 204, 205, 207, 210, 240, 276, 276a, 304, 307, 332, 341a, 348, L 160, 201, 235, 244, P 18; *stèùjnə*, K 295, P 16, 133; *steun*, K 307; *stun*, K 331; *steenən*, O 161; *stààjnə*, P 95; **miksteunen:** *mieksteunə*, K 188a; **staanders:** *staandərs*, K 283; *stààndərs*, K 241; *stòòndərs*, K 150, 193a, L 201, 233, O 165, 173; *stàjndərs*, K 241; *standərs*, L 148; *stòndərs*, K 183c, 192, 310, P 89, 125; *sténdərs*, K 341a, 346; **steunders:** *stundərs*, K 249, 283, 331, 332, P 16, 70, 78; *steundərs*, P 5; *stöndərs*, K 330; **schoorstokken:** *schèùrstò'n*, K 340; **mikstaanders:** *mikstòòndər*, L 180b; **strevers:** *streevərs*, K 314, 348, P 25; *stréévərs*,

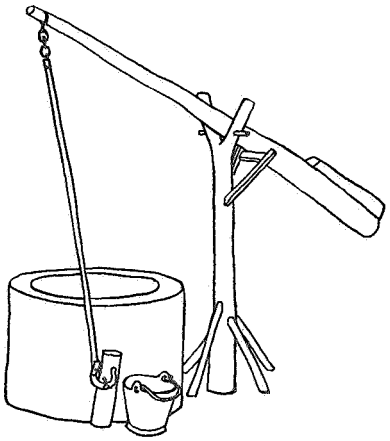

Afb. 16. Put met putgalg.

P 41; *putswingəl*, K 238, L 283; *putzwengel*, hs
P 44; Renders L 226, Van Dam 1; **zwengel-**
K 212; **boom:** *zwéngəlbôem*, K 331; *zwĭĕngəlbôem*,
; *afsét*, P 25; *zwingəlboom*, K 186; **zwengelbalk:**
62; *af-* *zwengəlbalk*, K 170; **zwing:** *zwĭĕng*,
281a; K 307; **putzwing:** *putswing*, K 268, 346;
stutten: *pötswing*, K 310; *putsojng*, K 307 n.b.;
P 104; **zwong:** *zwŏĕnk*, P 41; **zwemer:** *zweejmər*,
K 187; K 282; *zwīēmər*, K 330; *zwîemər*, K 269,
K 291; 284, 295, 307, 341a, 348, P 18, 26, 94;
ı.; **stip-** *zwîêmər*, K 269, 283, 291; **putzwemer:**
putswîemər, K 349; *pŭŭtswîemər*, K 274;
pitswîêmər, K 340; **borreputzwemer:**
berrəpitswîemər, K 339; **zwemelaar:**
zwémməléér, K 287; **zwengelaar:** *zwéngə-*
sweep – *léér*, K 287; **zwierder:** *zwīērdər*, K 332;
putsteiger: *putstijgər*, L 200a; *putsteiger*,
De Bont; **roei:** *roej*, K 210; *rōēj*, K 237;
rend is *ruj*, K 273; **putroei:** *putroej*, K 163, 195a;
)utgalg, **ligger:** *liggər*, I 275, K 165, 183c, 191,
de put- 192, 193a, 207, 208, 212, 230, 245, 255,
le put- 293, 336, 341, L 201, O 69; *lĭĕgər*, I 275,
K 231, 287, P 2, 5; *léggər*, K 211, 274;
6, 148, *leggər*, L 200; *ligger*, Corn. Vervl.; **liggerd:**
7, 318, *liggərt*, L 183; *léggərt*, K 304; **putligger:**
0, 212, *putliggər*, K 178*, 188a, 191, 205, 209,
85, 89, 212, 213, 225, 239, 265; *pŭŭtlĭĕgər*,
K 310; K 208, 237; **optrekker:** het type *optrekker*
wĭĕpə, in: O 157, 275; **borrentrekker:** *borrə-*
putwip, *trekkər*, P 133; *borrətreekər*, P 126; **heffer:**
3, 158, *heffər*, I 275; **opheffer:** *oepheffər*, K 206;
P 25; **ophaler:** *opheuldər*, I 266; **arm:** het type
pliggər, *arm* in: K 205, 307, 309; **boom:** het type
; **sikse:** *boom* in: K 189, 203, 206, 237, 238, 245,
2, 354, 295, 351, L 159, 184, 201, 207, O 67, P 73,
76, 84, 157a; **putboom:** het type *putboom* in:
ziksen, I 275, K 150, 187, L 93, 199, 279, P 32;
Corn. **hefboom:** zonder fonetische documentatie
P 111; van het tweede deel: *hév*[*boom*], K 235,
; *beurə-* 237; *hev*[*boom*], K 209, 213, 307, O 244,
6, 204, P 17, 94; *heuv*[*boom*], P 25; *ev*[*boom*],
8, 244, K 174, 281a; *uv*[*boom*], O 274a, P 67, 68;
zweek, **dwarsboom:** *dwarzbôem*, K 206; *dweez-*
utzwik: *boom*, K 352; *dwijzbôem*, O 68; **slagboom:**
0, 241, *slagboom*, K 231; *slàgbōēm*, P 48; **sikse-**
wiksie: *sjiksəbôom*, P 136; **loper:** *loopər*,
K 240; O 73; **wik:** *wik*, K 307; **stok:** *stok*, K 307;
put- **putstok:** *putstok*, P 94; **staak:** *stòòk*,
swĭĕksə, K 201, O 166, P 125; *stook*, P 88;
K 216, **schepperstaak:** *schéppərstouk*, O 68; **put-**
swiksîe, **staak:** *putstaak*, K 275; **putbalans:** *pud-*
zwiksəl, *blaans*, K 179a; **pjets:** *pjets*, O 68; **putter:**
K 291; *puttər*, K 268; **balk:** *balk*, K 272, P 60;
wengel: *bàlk*, K 268, 276; **putbalk:** het type *put-*
4, 263; *balk* in: K 184, 207, 307, 331, L 160;
wĭĕngəl, **puthaak:** het type *puthaak* in: K 203,
7, 307, 237, 267, 275, 307, 312, P 24, 94; **steen-**
L 242; **puthaak:** *stîepietouk*, O 157; **haak:** *aak*,
7a, 184, I 119; *huik*, O 153; **banhaak:** *banhaak*,
K 212; O 162 z.s.h.; **borreputzink:** *burrəpŭŭt-*

sĭënk, K 332 z.s.h.; **ophaalstaak:** *ophaalstaak*, I 275 z.s.h.; **gaard:** *gòt*, P 177; **klinker:** *klĭënkər*, P 89 n.b.

PUTHAAK

Brunnenstange – well-hook – pièce de bois entre la bascule et le crochet du puits
(N 12, 66; znd 32, 111; znd B 2, 219)
[De stok welke scharnierend of door middel van een ketting opgehangen is aan de putzwengel om de putemmer te dragen. Een aantal van de volgende aanduidingen kunnen ook wel betrekking hebben op de losse putstok; vraag 219 van znd B 2 laat dit onderscheid buiten beschouwing.]
haak: het type *haak* in: K 203, 251, 267, 272, 279, 285, 286, 287, 333, O 161, P 72, 105; **puthaak:** het type *puthaak* in: I 180, K 133a, 143, 146, 157, 163, 173b, 174, 183, 183c, 192, 193a, 201, 204, 207, 224, 232, 237, 245, 248, 254, 269, 273, 283, 286, 330, L 145, 150, 153, 160, 180, 183, 184, 201, 261, O 177, 288, P 24, 25, 27, 35a, 39, 41, 48, 60a, 88, 89, 105, 107, 147; **steenputhaak:** *stîeputaak*, I 268; **borreputhaak:** *burrəpŭŭtàak*, K 287; **schephaak:** *schépaak*, K 322; *schép(h)òòk*, O 165; **zwengel:** *zwéngəl*, K 287, 307, L 242; *zwèngəl*, L 235; *zwengəl*, K 150, L 149, 177c, 201, 244; *zwingəl*, K 262; **putzwengel:** *putswengəl*, K 170, 187, L 180b, 200, 200a, 207, 241, 263; *putzwengel*, De Bont; **zwiksel:** *zwĭĕksəl*, K 231, 281a; *zwiksəl*, K 225, 230, 255, 265; **zwiksie:** *zwiksĭĕ*, K 205; *zwiksīē*, K 208; *zwiksie*, K 191, 193a, 207; *zwéksĭĕ*, K 277; **putzwiksie:** *putswiksĭĕj*, K 209; *pŭŭtswĭĕk(sĭĕ)*, K 204c; **putzwik:** *pŭŭtswĭĕk*, K 201, 208, 225; **zwik:** *zwĭĕk*, K 322; **putsikse:** *putsiksə*, P 44; *pŭŭtsĭĕksə*, P 95; **sikse:** *sĭĕksə*, P 84, 127, 145; *siksə*, I 275, K 320, 341, P 29a; **siksestok:** *sĭĕksəstòk*, P 27; **gaar:** *gaar*, K 348; *gaaər*, K 308a; *gòòr*, K 240, 307; *gòòər*, K 348; *gawər*, K 349; *gouər*, K 352; **geer:** *gèèrə*, K 332; **gorij:** *gòri-j*, K 191; **putgaar:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*put*]*chaar*, K 237, 240, 269, 275, 307; [*put*]*chààr*, K 349; [*put*]*chòòr*, K 206, 240, 241, 274, 304, 307, 340, 346, 348; [*put*]*chèùr*, P 25; [*put*]*chàr*, K 267; [*put*]*chàər*, K 312b; [*put*]*chôor*, K 241, 276; [*put*]*chòr*, K 268; [*put*]*chòwr*, K 241, 307; [*put*]*chour*, K 272; *putgaar*, Corn. Vervl. A., Corn.; **putgeer:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*put*]*chéér*, K 276, 276a, 316, 318; [*put*]*chêêr*, K 312; [*put*]*chééjr*, K 312; [*put*]*cheejr*, K 314; [*put*]*chéər*, P 25; [*put*]*chér*, K 276; **putgerie:** *putchèrĭĕ*, K 191; **gerie:** *gèri-j*, K 191; *gérĭĕ*, K 212; **zwemer:** *zweemər*, I 271, P 3; *zwéəmər*, K 293; *zwémmər*, K 287; *zwĭĕmər*, O 73, P 2, 16; *zwîemər*, K 248, 284, 295, 324, 332, 341a, 348; *zwîêmər*, K 283, 291, 332; *zwi-jəmər*, K 339; *zwĭĕmər*, bestaat uit een lange stok die aan een ketting hangt, O 73; *zweemer*, Corn. Vervl.; **zwieger:** *zwĭĕgər*, K 332; **putzwemer:** *pŭŭtswîemər*, K 274, 301; *putzweemer*, Corn. Vervl. A.; **borreputzwemer:** *beurəpŭŭtswîemər*, K 291; **roei:** *roej*, K 166, 195a, 210; *rŏĕj*, K 191; **putroei:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*put*]*roej*, K 165, 176, 178*, 179a, 183c, 184, 186, 188a, 196, 212, 213, L 263; [*put*]*rŏĕj*, K 201, 211, 236, 238; [*put*]*rŭŭj*, K 239; [*put*]*ruj*, K 204, 212; *putroei*, Corn.; **puthout:** *puthout*, K 178*, 215, 220; *puthawt*, K 220, L 183; **stok:** het type *stok* in: I 266, K 231, 240, 245, 268, 287, 301, 307, 312b, 330, O 73, 153, P 16, 26, 73, 76, 80; **schepstok:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schép*[*stok*], I 220, K 235; *schep*[*stok*], K 174, 331; *schöp*[*stok*], P 18; *schup*[*stok*], P 78, 94; **putstok:** het type *putstok* in: K 210, 244, 249, 265, O 157, P 32; **putstek:** *putstĕk*, P 166; *pŭŭtstĕk*, P 37; *pŭŭtstek*, P 111; **wipstek:** *wipstĕk*, P 144; *borreputstok: börrəpŭŭtstòk*, P 89; *burrəpŭŭtstok*, K 281a; *birrəpĭĕtstòk*, P 88; *bérpĭĕtstòk*, P 27; **waterputstok:** *wèùjtərpĭĕtstòk*, O 153; **waterstok:** *wààtərstók*, K 335; *wòòwtərstòk*, P 76; **borrestok:** *burrəstòk*, P 60a; *burrəstok*, P 10; *burrəstook*, P 63; **siksestok:** *sjiksəstok*, P 136; **ophaalstok:** *ophalstok*, K 307; **puthoutstok:** *puthijtstok*, K 307; **staak:** *staak*, K 226, L 159, O 157; *stòòk*, K 206, 237, 245; **putstaak:** *putstòòk*, K 240; **schepstaak:** *schèùpstaajk*, P 104; **pjets:** *pjets*, O 67, 68, 69; **scheppjets:** *schépjéts*, O 63a; **borrepjets:** *burrəpjéts*, O 173; **steenputpjets:** *stîêpĭĕtpjits*, O 63a; **siksepjets:** *siksəpjéts*, O 70; **hangboom:** *angbôem*, K 335; **boom:** *bôêm*, P 44; **putter:** *puttər*, K 201, P 143a; **schepper:** *scheppər*, K 339; **optrekker:** *oeptrekkər*, K 336; **ophaalder:** *ophòòldər*, K 174; **heffer:** *heffər*, I 271; **wichel:** *wichəl*, K 231 z.s.h.; **spar:** *spaar*, K 354; *spèjr*, P 89.

IJZEREN HAAK AAN DE PUTHAAK

Eiserner Haken an der Brunnenstange –

iron bracket on well-hook – crochet du puits
(N 12, 67; znd 32, 112)
[De putemmer wordt door middel van een ijzeren haak – de hier bedoelde – opgehangen onder aan de houten puthaak (of aan de losse putstok). De ijzeren haak is vaak een oud hoefijzer, maar ook wel een ingenieuzer apparaat dat met een terugspringende veer de emmer belet los te geraken; vgl. het lemma putsnep. De een aantal malen aangetroffen benamingen van het type *hoefijzer* werden overgeplaatst naar 1.1.1.2.]

Afb. 17. Een van de vele vormen van de schephaak.

haak: het type *haak* in: I 119, 266, 268, 271, 275, 275a, K 174, 189, 195a, 203, 206, 207, 225, 230, 231, 232, 237, 240, 245, 255, 265, 267, 269, 286, 287, 295, 307, 309, 310, 312, 329, 330, 336, 339, 341, 341a, 348, 349, L 159, 235, O 67, 156, 157, 158, 166, 177, 275, 277, P 10, 16, 18, 27, 41, 60a, 80, 85, 89, 125, 143a; **schephaak:** het type *schephaak* in: K 143, 150, 163, 166, 179a, 183c, 186, 187, 192, 193a, 207, 220, 225, 237, 241, 248, 249, 268, 274, 281a, 283, 286, 287, 291, 295, 304, 307, 312, 312b, 314, 330, 331, 332, 335, 340, 341, 341a, 346, 348, L 148, 160, 180, 200a, 233, 261, 263, O 63a, 153, 157, 161, 173, P 5, 16, 18, 27, 39, 44, 78, 88, 89, 104, 105, 125, 133, 136, 145; **puthaak:** het type *puthaak* in: I 220, 266, 275, K 157, 165, 166, 174, 178*, 184, 188a, 191, 196, 201, 203, 204, 204c, 205, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 224, 225, 226, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 244, 265, 272, 273, 275, 276, 276a, 287, 307, 348, 351, 354, L 184, 200, 207, 241, O 63a, P 24, 25, 32, 48, 94, 95, 107; *puthaak*, Goossenaerts; **borreputhaak:** *burrəputhòòk*, P 26; *burrəpŭŭthààk*, K 349; *berrəpĭĕtààk*, K 324; **steenputhaak:** *stîepĭĕtòòk*, O 157; **emmerhaak:** het type *emmerhaak* in: L 180b, O 68, P 70; **waterhaak:** *woetərook*, O 287; **piekhaak:** *piekhaak*, K 307; **hothaak:** *hothouk*, K 247 z.s.h.; **beugel:** *buigəl*, P 63; **huis:** *uis*, P 111; **varkensstaart:** *véérhəstért*, K 245; *varkensstaart*, I 266.

PAAL WAARAAN MEN DE PUTHAAK VASTMAAKT

Pfahl, an dem die Brunnenstange befestigt wird – upright post to which well-hook is attached – poteau auquel on attache le crochet du puits
(znd 32, 113)
[Bedoelde paal staat opzij tegen de putkuip.]
pag: *pach*, P 139.

PUTSTOK

Mit einem Haken versehene Stange, mit der man den Schöpfeimer hinabläßt und heraufzieht – hooked pole on which bucket is lowered to draw water – perche armée d'un crochet servant à faire descendre, lever le seau
(N 12, 68; znd 32, 113)
[Een los bij de put aanwezige stok met haak, waarmee men de putemmer in het water laat dalen en ophaalt.]
borrestok: *burrəstòk*, P 63; **stok:** *stok*, O 67, P 27; **putstek:** *putstek*, P 32; **putgaar:** *putchaar*, K 241; **gaar:** *gòòr*, K 340; *gouər*, K 349; **gaard:** *gòòwət*, K 312; **steenputpjets:** *stîepitpjets*, O 68; **pjets:** *pjéts*, O 68; **puthaak:** *puthaak*, P 94; *puthòòk*, K 146, 163, 166, 176, 179a, 184, 187, 193a, L 160, 180, 200, 233, 241, 244; **borrehaak:** *börrənaak*, P 13; *burrənòòk*, P 69b; *burrənòòwk*, P 76; **ophaalhaak:** *ophaalhaak*, L 150.

DREGHAAK

Dregghaken an einem Seil oder einer langen Stange – drag-hook – grappin, perche (ou corde) munie d'un crochet servant à draguer un seau perdu
(N 12, 68)
[Een instrument waarmee men b.v. een verloren putemmer uit de put opvist. Vaak is het een haak aan een touw, maar toch ook wellicht een haak aan een lange stok. Wanneer de opgegeven woorden op het gehele instrument van stok plus haak betrekking zouden hebben, wat zeer wel mogelijk lijkt, dan is het onderscheid met de putstok verdwenen. Vgl. dat lemma. Een aantal woorden treft men ook aan in het lemma puthaak.]
dreghaak: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *dréch*[*haak*], K 212, 241, 245, 274, 276, 276a, 307, 346, L 235, P 16, 39, 48; *drég*[*haak*], K 244, 249, 254, 324, 330, O 288; *drech*[*haak*], K 170, 307, L 180b, P 5; *dréech*[*haak*], K 310;

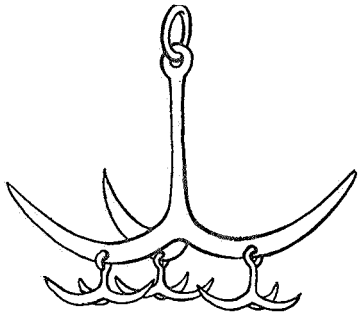

Afb. 18. Een dreghaak.

dreeg[haak], K 225; **puthaak:** het type *puthaak* in: K 124a, 191, 192, 201, 204, 205, 208, 210, 235, 240, 241, 248, 268, 274, 276, 281a, 287, 291, 301, 304, 307, 312, 312b, 314, 316, 318, 331, 332, 349, L 148, 150, 153, 183, O 161, P 4, 27, 89, 95, 104, 125, 133, 139; **schephaak:** *schépaak*, K 211; *schephòòk*, K 150; *schöpòòk*, P 18; **grondhaak:** *grònthòk*, instrument met acht weerhaken, K 348; **vishaak:** *vïězòòwk*, O 158; *vïězòòjk*, P 89; *vïěsòək*, P 10; **trekhaak:** *trekhòòk*, P 41a; **duveltjeshaak:** *dŭŭvəltjəsòòk*, K 207 z.s.h.; **haak:** het type *haak* in: I 275, K 186, 283, 287, L 180, 207, 235, O 63a, 153, P 16, 18, 25, 67, 68, 70, 88, 145.

TEGENGEWICHT AAN DE PUTZWENGEL

Gegengewicht am Schwengel – counterweight on well-sweep – contrepoids de la bascule
(N 12, 79; znd 32, 108)
[Het gewicht dat aan de putzwengel hangt om het ophalen van de volle putemmer te verlichten. Als tegengewicht doen uiteenlopende zaken dienst: een emmer met stenen, oud ijzer of aarde, een blok hout, een brok ijzer, een oude ketel of stoofpot met stenen e.d. gevuld enz. Het woordmateriaal in verband met al deze zaken alsook de antwoorden van de typen *gewicht* en *ballast* worden opgenomen in 2.2.2.2.]
tegengewicht: het type *tegengewicht* in: I 268, K 170, 184, 186, 187, 192, 193a, 210, 245, 274, 276, 330, 332, 340, 341a, 351, O 68, 165, 173, 286, P 4, 27, 39, 44, 76, 86, 104, 105, 125, 126, 133; **tegenwicht:** *téégəwïěcht*, P 39; *teegəwicht*, I 266, K 291, 307, L 180b, 200a; **kontergewicht:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *kóntər[gewicht]*, P 89; *kòntər[gewicht]*, K 207, 225, 237, 295, 318, 331, 349, P 16, 25, 70; *kòngtər[gewicht]*, K 248, 249; *kontər[gewicht]*, K 237; *kongtər[gewicht]*, K 248; *kŏĕntər[gewicht]*, K 240; *koontər[gewicht]*, K 307; **contrepoids:** *kontərpwà*, P 88; *kontrəpwà*, P 70; *kontərpot*, O 286; **putgewicht:** *putchəwicht*, K 211, L 153; **putsteen:** *putsti-jən*, K 307; **lasthout:** *lastòòwt*, K 191; **gewichtemmer:** *gəwichtïemər*, K 268; **gewichtsteen:** *gəwichtstïen*, P 78; *gəwichtstien*, P 136; **zwikgewicht:** *zwikchəwicht*, K 307; **wipblok:** *wiblok*, I 265; **doel:** *dōēl*, I 220 z.s.h.; **doorhaal:** *deurhòòl*, K 193a z.s.h.

STEUN ACHTER ONDER DE PUTZWENGEL

Stütze unter dem schweren Ende des Brunnenschwengels – support under well-sweep – support sous le bout de la bascule (N 12, 78)
[In een aantal plaatsen wordt de putzwengel onder het zware achtereinde ondersteund door een balkwerk, een eenvoudige paal of post, ook wel eens een brug of een mik. De benamingen lijken overwegend weinig karakteristiek.]

rustpaal: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *rust[paal]*, K 163, 170, 183c, 186, 187, 193a, 207, 211, 235, 245, 268, 304, 307, 314, L 148, P 5, 48, 70; *rŭŭst[paal]*, K 225, 276, 276a, 281a, 307, 330, O 173, P 16, 39, 70; *rist[paal]*, K 340, P 78, 89; **rustbalk:** *ruzdbalk*, L 201; **putmikbrug:** *putmiGbruch*, K 179a; **steunpaal:** *steunpàal*, K 166; *steunpaal*, K 287; *steunpòòl*, K 274; **paal:** *pòòl*, K 208; *pàawl*, O 161; **steunpost:** *steunpost*, K 176; **stoter:** *stôêtər*, P 89; **stoot:** *stôêt*, K 241; **stootpaal:** *stêŭtpòòl*, K 184; **mik:** *klaənə mïěk*, K 248; **slagboom:** *slàgbôem*, I 220.

WATERPUT MET WINDAS

Wasserbrunnen mit Haspel – draw-well with windlass – puits avec un treuil
(znd 32, 113)
[Put waaruit men de putemmer ophaalt d.m.v. een ketting aan een windas.]
draaiput: *drôôjput*, K 241.

PUTHUISJE

Schutzdach über dem Brunnen (Brunnendach) – roof or shed over draw-well – auvent du puits
(N 12, 83)

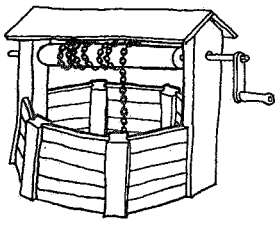

Afb. 19. Waterput met windas.

[Het puthuisje is vaak niet meer dan een op twee steunen liggend zadelvormig dakje boven de windas. Soms echter is het een meer geperfectioneerde afsluiting boven de waterput. Hier en daar ligt de waterput in haar geheel onder een afdak, zodat een afzonderlijk puthuisje overbodig is; het is mogelijk dat een aantal namen betrekking hebben op zulk een groter bouwsel of gebouwtje.]
kap: *kàp*, I 220, 268, 275, K 204, 205, 210, 211, 212, 237, 240, 241, 274, 276, 276a, 287, 307, 312, 312b, 316, 318, 330, 331, 332, 335, 346, 349, O 63a, 153, 158, 173, P 16, 18, 25, 27, 44, 48, 67, 68, 69b, 78, 84, 89, 104, 105, 125, 145; *kap*, I 220, K 163, 166, 176, 178*, 183c, 184, 191, 192, 193a, 207, 208, 240, 241, 244, 248, 254, 262, 281a, 283, 291, 295, 304, 307, 314, 324, 330, 340, 348, L 148, 150, 153, 160, 180b, 200, 200a, 201, 233, O 157, 158, 162, 165, 174a, 241, P 3, 4, 5, 16, 26, 39, 77, 81, 89, 94, 95, 105, 133, 136; *kaap*, O 70, 238; *kéəp*, K 245; *kop*, O 68, 286; *kàpkə*, K 268, P 41; *kapkə*, K 170, 179a, 235; *kèpkə*, L 150; *kepkə*, L 184, 241; *kàppəkə*, K 201; *kappəkə*, K 204c, 341a; **borrekap:** *burrəkàp*, O 173, P 70; *beurəkap*, P 10; *boorəkap*, P 10; **putkap:** *putkàp*, K 276, 310, 346, P 105; *putkap*, K 191, O 238; *pŭŭtkap*, K 274, 301; *pūūtkap*, P 41a; *pitkàp*, O 153; **dak:** het type *dak* in: K 249, 331, 335, O 158, 161, 165, P 66, 94, 95, 143a; het type *dakje* in: O 67; het type *dakske* in: K 187, 291, O 288; **afdak:** *avdak*, K 281a, O 177, 244, 275; **afhang:** *afhank*, P 66; **kot:** *kot*, O 275; **dekker:** *dekkər*, K 307; **overdek:** *èùjvərdék*, P 88 n.b.; **scherm:** *schéérm*, K 307; **stichel:** *stĭĕchəl*, P 76.

WINDAS BOVEN DE PUT

Haspel über dem Brunnen – windlass – treuil au-dessus du puits
(N 12, 80; znd 32, 113)
[Bepaalde typen van waterputten hebben i.p.v. een putgalg met zwengel een horizontaal boven de put aangebrachte windas, waarmee men de aan een ketting of touw hangende putemmer in de put neerlaat en daaruit ophaalt.]
windas: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *wind[as]*, K 237, 262, L 201; *wĭĕnd[as]*, I 220, 268, K 235, 244, 324, 331, O 165, P 89; *wiend[as]*, K 188a; *wijnd[as]*, L 233; *wénd[as]*, K 241; *wend[as]*, K 183; *wéénd[as]*, K 220, 276a; *wééjnd[as]*, K 276; *wint[as]*, K 245; *wĭĕnt[as]*, I 220, K 208, 281a, 287, 330, P 39, 67, 68; *wientj[as]*, I 220; *wĭĕng[as]*, P 89; *wĭĕn[as]*, K 291; *wijn[as]*, L 150, 263; *wĭĕnòws*, O 63a; *wainoas*, hs K 183; **opwindas:** *opwindas*, L 201; **as:** *às*, P 41, 125; *aas*, K 247; **spil:** *spil*, K 192, O 162, P 76; **winde:** *wində*, O 238, 241, 275; *wijndə*, L 180b; *wĭĕnə*, O 63a, 70, 165, 173, 288, P 3, 4, 13, 32; *winnə*, O 186, 272, 286; *wénnə*, O 153, 157, 158, 161; *wejnə*, O 237; *wénjə*, O 239; *wéjnjə*, O 238; *wenjə*, O 238, 241, 243, 274, 277; *wunnə*, O 157; *win*, K 178*, 205, 316, 332, O 70, P 3, 24; *wien*, L 160, 184; *wijn*, K 179a, 187, L 149, 153, 241; *wén*, K 191; *wéén*, K 165, 208; *wèèn*, K 166, 191; *wing*, K 351, L 235, P 44, 66, 77, 94, 104; *wĭĕng*, P 18, 25, 69b, 70, 76, 84, 85, 89, 99, 139; **putwinde:** *putwin*, K 318; *putwèèn*, K 191; *putwijn*, L 180b; *pŭŭtwĭĕnk*, K 225; **wel:** *wél*, I 275, K 133, 212, 237, 240, 241, 248, 249, 268, 274, 283, 301, 304, 307, 310, 340, 346, 348, 349, P 27, 94; *wel*, K 193a, 212, 281a, 295, 314, L 200a, P 5, 94; *wéél*, P 16, 39; *wul*, P 78; **putwel:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[put]wél*, K 207, 235, 236, P 25; *[put]wel*, K 193a, 274; **rol:** *ról*, O 286; *ròl*, K 208, 254, P 48, 105; *rol*, I 119, 275, K 184, 212, 307, 336, 352, O 177, 287, P 131, 150, 157a; *rollə*, O 177; **putrol:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: *[put]ról*, K 183c; *[put]ròl*, K 209, 240, 274; *[put]rol*, K 207, 240, P 41a, 95; *[put]rool*, K 276; *putrol*, Corn. Vervl., Tuerlinckx, Goossenaerts; **draairol:** *draajrol*, K 184; *droojrol*, O 287; **draaiboom:** *dröbôêm*, K 267; **draaistel:** *drijstel*, L 180b; **draaier:** *dràjər*, K 312b; *dròòjər*, K 204; *dròòər*, K 291; *dròər*, P 10; *drèèjər*, L 207; **putdraaier:** *pŭŭdròòər*, K 331; *puudröjər*, K 201, 204c; **ophaalder:** *ŏĕpóldər*, K 248; **puthaal:** *putòòl*, K 178*; **puthaspel:** *puthaspəl*, K 166; **haspel:** *haspəl*, K 170, 187; **katrol:** *katrol*, L 200, O 68, 155, P 176; *katrollə* wellicht mv., O 153, 162; **krik:** *krik*, K 212; **kapestran:** *kapestran*, K 330; **balk:** *bàlk*, P 41; **bool:** *bool*, P 5.

1.1.1.1.

ZWENGEL VAN DE WINDAS

Handkurbel zum Drehen der Haspel – handle by which windlass is turned – manivelle du treuil
(N 12, 82; znd 32, 113)
[De aan de as van de windas bevestigde draaier waarmee men de windas beweegt.]
zwengel: *zwéngəl*, K 166, 183c, 205, 208, 249, 287, 331, 349, L 159; *zwèngəl*, L 233; *zwengəl*, K 157, 170, 176, 178*, 179a, 187, 220, 307, L 150, 180b, 201, 241, 263, O 177; *zwingəl*, K 163, 183, 191, 244, 314, L 160, 184, P 104; *zwiĕngəl*, K 174, 235, 237, 324, 341a, P 27, 88, 89, 95, 99; **zwing:** *zwing*, P 44; *zwiĕng*, I 220, P 39; *zwiĕnk*, P 41; **zwong:** *zwonk*, P 105; *zwŏĕnk*, P 41a, 48; *zwoenk*, P 150, 157a; **draaier:** het type *draaier* in: I 119, 220, 268, 275, K 170, 174, 179a, 183c, 188a, 191, 192, 193a, 201, 204, 204c, 205, 207, 210, 211, 212, 235, 236, 237, 240, 241, 245, 248, 254, 262, 268, 274, 276, 276a, 281a, 291, 295, 301, 304, 307, 310, 314, 316, 318, 324, 330, 331, 332, 335, 336, 340, 341a, 346, 348, 352, L 200, 200a, 207, O 63a, 70, 153, 155, 158, 161, 162, 165, 173, 237, 238, 239, 243, 272, 274, 275, 277, 286, 287, P 3, 4, 5, 10, 16, 18, 25, 27, 39, 67, 68, 70, 76, 77, 78, 84, 88, 89, 94, 95, 125, 131, 133, 139, 145; **draaiel:** *drôol*, P 89; **putdraaier:** *pudraajər*, P 94; *pŭŭdrò̀wər*, K 274; **handvat:** *aantfat*, K 237; **manivelle:** *mannəvel*, K 248.

PUTWIEL

Haspelrad (Brunnenrad) – wheel of the well – roue de puits
(znd 32, 113)
[Wiel waarover de putketting loopt.]
putrad: *putrat*, P 139.

DRAGERS VAN DE WINDAS

Pfosten als Träger der Haspel oder des Schöpfbrunnens – upright supports of windlass – les montants qui portent le treuil du puits
(N 12, 81; znd 32, 113)
[De beide rechtop- of schuinstaande palen die de windas dragen. Ook worden met de opgegeven benamingen wel bedoeld de rechtopstaande palen die het puthuisje dragen. In dit laatste geval gaat het om een viertal i.p.v. om twee dragers.]
putstijlen: zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*put*]*stéél*, K 204c, 274, 304; [*put*]*stààlŋ*, K 340; [*put*]*stijle* mv., L 201; **draagstijlen:** *draachstéél*, P 104; **stijlen:** *stijlə*, K 163, 170, 179a, 188a, 193a, L 200, 200a; *stééjlə*, O 63a; *steejlə*, K 184; *stéélə*, K 205, P 95; *stèllə*, K 183; *stajlə*, P 4; *staalə*, K 341a; *stijl*, K 176, 187, L 233, P 99; *stijəl*, K 316; *stééjl*, K 212, 307, 318, P 89; *stéél*, P 10; *stéél*, K 166, 183c, 211, 274, 307, 314, P 139; *stèèl*, K 191, 220, 301; *steel*, K 208; *stèl*, K 207, P 5; *stiel*, L 160, 184; *staajl*, K 248; *staaəl*, K 254; *stàjl*, K 241; *stajl*, K 237; *stàəl*, K 254; *staəl*, K 241; *stàwl*, K 276a; *staal*, K 281, 295, P 25, 89; *stàl*, K 330; *stòòəl*, K 287, P 16; *stòəl*, P 39, 88; **steunen:** *stéjnə*, P 27; *steun*, O 165; **staanders:** *staandərs*, P 76; *stòndərs*, K 191; *stònnərs*, O 153, 158, 161; *stòjnərs*, P 3; **steunbalken:** *stèùnbàlkə*, I 275, P 70; **stutten:** *stuttə*, L 150; **stokken:** *stok*, O 275; **staken:** *staakə*, P 105; **dragers:** *draagər*, O 275; **slagers:** *sleegərs*, K 340; **inleggers:** *inleggərs*, K 193a; **welpalen:** *wélpòòlə*, K 248; **putpalen:** *putpaal*, L 201; **pilaren:** *pĭĕlĕérə*, K 281; **ligbalken:** *ligbalk*, O 238; **poten:** *péòttə*, P 176;
De volgende drie typen duiden gaffelvormige ondersteuningen aan: **mikken:** *mĭĕkə*, O 173; **gaffels:** *gaffəls*, O 287; **vorken:** *vijrk*, I 119;
De volgende typen benamen de ondersteunende stellage waarvan de dragers de voornaamste delen zijn: **raam:** *ròòm*, K 310, 346; **geraamte:** *gərumtə*, P 125; **stelling:** *stélliĕng*, O 70, P 70; *stelling*, L 241; **gestel:** *gəstél*, P 76; *gəstel*, P 77.

PUTKETTING

Kette, an der der Schöpfeimer hängt – the well chain – chaîne de puits
(znd 32, 111)
[De ketting waarmee men de emmer in de put neerlaat en ophaalt. Hij komt hoofdzakelijk voor bij putten met een windas, veel minder bij putten met een putgalg. In dit laatste geval ontbreekt meestal de puthaak.]
putketting: het type *putketting* in: K 212, 224, 307, P 80, 139; *putketting*, Corn.; **steenputketting:** *steenputketting*, O 275; **ketting:** het type *ketting* in: I 119, 266, K 212, 225, 235, 236, 237, 240, 267, 287, 296, 307, 336, 341, 346, 352, O 177, 178, 275, P 17, 60, 66, 94, 157a; **steenputkeet:** *stieputkeet*, O 274a; *stîeputkeet*, O 239; **borrekeet:** *burrəkeet*, P 80, 129; *börrəkeet*, P 80; *buirəki-jtə*, P 198; **ophaalkeet:** *opoulkeet*, O 158; **keet:** *keet*, O 68, 70, 158, 238, 241, 243, 274a, 277; *kéét*, O 186; *kééjt*, O 286, P 13; *keejt*, O 162; *kijt*, O 286; *kit*, I 275, P 3; *kòjt*, P 13; *keetə*, O 272;

kijtə, O 287; **keten:** *keetən*, K 189; **puthacht:** *puthacht*, K 307; *puthacht*, *puthacht*, putketting rondom den putrol, Corn.; **kabel:** *kaabəl*, O 286, P 131; **draad:** *droet*, O 237; *drawət*, P 150.

PUTTOUW

Seil, an dem der Schöpfeimer hängt – well-rope – corde de puits
(znd 32, 113)
[Een touw waarmee men de putemmer in de put neerlaat.]
putzeel: *putseel*, P 94; *putzeel*, Corn. Vervl.; *pötziël*, Tuerlinckx; **zeel:** *zeel*, K 203, P 94; *zêêl*, K 352; *zîel*, O 166; **touw:** *touw*, O 177; **vuim:** *vuim*, O 241.

PUTSNEP

Hakenförmige, mit Federklinke versehene Vorrichtung zum Einhaken des Schöpfeimers – snap-hook on which bucket is hung – croc muni d'un ressort; on y accroche le seau
(N 12, 67; znd 32, 112 en 113)

Afb. 20. Een putsnep.

[Een instrument in haakvorm, voorzien van een terugspringende veer of pal; men haakt daaraan de putemmer, die zodoende niet kan losraken.]
putsnep: *pŭŭtsnep*, K 206; *putsnep*, Corn. Vervl., Tuerlinckx; **snep:** *snép*, O 73; *snèp*, P 32; *snep*, P 41, 81, 105; *snap*, P 60; *snébbə*, O 165; *snep*, Tuerlinckx; **putvlim:** *pŭŭtflĭĕm*, K 236; **vlim:** *vlim*, K 213, 235, 273, 307, 312, 352; *vlum*, K 316; **putknevel:** *putkneevəl*, K 307; **putveer:** *putfèèr*, K 240; **veer:** het type *veer* in: K 212, 213, 235, 262, 284, 291, 293, 336, O 238, P 2, 3; **slot:** *slot*, O 241, 244, 272, 275; **springslot:** *springslot*, O275; **sleutel:** *sleutəl*, O 241; **klem:** *klém*, K 267, 269, 301; *klem*, K 209, 210, 268, 307, 349, P 24; **klep:** *klép*, K 237; *klep*, K 210, 284; *klip*, P 76; **lip:** *lip*, O 162; **klink:** *klink*, O 73, 241; **knipper:** *knippər*, K 195a z.s.h.; **musketonhaak:** *muskətonhaak*, O 275.

PUTEMMER

Schöpfeimer – well-bucket – seau de puits
(N 12, 69; DC 15, 26c)
[De zinken of gekuipte houten emmer waarmee men water put.]
putemmer: het type *putemmer* in: I 102a, 118, 220, K 125a, 129a, 133a, 133d, 136a, 143, 150, 151, 153, 157, 158a, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 172, 173b, 174, 175, 176, 178*, 179a, 182, 182b, 183, 183a, 183b, 183c, 184, 184a, 185, 186, 187, 187a, 188a, 191, 192, 193a, 201, 204, 204c, 205, 207, 208, 210, 211, 212, 215, 216a, 218, 220, 225, 235, 237, 242, 244, 249, 254, 262, 268, 274, 276, 281a, 283, 287, 295, 301, 307, 310, 312, 312b, 316, 331, 335, 340, 341a, 348, L 100, 103, 110, 112, 144, 144a, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 159, 160, 177c, 178, 178a, 179, 180, 180a, 180b, 180**, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 200, 200a, 201, 202, 203, 207, 208, 209a, 226, 233, 235, 237, 240, 241, 244, 256, 258, 261, 263, 263a, 280, 281, 281*, 283a, O 63a, P 16, 25, 39, 41, 41a, 44, 48, 94, 95, 99, 104, 105, 125, 139, 157a; *putemmer*, de emmer die aan een putzwiksie bevestigd is en blijft, Goossenaerts; **schepemmer:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *schép[emmer]*, K 248, 331, O 153, 158, 161, P 27, 84, 89; *schèp[emmer]*, P 5; *schep[emmer]*, L 161, P 77; *schöp[emmer]*, P 69b; *schup[emmer]*, K 330; **borreëmmer:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *burrə[emmer]*, O 173, P 70, 78, 133, 198; *beurən[emmer]*, P 10; **borreputemmer:** *burrəpŭŭteemer*, K 287; *börrəpŭŭtîemer*, P 18; *beurəpŭŭtîemər*, K 291; *bérrəpitîemər*, K 324; **wateremmer:** *wòòwtərîemər*, P 76; **putsemmer:** *putsemmər*, K 129a; *putsimmər*, K 133c; **puts:** *puts*, K 100a, 101, 101a, 104, 109, 124a, 127, 133a, 153, 155, 157, 157a, 161, 162, 163, 176, 183; **putse:** *putsə*, L 244; **putsschepper:** *putscheppər*, I 57; **putaker:** *putòòkər*, K 316; **putketel:** *putkeetəl*, L 262; **ketel:** *keetəl*, L 285.
Antwoorden van de typen *emmer* en *aker* worden opgenomen in 2.2.2.2.

AARDAPPELERF

Teil des Hofraums zur Aufspeicherung von Kartoffeln – clamp-yard – partie de l'enclos où se trouvent les fosses aux pommes de terre, aux betteraves etc.
[Gedeelte van het erf waar de voederkuilen met de aardappelen, de voederbieten, de knolrapen e.d. zich bevinden.]
aardappelwerf: *erpəlwaerf*, L 153.

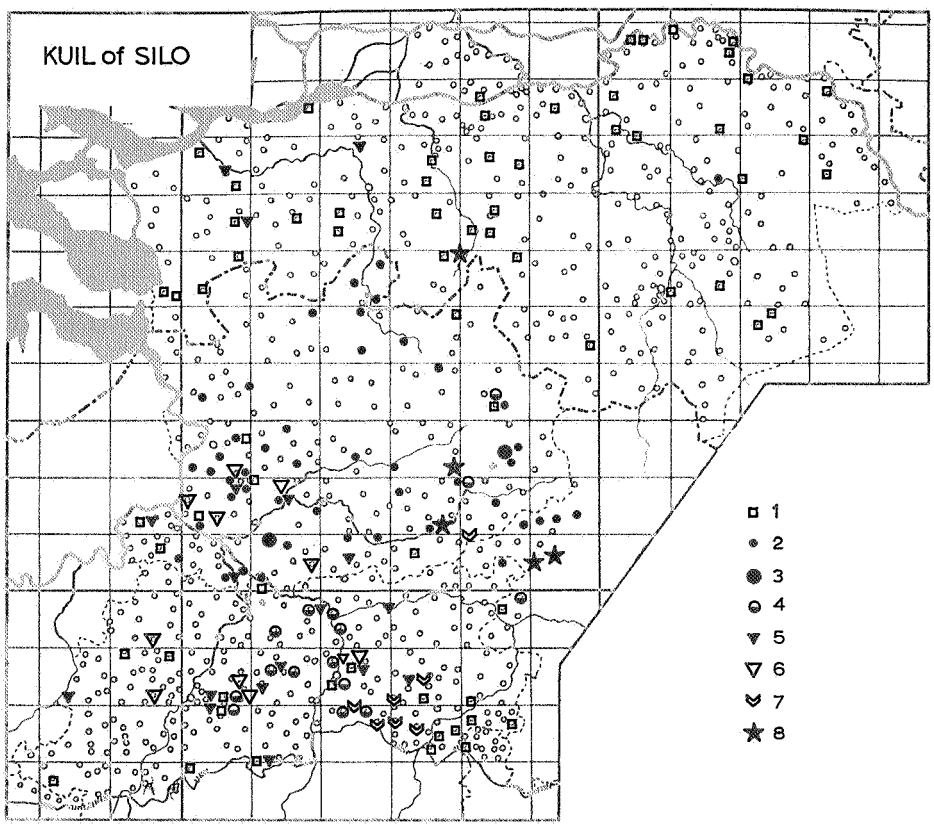

KUIL OF SILO (zie kaart)

Erdgrube, in der Kartoffeln, Rüben oder Grünfutter aufgespeichert werden (Kartoffelmiete, Futterrübenmiete) – silo – fosse creusée dans l'enclos ou sur les champs dans laquelle les pommes de terre, les betteraves sont conservées. Elle est couverte de paille et de terre (N 5, 88-88a-89; Goossens 1b; Fourie) [Een zich op het erf of op het land bevindende, met stro en aarde bedekte hoop ingemaakte vruchten, in het bijzonder aardappelen, bieten of groenvoeder.]
kuil (krt no. 1): *kuil*, I 102a, K 102, 124a, 133a, 140, 147, 151, 0153, 161a, 164, 165, 174, 177b, 178*, 180, 182, 183, 184, 184a, 188, 188a, 194, 197, 220, L 93, 102, 103, 144, 148, 152, 153, 241, 263, 264, O 165, P 67; 68, 104, 110, 150, 154, 154a, 157a, 161, 166; *kŭŭl*, L 186; *kuul*, L 159, 184; *kèùl*, K 211, P 44; *kôel*, P 86, 89, 134; *köl*, L 232, P 198; *kàjl*, O 162; *kòjl*, K 245, O 275; *kójl*, K 335; *kojl*, L 241; *kòəl*, I 269; *kòòəl*, I 220; *kòòl*, L 177c; *kòl*, L 241; *kôôl*, K 281a; *kòwl*, L 183; *kòwəl*, K 348; *koul*, L 152; *kuil*, Tuerlinckx; *kuil*, inzonderheid ook voor aardappelkuil, Goossenaerts; *köjl*, hs Mischgofsky L 95; **groef** (krt no. 2): *grŏĕf*, K 207, 237, 244, 245, 268, 276, 276a, 304, 307, 317; *grōēf*, K 191, 192, 205, 210, 212, 226, 237, 241, 254, 256, 274, 281, 281a, 283, 291, 295, 310, 312, 314, 315, 316, 339, 340; *groef*, K 193a, 249, 250, 262, 332; *grôêf*, K 237, 329; *groof*, K 245, 248, 330, 335; *gròòf*, K 330; *grouf*, K 291; *grōēwvə*, K 281a; *groevə*, I 271, K 287, 354, L 182; *groef*, Corn. Vervl.; **groefkuil** (krt no. 2): *grōēfkôol*, K 276; **silogroef** (krt no. 3): *sĭĕləgroof*, K 331; **silohoop:** *sĭĕloohôep*, K 268; **silo:** *sĭĕloo*, I 220, 269, K 210, 241, 273, 274, 276, 277, 310, 312, 313, 348, 349, O 72, 158, 275, P 4, 35a, 171; *sīēloo*, K 296, 301, 351a; *sieloo*, I 271, K 102, 125a, 143, 146, 148, 157, 163, 165, 174, 176, 177b, 178*, 182, 187, 194, 207, 217, 220, 235, 237, 241, 249, 250, 301, 304, 310, 314, 341a, 346, 354, L 91b, 93, 99, 149, 150, 153, 159, 160, 177c, 180, 180b, 182, 186, 187a, 201, 203b, 233, 234, 235,

258, 264, O 158, 173, P 77, 81, 99, 136, 148; *siloo*, K 240, 307, 353, O 275, P 44; *seeloo*, K 174; *suloo*, K 353; *sĭĕlò*, K 301, 330, O 74, P 125, 198; *silò*, K 307; *sĭĕlèù*, P 85; *sĭĕlaa*, P 89; *sĭĕlów*, P 145; *sĭĕlòw*, P 84; *silòw*, K 211, P 112; *sĭĕlòòw*, K 283, 295, 335, P 154a, 163; *seelòòw*, K 248; *sieloow*, K 166; *sĭĕlou*, P 144; *sĭĕlaaw*, K 295; *sĭĕlàw*, P 95; *sĭĕlaw*, P 88, 110, 145, 154, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168; *siluw*, K 204; *sĭĕlòòj*, K 287; *sĭĕlòs*, mv., P 67, 68; *silo*, Goossenaerts; *sielloo*, ronde cementen put die voor ongeveer de helft boven de grond uitsteekt en waarin klaver als veevoer wordt verduurzaamd, Elemans; Goossenaerts kent deze laatste betekenis ook: grote kokers uit cement, steen, hout; **grondsilo:** *gròntsĭĕloo*, I 266; **grondkuil:** *gròntkul*, K 207; *grontkuil*, K 163, 287; **kuilhoop:** *kèùlôep*, K 204; **groep** (krt no. 4): *grŏĕp*, P 16, 18, 76, 85, 137; *grōēp*, P 16, 89; *groep*, P 136; *grup*, P 27, 45; *grép*, K 241, 307; *grŏĕbə*, P 78; *grŏĕbənə*, P 67, 68; **put** (krt no. 5): *put*, K 0153, 174, O 158, P 86, 137; *pŭŭt*, I 220, K 281a, 329, P 16, 25, 72, 76, 89, 95, 134; *pŭŭtə*, P 67, 68; *pit*, K 341a, O 158, P 85, 89; **drafput** (krt no. 6): *dràfpŭŭt*, O 177; *drafpŭŭt*, K 285, P 69; **siloput** (krt no. 6): *sĭĕloopŭŭt*, K 251, 288; *sĭĕləpŭŭt*, K 291; *sĭĕlòòwpit*, K 333b; *sĭĕlówpŭŭt*, O 73; **kot** (krt no. 7): *kòt*, K 352, P 95, 137, 139; *kót*, P 102, 143, 149; **hoop** (krt no. 8): *hôôp*, K 194; *hōēp*, K 307; *hôep*, K 357, 358; *hôêp*, K 310; **voor:** *voor*, I 268, K 287; **dam:** *dam*, K 324; **kip:** *kip*, Corn. Vervl. A.; **greb:** *greb*, Corn.; **schrank:** *schrank*, P 41a; **stoep:** *stŏĕp*, K 324; **rug:** *ruch*, I 57a.

STOPSEL

Pflanzliche Decke einer Erdgrube – litter to cover a silo – végétaux couvrant les fosses aux pommes de terre, aux betteraves etc.
(K, 1)
[„Datgene wat in de winter dient om buiten in de grond geborgen veldvruchten (aardappels, bieten, veldwortelen) toe te dekken en te beschutten tegen de winterkou, inz. dennenaalden", De Bont. Het materiaal wordt uitgespreid over de zandlaag die de ingekuilde vruchten bedekt.]
stopsel: *stopsəl*, K 167, 169, 190, 217 (stro, dennenaalden, aardappelloof, kaf), 237 (gras), 291, L 184, 208 (roggekaf), 244 (bladeren, nagras), 260; *stópsəl*, K 255; *stòpsəl*, K 214, 240, 241, 248, 250, 270, 274, 292, L 235 (het stopsel vormt het *wintərdék*, de *wintərdéking*); *stopsel*, De Bont; **kuilstopsel:** *koulstopsəl*, droge plantenresten, meestal grassen of blad, L 180b.

AARDAPPELKUIL

Erdgrube zur Aufspeicherung von Kartoffeln (Kartoffelmiete) – potato-pit – fosse dans laquelle les pommes de terre sont conservées
(N 5, 88-88a-89; N 12, 30; DC 21, 1f; Goossens 1b; Fourie)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke aardappelen bevat.]
aardappelkuil: het type *aardappelkuil* in: I 57, 78, 79, 102a, K 100a, 101, 101a, 102, 102*, 124a, 125a, 129a, 133a, 133c, 133d, 136a, 143, 145a, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 0153, 157, 158a, 161, 161b, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 173a, 173b, 174, 175, 175a*, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 182b, 183, 183b, 183c, 184, 184a, 185, 186, 187, 188, 188a, 190, 194, 208, 216a, 217, 218, 220, L 91b, 93, 96, 96a, 99, 100, 103, 110, 112, 144, 144a, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 159, 160, 162, 177c, 178a, 180, 180a, 180b, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 190, 200, 200a, 201, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 209a, 224, 228, 232, 233, 235, 240, 241, 244, 258, 261, 262, 263, 263a, 264, 280, 281, 283, 283a; *aardappelkuil*, Goossenaerts; *aepelskuil*, De Bont; *èrpelköwl*, Elemans; *èèrpəlköjl*, hs Mischgofsky L 95; **patattenkuil:** het type *patattenkuil* in: I 220, 273, K 201, 204c, 225, 281a, 330, 346, O 63a, 67, 74, 153, 158, 162, 169, 173, 275, P 4, 5, 10, 41, 44, 46, 47 48, 95, 99, 103, 104, 105, 163; **patatkuil:** *pətatkèùl*, K 208; *pətàtkèùl*, K 211; *patàtkòòl*, K 281a; **patraskuil:** *pətraskèùl*, K 215; **aardappelgroef:** *èrpəlgrōēf*, K 191; *érpəlgrōēf*, K 192; *èrpəlgroef*, K 193a; **patattengroef:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*patatten*]-*groef*, K 204, 204c, 249, 250, 254, 262, 268, 274, 287, 288, 310, 313, 316, 317, 318, 332, 341a; [*patatten*]*grōēf*, K 192, 201, 204, 207, 210, 226, 241, 249, 251, 252, 254, 256, 274, 276, 281, 281a, 283, 291, 295, 296, 301, 310, 312, 312b, 314, 318, 331, 332, 333b, 339, 340, 353, 354, P 81; [*patatten*]*grôêf*, K 245; [*patatten*]-*grooj*, K 245, 248, 335, P 198; [*patatten*]-*gròòf*, K 330; [*patatten*]*grŭŭf*, K 241; [*patatten*]*groevə*, I 271; **patatgroef:** *patatchroef*, K 235; *pətatchrŏĕf*, K 237; *pətat-*

chrōēf, K 235, 241, 273; *pətàtchrōēf*, K 211; *pətatchréwf*, K 240; *pataatgroef*, Corn. Vervl. A.; **patrasgroef:** *pətraschrŭŭwf*, K 240; *pətràschréwf*, K 240; **aardappelsilo:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*aardappel*]*sieloo*, K 135, 143, 163, 165, 220, L 160, 180, 180b, 203b, 228, P 148; [*aardappel*]*sieloow*, K 166; K 166 en L 160 merken op: voor gestoomde aardappels; **patattensilo:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*patatten*]*sieloo*, K 274, 307, P 148; (*patatten*]*sielów*, P 144; [*patatten*]*silòw*, P 112; **patatsilo:** *pətatsieloo*, K 274; **patattengroep:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*patatten*]*grŏĕp*, P 16, 27, 77, 84, 88; (*patatten*]*grōēp*, P 16; *pətaatəgroep*, hs Schrevens P 86; **patatgroep:** *pətatchrép*, K 241; **patrasgroep:** *pətraschrép*, K 241; **aardappelput:** *aardappəlput*, K 151; *aerpəlput*, K 133c; *aerpəlpet*, K 174; **patattenput:** het type *patattenput* in: I 220, 266, 268, K 330, 341a, 349, P 16, 25, 27, 69b, 84, 133; **patatput:** *pətaatpŭŭt*, P 70; **aardappelhoop:** *èrpəlhoop*, K 170, 186; **patattenhoop:** het type *patattenhoop* in: K 304, 307, 310, 346, 353, P 47, 48, 70, 134; **patathoop:** *pətàthòwp*, K 240; *pətéthóp*, P 48; **patrashoop:** *pitrashòòwp*, K 240; **patattenkot:** het type *patattenkot* in: K 307, 348, P 33, 137; **patattenvoor:** *patattəvoor*, I 268; **patattendam:** *patattəndam*, K 324; *pàtàttəndàm*, I 275; **patattenleger:** *pətāatəléəgər*, K 248; *pataatəléégər*, K 251; **aardappelrug:** *éérpəlruch*, K 178*; *èèrəpəlruch*, langwerpig van vorm, K 179a; **aardappelkelder:** het type *aardappelkelder* in: K 183b, L 150; **patattenkelder:** het type *patattenkelder* in: K 204, 262, 287, 333b, 340, P 171; **patatkelder:** *pataatkéldər*, P 125.

BIETENKUIL

Futterrübenmiete – beet-pit – fosse dans laquelle les betteraves sont conservées
(N 5, 88 en 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke bieten bevat.]
bietenkuil: het type *bietenkuil* in: I 220, L 201, O 67, 74, 162, P 105, 134, 163; **beetkuil:** *bîetkówl*, P 41; *beetkuil*, Goossenaerts; **mangelkuil:** *mangəlkuil*, K 167; *mangəlköwl*, L 228; *mangelköwl*, Elemans; **mangelenkuil:** *mangələköjl*, hs Mischgofsky L 95; **peeënkuil:** *peejəkuil*, K 100a, 133a, 179a; *peejəkòòəl*, L 148; **peekuil:** *peejkuil*, K 176; *peejkèùl*, K 184a; *peejkòòl*, L 144; *pejkòòl*, L 177c; *peejköl*, K 188; *peekèùl*, K 177b; **rapenkuil:** *raapənkuil*, O 162; *roopəkòòəl*, I 220; **mangelwortelkuil:** *mangəlwortəlkuil*, L 263; *mangəlwortəlkèùl*, K 220; *mangəlwòrtəlkêûl*, L 207; *mengəlwortəlkeul*, L 205, 206; **mangelpeekuil:** *mangəlpeejkèùl*, K 166; **randerkuil:** *ràndərkèùəl*, O 275; **bietengroef:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*bieten*]*grŏĕf*, K 317, 318; [*bieten*]*grōēf*, K 252, 276, 283, 307; [*bieten*]*gròòf*, P 70; [*bieten*]*groof*, K 331; **beetgroef:** *bîetchrŏĕf*, K 207, 237, 310; *bîetchrōēf*, K 304, 332, 333b; *bîêtchrōēf*, K 226; *bîetchroof*, K 335; *béjətchrīēwf*, K 240; *beetchroef*, K 245, 256; *beetgroef*, Corn.; **rapengroef:** *raapəngroef*, K 256; *roopəgrōēf*, K 283; **raapgroef:** *ràpchrōēf*, P 70; **bietengroep:** *bîetəgrŏĕp*, P 16, 84; **beetgroep:** *bîetchroep*, P 27; **raapgroep:** *roopchrŏĕp*, P 27; **bietenput:** het type *bietenput*, *betenput* in: O 169, P 25, 69, 72, 89, 128; **beetput:** *bîĕtpŭŭt*, O 255; *bîetpŭŭt*, I 220, K 349; *bîetpĭĕt*, K 341a; *beetput*, K 349; **rapenput:** *rōēpəpĭĕt*, P 89; **bietensilo:** *bîetəsilò*, P 169; **beethoop:** *bîethôep*, K 340; *beethoop*, Goossenaerts; **peeënhoop:** *peejənhoop*, K 179a; **mangelwortelhoop:** *mangəlwortəlhoop*, K 179a; **raaptolhoop:** *reeptòlhôep*, K 340; **bietenvoor:** *bîêtəvoor*, I 268; **beetvoor:** *bîetfoor*, K 324; **bietenkot:** *bietəkot*, P 95; **beetkot:** *bîetkòt*, P 33; **rapenkot:** *ròòpəkòt*, P 33; **beetleger:** *bîêtléégər*, K 251; **rapensilo:** *rapənsieloo*, K 240; **beetrug:** *beetrug*, Goossenaerts.

WORTELKUIL

Gelberübenmiete – carrot-pit – fosse qui conserve les carottes
(N 5, 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke wortelen bevat.]
wortelgroef: *wuttəlgroof*, K 331.

GROENVOERKUIL

Grünfuttermiete – greenfodder-pit – fosse qui conserve le fourrage vert
(N 5, 88 en 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke groenvoeder bevat.]
groenkuil: *groenkuil*, K 135, 201; *gruunkeul*, L 205, 206, 263; *gruunkèùl*, K 177b, 184a, 218; *grūūnkèùl*, K 220; *grŭŭnkèùl*, K 201; *grunkuil*, K 193a; **groenvoerkuil:** *groenvoerkuil*, L 205, 206; **voederkuil:** het type *voejerkuil* in: K 136a, 143, 165, 166, 167, 186, L 159, 205, 206, 235,

P 35a, 48; *voerkuil*, K 157; **loofkuil:** *loofkuil*, K 175a*; *lôôfköl*, K 188; **inmaakkuil:** *inmaakuil*, K 176, L 180, 235; *inmòòkèùl*, K 216a; *inmòòkòwl*, L 183; *inmaakoul*, L 233; *inmaakòòl*, L 144; **inkuilkelder:** *inkòjlkéldər*, K 240; **groenvoersilo:** *groenvoersieloo*, L 160; **voedersilo:** *vöějərsiělоo*, K 331; *vujərsiělоo*, K 307; *voojərsilòòw*, P 105; **kuilvoederhoop:** *kuulvöērhoewp*, L 186.

GRASKUIL

Erdgrube zur Aufspeicherung von Gras – grass-pit – fosse qui conserve l'herbe
(N 5, 88 en 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke gras bevat.]
graskuil: *graskuil*, L 205, 206; *gràskèùl*, K 201; **grassilo:** *grasieloo*, L 159.

PULPKUIL

Rübenschnitzelmiete – pulp-pit – fosse qui contient la pulpe
(N 5, 88 en 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke pulp bevat.]
pulpkuil: het type *pulpkuil* in: I 79, K 100a, 125a, 133a, 157, 174, 179a, P 163, 169, 171; *pulpkuil*, Goossenaerts; **pulpput:** *pulput*, K 151; *pŭŭlpŭŭt*, P 69; **pulpgroef:** *pulpchröēf*, K 340; *pŭŭlpchroef*, K 283; *pŭŭlpchroof*, K 335; **pulpgroep:** *pŭŭlpchröēp*, P 16, 27; **pulpsilo:** *pulpsilòòw*, P 105; *pulpsiělòòw*, P 145; *pulpsiěló*, P 148; **pulpkelder:** *pulpkéldər*, P 145; **pulphoop:** *peulpöēwp*, P 145; **pulpkot:** *pulpkot*, P 95.

KUIL MET INGEMAAKT BIETENLOOF

Miete mit eingemachtem Rübenblattwerk – beet-leaves pit – fosse qui conserve les feuilles des betteraves
(N 5, 88a)
[Een kuil – vgl. het lemma kuil of silo – welke bietenbladeren bevat.]
peeloofkuil: *peejloofkuil*, K 157.

GRAANSILO

Getreidesilo – grain silo – silo où l'on dépose les grains
(N 5, 88a)
[In kokervorm gebouwde betonnen bewaarplaats voor gedorst graan.]
graansilo: *graansieloo*, K 240, P 95.

WETERKUIL

Viehtränke, Tränkgrube – pool where cattle are drenched – fosse servant à abreuver les bestiaux
(N 5, 113; N 14, 70; DC 21, 1h)
[De weterkuil is een natuurlijke of gegraven kuil op het erf of in de weide, waar men het vee drenkt. Betreft het 't erf, dan is er materieel meestal geen verschil met de spoelkuil voor het groenvoer; de benamingen echter verschillen naar gelang de functie waaraan men denkt. Vgl. het lemma spoelkuil voor groenvoer.]
put: *put*, K 164, 176, L 152, 280; *pŭŭt*, I 220, K 330; *puut*, Eylenbosch O 253; **drinkput:** het type *drinkput* in: I 220, 268, 269, K 153, 173a, 175, 207, 210, 240, 241, 244, 245, 249, 251, 268, 274, 287, 288, 295, 301, 307, 310, 324, 330, 335, 349, L 185, 283a, O 63a, 153, 158, 161, 173, P 5, 16, 18, 69b, 70, 76, 89; **drinkeput:** *drinkəput*, K 262; *drĭĕnkəput*, K 304; *drĭĕnkəpŭŭt*, K 254, 283, P 25; *drienkəput*, K 173b, 175a*; **drinkensput:** *drinkəsput*, K 184, L 283a; **drenkput:** *drenkput*, K 151; *drénkpŭŭt*, O 288; *drénkpĭĕt*, P 27; **waterput:** *wàttərput*, O 165; *wòòtərpŭŭt*, K 248, P 16; **paardenput:** *pjéérəput*, O 275; *pjérrəpŭŭt*, O 275; **kuil:** *kūūl*, L 263a; *kèùl*, K 192, 212; *kéûl*, P 28; *kôol*, P 33; *kòòəl*, K 241; *kòəl*, P 25, 35a; *kòwəl*, K 354; *kòòwəl*, K 235; *koul*, L 180, 183, 233; *kuil*, K 160, L 281; **waterkuil:** *wattərkuil*, K 133a; *wattərkeul*, L 264; *wòòtərköjl*, K 157; *waatərkuil*, K 164a; **weterkuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *weetər*[*kuil*], L 160, 162, 186; *wéétər*[*kuil*], L 184, 187a; *waetər*[*kuil*], L 159, 178a, 185, 187; *wettər*[*kuil*], L 159, 183; *wèttər*[*kuil*], L 160; *wittər*[*kuil*], L 99, 110, 144a, 150, 153, 180b; *wèèterkŭl*, hs Sassen L 161; **weterskuil:** *wittəskòòl*, L 149; *wittərsköwl*, L 150; *wittərskoul*, L 152, 153; *wittərskuil*, L 159; **drinkkuil:** het type *drinkkuil* in: K 102, 140, 161, 178*, 182b, 183c, 204c, 208, 211, 215, 216a, 217, 237, 240, 241, 276, 310, 312b, 346, 353, L 144, 144a, 145, 147, 148, 151, 178a, 185, 186, 204, 204a, 205, 206, 235, 240, 258, 263, 264, 283, P 41, 70; **drinkekuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *drinkə*[*kuil*], K 161b, 177b, 179a, 182b, 184a, 188, 190, 191, 193a, 204, 205; *drinkən*[*kuil*], K 193a; *drienkən*[*kuil*], K 188, 188a; *drienkə*[*kuil*], K 174, 177b; **drinkenskuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel:

drinkəs[kuil], K 143, 146, 165, 171, 183, 186, 188a, L 112, 144a, 145, 148, 152, 157, 180, 180b, 183, 187, 200, 200a, 241, 262, 263, 264; *drinkəns[kuil]*, L 205, 206; **koeienkuil:** *koejənkuil*, K 185; **drinkkot:** *drinkòt*, K 241, 312, 318; *drinkòòt*, K 313; *drinkót*, K 314; *drinkot*, K 220; **waterkot:** *wòòtərkòt*, K 316; *wòwtərkòt*, P 95; **drinkgat:** *drinkchàt*, P 104, 145; *drienkchat*, L 190; *drinkchat*, K 133a; *drinkchat*, aan beek of vijver, K 324; **drinkensgat:** *drinkəschat*, K 183c, 184, L 184; **wetergat:** *waetərgat*, L 178a; **wetersgat:** *wittərschat*, aan een slootkant, L 153; **poel:** *poel*, K 195; *pŏël*, P 27, 48, 85, 144; *pōēl*, P 105; *pôêl*, P 81; *pōēlw*, P 41; *pool*, P 125, 137, 139, 198; *pêûl*, P 133; **drinkpoel:** *drĭĕnkpŏĕwl*, P 41a; *drĭĕnkpool*, K 248; **drinkenspoel:** *drinkəspoel*, K 163; **drinkensstap:** *drinkəstap*, K 137, 145a; *drinkənstap*, K 143; **drinkplaats:** het type *drinkplaats* in: I 220, K 237, 307, 317, 330, 331, 340, 341a, 351a, L 205, 206, 233, O 173, P 27, 67, 68, 86, 88, 89; **drinkplek:** *drinkplek*, K 100a; **waterschap:** *wòòtərschap*, K 148, L 157; **weterschap:** *weetərschap*, K 148, L 102, 149; *wittərschap*, L 93, 99, 103, 104, 148, 149, 150, 151, 153, 263a; *wittərskap*, L 96; **waterwed:** *wòòtərwet*, L 96a; **drinksel:** *drinksəl*, P 44; *trĭĕnksəl*, P 4; **drink:** *drĭĕnk*, K 201, 204c; *drienk*, I 79, 102a, K 193a; *drink*, L 208; **drenk:** *drenk*, I 78, 79, K 153, 0153, 173b, 174, 174a, 175a*, 176, 179a, 188a; *drénk*, I 57a, K 201, 225, 226, 241, 268, 274, 281, 281a, 295; *dreenk*, K 157; *drénk*, aan de burrepuut, K 252; *drenk*, alleen bij dorsplein vroeger, K 332; *drenk*, Corn. Vervl.; **drenkkuil:** *drenkuul*, L 190; **drank:** *drank*, K 124a, 151; *draank*, K 152; *dronk*, K 166; **wiel:** *wiel*, L 103 (wellicht wordt bedoeld een diepe kolk in een bij de weide stromende rivier of beek); **kolk:** *kolk*, kuil, gegraven om 't vee te drenken, Hoeufft; **konkel:** *koenkər*, P 4 z.s.h.; **vijver:** *vaəvər*, P 84; *vòəvər*, P 84; *vijvər*, O 169; *vééəvər*, Eylenbosch O 253; *wear*, waskuil, Van de Biezen L 242; *wouwər*, K 195; **borre:** *burrə*, men put er ook water voor huishoudelijk gebruik, P 80, 129; **schepsel:** *skŏpsəl*, P 4 z.s.h.

SPOELKUIL VOOR GROENVOER

Grube mit Grundwasser zum Spülen des Grünfutters – pool where greenfodder is washed – fosse remplie d'eau dans laquelle on rince le fourrage vert
(N 5, 114)

[Een kuil op het erf, voortdurend met (grond)water gevuld, waarin men het groenvoer voor de koeien spoelt of wast. Vgl. weterkuil.]
voederkuil: het type *voejerkuil* in: K 143, 163, 165, 166, 167, 183, 184, 184a, 348, L 184, 186; *voerkuil*, L 186; *voeierkuil*, De Bont; *voeirkoul*, Leopold, gegeven voor Gemert L 207; **plukkemkuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *plukkəm[kuil]*, K 187, L 205, 206, 235, 241, 243, 263, 264; *plukkən[kuil]*, L 205, 206; **plukselkuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *pluksəl[kuil]*, K 136a, 186, 187, 216a, 217, 220, L 150, 153, 180, 180b, 182, 183, 201, 202, 203b, 208, 228, 232, 258; *pluksəm-[kuil]*, L 233; *pluksən[kuil]*, L 202; *plukselkuil*, De Bont; *plukselkouwl*, Van Dam 2; *pluksel-kaul*, hs Vissers L 180 (waar de boeren 't pluksel = geplukte knollen of wortels in uitspoelen); *plukselkùwl*, hs Renders L 226; *plukselkoul*, Leopold, gegeven voor de omstreken van Eindhoven; **groenkuil:** het type *groenkuil* in: I 79, K 148, 157, 165, 174, 175a, 176, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 186, 188, 188a, 191, 204, 207, 210, 237, 240, 241, 268, 273, 274, 276, 301, 307, 310, 314, 353, L 149, 159, 180b, 264; *groenkuil*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **spurriekuil:** het type *spurriekuil* in: K 163, 183b, 216a, L 180, 201; *spurriekuil*, De Bont; **raapkuil:** *ròòpkoojl*, K 235; **rapenkuil:** *ròəpəkòjl*, K 252; **potenkuil:** *pôêtəkòwəl*, K 312; **waskuil:** *waskòòl*, L 144, 177c; *waskòòəl*, L 148; *waskójəl*, K 240; *wàskoowəl*, K 351a; *waaskŏl*, K 218; *waskuil*, K 146; **spoelkuil:** *spŏĕlkèùl*, K 201; *spuulkuul*, L 159, 187a; **bleekkuil:** *blèê-jiekkaul*, waarin de was wordt gespoeld, hs Vissers L 180; **kuil:** het type *kuil* in: K 168, 193a, 276, 340, 349, L 148, 180, P 33; *kūwl*, hs Renders L 226; **voederput:** *vŏĕjərpŭŭt*, K 330; *vójərpŭŭt*, K 248, P 25; *vòjərpŭŭt*, K 332; *vòərpĭĕt*, P 27; **groenput:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *grōēn[put]*, K 329; *grūūn[put]*, K 295, 296, 332; *grūūm[put]*, K 291; *grŭŭm[put]*, K 331; *grĭĕn[put]*, K 333b; *grĭĕn[put]*, K 341a; *grĭĕm[put]*, K 339, 341a; *gruunput*, Corn. Vervl.; **raapput:** *ròòpŭŭt*, K 330; **spoelput:** *spōēlpŭŭt*, O 173; **wasput:** *waspŭŭt*, K 330; *waspĭĕt*, K 324; **waterput:** *wootərpĭĕt*, P 27; **put:** *pŭŭt*, K 288, 310; *put*, K 310; **voederpoel:** *voojərpŏĕlkə*, P 35a; **poel:** *pŏĕl*, P 27, 86; *pôêl*, P 81, 89; *pōēwl*, P 41; *poel*, L 99; *pŏĕl'jə*, K 277; **groenkot:** *grōēnkòt*, K 313; **spoelplaats:** *spôêlpluts*,

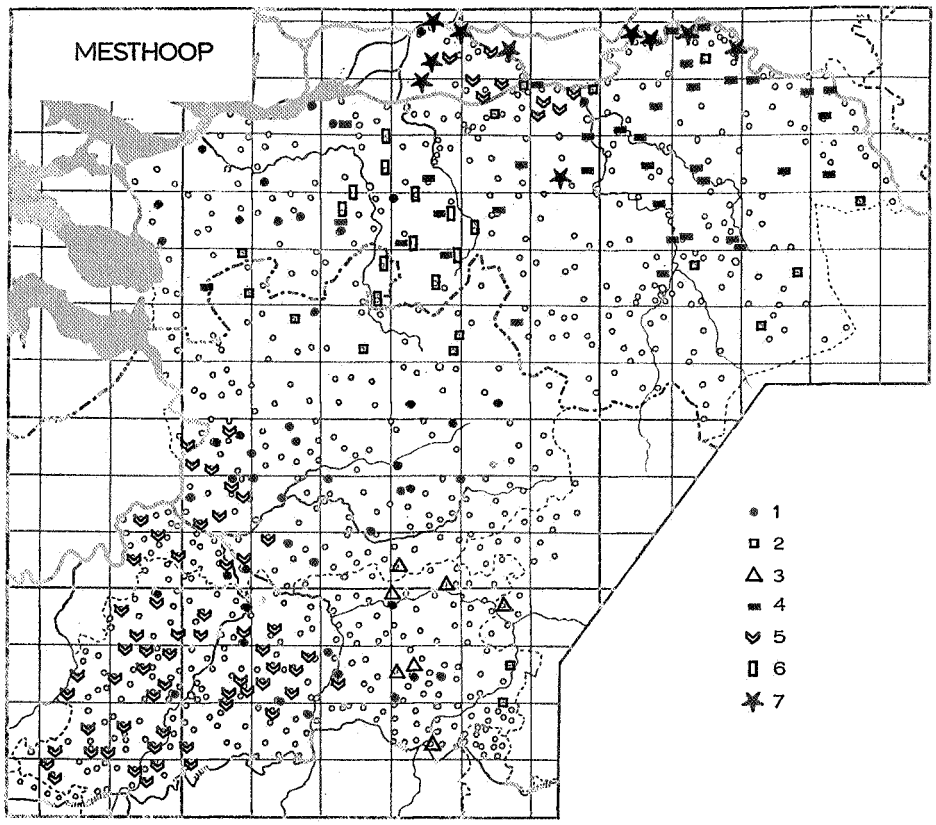

K 245 z.s.h.; **eendenplas:** *eendənplas*, K 184.

DE MESTHOOP OP HET ERF (zie kaart)

Misthaufen im Hofraum – dung-hill – fumier de l'enclos
(N 5, 115-116-120; DC 9, 29; DC 18, 3f; znd 1 A-M, mesthoop; znd 31, 19; Goossens 1b; sgv mesthoop)
[De verzameling mest welke zich op het erf bevindt. Vgl. de lemmata achterstal, mesthoop in de achterstal. De benamingen van mesthoop en mestkuil lopen dooreen; vgl. het lemma mestkuil.]
mesthoop: het type *mesthoop* in: I 78, 79, 220, 265, 266, 267, 268, 275, K 100, 100a, 124a, 126, 129, 129a, 132, 133a, 135, 136a, 140, 141, 143, 146, 148, 150, 150a, 151, 153, 0153, 157, 158a, 158b, 161, 162, 163, 163c, 164, 164a, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 173a, 173*, 174, 175, 175a*, 176, 177, 177b, 178*, 179a, 180, 182, 182a, 183, 183b, 184, 184a, 185, 186, 187, 187a, 188, 188a, 189a, 190, 191, 192, 193a, 194, 195, 195a, 196, 197, 197a, 198, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 213a, 215, 216, 216a, 217, 218, 219, 220, 221, 225, 226, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242a, 244, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 255, 256, 257, 262, 265, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 277a, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 291, 293, 295, 296, 300a, 301, 304, 305, 306, 307, 307b, 309, 310, 311, 312, 312a, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 324, 325, 329, 330, 332, 335, 336, 339, 340, 341, 341a, 346, 348, 349, 349a, 350, 351, 351a, 352, 353, 354, 356, 357, 358, L 91, 93, 99, 100, 102, 103, 104, 109, 110, 112, 144, 144a, 145, 145a, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 154a, 155, 157, 158, 159, 160, 162, 177c, 178, 178a, 179, 180, 180b, 180*, 180**, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 187a, 189, 190, 199, 200, 201, 204, 204a, 205, 206, 207, 208, 208a, 209a, 212, 226, 228, 229, 229a, 232, 233, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, 280,

281, 281*, 283, 285, O 67, 68, 70, 72, 73, 153, 158, 162, 166, 168, 174a, 177, 178, 178a, 243, 251, 274, 275, 277, 286, 287, P 2, 3, 10, 13, 16, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 33, 35a, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 60, 60a, 61, 64, 65, 67, 68, 69, 72, 73, 76, 77, 78, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 94, 95, 96, 98, 102, 104, 105, 107, 110, 111, 112, 124, 125, 127, 128, 129, 131, 133, 134, 136, 137, 139, 143, 144, 145, 148, 149, 150, 152, 154, 154a, 157a, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 171, 198; *mèshoop*, hs Renders L 226; *meshoop*, *mishoop*, Corn. Vervl.; *meshoop*, De Bont; *mishoop*, Goossenaerts; *mestu:p*, hs Schrevens P 86; *misoap*, hs Sassen I 79; **mestput** (krt no. 1): het type *mestput* in: I 78a, 79, K 100, 124a, 125a, 150a, 151, 157, 174, 177, 177b, 179a, 180, 205, 239, 241, 244, 245, 252, 254, 257, 273, 274, 281a, 282, 285, 291, 296, 300a, 301, 304, 305, 307, 329, 330, 332, 333b, O 67, 178a, P 7, 13, 25, 80, 84, 88, 95, 99, 102, 129; **missieput:** *misieput*, K 100a; **mestkuil** (krt no. 2): het type *mestkuil* in: K 135, 141, 149, 188, 189a, 204, 210, 213, 213a, 330, 356, L 100, 209a, 235, 244, 264, P 107, 112; **missiekuil:** *misieköjwl*, L 93; **missiehoop:** *missiehoop*, K 102, L 93; *messiehoop*, L 94; *miesienghojp*, K 133a; **mestkot** (krt no. 3): het type *mesthot* in: K 349a, 350, P 25, 44, 94, 95, 154; *méstkòt*, gelegen in de stal vóór de voederbakken, K 307; **meststal:** *méstal*, K 283; **mestbocht:** *miezbocht*, I 79 n.b.; **mestvloot:** *mésfloot*, L 233 n.b.; **mestvloer:** *mistfloer*, L 161; **mestpijp:** *mestpijp*, K 250 n.b.; **meststoot:** *mistèùt*, K 184; **mestkarveel:** *mèstkarvîel*, P 95 n.b.; **messing** (krt no. 5): *messing*, I 266, 271, K 107a, 133a, 145a, 146, 147, 148, 249, 250, O 67, 68, 177, 246, 251, P 18a, 128; *méssing*, K 247, O 275, P 198; *méssiĕng*, I 220, K 329, 330, O 162, P 69, 70, 72, 76, 78; *méssīēng*, O 251; *missing*, K 101, 133a, 133c, 133d, 245; *missiĕng*, I 266, K 331, O 72, P 88; *méstiĕng*, K 281; *méssiĕnk*, I 269, 271, K 283, 287, 329, O 68, 74, 156, 157, 158, 163, 173, 239, 251, 255, 275, 286a, P 2, 4, 13, 67, 68, 69, 69a, 74, 81, 125; *méssink*, O 165; *messink*, O 169; *messink*, K 249, 250, 287, 288, O 157, 162, 241, 243, 244, 251, 274, P 2, 89; *missiĕnk*, O 162, 274, 286, P 2, 13, 89; *missink*, O 288; *mussiĕnk*, O 157, 158, 162; *méssink*, Eylenbosch O 253; *messing*, Corn. Vervl., Hoeufft; **misse:** *misse*, hs Sassen L 263; **missem** (krt no. 6): *missəm*, K 182, 184a, 193a, 194, 195, 197a; *miesəm*, K 158b, 159, 178, 178*, 181, 182a, 194; *miĕsəm*, K 191; *misóm*, K 191; *missem*, AG K 179; **missie** (krt no. 7): *missie*, K 100a, 101a, 102, 128a, 170, L 91b, 93, 103, 153; *messie*, K 147; *missie*, hs Mischgofsky L 95, Elemans; *messie*, Corn. Vervl.; **mestvaalt** (krt no. 4): *mestfaalt*, K 168, 194, L 96, 160, 205, 206, 228; *mestfalt*, K 171; *mestfòòl*, K 135, L 202; *meestfaalt*, L 186; *méëstfalt*, L 160; *mistfaalt*, L 150, 153; *mistfalt*, L 156, 159; *mistfalt*, L 153, 159; *mistfawlt*, L 159; *mistfòòlt*, L 95; *mesfaalt*, L 145a, 149, 179, 180, 180**, 200; *mesfolt*, K 215; *mèsfaalt*, L 149, 177c, 203b; *mésfalt*, L 183*; *maesfalt*, L 99; *misfaalt*, K 125a, 161a, 182; *misfòòlt*, K 183; *miesfaalt*, K 181; *miesfòòlt*, K 180, 188a; *misfòlt*, K 183; *maesfaal*, L 148; *mesfòòl*, K 165; *misfòòl*, gelegen op de deel, K 165; **miste:** *mistə*, L 157, 190; **mest:** *mest*, K 286; *mést*, P 96; **post:** *pöst*, L 285; **stronthoop:** *stronthoup*, L 264; *strónthôep*, K 301; *stròònthôep*, K 313; **schijthoop:** *schithôep*, K 241; **smoorhoop:** *smoorhoop*, hoop van allerlei afval, slijk, bladeren, assche, enz. welke men van tijd tot tijd omzet en met beer overgiet, Corn.; **composthoop:** *komposthoop*, L 263; **korte hoop:** *kéttənôep*, K 341a; **vethoop:** *véthôêp*, K 353; **schijtkuil:** *schijtkuil*, L 258 n.b.; **bodem:** *bòjəm*, K 193a; **kiep:** *kiep*, K 197a n.b.

MESTKUIL (zie kaart)

Mistgrube – dung-pit – fosse à fumier (N 5, 116; DC 9, 30; DC 18, 3e; znd 1 A-M, mestkuil; znd 31, 20; sgv mestvaalt; Goossens 1b; Roukens 3, 55; Fourie)

[Vaak staat op het erf de mesthoop in een omlijsting van een laag stenen muurtje, dat de hoop aan drie zijden steunt; de bodem is dan veelal een betonnen vloer. Oudtijds moet de mesthoop wel in een eenvoudige gegraven kuil gestaan hebben. De benamingen zijn ten dele dezelfde als die voor de mesthoop; vgl. het lemma mesthoop op het erf en zie ook de daar genoemde andere lemmata.]

mestput (krt no. 1): het type *mestput* in: I 78, 78a, 79, 120, 220, 269, K 100a, 101a, 102, 124a, 125a, 129a, 133a, 133c, 133d, 135, 136a, 140, 148, 149, 151, 153, 157, 158, 159, 161, 164a, 165, 171, 173, 173a, 173*, 174, 175, 175a*, 176, 177, 177b, 178, 179a, 180, 186, 188, 188a, 192, 194, 197, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213a, 218, 225, 226, 230, 231, 232, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 244, 244a, 245, 248, 250, 251,

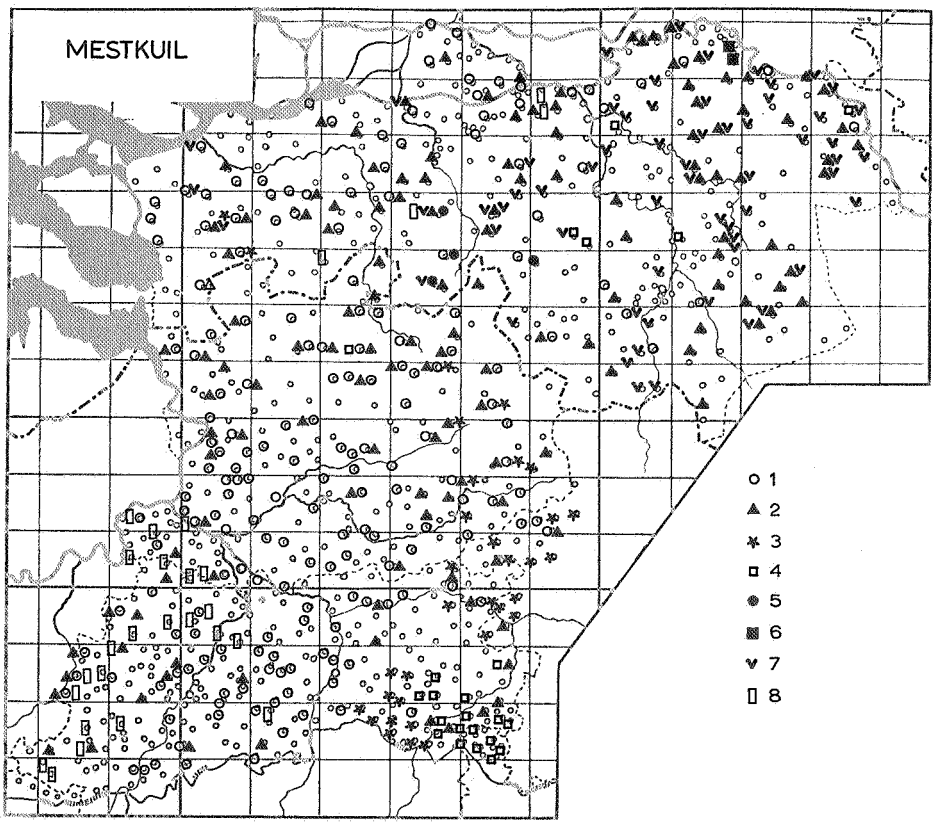

252, 254, 255, 256, 262, 265, 267, 268, 269, 272, 274, 275, 276, 281, 281a, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 291, 293, 295, 296, 300a, 301, 304, 307, 310, 312, 312a, 313, 314, 315, 318, 329, 330, 331, 332, 333b, 335, 336, 339, 340, 341, 341a, 348, 349, 351, 352, L 99, 110, 144a, 145, 162, 224a, 240, 260, O 67, 68, 74, 153, 157, 158, 166, 173, 174a, 248, 286, 287, 288, P 2, 4, 16, 17, 18a, 23, 24, 25, 26, 27, 33, 41, 60, 61, 64, 67, 68, 69, 70, 73, 76, 77, 78, 80, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 124, 125, 127, 129, 131, 134, 136, 144, 198; *mestput*, Goossenaerts; **messingput:** *miesingput*, K 133a; **moezikput:** *mozzəkput*, L 170; **mestkuil** (krt no. 2): het type *mestkuil* in: I 102a, 120, 271, 275, K 101, 125a, 129, 133a, 135, 143, 146, 147, 148, 0153, 158a, 159, 161a, 161b, 163, 165, 166, 167, 170, 173, 174, 176, 177b, 178*, 179a, 179b, 180, 182, 183, 184, 188, 188a, 191, 193a, 195a, 196, 201, 202, 203, 206, 207, 209, 210, 212, 213, 213a, 218, 220, 221, 225, 226, 232, 235, 237, 240, 241, 244, 245, 248, 255, 267, 272, 273, 276, 277a, 287, 301, 306, 307, 307b, 309, 312, 318, 329, 349, 351, 354, L 91b, 93, 94, 99, 100, 110, 112, 149, 150, 151, 151a, 152, 153, 157, 158, 159, 162, 180, 180a, 180b, 180**, 182, 183, 185, 186, 187, 199, 201, 205, 206, 208, 224, 236, 241, 242, 243, 244, 261, 262, 263, 263a, 264, 279, 285, O 68, 69, 157, 158, 162, 166, 174a, 177, 241, 243, P 25, 31, 41, 48, 69, 107, 112, 125, 133, 145, 150, 157a; *mestkuil*, Goossenaerts; *meskuil*, De Bont; *miskuil*, Corn.; *misköjl*, hs Mischgofsky L 95; **missiekuil:** *missiekuil*, K 100a, L 103; **messingkuil:** *messingkuil*, K 148; **kuil:** *kʊ̀əl*, O 238; *koul*, L 99; *köjlsjə*, K 240; **mestkot** (krt no. 3): het type *mestkot* in: K 137, 174, 188, 237, 241, 273, 276, 277, 307, 311, 316, 317, 348, 351a, 353, 354, 357, 358, P 35a, 41, 44, 45, 46, 47, 94, 95, 102, 103, 137, 139, 143, 148, 149, 152, 154, 154a; **mestgat** (krt no. 4): het type *mestgat* in: K 187, 187a, 210, L 148, 161, 203b, P 99, 104, 105, 107, 110, 145, 150, 154a, 157a, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 169, 171; **mestvaalt** (krt no. 7): *mestfaalt*, K 129, 151, 173*, 182, 183, 187a, 195, L 145, 146, 153, 157a, 160, 178, 180, 200, 205,

206, 236, 240, 244, 259, 280; *mestfalt*, L 226; *mestfòòlt*, L 91, 177, 204, 204a, 257; *meestfaalt*, L 112, 184, 185, 186, 188; *meestfalt*, L 160, 187a; *mistfaalt*, L 159, 160, 161, 185, 186, 188, 209a, 264; *mistfalt*, L 154, 159; *mistfoolt*, L 154a; *mistfolt*, L 109; *mestfaal*, L 145; *mestfòòl*, L 280; *mesfaalt*, K 183b, L 144a, 145a, 147, 178, 180b, 180**, 207; *mesfalt*, L 281, 281*; *maesfaalt*, L 151; *maesfalt*, L 255; *mesfòòlt*, K 171, L 144a, 264; *mesfolt*, K 185; *mésfolt*, K 215; *mesfoult*, L 200; *misfaalt*, K 165; *misfòòlt*, K 182, L 280; *misfolt*, K 183, 185, L 100; *misfòlt*, L 153; *misfölt*, K 183; *meesfaal*, L 152; *maesfaal*, L 145a; *mesfòòl*, L 183; *misfòòl*, K 183b, 184, 184a; *mistfòlt*, hs Mischgofsky L 95; **vaalt:** *vaalt*, L 205, 206; *vòòlt*, L 283b; **messing** (krt no. 8): *messing*, I 266, K 145a, 146, O 266, 275; *méssing*, O 275, P 198; *méssĭĕng*, I 220, K 324, P 10; *missĭĕng*, I 266; *missīēng*, P 128; *meesīēng*, I 275a, O 68; *miesing*, K 190; *messink*, K 287, O 156, 241, 243, 246, 274, P 13; *méssink*, O 72; *méssĭĕnk*, K 287, 329, O 157, 239, 275, P 2; *méssīēnk*, O 70, P 3; *missĭĕnk*, I 268, O 162; **missem** (krt no. 5): *missəm*, K 182, 194, 195, 198; **missie** (krt no. 6): *missie*, L 103, 104; *misjie*, L 104; **miste:** *mistə*, L 154, 189, 190; *méstə*, L 162; **post:** *post*, L 283, 285; **opstoot:** *opstoot*, L 263 n.b.; **mesthof:** *mésthof*, P 98; *mestof*, P 98; *méstòf*, P 99; *mesthof*, plaats voor het mest, Tuerlinckx.

GIERKUIL VAN DE MESTHOOP

Jauchegrube – liquid-manure pit – fosse à purin du fumier
(N 5, 117; znd 31, 20; Roukens 3, 55; Fourie)
[Een kuil of poel bij de mesthoop of in een hoek van de mestkuil waarin het mestvocht zich verzamelt. Sommige benamingen lijken erop te wijzen, dat het een sloot of greppel is. Vgl. de lemmata gierkuil in de achterstal en gierkelder. Bedoelde kuil neemt ook vaak het spoelwater uit de keuken op. Namen die schijnen te gelden voor de zinkput werden naar dat lemma overgeplaatst.]
zeikput: zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *zék*[*put*], K 245, 256, 283, 291, 301, 339, 340, 349; *zèk*[*put*], K 301; *zéék*[*put*], P 125, 144; *zééjk*[*put*], K 307; *zi-jk*[*put*], P 67, 68; *zijk*[*put*], K 262, L 264, P 136; *zàjk*[*put*], P 137; *zaajk*[*put*], K 312, 353, P 81; *zaaək*[*put*], K 352a, P 84; *zaak*[*put*], K 310, P 25, 69, 95; *zòək*[*put*], P 89; *zôok*[*put*], P 27; **beerput:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *beer*[*put*], K 180, 200, 307, 333b, L 200, 203, 205, 206, 244, 259, 260, P 27, 86; *béér*[*put*], K 192, 207, 330, P 70; *bééjr*[*put*], P 81; *baer*[*put*], I 57, K 131, 161, 190, 202, 240; *bêêr*[*put*], K 281a, P 99; *bîer*[*put*], P 89; *bér*[*put*], I 271, K 287; *béjr*[*put*], K 204; *ber*[*put*], L 235; **bereput:** *berrəput*, P 85; **gierput:** het type *gierput* in: I 57, 102, 118, K 102, 125a, 126, 127, 135, 150, 152, 0153, 157a, 158, 161a, 163, 164a, 165, 176, 177, 179b, 183, 185, 186, 197, 216, 217, L 183, 205, 206, 207, 227, 233, 279, 280; **mestput:** het type *mestput* in: K 313, P 35a, 70, 102, 104, 110, 137, 143, 149, 150, 154a, 157a, 161, 165, 166, 168; het type *mesput* in: I 220, 268, 269, K 235, 335, O 67, P 198; **zoeiput:** *zoejput*, L 102, 157, 204; *zoejputjə*, L 180b; **aflooppput:** *aflôêpŭŭt*, K 248; **smachtput:** *smàchspòt*, K 353 n.b.; **zeikgat:** het type *zeikgat* in: K 166, 183, 217, L 159, 162, 262, P 105; **giergat:** *giergat*, K 165; **mestgat:** *mestchat*, P 99; *mĭĕschat*, K 191; **mestzeikgat:** *méséékchàt*, P 163; **zoeigat:** *zoejgat*, K 187, L 99, 110, 203b, 233, 235; **schepgat:** *sjchipchàt*, K 331; *schupchàt*, P 33; *schepgat*, gat buitenshuis waar de varkensurine samenvloeit, De Bont; **moezikgat:** *mozzikchat*, L 200; *mozzekchat*, L 183; *moozikchat*, L 180b; *moozinkchat*, K 150; **zeikkuil:** *zèèkoul*, L 99; **gierkuil:** *gierkeul*, L 205, 206; *gierkuil*, I 79, L 226; **moezikkuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moozi*[*kuil*], L 144, 145, 148; *moowze*[*kuil*], L 177c; *mozzi*[*kuil*], L 152, 178, 178a; *moozə*[*kuil*], L 179; **mozerikkuil:** *moowzərikòòl*, L 177c; **zoeikuil:** *zoejkuil*, K 148, L 91b; *zoejkool*, L 146; *zŏĕjköjl*, hs Mischgofsky L 95; **beerkuil:** *beerkuil*, Tuerlinckx; **zeikpoel:** *zájkpōēl*, P 77; *zaəkpool*, P 134; *zéékpŏĕl*, P 48; *zéékpòòwl*, P 154a; *zaekpoel*, L 184; **beerpoel:** *bééjərpōēl*, K 354; *bîêrpeuwl*, P 88; **mestpoel:** zonder fonetische documentatie van het eerste deel: [*mest*]*poel*, I 273, K 201, O 275, P 7, 95, 169; [*mest*]*pōēl*, I 269, K 307, O 72, 157, 173, P 4, 80, 85, 129; [*mest*]*pool*, P 68, 134; [*mest*]*pôôl*, P 76; [*mest*]*pôol*, O 251, P 78; [*mest*]*pèùəl*, P 133; **mestzeikpoel:** *mestsaikpoel*, P 148; **gierpoel:** *gierpoel*, K 160; *gīērpŏĕl*, K 252; **poel:** *pŏĕl*, O 275, P 69; *pŏĕlkə*, K 348; *pôêl*, P 154; *puwl*, P 133; *pówl*, P 154; *pool*, P 72; **mestpoelput:** *mespoelput*, O 169, 243; *mespoelputtəkə*, O 67; *méspŏĕlpĭĕt*, O 158; *méspŏĕlpŭŭt*, O 275; *mispŏĕlpĭĕt*, O 162; *méspōēlpŭŭt*, Eylen-

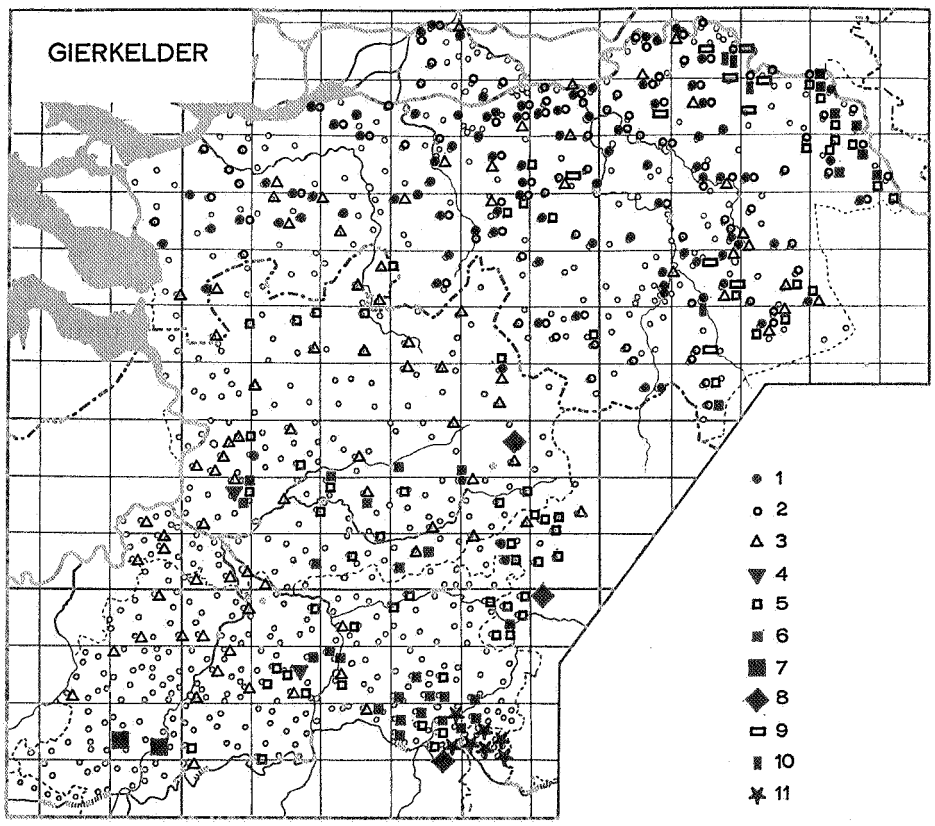

bosch O 253; **zeikkot:** *zajkòt*, K 276; *zàjkòt*, K 240; *zaəkòt*, K 241; *zaakòt*, K 310; *zaajkót*, K 314; *zééjkót*, K 307; *zéékót*, K 318; *zòòəkót*, K 332; **mestzeikkot:** *mesaajkot*, P 103; **zoei:** *zoej*, L 150, 207, 208, 241, 243, 263, 263a, 264; **citerne:** *sïétérrəm*, P 171; **zebbe:** *zip*, O 63a; **moezik:** *moezek*, L 149; *moozik*, L 177; **zeiksloot:** *zeikslootjə*, K 151; **giersloot:** *giersloot*, K 100a; **moezikgoot:** *moezikchòòt*, hierin verzamelt zich ook ander vuil, als koffiedrab enz., L 201; **mestgoot:** *méschoot*, K 240; **wal:** *wal*, K 324; **verlaat:** *vərlòòt*, K 193a n.b.

GIERKELDER (zie kaart)

Jauchekeller – liquid-manure cellar – fosse d'aisances (lieu souterrain qui reçoit le purin)
(N 5, 118; DC 18, 3 d; Goossens 1b; Roukens 3, 55; Fourie)
[De – betrekkelijk jonge – in de grond gebouwde kelder waarin het mestvocht en de gier wordt verzameld. Vgl. de lemmata gierkuil in de achterstal en gierkuil van de mesthoop.]
gierput (krt no. 1): zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *gier*[*put*], I 79, K 100, 100a, 102, 125a, 126, 129a, 132, 133a, 136a, 140, 141, 143, 146, 147, 148, 149, 150, 157, 158a, 161a, 163, 163c, 164, 164a, 164*, 165, 167, 172, 173, 173*, 174, 174*, 175, 176, 177, 177b, 178*, 179a, 182, 182a, 183, 183b, 184, 184a, 186, 187, 188a, 194, 195, 198, 216a, 217, 354, L 93, 94, 100, 145, 145a, 148, 149, 151, 152, 159, 179, 180, 180b, 180**, 182, 185, 200, 201, 205, 206, 208, 209a, 226, 228, 229a, 233, 235, 236, 240, 263a, 264, 281, 281*; *gïër*[*put*], K 124a, 166, 184a, 307, 353; *gīēr*[*put*], K 183, 252, L 152, 241; *gi-jər*[*put*], L 183; *gêer*[*put*], K 240; *gierput*, hs Kapteijns L 177; **éérput:** *éérpŭŭt*, O 173; **gierkelder** (krt no. 2): het type *gierkelder* in: I 78, K 100, 100a, 101a, 102, 124a, 125a, 128a, 129, 133a, 133c, 133d, 136a, 141, 143, 145a, 146, 147, 148, 150a, 151, 152, 153, 0153, 158a, 161, 162, 164, 166, 168, 170, 171, 173a, 174, 175, 182, 183, 183b,

184, 184a, 185, 187a, 188, 195, 197, 215, 216a, 217, 218, 220, 242a, L 91b, 93, 94, 96, 99, 100, 103, 110, 112, 144, 144a, 145, 145a, 146, 147, 148, 149, 151, 153, 159, 160, 161, 177c, 178, 178a, 180, 180**, 182, 183, 183*, 184, 186, 187, 190, 200, 203b, 204, 204a, 207, 208a, 209a, 239, 242, 244, 258, 262, 263, 264, 280, 283, 283a, 285; *ierkelder*, Goossenaerts (niet uit het dialect opgetekend maar uit de Veldbode); *gîêrkèldər*, hs Mischgofsky L 95; **beerput** (krt no. 3): het type *beerput* in: I 102a, 220, 266, 268, 269, K 102, 143, 148, 157, 163, 164, 167, 170, 175a*, 176, 177, 179a, 180, 183, 188a, 191, 192, 193a, 202, 205, 206, 210, 211, 212, 226, 235, 237, 240, 241, 245, 246, 248, 249, 250, 254, 268, 273, 276, 281, 285, 291, 301, 307, 310, 314, 317, 324, 329, 330, 335, 348, 352, L 95, 145, 151, 182, 226, 236, 241, 243, 263, 263a, 264, O 67, 72, 74, 158, 162, P 4, 5, 27, 60a, 61, 65, 69, 81, 88, 137, 198; *bèèrput*, gemakput, Corn. Vervl.; **beerkelder** (krt no. 4): *béérkéldər*, K 281; *bīērkeeldər*, P 78; **zeikkelder** (krt no. 6): het type *zeikkelder* in: L 112, 159, 160, 162, 186, 188, 190, 264, 285, K 274, 281a, 283, 296, 301, 307, 333b, 348, 349, P 48, 74, 84, 85, 95, 102, 104, 105, 110, 137, 143, 144, 145, 148, 150, 157a; **zeikput** (krt no. 5): het type *zeikput* in: K 165, 183, 183b, 186, 191, 201, 204, 205, 207, 220, 240, 245, 251, 262, 295, 296, 304, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 340, 341a, 353, 354, 357, 358, L 112, 159, 160, 184, 185, 186, 187, 187a, 190, 212, 241, 243, 263, 263a, 264, 283, O 286a, P 16, 25, 27, 33, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 72, 76, 77, 81, 89, 99, 125, 128, 129, 134, 149, 154, 154a; *zeikput*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **koezeikput** (krt no. 7): *kójəzajkpŭŭt*, O 255; *kōēzééəkpŭŭt*, Eylenbosch O 253; **zeikkot** (krt no. 8): *zéékót*, P 154; *zeekót*, P 45; *zajkòt*, K 276; **zoeiput** (krt no. 9): *zoejput*, K 170, L 100, 103, 145a, 150, 153, 157, 235, 241, 262; *zoejput*, Elemans; **zoeikelder** (krt no. 10): *zoejkeldər*, L 103, 104, 240; *zoejkèldər*, L 153; **zoei:** *zoej*, L 235; **aalput:** *aalpŭŭt*, K 330; *òòlpŭŭt*, K 241, P 81; **citerne** (krt no. 11): *sĭĕtérm*, P 171; *sitéér*, P 163; *sətèèr*, P 154, 166; *sətèər*, P 168; *sətêer*, P 161, 165; *səstèèr*, P 150; **strontput:** *strontput*, L 241; **moezikput:** *moozəkput*, L 148.

SCHEPGAT VAN DE GIERKELDER

Öffnung im Jauchekeller zum Ausschöpfen oder Auspumpen der Jauche – opening through which liquid-manure cellar is reached – ouverture dans la fosse d'aisances par où l'on puise le purin
(Fourie)
[Opening in de gierkelder, waardoor men de gier uitschept of uitpompt.]
schepgat: *schépchàt*, K 349; *schöpgat*, De Bont; **beergat:** *beergat*, gat, opening waarlangs men den beer uit de beerkuil laat loopen, Corn.; **zeikgat:** *zéékchat*, P 154a; **zeikkeldergat:** *zéékéldərgat*, P 150; **keldergat:** *kéldərgat*, P 110; **citernegat:** *sətéərgat*, P 161, 165, 168; **gat:** *gat*, P 104, 157a; **zeikkot:** *zéékót*, P 154a; *zaakót*, P 137; **citernekot:** *sətèèrkòt*, P 154, 166; **schepput:** *schepput*, opening van een sterfput, langs waar men het vocht uitschept, Corn. Vervl. A.; **zeikputje:** *zèkputjə*, klein putje buiten tegen de muur van de varkensstal waarin de gierpomp geplaatst werd bij het leeghalen van de gierkelder, L 160; **deksel:** *téksəl*, P 143, 149.

VUILWATERGOOT

Wasserabflußrinne – dirty-water gutter – conduit servant à transporter l'eau sale au puisard
(N 12, 64)
[Goot of greppel waardoor het water uit de keuken en ander vuil water afvloeit naar de zinkput.]
moosgoot: *mooschoot*, K 163, 174, 186, 188a, 274, 287, 312, 314, 318; *mòòschoot*, K 287; *moowschoowt*, P 39; *mòòwschòòwt*, P 16; *moschoot*, K 173b, 174; *moowscheut*, K 165; *moowscheujt*, K 166; **mozegoot:** *moozəgoot*, K 183, 192, 201, 204, 204c, 237, 240, 241, 248, 262, 268, 274, 276, 301, 304, 307, 310, 312, 312b, 331, 332, 341a, 346, 348, 349, O 63a, P 4, 5; *moozəgôôt*, K 291; *moozəgôêt*, K 225; *mòòwzəgòòwt*, K 249, 254, 281a, 283, 295, 330, P 16; *mozzəgoot*, K 178*, *mòzzəgoot*, K 191, 205, 208, 210, 212, 235; *mozzəgôôt*, K 157; *mozzəgoowt*, K 124a; *mòzzəgót*, K 207; *muzzəgoot*, K 211; *môêzəgoot*, I 275; *môêzəgoot*, K 237, 244, O 153; *môezəgòwt*, K 245; *mèùzəgèùt*, K 340; *moozegoot*, hs Etten K 176; **moezikgoot:** *mòzzikcheut*, L 261; **afloopgoot:** *àflôepchòwt*, P 27; *aflôepchawt*, P 133; *aflôepcheut*, L 150; **afvoergoot:** *afoergeutjə*, L 235; **vuilgoot:** *vòəlgòòt*, P 70; **goot:** *goot*, I 268, K 179a, 240, 324, P 18; *gòòt*, P 145; *goowt*, K 183c, P 70, 89, 105; *gòwt*, O 165; *gout*, P 104; *gotjə*, K 178*; *geut*, K 143, 187, L 153,

159, 241; *gêût*, K 133a; **moosloop:** *môôsloop*, K 220; *moowslupkə*, K 166; **overloop:** *òòvərlûup*, P 10; *òòwvərlŏějəp*, K 335; *èùjvərlêup*, P 88; **afloop:** *afloop*, P 77, 99; *àflōēp*, P 198; *àflŏēp*, P 125; *aflôop*, K 248; *aflŏep*, K 191, P 76, 89; *àflôep*, K 331, P 25, 76, 95; *àflôêp*, K 318; *àflŏějəp*, K 335; **watergleuf:** *wattərgleuf*, K 150; **moosgrip:** *mooschrip*, K 184; **gootgrip:** *gutchrip*, L 200a; **waterzebbe:** *wàttərzup*, O 161; **groep:** *grŏëp*, P 89; **mozegracht:** *moozəgracht*, gracht waarin afwaswater en water van de put wegliep, K 331; **zoei:** *zoej*, L 263; **zou:** *zòòw*, P 41; *zòòw*, algemene naam voor waterafleiding, P 41a; **moos:** *moos*, K 170, 276a; *mous*, de geul waarlangs het vuile afvalwater van de 'goot' stroomt resp. het gat of de kuil in de tuin waar dit water uiteindelijk te recht komt en sterft, De Bont. De drie volgende typen worden verklaard door het feit, dat de vuilwatergoot stroomt langs de waterput en vandaar het gemorste water opneemt: **putgoot:** *putcheut*, L 180b; **steenputgoot:** *stîepŭŭtchoot*, I 220; **putgrip:** *putchrip*, L 159; De volgende hebben wellicht in eerste instantie betrekking op de zinkput; op tal van plaatsen echter worden de goot naar de zinkput en de zinkput niet scherp onderscheiden (vgl. lemma zinkput): **mozegat:** *mòòzəgàt*, O 288; *moozəgat*, K 176; *màzzəgàt*, O 173; *mawzəgaat*, P 95; *maazəgaat*, K 251; **mozeput:** *mòòwzəput*, P 16; *moozəputtəkə*, O 67; **moezikgat:** *moozikchat*, L 200; **moddergat:** *moddərgat*, P 99; **schrobgat:** *schropchat*, L 200; **sleup:** *sleup*, De Bont, L 283, 284, 285.

ZINKPUT

Senkgrube – cesspool – puisard
(N 12, 89; DC 21, 1e)
[De zinkput is een al of niet gemetseld putje of kuil, waarin het vuile water o.a. uit de gootsteen zich verzamelt en waardoor dit in de grond wegtrekt.]
zinkput: *zinkput*, K 100a, 102, 133c, 133d, 148, 161, 182b, 188a, 193a, 197, 215, L 93, 96, 100, 103, 104, 112, 144, 144a, 149, 150, 151, 153, 157, 159, 178a, 180a, 185, 187, 204, 204a, 209a, 224, 241, 261, 263a, 280, 281, 283a; *zienkput*, K 153, 157; *zīēnkput*, K 176; *zenkput*, L 241; *zeenkput*, L 190; *zinkputjə*, L 91b, 99, 100, 153, 180a, 185, 187, 187a, 263a; *zijnkputjə*, L 264; **sterfput:** het type *sterfput* in: I 78, 79, 220, 268, K 143, 0153, 161b, 173a, 175, 177b, 183, 188, 188a, 191, 195, 204, 204c, 207, 208, 210, 212, 245, 248, 249, 262, 281a, 291, 324, 330, 335, 340, 341a, 349, L 200, 262, 283, O 161, P 5, 10, 16, 18, 25, 27, 41, 41a, 61, 70, 76, 84, 88, 89, 133, 198; *stérfput*, het woord is van jongere datum, K 318; *starfput*, ook putjes op straat langs het trottoir heten zo, K 174; *sterfput*, gemetste ruimte in de grond, meestal buiten tegen de stalmuur, waarin het dik van de zeik neerzakt, dat anders de zeikput in zou lopen, Goossenaerts; *sterfput*, overdekte put, waarin het vuil water bijeenloopt en verzinkt, Corn. Vervl.; **versterfput:** *vərsterfput*, K 177b; **moosput:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moos[put]*, K 133a, 140, 143, 147, 163, 164, 183, 184, L 258, P 70; *moors[put]*, K 151; *moows[put]*, K 166, 281a, P 39; *mòòws[put]*, K 254, P 125; *mòws[put]*, K 245; *mos[putje]*, K 163; *moosput*, hs K 183; **mozeput:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moozə[put]*, K 207, 262, 301, 304, 331, 341a, L 179, P 4; *mòòwzə[put]*, K 283, 295, P 198; *maawzə[put]*, K 295; *mèùzə[put]*, K 340; *mozzə[put]*, K 158a; *muzzə[put]*, K 211; **moezikput:** *mozzəkput*, L 180**; **zoeiput:** *zoejput*, L 99; *zuiput*, L 241; **vuilput:** *vèùlput*, K 318; *vòòjlpŭŭt*, P 70; *vŏëlpit*, P 78; *vòlpŭŭtəkə*, K 287; *vôêlpŭŭtəkə*, I 275; *vuilput*, Corn.; **vuilingsput:** *vuilingsput*, Corn.; **afvoerput:** *afoerput*, L 145; *àfeurpŭŭt*, P 69b; **verliesput:** *vərleespŭŭt*, P 69b; **vergaarput:** *vərgéjərpŭŭtəkə*, P 95; **vuilnisput:** *vuilnisput*, L 264; *vuilisput*, L 152; **gootsteenput:** *geutsteenput*, L 96a; *gutsteenput*, K 133a; **teerput:** *teerput*, O 63a; **stapelput:** *staapəlput*, L 144a (benaamd naar de bouwwijze: een schacht van losgestapelde stenen); **smachtput:** *smachtput*, Corn. Vervl.; **put:** *put*, L 103, 152; *putjə*, K 101a, 124a, 129a, 133a, L 263; *putje*, kleine zinkput voor de stalgier, hs Renders L 226; **mooskuil:** zonder fonetische documentatie van het tweede deel: *moos[kuil]*, K 146, 164a, 179a, 183, 184, 190, 193a, 205, 215, 216a, 220, 225, 240; *mo(o)s[kuil]*, K 191; *moows[kuil]*, K 183c; *mwoos[kuil]*, K 204c; *mos[kuil]*, K 190, 239; *mòs[kuil]*, K 208, 235; *mooskuil*, *mowskèùl*, De Bont; *moskèùl*, De Bont, K 214, 215, 216a; *mooskuil*, Goossenaerts; **moeskuil:** *moeskèùl*, De Bont, K 197a; **mozekuil:** *moozəkoowàl*, K 268, 274; *mwoozəkèùl*, K 201; *môezəkójl*, K 237; *mozzəkuil*, K 178*; **afvoerkuil:** *aafoerkuil*, K 101; **sterfkuil:** *stérfköjl*, K 237; **kuil:** *kuil*, K 150, 182; **moosgat:** *mooschat*,

K 143, 152, 176; *mouschat*, P 99; *môeschat*, K 244; *moschat*, K 174; *mousgat*, De Bont; **mozegat:** *moozəgat*, K 192; *mèùjzəgàt*, O 153; **moezikgat:** *mozikgat*, *mouzekgat*, *moezekgat*, De Bont; **moezerikgat:** *mouzərəkgat*, De Bont; **moesgat:** *moesgat*, De Bont, L 225; **gootgat:** *gootchat*, L 190; *geutchat*, L 93, 144, 144a, 145, 152, 208; *goutchat*, K 187; *gutchat*, K 145a, L 110, 147, 148, 159, 160, 162, 180, 184, 185, 186, 235; *gutchat*, Elemans; **gootsgat:** *gutschat*, L 148; **schotelwatergat:** *skootəlwòòtərgat*, L 180b; **zoeigat:** *zoejgat*, L 99; **mooskot:** *mooskot*, K 217, 314; *mooskoot*, K 276; *mooskòt*, K 237, 240, 241, 276, 276a, 312; *mòòskòt*, K 287; *mòòwskòt*, P 89; *mouskot*, De Bont; **mozekot:** *moozəkot*, K 274; *moozəkòt*, K 307, 310; **waterkot:** *wòòtərkót*, K 346; **moos:** *moos*, K 143, 168, 170, 184, 332; *moows*, K 166; *mwóws*, K 165; *mous*, de geul waarlangs het vuile afvalwater van de 'goot' stroomt resp. het gat of de kuil in de tuin waar dit water uiteindelijk te recht komt en sterft, De Bont; **zoei:** *zoej*, K 168, 171, L 99, 152, 205, 206, 263; *zoej*, open greppeltje waarin men afvalwater laat lopen, L 205-206; *zoei*, greppel achter het huis, waardoor het pomp- en spoelwater wegloopt, De Bont; **mozehol:** *moozənòl*, K 324; **poel:** *poel*, P 77; *pool*, P 67, 68, 125; **duiker:** *dèùjkər*, P 105; **schrobgat:** *skrópchat*, L 180; **zink:** *zink*, K 195 z.s.h.

De volgende hebben wellicht in eerste instantie betrekking op de goot naar de zinkput toe; er wordt echter op tal van plaatsen geen scherp onderscheid gemaakt tussen het een en het ander (vgl. lemma vuilwatergoot): **moosgrip:** *moschrip*, K 184; *mosgrip*, De Bont K 197a; *mousgrep*, De Bont, K 216, 218; *mousgrip*, De Bont, K 199; **mozegrip:** *moozəgrip*, K 184a; **moosgoot:** *mooschoot*, K 151; *moschoot*, K 188a; **mozegoot:** *moozəgoot*, K 152, 307, 312b, 332; *moowzəgówt*, K 291; *mòòwzəgòòwt*, P 16; *mó(w)zəgó(w)t*, K 348; *mozzəgoot*, K 177b; *mozzəgoowt*, K 124a; *mòzzəgoot*, K 210; *mòssəgoot*, K 182; *mozegoot*, Corn. Vervl., Goossenaerts; **slikgoot:** *slikchoot*, K 177b; **vuilgoot:** *vòəlgèùjt*, P 85; **goot:** *goot*, O 158; *geut*, L 149; *götjə*, K 176; **afloop:** *afloop*, L 183; *àflöëp*, O 288; *àfloop*, geen kuil, maar een kleine groef, K 316.

HUISWEIDE

Wiese oder Obstgarten in unmittelbarer Nähe des Hofraums – meadow forming part of farm-yard – champ situé pres de la ferme, en dehors de la clôture
(N 11, 2f; DC 10, 1; znd 35, 59 a en b; znd 38, 19 en 23; Weijnen BN 9, 12; Van Gerwen)

[Een weide, al of niet tevens een boomgaard, behorende tot het erf in ruime zin. Men bleekt er de was, tuiert er een koe en maakt er ook anderszins voor het gemak in het dagelijks bedrijf gebruik van. De grenzen tegenover huisakker en erf zijn niet scherp te trekken.]

dries: *dries*, K 124a, 158c, 160, 165, 174, 178*, 179a, 184, 186, 190, 193a, 215, 220, 225, 237, 240, 241, 276, 302, 307, 311, 318, 350, 355, 356, L 145, 147, 150, 153, 160, 180, 180b, 182, 183, 184, 200a, 201, 233, 235, 241, 243, 262, 263, 264, P 89; *drïës*, K 183b, 186, 192, 201, 204, 204c, 205, 241, 276, 312b, 346, L 99, 100, 157, 200, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 260, 264, P 44; *drïēs*, K 143, 176, 191, 198, 199a, 218, 241, 266, 276, 276a, 312, 314, L 152, 177, 183, 225, 243, 255, 263, 263a; *dri-js*, K 240; *drijs*, K 240; *drójs*, K 240, 307; *drïëskə*, K 225, L 148, 182, 199; *drieskə*, K 146; *driskə*, L 255; *dries*, wei bij de boerderij, gebruikt b.v. met de kermis, dan hoefde men niet ver te lopen om te melken, L 150; de dries wordt zeer vaak naar het schijnt hoofdzakelijk of uitsluitend gebruikt als bleekveld; het type *dries* (geen fonetische opgave) is ook bekend in K 137, 163, 188a, 276a, 277, 302, 307, 346, L 148, 149; *dries*, Corn. Vervl., Goossenaerts, De Bont, Hoeufft, Brabantius, Lixa 2, hs Kapteijns L 177, hs Renders L 226, hs Sassen L 263, hs 1229a; **tuierdries:** *tuiərdries*, K 318; **groes:** *groes*, L 201, 264; *grōēs*, K 191, L 255; *groews*, L 243, 263; *greus*, K 316; **bocht:** *bòcht*, I 275; *bocht*, K 174, 187, L 201; **bruul:** *bruul*, Corn.; **eersel:** *eersel*, Corn.; **stee:** *stee*, O 165; **aanstee:** *òònsteedə*, K 210; **uitloop:** *uitloop*, Corn.; **huisbeemd:** *huisbeemd*, Corn., Corn. Vervl. A.; **grasplein:** *gézzəplaan*, P 18; **huisweide:** *uiswaaj*, K 160; *êûswaa*, Eylenbosch O 253; **binnenweide:** *binne(n)-wei*, Corn.; **weide:** het type *weide* in: O 286a, P 61, 99, 145 en 169 (vragenlijst H); *waa*, een wei, onderdeel van het geleeg, Eylenbosch O 253.

De benamingen waarmee de huisweide als bleekveld wordt betekend worden verantwoord in 2.2.2.2. Evenzo de benamingen van de tot het erf van de boerderij behorende boomgaard en moestuin.

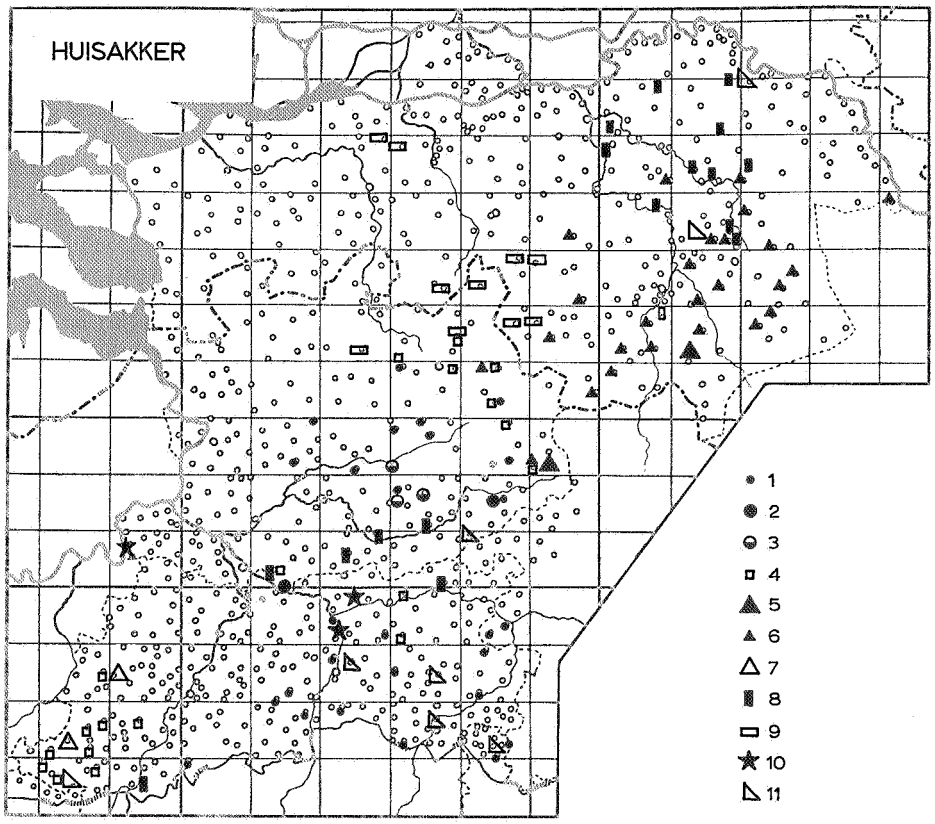

HUISAKKER (zie kaart)

Acker außerhalb des eigentlichen Hofes, nahe dem Wohnhaus – arable field adjoining farmyard – pré ou verger situé près de la ferme
(N 14, 55 en 56; DC 10, 1; znd 19B, 3a)
[Het akkerveld dat behoort tot het erf in ruime zin, dicht bij de hoeve gelegen, buiten de omheining achter de moestuin. De grenzen tegenover huisweide en erf zijn niet scherp te trekken.]
blok (krt no. 1): *blok*, K 235, 255, 262, 269, 270, 271, 272, 276, 304, P 27, 32, 47, 48, 80, 81, 85, 94, 106, 111, 129, 152, 171, 198; *bleukskə*, P 169; in K 241, 312 334 en P 136 wordt *blok* opgegeven voor de gezamenlijke gebouwen van de boerderij; **huisblok** (krt no. 2): *hòòəzblók*, K 312; *howəzblok*, K 312, 336; **binnenblok** (krt no. 3): *binnəblok*, K 274, 304, 306; *binnenblok*, Corn. Vervl. A.; **binnenplek**: *binnəplék*, K 310; *binnəplak*, ligt vlak om het huis, L 182, 183; **geleg** (krt no. 4): *gəlech*, K 334, P 37 (geldt ook voor de huisweide); *gəléch*, O 241; *gəlèch* K 277; *gəleech*, O 239 (geldt ook voor de huisweide); *gəléèch*, O 238 (geldt ook voor de huisweide), 241, 243; *gəlêêch*, K 277; *gəlijch*, P 33; *gəleuch*, O 156; *gəleegə*, O 274, 275 (geldt ook voor de huisweide); *gəlijch*, land bij de deur, O 241; *gəleech*, soort boomgaard, P 37; **binnengeleg** (krt no. 4): *binnəngəlech*, K 213, 235, 238, 275; *binnəngəleech*, K 240, 241; *binnengeleg*, Corn. Vervl. A.; **gelag** (krt no. 5): *gəloch*, L 262; *gəlöch*, K 277.; **aangelag** (krt no. 6): *angəlòòch*, K 240; *aagəloch*, L 263; *aangəloch*, L 208, 244, 263; *angəloch*, K 218, 242, L 203, 205, 208, 240, 261, 264; *angəlòch*, L 260; *engəloch*, L 235; *aangəlach*, K 187a, 200, L 241, 258; *aangəlang*, L 212; *òngəlòch*, L 243; *òn-gəlòch*, boomgaard bij het huis, L 241; de boerderij bestaat uit hous, hof en *òn-gəlòch*, L 183; woorden van dit type worden ook wel toegepast op de huisweide (b.v. L 183, 241); wellicht is de voornaamste ervaringsinhoud 'grond aansluitend bij de hoeve; wat behoort bij de boerderij'; het type *aangeloch* (geen fonetische opgave) ook in L 180a ('bij-

gebouwen'), 207 ('behorend bij'), 257 ('perceel'), 279 ('stuk land achter de tuin'); *aangelog, aangelag,* De Bont; *aangelog,* Van de Biezen L 242; *aangelog,* erf, grond bij een boerderij, Lixa 2; **aanliggende** (krt no. 7): *òònleggəndə,* O 166, 242; **stalveld** (krt no. 8): *stàlvelt,* bij de stallen, K 310; **schuurveld** (krt no. 8): *schūūrvelt,* bij de schuur, K 310; **schuurakker:** *schuurakker,* een akker die vlak achter of bij de schuur ligt, of waar een schuur gestaan heeft, Goossenaerts; **achterveld** (krt no. 8): *achterveld,* een met heggen, kanten of grachten omsloten akker, dicht bij de hoeve gelegen, Corn.; **binnenveld** (krt no. 8): *binnəvelt,* K 310, 334; *binnəfélt,* L 148, 182, 200; *binnəfèlt,* L 146, 152, 177, 183; *binnəfèltjəs,* L 256; *binnenveld,* Corn. Vervl. A., hs Vissers L 180; **veld** (krt no. 8): *félt,* L 205, 206; *fèlt,* L 150; *valt,* O 286a; **huisveld** (krt no. 8): *huisfelt,* K 350; *hòòsfélt,* K 341a; *hòwəsfélt,* K 340; *huisveld,* Corn.; **huisakker:** *huisakkər,* K 160; *hèùsèkkər,* K 165; *huisakker,* het stuk land wat het dichtst bij het woonhuis ligt, of waar een huis gestaan heeft, Goossenaerts; **huisplak:** *hòòwsplak,* L 183; *hōēsplak,* K 215; **stee** (krt no. 9): *stee,* K 158b; **aanstee** (krt no. 9): *aanstee,* K 161a, 195a, 196, 197, 213; *òònstee,* K 210, 213, 215, 216a; *ònsteej,* K 198; *aanstee,* hetzelfde als achterveld, zie boven, Corn.; *aanstee,* De Bont; **huisland** (krt no. 10): *hôoslant,* P 23; *òòəslant,* P 27; **teulland** (krt no. 10): *teullaant,* het open akkerland dat aan de omheinde keukentuin grenst (in de zanddorpen, dieper Brabant in), Elemans; **hofland** (krt no. 10): *òflant,* I 265; **hof** (krt no. 11): *hóf,* K 352; *hòf,* L 153, 203, P 169; *òf,* O 275, P 99, 145; de betekenis van dit type is meest tuin of moestuin; *hòf,* hetzelfde als teullaant, zie boven, Elemans; *of,* hs Schrevens P 86.

1.1.1.1. BEHUIZING EN LANDERIJEN

–.0. *Algemeen*
Boerderij
Grote boerderij
Keuterij
Pachtboerderij

–.1. *Huis en erf*

–.1.1. *Het huis*

–.1.1.0. *Algemeen*
Krukhuis
Het dwarse deel van een krukhuis
Boerenhuis met winkelhaakvormige plattegrond
Uitbouw van winkelhaakvormig boerhuis
Bouwgeraamte van de boerderij
Gebinte
Gebintstijl
Stijlarm
Stijlpor
Stijlslof
Ankerbalk
Zolderribben
Kapgebint
Keper van het kapgebint
Steekband onder het kapgebint
Hanebalk
Nokbalk
Gordingen
Muurplaat
Kap zonder kapgebinten
Daksparren
Spruiten
Deklatten
Nok van het dak
Nokpan
Nokzoden
Dakschild
Schildraampje
Uilegat
Ozie
Oversteek
Weeg
Vlechtwerk van een weeg
Vitselbanden
Vitsellatten
Vitseltwijgen
Vitselhout
Vitsen
Pleisteren
Schof van een weeg
Cirkelvormig raam
Half-cirkelvormig raam

–.1.1.1. *Het woongedeelte*
Woonhuis
Voorportaaltje
Salon
Woonvertrek
Vloer van het woonvertrek
De vloer met zand bestrooien
Zandhok
Schouw
Schouwmantel
Schouwmuur
Schouwbank
Schouwplank
Schouwkleed
Schouwneut
Schouwschuif
Trekgat in de schouw
Roetplaat
Spekkast
Droogkamertje in de schouw
Open haard
Vuurkuil
Brandijzer
Afschermhek voor het haardvuur
Jachtplaat
Schouwplaat
Scherm voor de schouwplaat
Rekje voor haardgerief
Haal
Kettinghaal
Zaaghaal
Schroefhaal
Wiphaal
Wip van de wiphaal
Langhaal
Hangijzer
Haalhaak
Haalring
Schouwbalk
Draaiboom voor de koeketel
Regel waarlangs men de koeketel beweegt
Hoek bij de haard
Bak voor brandstofvoorraad
Brandstofhoop in de hoek
Ashok

1.1.1.1.

Ashoop
Stalraampje in de schouw
Middeldeur
Opkamer
Kelderval
Alkoof
Bedstede
Deurtjes van de bedstede
Bedsteesponde
Beddeplank
Kinderkribbe in de bedstede
Houten bodem van de bedstede
Dwarsbalkjes onder de bodem van de bedstede
Bedsteepaardjes
Richel onder de dwarsbalkjes in de bedstede
Knechtekamer boven de stal
Bijkeuken
Bijkeukendeur
Bijkeukenraam
Aanrecht, gootsteen
Gootgat
Sluitsteen voor het gootgat
Spinde
Bordenrek
Druiprek
Melkhuis
Kaashuis
Keet

–.1.1.2. *Het bedrijfsgedeelte*

–.1.1.2.0. *Algemeen*
Bedrijfsgedeelte van het boerenhuis

–.1.1.2.1. *De stallen*
De beschikbare stalruimten tezamen
Stal
Voorportaal voor stal of schuur
Stoep voor de staldeuren
Verlaging voor de staldeuren
Staldeur
Stalraampje
Bunzinggat in de stalmuur
Koestal
Loopstal
Dubbele stal
Draaistal
Voor koeien bestemde deel van de stal
Kalverstal
Kalverhok
Voorstal
Zijdeur van de voorstal
Tweede voedergang in een dubbele stal
Voederhok
Deur van het voederhok
Voedergoot
Koebakken
Koedrempel
Bovenzul
Stalpalen
Hekwerk van stalpalen
Koekennef
Stalwis
Wervel van de stalwis
Halsband van de koe
Stalbandgesp
Koering
Koeienstand
Stalgangetje
Achterstal
Melkgang
Mestgoot
Mestgoot tussen twee rijen koeien
Mesthoop in de achterstal
Gierkuil in de achterstal
Mestdeur
De stal hakken
De mest verplaatsen naar de achterstal
De stal uitmesten
De stal voor het strooien gaaf leggen
De koeien strooien
Strooisel voor de potstal
Bosstrooisel
Dennenaaldenstrooisel
Bladerstrooisel
Heidestrooisel
Heggestrooisel
Eikestrooisel
Elzestrooisel
Turfstrooisel
Zodenstrooisel
Hooistrooisel
Kantstrooisel
Strooiselhoop
Hoop strooiaarde
Stierestal
Ossenstal
Paardestal
Deur van de paardestal
Paarderuif
Paardekribbe
Kribbeboom in de paardestal
Stalketting van het paard
Blok van de stalketting
Latierboom
Voederhok bij de paardestal
Veulenstal
Ponystal
Bergplaats voor (paarde)tuig
Varkensstal
Deur van de varkensstal
Varkensval
Varkenshok
Varkensbril
Varkenstrog
Krat in het varkenshok
Hok voor een zeug
Hok voor de beer

Biggenhok
Kooi voor mestvarkens
Varkensbocht
Schapenstal
Deuren van de schapenstal
Schapenruif
Geitenstal
Kippenzolder
Kippenhok
Kippenladder
Kippenhorde
Mestplank onder de kippenhorde
Legnest in het kippenhok
Voederbak voor de kippen
Ruif in het kippenhok
Kippenuitgang
Kippenren
Eendenkooi
Ganzenkooi

–.1.1.2.2. *Schuren en bergruimten*
Zolder in stal of schuur
Zolder boven de dorsvloer of in de schuur
Schelfhout
Schelftakkebossen
Schelfhorden
Schelfdeur
Hooiluik
Graanzolder
Kafzolder
Schuur
Graanschuur
Schuurdeur
Schuurpoortdeurtje
Schuurdeurraampje
Sluitboom voor schuur- of staldeur
Sluitpin op de schuurdeur
Schuurvenster
Dorsvloer
Tasmuurtje
Tasruimte
Uilaard
Schuurkelder
Balklaag onder de schuurtas
Oogststapel
Stoep van de oogststapel
Kafhok
Kafhokdeur
Kafput
Hopeest
Aardappelkelder

–.1.1.2.3. *Bijgebouwen*
Bakhuis
Bakhuiszolder
Bakoven
Welfsel van de bakoven
Ovendeur
Ovenmond
Ovenkelder
Karhuis
Karhuisdeuren
Schop
Schopdeuren
Turfschop
Turftas
Houtschop
Zodenschop
Afdak
Veldschuur
Palen van de veldschuur
Priëeltje

–.1.2. *Het erf*
Erf
Toegang tot het erf
Karweg over het erf
Rosmolen
Rosmolen met één dissel
Rosmolen met meer dissels
Het grote rad van de rosmolen
Drukkap van de rosmolen
Kruis van de rosmolen
Dissel van de rosmolen
Tegendissel
Leidstok voor het paard
Dorsmanege
Rosmolenhuis
Rosmolenkap
Aandrijfstang voor de dorsmachine
Bepaalde tandraderen van de rosmolen
Waterput
Gemetselde waterput
Zodenput
Putzode
Putkuip
Schepgat van de put
Putschacht
Putfundering
Bronader in de waterput
Putgalg
Vangbalk van de putgalg
Putgalg met toebehoren
Schoren van de putgalg
Putzwengel
Puthaak
IJzeren haak aan de puthaak
Paal waaraan men de puthaak vastmaakt
Putstok
Dreghaak
Tegengewicht aan de putzwengel
Steun achter onder de putzwengel
Waterput met windas
Puthuisje
Windas boven de put
Zwengel van de windas
Putwiel
Dragers van de windas
Putketting
Puttouw

1.1.1.1.

Putsnep
Putemmer
Aardappelerf
Kuil of silo
Stopsel
Aardappelkuil
Bietenkuil
Wortelkuil
Groenvoerkuil
Graskuil
Pulpkuil
Kuil met ingemaakt bietenloof
Graansilo
Weterkuil
Spoelkuil voor groenvoer
Mesthoop op het erf
Mestkuil
Gierkuil van de mesthoop
Gierkelder
Schepgat van de gierkelder
Vuilwatergoot
Zinkput
Huisweide
Huisakker

–.2. *De landerijen*
zie pag. 187